

Doktori (PhD) értekezés

**Sztárjelenségek a késő(modern) populáris kultúrában
(Magyar női hetilapok vizsgálata)**

Bruszel Dóra

Debreceni Egyetem

Irodalom- és Kultúratudományok Doktori Iskola

2020

**SZTÁRJELENSÉGEK A (KÉSŐ)MODERN POPULÁRIS KULTÚRÁBAN
/MAGYAR NŐI HETILAPOK VIZSGÁLATA/**

Értekezés a doktori (PhD) fokozat megszerzése érdekében
irodalom- és kultúratudomány tudományágban

Írta: Bruszel Dóra

Okleveles kommunikáció- és média szakértő

Készült a Debreceni Egyetem Irodalom- és Kultúratudományok doktori iskolája
(Magyar irodalmi, modern filológiai és kultúratudományi programjának Mediális
kultúratudomány alprogramja) keretében

Témavezető: .....

Dr. Kálai Sándor PhD, egyetemi docens

A doktori szigorlati bizottság:

elnök: .....

tagok: .....

.....

A doktori szigorlat időpontja: 2020. ....

Az értekezés bírálói:

.....

.....

A bírálóbizottság:

elnök: .....

tagok: .....

.....

.....

.....

A nyilvános vita időpontja: 2020. ....

Én, Bruszel Dóra teljes felelősségem tudatában kijelentem, hogy a benyújtott értekezés önálló munka, a szerzői jog nemzetközi normáinak tiszteletben tartásával készült, a benne található irodalmi hivatkozások egyértelműek és teljesek. Nem állok doktori fokozat visszavonására irányuló eljárás alatt, illetve 5 éven belül nem vontak vissza tőlem odaítélt doktori fokozatot. Jelen értekezést korábban más intézményben nem nyújtottam be és azt nem utasították el.

1. TARTALOMJEGYZÉK	3
2. BEVEZETÉS	6
3. KUTATÁSI ELŐZMÉNYEK	9
3.1. <i>A sztárság kialakulásának történelmi előzményei</i>	12
3.2. <i>A sztárok jelentősége</i>	18
3.3. <i>Sztárok, celebek, híres emberek? Terminológiai meghatározások</i>	23
3.4. <i>A sztárok osztályozása</i>	25
3.5. <i>Sztárokról a magyar és a nemzetközi szakirodalomban</i>	28
4. A KUTATÁS MÓDSZERTANA, KUTATÁSI TECHNIKÁK BEMUTATÁSA	30
4.1. <i>A médiaszövegek tartalomelemzésének módszertana</i>	37
5. A MÉDIASZÖVEGEK TARTALOMELEMZÉSE	39
5.1. ÉNEKESEK	39
5.1.1. <u>Rúzs Magdolna</u>	43
5.1.1.1. Szövegek elemzése	44
5.1.1.1.1. Formai jellemzők	44
5.1.1.1.2. Tartalmi jellemzők	50
5.1.1.2. Fotók elemzése	58
5.1.2. <u>Cserháti Zsuzsa</u>	66
5.1.2.1. Szövegek elemzése	67
5.1.2.1.1. Formai jellemzők	67
5.1.2.1.2. Tartalmi jellemzők	71
5.1.2.2. Fotók elemzése	77
5.1.3. <u>Whitney Houston</u>	83
5.1.3.1. Szövegek elemzése	84
5.1.3.1.1. Formai jellemzők	84
5.1.3.1.2. Tartalmi jellemzők	89
5.1.3.2. Fotók elemzése	96
5.1.4. Összegzés	102
5.2. TELEVÍZIÓS MŰSORVEZETŐK	105
5.2.1. <u>Albert Györgyi</u>	107
5.2.1.1. Szövegek elemzése	109
5.2.1.1.1. Formai jellemzők	109
5.2.1.1.2. Tartalmi jellemzők	115
5.2.1.2. Fotók elemzése	120
5.2.2. <u>Ördög Nóra</u>	125

5.2.2.1. Szövegek elemzése	126
5.2.2.1.1. Formai jellemzők	126
5.2.2.1.2. Tartalmi jellemzők	130
5.2.2.2. Fotók elemzése	135
5.2.3. <u>Oprah Winfrey</u>	139
5.2.3.1. Szövegek elemzése	141
5.2.3.1.1. Formai jellemzők	141
5.2.3.1.2. Tartalmi jellemzők	144
5.2.3.2. Fotók elemzése	148
5.2.4. Összegzés	151
5.3. <i>SZÍNÉSZEK</i>	154
5.3.1. <u>Dobó Kata</u>	155
5.3.1.1. Szövegek elemzése	156
5.3.1.1.1. Formai jellemzők	156
5.3.1.1.2. Tartalmi jellemzők	160
5.3.1.2. Fotók elemzése	166
5.3.2. <u>Töröcsik Mari</u>	170
5.3.2.1. Szövegek elemzése	171
5.3.2.1.1. Formai jellemzők	171
5.3.2.1.2. Tartalmi jellemzők	176
5.3.2.2. Fotók elemzése	180
5.3.3. <u>Marilyn Monroe</u>	183
5.3.3.1. Szövegek elemzése	184
5.3.3.1.1. Formai jellemzők	184
5.3.3.1.2. Tartalmi jellemzők	187
5.3.3.2. Fotók elemzése	193
5.3.4. Összegzés	197
5.4. <i>KIRÁLYI CSALÁDOK TAGJAI</i>	200
5.4.1. (Habsburg) <u>Eilika oldenburgi hercegnő</u>	201
5.4.1.1. Szövegek elemzése	202
5.4.1.1.1. Formai jellemzők	202
5.4.1.1.2. Tartalmi jellemzők	205
5.4.1.2. Fotók elemzése	208
5.4.2. <u>Katalin cambridge-i hercegné</u>	212
5.4.2.1. Szövegek elemzése	213
5.4.2.1.1. Formai jellemzők	213

5.4.2.1.2. Tartalmi jellemzők	219
5.4.2.2. Fotók elemzése	226
5.4.3. <u>Diana walesi hercegné</u>	230
5.4.3.1. Szövegek elemzése	231
5.4.3.1.1. Formai jellemzők.....	231
5.4.3.1.2. Tartalmi jellemzők	238
5.4.3.2. Fotók elemzése	254
5.4.4. Összegzés	260
5.5. <i>SPORTOLÓK</i>	263
5.5.1. <u>Egerszegi Krisztina</u>	264
5.5.1.1. Szövegek elemzése	265
5.5.1.1.1. Formai jellemzők	265
5.5.1.1.2. Tartalmi jellemzők	267
5.5.1.2. Fotók elemzése	272
5.5.2. <u>Kulcsár Anita</u>	280
5.5.2.1. Szövegek elemzése	281
5.5.2.1.1. Formai jellemzők	281
5.5.2.1.2. Tartalmi jellemzők	282
5.5.2.2. Fotók elemzése	282
5.5.3. <u>Anna Kurnyikova</u>	283
5.5.3.1. Szövegek elemzése	284
5.5.3.1.1. Formai jellemzők	284
5.5.3.1.2. Tartalmi jellemzők	287
5.5.3.2. Fotók elemzése	292
5.5.4. Összegzés	297
6. A MÉDIASZÖVEGEK TARTALOMELEMZÉSÉBŐL NYERT	
KONKLÚZIÓ	300
7. ÁBRAJEGYZÉK	314
8. TÁBLÁZATJEGYZÉK	317
9. MELLÉKLET	319
10. BIBLIOGRÁFIA	325

2. BEVEZETÉS

Párizs, 1997. augusztus 31. A brit királyi család történetének egyik legsötétebb napja. Diana walesi hercegné, Károly walesi herceg, brit trónörökös első felesége autóbalesetet szenved Párizsban, az Alma-rakpart közúti aluljáróban. Kórházba szállítják, de nem tudják megmenteni az életét. Vasárnap hajnalban bejelentik: Diana hercegné meghalt.

Diana hercegnét már életében is „megunthatatlan témaként” kezelték a sajtóban (a magyar média is rendszeresen és részletesen foglalkozott vele), – olyan értelmezőket társítottak neve mellé, mint *a XX. század egyik legnagyobb sztárja* (Bona, 1999: 15), *a világ legtöbbet fotózott asszonya* (Beke, 1994: 3), halála után pedig kivétel nélkül az ő történeteivel volt tele a világ (*Melléklet 1-6.*). A televízió- és rádiócsatornák megszakították műsoraikat, az online térben percről percre tudósítottak a temetéséről,¹ de az újságok oldalait is a róla szóló hírek töltötték meg: az elmesélt és elmeséletlen sztorik, a megtörtént esetek, az összeesküvés-elméletek. Akik nem ismerték személyesen Diana hercegnét és egy teljesen eltérő kulturális közegben éltek, azokat is megérintette hirtelen halála. Olyan médiaelbeszélés bontakozott ki körülötte, amely Diana követőjévé tett újabb és újabb rajongókat, mint ahogyan jelen sorok íróját is (annak ellenére, hogy korábban nem élt róla a fejében interpretáció, mégis átvettem a média által közvetített értelmezési kereteket).² A közvetlenül halála után a *Nők Lapja*, a *Kiskegyed* és a *Meglepetés* című női hetilapokban megjelent újságcikkek összegyűjtését és olvasását követően másfél évtizeddel később elkezdtem ezeket az anyagokat meghatározott tartalmi és formai szempontok szerint elemezni és diplomamunkává dolgozni. Ezen munka során rádöbbsentem, hogy a „Diana-jelenségen” kívül kisebb vagy nagyobb intenzitással ugyan, de hasonlóan lehetünk tanúi eltérő területen és más társadalmakban feltűnő

¹ „*Diana tragédiájának máig ható médiatörténeti hatása is van: az élő, percről percre történő tudósítások kezdete az online térben*”. A BBC, a brit közszolgálati műsorszolgáltató ugyanis 1997. november 4-én indította el a BBC News online internetes felületét, méghozzá olyan események élőben történő közvetítését követően, mint Nagy Britannia és Észak-Írország 1995-ös költségvetésének elfogadása, az atlantai 1996-os olimpiai játékok, az 1997. májusi általános választások az Egyesült Királyságban és végül Diana walesi hercegné 1997. szeptemberi temetése Londonban.

„*A walesi hercegnő halála épp az internetes bumm kezdetére esett, ám 1997 nyarán az online média épp csak éledezett. Akkoriban nem használták még tömegesen ezt a felületet, a hírekről a tévéből, a rádióból és újságból tájékoztak inkább az emberek. Jól példázza ezt, hogy a BBC a nem sokkal korábbi 1997-es brit parlamenti választások idején kísérleti jelleggel indított ugyan egy honlapot, ahol élőben lehetett követni az eseményeket, ám ezt kifejezetten csak arra az eseményre hívta életre. Diána balesete, illetve az azt követő események viszont óriási érdeklődést váltottak ki az olvasók körében világszerte, így az igényt érzékelve a BBC külön weboldalt indított, ahol online közvetítették az események állását. {...} de a Diana-baleset volt az, amely meggyőzte a brit közszolgálati adó illetékeseit, hogy a televízió és a rádió mellett elindítsák internetes hírportáljukat is. Ez 1997. november 4-én meg is történt, ahogy az egész napos hírcsatornájuk is ekkor, öt nappal később kezdte meg adását” (Makrai, Balogh, Ficsor, 2017).*

² A napirend-elmélet (McCombs – Shaw, 1972) szerint a média szelektál az események között, fontossági sorrendet állít fel, és ezt továbbítja a nézők felé. Egyes híreket fontosnak, míg másokat kevésbé fontosnak ítél meg, ezáltal pedig meghatározza, hogy miről gondolkozunk.

„*Amennyiben azonban empirikusan megragadható tényekkel és hiteles alternatív információszerzési forrásokkal nem rendelkezünk, legalábbis valószínűsíthető, hogy bizonyos esetekben átvesszük az eseményeknek a média által közvetített értelmezési kereteit is. Így a média nemcsak azt határozza meg, miről gondolkozunk, hanem azt is, hogy mit gondoljunk róla” (Jenei, 2001).*

hírességek esetében is, ráadásul ezek a jelenségek sokszor egymásból építkeznek, és archetípusokká válnak. Arra jutottam, hogy noha feltűnésük nem értelmezhető anélkül, hogy megismernénk azokat a társadalomtörténeti tényezőket, amelyekben létrejöttek (Dyer, 1998),³ működésüket nagyon is érdekes lehet megvizsgálni⁴ – így jutottam el a magyar női lapokban⁵ megjelenő cikkek elemzéséhez. Függetlenül ugyanis attól, hogy külföldön élnek vagy Magyarországon, és első vagy sokadik kézből kapott információt olvasunk róluk, képesek az adott fogyasztói társadalomban orientációs ponttá válni,⁶ valamint „... szerepet játszani egy sor stratégiában és rítusban, melyekkel értelmezzük és meghatározzuk saját létünk és társadalomban betöltött szerepünk mibenlétét” (Bak, 2012).

A Diana hercegnéről szóló cikkek kérdések sorát születték. Hogyan vannak jelen a magyar női hetilapokban a külföldi és a magyar hírességek? A megjelenésüket és népszerűségüket befolyásoló társadalomtörténeti konstrukciók figyelembe vételével működésükben milyen hasonlóságok és eltérések figyelhetők meg? Miként változnak a médiaszövegek a hírnévvel rendelkező személyek halála, vagy éppen visszavonulása után? Milyen különbségek és azonosságok figyelhetők meg az egyes sztárterületek között? Az írásokban milyen formai és tartalmat befolyásoló tényezők megléte szükséges ahhoz, hogy a női hetilapokban valaki eladható és tartós jelenség maradjon? Milyen identitásmintát kínál fel egy adott cikk? Végezetül: Magyarországon mikor beszélhetünk sztárokról és celebekről? Létezik-e egyáltalán egyetemesen használható meghatározás?

Disszertációm célja, hogy az írott sajtóban megjelenő médiaszövegeken keresztül bemutassam és elemezzem a (késő)modern populáris kultúra sztárjelenségeit, kiemelten fókuszálva szerepeikre, a privát szférájuk felé történő folyamatos eltolódásra, és arra, hogy az írásos tartalmat miként egészítik ki – vagy mondanak annak ellent – a sajtófotók. Az itt kapott eredmények segíthetnek alátámasztani azt a tényt, hogy a szórakoztató médiával – annak ellenére, hogy az értelmiségi diskurzusban a laptípust gyakran a „közönséggel” azonosítják

---

³ Richard Dyer (1998) a filmsztárokat úgy írja le, „mint társadalmi konstrukciókat, akik létében a történelem nagy szerepet játszik és csak adott kontextusban válhatnak azzá, akivé” (Munk, 2009).

„Contextualising the meaning of stars is always open to the charge of presenting a simple "reflectionist" history of stardom: societies change historically and stars reflect those changes” (Dyer, 1998: 179).

⁴ Ahogy Roger Silverstone is megfogalmazta, „(...) a médiát azért kell tanulmányoznunk, mert központi helyet foglal el az életünkben. Úgy kell tanulmányoznunk, mint a modern világ egy társadalmi, kulturális, gazdasági és egyúttal politikai dimenzióját” (Silverstone, 2008: 16).

⁵ Európában az első női lapok a 17. század végén jelentek meg. Ilyen volt a Spanyolországban kiadott *Noticias Principales y Verdaderas* (1687-1689), az angliai *Ladies Mercury* (1693), de említhetjük a *Spectatort* is, amely 1711-ben nyíltan hirdette, hogy közleményeit a nőknek szánja. Magyarországon a 19. század második felétől figyelhető meg a nőkről és nőknek szóló különféle újságok és magazinok kiadásának fellendülése, majd ezeknek a 20. században egyre nagyobb jelentősége lett. Az első magyar nyelvű időszakos, nők számára megjelenő sajtótermék az *Uránia* volt, ami 1794 júliusában jelent meg először, de az első kimondottan nőknek készült lapnak a *Hölgyfutár* (1849) számít.

⁶ „{...} Valószínű, hogy a sztárok orientációs pontok az általános társadalmi viszonylatok világában... a sztár ugyanolyan irányjelző a társadalmi folyamatokban, mint a régi hajósnak a csillagok ténylegesen is voltak. A sztár viselkedése a magatartás – a szerepmagatartás – értékminősítésének támpontja” (Buda, 1986: 172).

– foglalkozni kell, ugyanis amellet, hogy magukon viselik társadalmunk jellegzetességeit, tükröt is tartanak elénk.

„Az esszencialista elitkritika úgy tekint a tömegkultúrára, mint minden kulturális jó gyilkosára, a kulturális átmenet okozta összes lehetséges baj megtestesítőjére, elkövetőként pedig a csapból folyó sztárokat, illetve az azokat előállító producereket és kereskedelmi orgánumokat, a bulvárt, mint kulturális gyilkost említi. [...] Bár Magyarországon a bulvárt illik lenézni, a lapolvasási és a tévénézési adatokból kiderül: a sztárság igenis működik (Munk, 2009).

A következőkben – az iméntiek alapján – céloim bemutatni a téma kutatási hátterét: kitérek a sztárok kialakulásának történelmi előzményére, jelentőségükre, a terminológiai és tipológiai kérdésekre, meghatározom a kutatásom módszertanát, majd sztárterületről sztárterületre haladva megvizsgálom tizenöt hírességet. Nehézséget jelent, hogy egyrészt nem vagyok képes minden egyes, korunkban élő sztárjelenség működését tanulmányozni és elemezni. Másrészt behatárolt időintervallummal foglalkozom, a korpuszomban az 1990 és 2012 között megjelent cikkek szerepelnek, tehát nem is tudom vizsgálat alá venni azt, hogy mi befolyásolja: a hírességek meddig marad(hat)nak egyáltalán ismertek a női hetilapokban. Harmadrészt pedig a témát magát sem vagyok képes objektív távolságból szemlélni, hiszen ezek a jelenségek köztünk éltek-élnek, és fogyasztóként én is rendszeres résztvevője vagyok működésüknek azáltal, hogy elolvasom a róluk megjelent írásokat, majd beépítem azokat társas kommunikációimba. Mindezek ellenére azonban bízom benne, hogy munkám képes lesz átfogó, valamint hiteles válaszokat adni a disszertációm elején feltett kérdésekre, vagy legalábbis azok egy részére.

3. KUTATÁSI ELŐZMÉNYEK

Az előzmények ismertetése előtt érdemes röviden az elemzés tágabb kontextusáról is néhány szót ejteni.

„A tömegmédiák kifejezés azokat a szervezeten működtetett kommunikációs eszközöket foglalja magában, amelyekkel nyitott módon, rövid idő alatt, sok befogadót lehet elérni” (McQuail, 2010: 4). A média és a tömegmédiák (angolul: *media, mass media*) kifejezéseket korábban szinonimaként használta a szakirodalom, de a tömegmédiák terminus esetében fontos annak hangsúlyozása, hogy ebben az esetben nem csupán információ tárolásáról, közvetítéséről vagy szerkesztéséről van szó, hanem olyan technológiákról, amelyek lehetővé teszik az információ széles körű diffúzióját (Citton, 2017: 25-55). Számos olyan, ma már közkeletű és ismert médiumra vonatkozik a fogalom, mint a könyv, a modern kor első tömegmédiája, a sajtó, és annak különféle formátumai, mint a hírlap (az első magyar nyelvű hírlap a *Magyar Hírmondó* volt, 1780. január 1-jén jelent meg Pozsonyban), majd később a film (a magyar film/mozi története 1896-ban vette kezdetét), a rádió (a telefonhírmondó adása 1893. február 15-én indult el, majd a rendszeres rádiós sugárzás 1925-ben kezdődött), a televízió (a magyar televíziózás történetében az első próbaadásra 1954. decemberében került sor) vagy a rögzített zene (a gramofont a 19. század végén találták fel, elsőként volt alkalmas nagyüzemi módon gyártott műsoros zeneanyagok lejátszására). Határa bizonytalan: számos újfajta médium jött létre, melyek leginkább abban különböznek a régiektől, hogy egyénre szabottabbak, változatosabbak és interaktívabbak – ennek fő példája az internet.

Niklas Luhmann (2011) a tömegmédiák kifejezés alatt mindazon társadalmi intézményeket érti, melyek a kommunikáció terjesztéséhez a sokszorosítás eszközeit alkalmazzák. Értelmezésében a tömegmédiák valósága, mint valóságos valóság saját műveleteit fedi le: nyomtatás, sugárzás, adás-vétel, terjesztés, tehát mindazok a technikai műveletek, melyek a médiatartalmak létrehozásáért felelősek. Ezek a folyamatok keretezik azt, hogy tömegkommunikációként mi válik lehetségessé. Kifejti, hogy a kommunikációk – jelen esetben a média kommunikációi – mindig valamiről kommunikálnak. Vagy valami másról (külső referencia), vagy önmagukról (önreferencia, a kommunikáció tartalma önmaga előtérbe állítására vonatkozik). A kommunikáció témái pedig lehetővé teszik, hogy a tömegmédiák műveleti zártáguk ellenére se különüljenek el a társadalomtól, a kifelé irányuló referencia és az önreferencia összhangban marad a rendszerszerű kommunikáción belül: *„... Mindezt pedig úgy tegyék, hogy közben fenntartsák a társadalom folyamatos ingerlését, vagyis a témák nyilvánosságra hozatalával és ismertségük elterjedésével, azok későbbi kikopásával (hírértékvesztésével) fenntartsák a társadalom részéről az*

információigényt azáltal is, hogy a tömegmédiák más társadalmi szférákhoz kapcsolódnak” (Batta, 2009).

Luhmann a tömegmédiák rendszerében három programterületet különít el, a híreket/tudósításokat, a szórakozást és a reklámot (Luhmann, 2011: 33).

Hírek és tudósítások: A médiának folyamatosan friss híreket (vagy a hírek hírré váló reflexióját) kell szolgáltatnia, vagyis nem pusztán akkor kell eseményeket gyártania, ha azok újdonságként előttünk állnak, hanem ezt naponta kiszámítható ütemben és keretek mellett kell tenniük, ráadásul lényeges, hogy meglepetést okozzanak. A hírek feltétele – többek között –, hogy legyenek újak; előnyben részesülnek a konfliktusok; a helyi vonatkozás súlyt ad az információnak; a normasértések különös figyelmet érdemelnek, és előszeretettel összpontosítanak a cselekvőre.

Reklám: A tömegmédiák egész szférájában ez tartozik a legrejtélyesebb jelenségek közé. Legfontosabb adottsága, hogy őszintétlen, manipulációra hajlamos, de információs értékéhez szorosan kapcsolódik azon adottsága, hogy mindezt feltételezik is róla. A legfontosabb funkciója a szép látszat megteremtése, melyben a hirdetés is folyton újat kíván. Legfontosabb feladata az, hogy képes legyen újat teremteni, mindemellett pedig megmaradjon a fogyasztó márkahűsége.

Szórakoztatás: A modern szabadidőkultúra része, melynek funkciója Luhmann értelmezésében az, hogy elüsse a felesleges szabadidőt. A szórakozás folyamata során a néző – nem úgy, mint a saját életében – megtapasztalja a kezdetet és a véget, hiteles valóságot tár a nézők elé, amellyel azoknak nem szükséges egyetérteniük, el is utasíthatják azt. A szórakoztató előadásnak ezért van olyan tartalma, amely a résztvevőt arra buzdítja, hogy az olvasott, látott, hallott anyagot önmagára vonatkoztassa. *„Az elbeszélésen alapuló szórakoztatásnak a regényből nyert formája ma már nem egyeduralgató. Legalábbis a televíziózás elterjedése óta egy másik forma is felsorakozott mellé, nevezetesen a rendkívül személyes élményekről szóló beszámolók műfaja. Személyeket mutatnak be képekben, s kérdezik ki őket gyakran magánéletük legintimebb részletéig bezárólag. A kérdező zavartalanul kutakodhat, a néző pedig élvezheti, hogy semmi sem számít kínosnak”* (Luhmann, 2011: 31).

Luhmann meglátásai azért is lehetnek fontosak számunkra, mert a női magazinok/hetilapok működésmódját is segítenek megérteni: esetükben is feltételezhetjük referencia és önreferencia kettősségét, amely lehetővé teszi, hogy az olvasó ne csupán a világról szóló információkkal szembesüljön, hanem megtanulja „olvasni” magát a magazint – ebben az értelemben a sztárhírek legalább annyira szólnak a sztárról, mint a műfajról, és természetesen jó példái az elemző által említett ingerlésnek is.

A Luhmann által említett programterületek azonosíthatók az általam vizsgált női hetilapokban és ezzel együtt a sztárokról szóló írásokban is. Egyrészt rendszeresen jelennek meg róluk hírek, még akkor is, ha ezek nem épülnek események/aktualitások köré, hiszen ezzel tudják a lapok fenntartani az olvasók figyelmét, ingerlését. Másrészt pedig a szövegek és a képek folyamatosan szórakoztatnak, előtérbe kerülnek a magánélet témái, amelyeket úgy tárnak az olvasók elé, hogy azok meghökkenjenek, hogy elkápráztassák őket. A sztárok életének legintimebb részletei is előkerülhetnek a lapokban, az olvasók pedig a híreket párhuzamba állíthatják a saját életükkel, de távolságot is tarthatnak azoktól. Feltételezhetjük azt is, hogy a női hetilapok/magazinok cikkeinek reklámértéke is van: elolvasásukkal az olvasó hű maradhat a sztárhoz mint *brand*hez és a laphoz mint *brand*hez, ráadásul arra is találunk majd példát, hogy egy adott sztárhoz kapcsolódó anyag egyúttal árukapcsolást (egy tévéműsor vagy egy kozmetikai szer hirdetése) is jelent.

Kétségtelen, hogy a sztárság kérdése napjaink tömegkultúrájának⁷ egyik legérdekesebb, legösszetettebb és legtöbbet vitatott problémája, kutatása, valamint vizsgálata pedig a mai modern médiakörnyezetben elengedhetetlen.

1). Egyrészt mert a sztárok az életünk részei. Megjelennek lapok hasábjain, a televízióban, a rádióban, az online térben, de reklámokban és plakátokon is. Még ha nem is fogyasztunk rendszeresen populáris médiát, és a bennük megjelenő sztárokról olykor elítélően nyilatkozunk – pl.: Gáspár Győzőről, akinek a neve által fémjelzett show a kezdetekkor mégis kilencszer szerepelt a húsz legnépszerűbb magyarországi műsor között (Imre, 2009) –, képesek vagyunk „függeni tőlük” és beépíteni a róluk szóló híreket társas kommunikációnkba.

2). Másrészt a jelenség összetettségét támasztja alá, hogy „*a média illuzórikus birodalmában ők is csak tömegtermékek: mindig van új kultikon a nap alatt*” (Várhegyi, 2009). Csakúgy tehát, mint a szépségideálok, a sztárkép is korról korra változik – de hogyan?

3). Harmadrészt manapság már nem feltétlenül jár együtt a sztárral az, hogy az adott személy tehetséges is, ugyanis a technikai innováció fejlődésével – itt érvényesül Andy Warhol mondása – ma már 15 percre mindenki lehet sztár. Bár a magyar nyelv különbséget tesz sztár és celeb között, a köztudat nem. Pontosabban vizsgálatom ideje alatt még nem tett különbséget. Lehet és kell-e egyáltalán?

4). Negyedrészt pedig annak ellenére, hogy az angolszász kultúraszociológiában a hírességek vizsgálata gazdag elméleti háttéranyaggal rendelkezik, Magyarországon eddig még kevés figyelmet kapott ez a terület – noha a lapolvasási és tévénezési statisztikákból az derül ki, hogy a bulvár és a sztárság nagyon is működik –, így jelen disszertáció is betölthet egyfajta

---

⁷ Niklas Luhmann fentebb idézett művében kifejti, hogy a tömegmédiát transzcendentális illúziót teremt, valósága pedig a saját műveleteiben rejlik, tevékenységét megfigyelések sorozatának tekinti. „*Ahhoz tehát, hogy eljussunk a tömegmédiák megértéséhez, meg kell figyelniük megfigyelésüket*” (Luhmann, 2011: 3).

űrt. Sőt, még mindig negatív előítéletekkel közelítünk a sztárokhoz,⁸ és nem fogadjuk el azt a médiakutatási gyakorlatot, amely vizsgálja: miért rajongunk annyira értük, hogyan kötik le figyelmünket a velük kapcsolatos hírek, és miért képesek a női hetilapok akkora eladott példányszámot produkálni.

Mielőtt azonban a sztárok vizsgálatának gyakorlati részére eveznénk, az empirikus kutatást megelőzően a következőkben egy rövid elméleti összefoglalást teszünk, amely az iménti problémafelvetések alapján a témát járja körül, érintve a sztárok kialakulásának történelmi és pszichológiai előzményeit, jelentőségüket, valamint fogalmi és tipológiai rendszerezésüket is.

3.1. A sztárság kialakulásának történelmi előzményei

Povedák István a *Hősök és sztárok* (2009) című doktori disszertációjában kifejtette: annak ellenére, hogy a sztárjelenség a modernizmus terméke, hírességek jóval korábban is szerepeltek a történelemben – „*a hírnév utáni vágy a rómaiak korából ismert*” (Braudy, 1986: 10) –. Azonban míg híres emberek minden történelmi korszakban léteztek, addig a sztárok megjelenése a tömegmédiák kiépüléséhez köthető folyamat.

„A sztárjelenség a tömegkommunikációhoz kötött, eredetileg az egyik legősibb tömegkommunikációs forma, a dráma hozta létre. Már az ókorban is számon tartották a híres színészt, ugyanúgy, mint a közélet hírességeit, a neves szónokokat, politikusokat vagy más nyilvános szereplőket... A reneszánsz korától, a színház újraéledésétől kezdve a színész ismét közfigyelem tárgya lett, nézőiben sajátos képet alakított ki magáról. Igazán sztárrá azonban csak akkor vált, amikor megjelent a maihoz hasonló jellegű és elterjedtségű sajtó, a XVIII-XIX. században. Ennek tartalmi felerősítették a sztárokra irányuló nyilvános figyelmet (Buda, 1986: 171).

A sztárok népszerűségét, ismertségét, kultuszát is már a tömegmédiák alakítják, mégpedig olyanná, hogy azok megfeleljenek a közízlésnek (Povedák, 2009). A tömegtermelés, a tömegkultúra hatásai, jellemzői alól pedig egy bizonyos idő eltelté után egyikőjük sem tudja kivonni magát, ugyanis még ha spontánul emelkedtek is fel, beindul körülöttük az a médiagépezet, amely a fogyasztók igényeire formálja őket.

A történelmi keretben való elhelyezés során nehézséget jelenthet, hogy a sztár fogalmát sem a köznyelvben, sem a kutatásokban nem szokták egyértelműen elválasztani a tömegkommunikáció kialakulása előtti korok hőseitől, pedig a két kategória között – a

---

⁸ „A tömegmédiáról való vélekedés hosszú időn át kimerült a Frankfurter Iskola kizáró szemléletében. Annak egyik leghíresebb képviselője, Habermas szerint a tömegmédiák veszélyeztetik a polgári nyilvánosság történelmileg nehezen kiküzdött kritikai modelljét. Új megközelítést a birminghami iskola hozott, képviselői a nyilvánosság valamilyen gazdagodását látták meg a tabloidokban” (Császi, 2011: 35).

hasonlóságok mellett – eltérésekkel is számolhatunk. Különböznek az ismertség megszerzésének csatornái tekintetében,⁹ az ismertség megszerzésének módjában és abban is, hogy mekkora időintervallumot képesek közrefogni. A hősökkel ellentétben ugyanis – kisebb közösségből kiindulva kezdetben orális úton terjedt hírnevük –, a sztárok a tömegkommunikációs eszközöknek köszönhetően egyből a széles nyilvánosság előtt jelennek meg. (Povedák, 2009). Míg az előbbiek kultusza akár két-három évszázados időintervallumot is képes átfogni, az utóbbinál már a két-három évtized is kiemelkedőnek számít, hiszen folyamatosan újabbak jelennek meg, míg mások teljesen eltűnnek a nyilvánosság figyelme elől.

Ráadásul a celeb-imádatot nem is lehet összekeverni a hősimádatokkal. Míg manapság bárkit bármikor ismertté lehet tenni, addig a tömegkommunikáció kialakulása előtti korban a hősök úgynevezett *self-made*-ek voltak, a közösségi értékek előtérbe helyezését¹⁰ fókuszba helyezve jöttek létre, és a szent szövegek, valamint a történelemkönyvek által váltak ismertté. A celebrityk viszont a pletykák, a közvélemény, a folyóiratok, valamint a film és a képernyőn megjelenő effektusok teremtményei. Az utóbbiak ismétlés útján „készülnek”, az előbbiek viszont egyediek (Boorstin, 1973).

„We can fabricate fame, we can at will (though usually at considerable expense) make a man or woman well known; but we cannot make him great. We can make a celebrity, but we can never make a hero. In a now-almost-forgotten sense, all heroes are self-made. Celebrity worship and hero worship should not be confused” (Boorstin, 1973: 48).

A mai értelemben vett sztárok tehát már – a piaci igényeknek¹¹ megfelelően – a tömegmédiák kreációi.

„In the last half century the old heroic human mold has been broken. A new mold has been made. We have actually demanded that this mold be made, so that marketable

---

⁹ „A tömegtársadalomban „csak a médiumok: a sajtó, a boulevard sajtó, a rádió és a televízió tudja jelentősegteljesen csillogó celebritikké, sztárokká, istennőkké és istenökké formálni a kiválasztottakat” (Hankiss, 2000: 105).

¹⁰ Velük szemben a sztárokra az individualizmus a jellemző, vagyis a közösség helyett az egyén fontossága kerül az előtérbe. Kialakulásukra pedig külső tényezők is hatással vannak (Povedák, 2009).

¹¹ „Kijelenthető, hogy a hősöket az emberi igény szüli, azaz mi magunk teremtjük saját hőseinket. A jelenség magyarázatát Feuerbach elmélete adhatja, mely a vallás keletkezéséről szól, ám jelen esetben is jól alkalmazható. Ennek lényege, hogy az ember úgy érzi, képességeit tekintve véges, lehetőségei sorsa megváltoztatására korlátozottak, ám a tökéletlen ember rendelkezik a tökéletes ember képzetével. Amit ugyanis az ember nem tud megvalósítani, azt eszmékként tudja megfogalmazni. Ezt az eszményt pedig nyilvánvalóan önmagán kívül kell helyeznie, egy Másvalakibe, akiben eszményi módon megvan mindaz a jó, amire ő vágyik, ami szeretne lenni. Feuerbachnál ez a Másvalaki Isten, esetünkben pedig napjaink hősei, sztárjai” (Povedák, 2009: 118).

human models – modern »heroes« – could be mass-produced, to satisfy the market, and without any hitches” (Boorstin, 1973: 48-49).

Mégis milyen történelmi folyamatok járultak hozzá a sztárok/celebek megjelenéséhez?¹²: A válasz a technikai változásokkal összefüggésben határozható meg, amely maga után vont a fogyasztói civilizáció kialakulását is. Ennek kezdeteit *Stuart Ewen* az 1870-1880-as évekre teszi¹³. A felvilágosodás és az ipari forradalom ugyanis alapjaiban véve alakította át a társadalmat. Kibontakozott a tömegcikkgyártás, a nyomdatechnika fejlődésével pedig elkezdtek meghódítani a piacot a nagy példányszámú újságok és a színes magazinok.

„The kind of individuality that celebrities embodied also intersected with the expansion of consumer capitalism the populace to use consumption as a means of self-actualization and transformation. Consumer culture, through advertisement, department stores and the actual expanded range of products and services, presented a diverse array of possibilities for modern individuals to make themselves anew. Celebrities provided a refracted form of knowledge of the modern self that became another resource in the developing choices of consumer culture” (Marshall, 2006: 317).

A huszadik században, s különösen a század második felében sokszorozódtak meg a fogyasztói civilizációt generáló, fenntartó, kiteljesítő tényezők. Az egyre nagyobb árubőség létrehozta a reklámpárt, a második világháború utáni évtizedekben rohamosan nőtt a fogyasztás, valamint a szabadidő, és az egész világot meghódította a televízió.

„A demokrácia terjedése lebontotta az életstílus, életstratégia szabad megválasztását gátló korlátokat; a huszadik század nagy kollektív utópiáinak csúfos és véres bukása előkészítette a talajt az individualizmus diadalmas kibontakozásához; ugyanezt szolgálta a hagyományos társadalmi-családi kötöttségek lazulása; a nyugati

---

¹² Dolgozatom ezen részében a sztár és a celeb kategóriát még szinonimaként használom, de a későbbiekben a témában született szakirodalmak segítségével kísérletet teszek egy tipológia megalkotására. Ebben a fázisban minden közérdeklődésre számot tartó embert sztárnak titulálok, figyelmen kívül hagyva, hogy tehetség áll-e mögöttük, vagy csupán különleges személyiségjegyeik miatt váltak ismertté.

¹³ *„Azokban az években bontakozott ki Amerikában a tömegcikkgyártás és akkor létesültek az első nagy áruházak, akkor indult a készruhágyártás, a nyomdatechnika fejlődésével akkor kezdték meghódítani a piacot a nagy példányszámú újságok és képes magazinok, akkor nőtt meg ugrásszerűen a létszükséglet feletti piaci kereslet, akkor váltak egyre többen, százazrek, milliók nincstelenek munkásokból és szegény farmerekből »vásárlókká«, akkor árasztotta el a piacot a gyorsan fejlődő nagyipar, a széles tömegek számára hozzáférhető készruhával, gyári fehérneművel és cipővel, testápolószerekkel, szériában gyártott lakberendezési tárgyakkal, tengernyi tömegcikkkel” (Hankiss, 2000: 160).*

civilizáció elbizonytalanodása fogékonyá tette az embereket a fogyasztói társadalom kínálta válaszokra és megoldásokra; a televíziók és a színes magazinok napi huszonnégy órán át a fogyasztói lét vonzó modelljeinek sokaságát sugározták bele a világba” (Hankiss, 2000: 171).

A McLuhan által képviselt technológiai determinizmus elmélete tehát napjainkra is alkalmazható. E szerint ugyanis a technikai fejlődés mindig változást eredményez a kultúra jellegében. Átformálja az emberek mindennapjait és újfajta közösséget teremt, új hősökkel.

„Egyrészt az ipari fejlődés következtében létrejövő gyárak és a körülöttük gomba módra szaporodó munkáskolóniák – a technikai fejlődés következtében – megélhetés nélkül maradt paraszti tömegeket ragadtak ki hagyományos életkörülményeik közül. A falvakból és a falvakban megszokott, megismert hagyományos kultúrából kiszakadva az egyének egy számukra idegen környezetben, idegen élethelyzetben találták magukat, ahol a beléjük vésődött korábbi mintákat, orientációs pontokat nem tudták már alkalmazni, ezért helyettük újakat kellett keresniük. Az új körülmények között a paraszti életrend megszokott ritmusa és az életet keretező eseményei súlytalanná váltak. Megváltoztak többek mellett az ünnepek, hagyományok, a hétköznapi szokások és alapjaiban borult fel az egyén közösségen belül elfoglalt helye, szerepe is. Míg a falusi társadalomban mindenkinek megvolt a maga »presztízse«, ami a közösség előtt jól ismert volt, addig az ipari társadalom identitásának egy részétől fosztotta meg őt. Az egyének hirtelen magányossá, elszigeteltté, láthatatlanná, jelentéktelenné váltak” (Povedák, 2012: 83-84).

A globalizáció szerephiányt teremtett, és az ember elvesztette egyedi rangját, méltóságát a közösség szintjén.

„Egyfelől a gazdaság, a társadalom irányítása, a közigazgatás, a világ tudományos értelmezése, az emberi életstratégiák egyre racionálisabbá, pragmatikusabbá váltak, a hagyományos vallási gyakorlat is racionalizálódott, illetve az elvilágiasodási folyamat következtében folyamatosan tért vesztett. Másfelől viszont a világ újra s egyre inkább elvarázsolódott [...] Ez utóbbi »spirituális« jelenségek többsége is minden további nélkül beleilleszkedik a fogyasztói civilizációba, mert a maga sajátos módján az egyén, az emberi személyiség kiteljesedését, önmegvalósítását szolgálja” (Hankiss, 2002: 102).

Ennek a folyamatnak lett a következménye, hogy azon orientációs pontok, amelyet például a vallás nyújtott az emberek számára, a hagyományos közösségből való kiszakadással veszítettek szerepükből. Az ember gyökértelessé, elbizonytalanodottá vált. Segítségre volt szüksége, új orientációs pontokat kellett keresnie, ilyenek lettek többek között a sztárok (*Povedák*, 2012).

Rojek (2011) a hírességek kultúrájának felemelkedését több történelmi folyamat következményének tartja, melyek a következők: a demokrácia kialakulása, a szervezett vallás hanyatlása és a mindennapi élet árucikké válása. Véleménye szerint a monarchikus berendezkedés és az Istenbe vetett hit hanyatlásával a sztárok töltötték ki azt az űrt, ami az arisztokrácia és a vallás háttérbe helyezése után keletkezett. *Rojek* a hírességek által gerjesztett absztrakt vágyak előretörését a kapitalizmus felemelkedésével magyarázza: a köznapi embernek új orientációs pontokra volt szüksége, vágyott a velük való azonosulásra. Mindez új igényeket támasztott a hírességekkel szemben, akiknek képessé kellett válniuk a társadalom egységesítésére. A sztárok példaképek lettek, ugyanakkor szociális típusok megtestesítői is. Bár ahogy azt *Leo Braudy* (1986) is megfogalmazta, a hírnév legkorábbi formája már a rómaiak korából ismert, a sztárokkal kapcsolatos kutatások többsége mégis a modern kori sztárok kulturális jelentőségére koncentrál, és technikai, médiagazdaságtani, valamint sajtótörténeti események kiemelésével határozza meg megjelenésük kiindulópontját.

Technikai fejlődéshez köthető esemény:

Chris Rojek (2011) a celebrityt a modern kori tömegkommunikációban létező jelenségnek tekinti, feltűnésüket pedig az újságok, a televízió, a rádió és a film mind tömegesebb elterjedéséhez köti. Hozzá csatlakozik *Gamson* (1994) is, aki a celebrity népszerűségének egyik kulcsaként a vizuális média technológiai fejlődését emeli ki. Rámutat a fényképezés jelentőségére, azt állítja, hogy a fotózás népszerűvé válása alapjaiban véve a sztárrendszert alapozta meg.

Médiagazdaságtani esemény:

A sztárkultúra kiindulópontjaként *Richard Schickel* (1985) azonban már konkrét eseményt ragad meg: amikor 1916. június 24-én Mary Pickford¹⁴ aláírta az első milliódolláros szerződést Adolph Zukorral.

---

¹⁴ Mary Pickford az első olyan filmsztár, aki „piaci értéke szerint fizettette meg magát”. Ez azt jelenti, hogy aszerint választott filmtársaságot, hogy ki fizet többet érte. Zsolt Péter még az első sztárok között említi Asta Nielsent és Rudolph Valentínót. Asta Nielsent a filmtörténet első nemzetközi sztárjaként tartják nyilván. Rudolph Valentino pedig nemcsak a némafilm korszakának legismertebb színésze és szexszimbólum volt, hanem akinek halála megrengette a világot, ravatalánál tömeghisztéria alakult ki, rajongók százezrei vettek tőle búcsút (*Várhegyi*, 2009).

Sajtókapcsolati esemény:

A filmtörténészek viszont korábbra, 1910-re teszik a sztárrendszer kialakulásának kezdetét: amikor először manipulálták szándékosan az embereket annak érdekében, hogy felfigyeljenek egy hírességre. 1910-ben ugyanis Carl Laemmle producer megjelentetett egy cikket, amely arról szólt, hogy Florence Lawrence színésznő balesetben életét vesztette. Persze a producer a megjelenés után rögtön cáfolta a történeteket és bevallotta, hogy valótlanosságot közölt a lap. A közönség, miután megnyugodott, hogy szeretett híressége mégis él, újra imádta a sztárt (*Schickel*, 1985). Egy másik kiindulópontként Nael Gabler újságíró Walter Winchell életrajzát emelte ki, aki 1925-ben forradalmárnak számított a tekintetben, hogy először kezdett magánéletéről írni (*Turner*, 2014).

Hírességek tehát már évezredek óta léteznek, csak az a kérdés, hogy melyik korban éppen kit tekintünk annak. A mai értelemben vett sztárkultúra tulajdonképpen az amerikai filmipar kialakulásának idejére (1920-as évek) tehető.¹⁵ A stúdiók először színpadi színészeket csábítottak a filmezés világába, később azonban kialakult az igény saját sztárok teremtésére, vagyis – mai kifejezéssel élve – a sztár csinálásra. Magyarországon a sztárrendszer kialakulása valószínűsíthetően 1929 és 1936 közé tehető, és szintén a hangosfilmhez kötődik.¹⁶

„Mondhatjuk, hogy az audiovizuális tömegkommunikációnak sokféle társadalmi funkciója között van sztárgeneráló funkciója is, minden periódusban feldob egy sor személyt, akinek képe a köztudat nagyobb részében pozitív színezetet kap, rögzül legalább egy ideig, hogy azután más sztároknak adja át a helyét” (*Buda*, 1986: 171).

A rendszerváltás utáni gazdasági-társadalmi miliő aztán tovább erősítette a médiumok és a médiumok által sugárzott sztárok jelentőségét. A késő Kádár-korban felhalmozódott társadalmi feszültségek fokozódtak, a létrejövő újkapitalizmusnak pedig emberek százai lettek a vesztesei (*Gazsó, Laki*, 2004). Tömegjelenséggé vált a lecsúszás, az elszegényedés, a létbizonytalanság. A nagy többség életszínvonala tehát nem emelkedett a lakosság által elvárt mértékben, a társadalmi egyenlőtlenségek viszont jelentősen megnöttek.

---

¹⁵ A korai filmek kezdetben nem tartalmaztak stáblistát, de később a gyártók felismerték ennek jelentőségét, a szerepen túli személyiség került a fókuszba, és ezáltal a sztárok árucikké váltak (*Turner*, 2014). Mi több, ezzel együtt a lakosság tulajdonává is. *Giles* (2006) példaként említi, hogy akár a népszerű komikus/színész, Tony Hancock is jelen lehet a nappalinkban sétálva, beszélve, háromdimenziós ábrázolással. Ez pedig azt hiteti el a nézővel, hogy ott van velünk a sztár.

¹⁶ „Az 1929-től 1936-ig terjedő idő a hőskorszak, az alapítók és a felfedezők kora, a magyar filmstílus kialakulásának, a műfajrendszer és a sztárrendszer kiépítésének az ideje” (*Balogh és Király*, 2000: 65).

A rendszerváltástól várt jobb életkörülmények a szélesebb társadalmi rétegekben nem, vagy nem eléggé alakultak ki.

„... a rendszerváltás után felmerülő egzisztenciális problémák és létbizonytalanság miatt a szülők egyre kevesebb időt tudtak gyermekeikkel tölteni, akik így a televíziókészülékek előtt töltötték szabadidejük jelentős részét. Emiatt növekvő mértékben vették át, majd adaptálták belsővé a televízió által sugárzott értékeket. Így töltöttek be egyre nagyobb szerepet a média és a média sztárjai a szocializációban, a szerepminták elsajátításában is” (Povedák, 2012: 90).

A hírességek kultúrája a társadalmi élet jellemzőjévé vált az 1980-as végére és folytatódott a 21. században is egy olyan globális média segítségével, amely népszerűsít, dicsőít, és olykor meg is semmisít figurákat. Azonban míg 1990 előtt a hírességeknek keményen meg kellett dolgozniuk a hírnév vagy a hírhedség elérése érdekében, manapság már nem várunk arra, hogy a média felfedezze őket. Egy „virtuális panoptikumból” válogatjuk ki a nekünk tetszőket (Cashmore, 2006).

„Now, their essays in sleaze and scandal seem unacceptably devoid of depravity. What's more, we don't want to wait for it to be discovered: celebs must surrender themselves to life in a kind of virtual Panopticon - the ideal prison where the cells are arranged around a central watchtower in which concealed authority figures can inspect without being inspected. We, the fans, are in the watchtower and the celebs are open to our inspection” (Cashmore, 2006: 4).

Tehát míg a celebrity megszületése előtt az embereket arra ösztönözték, hogy a hírnév elérése érdekében művészi, vagy politikai karriert fussanak be, addig mára már a szépség vált a fő kritériummá (Giles, 2006). Mindezeket figyelembe véve mi a jelentőségük az emberek életére nézve és hogyan jelennek meg az általam vizsgált sztárok? Az alábbiakban erre keresem a választ.

3.2. A sztárok jelentősége

Donald Bird (1997) fogalmazta meg azt a tézist, mely szerint a média ugyanazt a társadalmi feladatot látja el a modern világban, mint amit a folklór látott el a tradicionálisban: híreszteléseken, mendemondákon, pletykákon keresztül informál, szórakoztat és szabályoz, egyszóval értékrendet és közösséget teremt és tart fenn. A sztárokra ráhulló dicsfény tehát ugyanazon mítoszi sémára vezethető vissza: az embernek szüksége van egy eszményre, vagy

éppenséggel szabadítóra, amit korábban a hősök, napjainkban pedig a sztárok/celebek elégitenek ki.

„... a tömegszórakoztatás intézményes alakzatai és világszerte ismert személyiségei kettős rendeltetést is teljesítenek. Egyfelől azonosulási tárgyakat, követhető mintákat mutatnak fel: film és popsztárokat, kiemelkedő sportolókat, a tömegkultúra »nagyjait«. Másfelől részleges identitáskategóriákat teremtenek, amelyekhez tartozni lehet, amelyeket be lehet építeni az egyén azonosság-tudatának szerkezetébe” (Pataki, 1998: 131).

Mégis milyen szerepet töltenek be a sztárok az emberek életében? A Magyar Etimológiai Szótár szerint a sztár olyan személy, aki *felkapott, híres és népszerű* (részletesen dolgozatom későbbi fejezetében foglalkozom a fogalmi magyarázattal). Sztárjelenség lehet királyi családok tagjaiból, sportolókból, zenészekből, színészekből, televíziós műsorvezetőkől, de beszélhetünk még ezektől lényegesen eltérő megnyilvánulási formákról és csoportokról is, akikben közös, hogy többszörösen összetett szerepet töltenek be a populáris kultúrában. Képesek hatást gyakorolni nemcsak az egyénre, hanem azok közösségére, így a csoportképzésre, illetve a társas kapcsolatok kiépülésére is. Nézzük először az előbbit.

1.) Buda Béla (1986), aki a sztárkultusz fogalmával kommunikációs kutatásaiban foglalkozott, úgy látja, a sztárok egyik legfontosabb funkciója – a szórakoztatáson túl –, hogy a fogyasztó számára azonosulási mintát jelentenek¹⁷. A pszichiáter amellet érvel, hogy a sztár egy olyan vágyott világot, életutat tud megtestesíteni, melyet az egyén saját életében (egyelőre) nem képes elérni – a sztár viszont bizonyítékul szolgál arra, hogy az állapot megvalósulhat. *„A sztár aspirációs modell is a mobilitás és a társadalmi életcélok tekintetében. Általában reprezentálja azt az életformát, amelyre az ember törekszik. Ilyen minőségben az anómia egyik gerjesztője is” (Buda, 1986: 172).* Amit tehát az ember nem tud megvalósítani, azt valaki másban keresi meg, akiben megvan mindaz, amire ő vágyik, vagy amilyen szeretne lenni (ez a felfogás magyarázza a vallásosság jelentőségét is). *„Az ember, aki mindig képtelennek érzi magát arra, hogy pontos fogalmat alkosson az istenségről, szívesebben fordul a saját természetéhez inkább hasonló lényekhez, s pártfogót, közvetítőt, vigasztalót, barátot remél lelteni bennük” (Holbach, 1966: 7).* A sztárok életében tehát a rajongók megtalálhatják azokat a kapaszkodási pontokat, amelyek kielégítik kompenzációs hajlamukat. Ehhez kapcsolódik Stark és Bainbridge elmélete is. Értelmezésük szerint az

---

¹⁷ *„Beléjük sűrítenek mindent, ami a mindennapi életben hiányzik az embereknek: gazdagságot, hatalmat, szépséget, tehetséget, gyönyörökkel, izgalommal és égi harmóniával teli, jelentőségteljes életet. Az élet teljességét. Végső fokon még a halál fölött is diadalmaskodó életet” (Hankiss, 2002: 105).*

ember élete során folyamatosan „jutalmak” után vágyakozik. Egyes jutalmak azonban nem mindig megszerezhetők, így a tényleges jutalom hiányában kárpótlásaik is elfogadhatók. A modern világban ezt teljesítik be az evilági hősök, a sztárok.

„Feltételezésük szerint, amikor az ember saját maga már nem képes vágyait kielégíteni, megpróbálja azokat úgy megoldani, hogy kompenzátorként olyan természetfeletti cserepartnerek létezését találja föl, akik képesek erre. Ezek a kompenzációk az igények kielégítése közben szükségszerűen maguk is megváltoznak. Amikor a megváltozott társadalmi körülmények miatt az emberek számára elfogadhatatlanná váltak a kompenzációk, a kielégítés hagyománya elveszti funkcióját, akkor új vallási formák alakulnak ki. Stark és Bainbridge szerint a világban állandó a vallás iránti igény, mert szerintük csak így elégülhet ki az emberek rendkívüli jutalmak iránti igénye. A vallásnak olyan állandó igényeket kell kielégíteni, mint például az ember közösség utáni vágyát, vagy az élet végső kérdései miatti szorongások megszüntetését, a mindig jelentkező szeretet igényt” (Povedák, 2009: 91).

2.) Persze azért (is) lehet olyan hatalmas a sztárok vonzereje, mert általuk a média az ember legalapvetőbb szükségleteit elégíti ki. Az egyik ilyen az önigazolás, ami a pozitív énkép fenntartására irányuló gondolati működés. Ez azt jelenti, hogy a sztár olyan tulajdonsággal, képességgel vagy életstílussal rendelkezik, olyan értékrendet képvisel, ami ránk is jellemző vagy amelyet mi is szeretnénk. *„Ami belőlünk hiányzik, nekünk nincsen, de nagyon vágyunk rá, az könnyen megtalálható egy-egy hírességben, ezért a média azonosulási lehetőséget, kompenzálást nyújthat.”*¹⁸ A másik az extrémítás iránti vágyunk, ami arra utal, hogy a híresség teljesen más, mint mi (boldogtalan, betegségben szenved, elvált, börtönbe került stb.) (Várhegyi, 2009). Ilyenkor ugyan a sztárral szemben az elutasítás működik, de ez megnyugtatóan tud hatni a fogyasztó számára, hiszen vele ez nem történt/történik meg, éppen ezért tölti el izgalommal és tartja érdekesnek az adott személyt.

3.) Az iméntiek a sztárok egyénre történő hatásairól szóltak, de ki kell emelni, hogy befolyással vannak a közösségépítésre is: például segítenek a társas kapcsolatok kiépítésében. Az egyre tömegesebbé váló városi életforma megjelenésével ugyanis a társas kapcsolatok bizonytalanra váltak, és ezek helyettesítésére újfajta kapcsolatok kiépítésre volt szükség. Ezekből azonban nem valós interakciók, hanem úgynevezett paraszociális kapcsolatok

---

¹⁸ *Felnőttkori rajongás pro és kontra*. 2018. augusztus 23. Nők Lapja. <https://www.noklapja.hu/test-es-lelek/2018/08/23/sztarom-a-parom-felnottkori-rajongas-pro-es-kontra/>. 2020. 05. 13.

születnek. Ezen kapcsolatok szereplői virtuális szereplők,¹⁹ akikre képesek vagyunk saját kiterjesztett családunk tagjaiként tekinteni²⁰ (Bak, 2012).

„A tömegmédiában folytatott kutatások azt mutatják, hogy Magyarországon tipikusan úgy tekintenek a sztárra, mint egy kvázi családtagra. A főműsoridőben gyakorta mutogatott emberek számítanak abból a szempontból sztárnak. Az emberek úgy tekintenek rájuk, mint egy gyakorta megjelenő vacsoravendégre. A bárdos andrások, a máté kriszták lényegében ott ülnek a családok vacsoraasztalánál. Az emberek emiatt teljesen természetesnek tartják, hogy erre a vacsoravendégre, erre a kvázi családtagra ugyanúgy kíváncsiak lehetnek, mint egy valóságos családtagra. Úgy érzik, joguk van mindent tudni ezekről az emberekről: mikor várnak babát, hogy nőnek a gyerekeik, rendben van-e a házasságuk. Ez az érzés sokkal erősebben jelentkezik a magyar médiasztárok kapcsán, mint mondjuk az angolszász világ sztárjai esetében. Sokkal közelebb állónak érzik az emberek a magyar sztárvilágot, akár az elutasító, taszító, irritáló sztárok esetében is. Oda mennek az utcán Kiszél Tündéhez, és azt mondják, hogy: »Hagyd abba, édesem, bolondot csinálsz magadból. Nem veszed észre?« És akkor Kiszél Tünde beszédbe elegyedik az ő kvázi hódolójával, nézőjével, és megbeszéli, hogy mit kellene csinálnia. Magyarországon ez az egész egy virtuális családi közegben mozog. A sztárokról ugyanúgy megvan az embereknek a véleményük, mint a szomszédasszony fiáról, aki későn jár haza, és esetleg drogot árul» (Ómolnár in Jenei, 2018).

A médiaszereplők kommunikációja a közönség felé is a közvetlen társas érintkezés jellegzetességeit hordozza magán. Koltói Lilla szakpszichológus, szociálpszichológus szerint, mivel a híresség gyakran „néz” a nézőre, megszólítja, úgy beszél, mintha közvetlen, bensőséges kapcsolatban lenne vele, az ember úgy dolgozza fel a médiaélményeket, mint a közvetlen tapasztalatokat. Reakciójuk a médiafigurákra megegyezik a valódi emberekre adott reakciójukkal.

---

¹⁹ P. David Marshall elmélete szerint a legközelebbi emberi kapcsolatok, a nukleáris család jelentőségének hanyatlásával az emberek új interakciókat keresnek, és gyakran úgynevezett paraszociális (valóságos társadalmi kapcsolatok helyettesítője) interakciókban találják meg azokat. A paraszociális kapcsolat azt jelenti, hogy a rajongó és a rajongásának tárgya közt létrejövő mindenféle kötelék a média terében – és az interakció nem a hétköznapi kommunikáció keretei közt – keletkezik.

„Olyan kapcsolatok ezek, amelyekkel fenntarthatjuk magunkban a közösségiség látszatát, részt vállalhatunk a csoportban, közeliként élhetjük meg néhány ember életét, például a celebrityt” (Munk, 2009). A legnyilvánvalóbb és legismertebb példa az ilyen para-társadalmi kapcsolatokra Elvis Presley, John Lennon és Lady Diana halálának híre, ami óriási közönségreakciót váltott ki az emberekből (Turner, 2014).

²⁰ *„A híresség úgy épül be a mindennapi életbe, ahogy azt egy családtag tenné, de a felelősség és kötelezettség hálózata nélkül, mely egy ilyen kapcsolattal általában vele jár” (Turner, 2015: 115).*

„Ilyen értelemben a média és az emberek egymás kommunikációs alternatívái, és ugyanolyan kommunikációs szükségleteket elégítenek ki. Így lehetséges, hogy a médiaszemélyiségeket ugyanúgy észleljük, mint a barátainkat, az ismerőseinket – különféle helyzetekben figyeljük meg és értelmezzük a megjelenésüket, a gesztusaikat és a hangjukat. Viszont egy fontos dologban nagy különbség van a két viszony között: a paraszociális kapcsolatokban a bizalmas jelleg mesterséges és megtervezett, a médiatartalmak ugyanis úgy készülnek, hogy a nézőben a személyesség, az intimitás, az önfeltárás érzetét keltsék – amelyek egyébként fontos összetevői a közvetlen emberi kapcsolatoknak. Míg maga a médiaszemély nem csupán illúzió – hiszen ott van a képernyőn –, a közeledése, az általa sugallt bensőségeség látszólagos. Ezt a képzetet erősíti, hogy a médiaszereplők rendszeresen visszatérnek a képernyőre, ezáltal a nézők világába is, a kapcsolatnak így »történelme« lesz, és a néző el is hiheti, hogy ő jobban ismeri a szereplőt másoknál. A médiaszemélyiségből barát, bizalmas, tanácsadó, modell válik. Ez a pszeudobarát pedig mindig ugyanolyan, amilyennek a kitalálói megalkották, előre bejósolható a viselkedése, megnyugtatóan egyforma minden esetben.”²¹

A paraszociális interakció fogalma egyébként számos kutató munkájában előfordul (Rojek, 2011: 52; Giles, 2000: 62; Turner, 2004: 6), de először egy, a *Psychiatry* című lap 1950-ben megjelent cikkében használták a terminust. Szerzői amellet érveltek, hogy a közönség tagjai egyoldalú kapcsolatot alakítanak ki a média szereplőivel, ami olyan, mint a hús-vér emberekkel létrehozott viszony (Giles, 2000: 62).

4.) Ha már a társas kapcsolatokról esik szó, ki kell emelni, hogy napjaink tömegmédiájában a sztároknak kitüntetett szerepük van a csoportképzésben is, a pletykák legfontosabb forrásai és tárgyai. Olyan folyamat részeinek tekinthetjük őket, melyen keresztül a kapcsolatokat, az identitást, a szociális és kulturális normákat megvitatjuk, értékeljük, módosítjuk és megosztjuk (Turner, 2014). A pletykákról pedig régóta ismert tény, hogy hálózatalakító jellegük van. Alapvető szereppel bírnak a társadalmi kapcsolatok kialakításában (Szetelszky, 2002). Éppen ezért nem hagyható figyelmen kívül legfontosabb közösségi aspektusuk sem, amelynek köszönhetően megérthetjük a tabloidok sikerét, vagyis hogy a pletykák segítenek közel érezni magunkat a sztárokhoz. Ezekről a híresztelésekről (is) szólnak a női hetilapok cikkei.

---

²¹ *Felnőttkori rajongás pro és kontra*. 2018. augusztus 23. Nők Lapja. <https://www.noklapja.hu/test-es-lelek/2018/08/23/sztarom-a-parom-felnottkori-rajongas-pro-es-kontra/>. 2020. 05. 13.

3.3. Sztárok, celebek, híres emberek? Terminológiai meghatározások

Mindezeket figyelembe véve kik a sztárok? A magyar nyelv ugyanis bár különbséget tesz sztár és celeb között, a köztudat nem (pontosabban vizsgálatom ideje alatt még nem tett különbséget). Egy fogalom alatt említik azokat a híres embereket, akik valamilyen kiváló teljesítmény miatt váltak népszerűvé (sportteljesítmény, énekesi, színészi karrier stb.) azokkal, akiknek a média tulajdonított hírnevet és a tömegmédiá kreációi. Ezért érdekes lehet egy olyan rendszerező összefoglalás, amely nemcsak a magyar, de a külföldi szakirodalmak áttekintésén keresztül útmutatást ad az iménti kérdések megválaszolásához.

A celebrity kifejezés eredetileg nem személyt, hanem állapotot jelentett – fogalmaz művében *Daniel Boorstin* (2006). Manapság azonban már nem valamihez, hanem valakihez kötjük, és ilyen értelemben a használata 1850 körül terjedt el.

„The condition of being much talked about; famousness, notoriety. In this sense its use dates from at least the early seventeenth century. Even then it had a weaker meaning than "fame" or "renown". For us, however, "celebrity" means primarily a person - "a person of celebrity. This usage of the word significantly dates from the early years of the Graphic Revolution, the first example being about 1850. Emerson spoke of "the celebrities of wealth and fashion". Now American dictionaries define a celebrity as a famous or well-publicized person” (Boorstin, 2006: 79).

Ha megvizsgáljuk a sztárt, mint főnevet, a *Magyar értelmező kéziszótárban* azt találjuk, hogy a sztár főnév „-t, -ok, -ja (film, színház, sport) jelentése: *Kitűnő, felkapott, divatos, másokhoz képest nagy fizetésű, dédelgetett színész, színésznő, sportoló.*” (Bárczi és Ország, 1959-1962) A *Magyar Etimológiai Szótár* szerint pedig a sztár „*felkapott, híres és népszerű személy*’: *filmsztár, futballsztár, médiasztár, sztármodell. Angol szó (star), tkp. ‘csillag’, ősi germán ster- töből (pl. német Sterne), amely oldalági rokona a görög asztérnak, valamint a latin stella szónak, eredetibb sterla formája révén*”.²² Ezek a meghatározások azonban nem visznek előrébb egy olyan jelentéshez, amelyet valóban lehetne alkalmazni az összes sztárra. Itt kritériumként említik a hírnevet, vagy éppen a magas fizetést, azonban köztudott, hogy nem minden híres ember sztár (gondoljunk a politikusokra vagy egyházi méltóságokra), és nem is rendelkezik mindegyik nagy fizetéssel. A legnépszerűbb videomegosztó portálra naponta százával kerülnek fel olyan multimédiás tartalmak, amelyek szereplői hirtelen óriási népszerűsége tesznek szert, de a hírnevük csak ideig-óráig tart és nem is rendelkeznek nagy anyagi erőforrással. Az angol nyelvben elterjedt celebrity kifejezés

²² *Sztár*. Magyar Etimológiai Szótár. Arcanum. <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/>, 2019. 03. 10.

viszont már sokkal közelebb visz a szó jelentéséhez, és alapvető következtetéseket lehet levonni a sztárok természetével kapcsolatban. A *Magyar Etimológiai Szótár* szerint a „celebritás – ‘híresség, nevezetes személy’. Nemzetközi szó a latin *celeber, celebris* (‘ünnepelt, híres’) melléknév alapján.”²³ Az *Idegen Szavak Gyűjteményében*²⁴ pedig „híres ember, híresség”. Vagyis itt már nem feltétlenül kritérium, hogy legyen mögötte teljesítmény, elég, hogy széles körben ismerjék. Nézzük a szó etimológiáját. A szó latin töve a ’*celebrem*’, amely kapcsolódik a ’hírnév’ és a ’tolongani’, illetve ’zsúfoltnak lenni’ szavakhoz. Kapcsolat fedezhető fel a latin ’*celere*’ kifejezéssel is. Ez a ’fürge’, ’gyors’, ’sebes’ szavakra utal, amely az angol ’*celerity*’ szóból származik, ennek a jelentése szintén az, hogy ’gyors’. A latin gyökerek olyan kapcsolatot jeleznek, amelyben egy személyt szingularitásként (egyedi, kivételes ember) jelölnek, és abban a társadalmi struktúrában, amelyben létezik, a hírnév jellege röpké. Mindemellett érdemes kiemelni a francia ’*célèbre*’ szót is, ez hasonló konnotációt hordoz, jelentése jól ismert személy a nyilvánosságban (*Rojek*, 2001: 9).

Daniel Boorstin történész határozta meg legkorábban a *celebrity* definícióját, ami, azóta is a legszélesebb körben ismert és elterjedt definíció: „*A celebrity is a person who is known for his well-knownness*” (*Boorstin*, 2006: 79). Szerinte tehát a *celebrity* olyan ember, aki jólismertsége miatt jól ismert. Következésképpen, míg a hősöket nagyszerű erényeik alapján különböztetjük meg egymástól, ezzel ellentétben a celebeket személyiségjegyeik alapján. Boorstin értelmezésében a *celebrityk* álesemények szereplőiként lesznek a nyilvános tér részesei, és azoknak a műeseményeknek az emberi megfelelőivé válnak. A média hozza őket létre és az is táplálja (*Boorstin*, 2006). Boorstin mellett P. David Marshall is a tömegmédiá jelentőségére helyezi a hangsúlyt. Szerinte a *celebrity* a fokozott médiafigyelemmel a modern populáris kultúra kulcsa. „*Nem csupán tünet, hanem a változó kulturális jelentések létrejöttének középpontjában áll*” (*Munk*, 2009).

Közös pont a sztárelméletek alapvetéseiben, hogy azokban a tömegmédiáknak meghatározó funkciót szánunk. Ennek meghatározó szerepét emeli ki Graeme Turner is, akinek a sztárról alkotott definíciója így hangzik:

„*A celebrity egy reprezentációs műfaj, egy diszkurzív hatás és a médiaipar, a reklámok és a nyilvánosság által forgalmazott árucikk, amely egyben társadalmi funkciókkal is rendelkező kulturális formáció, vagyis egy iparág által létrehozott olyan árucikk, amely médiaszöveggént kerül a piacra, és a rajongók, valamint a közönség fogyasztja*” (*Turner*, 2014: 9).

²³ *Celebritás*. Magyar Etimológiai Szótár. Arcanum. <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/c-F1A43/celebritas-F1A64/?list=eyJmaWx0ZXJzJjogeyJNVSI6IFsiTkZPZX0xZWY5MzZha29ub2tfRjE0RDMiXX0sICJxdWVyeS16lCjZWxlYnJpdFxlMDBlMXMifQ.> 2019. 03. 24.

²⁴ *Celebritás*. Idegen Szavak Gyűjteménye. <https://idegen-szavak.hu/>. 2019. 03. 10.

Understanding Celebrity (2004) című művében arról ír, a celebség feltétele, hogy az adott személy jól látható legyen a médián keresztül, a magánélete pedig a közösség számára nagyobb vonzerővel bírjon szakmai életénél. A celeb hírneve tehát nem feltétlenül függ a pozíciójától vagy eredményeitől. A hírnév folyamat. Annak a folyamata, ahogyan a média kezeli az egyént – írja David Giles. Szerinte ez a folyamat változik, hiszen ma már a híres embereket is *celebrity*ként kezeli a média, függetlenül attól, hogy művésztől van-e szó vagy egy bankrablóról, akiről negatív hírek szólnak (Turner, 2004).

A sztártudománnyal foglalkozó szerzők körében nem figyelhető meg terminológiai konszenzus. Magyar vonatkozásban, noha találó meghatározása van Máriás Endrének, aki azt állítja, hogy: „[a] sztár egy kétdimenziós képzet, akire mindenki a saját álmait ragasztja rá, lehet őket szeretni, csodálni, irigyelni vagy gyűlölni. Egy biztos: nem lehet őket vélemény nélkül hagyni” (Máriás, 2001: 101), mégsem tesz különbséget a hírnév egyes formái között, szemben Munk Veronikával, aki szerint: „Az eleve nyilvános térben szereplő, ismert ember is válhat *celebrity*vé, ha a személy közérdeklődésre számot tartó, funkcionális tevékenységéről a média érdeklődése a magánélete felé fordul, és annak részleteit igyekszik bemutatni” (Munk, 2009).²⁵

Ezek az elméletek megmutatják, hogy a hírességekkel kapcsolatos megközelítések ellentmondásosak, nincs konszenzus, ezért szükség van további osztályozásokra, hogy különbséget tudjunk tenni a populáris nyilvánosság központi szereplői között. A hírnévvel rendelkező személyekre vonatkozó nagy kategóriákon túl mindenképpen be kell vonni a többek között Povedák István (2009) által felállított szempontokat is, azonban a kultusz helyett a hírnév fogalmát használnám (ismertség, a hírnév időbeli kiterjedtsége, a hírnév intenzitása, specialitás), s amit még egy szemponttal egészítenék ki: a híresség milyen tulajdonsága válik követendővé, milyen jellegzetessége generálja a köré felépült népszerűséget.

3.4. A sztárok osztályozása

Nemcsak a sztárok és a celebek fogalmi meghatározása, hanem osztályozásuk sem mentes a nehézségektől. A sztárok értelmezéséhez a kutatók többféle osztályozási módot dolgoztak ki, amelyek segíthetnek meghatározni a hírességek különféle típusait. Ezek annak ellenére, hogy bemutatják jellemzőiket, közelebb visznek egy újabb vizsgálati területhez: hogyan történik a sztárok megkonstruálása a tömegmédiában?

---

²⁵Dolgozatomban, a továbbiakban Munk Veronika tézisét tartom majd a mérvadóknak és ez alapján határozom meg a sztárokat és a celebeket.

Az egyik legkorábbi besorolási rendszer Francesco Alberoni nevéhez köthető, aki kétféle társadalmi-politikai elitet különböztet meg: az egyik csoportot azok alkotják, akik politikai, gazdasági vagy egyházi erővel bírnak, míg a másik csoportba azok tartoznak, akiket *celebrity*nek szokás nevezni. Az utóbbinak Alberoni szerint intézményes ereje nincs, csekély a hatalma, vagy nincs is, de tevékenységükkel vagy pusztán jelenlétükkel maximális mértékű érdeklődést válthatnak ki. Ezt a réteget *powerless* elitnek, erőtlén elitnek nevezi (Alberoni, 2006: 108-123).

Dyer és Marshall elmélete azt állítja, hogy nemcsak a hírnév egyes formái, hanem a különböző iparágakban termelt sztárok között is különbséget kell tenni.

„Nem minden kultúrában lesz ugyanazon jellemzők alapján valaki sztár. A celebrity erősen kultúrafüggő, hatása kizárólag abban a kulturális kontextusban érvényesül, amelyben mestersége is értelmezhető. A különböző iparágak nemcsak különböző típusú sztárokat termelnek, de sztárjaik különböző szemiotikai, diszkurzív és kulturális jelentéseket is hordoznak. A színészek individualizmusukra építve teremtik meg sztárságukat, a televíziós sztárok koncepciója a bizalmasságra épül, a zenész sztárok pedig autentikus jellegük segítségével építik hírnevüket” (Munk, 2009).

Egy másik taxonómia James Monaco elméletében tűnik fel, aki három nagy *celebrity*-kategóriát különít el: hős, sztár és kvazár. Szerinte a hős valamilyen látványos eredménnyel vonja magára a fogyasztók figyelmét, példaként említi az űrhajósokat. A sztár a nyilvánosságban betöltött szerepét már nem feltétlenül teljesítményének köszönheti, hanem személyiségének, a kvazár kifejezést pedig – véletlenszerű celeb – azokra a nyilvános térben szereplő emberekre érti, akik nem szándékosan kerülnek a figyelem középpontjába. Ide sorolja Monica Lewinskyt és többek között Diana hercegné komornyikját, Paul Burrelt (Turner, 2004). Boorstin és Chris Rojek elmélete több ponton is mutat hasonlóságot. Az előbbi különbséget tesz azok között, akik teljesítményük miatt váltak ismertté, illetve akik személyiségjegyeik miatt kerültek be a nyilvános térbe. Chris Rojek pedig ezt a gondolatmenetet követve a kategóriákat már részletesebben dolgozza ki, és véleményem szerint ez az egyik leghelytállóbb kategóriarendszer. Monacohoz hasonlóan az ő elméletében is három csoport szerepel: az öröklött (*ascribed*), az önmegvalósító (*achieved*) és az úgynevezett tulajdonított (*attributed celebrity*) híresség. A legelső csoportba azok a személyek tartoznak, akik születésük jogán rendelkeznek a hírnévvel, vagy éppen híres családok tagjai közé kerültek. Ilyen híresség Diana hercegné, a Kennedy-család tagjai, vagy éppen Barack Obama lányai. Az önmegvalósító hírességek saját tehetségük, képességük miatt érik el sikereiket és ezért is kerülnek be a médiába. Chris Rojek ide sorolja a színészeket, a

sportolókat és az énekeseket. A harmadik csoport tagjai pedig azért válnak ismertté, mert sokat szerepelnek a médiában. Az ő esetükben nincs szó teljesítményről, sokkal fontosabbak személyiségjegyeik. A tulajdonított híresség csoportjánál Rojek létrehozott két alkategóriát is. A *celetoidot* rövid ideig láthatjuk a médiában, egyik nap a nyilvánosság figyelmét birtokolja, a következő napon pedig elfelejtik. Ebbe az alcsoportba azokat a sztárokat sorolja, akik nagyon nagy láthatóságnak örvendenek a nyilvános térben, ismertségük azonban rövid idejű (lottógyőztesek, Monica Lewinsky). A *celektor* Rojek értelmezésében fikciós karakter és a celetoid egyik alkategóriájának tartja. A celektorok úgy működnek a nyilvános térben, mintha valós sztárok volnának (Rojek, 2001: 9-10). *Celebrity* (2001) című művében szól a hírhedt emberekről, bűnöző sztárokról is, akik ugyanúgy hatással vannak a köztudatra (például Ambrus Attila is sztár lett a médiában, afféle modern kori Robin Hood). Az eddigi osztályozási kísérletek közt meg kell említeni a sztárkultusz mára már klasszikus kutatóját, Leo Braudy-t (1986) is, aki alapvetően két kategóriát különböztetett meg a történelmi előzmények alapján. Véleménye szerint a sztárok közt megtalálhatók egyrészt a korábbi korok arisztokratikus hősideáljainak leszármazottai, valamint a népi, illetve „demokratikus rendszerek” hősideáljainak posztmodern örökösei is. David Marshall (2006) a sztárokat alapvetően három fő csoportba sorolta: a filmsztárok, tv-sztárok és popsztárok, melyek a sztár által eljátszott filmszerepek, az őt népszerűvé tevő film jellege, a sztár attraktív külseje stb. alapján tovább divergálódnak. Povedák István is kifejtette doktori disszertációjában, hogy a sztárok tipologizálása sem mentes a nehézségektől, hiszen a sztár napjainkban divatos kifejezéssé vált és jelentése eltorzult (Povedák, 2009). „Gyakorlatilag minden híres, a közfigyelmet akár rövid időre is magára fordító személyt ideig-óráig sztárként aposztrofálnak a közbeszédben” (Povedák, 2009: 76). Ő négy szempont szerint kategorizálja a sztárokat. Elsősorban az ismertségük szerint. Megállapítása szerint az ismertség alapján beszélhetünk lokális és hétköznapi értelemben vett sztárokról. Másodsorban vizsgálja kultuszuk időbeli kiterjedtségét: egynyári sztárokról vagy több évtizeden át kultusszal rendelkező sztárról beszélhetünk-e. Külön kategóriában elemzi kultuszuk intenzitását. Ezen belül négy alcsoportot különít el: divatos személyiségek, külső tulajdonságaik miatt a rajongók számára utánzási mintaként szolgálnak, belső értékeik is követendővé válnak, illetve szakrális attribútumokkal is fel vannak ruházva. Kategóriarendszere negyedik eleme pedig a specialitás, amelyben azt vizsgálja, milyen területen vált híressé az adott sztár (Povedák, 2009). A sztárok típusokba sorolásánál nem lehet elhanyagolni azt a tényezőt sem, hogy valaki kreált sztár, azaz személyiségét tudatosan alakították a fogyasztói civilizáció törvényei alapján olyan személyek, akik a „sztárgyártásban” dolgoznak vagy spontán sztár, önerőből emelkedik fel.

3.5. Sztárokról a magyar és a nemzetközi szakirodalomban

Bár a sztárkultusz jelenségének vizsgálata a nyugati társadalmakban már a huszadik század második felében megkezdődött, hazánkban eme gyakorlat az utóbbi évtizedekben vált igazán elterjedté. Ezt követte Povedák István (2009) is, aki disszertációjában a sztártípusok közül az énekesek (Rúzsá Magdolna, Zámbo Jimmy), a sportolók (Puskás Ferenc, Simon Tibor), valamint a politikusok (Orbán Viktor) napjainkban élő kultuszát ismertette és elemezte. Hasonló vizekre evezett Guld Ádám (2009) is, aki *A Madonna-jelenség és a sztárság konstituálódása a posztmodern médiában* című tanulmányában Madonnának, az elmúlt évtizedek popkultúrája egyik legmeghatározóbb alakjának kultuszával foglalkozott. Szerinte az énekesnő munkásságán – az *Erotica*-videót elemezte – jól nyomon követhetőek azok a tényezők, amelyek napjaink sztárkultuszát meghatározzák. Következtetesként pedig arra jut, hogy: „...a sztárság fogalma a jövőben is alapvetően a média által generált, a fogyasztói társadalom keretei között elsősorban a gazdasági érdekek által meghatározott jelenség marad, amelyben a legkülönbözőbb identitásmintákkal történő játék általános gyakorlattá válik” (Guld, 2009). Munk Veronika (2013) előtt egyetlen vizsgálat sem állította fókuszába a magyarországi roma sztárokat. *Roma sztárok médiareprezentációja Magyarországon* című doktori értekezésében a zenei tehetségkutatók, a magyar tévésorozatok, a szappanoperák, a magyar kibeszélő show-k, valamint a *Győzike Show*, és más reality show-k cigányképét vizsgálta empirikus eszközökkel. A magyarországi sztárgyár legfőbb jellemzőinek feltárását, valamint a cigány sztárok mediaképének elemzését követően bizonyította, hogy: „...a roma sztár ma a magyarországi cigányságot övező intenzív előítéletek ellenére a többség által elfogadott, asszimiláns roma, aki a tradicionális cigányzenésnek, a magyar kultúra több száz éves archetípusának későmodern kori transzformációja” (Munk, 2009: 5).

Az egyes nemek, különösen a női és férfi sportolók média általi megjelenítésének elemzése évtizedek óta népszerű vizsgálati téma. A nemek reprezentációjával több hazai kutató is foglalkozott. Gáldiné Gál Andrea (2007) *Sport és társadalmi nem a 21. század elején a média tükrében Magyarországon* című doktori értekezésében sportszociológiai szempontok szerint a napilapok sportrovatának tartalomelemzésével a nemek sportmédiá általi bemutatásának jellemzőit tárta fel. Argejó Éva (1998) a *Hímnem, nőnem: a médium nem semleges* című tanulmányában a hetilapok, hírműsorok és szappanoperák tartalomelemzésével kereste arra a választ, hogy miképp jelenítik meg a médiumok a nőket. Margit Patrícia (2002) *A nők reprezentációja* című tanulmányában pedig a *Népszabadságban*, a *Magyar Hírlapban*, a *Magyar Nemzetben*, a *Népszavában* és a *Világgazdaságban* vizsgálta mindezt. Kifejezetten női magazinok tartalomelemzésével Haraszti Adrienn és Tömör Ágnes (2013) foglalkozott. *Mit közvetítenek a női magazinok 2012-ben? A Nők Lapja, a Kiskegyed, az Éva és a Cosmopolitan magazinok 2012-es évfolyamának tartalomelemzése* című munkájukban arra

keresték a választ, hogy milyennek kellene lennie egy ideális nőnek a világunkban, milyen értéket közvetítenek ezzel kapcsolatban a kiválasztott magazinok. Milyen típusú női szerepek jelennek meg, és ezeket a szerepeket hogyan, milyen kontextusban jelenítik meg a különböző lapok? Buda Béla (1986) pszichiáter a sztárokat a „képletes”, fantáziabeli kommunikáció jelenségével összefüggésben vizsgálta. A sztárokat megkreált entitásoknak tartja, akiket a szükségletek hívnak életre, és akik a személyiség számára azonosulási minták is. Hankiss Elemér (2000) többek között szociológiai szempontok alapján vizsgálta a témát. Szerinte a globalizáció szerephiányt teremtett, az ember elvesztette egyedi rangját, méltóságát a közösség szintjén és így egyfajta igény hozta létre a sztárokat. A sztárkutatókkal kapcsolatban az esztéták közül György Pétert (2001) kell megemlítenünk, aki a témát érintve morális problémáról beszél.

„A televíziók előállítanak egy adag idiotizmust, amiből önök másnap pénzt csinálnak, és vice versa. Önök – mint viktoriánus számárság – annyiban tartoznak össze a vonatkozó show-kkal, hogy egymást éltetik. A Mónika-show-ban az a zavaró, hogy a fele épp annyi, mint az egész. Az Emberi színjátéknak nem érdemes leragadni a közepén, mert a másik felén még izgalmas dolgok fognak történni. Balzacnak a fele nem annyi, mint az egész. A Mónika show-nál viszont a tanulási folyamat nem nő méretarányosan a befektetéssel, húsz Mónika-show-tól nem leszek hússzor okosabb. Hogy miért nem leszek okosabb, az a következő: egyetlen egy rugóra járnak. Ez a rugó pedig nagyon egyszerű – ez a nárcizmus kultúrája. A kapitalizmus kitermelte a narcisztikus kultúrát, amely szerint a világ megváltoztathatatlan, és nekünk mindössze annyi a dolgunk, hogy azt élvezzük. A nárcizmus kultúrája egy nagyon szerény része annak, amit én társadalmi valóságnak hívok, mégpedig mondjuk két százaléka. És azt gondolom, hogy egyszerűen eltereli a figyelmet az igazi problémák elől. Én azt gondolom, hogy az ember élete egy feladat, és ezt meg kell oldani, tehát én teljesítményorientált vagyok” (György in Jenei, 2001).

Az áttekintéssel nyilvánvalóvá vált, hogy a hírességek összetett szerepet töltenek be a populáris kultúrában és mindennapi életünkben, amelynek ráadásul intim részesei is lettek. Nemcsak követendő példává válnak számunkra, de egyfajta kapaszkodási pontot is jelentenek, szerepet játszanak interakcióink kialakításában, és a médiában betöltött „funkciójukkal” is különféle történeteket szolgáltatnak. Úgy gondolom, alapvető fontosságú, hogy megértsük a sztárok szerepét és jelentőségét a populáris kultúrában, hiszen a hírességek akarva-akaratlanul életünk részeivé válnak.

4. A KUTATÁS MÓDSZERTANA, KUTATÁSI TECHNIKÁK BEMUTATÁSA

„The media is instrumental in producing this powerful connection through the distribution of a family of familiar celebrity. Images that operate as the icons of any cultural moment. An industry surrounds this distribution through developing, organizing, explaining, evaluating, calibrating, controlling, and capitalizing on personas to help make them into valued celebrities. I have called this elaborate organizing structure an apparatus or a system in order to capture the massive amount of resources that are devoted to its management. The celebrity industry is not a small entity. It is at the very center of a host of media industries. The mass-market magazine industry in particular is highly organized, through its focus (via covers and content) on the appeal of celebrities. Celebrity, as I have argued, has the appearance of both surface and depth, and it is this combination of both appearance/reality and surface/depth that makes celebrity such a powerful way to comprehend contemporary culture” (Marshall, 2006: 14).

Sztárokkal foglalkozni sokféle tudományos megközelítésből lehet, én azonban – területi korlátok, illetve a dolgozatom elején kitűzött cél miatt – kizárólag médiakutatóként közelítettem a témához. A kutatásomba bevont 15 női sztárjelenség²⁶ működését csakis a *Nők Lapja*, a *Kiskegyed* és a *Meglepetés* című női hetilapokban²⁷ vizsgáltam meg, politikai szempontok figyelmen kívül hagyása mellett. A nyomtatott sajtó a 19. század második felében vált tömegmédiummá, és több évtizeden keresztül a legfőbb információhordozónak számított. Bár manapság a televízió és az internet a legnagyobb hatású tömegmédiák, és maguk mögé utasították az újságot, mint információforrást, az utóbbi médiafogyasztókra gyakorolt hatása még mindig jelentős. *„A nőknek szóló képes heti és havi lapok nagy mennyiségben, magas példányszámban vannak jelen a piacon, így véleményformáló hatásuk nem hagyható figyelmen kívül. E magazinok a médiapiac szereplőiként írásaikkal és képeiken keresztül kommunikálnak az olvasóval, vagyis hatnak az emberek véleményére... A médiában megjelenő tartalmak és a róluk alkotott különböző felfogások befolyásolják az egyén véleményalkotását azáltal, hogy értékeket, magatartásmintákat közvetítenek.” (Haraszi és*

---

²⁶ Dolgozatom ezen fejezetében is még minden közérdeklődésre számot tartó, hírnévvel rendelkező személyt sztárnak titulálok. A későbbiekben azonban arra is választ próbálok adni, hogy ki számít celebnek, sztárnak, milyen átmenetek azonosíthatók, és hogyan kategorizálhatjuk az általam kiválasztott 15 hírességet.

²⁷ Ki kell emelnem, hogy ezeket a női hetilapokat egyfajta összegző, korszakvégi attitűd jellemezte. Olyan médiatermékeket vizsgáltam ugyanis, amelyek az elmúlt időszakban számos, a digitális médiumok „felől” rájuk mért megrendítő erejű ütés nyomán fokozatos tér- és ezzel együtt befolyásvesztést szenvedtek el, és amely folyamat sok esetben azt is jelentette, hogy ezek a médiumok maguk is elkezdtek „felköltözni” a digitális felületekre. Kutatásom záró éve, 2012 pedig már határvonalnak számít ebből a szempontból (is), ráadásul új generáció kezdte el fogyasztani az egyes médiumokat.

Tömör, 2013: 14). Ezek a lapok általánossá teszik a divat iránti szenvedélyt, hozzájárulnak, hogy a külső megjelenés a nők nagy része számára identitásának fontos összetevőjévé váljék. Naomi Wolf, amerikai író szerint a közvélekedés is közhelyesnek, felszínesnek tartja a női magazinok tartalmát, de ennek ellenére kétségtelen, a nők számára fontos, hogy ezek az újságok mit mondanak nekik. Ennek okát abban látja, hogy a női magazinok képviselik a női tömegkultúra egy jelentős szegmensét. „A nőket azért érinti mélyen, amit magazinjaik mondanak nekik, mert a legtöbb nő számára ezek jelentik az egyetlen kitekintést saját női tömeg-érzésvilágukra” (Wolf, 1999: 86). A női hetilapok kiválasztásánál a következő szempontokat kívántam érvényesíteni. Arra törekedtem, hogy legyen az elemzésben egy olyan női hetilap, amelyik

1. régóta, folyamatosan jelen van a hazai piacon, hosszabb terjedelmű anyagokat jelentet meg és úgy pozicionálja magát, hogy sem celebekkel, sem sztárokkal nem foglalkozik, érdekes embereket mutat be (Vékási, 2012). Így került a vizsgálandó női hetilapok közé a *Nők Lapja*, amely 1949-ben indult el.
2. a rendszerváltás után jelent meg először, és nemcsak klasszikus női tanácsadó lapként, hanem sztármagazinként is hirdeti magát. Így került a vizsgálandó női hetilapok közé az 1992 óta folyamatosan piacon lévő *Kiskegyed*.
3. könnyed, szórakoztató hetilapként aposztrofálja magát és a nőket nap mint nap foglalkoztató témákat és heti aktuális eseményeket dolgoz fel rövid terjedelemben, és amelyiknek fontos részét képezik a sztárvilág hírei. Erre pedig az 1995-ben megjelent *Meglepetést* választottam ki.

A tárgyalt lapok 2005-ig a három legolvasottabb női hetilapok voltak, ráadásul a legnagyobb példányszámban jelentek meg. A tendencia csak 2005-re változott meg, amikor a Top 10-es listára felkerült a *Best*, a *Fanny*, a *Sikk* és a különféle televízió-újságok. A KSH elemzése szerint 2007-ben a legnagyobb példányszámban megjelenő hetilap már a *Story* lett, a második a *Nők Lapja*, a *Kiskegyed* a negyedik, a *Meglepetés* pedig kiesett az első tízből.²⁸ Mivel a problémafelvetésem egésze a bulvármédia kapcsán érzékelhető, annak kontextusában értelmezhető, és mindez jellemezte az általam vizsgált női hetilapokat is, hangsúlyoznom kell, hogy ezek a könnyű, színes hírekre összpontosítanak, stílusuk szenzációs, érzelmekre és nem az értelemre hatnak. Kedvenc témájuk a mindennapi normák és erkölcs megsértése.

---

²⁸ A magyarországi sajtó más kelet-közép európai országok sajtójához hasonlóan átalakult a rendszerváltás óta. A kommunista sajtómodell helyét liberális sajtópiac vette át. Új üzleti vállalkozások jelentek meg, új termékeket vezettek be a sajtópiacra. Gulyás Ágnes (2000) *Bulvárlapok a rendszerváltás utáni Magyarországon* című írása rávilágított arra, hogy a rendszerváltás előtti időszakban már megkezdődött a tabloidizáció folyamata az 1989-ben, Rupert Murdoch médiabirodalmához tartozó *Mai Nap* megjelenésével. Aztán az ifjúsági lapok mellé megérkeztek hazánkba az ún. női és férfi magazinok, valamint a heti és havi, elsősorban sztárokkal kapcsolatos híreket és a kereskedelmi tévék műsorainak háttérstóriáit közlő szupermarket-tabloidok, azaz a színes képekkel teli, jó minőségű papírra nyomott heti és kétheti periodikák, melyek előszeretettel veszik át a nemzetközi táraik híreit, hála a globális szupersztárok korának.

Érdeklődésük középpontjában a társadalmi élet emberi oldala áll, a mindennapi emberek nem mindennapi élményeivel, vagy a nem mindennapi emberek mindennapi dolgaival foglalkoznak.

1. táblázat A *Nők Lapja*, a *Kiskegyed* és a *Meglepetés* megjelenésenkénti átlag példányszáma (db) MATESZ²⁹

		1995	2000	2005	2010	2012
Nők Lapja	Nettó nyomott	466 000	420 311	344 385	304 377	261 489
	Összesen értékesített		344 647	294 386	241 904	210 303
Kiskegyed	Nettó nyomott	505 000	348 091	268 858	235 514	236 108
	Összesen értékesített		271 192	195 301	196 425	195 297
Meglepetés	Nettó nyomott	96 000	202 430	166 747	127 264	125 345
	Összesen értékesített		159 546	140 313	101 397	95 977

Luhmann (2011) szerint nem az a kérdés, hogy a média torzítja-e a valóságot, hanem az: „hogyan konstruálja meg?” Ennek megválaszolásához többféle adatgyűjtési metodikát alkalmaztam. A hazai és külföldi kutatások feldolgozása mellett strukturált interjúkat készítettem 2012-ben Vékási Andreával, a *Nők Lapja* főszerkesztőjével, Hídváry Péterrel, a *Kiskegyed* felelős szerkesztőjével, valamint Hegedüs Noémivel, a *Meglepetés* főszerkesztőjével, de a dolgozatom jelentős részében adat- és tartalomelemzést végeztem a három női hetilap cikkeiben, hiszen a médiaszövegek vizsgálata kétségtelenül fontos minden kulturális jelenség elemzésekor. Összesen több mint 3000 lapszámot vizsgáltam meg. A *Nők Lapja* esetében 1198 lapszámot és bennük 219 cikket, a *Kiskegyed* esetében 1094 számot és bennük 235 cikket, a *Meglepetés* esetében pedig 880 számot és 143 cikket. A kutatás közel (a *Nők Lapja* esetében mindenképp) 20 év sajtóanyagát öleli fel. A *Nők Lapja* esetében 1990-től, a másik két lapnál pedig az első lapszámtól kezdve (a *Meglepetés* első lapszáma 1995-ben, a *Kiskegyedé* pedig 1992-ben jelent meg) 2012-ig megvizsgáltam az összes olyan cikket, amelyek az általam kiválasztott hírességekről jelentek meg. Nézzük mindenekeelőtt, melyek a tárgyalt lapok jellegzetességei.

²⁹ MATESZ. *Megjelenésenkénti átlagok*. <http://matesz.hu/adatok/publikus-adatok>. 2019. 03. 17.

- **Nők Lapja:**

A *Nők Lapja* az egyik legnagyobb tradícióval rendelkező női heti tömeglap, első lapszáma *Magyar Nők Lapja* címmel 1949-ben jelent meg. Olvasótáborra konzervatív értékrenddel rendelkezik, fogyasztóinak átlag életkora 47 év, iskolázottak és fontos számukra a család. A lap olyan értékeket képvisel, mint a család, az életszeretet, a hétköznapi örömök élvezete, az érzékenység a társadalmi visszasságokra és az elesettek felkarolására.³⁰

„Inkább attitűdök alapján határozzuk meg a Nők Lapja olvasóit. Ez egy olyan olvasótábor, aki inkább konzervatív értékrenddel rendelkezik. A család az egy alapvető fogalom nála. A nagy átlagnál igényesebbek, ez talán iskolázottságban is megjelenik. A Nők Lapjának fontos a társadalmi szerepvállalás, az, hogy társadalmi ügyekért kiálljon, megszólaljon, irányítsa a véleményt [...] A mi olvasóink az egyedüliek, akik még hajlandóak olvasni a magyar médiában. A médiafogyasztási szokások elképesztően megváltoztak az internet előretörésével. Megváltoztak a tartalomfogyasztási szokások, a női hetilapok is afelé mentek el. A Nők Lapja az egyedüli, amely a hetilapok közül még több oldalas anyagokat ad és mélyebben lehet olvasni tematikákról, amit egyébként a mi olvasótáborunk igényel is. Mindig friss interjúkat készítünk és a fotók is a sajátjaink. Nálunk bárki ki tudja magát írni a bulvárral a lapból. A címlapi politikánkban is azt valljuk, hogy az ott szereplők életének, munkásságának, példaértékűnek kell lennie. Egyértelműen látszódik, hogy Magyarországon a kereskedelmi televíziózás határozza meg az ismertséget. Sportolókkal keveset foglalkozunk, mert nincsenek annyira benne a magyar köztudatban” (Vékási, 2012).

- **Kiskegyed:**

A *Kiskegyed* első száma 1992-ben jelent meg. Sztármagazinként és klasszikus női tanácsadó lapként van jelen a piacon. Olvasótáborába a 18 és 49 év közötti, aktív, akciókra, promóciókra nyitott nők tartoznak, akik döntenek a háztartás fogyasztásáról. A nőket érdeklő valamennyi témával foglalkozik: divat, szépség, család, gasztronómia, lakberendezés, utazás, viszonylag nagy terjedelemben.³¹

„A megcsalás, félrelépés, a válás, az bárkit a címlapra tud tenni – a Nők Lapja az egészen más. A Kiskegyednél a szép, a jó, a siker, a diéta, a plasztikai műtét a fontos –

---

³⁰ *Nők Lapja* - A legnagyobb példányszámban értékesített és egyben a legolvasottabb magazin a piacon. Centrál Média csoport. <https://sales.centralmediacsoport.hu/termekportfolio/magazin/noi-lapcsoport/nok-lapja/>. 2019. 01. 20.

³¹ *Kiskegyed*. Ringier Axel Springer. <http://www.ringieraxelspringer.hu/portfolio/magazines/kiskegyed/594/hu>. 2019. 03. 24.

ez a bulvárlapok sajátossága. Nem elég, ha valaki csak sikeres. A női hetilapok kezdetben a Nők Lapjával voltak jelen a piacon, majd jött a Kiskegyed. Ez annyiban jelentett újdonságot, hogy a lap harmadát sztáros anyagok tették és teszik ki. Ha valaki meghal, azonnal eladhatóvá válik. Tény, hogy sok eladott példányszámot általában a rossz produkál. Egyértelmű, hogy a sztárokat nagyjából a televízió „csinálja”, azután mennek sokszor a lapok. A sportolókról azért írunk keveset, mert zárkóztak ahhoz, hogy a magánéletükről beszéljenek” (Hídváry, 2012).

▪ **Meglepetés:**

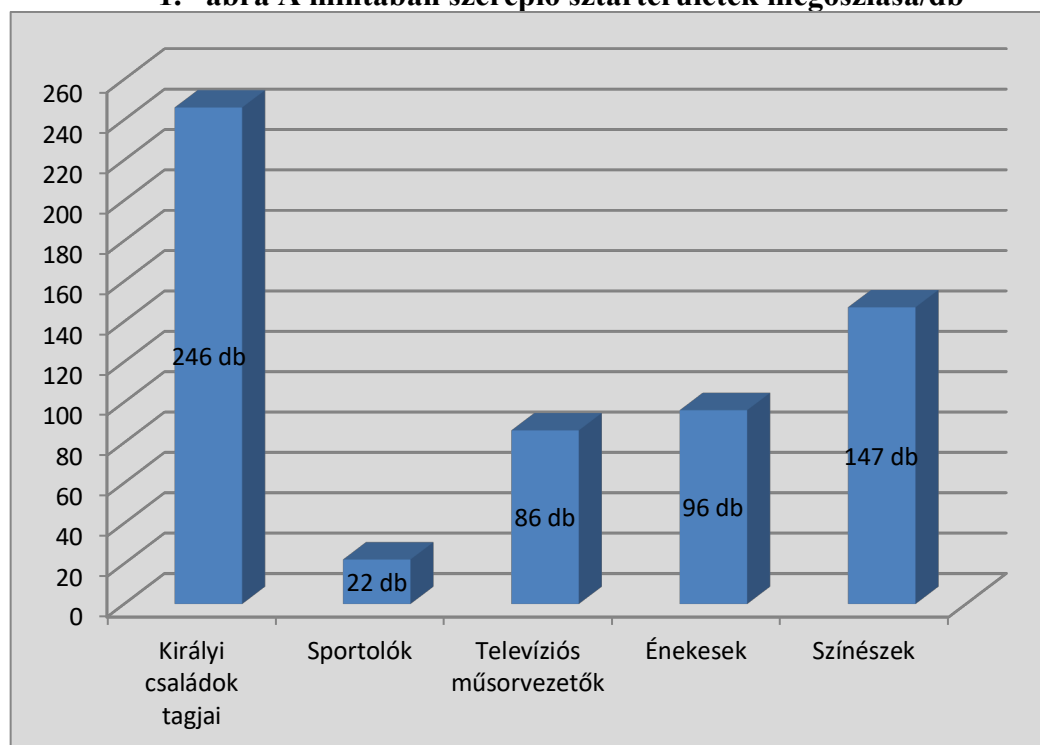
A *Meglepetés* könnyed, szórakoztató hetilapként aposztrofálja magát, amely ismeri a nők hétköznapijait, vágyait, álmait és érzéseit. A nőket nap mint nap foglalkoztató témákat és heti aktuális eseményeket dolgoz fel rövid terjedelemben, továbbá fontos részét képezik a tartalomnak a sztárvilág hírei, emberi történetek, keresztretjtvények és interaktív játékok. Célcsoportjába a 18-49 éves, ABC státuszú nők tartoznak. Olvasótáborra főként vidéki, középfokú végzettségű emberek.

„A Meglepetésben a hírességek gyakorlatilag mind magyarok, akikről nagy, két oldalas cikkeket írunk. Akikről apróbbakat, azok a hatodik, hetedik oldalon jelennek meg. Hogy éppen kivel történt, az dönti el, hogy bekerül-e a lapba [...] A címlapra is csak magyar sztárokat teszünk ki, egyáltalán nem használunk külföldieket és általában mindig valakivel, valakikkel szerepelnek, sohasem egyedül. A lap fő motíváló ereje a barátságosság. Minden sztárunkról barátságos cikket írunk. A sportolók nagyon figyelnek arra, hogy mi jelenik meg róluk. Nem lételemük a nyilvánosság. Attól függetlenül is elérik a maguk sikereit, hogy írának róluk vagy néznék minél többet. Az Olimpián akkor is első lesz, hogy ha három ember nézi és akkor is, ha 300 millió. Tehát nincs jelentősége az ő szempontjukból és mivel nem szorulnak szponzori pénzekre sem, nekik kevésbé érdekük, hogy megjelenjenek a Meglepetésben” (Hegedűs, 2012).

Ezen női hetilapok vizsgálata során nagy elemszámú mintával dolgoztam, 597 db cikket elemeztem. Öt sztárterület – énekesek, színészek, televíziós műsorvezetők, királyi családok tagjai, sportolók – működését vizsgáltam meg. A sztárterületek kiválasztásának indoka, hogy véleményem szerint ezek adják a sztárterületek jelentős hányadát, éppen ezért érdekesnek bizonyult egy olyan kutatás, amely az ide tartozó hírességek megjelenítését mutatja be.

A teljes korpuszból a legnagyobb hányadot a királyi családok tették ki, velük kapcsolatban 246 cikket vizsgáltam meg. Ezt követték a színészek, itt 147 cikk került a mintába, majd az énekesek 96 cikkel, a televíziós műsorvezetők 86 cikkel és végül a sportolók 22 cikkel. Bár a királyi családok tagjairól szóló anyagok száma kiugró, azonban itt meg kell említeni, hogy ez a jelenség Diana hercegnével van összefüggésben, ugyanis csak róla 194 cikket azonosítottam.

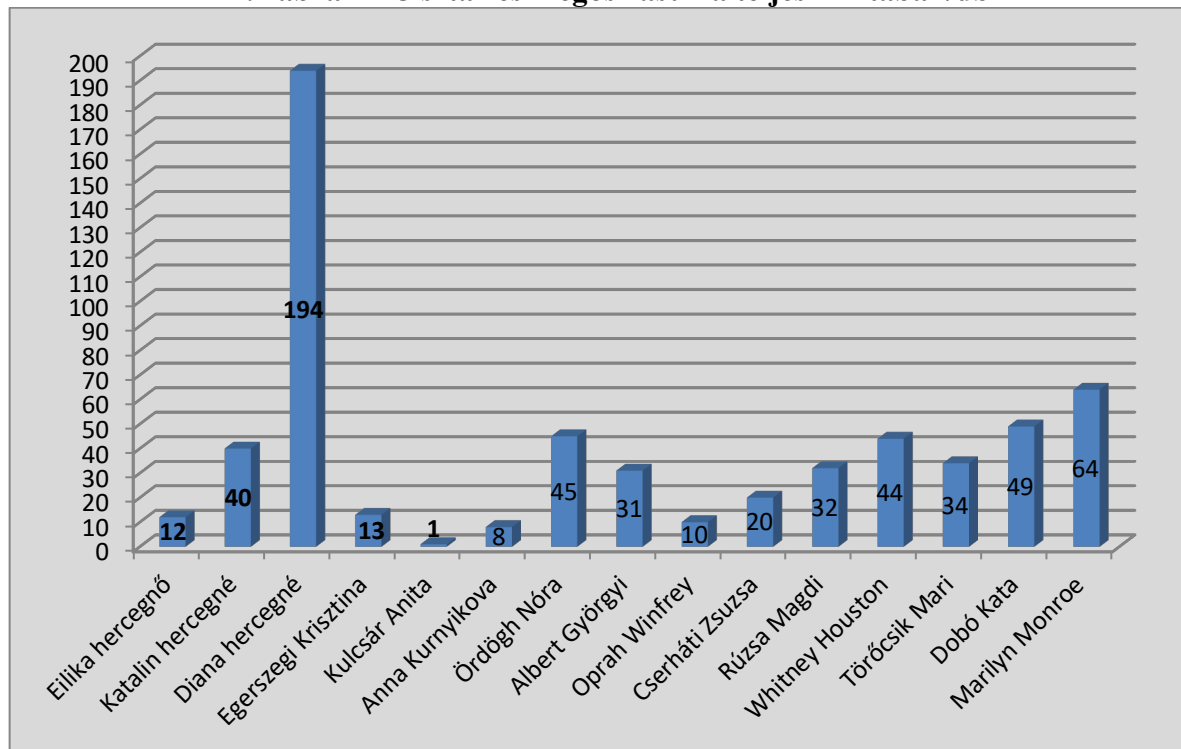
1. ábra A mintában szereplő sztárterületek megoszlása/db

Az öt sztárterületen belül 3-3 női sztárjelenségre fókuszáltam. Kivételt képeznek ez alól a sportolók, ott összességében is vizsgáltam a sztárterületet. Ennek oka, hogy az adatgyűjtés során volt olyan személy, nevezetesen Kulcsár Anita, akiről egyetlen cikket találtam, ezért a kutatás relevanciája érdekében kiterjesztettem a vizsgálódást és megnéztem, hogy mely sportolókról, milyen számban és hogyan írtak az említett női hetilapok.

Az egyes sztárterületek mintáiba egy előzetesen felállított kategóriarendszer alapján válogattam be a hírességeket – részben véletlenszerű mintavétellel. Kritérium volt, hogy kerüljön bele magyar és külföldi híresség, valamint kutatásom időintervalluma alatt még élő és már halott híresség is.

2. ábra A 15 sztár és megoszlásuk a teljes mintában/db³²

A gyűjtő és elemző munka közben természetesen felmerültek módszertani problémák is, hiszen egy kutató nem képes minden egyes, korunkban élő sztárjelenség működését megvizsgálni. A szelekció során nagyjából szubjektív szempontokat vettem figyelembe. A témát magát pedig nem is tudtam objektív távolságból szemlélni, hiszen ezek a jelenségek köztünk éltek-élnek, és fogyasztóként én is rendszeres résztvevője voltam működésüknek azzal, hogy elolvastam a róluk megjelent írásokat. Ráadásul három női hetilapban vizsgáltam meg működésüket, vagyis csak ezek alapján tudok levonni következtetéseket. A jövőben érdemes lenne ezt a vizsgálatot kiterjeszteni több sztárjelenséget, nagyobb időintervallumot és médiumot érintő kutatásra is. Jelen dolgozat keretei között ugyanis nem lehetséges az összes sztárjelenséget bemutatni. Figyelmen kívül kellett hagynom a működésüket befolyásoló politikai és gazdasági szempontokat, illetve azokat a további mechanizmusokat, amelyek befolyásolhatják jelenlétüket. Szintén nehézséget jelentett, hogy a korpusz összeállításához több mint 3000 lapszámot néztem át, éppen ezért előfordulhat, hogy egyes cikkek kimaradtak, vagyis az általam készített statisztikai adatoknál érdemes 2%-os eltéréssel számolni. Bízom benne, hogy mindezek ellenére munkámmal képes leszek hiteles válaszokat adni a disszertációm elején feltett kérdésekre.

³² Néhány esetben előfordult, hogy egy anyagon belül több általam vizsgált sztár is feltűnt. A kategorizálásnál ilyenkor az anyag főszereplőjét vettem elsődlegesnek és hozzá soroltam be az adott írást.

4.1. A médiaszövegek tartalomelemzésének módszertana

A nagy elemszámú korpuszba bekerült anyagok mindegyikét meghatározott szempontok alapján elemeztem. Megvizsgáltam a szövegek formai jellemzőit, tartalmi jellemzőit, valamint kiemelten foglalkoztam a sajtófotókkal is. A kvantitatív elemzést követően összegeztem az eredményeket, és így kerestem választ a dolgozatom elején feltett kérdésekre.

2. táblázat A szövegek formai jellemzőinek elemzéséhez használt táblázat

Szöveg formai jellemzői	
cím	
alcím	
megjelenési idő	
oldalszám	
terjedelem	
címlapon szerepel IGEN/NEM	
rovatcím	
elhelyezkedés (oldalon belül)	
tipográfia	

3. táblázat A szövegek tartalmi jellemzőinek elemzéséhez használt táblázat

Szöveg tartalmi jellemzői	
téma	
műfaj	
szereplők	
szereplők közötti viszony	
szereplő által végzett tevékenység	
szereplőre vonatkozó értelmezők	
szereplőre vonatkozó jelzők	
cselekvő vagy passzív	

4. táblázat A fotók elemzéséhez használt táblázat

Fotó jellemzői	
fotók száma	
fotók mérete	
fotók helyzete a cikkhez képest	
a fotók saját vagy semleges terüek-e	
fotókon megjelenő szereplők	
szereplő által végzett tevékenység	
szereplő kamerához való viszonya	
képaláírás	képaláírás
kép és képaláírás viszonya	
a fotó keretes vagy körbevágott	

Ahhoz, hogy megtudjuk, milyen intenzitással jelentek meg az adott hírességek 1990 és 2012 között és miként változtak a szövegek haláluk, vagy éppen visszavonulásuk után, minden vizsgált cikkben megfigyeltem a megjelenési időt, azt, hogy mely oldalszámon publikáltak róluk anyagot, mekkora terjedelemben, és az adott oldalszámon belül hol. Mindezekon fölül nagy hangsúlyt fektettem a szövegek tartalmi jellemzőire. Minden vizsgált cikkben elkülönítettem a főtémát, amely véleményem szerint a leghangsúlyosabban domborodott ki az írás szövegéből és megnéztem annak szövegkontextusát. A cikkeket műfajuk szerint is kategóriákba soroltam, vizsgáltam a cikkekben megjelenő szereplőket, a szereplők közötti viszonyt, azt, hogy milyen tevékenységet végeznek, illetve elemeztem a szereplőkre vonatkozó értelmezőket és jelzőket is. Napjaink sajtótermékeiben meghatározó szerep jut a vizuális információknak, ez indokolja a képi megjelenés vizsgálatát, ezért a cikkeken túlmenően kódoltam a bennük megjelenő képeket, valamint a címlapfotót is. A címlapokon megjelenő képeket kategorizáltam aszerint, hogy kit/kiket ábrázolnak, hiszen ez sokat elárul a lap belső tartalmáról, valamint arról a nőképről, amelyet a szerkesztőség mutatni szeretne az olvasók számára. Egy másik, szintén fontos szempont a képek kapcsán, hogy azok milyen arányban szerepelnek a szöveghez képest, mert ez megmutatja, hogy az egyes lapok esetében a szerkesztőség előtérbe helyezi-e a képi megjelenítést a szöveggel szemben, vagy a szöveges tartalom élvez-e előnyt. Miről szólnak a képaláírások, milyen a kép és képaláírás viszonya, kik szerepelnek a fotókon, és egyáltalán hogyan? A dolgozat egyes részei a következőkben a különféle sztárterületek elemzéseit tartalmazzák. Minden fejezet végén következtetéseket vonok le, a munka utolsó hányadában a záró gondolatok pedig visszakapcsolnak majd a bevezető részben érintett kérdésekhez. A cikkrészleteket eredeti formájukban közlöm.

5. A MÉDIASZÖVEGEK TARTALOMELEMZÉSE

5.1. ÉNEKESEK

A médiaszövegek tartalomelemzését ismertető fejezetet – annak ellenére, hogy az öt sztárterület közül ebben a csoportban csak a harmadik legtöbb cikk jelent meg – az egyik legszélesebb társadalmi kört elérő és legtöbb sztárt kitermelő sztártípussal,³³ az énekesek nyomtatott sajtóbeli megjelenítésével kezdem.³⁴ Ez az a terület, amelyik a legtöbb témát érinti, összességében is a legnagyobb rajongói csoporttal rendelkezik, és leginkább képes azok érzelmeire hatni.³⁵

A zene lehet lassú vagy éppen gyors ütemű, témáját tekintve szentimentális, vagy kirobbanó, jelentést hordoz, üzenetet közvetít, melynek hatására a befogadóban érzések³⁶ támadnak. „... *A hangok értelmi folyamatokat indítanak agyunkban, különböző asszociációkat, emlékképeket idéznek fel elménkben*” (Erdősi-Boda, 2014). A dalokat képesek vagyunk úgy értelmezni, mintha saját életünkről szólnának, mintha saját attitűdjeinket tükröznék vissza. Ennek következtében pedig mindennapi életünkben űrt töltenek be, problémáinkra adnak választ és vigaszt (Povedák, 2009: 110).

Mindezek mellett működik a „hasonló hasonlónak örvend” jelenség is. Ez azt jelenti, hogy egyrészt a rajongók az énekeseket dalszövegeikkel azonosítják, számukra a sztár nyilvános énje és privát énje ilyen értelemben azonos, úgy gondolják, a sztár el is fogadja a szövegekben megjelenő értékeket. Másrészt pedig működik a korábban már kifejtett felosztás (Várhegyi, 2009), mely szerint a média a szükségleteinket elégíti ki. Az egyik ilyen pedig az önigazolás, amikor a rajongó úgy érzi, a sztár, illetve annak viselkedése, életképe pont olyan, mint a sajátjé, vagy hozzátartozójáé. Vagyis a „hasonló hasonlónak örvend”

---

³³ A televíziós csatornák tehetségkutató műsorai is évről évre újabb énekeseket emelnek sztárokká. Az utóbbi másfél évtizedben (2019-ig) a TV2, az RTL Klub, és az M1 tizenegy ilyen mutatott be: *Az X-Faktor*-nak kilenc évada volt, ez alatt több mint 100 döntőt ismerhettek meg a nézők; *A Dal*-nak szintén kilenc, és ha csak az 1-4 helyezetteket számoljuk, az is harminchat produkciót jelent; a *Megasztárnak* hat, és nyolcvannyolcan kerültek be a műsorba. A *Star Academy*, a *Rising Star* és a *The Voice* csak egy-egy évadot futott, de közel félszáz énekest mutatott be; *Az ének iskolája* pedig három évadot, abban negyvennyolcan szerepeltek. A tehetségkutató műsorok sorából nem maradhat ki a *Kiszenők* és a *Csillag születik* sem – az előbbinek egy, az utóbbinak négy évada volt. Érdekes azonban, hogy a *Kiszenők* győztese énekes lett, és a *Csillag Születik* című műsor – vers- és prózamondók, énekesek, zenészek, táncosok, humoristák, zsonglőrök, artisták, bűvészek versenyeztek – négy évadából háromnak szintén. A tehetségkutatók között meg kell még említeni *A Társulatot* és a *Virtuózokat* (az első évadát közvetítették az M1 csatornán) is. Az előbbi által vált elismertté és népszerűvé Fekete Pál.

³⁴ Az énekesek/zenészek vizsgálata gazdag hazai és nemzetközi kutatási eredményekkel rendelkezik. Elvis Presley-ről (Doss, 1999; Nagy, 1999), Jim Morrison-ról (Margry, 2008; Papp, 2012), Michael Jackson-ról (Pinkerton, 1997), valamint többek között Madonnáról (Guld, 2009), illetve magyar vonatkozásban Zámbo Jimmy-ről (Povedák, 2009) is született elemzések.

³⁵ „*The development of celebrity status in the production of popular music is closely connected with the mass reproduction of songs. In the nineteenth and early twentieth centuries, sheet music production and distribution were the economic heart of the music industry*” (Marshall, 2006: 196).

³⁶ Theodor Adorno (1998) tipologizálta a zenével kapcsolatos magatartás típusait. Ennek egyik eleme az úgynevezett emocionális hallgató, akinek a zene kiváltó funkciója a fontos, tehát az, amit betölt.

jelenség megfigyelhető az énekes és rajongója között is. Ez a szólás pedig jól tükrözi a rajongótól a sztár felé irányuló érzelmeket.³⁷ Nagy Olga (1999) a könnyűzene egyetemes sikerét *A mítoszok nem halnak meg* című művében egyrészt abban látja, hogy a zene tömegtermék³⁸, másrészt pedig a széles közönséget képes úgy manipulálni, hogy szinte a vallással válik egyenrangúvá. Ezért van az, hogy a közönség olykor a zenét önkívületi állapotban hallgatja, a sztároknak kikiáltott énekesek pedig könnyen imádat tárgyává válnak. A zene ugyanis képes a hallgatóban olyan érzést kelteni, mely segít abban, hogy az elfelejtkezzék esetleges nyomorúságáról, életének kilátástalanságáról, az énekes sztárok pedig így egyfajta „félistenekké”, evilági Istenekké tudnak válni.

„Egy ősi, az emberrel egyidős mítosz szerint az embernek szüksége van egy olyan szabadító-segítő lényre, aki azért és azáltal segíthet, hogy rendkívüli erővel rendelkezik; egyfajta félisten! A mesében, miként az irodalomban is – például az antik eposzok félistenei –, a kaland- és lovagregényekben, valamint a romantikában is a hős az ember eszményképévé, példaképévé változott, és szívósan megőrződött, míg a történelmi szkepszis ki nem kezdte ezt a boldogító hitet. Utaltam a fentiekre, hiszen a sztárokra, ezúttal énekesekre ráhulló dicsfény ugyanazon mítoszi sémára vezethető vissza: az embernek szüksége van egy eszményre, vagy éppenséggel szabadítóra! Ebben nincs semmi lehangoló; az emberi lélek évezredek óta ugyanúgy működik: az iszonyatát kompenzálni kell!” (Nagy, 1999: 170).

Összességében az énekesek népszerűsége visszavezethető azon mítoszi sémára, miszerint az embereknek szükségük van evilági eszményképekre, felszabadítókra, kompenzátorokra, akikre a rajongók saját hiányosságait, álmaikat, vágyaikat tudják kivetíteni. Egyfajta igényt elégítenek ki, amelyet a dalszövegírók a dalszövegekkel – kedvelt témájuk az élet, a világ, a szerelem, az elmúlás –, a lapok pedig a sztárok életútjának ismertetésével folyamatosan megkonstruálnak.

---

³⁷ A popzene sztárjai meglehetősen különböznek például a filmek sztárjaitól is, többek között produkcióik közvetítésének módjában, valamint a közönség kollektív és egyéni kapcsolatának tekintetében.

„The celebrity of popular music is constructed from elements quite different from those that make up the film celebrity. These elements are related to the technology of production and reception, the form of address that is peculiar to the singing of a song, the industrial and commodity configuration of the musical product, and the audience's collective and individual relationship to the music and performer. Fundamental to the construction of the popular music celebrity is the conveyance of both commitment and difference. Commitment in this: context refers to the audience's close and intimate relationship to the pop star as well as the way in which the artist conveys his or her authenticity in representing the audience... this kind of personal relationship between performer and audience describes the more classical construction of the popular music star to emerge in the twentieth century. In other cases, authenticity is expressed through the performer's communication of solidarity with an audience. The focus in these instances is on the creation and maintenance of codes of difference and particularly by both audience and performer.” (Marshall, 2006: 205-206).

³⁸ *„The popular music celebrity represents the continuous reorganization of consumer subjectivities into collective forms of identity.” (Marshall, 2006: 206).*

Jelen esetben három énekesen – Whitney Houston, Rúzsa Magdolna és Cserhádi Zsuzsa sajtóbeli megjelenésének jellemzőin – keresztül próbálom bemutatni ezt a sztártípust. Olyan hírességekkel foglalkozom, akik rajongóinak társadalmi háttere eltérő, közönségük nemi, korbeli összetétele is más, és nem is egy időben váltak híressé, vagyis aktív időszakuk – többnyire – különböző időintervallumokra esik.

5. táblázat Whitney Houston, Rúzsa Magdolna és Cserhádi Zsuzsa általános jellemzői (1990-2012)

Név	Születési dátum	Aktív pályafutás	Fő médium, mely a hírnevét alakította	Közönség korbeli összetétele
Whitney Houston	1963	1977–2012	Televízió, írott sajtó	Globális sztár 18–49
Rúzsa Magdolna	1982	2005–	Televízió	Lokális sztár 18–49
Cserhádi Zsuzsa	1948	1972–2003	(Televízió), rádió	Lokális sztár 50+

Bár mindhárom énekes megjelenítésének elemzését 1990-től kezdem, ám még ha csak érintőlegesen is, de elengedhetetlen a médiakörnyezet és a történelmi kontextus felvázolása. A rendszerváltás előtti időszak könnyűzeneje ugyanis speciális elvek alapján működött. Nem juthattak lemezhez a „szocialista erkölccsel” nem összeegyeztethető együttesek; hatalmi játszmák része volt az is, hogy ki kapja meg a befutónak ígérkező slágereket; a belföldi fellépéseket az Országos Rendezvényszervező Iroda, a külföldi turnékat pedig az Interkoncert szervezte. A Kádár-korszakban a könnyűzenei cenzúra egyik elsődleges eszköze az 1959-től 1985-ig működő Táncdal- és Sanzonbizottság volt. Először ők ellenőrizték le minden új dalt, mielőtt a szélesebb közönség is megismerhette volna azokat. Csakúgy, mint akkoriban minden más, a könnyűzene is a hatalom befolyása alatt állt, a dalszerzés is központosítva volt. Cserhádi Zsuzsa dalait például 1980-tól már nem is játszotta a rádió, nem hívták koncertfellépésekre és nagylemeze sem jelenhetett meg.³⁹ A rendszerváltás után a magyar popzene életében is változást eredményezett. Független lemezkiadók alakultak, megszűnt a központi irányítás, és bőséges lett a kínálat a zenei piacon.

Úgy, mint ahogyan 1966 és 1994 között nagyot lendített valaki karrierjén, ha megjelenhetett a televízióban, különösen az egész országot lázban tartó *Táncdalfesztivál* műsorában, úgy a rendszerváltás után a kereskedelmi csatornák tehetségkutató műsorai

³⁹ „Aczél György a kulturális élet mindenható ura hírhedt rendszerét egy hármasszóval jellemezte: tilt, tűr, támogat. Magát az egész hanglemezgyárat a „tűrt” kategóriába sorolta: a nullszaldós működés volt az elvárás. Bors Jenő igazgató a komolyzenével foglalkozott, saját ízlése és tanácsadói segítségével jól ki tudta választani a külföldön is piacépes előadókat, tehát nem volt túlságosan veszteséges ez a részleg sem. Viszont Erdős Péternek a szocialista rendszer kellős közepén egy ízig-vérig kapitalista, profitot termelő lemezkiadót kellett működtetnie. Kacifántos életutat járt be, de nagyon élvezte, hogy végül „popmenedzser” lett belőle. A profit maximalizálásánál sokkal fontosabb volt neki, hogy kénye-kedve szerint tologathatta a könnyűzenei élet szereplőit, mint figurákat a sakkasztáblán” (Lajos, 2018).

vonzották a tekinteteket, ezekben azonban már reality televíziózás elemei is megtalálhatók. A bulvár előretörése az egész fogyasztói piacot alapjaiban változtatta meg.

Visszatérve a szövegek elemzéséhez, a teljes kutatási mintába az összesen 597 cikk közül 96 jelent meg a három énekesnőről. A következőkben az előre meghatározott tartalmi és formai szempontok szerint ezeket vizsgálom meg. A cikkeket – mindegyik sztár esetében – eredeti formájukban közlöm, ahogy azok tartalmilag és formailag megjelentek.

A három énekes közül Whitney Houston rendelkezett a legnagyobb – és legtöbb társadalmi osztályt felölelő – rajongói csoporttal, hiszen globális sztár lett. 1963-ban született, aktív évei pedig 14 évesen 1977-ben kezdődtek. 2012 februárjában bekövetkezett haláláig, amelyet egy lefelé tartó, botrányok övezte időszak előzött meg, töretlen pályát tudhatott magáénak.

Vele ellentétben Rúzsa Magdolna lokális sztárnak számít. A Vajdaságban született, de Magyarországon vált híressé a *Megasztár* című tehetségkutató műsor harmadik szériájának köszönhetően. 1985-ben született, aktív évei pedig 2005-től kezdődtek. Az énekesnő tökéletesen beleillik az általam vizsgált magazinok célcsoportjába mind életkorával, mind pedig az ismertségét megadó *Megasztár* fókuszcsoportjával is (18-49 év).⁴⁰ A TNS Hoffmann és az NRC Media Person Monitor 2011. júniusi kutatása szerint – online adatfelvétellel készült, 800 fős 18-49 év közötti, magyarországi népességre vonatkozó mintából – a döntő után öt évvel az énekesnő a kereskedelmi szempontból fontos célcsoport körében még mindig átlag feletti ismertségi és tetszési értékkel rendelkezett. A fiatal férfiak körében a negyedik, míg a nők körében a második helyet foglalta el, a 40-es korosztálynál pedig ő került az élre (*Perjés*, 2011).

A három pályatárs közül Cserhádi Zsuzsa rendelkezett a leghosszabb ideig tartó karrierrel, viszont a legszűkebb rajongói csoporttal is (időközben felnőtt generáció). Ráadásul ismertségét is, Whitney Houstonnal és Rúzsa Magdolnával ellentétben, többnyire a rádió és a televízió alakította, csak hogy a Kádár-korszak alatt érvényben lévő központi irányítás ezt az 1980-as évektől már nem engedte. Az énekesnő az évtized végére a perifériára került, és ennek következtében teljesen eltűnt a közönség figyelméről. A 90-es évek második felében tért csak vissza. 2003-ban júliusában halt meg, 55 évesen.

Az anyagok tartalmi, formai és képi elemzésén túl a három hírességnél (is) érdekes a globalitás-lokalitás kérdéskörét is megvizsgálni: jelen esetben ugyanis például Rúzsa Magdolna és Cserhádi Zsuzsa Magyarországon, egy lokális körben vált híressé, Whitney Houston azonban már globális sztár lett, akinek a népszerűségét az 1980-as években

---

⁴⁰ „A tehetségkutató műsorok legfőbb célközönsége a fiatalabb korosztály, a versenyzők is többnyire ebből a célcsoportból kerülnek ki.” *Celebgyár lett a tévés tehetségkutatókból*. 2015. 04. 08. Origo. <https://www.origo.hu/teve/20150407-celebgyar-lett-a-teves-tehetsegkutatokbol.html>. 2019. 04. 06.

népszerűvé volt Music Television által világszerte sugárzott videóklipek is növelték. A következőkben az ezt érintő jellegzetességekre is kitérek.

5.1.1. Rúza Magdolna

Rúza Magdolna 1985-ben született az egykori Jugoszláviában. A *Megasztár* harmadik szériájának felhívásáig Verbászon élt szüleivel és két testvérével, a család legkisebb gyermekeként. Az 1991 és 2001 között tartó délszláv háború miatt nagy szegénységben éltek. Az általános iskola elvégzése után jelentkezett a szabadkai Egészségügyi Középiskolába, ahol szülésznővér lett, majd mivel nem vették fel a tanítóképző főiskolára, bábaként kezdett el dolgozni. A zentai *Farsangi Ki mit tud*-on már díjat szerzett a könnyűzenei kategóriában, ismertté azonban a TV2 *Megasztár 3* című zenei tehetségkutató verseny⁴¹ tette, amire 2005-ben jelentkezett, és aminek 2006. május 20-án lett a győztese.⁴²

1. kép *Magdaléna Rúza*. RMFC. www.rmfc.hu/galéria. 2020. 05. 07.

2006 és 2012 között 3 stúdióalbuma jelent meg, melyek többszörös platinalemezek lettek, 2011-től pedig önálló színházi estet is tart *Magdaléna Rúza* címmel. Ez meghatározta nemcsak a róla megjelenő írások tartalmát, a hozzá kapcsolható értelmezőket és jelzőket, de külső megjelenését is.⁴³ 2007-ben az Eurovíziós Dalfesztiválon is indult *Aprócska Blues* című dalával, amivel kilencedik helyezést ért el és elnyerte a legjobb dalszerző különdíjat.

⁴¹ A kereskedelmi csatornák tehetségkutató műsorainak virágzása a kétezres évek második felében teljesedett ki, tehát ezekben Rúza Magdolna az elsők között vált népszerűvé. Az RTL Klub csak 2007-ben tűzte csatornájára az első ilyen típusú műsort *Csillag Születik* címmel, a TV2 pedig 1998-ban, a *Kifutót*. Ezt követően a *Popsztárokat* 2002-ben, majd az első *Megasztárt* 2003-ban.

⁴² Az AGB Nielsen adatai szerint a magyar lakosság 2006-ban nagyságrendileg ugyanannyi időt töltött tévé nézéssel, mint a korábbi években, a célcsoport azonban változott: a fiatalok és a 18-49 éves lakosság tévé nézésének mértéke csökkent, a 18-59 éves felnőtt lakossághoz pedig nőtt 2005-höz képest. A sajtópiacon jelentős változás szintén nem következett be, a sztármagazinok olvasottsága azonban csökkent (*Incze, 2007*).

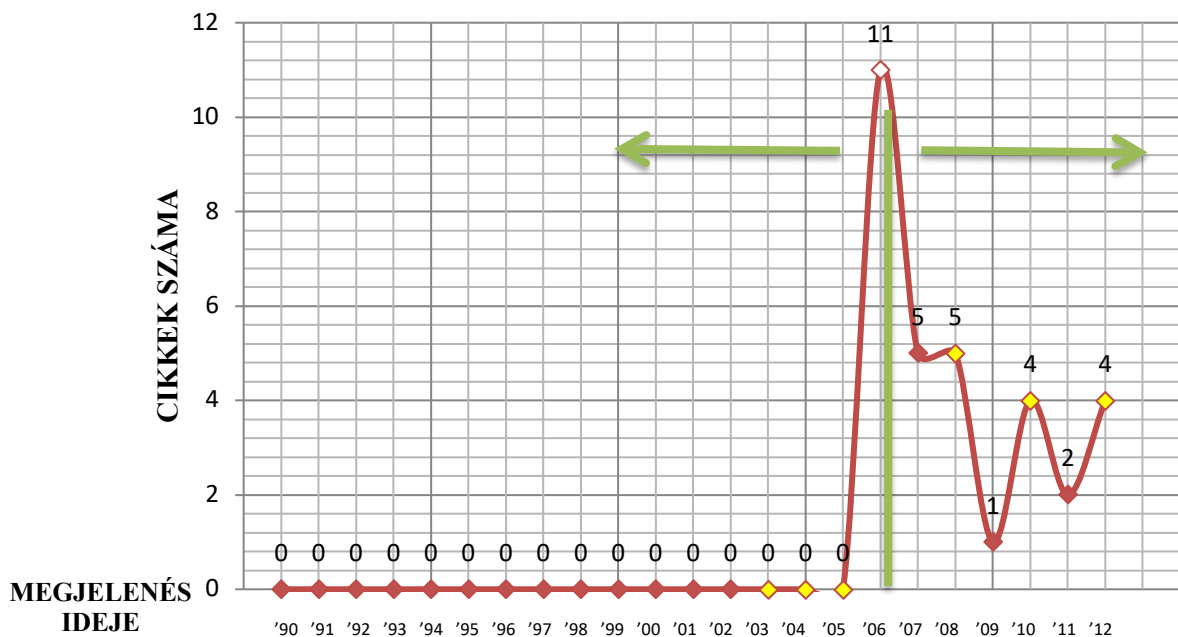
⁴³ A Rúza Magdolna életrajzáról szóló részt a <https://www.rmfc.hu/index.php> weboldal, valamint a *Nők Lapja*, a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* című hetilapokban megjelenő cikkek alapján állítottam össze.

5.1.1.1. Szövegek elemzése

5.1.1.1.1. Formai jellemzők

Rúza Magdolna megjelenését vizsgálva 32 anyagon végeztem el formai és tartalmi jellemzők szerint a kódutasításon alapuló elemzést. Az összesített mintából 10 cikk a *Nők Lapjában*, 9 a *Kiskegyedben* és 13 a *Meglepetésben* jelent meg.⁴⁴ Mindegyiket kategorizáltam megjelenési idejüket tekintve is. Hét évre lehetett ezeket lebontani, ugyanis 2006-tól 2012-ig az összesített mintát nézve folyamatosan írtak róla (ezek megoszlását az alábbi ábra mutatja).

3. ábra A Rúza Magdolnához köthető 32 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között⁴⁵

A kvantitatív eredményekből kitűnik, hogy az énekesnő karrierje a tehetségkutató műsor sugárzásának befejezése után bár veszített intenzitásából a nyomtatott női hetilapokban – megfigyelhető egy lefelé tartó ív –, de „jelensége” stabil maradt, vagyis nincs lefutása. A döntő után, 2007-ben és 2008-ban még öt-öt róla szóló írást találtam, 2009-ben egyet, 2010-ben négyet, 2011-ben kettőt, és 2012-ben szintén négyet.

A vizsgált időszakban egy csúcspont – az az év, amikor a legtöbb cikk jelent meg róla – azonosítható, a 2006-os év, amikor megnyerte a versenyt. Ezt követően már egyre kevesebb írás szólt róla, de ahogy a grafikonon is látszik, hullámzó képet mutat megjelenésének

⁴⁴ Mivel ismertséget a *Megasztár* című televíziós tehetségkutató műsor hozott neki, ezért a médiumok is csak ezt követően foglalkoztak vele, vagyis 2006-ban jelentek meg róla az első anyagok.

⁴⁵ Az ábrán sárga színnel jelöltem azokat az éveket, amikor a tárgyalt időszak alatt műsoron volt a *Megasztár* valamely évada: 2003 (első széria); 2004 (második széria); 2005 (harmadik széria); 2008 (negyedik széria); 2010 (ötödik széria); 2012 (hatodik széria). A zöld merőleges vonal pedig azt az évet jelöli, amikor megnyerte a műsort és elindult zenei pályafutása.

intenzitása. Bár időbeli állandóságról, amennyiben a hetilapok mintáit külön-külön vizsgáljuk (a *Meglepetésben* minden évben azonosítottam róla szóló írást, a *Nők Lapjában* 2009-ben és 2010-ben viszont egyet sem, és a 2009-es *Kiskegyed* lapszámokban sem, tehát éppen azokban az években, amikor újabb *Megasztár* széria sem indult el),⁴⁶ nem beszélhetünk, de folyamatosságról annál inkább. Jól kivehető, hogy azok az évek, amikor újabb *Megasztár* szériát tűztek a műsorra, mind kisebb csúcspontok voltak Rúzsza Magdolna megjelenését figyelve. Amikor pedig szünetelt a formátum, az énekesnő is csak egy-egy cikkben jelent meg. Ebből az következik, hogy maga a *Megasztár* és a verseny kiemelt tartalomként határozta meg imidzsét, és bár a tehetségkutató után egyre kevesebb írás jelent meg róla, a műsor visszatérése reaktiválta őt, és újból bekerült a lapok hasábjaira. Értékjelzővé vált – akinek a kedvéért mások is beállhatnak a műsor fogyasztói közé –, ezért felhasználták őt arra is, hogy arcával reklámozzák a műsor következő szériáját. A sztárok reklámokban való jelentőségét Buda Béla (1994) a következőképpen foglalta össze:

„A sztárhoz való viszony pszichológiáját joggal állíthatjuk párhuzamba a kommunikátorhoz való viszonnyal, képzeletbeli kapcsolattal. A pozitív kép bizonyos fejlettsége esetében a kommunikátor már sztárszerű szerepbe kerül a személyiség számára. Már személyével is magára vonja a figyelmet, és annak, amit mond, nyomatékot ad, könnyebben elfogadtatja. Vannak adatok arról, hogy a sztár közlései nagyobb hatásúak, mint másokéi, ezért szívesen használják őket speciális célokra kommunikátorként. A sztár képes nyomatékot adni a reklámcélú kommunikációnak” (Buda, 1994: 173).

Erre példa, hogy voltak anyagok, amelyek Rúzsza Magdolna korábbi győzelmének egy pillanatát ábrázoló fotóval hirdették: a *Megasztár* folytatódik. Mi több, itt a műsorformátumot már úgy mutatták be, mint aminek köszönhetően egy újabb legenda születhet. Az alábbi kép a *Nők Lapja* című hetilapban jelent meg, két évvel a 3. széria döntője után.

---

⁴⁶ A formátum negyedik évadának döntőjét 2008. december 20-án, az ötödik évadét 2010. december 17-én, a hatodik évadét pedig 2012. február 10-én tartották.

2. kép *A legenda folytatódik.* Nők Lapja. 2008/35. 5.

Rúza Magdolna megjelenítésének intenzitása mellett szintén sokat árul el a jelenségről a cikkek terjedelme is. A mintában szereplő 32 írás közül ugyanis – több mint a fele – 21 egy, vagy egy oldalasnál hosszabb volt. Ilyenből a *Nők Lapjában* hét, a *Kiskegyedben* öt, a *Meglepetésben* pedig kilenc jelent meg.⁴⁷ A cikkek terjedelme és megjelenésük ideje között azonban semmilyen összefüggést nem fedeztem fel. Bár az intenzitás tekintetében megfigyelhető egy lefutás, de az énekesnőről még 2012-ben is több oldalas anyagokat publikáltak, amelyek továbbmentek az események leíró ismertetésénél.

A terjedelem természetesen nem függetleníthető a műfajoktól sem, hiszen a hírek mellett legnagyobb számban vele készült interjúkat azonosítottam – legalább egy oldalasakat. Az utóbbiak lényege abban rejlik, hogy a hosszabb műfajú írásokban a sztárok jobban meg tudnak nyilatkozni, az anyagoknak nem a hírértéke a fontos, hanem sokkal inkább az, hogy az adott híresség személyisége, magánélete kerüljön a középpontba, hiszen így tud azonosulási

---

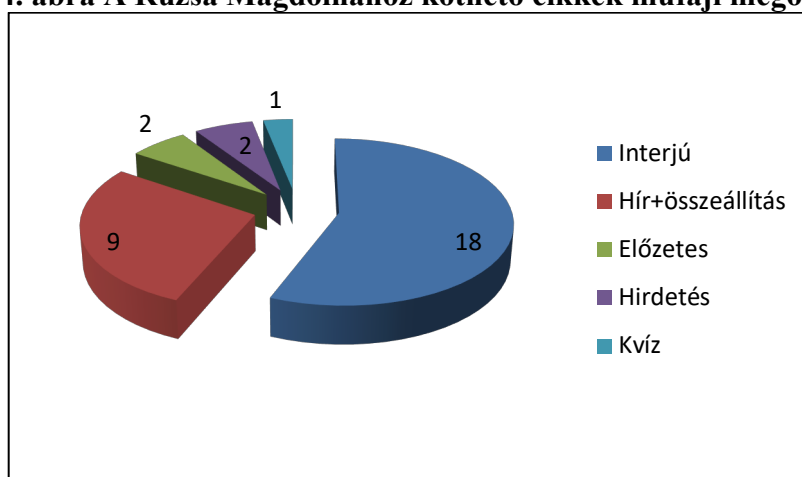
⁴⁷ Ezeken felül azonosítottam még egy háromnegyed oldalas írást a *Kiskegyedben*, három fél oldalas írást a *Nők Lapjában*, valamint a *Meglepetésben*, öt negyed oldalast a *Nők Lapjában* és a *Kiskegyedben*, illetve két negyed oldalasnál kisebb anyagot a *Meglepetésben*.

mintává és orientációs ponttá válni a fogyasztók számára. Az interjúk és általában véve is a hosszabb terjedelmű anyagok lehetőséget adnak arra, hogy a sztár megnyíljon, s akár a legmélyebb motivációit is feltárja. Rúzs Magdolna már csak az azonosított műfajok miatt is elmélyült, komplex jelenségként tűnt fel a cikkekben. Mindez azt mutatja, hogy a szövegekben a szakmai sikerei mellett rendszeresen beszélt magánéletéről is. Egyszerre volt jelen egy-egy cikkben énekesnőként és vajdasági lányként. Erre példa a következő részlet:

„Nagyon nehéz, amikor végignézed, hogy a szüleid megszakadnak a munkától, de hiába... Egyik napról a másikra élünk, szó szerint. És sajnos, ez még most sincs másképp, de talán majd... Legalább már van remény...” (Szigeti, Bus, Dobray és Dudics, 2006: 16).

A 32 cikket műfaji megoszlás szerint is kategorizáltam: 18 interjút (hetet a *Nők Lapjában*, hármat a *Kiskegyedben*, nyolcat a *Meglepetésben*) 9 hírt (ötöt a *Kiskegyedben*, négyet a *Meglepetésben*), 2 előzetest (a *Nők Lapjában*), 2 hirdetést (egyét a *Nők Lapjában*, egyet a *Kiskegyedben*), és 1 kvízt (a *Meglepetésben*) azonosítottam. Ezek közül – a műfaji sajátosságok miatt – az interjúkban aktív szereplőként volt jelen az énekesnő, a többiben pedig passzívként. Aktív szereplő alatt azt értem, amikor a cikk alanya maga is nyilatkozik a szövegben, vagyis tudja formálni imidzsét, passzív alatt, pedig amikor nincs benne nyilatkozat. Rúzs Magdolna megjelenítése során az előbbi dominanciáját látjuk, így ő maga is befolyással volt arra, hogy a fogyasztók előtt hogyan jelent meg a „nyilvános éneke”.

4. ábra A Rúzs Magdolnához köthető cikkek műfaji megoszlása

Az 4. ábrán látható műfaji megoszlásból azt feltételezhetjük, hogy Rúzs Magdolna nemcsak akart nyilatkozni, hanem erre a szerkesztőségek is igényt tartottak. Az *interjúk* alkalmasak voltak arra, hogy életét, sorsát, küzdelmeit, az ehhez köthető emberi drámát leírják. Mivel

emberközpontú műfaj, az újságírók szubjektíven állást foglalhattak bennük. Az ilyen cikkekre az énekesnő egyes szám első személyű megszólalása volt jellemző, és mindvégig az ő nyitott történetét ismerhettük meg, az „amerikai álom”⁴⁸ eszméje szerint haladva. Jó példa erre a konstrukcióra az alábbi részlet, amely arról szól, hogy bár kezdetben sehol nem kapott munkát, és már úgy érezte, nincs kiút, egyszer csak meglátta a *Megasztár* felhívását, és azóta pedig csak szárnyal.

„Mégis, volt egy pont, amikor Magdinak szinte minden reménye elveszett. Az egészségügyi középiskola után, ahol szülésznővért tanult, nem vették fel a tanítóképző főiskolára. Hiába az iszonyú kemény tanulás, a küzdelem, az akarás, a nagyon jó eredmények. Nekiindult hát a munkakeresésnek. Gondolta, összegyűjt egy kis pénzt, aztán jövőre újra irány a felsőoktatás. – De nem kaptam munkát. Sehol. Akkor úgy éreztem, életemben először igazán, hogy innen nincs kiút. – De most kismul az arca, egy csapásra. – És akkor láttam meg a Megasztár-felhívást. Összenéztünk anyummal. Ő tudta, mennyire vágyom rá, hogy sok embernek énekelhessek, hogy láthassam az arcukon, mit éreznek akkor... Az én anyukám pedig megfogta a kezem, és azt mondta: „Most pedig indulok, előteremtem a pénzt. Aztán elmegyünk Pestre.” És így lett, ahogy mindig, most is szerzett pénzt, hogy honnan, el nem tudom képzelni. Kitörés? Nekem ez volt az. Hogy kapok egy lehetőséget, hogy ne süllyedjek el. Azóta pedig csak érkeznek a gyönyörűbbnél gyönyörűbb pillanatok.”⁴⁹

Második legnagyobb számban, kilenc esetben *híreket* azonosítottam. Ezek röviden, tényszerűen foglalták össze az énekesnőhöz köthető történéseket és csak az alap kérdések megválaszolására törekedtek. A *Megasztár* döntőseként úgy döntött, Budapesten marad, ott éli tovább az életét, csakúgy, mint versenyzőtársa, Varga Ferenc.

„2006 Megasztárja, a Vajdaságból származó Rúza Magdi úgy döntött: Budapesten éli tovább az életét. A lehetőségek tárházaként tekint a fővárosra, ahol zenészekkel, befolyásos producerekkel találkozhat, hogy minél hamarabb elkészíthesse saját lemezét. A döntő másik résztvevője, Varga Ferenc sem költözik haza – több hónapos szerelem fűzi a Megasztár zenekarának vokalistájához, Bettyhez. A kétgyermekes apuka, akinek lánya, Polett a sportarénában, kislfia, Feri otthonról szurkolt apunak,

---

⁴⁸ Az amerikai álom kifejezés azt az Amerikai Egyesült Államokban kialakult eszmét takarja, hogy minden egyén saját erejéből, függetlenül attól, hol vagy milyen osztályba született, kemény munkával képes saját életét jobbra tenni, sikereket érhet el. Az amerikai álom áldozat, kockázatvállalás és kemény munka révén valósul meg, nem véletlenszerűen. A kifejezés James Truslow Adams író és történész nevéhez fűződik, aki *Epic of America* (1931) című művében írt először róla (Barone, 2020).

⁴⁹ *Kitörés: Akiknek sikerült.* Nők Lapja. 2006. március 22. 16.

már együtt él kedvesével annak lakásában. Am otthoni ismerősei szerint vissza fog térni családjához.”⁵⁰

Mint ahogy azt már a korábbiakban is említettem, az újabb *Megasztár* szériák újra és újra reaktiválták Rúza Magdolnát, így a verseny után is bekerülhetett a lapok hasábjaira. Erre példa a *Meglepetés*ben megjelenő *kvíz* és a *Kiskegyed*, valamint a *Nők Lapja hirdetései*. Az előbbi egy rejtvenymix részeként arra kereste a választ, hogy ki nyerte meg a *Megasztár* harmadik szériáját.

3. kép *Sztárlettár*. *Meglepetés*. 2006. október 5. 32.

Meglepetés REJTVÉNY MIX

Ez a bögre tényleg Meglepetés

SZTÁRLELTÁR
Kvízünk helyes megfejtői közül 2 olvasónk a Juvimix és a Nagy Duett című cédéket nyeri. Vigyázat, a képek néha csalnak!

T	Ö	S	Z	Ó	V	K	N	R	M	A
S	U	T	I	S	A	T	U	E	Ö	A
G	Á	D	N	R	R	H	G	D	D	N
M	Y	D	Á	Ó	Á	S	E	C	E	Ó
D	A	M	A	S	Z	K	U	S	Z	B
I	S	G	L	Á	S	S	A	C	S	R
A	L	Á	M	E	P	Z	Ö	A	Y	A
D	D	L	R	A	Á	O	O	K	G	K
A	Á	E	L	K	L	Á	L	M	E	I
L	K	A	D	Á	C	I	P	Ó	J	B
A	K	I	R	P	A	P	D	L	Ö	Z

KÓD: 4004
A betűhalmazban 21 szót rejtettünk el nyolc irányban: balról jobbra és jobbról balra, függőlegesen felülről lefelé és alulról felfelé, valamint átlósan. Keresse meg, és húzza át a felsorolt szavak betűit, majd az át nem húzottakat olvassa össze balról jobbra és felülről lefelé haladva! E betűkkel alkotott szót kérjük beküldeni! A helyes megfejtés: beküldők között 5 **Meglepetés-bögrét** sorsolunk ki.

ADÁS, ÁPOLÓ, BEKÖSZÖNTŐ, BIKARBŰNA, CIPŐ, DAMASZKUSZ, DIADAL, JEGYSZEDŐ, KACS, KALAP, KARÁM, KERESKEDŐ, MAGMA, MEGSZÁMLÁL, PAKA, RUHAÁSLÁDA, TŐSZÓ, TUDÁSSZOMJ, UTASÍT, VARÁZSPÁLCÁ, ZÖLDPAPRIKA.

KÓD: 4005
Ki nyerte meg *Megasztár* harmadik szériáját?
A. Varga Ferenc
B. Rúza Magdolna
C. Szabó Eszter

4 SMS: 06-91-331-000
HANGREMONDÁS: 06-91-22-818

A terjedelmi és a műfajbéli kategorizálások mellett a cikkeket csoportosítottam elhelyezkedésük szempontjából is. Az egy oldalasnál kisebb terjedelmű írások közül (11) négy a bal, négy a jobb felső sarokban volt, egy a középső hasábjában fent, egy a jobb oldali hasábjában, és egy a lap alján. Mivel az európai kultúrkörben az írás-olvasás fentről lefelé és balról jobbra történik, marketingszempontból az értékesítés volumene is ezt tartja szem előtt.

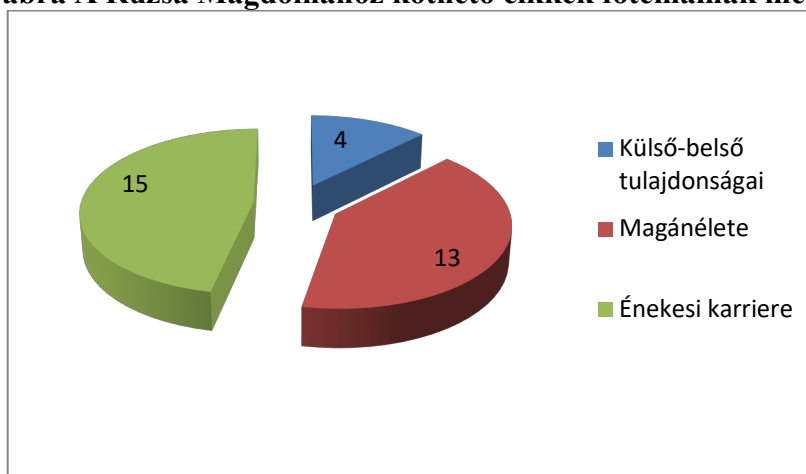
⁵⁰ *Megasztár: Pesten maradnak a döntősök*. *Kiskegyed*. 2006. 15. évfolyam, 22. szám. 4.

Vagyis a bal felső sarokban publikált anyagok a legértékesebbek, míg a jobb alsó sarokban lévők a legkevésbé. Tehát a Rúzsa Magdiról szóló, egy oldalasnál rövidebb írások is kiemelt felületeket kaptak a lapokban, mivel többségüket a lap felső hasábjában helyezték el.

5.1.1.1.2. Tartalmi jellemzők

A cikkekben megjelenő témákat tartalmuk szerint csokrokba gyűjtöttem. Minden vizsgált anyagban elkülönítettem a főtémát, ami a leghangsúlyosabban domborodott ki annak szövegéből. A 32 cikket 3 témakör szerint kategorizáltam. A főtémák a következő tartalmak mentén határozhatók meg:

5. ábra A Rúzsa Magdolnához köthető cikkek főtémáinak megoszlása

A legtöbb esetben (15) az énekesi karrier témája jelent meg, ezen belül olvashattunk a *Megasztárról* és az *Eurovíziós Dalfesztiválról*. Ezt a magánéletéről szóló cikkek (13) követték. E témán belül a szerelmi élete, a családja, a szegénysége és a kitörése került az írások fókuszába. Kisebb számban voltak jelen a külső megjelenésével és belső tulajdonságaival (4) összefüggésbe hozható cikkek. Ezen belül különbségéről és lázadásáról olvashattunk. Az elemzésbe bevont cikkekben a főtémák mellett elkülönítettem a melléktémákat is. Ezek kevésbé hangsúlyosan derültek ki az írás szövegéből, de ugyanúgy meghatározták a cikk témáját. Voltak, amelyek csak érintőlegesen jelentek meg, míg mások esetleg az anyagon belül kiemelt tónust is kaptak. A legtöbb esetben melléktémaként az énekesi karrier témája (14) jelent meg, ezt követte magánélete (4) és külső/belső tulajdonsága (3). Az elemzés során nyilvánvalóvá vált, hogy a kategóriák között folyamatos az átmenet.

Mint minden híres emberre, Rúzsa Magdira is különösen igaz, hogy igazán népszerű sztár főleg abból lesz, akinek valamilyen kapcsolata van a rajongótábor életével, társadalmi helyzetével. Ezek alapján válhatnak ugyanis életpéldákká, mintaképekké, olyanokká, akik a vágyott életutat testesítik meg. Síklaki István (2012) szerint a lelkünknek is jót tesz, ha azt

látjuk, hogy a legkisebb királyfi, a szegénylegény, vagy az árva kislány esete akár a valóságban is működhet. Rúzsa Magdi pedig tökéletes példája volt ennek, hiszen a *Megasztár* – a műsorstruktúrájának köszönhetően – a fellépései mellett drámai elemekkel tarkítva mutatta be életét, fókuszba helyezve így fokozatos kitörését és felemelkedését is. A női hetilapok ezt alapul véve az énekesnő életrajzának folyamatos megkonstruálásával – ez pedig sokszor mondai, népmesei hősök⁵¹ életútjára jellemző szerkezetet kapott – fenntartották azt az illúziót, hogy van remény kitörni (*Síklaki*, 2012). Mindemellert persze Rúzsa Magdi nemcsak egy vágyott életutat testesített meg, hanem vajdasági származásánál fogva egyfajta azonosulási és önreprezentációs mintaként is funkcionált a határon túli magyarság számára.⁵² Szimbolizálta, hogy ők „legalább annyira magyarok”, mint az anyaországbeliek. Nemcsak magáért, hanem a vajdaságiakért is versenyzett:

„...Ez van, a csóró gyerek mindig a sor végétől indul. És látod? Megint a Vajdaság! Én ezt másokért is tettem, úgy éreztem, másokért, az otthoniakért is versenyzek! Ilyenkor nem lehet hibázni. Egyet sem. Amikor hárman maradtunk, Ferivel és Angélával, akkor éreztem, hogy na, ez szép munka volt. Akkor már lehetett volna bármi, mert bizonyítottam. Magamnak, másoknak is.”⁵³

Mindez arra mutat rá, hogy az énekesnő nemcsak külső utánzásos mintaként szolgált a rajongók számára, hanem olyan hírességként is, akinek belső értékei, emóciói is fontosak. A róla szóló cikkeket az egyes szám első személyű elbeszélés és a nyitott történetmesélés jellemezte, amelyekben őszintén beszélt gyermekkoráról és a verseny utáni nehézségekről.

Erre jó példa a *Meglepetés* 2009-ben, a címlapon is megjelenő egyik anyaga, amelynek központi témája, hogy bár sikeres énekesnővé vált, sosem felejt el a múltját, ami szegénységben telt.

„Nem akarja a múltját kitörölni az emlékeiből. Pedig a szegénység, a létbizonytalanság egy életre megpecsételte Rúzsa Magdi gondolkodását. Az aranytorkú énekesnő őszinte vallomása talán mások számára is tanulságos. Vasárnap

---

⁵¹ A tehetségkutató, mint műfaj tulajdonképpen a népmesék 21. századi feldolgozása. „Amikor az *Idol* című műsort (a formátumot itthon *Megasztár* néven „honosította” a TV2 – a szerző) bevittük az Egyesült Államokba, egészen pontos elképzelésünk volt arról, mit szeretnénk nyújtani az embereknek. Egy kedves, szerethető, lehetőleg vidéki lány lebegett a lelki szemeink előtt, aki napközben takarít, vagy könyvtáros, ám csodálatos hangja van, és – mint minden fiatal lánynak – álma, hogy sztár legyen. A közönség végignézi a felemelkedését, és tizennéhány hét alatt ő lesz az Egyesült Államok legismertebb embere” – így foglalta össze a koncepció lényegét Simon Cowell brit zenei producer, az amerikai és brit tehetségkutató műsorok egyik kidolgozója és fő „megmondó embere” (*Kertész*, 2009).

⁵² Jelenlétét erősítette, hogy 2005 ősze és 2006 tavasza között, vagyis a *Megasztár* 3. szériája alatt volt először lehetőség arra, hogy a határon túliak is szavazhassanak kedvenceikre.

⁵³ *Rúzsa Magdolna és Novák Péter duettje: „Küzdök az álmaimért”*. *Nők Lapja*. 2007/19. 13.

van. Magdi édesanyja, Mária az ebédet készíti, az énekesnő még nincs itthon. ...
 "Istenem, micsoda illatok! Anyám főztje mindig olyan intenzíven hat rám, visszaidézi bennem az emlékeket. Érzékenyebb pillanatomban bizony el-elpityergem magam, amikor a múlton nosztalgizom..." (Holczhaffer, 2009: 4).

Az írás (mint egyébként általában mindegyik róla szóló írás is) a folyamatos határhelyzetekre épített és az információk eltúlzása jellemezte: „Örömteli eseményt szinte csak az jelentett, amikor az iskolából hazaérve anyám főztje várt” (Holczhaffer, 2009: 4).

4. kép Holczhaffer Csaba: *Rúza Magdi és édesanyja: Szerencsénk van, hogy életben maradtunk.* Megjelentés. 2009. május 14. 4.

Az énekesnő védtelennek mutatta magát, az olvasók pedig beleshettek magánéletének legféltebb titkaiba. Újra és újra megjelent az a fő momentum, miszerint: küzdelmes gyermekora volt, szegénységben éltek, de most már igazi „énekesnő” lett. Rúza Magdi tehát amellet, hogy ismert és jelen volt a hírekben, mélyebb hatást is kifejtett: a rajongók életének részévé vált.

A címek (és képalírások) tartalmukat és tipográfiájukat tekintve is figyelemfelkeltőek, már-már hatásvadászok: „*A mi életünk a küzdelemről szól!*”; „*Szerencsénk van, hogy életben maradtunk*”; „*A múltat nem lehet elfelejteni*”; „*Könnyekkel teli nehéz életünk volt*”. Ez a kép 2011-re szorult háttérbe: ekkortól kezdett el színházi előadásokat tartani Magdaléna Rúzsaként. Megváltoztak a róla szóló cikkek témái, átalakult a külseje és korábbi szerepei is egy teljesen új mintával egészültek ki: ez a végzet asszonya szerep, amelynek köszönhetően az énekesnő önmegvalósításra törekvő nőként jelent meg, akinek érzéki kisugárzása és titokzatos adottságai vannak. Karakteres, különleges, erős mind külső, mind belső tulajdonságaiban. Ez egy plusz színpadi színrevittséget is jelzett. Mindez arra mutat rá, hogy egyes esetekben többféle történet, minta (a népmesei hős, a karriert építő nő) keveredhet, s azt látjuk, hogy Rúzs Magdi a *self made woman*⁵⁴ egyik érdekes hazai képviselője lett, vagyis olyan ember, aki a maga erejéből lett azzá, ami.

„Döbbenetes változáson ment keresztül Rúzs Magdi. Mintha nem is ugyanaz a lány lenne, akit annak idején a Megasztárban megismertünk. Egy igazi dívával randevúztunk. És hogy miben rejlik sikerének kulcsa? Talán abban, hogy mindig képes megújulni, egy újabb arcát megmutatni a közönségnek. Mostani, izgalmas külsejével egy olyan énjét tárja elénk, melyet eddig nem láthattunk. A Magdaléna Rúzs című önálló estjében, a Pesti Színházban mindenki meggyőződhet arról, milyen Magdaléna a diva, aki meglepő őszinteséggel mesél Magdi eddigi életéről” (Holczhaffer, 2011: 10).

Míg 2011 előtt ő volt a vajdasági magyar hang, a „csóró gyerek”, addig ezt követően már igazi divaként emlegették a lapokban, nem megfélekezve múltjáról.

„Emlékszem, a szülői tiltás ellenére fellopóztam a nagymamám padlására, és a lomok között kutatva igazi kincsekre találtam. Nagyon izgalmas volt magamra tekerni a poros rongyokat, és kirúszozni a számat. E közben azt képzeltem, hogy tündöklő énekesnő vagyok... A gyerekkori álmok szép lassan valóra váltak. De Magdi bármilyen híres lett, nem feledi a gyökereit, a Vajdaságban töltött éveket” (Holczhaffer, 2011: 10-11).

Az elemzésbe bevont cikkekben, három esetben nemcsak a szerző írt róla (és Rúzs Magdolna nyilatkozott), hanem konkrét megszólalók is voltak, ők a következők:

---

⁵⁴ „...a mai fogyasztói civilizáció markánsan új szerepek, új életstratégiák sokaságát kínálja az embereknek. Nagy erővel és hatásosan sugározza az emberi személyiség önmegvalósításának, az emberi lehetőségek korlátlan és bátor kiaknázásának, az élet teljességére való törekvésnek életelvét, életmintáit” (Hankiss, 2000: 174).

- Szülei

Édesanyával többször is együtt szerepeltek a címlapon is. A szülei által tűnt fel Magdi a család legkisebb gyermekeként, akinek az élete a küzdelemről szólt, de szerencsét próbált, megnyerte a versenyt és most már sikeres énekesnő.

„...Nagyra tartom a szüleim önfeláldozását, bölcsességét. Képesek voltak éveken át úgy élni, hogy nem férték meg egymással, de mivel nem akarták, hogy mi, gyerekek lelkiileg sérüljünk, ezért inkább együtt maradtak felnőttkorunkig. Azokban a háborús időkben számunkra nem volt más vigasz, csak a család összetartó ereje. Ha még ez sem lett volna, ki tudja, mi lenne most velünk...” A 23 éves énekesnő épp a délszláv háború alatt töltötte gyerekkorát. „A sziréna hangját megszokni nem lehet. És az az örökös, hosszú órákon át tartó sorban állás! Az egyikünk a kenyérbolt előtt várakozott, a másikunk a kútnál a vízért. Gyertyafény mellett, lavórban tisztálkodtunk, áram híján pedig kézzel mostuk a levetett ruháinkat.” És ha mindez nem lenne elég megpróbáltatás, a pénz értéke óráról órára romlott. „Kislányként a nagyapám látogatását mindig nagyon vártam, mert tudtam, hogy kapok tőle egy olyan papírpénzt, amire szőlő van nyomtatva, és abból vehetek magamnak fagyit. Az egyik reggelen a nagyapa meg is jött, adta is a pénzt, de mire elsétáltam a cukrászdába, olyan értéktelenné vált, hogy egy gombóc fagylaltra sem volt elég...” (Holczhaffer, 2009: 5).

- Dr. Bokor László, pszichoanalitikus.

Az énekesnőt az egyik cikkben olyan példaként említette, aki ugyan veszített helyzetből indult, mégis esélyt kapott a teljes életre, és megragadta a lehetőséget. Példa, akiről olvasva erőt meríthetünk és hálát adhatunk. Ebben a keretes cikkben a pszichoanalitikus beszélt a kitörésről, ami általánosságban is lemondásokkal jár.

„...A sikeres emberek között egyébként nagyon gyakran találunk olyanokat, akik nagyon „messziről” érkeztek. A siker fejlődés eredménye. A kitörés: robbanásszerű fejlődés, előrelépés. Ám ahhoz, hogy fejlődjünk, valamiről mindig le kell mondanunk...”⁵⁵

- Novák Péter, a *Megasztár* egykori zsűritagja, szövegíró Magdi 2006-os lemezén.

A *Nők Lapja* egyik cikkében megkérték arra, hogy beszélgessen a verseny győztesével. („Arra gondoltunk, olyan kérdezze, aki jól ismeri”).⁵⁶ Ő pedig, mint ahogy olvasható, „túl is

---

⁵⁵ *Kitörés: Akiknek sikerült.* *Nők Lapja.* 2006. március 22. 16.

teljesítette a feladatát”. Leírta, hogy ő akkor, ott, az asztal túloldaláról milyennek látta az Rúzsa Magdát, akivel, azóta már barátok.

„Áll a lány, középen. A vajdasági magyar hang. Most ezzel is mit kezdünk majd, hogy a „határon túliak”? Viharos történelem, és lám-lám, még a szórakoztatóiparra is rányomja a huszadik század bélyegét, postafordultával. Csodálatos persze – Temesvár, Udvarhely, Kassa, Munkács – csak peregnek a nevek, emlékek a jelentkezési lapokon, de mit diktál majd a szíved, és mit a szakmaiság? Másképp döntesz majd? Figyelj az arányokra, az „aranykorra”, a jobbra, a balra, a hazára, a nemzetre, a kereskedelmi szempontokra, és egyáltalán. Aztán a lány énekelni kezd. No problem.”⁵⁷

Az iménti cikk részletben is megfigyelhető az a lentről felfelé tartó ív, amely az énekesnőről megjelent anyagokat általánosságban is jellemezte. A Vajdaságból érkezett, már az eddigi élete is a küzdelemről szólt, hiszen viharos történelmi múltja van hazájának, de elkezd énekelni és kiderül, hogy tehetséges.

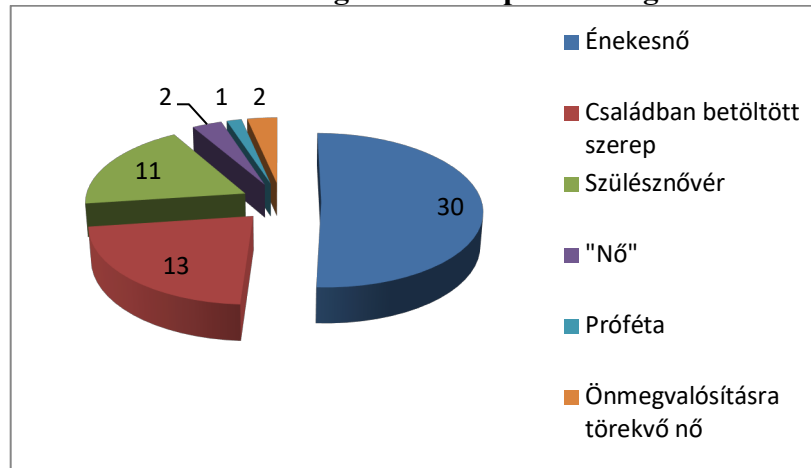
A konkrét megszólalókon túl 16 passzív (nem nyilatkozó) szereplőt is azonosítottam a cikkekben. Ők a következők voltak: Presser Gábor (2 cikkben), családja (16), Hobo, rajongók (4), barátja (3), Soma, Varga Feri (3), Balázsi Betti, Caramell (2), Póka Angéla (3), Kontor Tamás, Szabó Eszter (2), Puskás Peti, Tóth Gabi, Endi, Tóth Vera. A 16 passzív szereplőből 14 szakmai pályájához volt köthető, mindez pedig igazodik a cikkek tartalmi megoszlásához is, hiszen többségében énekesi karrierjéről szóltak. Külön érdemes kiemelni az énekesnő szerepeit is, ugyanis ezek között markáns összetartás figyelhető meg. Ő volt az önmagát megvalósító legkisebb lány, akinél megfigyelhető „a lány a szomszédból” effektus. Bár távoli, de ugyanakkor nagyon is közeli hős. Ez pedig lehetővé tette az azonosulást.

---

⁵⁶ Rúzsa Magdolna és Novák Péter duettje: „Küzdök az álmaimért”. Nők Lapja. 2007/19. 12.

⁵⁷ Uo.

6. ábra Rúza Magdolna szerepeinek megoszlása/cikk

A Rúza Magdiról szóló cikkekben hat szerepet azonosítottam:

- szakmai (énekesi) szerepe (30 cikkben):

Elismert énekesnő, aki megnyerte a kereskedelmi csatorna tehetségkutató műsorát, most pedig sikert sikerre halmoz.

- családban betöltött szerepe (13):

A „legkisebb lány”, aki sokat szenvedett, és aki még most is gyakran „hazamenekül” családjához.

- szülésznővér (11):

A versenyig szülésznővéreként dolgozott.

- ”Nő” (2):

Különcnek tartja magát, az extrém külső vonzza, de közben igazi dívává vált, aki „kirúzsozza a száját”.

- próféta szerep (1):

Vajdasági származásánál fogva egyfajta azonosulási és reprezentációs mintaként is funkcionált a határon túli magyarság számára, így a próféta vagy a hírmondó szerepét vette fel: szónok lett, aki Istentől erőt kapott és a szegény vajdasági emberek mellett szólalt fel.

„És azt el tudod képzelni, milyen volt Erdélyben, az ottani magyarokkal énekelni? Úgy mondták a szöveget velem együtt hibátlanul, hogy csak álltam és nem hittem el. Meggyőződésem, hogy a háborúk ellen zenével kellene harcolnunk. Mert erre képes a zene, hogy székelyek éneklék velem szerbül az Ederlezt, egy cigány kesergőt.

- Nekünk ez a dal nagyon sokat jelent – szól közbe Marika, Magdi édesanyja. Azt jelképezi, hogy volt egyszer egy gyönyörű Jugoszláviánk, amelyben az emberek szerették egymást, tekintet nélkül nemzeti hovatartozásukra. Miután széthullott az ország, sokak szívében ott maradt az érzés, hogy elvesztettünk valamit. Amikor ezt a

dalt énekeljük, az valami titkos kapcsot hoz létre köztünk. A háború ugyanis csak városokat tud lerombolni, érzelmeket nem.

A magyar bevezető részt anyu írta nekem a dal elé, az korábban nem létezett. Annak idején úgy jöttem el otthonról, hogy felveszem a hátizsákomat, és mindent magam mögött hagyok. Amikor később úgy döntöttem, hogy eléneklem az Ederlezt, azt éreztem, szeretnék segíteni azoknak, akik a hátam mögött maradtak...” (Oravecz, 2008: 13).

Ezek egészültek ki 2011-től egy továbbital, mégpedig az önmegvalósításra törekvő nő szerepével. „Mezítlábas csajból” igazi díva lett.

„Az emberek számára mezítlábas, fehér trikós, farmernadrágos csaj vagyok, ami igaz is, de létezik egy lágyabb énem. Jelenleg kettőség van bennem: folytatni fogom a rockos vonalat, de időről időre kalandozni szeretnék egy érzelmesebb, nőiesebb világba. Sokan nem tudják, de már kislányként is szerettem nőcis lenni. Emlékszem, a szülői tiltás ellenére fellopóztam a nagymamám padlására, és a lomok között kutatva igazi kincsekre találtam. Nagyon izgalmas volt magamra tekerni a poros rongyokat és kirúszosni a számat. E közben azt képzeltem, hogy tündöklő énekesnő vagyok... a gyerekkori álmok szép lassan valóra váltak.” (Holczhaffer, 2011: 10).

Ezen szerepei két csoportba sorolhatóak be. Az első kategóriába azok tartoztak, amelyekben 2011 előtt jelent meg, a másodikba pedig, amelyekben azt követően. Ennek oka, hogy a róla szóló elbeszélések is két csoportba oszthatóak. Az elsőben még a családban betöltött szerepe került a fókuszba, a család legkisebb gyerekeként jelent meg, aki szerencsét próbált a nagyvilágban és végül megnyerte a versenyt, a másodikban pedig self-made women lett, akit „Magdaléna Rúzsaként” hívnak.

Minden vizsgált cikkből kigyűjtöttem az értelmezőket és a jelzőket. Összesen 41 értelmezőt kategorizáltam öt témakör szerint (ezek között szintén van átmenet):

1. Tehetségére, sikerére utaló értelmezők (12 db): próféta; énekes; sztár; hajdani Janis Joplin hangú fiatal rockerlány; híres énekesnő; énekesnő; fiatal, oroszántorkú lány; döntős; csodálatos hang; az ország Magdija; az év felfedezettje; aranytorkú énekesnő
2. Életkorára utaló értelmezők (9 db): lány; lányka; 19 éves lány; 15 éves csitri; 35 éves hölgy; 21 éves lány; 23 éves énekesnő; 24 éves énekesnő; kislány

3. Származására utaló értelmezők (7 db): egyszerű, vajdasági lány; lány a Vajdaságból; vajdasági magyar hang; vajdasági magyar lány; vajdasági lány; fiatal vajdasági énekesnő; 22 éves vajdasági lány
4. Külsejére/belső tulajdonságaira utaló értelmezők (7 db): csillagszemű Hamupipőke; különc; kedves lány; rocker lány; izgalmas nő; igazi díva; Magdaléna a díva.
5. A Megasztárra utaló értelmezők (6 db): a messziről jött, lázadó meg a sztár; a Megasztár egykori győztese; győztes; Megasztáros Mancika; a Megasztár idei győztese; Megasztár nyertese

Leggyakoribb értelmezőként a vajdasági magyar lány és a *Megasztár* győztese jelent meg, ezek mind-mind segítettek abban, hogy az énekesnő küzdelmes életútja és kitörése ne vesszen homályba, még ha az írás fókuszában nem is ezek álltak. A lapok által hozzá kapcsolt jelzőkben különtségére helyeződött a hangsúly: vadóc lány; fiatal, oroszántorkú lány; egyszerű, vajdasági lány; lázadó; lány a Vajdaságból; vad, mint a tigris; szerény, rocker; dizőz, mókamester; szenvedélyes nő; elomlóan odaadó nő.

Rúza Magdolna természeti erőként jelent meg a cikkekben: oroszán, tigris, vad, vadóc. Tehetsége miatt a hangjával kapcsolatban látható-hallható pozitív érzelmek a holdudvar-hatásnak⁵⁸ megfelelően kivetültek egyéb tulajdonságaira is. Már nem csak tehetséges énekesnőként volt jelen, hanem olyan emberként is, aki mókamester, divatos nő, érzékeny és még arra is képes, hogy mosolyt csaljon az emberek arcára. Ez egyébként a sztárok megkonstruálásának mozgatórugója, hiszen így jelenhetnek meg többféle szerepben, ami elősegíti, hogy évek múltán is helyet kapjanak a magazinok hasábjain.

5.1.1.2. Fotók elemzése

Napjaink sajtótermékeiben, így a színes női hetilapokban is meghatározó szerep jut a vizuális információknak, ezért a Rúza Magdolnáról szóló cikkek formai és tartalmi elemzésén túlmenően kódoltam a bennük megjelenő képeket, valamint a címlapfotókat is. A borítóoldalon megjelenő cikkek/képek kiválasztásának indoka, hogy a címlapi megjelenés valószínűleg hatást gyakorol az értékesítés volumenére, illetve feltételezhetően erre az oldalra olyanok kerülnek, amelyek iránt a szerkesztőség szerint leginkább érdeklődést tanúsít a célközönség. A teljes mintában 108 fotót azonosítottam, kilenc pedig a címlapon is megjelent. A képek számszerűsített eredményeit az alábbi táblázat mutatja.

⁵⁸ Holdudvar-hatás: „Az emberek személypercepciójuk során hajlamosak a személlyel kapcsolatos egyetlen pozitív vagy negatív információ alapján feltételezni, hogy a személy többi tulajdonsága is ezzel összhangban van” (Soósne, 2003: 17).

6. táblázat A Rúza Magdolnáról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terű	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	35 db	5 db	4 db teljes oldalas	10 db teljes oldalas, 4 db negyed oldalas, 21 db negyed oldalasnál kisebb	2 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 3 esetben a fotó mérete meghaladja a szöveg terjedelmét, 5 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik	16 db keretes, 19 db körbevágott	22 db semleges terű, 13 db saját terű	20 db
Meglepetés	41 db	2 db	2 db teljes oldalas	6 db teljes oldalas, 2 db háromnegyed oldalas, 7 db negyed oldalas 26 db negyed oldalasnál kisebb	6 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik, 7 esetben a fotó mérete meghaladja a szöveg terjedelmét	28 db keretes, 13 db körbevágott	15 db semleges terű, 26 db saját terű	19 db
Kiskegyed	32 db	2 db	2 db bélyegkép	11 db negyed oldalas, 21 db negyed oldalasnál kisebb	5 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik, 1 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 3 esetben a fotó mérete meghaladja a szöveg terjedelmét	14 db keretes, 18 db körbevágott	19 db semleges terű, 13 db saját terű	20 db

Mindenekelőtt a címlapi anyagokon végeztem elemzést. A kigyűjtött mintában 9 ilyen azonosítottam. A legtöbb esetben (hatszor) Rúza Magdi egyedül szerepelt ezeken, két esetben édesanyjával, egyszer pedig a *Megasztáros* versenyzőkkel. Két kivétellel (pl. ld. *Melléklet 7.*) ráadásul óriásképpel, ami azt jelenti, hogy a róla szóló hír volt a lapszám vezető anyaga, mellette pedig vagy egyáltalán nem jelent meg más hír és kép, vagy csak nagyon kis méretben. Mindezekből az következik, hogy az első oldalakon szerkesztők a szöveg helyett a vizuális megjelenítésre helyezték a hangsúlyt és pozitív érzéseket keltő látványként működött Rúza Magdolna. A kilenc címlapi anyagból öt a *Nők Lapjában*, kettő a *Kiskegyedben*, kettő pedig a *Meglepetésben* jelent meg. Mindezen arány pedig azért is sokatmondó, mert a *Nők Lapja* főszerkesztője, Vékási Andrea (2012) például a vele készített interjúban azt nyilatkozta, hogy címlapi politikájuk szerint az ott szereplők életének, munkásságának minden esetben példaértékűnek kell lenni. Ilyennek tekintették tehát Rúza Magdit is, hiszen a 9 címlapi anyag közül öt a *Nők Lapjában* jelent meg, vagyis a női hetilap a két másikhoz képest magasabb szinten reprezentálta az énekesnőt. A *Kiskegyedben* és a *Meglepetésben* csak 2-2 címlapi anyagot azonosítottam, ami összhangba hozható az imént leírtakkal, hiszen a *Kiskegyed* például azt vallja; náluk „a szép, a megcsalás, félrelépés, a válás, bárki címlapra tud tenni”, nem elég, ha valaki csak sikeres (Hídváry, 2012). Vagyis mivel a nyilvánosság

előtt Rúzsa Magdi tehetsége, nem pedig magánélete került az előtérbe, ezért kevésbé foglalkoztak vele. A *Nők Lapja* című hetilap teljes oldalas címlapanyagára példa a következő.

5. kép Szegő András: Rúzsa Magdi: Mindent versenyként fogok fel. Nők Lapja. 2011/7. címlap.

A 32 cikkben kódoltam a bennük megjelenő 108 képet is. A *Nők Lapja* hetilapban 35 (öt a címlapon szerepelt, mindegyik óriáskép), a *Kiskegyed*ben 32 (kettő címlapi bélyegkép), a *Meglepetés*ben pedig 41 (kettő címlapi óriáskép) jelent meg, vagyis cikkenként három fotó (nem találtam olyat, amely ne tartalmazott volna képet). A fotók méretének kategorizálásához is a cikkek terjedelménél használtakat hívtam segítségül: A *Nők Lapja* hetilapban a 35 képből tíz teljes oldalas, négy negyed oldalas, huszonegy pedig negyed oldalasnál kisebb volt. A *Kiskegyed*ben teljes oldalas fotót nem találtam, negyed oldalasból viszont tizenegyet, negyed oldalasnál kisebbből huszonegyet. A *Meglepetés*ben pedig hat kép teljes oldalas, kettő háromnegyed oldalas, hét negyed oldalas és huszonhat negyed oldalasnál kisebb volt. Legalább ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint

amennyi szöveg szerepelt az adott oldalakon belül. A kép és a szöveg aránya a következőképpen alakult a három tárgyalt női hetilapnál:

- A *Nők Lapja* hetilapban összesen 10 cikk szólt Rúzsa Magdiról. Öt anyagban a szöveg és fotó terjedelme megegyezett, kettőben a szövegezés volt több, és háromban pedig a képi megjelenítés foglalt el nagyobb helyet.
- A *Kiskegyed* hetilap 9 cikke közül mindössze három írás volt, amelynél a képi megjelenítés terjedelmileg meghaladta a szövegezését, fordítva ez egyszer történt meg, öt anyagnál pedig az arányok megegyeztek.
- A *Meglepetés*ben Rúzsa Magdihoz kötődően 13 cikk szerepelt a mintában. Hat írásnál megegyezett a szöveg és kép aránya, hét cikknél viszont a képi megjelenítés meghaladta terjedelmileg a szövegezését.

Mindezek alapján tehát elmondható a belső cikkekről, hogy a szerkesztők többségében ugyanolyan arányban jelentettek meg szöveget és képet egy anyagon belül (csak a *Meglepetés*ben fordult elő, hogy képek voltak nagyobb arányban).

A 108 fotóból 58 kerettel rendelkezett. A *Nők Lapjában* 16, a *Kiskegyed*ben 14, a *Meglepetés*ben pedig 28 ilyen jelent meg. Kerettel rendelkező fotóra példa az alábbi:

6. kép Oravecz Éva Csilla: *Rúzsa Magdát édesanyja, Marika is segíti: „A világon a legjobb magyarul énekelni”*. *Nők Lapja*. 2008/24. 14.

A keretes képek mellett a másik csoportba soroltam azokat a fotókat, amelyek körbevégtettek. A bulvárlapok és a magazinok egyébként gyakran használnak ilyeneket, amelyeket aztán körbefolytatnak a szöveggel. Ez nemcsak vizuálisan nyújt kellemesebb élményt, de így a képen szereplő adott személy vagy tárgy is nagyobb hangsúlyt kap, rá helyeződik a fókusz. A

legtöbb körbevágott fotót, összesen tizenkilencet, a *Nők Lapja* hetilapban találtam. Tizennyolcjelent meg a *Kiskegyed*ben és a legkevesebb számban (13) a *Meglepetés*ben alkalmaztak ilyet. Ilyen körbevágott fotókra példa az alábbi képösszeállítás:

7. kép *Megasztáros Mancikák. Kiskegyed. 2006.15. évfolyam 14. szám. 7.*

A képek elemzésénél fontos szempont volt az is, hogy megkülönböztessük, ezek saját vagy pedig semleges terűek-e. Az utóbbi csoportba tartoznak a körbevágott, modell képek, vagy éppen a portréfotók, amelyeknek nincs hátttere, vagy ha látszik is, azon semmilyen tárgy nem szerepel és a rajta lévő szereplők mozgása is beállított. A 104 fotóból összesen 56 ilyen volt. Legnagyobb arányban a *Nők Lapjában* alkalmazták ezeket, ahol 35 fotóból 22-nek semleges volt a tere, míg ugyanez arány a *Kiskegyed*ben 32 képből 19-nek, a *Meglepetés* esetében pedig 41 képből 15-nek. Ezen fotók funkciója csupán az illusztrálás volt, nem meséltek el történetet, a szöveggel alkottak „elbeszélést”. Mindezek mellett megkülönböztettem saját terű fotókat is, amelyek többsége az énekesnő magánéletéhez kötődött, és legnagyobb részük mozgalmasságot ábrázolt. A 104 képből 52 ilyen volt. Ezek már akár önállóan is megállták volna a helyüket, hiszen egy-egy jelenetet ábrázoltak az

énekesnő életéből, sajátos képmondatként értelmezhetjük.⁵⁹ Az alábbi kép a „Hal a tortán” című műsor egy jelenetét ábrázolja.

8. kép Berta Bernadett: *Rúzs Magdi: Mosolyogva ébred párja mellett. Kiskegyed. 2008.17. évfolyam 35. szám. 15.*

A 65 közeli fotón Rúzs Magdolna többségében egyedül szerepelt, a 40 távolin pedig családjával és ezek mozgást ábrázoltak. A rajtuk végzett tevékenységeket két kategória köré csoportosítottam: zene/színészet és magánélet/beállított képek. A 104 képből 89 az utóbbiba sorolható és csak tizenöt fotón jelent meg szakmai tevékenysége. Annak ellenére, hogy a szövegekben többször utaltak *Megasztáros* múltjára, a fotók magánéletének egy-egy pillanatát ábrázolták, sokszor nőiességére összpontosítva.⁶⁰ Ezek azonban többségében véleményt közöltek, önálló narratív elemet hordoztak, a képaláírások pedig gyakran ellentmondásban álltak a fotókon látottakkal: például a *Nők Lapja* egyik 2006-os anyagában a fotón Rúzs Magdit egy mikrofonnal ábrázolták, a kép pozitív érzelmet sugárzott, a hozzá tartozó képaláírás azonban már részben negatív felhanggal bírt: „*Rúzs Magdi eddig egyik napról a másikra élt – a Megasztár vajon megadja a kitörés lehetőségét a vajdasági lánynak?*” A képeken nem azonosítottam konfliktusokat, ezek többségén egyedül szerepelt, de találtam olyanokat is, amelyeken testvéreivel (7 képen), édesanyjával (4 képen), édesapjával, családjával, Hulej Emese újságíróval, Novák Péterrel, Görög Zitával, a *Hal a tortán* versenyzőivel, Póka Angélával, óvodásokkal, Hobóval, valamint Tóth Verával és Caramellel

⁵⁹ „...a fotó egy sajátos „képmondatként” értelmezhető, amely vagy az elmondani nem tudottat (a nem láthatót) helyettesíti; típust alkot; fiktív narrációt hoz létre – az eseményt magyarázza; a nyelv modulációs sémáit követi – kérdést tesz föl, figyelmeztet valamire, a lehetséges kiterjesztésével konnotálja valóságot” (Vitéz, 2002: 10).

⁶⁰ „Mi a fényképezésből olyan eszközt formálunk, amellyel bármit el lehet mondani, s amelyet bármilyen cél szolgálatában fel lehet használni” (Sontag, 2010: 259).

ábrázolták. Mindezen felül a róla szóló anyagokban megjelent még egy Bokor László pszichoanalitikusról, szüleiről, Novák Péterről, valamint családjáról készült kép is.

Az iméntiekben együttesen vizsgáltam meg a Rúzs Magdolnáról szóló cikkeket, a következőkben azonban mikroelemzést alkalmazok és a *Meglepetés* című hetilap 2006. december 17-én megjelent anyagát vetem elemzés alá, ami a döntő utáni időszakból való. Mint ahogyan Hegedűs Noémi, a *Meglepetés* főszerkesztője 2012-es interjújában hangsúlyozta, a lap fő motiváló ereje a barátságosság, és minden sztárjukról barátságos cikket írnak. Ez igaz az elemezni kívánt anyagot illetően is: „*Kell egy hely, ahol várnak – Mindig hazamenekült, ha bántották*” címmel két oldalon, tipográfiáját tekintve kiemelt címeikkel, alcímekkel olyan írás jelent meg, amely az énekesnő magánéletét mutatta be, barátságos formában. Az interjú – ennek lévén Rúzs Magdi cselekvő szereplőként volt jelen benne – arról szólt, hogy a *Megasztár* döntője után bár egy ország ölelte keblére, de mégis egyedül kellett megküzdenie a hírnév adta nehézségekkel. Mindezen jelenség pedig visszautal arra a korábbiakban tett megállapításra, mely szerint az ő esetében többféle történet, a népmesei hős és a karriert építő nő története keveredett. Már maga az anyag rovatcíme is többletjelentést hordozott és pozícionálta a témát: „*rivaldafény*”. Azt sugallta, hogy a téma vonzza a figyelmet, annak szereplője pedig a reflektorban van.

A cikk háttérében megjelenő szereplők a közönség, illetve családja és barátai. Mivel az írást a privát és a nyilvános én kettőssége mozgatta, megszűnt a távolság a rajongó és imádott énekes között. Rúzs Magdi emberinek mutatta magát, aki egy ország számára jelentett kapaszkodási pontot. Ezt jelzik a birtokviszonyt jelző értelmezők is: „*Megasztár nyertese; az ország Magdija*”. Két szerepben tűnt fel: énekesnő, akit bár egy ország ölelt keblére, később mégis egyedül kellett megküzdenie a zenei szakma kihívásaival, valamint a család legkisebb lánya, aki az egész évi hajtás után év végén a családjával lehet, „*megfürdik a szeretetükben*”. Mindezeket túl hat értelmezőt is azonosítottam a szövegben: *a Megasztár nyertese; Rúzs Magdi; az ország Magdija; kishegyesi lány; Magdi (6); énekesnő (2)*. Ezek szakmai pályafutására utaltak, a hírnevet hozó *Megasztár* pedig, csakúgy, mint a többi anyagban, itt is feltűnt értelmezőként. A két oldalas anyagban hat keretes fotó jelent meg. Méretüket tekintve egy fél oldalas és öt negyed oldalnál kisebb fotót találunk. Ennek ellenére sem került azonban túlsúlyba a vizuális megjelenítés, a fotók és a szöveg aránya megegyezett. A legnagyobb fotón egyedül ábrázolták, egy képen családjával, kettőn testvéreivel, egyikén édesapjával, valamint egy továbbin óvodás csoporttársaival. Ezek mindegyike beállított, céljuk csupán az illusztrálás volt, a képaláírások pedig azonosították a rajtuk szereplőket: „*Édesapja karjaiban; A három Rúzs-gyerek, Sanyi, Annamária és a kicsi Magdi; Bátyjával, Sanyival*”. Összességében olyan kép bontakozott ki róla, amely azt mutatta, hogy Rúzs

Magdi saját erejéből, kemény munkával volt képes saját életét jobbá tenni, ennek eredményeként pedig híres és elismert lett.

9. kép Kégl Ági: „Kell egy hely, ahol várnak”: Mindig hazamenekült, ha bántották. Meglepetés. 2006. december 17. 10.

Rivaldafény „KELL EGY HELY, AHOL VÁRNAK”

Mindig hazamenekült,

A Megasztár nyertesét egy ország ölelte keblére. Ám később egyedül kellett megküzdenie minden nehézséggel, az ismertség, a zenei szakma kihívásaival. Ruzsa Magdi azonban keményen tartotta magát.

Annak ellenére, hogy milliók zárták a szívükbe, sokan mégis bántották, bántják az ország Magdiját. A kishegyesi lányt azonban nem olyan fából faragták, hogy könnyedén feladja az álmai. Bár az összehasonlás szelén állt, rengeteg teherről és elvárással kellett szembesülnie, mégis megálta a helyét. Amikor aztán végképp nem bírta a terhelést, hazamenekült egy rövid időre az óvóház, és a család szeretete azonnal erőt adott neki. És a tudat, hogy nincs egyedül, mindig akad, aki fogja a kezét.

ELÉGEDETLLEN VOLT!

„Ahogy véget ért a Megasztár, rengeteg munka szakadt rám, amire nem voltam felkészülve. Ennek ellenére nem borultam ki, komolyan tartottam magam mindvégig. Pszichikailag nem rogtam össze, és nem álltam az idegösszeomlás szelén. De nagyon sok idegen, ismeretlen dologgal kellett szembesülnöm. Furcsa volt, hogy néznek, és sokan ismernek, akiket én nem ismertem. Kellemetlenül érez-

tem magam, és próbáltam javítani a helyzetem – emlékszik vissza Magdi, akinek az volt talán a legnagyobb teher, hogy a szeretteit, a családját nélkülöznie kellett. – Nem tudtam hazamenni, és ráadásul nagyon keveset is aludtam. Emiatt egyre csökként a teljesítményem, és már nem voltam elégedett önmagammal. Holott maximalista vagyok, aki nem érti be félmegoldásokkal” – mondja az énekesnő.

Magdi hirtelen került mélyvízbe, és természetesen nem tudta rögtön, hogy miként kell viselkednie, hogy veheti kezébe az események szálait. De szerencsére nem volt teljesen egyedül. Bár az édesanyja nem adhatott mindig tanácsot, de sokan fogták a kezét. „Egy barátom, a pótmamám fogadott be a műsor végeztével. Ő volt az egyik legnagyobb támaszom. Mellette Soma és Pici bácsi (Presser Gábor, a szerk) is sokszor meghallgatott. Amikor végképp elfáradtam, és nem tudtam, hogyan állhatnék újra lábra, akkor az ő tanácsaik rengeteget segítettek – árulja el Magdi. – Az elmúlt zaklatott hetek napok legfontosabb tanulsága, hogy önmagamban kell bíznom. És persze, hogy minden helyzetben talpra kell állni. Nincs más választás. Akkor dől el, hogy milyen ember vagy, amikor igazán nagy pofont kapsz. Hiszen a re-

Az itt kapott eredmények alapján kirajzolódott, hogy Ruzsa Magdolna jelensége stabil volt a tárgyalt női hetilapokban, a műsorformátum és a verseny kiemelt tartalomként határozta meg imidzsét. A média működése tette sztárrá, de sztárságát egyúttal a tehetsége is megerősítette. A cikkek a részletes témafeldolgozást helyezték előtérbe, amelyeken keresztül az énekesnő nyitott történetét ismerhették meg az olvasók. Gyakoriak voltak a hosszabb műfajú anyagok, amelyekben a sztár jobban meg tudott nyilatkozni. Narratívája pedig a hősök életútjára jellemző szerkezetet kapott, a mesék jellegzetességeit viselte magán. A 32 anyagban a vizuális megjelenítés bár hangsúlyos volt (a képek azonban nem a funkcionális tevékenységére utaltak), de nem kapott nagyobb felületet, mint a szöveg. Mivel tevékenysége önmagában nem látványos, így ezeken divatos nőként jelent meg. A *Megasztár* által adott

pillanatnyi intenzív szakaszt a folyamatosság követte, de ennek garanciája abban állt, hogy meg képes-e újulni a sztár. Ő erre is jó példa.

5.1.2. Cserhádi Zsuzsa

Cserhádi Zsuzsát (1948-2003) a második popgeneráció egyéniségeként tartják számon, ő volt az 1970-es évek egyik legtöbbet foglalkoztatott énekesnője. Első igazi megmérettetésén, az 1972-es *Táncdalfesztiválon* előadói díjat kapott, és ez is tette ismertté. A kritika úgy emlegette, mint a magyar Aretha Franklint. 1978-ban megnyerte a *Tessék választani!* versenyt, és még ebben az évben önálló zenekart alapított Európa néven. 1981-ben indult a *Tánc- és popfesztiválon*, de semmilyen díjat nem kapott. Végül kivonult a magyar könnyűzenei piacról. A nyolcvanas évekre a perifériára került, a központi irányítás ugyanis nem engedte, hogy a rádiók játsszák a dalait és újabb lemezei jelenjenek meg. Magyarországon, valamint külföldön lokálokban és mulatókban énekelt. Az 1990-es években már csak elvétve szerepelt a televízióban.

10. kép Cserhádi Zsuzsa/ Őt tartotta utódjának Cserhádi. 2012. november 3. Blikk.
<http://www.blikk.hu/sztarvilag/sztarsztorik/ot-tartotta-utodjanak-cserhati/pf81gbp>. 2016.11.19.

Magánéleti és szakmai válságai következtében jelentős túlsúlyt szedett fel, majd teljesen eltűnt a színpadról. 1996-ban tért vissza *Hamu és gyémánt* című CD-jével. Mindez annak (is) köszönhető, hogy a kilencvenes évek közepén induló Rózsa Records lemezkiadó divatba hozott három veteránt: Horváth Charlie-t, Demjén Ferencet és Cserhádi Zsuzsát. Ezt követően egy év alatt négy önálló albuma jelent meg, ami minden korábbi sikeres időszakának zenei

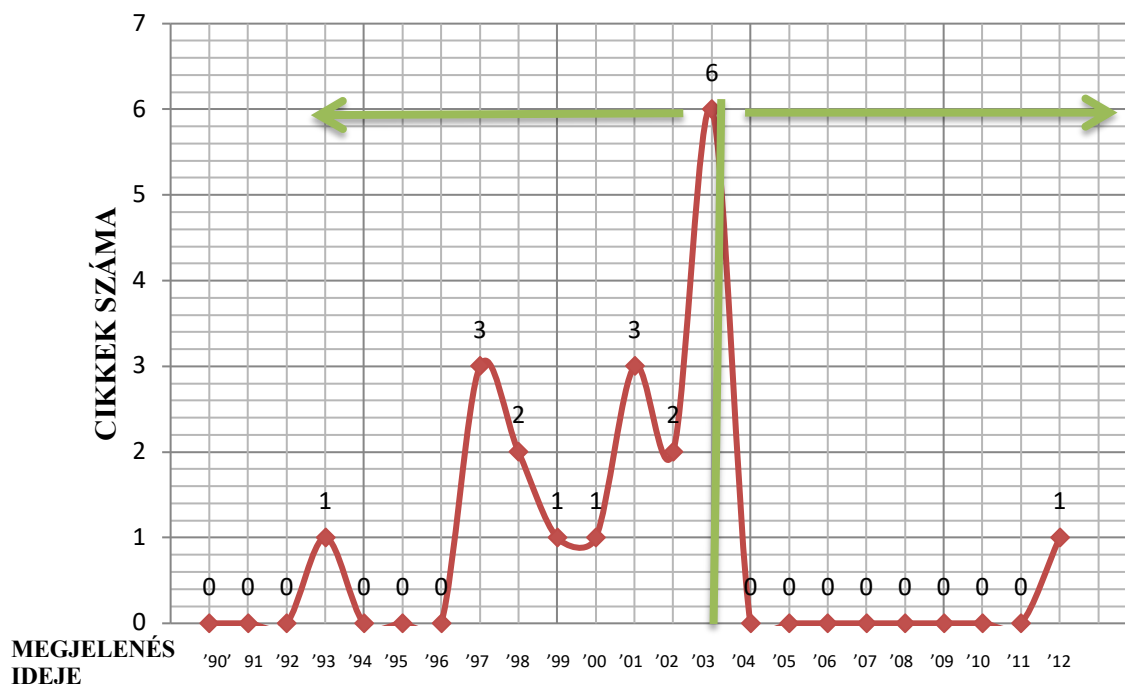
termékenységét felülmúlta, 1999-ben pedig orvosi segítséggel lefogyott. Halála előtt azonban ismét depresszióssá vált, 2003. augusztus 15-én pedig elhunyt.⁶¹

5.1.2.1. Szövegek elemzése

5.1.2.1.1. Formai jellemzők

Cserhádi Zsuzsával⁶² kapcsolatban 20 cikket végeztem elemzést formai és tartalmi szempontok alapján. A legtöbb (nyolc) a *Nők Lapjában*, hét a *Kiskegyedben* és öt a *Meglepetésben* jelent meg. A 20 cikket két időintervallum szerint kategorizáltam. Ez alapján megkülönböztettem a halála előtt és a halála után megjelenteket. Az előbbiből tizenhármat, az utóbbiból pedig hetet azonosítottam. A cikkek időbeli megoszlását az alábbi ábra mutatja (a zöld függőleges vonal halálának évét jelöli):

7. ábra A Cserhádi Zsuzsához köthető 20 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között

Bár Cserhádi Zsuzsa a hazai pop-történet egyik legnagyobb énekese volt, a róla szóló cikkek számát tekintve – éves lebontásban – alig találtam kiugró időszakokat annak ellenére, hogy visszatérését követően több stúdióalbuma is megjelent, valamint díjakat kapott. Egyetlen nagyobb csúcspontot a halála jelentett, 2003-ban ugyanis hatszor szerepelt a női hetilapokban.

⁶¹ A Cserhádi Zsuzsa életéről szóló részt a *Nők Lapja*, a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* című női hetilapokban megjelenő cikkek alapján állítottam össze.

⁶² Cserhádi Zsuzsát 1972-ben a *Táncdalfesztivál* tette ismertté, tehát az első klasszikus korszakhoz tartozik. Táncdalfesztivált először 1966-ban rendezett a Magyar Televízió. Olyan előadók váltak ismertté a műsornak köszönhetően, mint Katona Klári, a Hungária Együttes, Szűcs Judith, vagy éppen Máté Péter. Az első klasszikus korszak 1966-tól 1972-ig tartott, ezt követően 1977-ben, 1981-ben, 1986-ban, 1988-ban, 1992-ben, 1993-ban és végül 1994-ben rendeztek még *Táncdalfesztivált*.

Ezt követően azonban szinte teljesen eltűnt, „lefutott” a Cserháti-jelenség. 8 évnyi kihagyás után, 2012-ben találtam még róla egy anyagot a *Nők Lapjában* Vadas Zsuzsa tollából, aki többször is írt az énekesnőről, és cikkeiben sosem titkolta, hogy jó barátnök voltak.

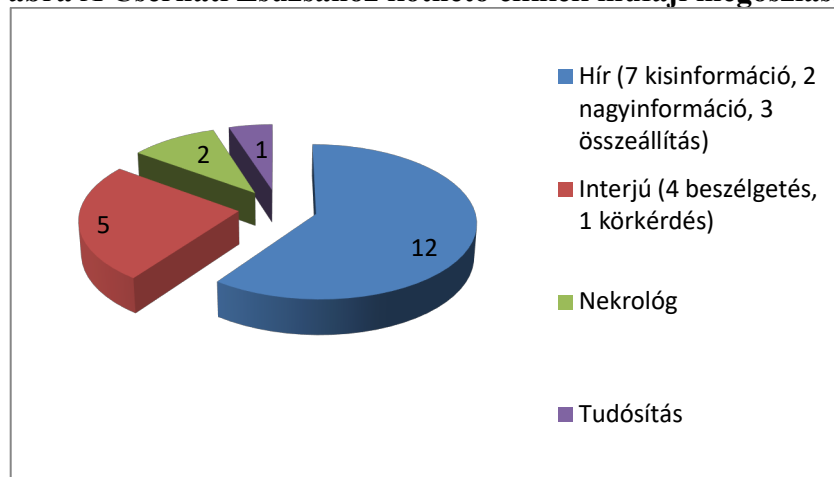
„Személyesen már az újrafényezett korszakában ismertem meg. Jókedvű volt, ragyogott, terveket szőtt. Párszor beszélgettünk, leginkább éjszaka, telefonon, ilyenkor az ember hajlamos kiönteni a szívét. Az övé furcsa módon tele volt ellentmondásos érzelmekkel. Lelkesedéssel és szorongásokkal, bizakodással és melankóliával. Egy idő után elmaradtak a telefonhívások, amit annak tulajdonítottam, hogy elfoglalt. Később tudtam meg, hogy egy éve már bezárkózva él másfél szobás lakásában. Lemondta a koncertjeit, megszakított minden kapcsolatot a külvilággal. Újból elhatalmasodott rajta a depresszió, már életében megszűnt létezni. Miért nem vette ezt észre senki? Nem akart másokat terhelni a saját bajával. Még a fiát sem, akit imádott és azért engedte elmenni, hogy élhesse a saját életét. Egyetlen, bátortalan kísérletet tett, hogy kitörjön az elszigeteltségből. Add a kezed – ez volt a címadó dala utolsó lemezének, és úgy hangzott, akár egy segélykiáltás” (Vadas, 2012: 71).

Az elemzésbe bevont cikkek megjelenésének idejéből is látható, hogy az énekesnő körül egy lezárt történet bontakozott ki, a halál pedig csak egy pillanatnyi intenzitást jelentett, ezért pedig nem folytatódhatott tovább a története. Azon kívül, hogy ismert volt, mélyebb hatást nem váltott ki a rajongókban, nem vált azok életének részévé.

Minden vizsgált cikket terjedelem tekintetében is kategorizáltam. A legtöbb (10) negyed oldalasnál kisebb volt, ezen felül egy oldalas vagy annál hosszabb hat, negyed oldalas három, fél oldalas pedig egy. A terjedelem természetesen az ő esetében sem függetleníthető a műfajoktól, hiszen többségében rövid hírek jelentek meg. Ebből következik, hogy az énekesnő alig tudta alakítani a saját imidzsét, nem volt lehetősége a komplex műfajok által lehetővé váló önreflexióra sem. A cikkek terjedelme és megjelenési ideje között semmilyen párhuzamot nem azonosítottam, azonban a terjedelem és a magazinok sajátosságai között annál inkább. Szembetűnő ugyanis, hogy a *Nők Lapja* hetilapban két anyag kivételével mindegyik nagy terjedelmű volt, míg a *Meglepetésben* és a *Kiskegyedben* szinte csak rövid cikkeket találtam. Ez összefüggésbe hozható azzal a ténnyel is, hogy a *Nők Lapja* az egyediségét a részletes témafeldolgozásban határozza meg (tény, hogy a hosszabb terjedelmű anyagok is Cserháti Zsuzsa barátnőjének tollából születtek, így megfigyelhető egyfajta elfogultság), míg a másik két lap inkább rövidebb terjedelmű anyagokat jelentetett. Ráadásul célközönségüket tekintve is eltérő jellemzőkkel bírnak, a *Nők Lapja* kiterjesztett célcsoporttal rendelkezik, vagyis az ő olvasóihoz állt legközelebb az énekesnő.

A 20 cikket műfajuk szerint is csoportokba rendeztem, ezek négy kategóriába tartoznak. Tizenkét hírt (hét kisinformációt, két nagyinformációt, három összeállítást), öt interjút (négy beszélgetést, egy körkérdest), két nekrológot és egy tudósítást azonosítottam. A műfaji sajátosságok miatt csak az interjúkban volt jelen aktív szereplőként, a fennmaradó tizenötben passzívként, vagyis nem nyilatkozott bennük.

8. ábra A Cserhádi Zsuzsához köthető cikkek műfaji megoszlása

Míg Rúzsa Magdolnáról javarészt interjúk jelentek meg, addig Cserhádi Zsuzsáról hírek, amelyek feladata pusztán az üzenet lehető legegyszerűbb megfogalmazása és továbbítása volt. Tényközlésre szorítkoztak és személytelen hangon szóltak. Alig volt lehetőség az énekes imidzsének formálására (szemben Rúzsa Magdival). Ilyen rövid terjedelmű, szűkszavú kisinformációra példa az alábbi cikk:

„Buli volt... a budapesti Park Cafében, ahol zártkörű koncerttel ünnepelte születésnapját a bársonyos hangú Cserhádi Zsuzsa. A felszabadult légkörű összejövetele az ünnepelten kívül másokra is jutott a reflektorfényből. Így például a művésznő húszéves fiára, Szirtes Krisztiánra.”⁶³

Interjúból ötöt találtam (a *Nők Lapjában* négyet, a *Meglepetésben* egyet) - négy beszélgetést és egy körkérdest. Ez volt az egyetlen olyan műfaj, amelynek köszönhetően Cserhádi Zsuzsa formálhatta a róla alkotható képet, kifejthette véleményét hosszabban is.

„- Milyen volt, amikor a visszatérés után először színpadra léptél Charlie koncertjén? - Előtte egy hétig nem aludtam. Tizenhatezer ember volt a Kisstadionban,

⁶³ *Első kézből.* Meglepetés. 1997. július 24-30. 4.

nem tudtam, hogy mi vár rám. De isteni volt a fogadtatás. Hatalmas felelősség színpadra lépni, minden alkalommal a bőrödet viszed a vásárra.

- Változott a hangod, ugye? - Kicsit rekedtes, dögösebb lett, de örülök ennek, ilyet akartam. Mindig ezt a négeres hangzást szerettem, csak régen nem erre volt igény, hanem olyasmire, mint a Kicsi, gyere velem rózsát szedni. De az ilyen daloknak is sokat köszönhetek” (Beke, 1997: 10).

Fontos kiemelni azonban, hogy az iménti részlet is a strukturált interjú csoportjába sorolható be, vagyis kérdés-felelet formájában, meghatározott módon haladt a beszélgetés. Ráadásul a kérdések javarésze is eldöntendő volt, vagyis nem adott lehetőséget részletes válaszra. A hírekkel és az interjúkkal ellentétben, a nekrológokban (2) már sokkal több szubjektív nézőpontot lehetett azonosítani. Cserháti Zsuzsa magánélete, lelkiállása halála után vált érdekessé a lapok számára.

„Sűrűn szerepelt, terveket szőtt, még arra is szakított időt, hogy fiatal tehetségeket fedezzen fel. Írtunk róla, hogy Fehér Adriennel első hallásra megkedvelte, felkarolta, és barátságába fogadta. Mintegy kiválasztotta utódjának. Látszólag rendbe jöttek a dolgai, valójában sohasem tudta kiheverni édesanyja elvesztését. Egyszer erről is beszélt, éjszaka, telefonon. Már csak ketten maradtak a fiával, akit imádott. Aztán a fia is elköltözött hazulról, és a szakmában uralkodó állapotok sem erősítették az optimizmusát” (Vadas, 2003: 27).

Korábban arról olvashattunk, hogy hol lépett fel és milyen dalokat énekelt, halála után viszont már a „hogyanra” is választ kaphattunk. „Látszólag rendbe jöttek a dolgai”; „nem erősítették az optimizmusát”. Azonban ez a szubjektív elemekkel tarkított írás is barátnője, Vadas Zsuzsa tollából született. Szintén a *Nők Lapjában* jelent meg az egyetlen témaközpontú tudósítás, aminek középpontjában Cserháti Zsuzsa halálhíre állt. Erre, a nekrológhoz hasonlóan, már a személyesség is jellemző volt:

„Csend van

Meghalt Cserháti Zsuzsa

- Hallottátok? - hozta a hírt egy kolléga -, meghalt Cserháti Zsuzsi. - Épp egy nyáreste partin voltunk jelen, szólt a zene, dúdolgattunk, és hirtelen ránk zuhant a csend. A megdöbbenés, a fájdalom. A szomszéd asztalnál Bodrogi Gyula arcáról tűnt el a jókedvű nevetés, mellettem Csonka András szemét futotta el a könny. Cserhátit mindenki szerette, csodálatos hangja szakmai, emberi tisztességgel is párosult, és ez

ritka tulajdonság a daléneklés világában. Amíg találgattuk, mi történhetett vele - miért kellett ötvenöt évesen befejezni fényes, ám kudarcokkal és csalódásokkal beárnyékolt pályáját? -, mintha odaült volna közénk. Beszéltünk róla, emlékeztünk rá, életében talán ezzel maradtunk adósai. Váratlanul ment el és most már csak egy vigaszunk lehet: hogy a hangja itt maradt velünk” (Vadas, 2003: 10).

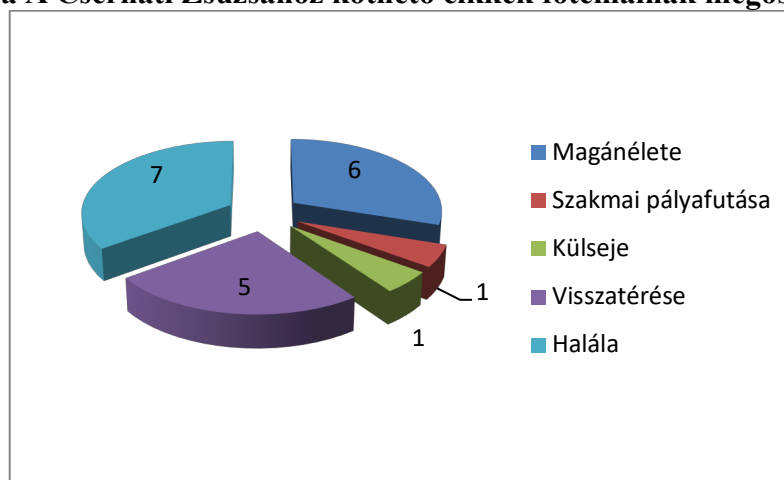
Ebben a cikkben is jelen volt a határhelyzet (a tartalmi elemzésben részletesen is kifejtem), amire már Rúzsza Magdi esetében is többször találtunk példát. Partin voltak, dúdolgattak, amikor hirtelen rájuk zuhant a csend: jött a hír Cserhádi Zsuzsa haláláról. Ez is a magasból mélybe való zuhanás ékes példája.

A 20 cikket csoportosítottam elhelyezkedésük szempontjából is. Az egy oldalasnál kisebb terjedelmű cikkek közül három a bal felső, kettő a bal alsó sarokban, egy a jobb felső, egy a jobb alsó sarokban helyezkedett el, kettő a bal szélső hasámban középen, egy az oldal alján, egy a jobb oldali hasámban, három pedig egy nagyobb összeállítás része volt. Ebből az következik, hogy az énekesnőről szóló anyagok közül csak néhány volt vezéryanag, az értékesítés volumene szempontjából sem tartották a szerkesztők erős jelenségnek Cserhádi Zsuzsát.

5.1.2.1.2. Tartalmi jellemzők

Míg Rúzsza Magdolnáról egy pozitív hírekkel tarkított, nagy ívet befutott és folyamatos, többnyire felfelé ívelő elbeszélés bontakozott ki a tárgyalt lapokban, Cserhádi Zsuzsával kapcsolatban lezárt történet jelent meg, nem volt „erős” a visszatérése, és a halála is csak pillanatnyi intenzitást jelentett. 20 cikken végeztem tartalomelemzést. Mindegyikben elkülönítettem a fő témát. Ezeket öt kategória köré csoportosítottam: mindennapi élete, szakmai pályafutása, külön kategóriába soroltam visszatérését, halálát és külső tulajdonságait. A legtöbb esetben a halál (7) témája jelent meg. Ezt számosságában a magánéletéről (6), visszatéréséről (5), külsejéről (1) és szakmai pályafutásáról (1) szóló cikkek követték. A témák megoszlását az alábbi ábra mutatja.

9. ábra A Cserháti Zsuzsához köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Időrendi sorrendben a magánéletéről (6) szóló cikkeket az intenzitás hiánya, a tényszerű információk és a semleges leírások jellemezték.

„Cserháti Zsuzsa énekes

Kőbányán a szomszédunkban lakott Ági néni, az általános iskolai osztályfőnököm. Ismerőseink közül nekik volt először televíziójuk. Ha jó film volt műsoron, például az Angyal vagy a Belfegor, áthívtak minket is. Úgy neveltek, hogy nyolc után már telefonálni sem illik sehova. Így esténként kicsit kellemetlenül éreztük magunkat mások nappalijában üldögélve. Emlékszem, még valami színes csíkos vacakot is kipróbáltunk, amit a képernyőre kellett ragasztani, hogy ne fekete fehér legyen a kép. Egy évig szomszédoltunk, amikor édesanyám húsvétra, részletre vásárolt egy saját televíziót” (Tomsits-Dömötör, 1998: 29).

Szakmai pályafutása (1), ezen belül is énekesi karriere főtémaként csak egyetlen cikkben jelent meg, méghozzá a *Nők Lapjában*.

„Kivártuk Cserháti Zsuzsát

Az időjárás sajnos nem tiszteli a hagyományt, így Cserháti Zsuzsa hagyományos születésnapi koncertjére sem a meghirdetett időben került sor. Azt elmosta az eső. A közönség azonban kivárt, színültig megtöltötte a Budai Parkszínpadot, és együtt ünnepelt kedvencével. Aki a Várj! című albumáért átvehette az aranylemezt. Az ünneplésből kijutott az est vendégének, Szentpéteri Csilla zongoraművésznőnek, Bakó Gábor koreográfusnak és nagyszerű táncosainak is.”⁶⁴

⁶⁴ Kivártuk Cserháti Zsuzsát. *Nők Lapja*. 2001/29. 9.

Az iménti cikk rövid hírként, szűkszavúan számolt be arról, hogy a közönség végül megtöltötte a Budapest Parkot és így együtt ünnepelhettek az énekesnővel. Nem voltak benne eltűzött információk, részletes és szubjektív eseményleírások, emóciók. Távoli „hősként” jelent meg Cserhádi. Külső tulajdonságairól (1) is egy cikk szólt (a *Meglepetésben*), annak ellenére, hogy a fogyás, a diéta az egyik legfőbb témája a három tárgyalt lapnak.

„...- Végre jól érzem magam. Sikerült huszonhat kilót lefogyni. Igaz, egy teljes évig kizárólag gyümölcsön, teán és kristályvízen éltem, de megérte. A rajongóimat is megleptem, sokan gratulálnak” (asé, 1998: 28).

Visszatérésével már öt anyag foglalkozott, három írásban a *Nők Lapja*, kettőben pedig a *Kiskegyed*. Mint ismert, az énekesnő a nyolcvanas években szinte teljesen eltűnt a nyilvánosság figyelméről, külföldön dolgozott és több évnyi kihagyás után, a kilencvenes évek második felében tért vissza, amit a sajtó „minden idők legnagyobb hazai visszatéréseként” emlegetett. A hír maga pillanatnyi intenzitást adott a történetének, annak ellenére, hogy nemcsak visszatért, hanem teljesen új külsővel tette ezt meg.

„Itt a vadiúj Cserhádi

Popos és fiatalos

Az újrakezdés legnagyobb hazai mestere. Ahányszor visszatért, annyiszor más arccal tette. Rövid hajjal vagy molettebben, aztán szemüvegben. Most a fiatalos Cserhádi Zsuzsa néz ránk legújabb lemeze borítójáról...”⁶⁵

A lapok bár beszámoltak visszatéréséről, de csak rövid hírek formájában, amelyek nem vetítettek előre folytatást. A halálával hét esetben foglalkoztak: a *Nők Lapja* hetilap három írásban, a *Kiskegyed* kettőben és a *Meglepetés* is szintén kettőben. Ezek a döbbenetről szóltak, hiszen váratlanul következett be halála:

„Tavalyi, utolsó lemeze olyan volt, mint egy segélykiáltás: Add a kezed. Mégsem gondolta senki, vagy csak kevesen, hogy ez lesz az utolsó üzenete. Búcsúja az élettől, amelybe belefáradt. Cserhádi Zsuzsa váratlan halálhíre mindenkit megrendített. De azokat, akik a legközelebb álltak hozzá, nem érte váratlanul...” (Vadas, 2003: 27).

Voltak írások, amelyekben a műfaj és így a terjedelem miatt több tárgykör is felvetődött, ezért a fő témák mellett, ahol lehetett, melléktémákat is azonosítottam. Ezeket

---

⁶⁵ *Itt a vadiúj Cserhádi: Popos és fiatalos*. *Kiskegyed*. 2002. 11. évfolyam 31. szám. 4.

három témakörbe tudtam becsoportosítani: énekesi karrier (10), magánélet (5), külső megjelenés (3).

A fogyasztói civilizációról tudjuk, hogy a lét intenzitásának élményét generálja:

„... a végső pusztulás és a halál közvetlen közelsége izzítja fel igazán, teszi igazán értékessé és intenzívvé az életet, az emberi létet” (Hankiss, 2000: 189).

Hankiss Elemér (2000) szerint minél magasabbról zuhan le valaki, annál látványosabb, döbbenetesebb, félelmetesebb a zuhanás, annál intenzívebben éljük át az emberi dicsőség, az emberi lét pusztulását, semmibe zuhanását:

„Az élet és halál szembeállítás, de a különböző határhelyzetek is erős hatást tudnak elérni, hiszen az életet kiemelkedően értékes tulajdonságként mutatják be, ami az elmúlástól való félelem tükrében könnyen érthető” (Bak, 2012).

Ezek a határhelyzetek tökéletesen nyomon követhetők Cserhádi Zsuzsa esetében, hiszen visszatérése után sikert sikerre halmozott, azonban váratlanul mégis elhunyt. Mint ahogy Hankiss Elemér (2000) is megfogalmazta:

„Egyszerre éljük át bennük az ember nagyságát és törekenységét, az élet nagyszerűségét és semmiségét, a létből a nemlétebe való átzuhanás izgalmát és rettenetét. Az élet nagysága, intenzitása, ereje épp a bukásban, zuhanásban, pusztulásban élhető át legintenzívebben. Ez az egyik magyarázata annak, hogy a tragikus hősök bukása nem leveri, hanem inkább felemeli, erővel tölti föl az embert” (Hankiss, 2000: 196).

A lapok szerkesztői pedig éppen erre a határhelyzetre építve írtak róla. Hatását tovább erősítették azzal, hogy életét különösen értékessé transzformálták, így halálát még fájdalmasabban élhettük át.

„...Miért? Miért kellett meghalnia 55 évesen, amikor úgy látszott, minden jóra fordult. Véget ért a keserű „száműzetés”, több albuma jelent meg, mint korai sikerkorszakában összesen. Kilenc éve mindenki megdöbbenve értesült az énekesnő halálhíréről. Miért éppen most kellett ennek megtörténnie? – erre kereste a választ Charlie, aki egyszer már visszahozta Zsuzsát az életbe legendás koncertjükkel. Magyarázatot persze lehetett találni: betegség, pajzsmirigy- és szívbántalmak,

cukorbetegség, kóros elhízás, depresszió, magány, szegénység. Ebből egy is elég, hogy elvegye valakinek az életkedvét. De hát Zsuzsa már látszólag túl volt a nehezén, feléledt szakmai „tetszhalálából”, súlyfeleslegétől is megszabadult orvosai segítségével. Újra szárnyalt, ekkor érte a halál...” (Vadas, 2012: 70).

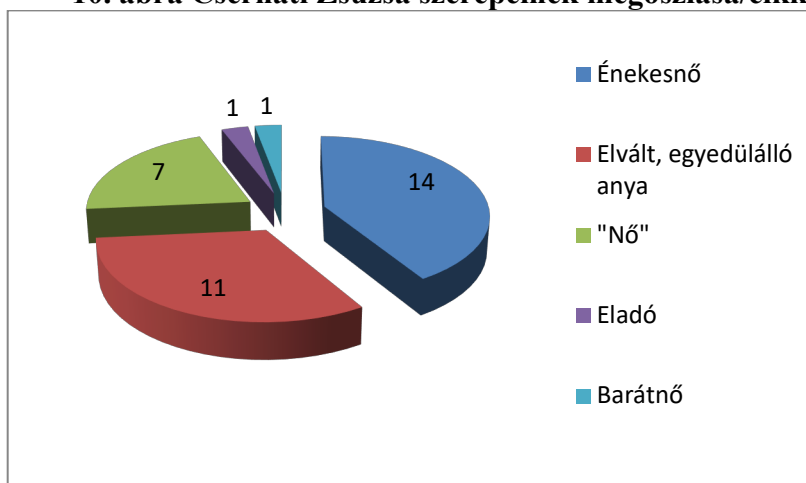
Az éles kontraszt miatt az olvasók még fájdalmasabban élhették meg az énekes elvesztését. A 2012 előtt megjelent anyagokban nem volt érezhető, hogy Cserháti Zsuzsa kivételes, intenzív életet élő énekes lenne, nem azonosíthattuk a róla szóló cikkekben az információk eltúlzását. Povedák István (2012) felosztását használva intenzitását tekintve 2012 előtt megmaradt a cikkekben „divatos személyiségnek”, akit bár sokan szerettek, elmentek koncertjeire, de mélyebb hatást nem váltott ki bennük. Halála után viszont életét különösen érdekessé transzformálták. Ezáltal pedig egy kivételesen nagyszerű, gazdag és intenzív élet pusztulása tárult elénk. Már személyisége is fontos volt, belső értékeiről, emócióiról is szóltak a cikkek. Tény azonban, hogy Cserháti Zsuzsa még ennek ellenére sem tudott sem szakmai teljesítményével, sem magánéletével tartósan a lapok állandó szereplőjévé válni. Halála után szinte teljesen feledésbe merült, 2003 után a következő cikk – egyetlen egy – csak 2012-ben jelent meg róla.

„... Később tudtam meg, hogy egy éve már bezárkózva él másfél szobás lakásában. Lemondta a koncertjeit, megszakított minden kapcsolatot a külvilággal. Újból elhatalmasodott rajta a depresszió, már életében megszűnt létezni. Miért nem vette észre ezt senki? Nem akart másokat terhelni a saját bajával. Még a fiát sem, akit imádott és azért engedte elmenni, hogy élhesse a saját életét. Egyetlen, bátortalan kísérletet tett, hogy kitörjön az elszigeteltségből. Add a kezed – ez volt címadó dala utolsó lemezének, és úgy hangzott, akár egy segélykiáltás. Add a kezed! Amikor hallgatjuk a dalt, emlékezzünk Cserháti Zsuzsára. A csodálatos énekesre, az érzékeny és sebezhető emberre, aki 55 évig élt. Most lenne 64 éves, még mindig énekelhetne nekünk. Nagyon hiányzik bársonyosan meleg hangja, nevető, könnyesen szomorú, tiszta tekintete, szeretnivaló, különleges személyisége. Gondoljunk rá, amikor nem vesszük észre, vagy nem akarjuk látni valakinek a felénk nyújtott kezét! Fogjuk meg, ne engedjük elmenni megkeseredve, csalódottan! Ezt üzeni nekünk Zsuzsa minden dalával” (Vadas, 2012: 71).

Alakjának halála utáni felidézése már a hiányra épült. Mivel nem volt körülötte több életesemény, ezért a korábbiak intenzitásának illúzióját emelték a lehető legmagasabbra, így utólagos perspektívából egykori élete gazdagnak tűnt fel.

Az elemzésbe bevont cikkekben Cserhádi Zsuzsa mellett 24 szereplőt azonosítottam: Szécsi Pál, Szécsi Kati, Máté Péter, Ihász Gábor, Wéber Bea, dr. Andikovszky Mária, Gálvölgyi János (kétszer), férje, édesanyja (kétszer), Szentpéteri Csilla, Bakó Gábor, táncosok, KISZ titkár (kétszer), Zorán, Bodrogi Gyula, Csonka András, Charlie (háromszor), Fehér Adrienn (kétszer), barátai, Ági néni a szomszéd, fia (négyszer), Soltész Rezső, kollégái, Rác Kati. Bár a róla szóló cikkek többségében a magánéletéről írtak, azon belül is visszatéréséről, külsejéről, haláláról, az azokban azonosított szereplők néhány kivételtől eltekintve – fia, Szirtes Krisztián, férje, édesanyja – szakmai pályatársai voltak. Mindez azt mutatja, hogy az énekesnő nem tudott, és a szerkesztők nem is hagyták, hogy igazodjon a bulvárlapok sajátosságaihoz. Nem volt igény arra, hogy magánéletének különböző szegmenseit részletezzék, ezáltal is lehetőséget adva arra, hogy kielégítse az olvasók szükségleteit. Mindezen tendencia figyelhető meg szerepei tekintetében is. Összesen öt szerepet különíthettünk el: énekesnő (14); elvált, egyedülálló anya (11); „nő” (7); eladó (1); barát (1).

10. ábra Cserhádi Zsuzsa szerepeinek megoszlása/cikk

A legtöbb anyagban a hivatásának élő nő szerepében (14) tűnt fel, akinek egyedül kellett megküzdenie a sikerért. 11 esetben a tradicionális női szerepben, az anya szerepében azonosítottam. 7 esetben „nő”-ként jelent meg, külső tulajdonságaira helyezve a hangsúlyt – példát mutatott a fogyasztók számára, hiszen sikerült több mint húsz kilót lefogytania –, valamint 1-1 cikkben eladóként – bemutatták, milyen út vezetett a sikeréhez (korábban bolti eladóként dolgozott) és barátként. A Cserhádi Zsuzsához köthető szerepek között azonban nem volt megfigyelhető átmenet, ezek tökéletesen különváltak, vagyis egy cikkben belül csak egy szerepben volt jelen. Minden vizsgált cikkből kigyűjtöttem az értelmezőket is. Ezeket kategóriákba rendeztem. Összesen 26 értelmezőt csoportosítottam négy témakör szerint.

1. Tehetségére utaló értelmezők (14): kitűnő hangú énekesnő; magyar Aretha Franklin (kétszer); mulatók csalogánya; gyönyörű énekhang; a 72-es Táncdalfesztivál nagy felfedezettje (kétszer); műfajának legjobb hangú énekesnője; művész; bársonyos hangú Cserhádi; művésznő; népszerű énekesnő; a Moulin Rouge énekesnője (kétszer); énekesnő (ötször); legtüneményesebb fekete torkú szőke énekesnő; fekete torkú szőke csoda.
2. Külső-belső tulajdonságaira utaló értelmezők (6): ragyogóan szép nő; csodálatos énekes; érzékeny és sebezhető ember; szép szőke énekesnő; nő; szőke csoda.
3. Visszatérésére utaló értelmezők (4): új-régi Cserhádi; új Cserhádi; vadiúj Cserhádi; újrakezdés legnagyobb hazai mestere.
4. Korára utaló értelmezők (2): középkorú nő; fiatalos Cserhádi Zsuzsa.

Érdekes, hogy míg a cikkek alig néhány esetben szóltak csak szakmai pályafutásáról, énekesi karrierjéről, addig ez az értelmezőkben szinte mindig jelen volt. Elismerően szóltak róla, és csak pozitív hangvételűek társultak köré. A legek között emlegették: legjobb hangú, legtüneményesebb. Mindez azt mutatja, hogy az értelmezők és jelzők által kivételes tehetségnek tartották őt.

5.1.2.2. Fotók elemzése

Cserhádi Zsuzsa 1990 és 2012 között egyszer, 1998-ban szerepelt a címlapon, visszatérése után, a *Van még a tűzből* című anyag beharangozójával, a *Nők Lapjában*. Ez sem volt azonban vezércikk, tipográfiai szempontból a legkisebb betűvel szedték, fotó pedig nem jelent meg mellette. A belső anyag azonban 3 oldalas interjút közölt a megújult Cserhátiról, akinek nemcsak a külseje változott meg,⁶⁶ hanem zenei stílusa is. Mint már a tartalmi elemzés során is megállapítottam, az énekesnő megjelenítésében mindez csak pillanatnyi intenzitást jelentett, lehetőséget adott arra, hogy a köztudatban tudjon maradni, de nem vetített előre hosszú narratívát. A Cserhádi Zsuzsa-jelenség tehát láthatóan nem volt alkalmas arra, hogy „eladja” a lapokat, hiszen a tárgyalt 22 év alatt csak egyetlen címlap jelent meg róla (lsd. 11. kép). Tény azonban, hogy az is a *Nők Lapjában*, amelynek címlappolitikájában az olvasható, hogy ott csakis példaértékű emberek szerepelhetnek.

---

⁶⁶ Az énekesnő visszatérése után megváltozott a képek száma és mérete is. A szerkesztők mind nagyobb szerepet szántak 1996-ot követően a vizuális megjelenítésnek.

11. kép Beke Csilla: *Van még a tűzből: Cserhāti Zsuzsa régi-új arca.* Nők Lapja. 1999/41. címlap.

A kiválasztott 20 cikkben 37 fotó jelent meg. 18 a *Nők Lapjában*, 15 a *Kiskegyedben* és 4 a *Meglepetésben*. Mindez azt mutatja, hogy egy cikkhez átlagosan két fotó tartozott. A mintában szereplő képek legnagyobb számban (31) negyed oldalnál kisebbek voltak, 4 esetben negyed oldalasak, és csak 1-1 egész, illetve fél oldalas fotót azonosítottam. Leginkább ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott cikkben belül. Egy olyan anyagot találtam, amely egyáltalán nem tartalmazott képi megjelenítést, 14 esetben viszont a szöveg és kép aránya megegyezett (5 esetben pedig a szöveg terjedelme meghaladta a fotóét). Míg Rúza Magdi tekintetében gyakoriak voltak a körbevágott fotók, Cserhátinál csak öt ilyen találtam, 32 kép pedig kerettel rendelkezett. Mindezen túl 24-nak volt semleges a tere, 13-nak pedig saját. Mindez arra mutat rá, hogy esetében a vizuális megjelenítés csupán az ábrázolást szolgálta (ebből is következik, hogy képaláírást csak négy fotónál azonosítottam), azok nem hordoztak plusz információkat, erős érzelmi töltetet, ami egyébként a bulvárosodott lapok sajátossága.

7. táblázat A Cserhádi Zsuzsáról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terű	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	18 db	0 db	–	15 db negyed oldalasnál kisebb, 2 db negyed oldalas, 1 db teljes oldalas	1 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 7 esetben szöveg és kép aránya megegyezik	15 db keretes, 3 db körbevágott	11 db semleges terű, 7 db saját terű	13 db
Meglepetés	4 db	0 db	–	3 db negyed oldalasnál kisebb, 1 db negyed oldalas	1 esetben fotót nem találtam, 4 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik	3 db keretes, 1 db körbevágott	3 db semleges terű, 1 db saját terű	3 db
Kiskegyed	15 db	0 db	–	13 db negyed oldalasnál kisebb, 1 db negyed oldalas, 1 db féloldalás	4 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 3 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik	14 db keretes, 1 db körbevágott	10 db semleges terű, 5 db saját terű	9 db

Cserhádi Zsuzsánál többször a megjelent képek duplikálódtak a mintában, egyes lapszámokban (akár nem is egy évben) ugyanazokat használták, csak esetleg más beállításban. Erre példát a *Nők Lapjában* nyolc, a *Kiskegyedben* pedig hat esetben találtam:

12. kép Beke Csilla: *Van még a tűzből: Cserhádi Zsuzsa régi-új arca.* Nők Lapja. 1999/41. 22.

13. kép Vadas Zsuzsa: *A hét emberét faggatja Vadas Zsuzsa: Koncert karácsonykor.*
Nők Lapja. 2000/50. 9.

A duplikálódott fotók persze jelenthetik azt is, hogy Cserhádi Zsuzsa nem engedte, hogy fotók készüljenek róla. Ezt támasztja alá, hogy más magazinokat lapozva is látszik vele kapcsolatban a képi dimenzió és annak sokszínűségének hiánya. Ráadásul a viszonylag csekély számú fotón sem lehetett azonosítani cselekményt. A 37 képből 23 közeli, egyedül szerepelt rajtuk, portréképek voltak. A fennmaradó 14-en viszont már dinamikusabb cselekményvezetés bontakozott ki. Ezek egy része családi fotó volt, másik része pedig énekesi karrierjéhez kötődött. A mintában szereplő képek közül egyébként 25 fotón szerepelt egyedül (a *Nők Lapjában* 13, a *Kiskegyedben* 9, a *Meglepetésben* pedig 3 esetben), a további tizenkettőn pedig: férjével (5 képen), B. Tóth Lászlóval, Máté Péterrel, Szirtes Krisztiánnal (2 képen), Charlie-val (2 képen) és húgával. Mindezek mellett négy olyan fotót is azonosítottam, amelyiken ő egyáltalán nem tűnt fel. Összességében elmondható tehát, hogy ezeken magánéletéhez kötődően csak fia, Szirtes Krisztián és húga jelent meg, a többin viszont szakmai pályatársai tűntek fel.

Cserhádi Zsuzsa fotókon végzett tevékenységét három kategória köré csoportosítottam: zene (3), magánélet (7), beállított képek (27). Ezek megoszlása az egyes magazinok tekintetében a következő:

- *Nők Lapja*: 11 kép beállított portrékép, három éneklés közben ábrázolta, négy fotó pedig magánéletéhez kötődött. Ezeken kettőn fiával, Szirtes Krisztiánnal jelent meg, egy-egy képen pedig B. Tóth Lászlóval, valamint férjével.
- *Kiskegyed*: 13 kép beállított portrékép, egy éneklés közben ábrázolta, egy fotón pedig Charlie-val beszélgetett.
- *Meglepetés*: A négy képből 3 beállított, egy fotón pedig fiával ölelkezett.

Összességében elmondható, hogy a vizuális megjelenítés nem kapott kiemelt szerepet az énekesnőről megjelent cikkekben. A fotók nem ábrázoltak mozgást, többségükön egyedül jelent meg, és portréfotók voltak, amelyek célja nem a történetmesélés, sokkal inkább az illusztrálás. Ezek önmagukban nem is állták volna meg a helyüket, a szöveggel alkottak egységet, vagyis azt egészítették ki.

A mikroelemzéshez a *Nők Lapja* hetilap 1999-es, három oldalas, „*Van még a tűzből – Cserhádi Zsuzsa régi-új arca*” című cikkét választottam, amely az énekesnő visszatérésének évében jelent meg. Az írás különlegessége, hogy kivételesen nagy terjedelmű, három oldalas és strukturált interjúportré formájában mutatta be az énekesnő új arcát. Az anyag maga személyes hangú jellem- és személyiségvázlat, ráadásul abban is egyedi, hogy címlapon is beharangozták, és a hozzá tartozó három fotó közül egy teljes oldalas, amire sehol máshol nem találhatunk példát. A cikk a „portré” című rovatban kapott helyet, és ezzel pozícionálta a főszereplőt, hiszen a lap többnyire csak neves, érdekes, figyelemreméltó emberekkel készít ilyen műfajban anyagot. Tipográfiáját tekintve hangsúlyosak a kiemelések, amelyek a kérdéseket és a tőle vett idézeteket érintették. Mindez befolyásolja az olvasó figyelmét és a szöveg értelmezését, ezekre összpontosul a tekintet.

„Amikor énekeltem, senkit nem érdekelt, hogyan nézek ki. A nézők érezték, értették, ami a szívemből, a lelkemből, a torkomból jött.”

„Lehet, hogy szükségem volt azokra az évekre, a megpróbáltatásokra. Lehet, hogy ha az nincs, nem tudnék úgy énekelni, ahogy most énekelek.”

Mind a szövegek, mind a fotók pozitív érzést keltettek, a fő téma pedig az, hogy több évtizednyi várakozás után sikerült visszatérnie. Bár mélyen volt, „szinte semmibe vették”, de most másodszor is megmutatta, mire képes, még ha „állati sokat is kellett várni rá”. Az

anyagban megjelentek magánéleti elemek, de a cikket jellemző felfelé tartó ívnek mégis szakmai pályafutása adta alapját. Ez is bizonyította, mint egyébként az összes többi róla megjelent cikk, hogy mélyebb hatást nem tudott kiváltani a fogyasztókban.

14. kép B.I.: Cserhádi Zsuzsa a pult mögött kezdte. Nők Lapja, 2001/39. 23.

Milyen középiskolába járt?
Szakközépiskolába. Órák-ékszerész szakmám van, és a Divat-csmokban kezdtem dolgozni, mint kifutó.

Mikor volt ez?
Ekkor még nem jártam a kereskedelmi szakközépiskolába. Szóval, kifutóként dolgoztam a hatvanas évek végén. Amikor azt mondta a főnök, hogy menjek, és hozzak húsz deka párizsit, már ugrottam is. Lebélyegeztem a levelezőlapokat, amelyeket továbbítani kellett. Az irodában ügyködtem. Ez egy éven át tartott. Később, miután elvégeztem a kereskedelmi iskolát, már a szakmában kezdtem dolgozni.

Volt ideje ábrándozni a pult mögött?
Amikor dolgoztam, már arról ábrándoztam, hogy énekesnő szeretnék lenni. Ahogy telt az idő, egyre több lehetőségem lett zenét hallgatni: bejött a Luxemburg vagy a Szabad Európa. Kevesen tudják, hogy zenei általános iskolába jártam, karénekes voltam, tornáztam és balettoztam: állandó kapcsolatban voltam a zenével.

Hogy jött mégis az óra-ékszer?
Valamiből meg kellett élni, és akkor még nem tudtam, hogy énekesnő leszek. Akkoriban nem úgy ment, hogy valaki eldönti, mivel szeretne foglalkozni, aztán valóra váltja az álmait. Abban az időben megszűntek az énekesnőket és színlészeket: „rosszlányok” voltak.

Mennyit dolgozott?
Napi kilenc óráig, este hétig. Nekem kellett kezelni a kasszákat is. Részvevő voltam, később pedig beletanultam az illatszere-eladásba.

Főnök volt?
Nem. Beosztott. Amikor a főnököm vagy a helyettese elment szabadságra, vagy dolga akadt, akkor persze, az én nyakamba szakadt a felelősség. Nyugodt lelkiismerettel bízták rám az osztályt, annyira ismertem már mindent.

Szerette ezt a munkát?
Nagyon.

FOTÓ: JALILIA KRIZSITA

Mekkora volt a válasszék?
Az ajándékosztályon? Hatalmas. Eriástól kezdve fas, üvegárgyak... Minden tartotunk.

Melyik volt a legmenőbb óra?
Talán a Doga. Azt nagyon vetették, annak ellenére, hogy igen drága volt.

Kijött a keresetéből?
Nézzé, nagyon szépen éltünk, polgári család voltunk. Az édesanyám egyedül nevelt három gyereket. Mindannyian dolgoztunk – én már tizenegy éves koromtól. Az édesanyám szinte mindent egyedül csinált, de nem fogadott el tőlünk pénzt. Hagyta, hogy fiatalok legyünk. Ahhoz képest, hogy eladólány voltam, sokszor visszafizertem az az időt. Nem volt munkanélküliség, egy-fajta biztonságban éltünk.

Hirtelen jött az énekesnői karrier?
Mivel KISZ-tag voltam, a KISZ-titkár adott egy jelentkezési lapot a *Ki mit tud?*-ra. A későbbi tér-

Cserhádi Zsuzsa a pult mögött kezdte

Szeptember elején összeállítást jelentettünk meg, melyben igyekeztünk jó tanácsokat adni a pályakezdőknek. Arra gondoltunk: milyen jó lenne tudni, hogy ismert emberek miként kezdték pályafutásukat. Ezen a héten Cserhádi Zsuzsa mesél a kezdetekről.

Csak eladással foglalkozott?
Igen, de amikor vizsgáztunk, két hétig egy óra-ékszer boltban gyakoroltunk. Kivülről kellett tudnunk az órák szerkezetét, az ékszerek megmunkálását, ismermünk kellett, milyen az arany, és azt is, hogy a királyvízre hogyan reagál... Az áruházban aztán nem tartottak aranyat, hiszen túl csábító lett volna a tolvajok számára. Ajándékosztályt viszont volt.

Kifejlesztett valamilyen különleges eladási-rabeszesési technikát?
Jaj, hát azt nem lehet! A kapcsolatot a vevő és az eladó között mindig az adott pillanatban alakul ki. Lehetetlen bevett sémák szerint bármit is eladni. Minden vevő más és más. Jön, elmondja, mit szeretne, és lehet ajánlani valamit. Persze, ha az ember mosolyog, ha kedves, ha nem úgy áll hozzá, hogy „bár már csak túl lennék rajta”, akkor nagyobb sikerrel kereskedhet.

jem szó szerint kilökött a színpadra – ugyanis nem nagyon akartam föltenni. Emlékszem, *Zorán* is ott volt a zsűriben, aztán továbbjutottam a kerületi és a budapesti fordulón is. A tővébe már nem kerültem be, de felfigyeltek rám. Amikor úgy tűnt, hogy énekesnő leszek, kiszálltam az óra-ékszer üzletből. Hét év után.

B. I.
(Kivételző számbanban *Kerécs Zsuzsa* idézi fel első munkahelyét.)

Négy szereplőt azonosítottam – a közönség, dr. Pados Gyula, dr. Andikovszky Mária és fia, Krisztián –, egyikőjükkel sem volt konfliktusban, idézetet is csak fiától olvashattunk: „Anyá, azért le a kalapot előtted, mert ebben az országban nagyon kevesen énekeltek feldolgozásokat ilyen jól, mint ahogy te. A fiatalok meg, ha nem ismerik, azt hiszik, hogy totál új lemezed van, új nótákkal.”

Az anyagban megjelenő tevékenységeket négy kategóriába soroltam:

- egykoron túlsúlyos nő, akinek sikerült lefogynia 30 kg-ot
- énekesnő, aki hosszú kihagyás után visszatért, és megtalálta azt a zenét, amit már a 60-as és 70-es években is énekelni akart
- anya, aki ragaszkodik a 24 éves fiához, és akivel haveri kapcsolat van közöttük
- független nő, aki egyedül maradt a gyerekével, és már nem is vágyik társra.

Rúza Magdolnával ellentétben a Cserhádi Zsuzsáról szóló anyagokat nem jellemezte az értelmezők sokszínűsége, ebben is csak hármat találtam: Cserhádi Zsuzsa (2); új-régi Cserhádi; új Cserhádi, amelyek visszatérésére utaltak. Olyan kép bontakozott ki az énekesnőről, amely csakúgy, mint sok más híresség esetében, az amerikai álom ideájára épített: neki is küzdelmes volt az élete, ellehetetlenítették pályáját, ráadásul túlsúllyal is küzdött, de saját erejéből végül sikerült lefognia, és visszatért a zenei pályára is. A többi hírességgel ellentétben azonban mindez nem volt elég ahhoz, hogy intenzívebb narratíva épüljön köré.

A mintát tekintve Cserhádi Zsuzsáról tehát viszonylag kevés cikk jelent meg, azok is elsősorban hírek voltak. A legintenzívebb pillanat a halálához köthető. Eztán szinte teljesen eltűnt a lapokból. Az intenzitás hiányát jelenti a címlapi megjelenések elmaradása és az interjúk kis száma is – pedig a visszatéréssel együtt járó siker akár egy jó narratívának is tűnhetett volna. Mindezt erősíti a kevés kép: az ő esetében a szöveg mennyisége hangsúlyosabb volt, mint a képeké. Ez talán magyarázható az életkorával is, hiszen az magasabb volt, mint a lapok célcsoportjának életkora. Ezek együtteséből adódik, hogy Cserhádi Zsuzsa jelensége nem volt kedvelt témája a tárgyalt női magazinoknak.

5.1.3. Whitney Houston

Whitney Houston énekesnő (1963-2012) a *Guinness Rekordok* könyve szerint a valaha élt legtöbbet díjazott női előadóművész. Albumaiból világszerte mintegy 170 millió példány kelt el. Díjainak száma meghaladja a négyszázat. Első sikerét 1984-ben érte el, de filmes szereplései és világ körüli turnéi miatt is globális ikon lett. 1992-ben házasodott össze Bobby Brownnal, 1993-ban pedig megszületett közös gyermekük, Bobby Kristina Houston Brown. Az énekesnőt bár egyre nagyobb csillogás vette körül, és az 1990-es évek közepére karrierjét tekintve a csúcsra ért, férje miatt a 2000-es évek első felében már botrányaitól volt hangos a világsajtó. Lefogyott, alkohol- és drogfüggő lett, ami miatt rehabilitációs intézetbe is került. 2006-ban végül elváltak. Három évvel később jelent meg új albuma, amellyel tulajdonképpen visszatért a zenei piacra. 2012. február 11-én azonban egy Beverly Hills-i hotel fürdőkádjában holtan találtak rá. A halál okaként a vényre kapható gyógyszerek és az alkohol interakcióját nevezték meg. A Magyarországon is népszerű énekesnő 48 éves volt. A külföldi és hazai lapok úgy fogalmaztak, hogy halálával a zenei világ egyik legendája távozott.

15. kép *Whitney Houston*. Capitole Gent. <http://www.capitole-gent.be/en/calendar/2019-2020/an-evening-with-whitney>, 2017. 01. 23.

2012-ben, a Music Television európai díjátadó gáláján neki ítelték oda a Globális ikon címet a popzenére gyakorolt hatásáért.⁶⁷

5.1.3.1. Szövegek elemzése

5.1.3.1.1. Formai jellemzők

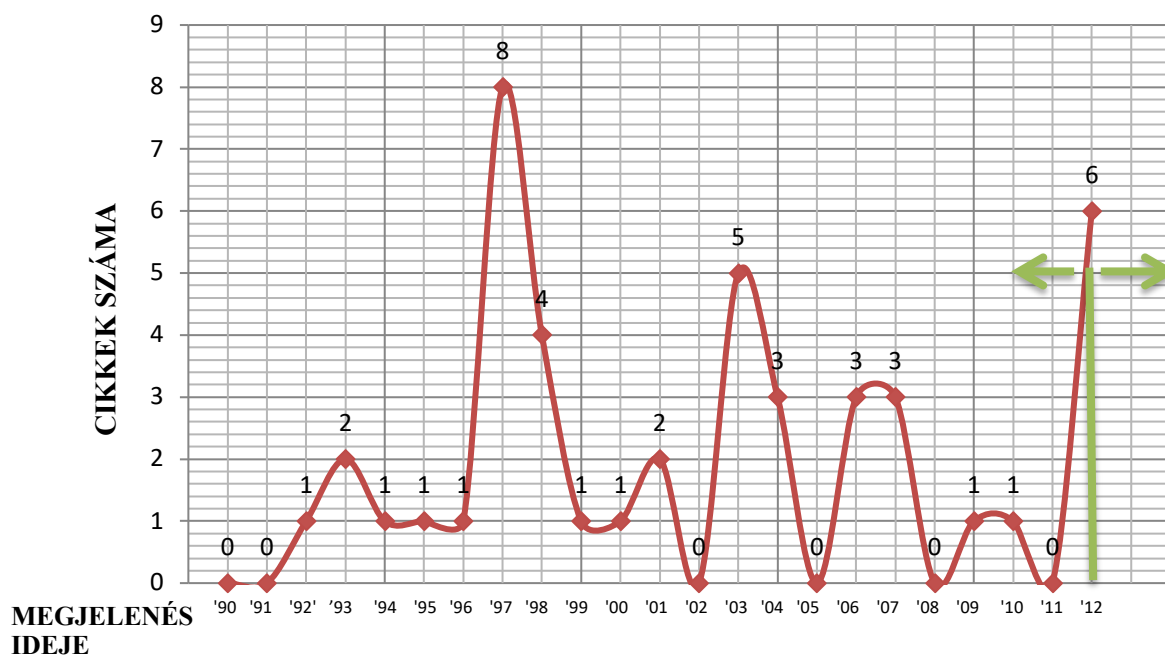
A tárgyalt sztárterületen belül – noha ő az egyetlen külföldi híresség – róla jelent meg a legtöbb cikk, összesen 44 darab – 12 a *Meglepetés*ben, 20 a *Kiskegyed*ben és szintén 12 a *Nők Lapjában*. Vagyis a mintában szereplő énekeseket érintő anyagok több mint kétharmadának ő volt a szereplője. Ebből az következik, hogy a hazai lapokban a lokalitás nem feltétlenül jelentett előnyt a globális sztárokkal szemben.

Nem véletlen, hogy a *Kiskegyed* foglalkozott a legnagyobb számban Whitney Houstonnal. Mint ahogyan azt Hídvány Péter, a lap felelős szerkesztője a 2012-ben adott interjúban kifejtette, náluk a megcsalás, a félrelépés, a válás, bárkit címlapra tud tenni és tény az is, hogy sok eladott példányszámot a botrány produkál. Whitney Houstonról pedig 2000-től szinte csak ilyen témájú hírek keringtek (a *Kiskegyed*ben azonosított 20 cikk közül 14 a 2000-es években jelent meg, amikortól már negatív hírek szóltak róla), tehát beleillett a *Kiskegyed* profiljába. A lap első száma 1992. április 7-én jelent meg, azonban az első szóban forgó cikk 1993-ból való. Tény, hogy ezt követően csak nagyobb kihagyás után írtak róla, de szinte már majdnem minden évben: 1997-ben, 1998-ban, majd 2000-ben, 2003-ban, 2004-ben, 2006-ban, 2007-ben, 2010-ben és 2012-ben. Ezek teljesen lekövezték életrajzának főbb momentumait, csillogását, betegségét, visszatérését és halálát, így eseményközpontúak voltak.

---

⁶⁷ A Whitney Houston életéről szóló részt a *Nők Lapja*, a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* című magazinokban megjelenő cikkek alapján állítottam össze.

11. ábra A Whitney Houstonhoz köthető 44 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között⁶⁸

A *Kiskegyeddel* ellentétben, a *Meglepetésben* és a *Nők Lapjában* már csak 12-12 anyag jelent meg. Mindez szintén összefüggésbe hozható a lapok profiljával. A *Meglepetés* fő motiváló ereje a barátságosság, és a címlapon is kivétel nélkül magyar hírességeket jelentetnek meg. Whitney Houston kendőzetlenül tált hírei ebbe nem fértek bele. A *Nők Lapjából* pedig, ahogy Vékási Andrea (2012) fogalmazott, a bulvárral bárki ki tudja írni magát a lapból. Az általam vizsgált énekesnőről szinte csak ilyen anyagokat azonosítottam, tehát nem fért bele a *Nők Lapja* értékrendjébe, ezért sem írtak róla. A *Meglepetésben* Whitney Houstonról 1995-ben, a magazin indulásának első évében már találtam anyagot, ezt követően azonban csak évenkénti kihagyásokkal: 1997-ben, 1999-ben, 2003-ban, 2004-ben és végezetül 2006-ban. Az utóbbi arról adott hírt, hogy az énekesnő teljesen meggyógyult, új albumot készít, amely producere szerint rekordot fog dönteni. Különös, hogy ezt követően már egyetlen vele kapcsolatos írás sem jelent meg, a lap az énekesnő halálának hírére sem közölte, úgy tűnt, teljesen eltűnt annak hasábjairól. A *Nők Lapja* – vizsgálati időszakom kezdetekor – 1990-ben már sok évfolyamot tudhatott maga mögött. Whitney Houstonról az első cikket mégis csak 1992-ből találtam. Ezt követően még az 1994-es, 1996-as, 1997-es, 1998-as, 2001-es és 2003-as lapszámok foglalkoztak vele, majd hat év kihagyás után egy 2009-es és egy 2012-es. A többivel ellentétben a *Nők Lapja*, a profiljából is adódóan, nem követte le az énekesnő életrajzána főbb momentumait, a betegségéről szóló híreket is

⁶⁸ A zöld függőleges vonal Whitney Houston halálának évét jelöli.

teljesen háttérbe szorította. Csak pozitív híreket jelentetett meg, amelyekben a sztár csillogása és karriere volt a fókuszban.

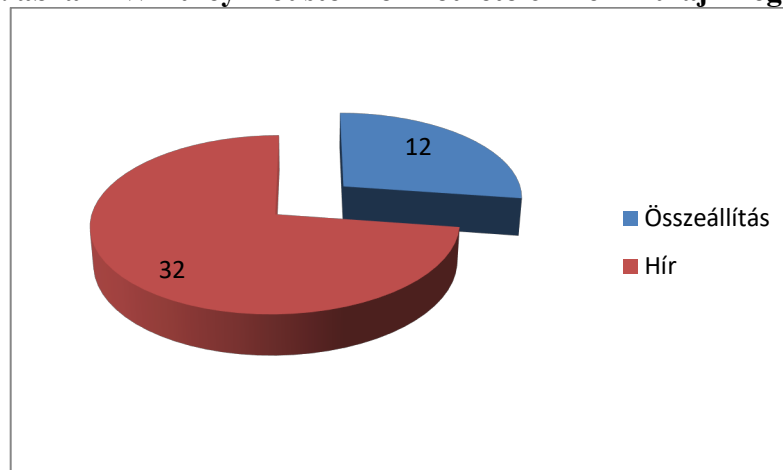
Whitney Houston, „magyar” történetének legnagyobb csúcspontját 1997-ben érte el: nyolc írás jelent meg róla. Ekkor volt pályájának csúcán, és minden idők egyik legkeresettebb előadóművészeként tartották számon. Mindezen túl szintén kiemelkedő időszak volt még 2003, köszönhetően annak, hogy a 2000-es évek első felében botrányaival vált hírhedté, illetve 2012, hiszen abban az évben hunyt el. Egy sztár halála pedig kiemelt esemény a médiában.

Összességében megjelenítését tekintve 2003-at követően ugyan megfigyelhető egy lefelé tartó ív, és csak kisebb csúcspontokat azonosíthatunk, de aztán 2012-ben újra megjelent róla hat írás, hiszen halála intenzitást adott médiabeli történetének. A hat írás mindegyike kivétel nélkül az elmúlásról szólt: ebből öt a *Kiskegyed*-ben jelent meg – a lap profiljából adódóan, hiszen előszeretettel írt sztárokról, bulvárhírekről –, egy pedig a *Nők Lapjában*, amelyben az énekesnőről egy összetett cikk szereplőjeként írtak.

A cikkek terjedelmét nézve a legjellemzőbbek a negyed oldalasnál rövidebb anyagok (28), illetve a negyed oldalas (9) anyagok voltak. Ezeket követték az egy oldalas vagy annál hosszabb (4), valamint a fél oldalas (2) és a háromnegyed oldalas (1) írások. A szóban forgó cikkek elemzésekor kirajzolódott, hogy a 44 cikket két külön csoportra lehetett osztani témájuk tekintetében. Ezek alapján beszélhettünk az 1997 előtt, majd az azt követően megjelenő cikkekről. Az előbbi olyan írások jellemezték, amelyek pusztán az énekesnő hírnevéről és csillogásáról szóltak, az utóbbi pedig, amelyek botrányairól (ezek szintén tekinthető határhelyzetnek), visszatéréséről, haláláról, tehát magánéletének különböző szegmenseiről tudósítottak. A cikkek témáit a következőkben részletesen is kifejtem majd, azonban azt most fontos jelezni, hogy a Whitney Houston énekesi karrierjéről szóló anyagok mindegyike rövid hír volt, míg az 1997 után megjelenő írásokra már a terjedelmi gazdagság a jellemző. Tehát a terjedelem és az anyagok megjelenési ideje között párhuzam azonosítható. Mindezekből kiindulva a mintában szereplő 44 írást műfajuk szerint kategóriákba osztottam. Noha csak híreket találtam, de ezeket két csoportba osztottam, ugyanis a 44 hírből 32 hírösszeállítás volt, vagyis nem önálló anyagban írtak az énekesnőről.

A 13. ábrából következtethető, hogy mivel az énekesnőről csak közvetett és nem közvetlen információk jutottak el a három magazin szerkesztőihez, ráadásul egy külföldi sztárról beszélhettünk, nem volt lehetőség interjúk és riportok készítésére, vagyis hírek (azon belül pedig hírösszeállítások) jelenhettek meg róla.

12. ábra A Whitney Houstonhoz köthető cikkek műfaji megoszlása

A cikkek többsége puha hír volt, amelyekben Whitney Houston magánéletének különböző szegmensei aktiválódtak újra, az életrajz egy-egy pillanatát kiragadva, ami önmagában is a bulvár(osodott) lapok sajátossága. A 44 írás közül negyvenben passzív, míg négyben aktív szereplőként jelent meg (mivel külföldi híresség és többségében rövid hírek szóltak róla, nem volt lehetőség nyilatkozatra). Nála a szövegek helyett ezért döntően a fotók alakították az elbeszélést.

A 32 híren belül elkülönítettem kis információkat és nagy információkat. Ezek között különbség a terjedelem tekintetében figyelhető meg. Az előbbire (többségében ilyen jelent meg) példa az alábbi írás:

„Kigúnyolták Whitney-t

A drogok és az ital szeretetéről hírhedt Whitney Houstont és férjét, Bobby Brownt nyilvánosan szégyenítette meg néhány tűzoltó egy miami hotel bárjában. A lánglovagok átszóltak a szomszéd asztaltól: „Bobby, te úgyis milliomos vagy, fizess nekünk egy kört”! Brown rendelt mindenkinek egy pohár vizet. Ezután a tűzoltók drága italokat küldtek a párnak, és elkezdték Whitney hatalmas fülbevalóját gúnyolni. Bobby erre kihívta az utcára az egyik tűzoltót, hogy megverekedjenek, de a csapat ekkor jobbnak látta távozni.”⁶⁹

A nagy információkban már egy-egy hír körülményeire, részleteire körültekintően is kitértek:

„Boldog vagyok!

1994 júliusában Whitney ismét bejelentette, hogy babát vár, ám egy hónappal később megint elvetélt. Annak ellenére, hogy Bobby körül semmi nem változott – hol ronccsá

⁶⁹ *Kigúnyolták Whitneyt*. Meglepetés. 2003. május 14-20. 46.

törte Whitney Porschéját, hol újabb kis nőekkel kezdett viszonyt – a házaspár együtt maradt. „Nincs okom rá, hogy ne higgyek a házasságban” – bizonygatta Whitney újra és újra az újságíróknak. És hozzátette: „Talán jobb lett volna, ha megmaradok háttérénekesnőnek, mint az édesanyám. A hírnévnek ugyanis nagy ára van! De boldoggá tesz, hogy az emberek örülnek, ha feltűnök a filmvászonon, és jó tudni, hogy szeretik a hangomat...”⁷⁰

A 12 összeállítás mindegyike a *Kiskegyed* című hetilapban jelent meg. Az ilyen anyagok betegségéről, valamint haláláról szoltak, az előzőekhez képest nagyobb terjedelemben – annak ellenére is, hogy egy anyagon belül nem önállóan meg, hanem több hírességgel együtt írtak róla:

„Árnyéka régi önmagának

Mi lesz veled, Whitney?

Mondják, már a hangja sem a régi. Állítólag a drogok miatt kopott meg a csengése.

Tény: „hála” Bobby Brownnak, az utóbbi években igencsak megfakult Whitney Houston szépsége. A mosolya sem az igazi. De még mindig megasztár. Pedig hol van már a Több, mint testőr!

A papa pelenkázta

A mama támogatta

A véletlen sztárrá tette

Bobby tönkretette

A terhesség megváltoztatja?”⁷¹

Címlapon egyszer szerepelt, a *Kiskegyedben* 2006-ban, akkor sem vezető anyagokként, *V. I. P. Whitney Houston nagyon rosszul van*⁷² címmel. A címlapi hír – rövid mondat, fotóval – egyetlen dimenziót helyezett előtérbe: a magánéletét. A negatív hírek, negatív címek, értelmezők és fotók használata egyébként tökéletesen jellemezte az 1997 után róla megjelenő cikkeket. Erre példa az alábbi címlap.

---

⁷⁰ *Whitney az érzéseire hallgat.* Meglepetés. 1997. március 13-19. 35.

⁷¹ *Árnyéka régi önmagának: Mi lesz veled, Whitney?* *Kiskegyed.* 2003. 12. évfolyam 40. szám. 3.

⁷² *Whitney Houston: Végleg tönkretette a kábítószer.* *Kiskegyed.* 2006. 15. évfolyam 18. szám. címlap.

16. kép *Whitney Houston: Végleg tönkretette a kábítószer.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam
18. szám. címlap

Az énekesnő globális sztárnak számított, csak közvetett információk jutottak el a hazai szerkesztőkhöz, majd ezáltal az olvasókhöz. Az egy oldalasnál rövidebb írások többsége (összesen 40) mégis kiemelt helyen jelent meg: tizenegy a bal, három a jobb felső sarokban, kilenc pedig a középső hasáb felső részén.

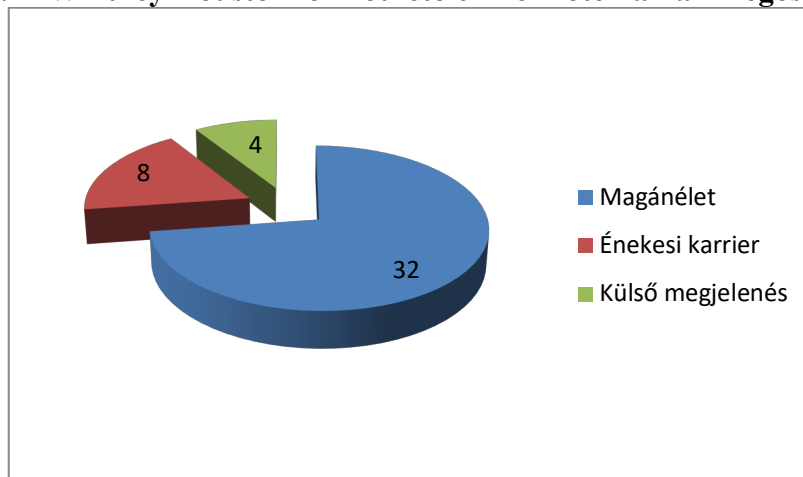
5.1.3.1.2. Tartalmi jellemzők

A kutatás egyik legfontosabb aspektusa az volt, hogy megvizsgáljam, miről szólnak a Whitney Houstonról megjelent cikkek. A 44 anyagot 3 fő kategória köré csoportosítottam:

- énekesi karrier (8),
- külső megjelenés (4),
- és magánélet (32).

Mivel az énekesnővel kapcsolatban többségében rövid anyagokról beszélhetünk, ezért csak fő témákat határoztam meg. A fő témák megoszlását az alábbi ábra mutatja:

13. ábra A Whitney Houstonhoz köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Mint azt már a formai szempontok elemzésénél is említettem, a szóban forgó minta két külön csoportba osztható: az 1997 előtt és az azt követően publikált anyagokra. Az előbbiekre jellemző, hogy műfajukat tekintve rövid hírek, Whitney Houston énekesi karrierjéről, ezen belül pedig hírnevéről szóltak. Pozitív hangvételűek, amelyekben gyakran megkonstruálták életrajzát, hangsúlyozva azt az ívet, ahogyan sikeres lett. Nem azonosíthatóak bennük határhelyzetek, nincsenek elbukások, hiszen egy folyamatosan felfelé ívelő sikertörténetet mutattak be: „félénk tinilányból a popszínpad és a filmvászon csillaga lett”:

„Nem csak az operaszínpadnak, a pop- és rockzenének is vannak szupersztárjai; olyan nők, akik kitartásuknak és hihetetlen tehetségüknek köszönhetően feljutottak a csúcsra. Közéjük tartozik az amerikai Whitney Houston, aki félénk tinilányból lett a popszínpad, majd a filmvászon csillaga. Története 1963. augusztus 9-én kezdődött; ezen a napon született Cissy és John Houston harmadik gyermekeként.”⁷³

1997 után azonban teljesen megváltoztak a róla szóló anyagok terjedeleme és téma tekintetében is. A rövid pozitív híreket a hosszabb, negatív hangvételű hírek, hírösszeállítások váltották fel. Míg korábban legfőbb tulajdonsága a népszerűsége volt, és azon kívül, hogy világszerte ismerték, mélyebb hatást nem feltétlenül váltott ki az emberekből, a második szakaszban már, mivel magánélete (Bobby Brownnal kötött, majd megromlott házassága, valamint drog- és alkoholproblémái) szolgáltatta a fő témát, a személyisége is fontossá vált. Az alábbi cikkrészlet is egy ilyenről szól: Bobby többször megütötte, aki egyébként börtönbe is kerülhet, hiszen már nem egyszer szembekerült a törvénnyel.

⁷³ Whitney az érzéseire hallgat. Meglepetés. 1997. március 13-19. 34.

„...Bobby Brown azonban aligha úszhatja meg egy kézlegyintéssel, miután felesége, Whitney Houston kihívta a rendőröket. A közegek jegyzőkönyvben rögzítették, hogy az énekesnő felsőajka felrepedt, arcán pedig komoly zúzódás látható. Whitney állítása szerint Bobby a heves vita közben többször megütötte őt, majd távozott közös otthonukból. A garázda férj ellen nem adtak ki elfogatóparancsot, csak beidéztek a bíróságra, ahol meg is jelent, és megbánást tanúsított. Egyelőre nem emeltek vádat, de ha így lesz, Bobby akár börtönbe is kerülhet, hiszen nem először került szembe a törvénnyel: egyszer egy hétig, majd egy hónapig időzött rács mögött ittas vezetés miatt. A házaspár egyébként szintén tettelegességig fajuló veszekedéseiről ismert, mert drog és alkohol hatása alatt hajlamosak teljesen elveszíteni a mértéket.”⁷⁴

Éles határhelyzetekre építettek a cikkek, amelyekben az énekesnő áldozatként jelent meg: egykoron ünnepeelt énekesnő volt, mára azonban „kiütötte a drog”⁷⁵ „végleg tönkretette a kábítószer”,⁷⁶ és „belőve kóvályog.”⁷⁷

„...Sokan keresztet vetettek már Whitney-re, legalább ugyanennyien bíztak felépülésében. Sajnos, egyre inkább úgy látszik, a pesszimistáknak lesz igazuk. Az egykori popcsillag már meg sem próbálja tartani magát, szeméből, testtartásából szinte sugárzik, hogy feladta, és csak a drog adta mámorért él. A kábítószer adta élvezetet nem bizza a véletlenre, öngyilkos módon együtt fogyasztja a legerősebb szereket. Füves cigit sodor magának, és szívja, csak szívja, közben pedig magához veszi kiadós kokainadagját is.”⁷⁸

A hírességből a folyamatos botrányok hatására hírhedt személy lett. A holdudvar-hatásnak köszönhetően negatív jellemvonásai kiterjedtek személyiségének más területére is:

„Már a hangja sem a régi”,
megfakult a szépsége is”:

„MI LESZ VELED WHITNEY? „Mondják, már a hangja sem a régi. Állítólag a drogok miatt kopott meg a csengése. Tény: „hála” Bobby Brownnak, az utóbbi években igencsak megfakult Whitney Houston szépsége. A mosolya sem az igazi. De még mindig megasztár. Pedig hol van már a Több, mint testőr!”⁷⁹

⁷⁴ Házastársi pofon. Meglepetés. 2003. december 29. 55.

⁷⁵ Whitney Houston: Végleg tönkretette a kábítószer. Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam 18. szám. 3.

⁷⁶ U.o. 12-13.

⁷⁷ U.o. 13.

⁷⁸ U.o. 12-13.

⁷⁹ Árnýéka régi önmagának: Mi lesz veled, Whitney? Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam 40. szám. 3.

Hogy mégis miért kaptak akkora teret az énekesnőhöz köthető botrányok az általam vizsgált magazinokban, arra Hankiss Elemér (2000) egyszerű választ ad: mert szeretjük a botrányokat, hiszen intenzív létélményt sugároznak, és ráadásul hatásos motívumok sokaságát is aktivizálják: a hűtlenséget, a hazugságot, a leleplezést, a csalást vagy éppen a tragédiát. Ereje pedig abban van, hogy a botrány is határhelyzet. „*Ugyanúgy indul, mint a nagy tragédiák. A világ hirtelen „kizökken” normális kerékvágásából*”. Esetünkben váratlanul kiderült: azontúl, hogy Whitney Houstont bántalmazza a férje, kokainozik is. A lakásán készült képeket pedig sógornője, Tina Brown nyilvánosságra hozta. Már maguk a vizuális információk (fotók, tipográfia) is önálló narratívát hoztak létre, ebben az esetben ezeket egészítette ki a szöveg:

17. kép Whitney Houston: Végleg tönkretette a kábítószer. Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam 18. szám. 12-13.

„*Nemhogy egyedül, de segítséggel is képtelen kigyógyulni; Káosz a kastélyban; Élet és halál közt; Belőve kóvályog*”. Mivel az ilyen botrányok nem velünk történnek meg, félelemmel és gyönyörűséggel töltik el az olvasókat.

„*A világ e kizökkenései, ha nem velünk történnek és nem minket fenyegetnek, félelemmel vegyes gyönyörűséggel töltönek el minket. Félelemmel, mert a világ normális rendje adja meg életünk keretét és biztonságát. De egyben gyönyörűséggel is, mert gyönyörűséges kiszabadulni a rend béklyóiból, kitörni intézményeink, normáink, szokásaink, civilizációnk ketrecéből, és élvezni az anarchia szabadságát, érzelmeink, ösztöneink gazdag felbuzgását, egy a mindennapinál sokszorta intenzívebb és sodróbb erejű életet*” (Hankiss, 2000: 199).

Valami hasonló zajlik le a botrány hatására is, hiszen ilyenkor a közélet fontos szereplői kiesnek szerepükből, lelepleződnek,⁸⁰ mint ahogyan Whitney Houston is. Az istenített díva már „az emberi higiénia valamennyi formáját elveti”. Az olvasók beleláthattak titkába, valóságos életébe, ott állt előttük védtelenül. Azonban, mint minden média által közvetített ügy, a botrányok is vesztenek valamit érdekességükből, hogyha nem közeli. A helyi botrányoknak kevésbé kell drámainak és sokkolónak lenniük ahhoz, hogy lekössék az olvasók érdeklődését.

„... azonban minél távolabbi az ügy, annál nagyszabásúbb botránynak kell lennie ahhoz, hogy feltűnést keltsen. A legfontosabb kérdés azonban a botrány relevanciája, vagyis hogy tudjuk-e saját életünkre vonatkoztatni a történetet. Általában azok az események a legközelebbiek, amelyek egy térben és időben zajlanak a mi életünkkel. Akkor válhat botránnyá egy másik országból származó hír, hogyha a saját kultúrájába is be tudja illeszteni a nemzet, vagyis meg tudja feleltetni a történetet hazai körülményeinek. A nemzetközi botrányt tehát »kiássák« helyi környezetéből és »újra beágyazzák« a befogadók környezetébe” (Lull – Hinerman, 1998: 71-72).

Hartai (2015) szerint a botrányokban⁸¹ a történet mindig önálló életet kezd és addig tart, ameddig a közönséget foglalkoztatja a narratíva cselekményének kibontása, folytatása. A lezárásához azonban szükséges, hogy bekövetkezzen valamiféle megnyugtató esemény. Whitney Houston esetében ez a visszatérése volt. „Két héttel válása után összeszedte magát. Mindenki azt hitte, már csak egy hajszál választja el a másvilágtól...”⁸² Azt követően azonban zuhanása nem szűnt meg, 1997-től szinte minden róla szóló cikkben felsejlett a halál, ami tulajdonképpen várható volt:

---

⁸⁰ „A botrányok éppen azért vonzzák a tömegek érdeklődését, mert valódi személyekhez kötődnek, és azok az erkölcsi kérdések, amelyeket felvetnek, szorosan kapcsolódnak az emberek saját tapasztalataihoz. A botrány tehát „közepes nagyságú kihágás”, amely első pillanatra gyakran egészen jelentéktelennek is tűnhet, és a skandalumot az a médiamunka, köznap kiíjezéssel a „felhajtás” teszi botránnyá, amit a média az eset kapcsán generál” (Hartai, 2015: 51).

⁸¹ „Lull és Hinerman a botrányok három csoportját különbözteti meg, az intézményi botrányt, a sztárbotrányt és a pszichodramát... A sztárokhöz kötődő botrányok esetében egy ismert személyiségnek publikussá válik a magánélete, és megtudjuk róla, hogy áthágta az erkölcsi normákat. A sztárokkal szemben talán engedékenyebbek, elnézőbbek vagyunk viselkedésük megítélésében – ők azonban nehezebb helyzetben is vannak, mivel állandó megfigyelés alatt állnak. A hírességeket – az intézményekhez hasonlóan – úgyszintén felelősnek tartjuk valamilyen értelemben a társadalom moralitásáért, tetteiket azonban saját, megteremtett imidzsüknek megfelelően értékeljük: Madonna például botrányos viselkedésére alapozta sikerét; Michael Jackson úgyszintén, azonban a róla kialakított kép kevésbé egyértelmű; Hugh Grant afférja a prostituálttal pedig azért kavart akkora botrányt, mert előtte mindenki jólnevelt, ártatlan, illedelmes fiúcskának képzelte a színészt. A sztárokról kialakított képben keveredik a magánszemély és az előadói imidzs, ahogyan a sorozatokban játszó színészeket is gyakran azonosítják szerepükkel. A sztár-botrányokat a közösség normatív rendje, a sztár imidzsé és a konkrét események együttesen alakítják” (Hartay, 2015: 51-52).

⁸² 2006 legnagyobb átváltozásai. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 4. szám. 10-11.

„Negyvennyolc éves korában meghalt a világ egyik legtöbbet díjazott énekesnője, Whitney Houston. A sztár holttestére kaliforniai szállodai szobájában találtak rá... Hogyan végezhetette egy fürdőkádban? Mi vezetett idáig? Sokan ezekre a kérdésekre csak egy névvel válaszolnak: Bobby Brown. Senki nem érti, mivel vette le a lábáról a férfit, aki híres volt már akkor is balhéiról. Ahogy ez a pasi belépett az énekesnő életébe, a sztár elindult a lejtőn – drogfüggő és alkoholista lett. A legrosszabbat hozta ki Whitneyből. Ráadásul többször is megverte, leköpdöste és megerőszakolta. Egy jó dolog származott csak kapcsolatukból, kislányuk, a most 18 éves Bobbi Kristina. Drogfüggősége miatt azonban gyermekével sem volt felhőtlen kapcsolata az énekesnőnek. Szinte évekig teljesen magánkívül volt, alig látták „tisztán” és józanul, kilószámra vásárolták férjével a drogot.”⁸³

Mivel vizsgálati időszakom Whitney Houston halálának évével, 2012-vel zárult, ezért nem tudtam elemzés alá vetni azt, hogyan miként alakult ezt követően megjelenítése, azonban már az az adat is sokatmondó, hogy a *Meglepetés* 2006-ban írt róla utoljára, a *Nők Lapja* pedig ugyan háromévnnyi kihagyás után 2012-ben, de az is csak egy év végi összefoglaló rövid hír volt a haláláról.

A cikkekben megjelenő szereplőket (20) is kigyűjtöttem, őket a magánélete és énekesi karrierje köré csoportosítottam. Az előbbihez csak három szereplő tartozott, az utóbbihoz viszont 17. Mindez pedig azért érdekes, mert az anyagok többségének témája magánélete volt.

- Magánéletéhez köthető szereplők (3): család (öt cikkben), Bobby Brown (tizennégy cikkben), Bobby Kristina (hat cikkben),
- Énekesi karrierjéhez köthető szereplők (17): Robyn Crawford, Clive Daves, Madonna, Dolly Parton, Mariah Carey, rajongók (3 cikkben), biztonsági őrök, sajtó, Brandy (két cikkben), Cissy Houston, Dianne Warwick, Kevin Costner (2 cikkben), Whoopy Goldberg (két cikkben), Savannah, tűzoltók, Tina Brown, stylist.

A sztárterületen belül itt először azonosítottam konfliktust a híresség és valamely szereplő között, ez pedig olykor meghatározta az írás tartalmát és hangvételét is. A mintában Whitney Houston és Bobby Brown, valamint Whitney Houston és Madonna, Mariah Carrey, Dolly Parton, illetve a sajtó között állt fenn negatív viszony. Ezek közül azonban csak a Bobby Brownal való ellentéte kötődött magánéletéhez, a többi szakmai jellegű volt. Az utóbbira példa a következő részlet:

„Whitney Houston csúnyán megsértette az arcát, amikor a Földközi-tengeren

---

⁸³ *Túlادagolás okozta halálát*. Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam 8. szám. 21.

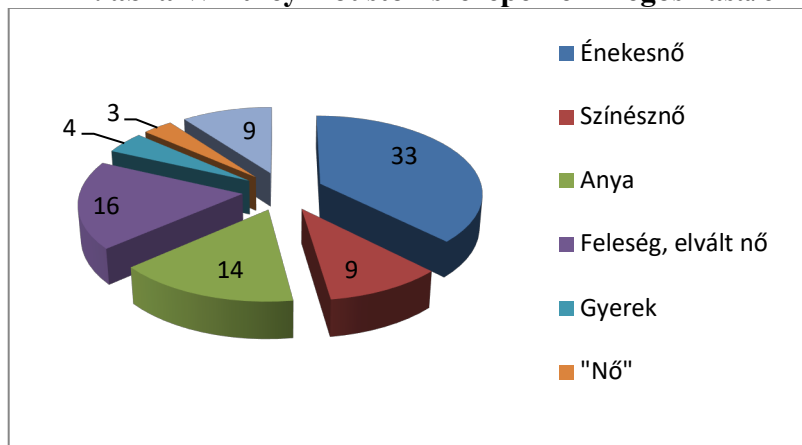
hajókázott. Egyesek azt híresztelték, hogy a mély seb férje, Bobby Brown kezétől származik, ám Houston tagadja ezt. Elmondása szerint a sérülést úszás közben szerezte, amikor nekiütközött egy sziklának. Később szövegírója mégis helyesbített: „Az énekesnő még a hajón sérült meg az egyik étkezés alkalmával megcsúszott az ebédlőben, és egy törött tányér felsértette az arcát” (b, 1997: 16).

Madonnával, Dolly Partonnal és Mariah Carrey-vel való ellentéte szakmai jellegűnek számított, de ez csak egy-egy cikkben jelent meg:

„Még mindig Madonna! A Bodyguard (Több, mint testőr) című film bemutatója után a szőke ciklon azt nyilatkozta Whitney Houstonról: „Előbb kapok én Oscar-díjat, mint ő még egy filmszerepet.” Houston válasza sem késett: „Megölöm akár a saját gyermekemet is, ha egyszer úgy fogok kinézni, mint Madonna.” A Bodyguard című film kapcsán Whitney mással is vitába keveredett: nem volt hajlandó a countrysztár Dolly Partonnal közösen énekelni a film nagy slágerét.” (F, 1993: 18).

A nagyszámú cikk miatt Whitney Houston több szerepben is feltűnt. Hét ilyenet azonosítottam.

14. ábra Whitney Houston szerepeinek megoszlása/cikk

A szerepek és megjelenési idejük között párhuzam is megfigyelhető. Énekesnőként, színésznőként és anyaként nemcsak 1997 előtt, hanem azt követően is megjelent, gyerek szerepben viszont csak az 1997 előtti cikkekben, amikor még megkonstruálták életrajzát és nem elsősorban magánéletének bulvár elemei szolgáltatták a fő témát. Mindezzel ellentétben feleségként, elvált nőként és betegként csak a 2000-es években, ezek meghatározták a hozzá kapcsolódó értelmezőket és jelzőket is. Mint a 15. ábra is mutatja, egy anyagon belül több ilyen is azonosítottam, azonban számosságukat tekintve az első háromba az énekesnő, a feleség-elvált nő és az anya szerep került be.

Visszatérve az értelmezőkhöz, a 44 anyagban 40 értelmezőt azonosítottam, amelyeket 7 kategóriába soroltam be:

- 1) Népszerűségére utaló értelmezők (11): énekes sztár; sztár; világhírű művész; a világ legismertebb énekes csillaga; szupersztár; egykor ünnepezt énekesnő; befutott színésznő; az év legjobb énekesnője; popsztár; filmcsillag; istenített díva
- 2) Külsejére utaló értelmezők (7): szép énekesnő; modell; félénk tinilány; tönkrement Whitney; csodaszép énekesnő; szép Whitney Houston; törékeny asszony
- 3) Szakmai pályafutására utaló értelmezők (6): énekesnő; popénekes; előadóművész; poplady; filmsztár; színésznő
- 4) Tehetségére utaló értelmezők (6): a világ egyik legtöbbet díjazott énekesnője; csengő hangú énekesnő; a valaha élt legtöbbet díjazott énekesnő; A hang, Whitney Houston; popszínpad, filmvászon csillaga; gyönyörű hangú énekesnő
- 5) Magánéletére utaló értelmezők (6): jó anya; tökéletes feleség; kóristalány; tini cukorbaba; kismama; kicsit boldogtalan énekesnő
- 6) Nevére utaló értelmezők (3): Whitney Houston; Houston; Whitney
- 7) Származására utaló értelmezők (1): amerikai Whitney Houston

A külsejére utaló értelmezőkkel a 2000-es évek elejétől egészültek ki a cikkek, amikor már magánéletére helyeződött a hangsúly. Ezek azonban negatív értelmet kaptak. A legtöbb értelmező népszerűségére, míg a legtöbb jelző a tehetségére, hangi adottságaira utalt – *csengő hangú, gyönyörű hangú, tökéletes* stb. –, azonban itt már negatív hangvételűek is megjelentek: tönkrement, boldogtalan.

5.1.3.2. Fotók elemzése

A sztárterületen belül a Whitney Houstonhoz köthető vizuális információk a legsokatmondóbbak, helyenként önálló narratívát is hordoztak, a bulvár igényeinek megfelelően megszerkesztve. A 44 anyaghoz 79 fotó tartozott, ami azt jelenti, hogy a szövegeket átlagosan két képpel egészítették ki, vagy éppen fordítva: a szövegek egészítették ki a képeket. A mintában szereplő 44 anyag közül csak egy olyat találtam, amelynél csak szöveg szerepelt.

8. táblázat A Whitney Houstonról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terü	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	16 db	0 db	–	15 db negyed oldalasnál kisebb, 1 db negyed oldalas	1 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 11 esetben szöveg és kép aránya megegyezik	10 db keretes, 6 db körbevágott	11 db semleges terü, 5 db saját terü	12 db
Meglepetés	12 db	0 db	–	11 db negyed oldalasnál kisebb, 1 db negyed oldalas	2 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 2 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 8 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik	12 db keretes, 0 db körbevágott	6 db semleges terü, 6 db saját terü	7 db
Kiskegyed	51 db	1 db	1 db negyed oldalasnál kisebb	43 db negyed oldalasnál kisebb, 7 db negyed oldalas, 1 db féloldal	1 esetben nem azonosítottam fotót, 7 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 3 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 9 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik	39 db keretes, 12 db körbevágott	16 db semleges terü, 35 db saját terü	24 db

Mint ahogyan azt a szövegek elemzésénél is kiderült, itt is megfigyelhető, hogy a kvantitatív eredmények alátámasztják a lap profiljáról meghatározott állításokat. Jelen esetben többek között azt, hogy a *Kiskegyed* előszeretettel használ bulvár témájú anyagokat. Mivel pedig Whitney Houston megjelenítése a három elemzett sztár közül a legbulvárosabb volt, ezért a *Kiskegyed* volt az, amely nemcsak szövegek, de képek tekintetében is nagy arányban foglalkozott az énekesnővel. Itt találtam a legtöbb fotót, összesen ötvenegy, ami azt jelenti, hogy egy anyaghoz átlagosan két kép tartozott, egy pedig a címlapon is szerepelt. Cserhádi Zsuzsához hasonlóan nála is többször használták ugyanazokat a fotókat. A 44 anyagot tartalmazó mintában 14 kép ismételt megjelent, volt olyan, amely négyszer is. A vizuális megjelenítés a másik két lap esetében hasonlóan alakult. A *Meglepetésben* 12 cikk jelent meg, de egyik sem a címlapon. A 12 cikkben belül 12 fotót azonosítottam, minden anyaghoz egy kép tartozott. A *Nők Lapjában* pedig szintén 12 cikk jelent meg, azon belül pedig 16 fotó. Négy itt is ismétlődött. A mintában a legtöbb fotó negyed oldalasnál kisebb volt (69), ezt követték a negyed oldalas (9), és a fél oldalas (1) képek. Megállapítható, hogy az esetek többségében több képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott oldalszámokon belül. Itt visszautalok arra a fejezet elején tett

megállapításra, mely szerint Whitney Houstonnál a vizuális megjelenítés is önálló narratívát hordozott.

- A *Nők Lapjában* összesen 12 cikkben írtak Whitney Houstonról. Egy anyag volt, amelyben a képi megjelenítés terjedelmileg meghaladta a szövegezését, a többiben viszont teljesen arányosnak mutatkozott ez a megoszlás.
- A *Meglepetés* 12 cikkből álló mintájából nyolcban ugyanannyi kép jelent meg, mint szöveg, kettőben viszont a szövegezés terjedelmileg meghaladta a képi megjelenítést, és szintén kettőben fordítva történt, ott a képi megjelenítés foglalt el nagyobb helyet.
- A *Kiskegyedben* jelent meg a legtöbb írás, összesen 20. Egy cikkben belül nem volt fotó, háromnál a szövegezés meghaladta a képi megjelenítést, hétben pedig sokkal több vagy nagyobb kép szerepelt, mint amennyi helyet foglalt el a szöveg.

34 fotón közeli, míg 45 fotón távoli volt megjelenítése. A közeli képek a következőket jelenítették meg: drogok (két képen); virágok, amelyeket a temetésére vittek; Bobby Brown (két képen); temetése; sírja. Az utóbbiak pedig családját mutatták, és ezek mozgást ábrázoltak. A *Kiskegyedben* 51 kép jelent meg. 30 fotón csak ő szerepelt; 13 képen férjével, Bobby Brown-nal; férjével és lányával, Bobby Cristinával (2 képen); Kevin Costnerrel (2 képen); szüleivel; Ray J-vel; édesanyjával; valamint Michael Jacksonnal; 10 fotón pedig ő egyáltalán nem is volt jelen. A *Nők Lapjában* 16 kép jelent meg. 12 fotón csak ő szerepelt, olyat nem találtam, amelyen őt ne jelenítették volna meg. A maradék 4 képen pedig (három fotón) Bobbyval és Brandy-vel, valamint szintén egy képen egy rajongójával, Savannah-val. A *Meglepetésben* 12 fotót találtam. Hét képen egyedül szerepelt, öt képen pedig férjével, Bobbyval; a 18 éves Brandy-vel (színész-énekesnő), valamint Bobbi Kristinával. 61 fotó keretes (18. fotó), míg 18 körbevágott (17. fotó) volt.

Érdekes, hogy a *Meglepetésben* csak keretes képeket találunk, – a *Kiskegyedben* 39 ilyen volt, a *Nők Lapjában* pedig tíz – már csak azért is, mert a másik két énekesnél a keretes képek az ábrázolást szolgálták: többnyire portrék voltak. Nem hordoztak plusz információkat, nem hordoztak erős érzelmi töltetet, ami egyébként a bulvárosodott lapok sajátossága. Itt azonban szinte mindegyik, függetlenül attól, hogy keretes vagy körbevágott kép, dinamizmust jelenített meg. Körbevágott és keretes fotókra példa az alábbi két anyag.

A Whitney Houstonhoz köthető képek elemzése esetében három kategóriát határoztam meg, amelyek köré a 79 fotót csoportosítottam: zene/színészet (7 képen); magánélet (39 képen); beállított képek (33 képen) (nincs tevékenység). Ezekről megállapítható, hogy többségében nem az énekesi vagy a színészi karrier jelent meg rajtuk, sokkal nagyobb arányban helyezték magánéletét a fókuszba:

- A *Meglepetés*ben csak két képen jelent meg éneklés közben, hat fotó beállított volt, 4 pedig magánéletére fókuszált.
- A *Kiskegyed*ben öt képen karrierje került a középpontba, 15 fotó beállított volt, 31 kép pedig magánéletének egy-egy pillanatát ábrázolta.
- A *Nők Lapjában* nem találtam olyan fotót, amely a karrierjéhez kötődne, 12 kép beállított volt, 4 pedig magánéletére fókuszált.

A beállított fotók nőiességét helyezték előtérbe, míg a magánéletét ábrázoló fotók családi viszályait, betegségeit, amelyeken nyomon követhető Whitney Houston fizikai tönkremenetele. Az ő esetében a szöveg és a fotó tökéletesen kiegészítette egymást, sőt a fotó olykor önállóan is megállta a helyét. Esetében az írásokban és a vizuális megjelenítésben is a negativitás uralkodott.

A mikroelemzéshez egy Whitney Houston második korszakához kötődő, 2003-as anyagot választottam, amely a *Kiskegyed*ben jelent meg, teljes oldalon. Már maga a cím is kérdésfeltevést foglal magában: „*Mi lesz veled, Whitney?*” Az anyag, mint ahogyan az összességében is jellemezte a róla szóló cikkeket, a határhelyzetekre épített és ellentétek strukturálták: „*Már a mosolya sem a régi, de még mindig Megasztár*”. Bár a cím a jövőbe tekint, a tipográfiai szempontból is kiemelt szövegek címei a múltra utaltak: „*A papa pelenkázta; A mama támogatta; A véletlen sztárrá tette; Bobby tönkretette*”. A híresszeállítás egy ívet futott be: letről indult, a magasságokig ért, majd a mélybe jutott.⁸⁴ „*A család*

---

⁸⁴ A hírességek kultúrájában számos rítus és szimbólum fedezhető fel, melyek a vallással kapcsolatos párhuzam velejárainak tekinthetők. Chris Rojek (2001) több rítust különít el, melyek a hírességek státuszának változásaival függnek össze. Whitney Houston megjelenítésével kapcsolatban érdemes kettőről is szót ejteni. Az egyik ilyen az alászállás rítusa, vagyis a zuhanás, ami gyakori jelenség, hiszen vannak hírességek, akik annyira magasra emelkednek, hogy bukásuk már-már kívánatossá válik. Természetesen bukásukhoz a sztárok maguk is hozzájárulhatnak, ahogyan az Whitney Houston esetében is történt. Alkohol és drogfüggő lett, ami testi elváltozásokban is tetten érhető volt nála. Ez a jelenség erősen kapcsolódik ahhoz a motívumhoz, amit Hankiss Elemér (2000) Fortuna kerekének nevez. Fortuna kereke ugyanis nemcsak a szerencse, hanem az élet forgandóságát, az élet múlandóságát is jelenti. Szimbolizálja a szerencse forgandóságát, ugyanakkor azt is, hogy bárki elbukhat, még a hatalmasok is. Hankiss szerint a nagy emberek bukásán keresztül érzékelhetjük igazán a korábbi státusz, elismertség vagy éppen életmód elvesztésének intenzitását. Ugyanezt az érzést kelti bennünk a botrány, ami szintén a zuhanást hangsúlyozza, borzongat, izgalmas, ugyanakkor félelmetes is.

rendszeresen megjelent a miséken. A New Hope-i baptista templomban Cissy volt a zenekarvezető. Itt lépett fel először Whitney. 11 éves volt akkor.”

Gyermekkora bemutatását követően aztán a cikk eljutott odáig, hogy sztár lett az énekesnőből, nemcsak a zeneiparban. Legendás párost alakított ugyanis Kevin Costnerrel, a *Több, mint testőr* című filmben. Aztán jött a mélybe zuhanás: „zord fegyveresek földre teperték férjét”, a pernahajder Bobby szoktatta rá a drogokra, tönkretette az életét”, majd végül a megszabadulás, az arra való vágy:⁸⁵ „Whitney egy tévéműsorban mindent beismert: beszélt az alkohol, a marihuána és a kokain iránti szenvedélyéről”. Mindezt erősítette a rovatcím: „Kedveljük”. Bár látványosan tönkretette az életét, a közönség kedveli. Ebből is adódott, hogy az anyagban áldozatként, egykori férje áldozataként jelent meg az énekesnő.

20. kép Árnýéka régi önmagának: Mi lesz veled, Whitney? Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam 40. szám. 3.

KEDVELJÜK

ÁRNÝÉKA RÉGI ÖNMAGÁNAK

Mi lesz veled, Whitney?

A PAPA PELENKÁZTA
 Anyja, Cissy 1963. augusztus 9-én hozta a világra Whitney Elisabethet New York egyik külvárosában. A baba tehetséges emberek közé született. Anyja már gyerekkéntől énekel. Három albuma jelent meg. Együtt dolgozott Elvis Presllyvel és Aretha Franklinnel, aki egyébként közeli barátja is volt. Magától énekedni kezdett, hogy Whitney is énekelni fog. Az apja foglalkozott vele. „Amikor édesanyám úton volt, ő gondoskodott rólam. Visszatám, gyémántot húzott, lócsót, pehenkázott, megleszt, felkötöztet. Mindenki pontosan úgy, ahogy a mama meghagyta neki.”

A MAMA TÁMOGATTA
 A család rendszeresen megjelent a miséken. A New Hope-i baptista templomban Cissy volt a zenekarvezető. Itt lépett fel először Whitney. 11 éves volt akkor. „Éreztem magamon a tekinteteket. Senki sem mozdulított. A templom oráját fúrtam; miközben énekeltem. Amikor befejeztem, mindenki tapsolt és sírt.”

Whitney hamar rájött arra, a muzsika a vérében van. Testvérs, Michael és Gary és anyja is támogatja karrierjét. Turnéi idején Michael volt a menedzsere. Gary pedig dust-let énekel vele, rendszeresen elkíserte a kórus-problémákra is.

A VÉLETLEN SZTÁRRÁ TETTE

BOBBY TÖNKRETETTE
 A rapper Bobby Brown igazi szolnnyavadsz hírében áll. Amikor találkozott Whitneyvel, már három gyereke volt különböző anyaktól. Az énekesnő azonnal felhagyott a fűszerezen-fegyverekkel. 1992. július 18-án hozzáment. A nyolcszáz fős lakodalom után Nizzába utaztak nászútra. 1993 márciusában megszületett kisfiuk, Bubbi Kristina. A pernahajder Bobby szoktatta rá a drogokra – tönkretette az életét. A hawaii reptéren nemrég, mármint a múltkoriban, az énekesnő öngyilkossági kísérletét követően botrányba fulladt – állapota miatt nem tudott fellépni. Whitney egy tévéműsorban mindent beismert: beszélt az alkohol, a marihuána és a kokain iránti szenvedélyéről.

Legendás páros a *Több mint testőr*ből: Costner és Houston

⁸⁵ Rojek (2001) említi a jóvátétel rítusát, amelynek segítségével egyes esetekben visszaállítható a híresség korábbi státusza. Ha a híresség ugyanis nyilvánosan bevallja hibáit, és a nézők bocsánatát kéri, lehetséges a visszatérés a státuszvesztés állapotából.

A hírösszeállítás dinamikáját a pozitívást sugalló képek és az ezzel ellentétes, negatív hangvételű szöveg adta, ugyanis bár Whitney Houston a fotókon mosolygott, és férjével is egy boldog házaspár képét mutatta, a textus már arról szólt, hogy Bobby tönkretette és rászoktatta a drogokra. Az anyagban feltűnő szereplők mind magánéletéhez kötődtek: Édesanyja, Cissy, testvérei, Bobby Brown és lánya, Bobbi Kristina. Konfliktust, ahogy már a korábbiakban is említettem, férjével azonosíthatunk. Az értelmezők többsége is nevére, mint márkanévre utalt: Whitney (8); Whitney Houston; megasztár; énekesnő. Az anyagban négy fotót találunk (kettő semleges és kettő saját terű), egy negyed oldalast, és három negyed oldalasnál kisebbet. Ezek aránya teljesen összhangban volt a szövegezéssel, ugyanakkora helyet foglaltak el. Három kerettel rendelkezett, míg egy körbevágott, szereplők tekintetében pedig az egyikén egyedül, a másikon férjével, a harmadikon szüleivel, a negyediken pedig Kevin Costnerrel ábrázolták. Az utóbbi mutatott csak tevékenységet, hiszen ez a *Több, mint testőr* című film egyik jelenetét ábrázolja, a többi azonban beállított volt, nem hordoztak önálló narratívát. Képaláírást csak egynél találhatunk. Ez röviden, tömören ismerteti, hogy mi látható a képen: „*Legendás páros a Több, mint testőrből: Costner és Houston*”. Mivel az anyag az énekesnő magánéletéről szólt, ezért szakmai pályafutása csak az értelmezőkben tűnt fel: megasztár, énekesnő. Egy olyan kép bontakozott ki róla, amely tökéletes példája volt annak, hogyan válhat védtelenné és esendővé a fogyasztók előtt egy világsztár.

Whitney Houston megjelenítését meghatározta az, hogy külföldi sztár: hírekben és összeállításokban jelent meg, átvett, többször ismétlődő képanyaggal. Esetében azt is látjuk, hogy az elért hírnév helyett egyre dominánsabb lett az (akaratlan) médiajelenlét: a hírek a botrányokra fókuszáltak. Ahogyan az elemzésben erről szó volt, a bukástörténet szinte kódolta a végkimenetelt, a halált. Az, ami Cserháti Zsuzsa esetében váratlan (és ezért megdöbbentő), az az amerikai énekesnő esetében várható volt.

5.1.4. Összegzés

Annak ellenére, hogy Rúza Magdolna, Cserháti Zsuzsa és Whitney Houston aktív éveik között nagy eltérés figyelhető meg (2012-ig nézve), érdekes, hogy ez mégsem befolyásolta jelenlétüket az általam vizsgált női lapokban, ugyanis közülük a legrövidebb pályafutással rendelkező énekes, Rúza Magdolna jelenléte bizonyult a legstabilabbnak. Persze ebből nem lehet messzemenő következtetést levonni, hiszen egyrészt Whitney Houstonnal ellentétben ő Magyarországon vált híressé, vagyis története közelebb állt a magyar olvasókhöz, másrészt pedig Cserháti Zsuzsa célcsoportja a vizsgálati időszak alatt már nem egyezett meg a lapok olvasóközönségével. Mindezekből (is) következik, hogy Rúza Magdolna története lehetett a legerősebb a *Nők Lapjában*, a *Meglepetésben* és a *Kiskegyedben*.

9. táblázat A 3 énekes jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján

	RÚZSA MAGDOLNA	CSERHÁTI ZSUZSA	WHITNEY HOUSTON
Cikkek száma	32	20	44
Magazin megnevezése, amelyben a legtöbbször megjelent	Meglepetés (13)	Nők Lapja (8)	Kiskegyed (20)
Az énekes intenzitása	A verseny után lefutó, de mégis stabil jelenlét	Lefutott, lezárt történet	Lefutó, de stabil. Intenzitást adó események miatt újra növekvő
Intenzitást adó esemény, események	Megasztár	Halála	Szakmai siker; botrányok; halála
A legtöbb cikk terjedelme	Egyoldalas és annál hosszabb (21)	Negyed oldalnál rövidebb (10)	Negyed oldalnál rövidebb (28)
A legtöbb cikk elhelyezkedése	Kiemelt helyen	Nem kiemelt helyen	Kiemelt helyen
Címlapok száma	9	1	3
Fő téma	Énekesi karrier	Magánélet	Magánélet
Fő műfaj	Interjú	Hír	Hír
Szerepek száma	6	5	7
Fő szerep	Énekesnő	Énekesnő	Énekesnő
Értelmezők száma	41	26	40
Leggyakoribb értelmező	Tehetségére, sikerére utal	Tehetségére utal	Népszerűségére utal
Fotók száma	108	37	79
Legtöbb fotó mérete	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb
Magazin megnevezése, amelyben a legtöbb fotó megjelent	Meglepetés	Nők Lapja	Kiskegyed
Fotókon végzett fő tevékenység	Magánélet (divatos nő)	Beállított fotók (nincs tevékenység)	Magánélet
Fotók hangvétele	Pozitív érzéseket keltő látvány	Céljuk csak illusztrálás volt	Negatív
A legtöbb esetben hogy alakult kép és szöveg aránya	Előnyben a fotók	Kép és szöveg aránya megegyezett	Kép és szöveg aránya megegyezett

Mindhárom énekesben közös, mint ahogyan a sztárterületre is jellemző, hogy átlagon felüli hangisádaik miatt kerültek be a médiába és váltak népszerűvé, azonban a választott korpuszból adódó sajátosság miatt, mely szerint a bulvár típusú média a különleges emberek hétköznapi cselekedeteivel foglalkozik, megjelenítésük változatos képet mutat: az összmintát tekintve fő témaként csak Rúza Magdolnánál maradt meg az „énekesi karrier”. Cserhádi Zsuzsa és Whitney Houston esetében már többségében a magánéletükről szóltak az anyagok. Az elemzésekből az intenzitást adó események fontossága is egyértelműen látszik. Ahhoz

ugyanis, hogy az említett hírességek történetének intenzitása folyamatosságot mutathasson, szükség volt úgynevezett életeseményekre, amelyek újabb történetek sorát adták a médiumoknak. Ilyen volt Rúzsa Magdolna esetében a *Megasztár* című verseny. Mint láthattuk, az újabb évadok folyamatosan reaktiválták őt, amelynek köszönhetően bekerülhetett a női hetilapok hasábjaira. Ehhez hasonló intenzitást adó eseményt találtunk Cserhádi Zsuzsa és Whitney Houston esetében is, esetükben ezt a halál jelentette. Ezek azonban csak pillanatnyi dinamizmussal bírtak az anyagok megjelenésére nézve. A három híresség elemzéséből akár arra is lehet következtetni, hogy nem elég önmagában az intenzitást adó esemény, azoknak életükhöz kell kötődniük: mivel Cserhádinál és az amerikai énekesnőnél megszűntek a valós események, amelyekhez kapcsolni lehetett volna őket, nem folytatódhatott a történetük.

Az elemzések alapján elmondható a sztárterületről, hogy a női lapok az énekesek magánéletére helyezték át a hangsúlyt, kihasználva azt a tényt, hogy nagyon szeretünk mások életébe belepillantani. Szerepeik tekintetében azonban ott voltak „énekesnőként” is, és a leggyakrabban hozzájuk társított értelmezők is szakmai pályafutásukra utaltak.

Mint ahogyan az a női lapok sajátossága, nagy hangsúlyt kapott az énekesekről szóló cikkekben a vizuális megjelenítés, a képek, párhuzamosan a szövegekkel, az énekesek magánéletéhez kötődtek. Ki kell emelni azonban, hogy csak Rúzsa Magdolna működött pozitív érzéseket keltő látványként, Cserhádi Zsuzsa esetében a képek szerepe az illusztrálás volt, Whitney Houston képein pedig a negativitás uralkodott: a fotók a hanyatlását, bukását mutatták be.

Hogy melyik énekes kerül be a női lapokba, látszólag nem függ attól, hogy magyar vagy külföldi sztárról beszélünk-e. Azonban sokkal inkább meghatározó, hogy az adott énekes beleillik-e a lap célcsoportjába, milyen értékeket képvisel és jelenléte akaratlan-e, vagy pedig ő maga is aktív résztvevője a médiabeli hírnévgenerálásnak. Azt pedig, hogy meddig marad azok hasábjain, függ az intenzitást adó eseményektől, és persze a róla megjelent cikkek műfajától is. Ugyanis, ha azokban van lehetőség egyes szám első személyű elbeszélésre, és a sztárok meg tudnak nyílni, akkor az olvasók kapaszkodási pontokat találnak bennük, tehát kielégítik igényeiket. Ha azonban csak hírek jelennek meg, amelyek a tények közlésére szorítkoznak, akkor a sztárok passzív szereplők maradnak, és nem jön létre kapcsolat az adott énekes és az olvasó között. Vagyis a tartós népszerűségnek kettős összetevője van: egyrészt akaratlagos médiajelenlét, másrészt pedig az adott sztárra fogékony médiumok.

5.2. TELEVÍZIÓS MŰSORVEZETŐK

Dolgozatom következő fejezetében a televíziós műsorvezetők nyomtatott sajtóbeli megjelenítésével foglalkozom, amely számosságát tekintve nagyban hasonlít az imént taglalt sztárterülethez, az énekesekéhez. Már ott is nyilvánvalóvá vált: a televízió⁸⁶ vezető szerepet tölt be a sztárság kialakulásában és továbbélésében. Kétségtelen ugyanis, hogy az audiovizuális tömegkommunikációnak sztárgeneráló funkciója is van (Buda, 1986).⁸⁷ Ennek oka, hogy széleskörű elérést biztosít, kép és hangalapú információval szolgál, olcsó, bárhol hozzá lehet jutni, ráadásul egyszerre többen fogyaszthatják, és a televízió által képes elmosódni a határ fikció és valóság⁸⁸ között, vagyis könnyen úgy érezhetjük, a cselekmény szereplőivé váltunk.

„Eco úgy látta, hogy a neotelevízió fő célja (a kezdetek „őstelevíziójával” szemben) a valóságkeltése, a valószerű hangsúlyozása, miközben a valóság és a fikció teljesen összekeveredik benne. A televíziózás lényege már nem a valóság⁸⁹ megmutatása, hanem a tévé és a nézők kapcsolatának fenntartása” (Hartay, 2015: 46).

Ezen kapcsolat kialakításában és fenntartásában pedig központi szerepe van az egyes műsorvezetőknek, akik a program és a közönség között közvetítenek, részben az intézményt, részben a műsor vendégeit képviselve, mi több, stabil identitásokként is működnek.⁹⁰

„Television personalities also become anchoring points within the internal world that each programme uniquely establishes in and for itself. They exist as more or less stable 'identities' within the flow of events, situations or narratives which are presented in a particular programme at any given point in its cycle of repetition (Langer, 2006: 187).

---

⁸⁶ A televízió csak az internet térhódítása tudta megrengetni hatalmát. 2012-ben a 18-49 éves korosztály körében végzett kutatás azt mutatta, hogy egy átlagos magyar naponta 239 percet töltött televízió nézéssel. Mrs. White Media Consulting Kft.: *Magyarországi médiapiaci körkép*. Budapest: Médiatanács Médiatudományi Intézet, 2013. 1. félév.

⁸⁷ „... az igazi sztárokat, a szó modern értelmében vett sztárokat a film termelte ki, majd ehhez igen erőteljesen a televízió is hozzájárult” (Buda, 1986: 171).

⁸⁸ A televíziózásban és tágabban a médiában a valóságreferencialitás szempontjából kétségkívül lényegi változás következett be az 1970-es évektől, a neotelevízió, illetve neomédia megjelenésével (Hartay, 2015).

⁸⁹ A televízió a nyilvános/formális és a privát/informális szféra közötti metszésponton helyezkedik el. „A küldő nem uralja a befogadót, ezért olyan eszközöket használ – az intimitást (mind formában, mind tartalomban), a személyes orientációt, a könnyen felismerhető sematikus szerkezetet és a kapcsolattartást –, amelyek a mindennapi otthoni élet ritmusához és szokásaihoz alkalmazkodnak, a szociabilitást, a társasági igényt erősítik” (Császi, 2008).

⁹⁰ A nézőknek a tévés személyiségekhez – akár a házigazdához, akár a vendégeihez – való viszonya hasonlít a közvetlen emberi kapcsolathoz (amikor közeliként élhetjük meg néhány ember életét).

Ebből is következik, hogy a televíziós sztárok koncepciója a bizalmasságra épül (Marshall, 1997).⁹¹ John Langer 1981-es megállapítása szerint a film sztárokat hozott létre, a televízió pedig személyiségeket. Míg a filmsztárok azért lesznek híresek, mert másvalaki bőrébe bújnak, addig a tévésztárok igyekeznek az átlagtól eltérő személyiségükkel hódítani.

„The film star, even iconic performers such as Clint Eastwood, is continually drawing attention to what they do as a performance and will talk of their careers in terms of a body of work. This is not so much the case with, for instance, the television celebrity. John Langer, many years ago, proposed such a distinction: that film created stars, while television created personalities. Stars develop their reputation by playing someone else. On some cases, these performances retain aspects of a consistently constructed public identity (as with Arnold Schwarzenegger, for instance), while in other cases, the star is known for their ability to submerge their public identity completely in the role being played. In television, much more categorically, this latter effect is not meant to occur. Personalities simply perform (what the audience sees as) themselves, and the more seamlessly the better (although, as James Bennett reminds us, this apparent seamlessness is only achieved through the application of a high degree of professionalism and skill. Indeed, one of the key attributes of the television personality is their ability to appear to eliminate the distance between their performance and themselves. They also operate within a different semiotic economy. Stars seem to be able to continually accrue meanings through successive appearances: television personalities, by contrast, are in danger of exhausting the meanings they generate by continually drawing upon them in order to perform at all” (Turner, 2014: 16-17).

Ez a koncepció nyomon követhető a következőkben általam elemezni kívánt három híresség esetében is.

Közülük az egyik legkülönlegesebb és legösszetettebb Albert Györgyi megjelenítése, akinek hírnevét először a rádió, majd a televízió alakította, később pedig hozzájárultak mindehhez könyvei is. 1987-ben kezdődött aktív pályafutása, magánéletére viszont a kétezres évektől helyeződött a hangsúly, amikor nyíltan beszélt róla, elmosva ezzel a távolságot a „televíziós én” és a „szubjektív én” között. Ezzel szemben Ördög Nóra nem hagyott teret a negatív híreknek, egy makulátlan nő képe bontakozott ki. Nem volt önreflexió, a róla szóló cikkek témája a családja köré összpontosult, jelenlétét meghatározták az éppen vezetett

---

⁹¹ Marshall (1997) úgy fogalmazott, hogy a különböző iparágak nemcsak különböző típusú sztárokat termelnek, de sztárjaik különböző szemiotikai, diszkurzív és kulturális jelentéseket is hordoznak.

televíziós műsorai. Oprah Winfrey show-ját pedig bár Magyarországon soha nem vetítették, mégis helyet kapott a hazai lapokban. Talk-show-jában az egyéni önmegvalósítást és önségítést tette alapelvvé. Megjelenítése Albert Györgyiéhez volt hasonló, ugyanis mindketten társadalmi problémákat vetettek fel saját életpéldájukon keresztül.

10. táblázat Albert Györgyi, Ördög Nóra és Oprah Winfrey általános jellemzői⁹²

Név	Születési dátum	Aktív pályafutás	Fő médium, amely a pályafutását alakította	Közönség korbeli összetétele
Albert Györgyi	1964	1987–2008	Rádió, televízió	Teljes lakosság ¹
Ördög Nóra	1981	2003– (Kölyökklub)	Televízió	18–49
Oprah Winfrey	1954	1986–	Televízió	25–54

Mindháromjuk közönségének korbeli összetétele hasonló, aktív éveik is viszonylag egy időre tehetők, és főként a televízió által váltak híressé, magazinbeli megjelenítésük mégis teljesen eltérő képet mutat.

5.2.1. Albert Györgyi

Albert Györgyi újságíró, műsorvezető 1964-ben született Budapesten. Tanult a nigériai Lagosi Egyetemen, majd az ELTE-n, s végül 1989-ben a MÚOSZ Újságíró iskolájában végzett. Pályafutása 1987-ben kezdődött, először a Magyar Rádió Külföldi Adások Főszerkesztőségén az angol szekcióban dolgozott. 1989-1993 között az ifjúsági osztályon az *Ötödik sebesség* és a *Reggeli csúcs* szerkesztő-műsorvezetője, 1994-1998 között a Petőfi Rádió külső szerkesztő-műsorvezetője, 1989-1995 között pedig a Calypso Rádió műsorvezetője volt. A Magyar Televízióban 1996-ig dolgozott szerkesztőként és műsorvezetőként. Vágó István egy korábbi interjúbán úgy fogalmazott, hogy Albert Györgyi „*az elmélyült, értékes riportok készítésének mestere volt, nem adta be a derekát a bulvármédiának*”.⁹³ 1998-tól az MTV női, divat- és kulturális műsoraiban volt riporter, 1999-ben a *Total Film* című folyóirat főszerkesztőjeként dolgozott, 2003-ban pedig a Nemzeti Színház sajtószóvivője lett. Azt követően haláláig szabadúszóként, sajtó- és PR-menedzserként dolgozott.

⁹² 18-49 év a csatorna általános célcsoportja. *Beszámoló a Magyar Televízió Zártkörűen Működő Részvénytársaság 2007. éves gazdálkodásáról.* (Összefoglaló). Budapest.

⁹³ *Albert Györgyi élni akart, amikor meghalt.* Borsonline. <http://www.borsonline.hu/aktualis/albert-gyorgyi-elni-akart-amikor-meghalt-/2919>. 2020. 03. 28.

21. kép *Albert Györgyi/Kovács Annamária: Elhunyt Albert Györgyi, nem sikerült újraéleszteni.* Femina. 2008.10.03. http://femina.hu/hazai_sztar/albert_gyorgyi/. 2017.07.02.

Több alkalommal közvetített a televízió nézőknek az Oscar-díjak átadásáról, filmes munkái is voltak, mindezek mellett pedig pályája során olyan világhírű sztárokkal készített interjúkat, mint például Gregory Peck, Glenn Close vagy éppen Madonna, és önéletrajzi ihletésű könyvei is megjelentek: 2005-ben *„Miért pont én? – A depresszió szorításában*, 2006-ban pedig *Miért pont ők? – A férfiak fogságában* címmel. Ezekben válaszairól, depressziójáról és anorexiájáról is írt. Problémáit tovább súlyosbította, hogy 1997-ben elindultak a kereskedelmi csatornák, és nem tudott lépést tartani a kihívásokkal. Több interjúban is elmondta, hogy a legnagyobb fájdalma az, hogy úgy érzi, a média *„kilökte a szakmájából”*. *„Ő ugyanis még a közszolgálati televíziózás idején tanulta meg a szakmát, és a kereskedelmi tévé teljesen más stílust képviselt, ami a legtöbb egykori közszolgálati munkatársat megtörte vagy meghasonlásra kényszerítette”* – hivatkozott rá a *Napi Ász*.⁹⁴

„A köztudatban személye összeforrt a depresszióval, az értelmiségi alkoholizmus emblematikus figurája lett, akinek szinte az egész élete a férfitársadalom elleni vádirat. Olyannyira nyíltan beszélt magáról, a betegségéről, hullámzóan változó érzelmeiről, hogy ezzel többek szerint átlépett egy bizonyos határt, amit előtte még nem léptek át. Az őszinteség elvét valló száguldó riporterből így reality-sztár lett”.⁹⁵

⁹⁴ *Abortusz hétszer egyetlen férfiert - Albert Györgyi kálváriája.* Újszó. <https://uj szo.com/velemen y/abortusz-hetszer-egyetlen-ferfiert-albert-gyorgyi-kalvariaja>. 2020. 03. 28.

⁹⁵ Földvári Katalin: *Albert Györgyi: Talán eltűnök hirtelen.* Hetek. http://www.hetek.hu/hatter/200810/albert_gyorgyi_talan_eltunok_hirtelen. 2020. 03. 28.

A 2000-es évektől sokat beszélt magáról, hol terápiának beállítva, hol a hasonló helyzetben lévők iránti felelősségérzetet emlegetve.

*„Albert Györgyi a magyar bulvárfogyasztók speciális igényeit, és egyre magasabbra emelkedő ingerküszöbét figyelemben tartva saját, személyes kórtörténetét és válságait osztja meg a nyilvánossággal, a romantikus sorozatoktól elhatárolódó embereket magánéleti ellen-szappanoperájával szórakoztatja”.*⁹⁶

Mindezzel pedig az úttörők egyikének számított, hiszen egészen a közelmúltig a hírességek betegségének bemutatása nem, vagy csak alig kapott helyet a médiumokban.

„An interesting variant of the disintegration/confession nexus that has become quite prominent in recent years is the presentation of celebrity illness. Untill quite recently, the presentation of serious, life-threatening celebrity illness was masked from the public” (Rojek, 2001: 86).

2008. október 3-án, Budapesten halt meg, a diagnózis szerint légzési és keringési elégtelenségben.⁹⁷

5.2.1.1. Szövegek elemzése

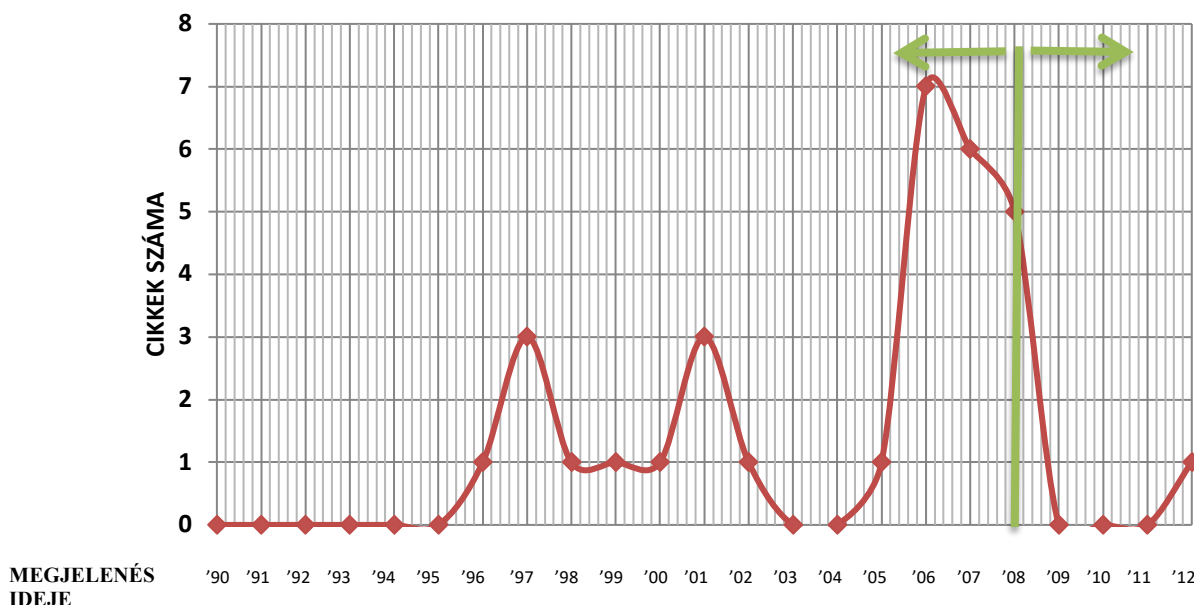
5.2.1.1.1. Formai jellemzők

Albert Györgyiről 1990 és 2012 között 31 anyag jelent meg – címlapon a *Kiskegyedben* kilencszer, a *Nők Lapjában* pedig egyszer. A lapok profiljával magyarázható, hogy ezek többsége, összesen 13 a *Kiskegyed*ből való, 12 a *Meglepetés*ből és 6 a *Nők Lapjából*. A *Kiskegyednél* ugyanis „a megcsalás, a félrelépés, a válás bárkit a címlapra tud tenni” (Hegedűs, 2012) és náluk a sok eladott példányszámot általában a rossz produkálja – Albert Györgyiről a kétezres években szinte csak ilyen témájú anyagok jelentek meg. A *Nők Lapja* viszont olyan értékeket képvisel, mint a család, az életszeretet, a hétköznapi örömök élvezete és a lapból a bulvárral bárki ki tudja magát írni. Talán ezért is találunk ott csak hat anyagot. Az intenzitását mutató grafikonból majd jól kivehető, hogy miután Albert Györgyi szerepe a 2000-es évektől átalakult, és riporterből reality-sztár lett, négyszer többször írtak róla a lapok. Mindez azt mutatja, hogy csakis szakmai pályafutása nem tudta alakítani hírnevét a magyar női hetilapokban.

⁹⁶ Pirana Pironkova: *Albert Györgyi a nagy magyar bánat reklámarca*. Velvet. <https://velvet.hu/celeb/hcdb/napcelebje/alb080601/>. 2020. 03. 28.

⁹⁷ Az Albert Györgyi életéről szóló részt a *Nők Lapja*, a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* című női hetilapokban megjelenő cikkek alapján állítottam össze.

15. ábra Az Albert Györgyihez köthető 31 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között⁹⁸

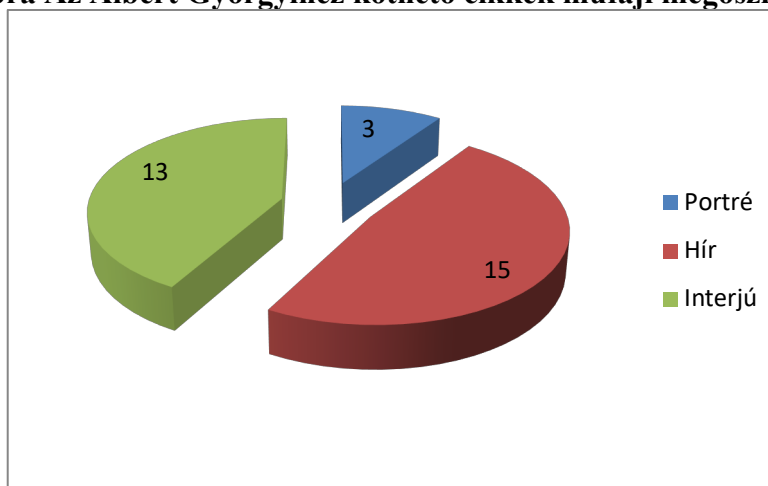

Onnantól kezdve, hogy beengedést engedett magánéletébe, az ilyen típusú lapoknak is mind kedveltebb témája lett. Ehhez azonban hozzájárult az is, hogy a műsorvezetők közül előtte még soha senki nem beszélt Magyarországon annyira nyíltan betegségéről, problémáiról, mint ő, tehát egyfajta úttörő volt a hazai médiatörténetben. Annak ellenére, hogy pályafutása már 1987-ben elkezdődött, a három tárgyalt lapban csak 1996-tól foglalkoztak vele. Ettől kezdve viszont, kisebb kihagyásokkal, egészen haláláig folyamatos volt a jelenléte. 1990-től 2008-ig 30 anyagban írtak róla, 2008-tól (halálhírének követően), 2012-ig pedig csupán egyben. A *Kiskegyed*-ben és a *Nők Lapjában* 2008-ban jelentek meg az utolsó szövegek, a *Meglepetés*-ben pedig 2012-ben, annak ellenére, hogy a lap korábban nem is számolt be a műsorvezető tragédiájának híreről. A mintában a megjelenések intenzitását tekintve a 2006-2008 közötti évek jelentették a csúcspontot, ekkor jelent meg az írások több mint fele, összesen 18. Halála után azonban Albert Györgyi szinte teljesen eltűnt a hetilapok hasábjairól. 2009-ben, 2010-ben és 2011-ben egyáltalán nem is írtak már róla, egyedül a *Meglepetés*-ben jelent meg még egy cikk. Ha csak az intenzitást vesszük figyelembe, látszik, hogy Albert Györgyi esetében egy olyan hanyatlástörténet figyelhető meg, ami a tragédia hírének követően végképp lefutott. Bukástörténetét a következő fejezetben tartalmi szempontból és képi világát tekintve is megvizsgálom, itt azonban ki kell emelnünk, hogy az anyagok számának csökkenéséhez hozzájárult az is, hogy jelensége gyakran az aktualitások köré épült. Mivel pedig halála ténye volt az utolsó esemény, ezt követően ő maga már nem volt érdekes a lapok számára. Az Albert Györgyiről szóló híreket formai szempontból a következők jellemezték:

⁹⁸ A zöld függőleges vonal halálának évét, 2008-at jelöli.

Nagy terjedelmű anyagok, részletes témafeldolgozás. Az Albert Györgyről szóló anyagok egyik legfőbb ismérve, hogy szinte kivétel nélkül hosszabb terjedelműek voltak: a 31 cikk több mint a fele (17), egy oldalas, vagy annál hosszabb volt. Ilyenből a *Kiskegyedben* nyolc jelent meg, a *Meglepetésben* öt,⁹⁹ a *Nők Lapjában* pedig négy. Műfajukat tekintve azonosítottam portrékat (3), híreket (15) és interjúkat (13).

16. ábra Az Albert Györgyihez köthető cikkek műfaji megoszlása

Mint ahogyan azt az iménti ábra is mutatja, leginkább hírekben (15) írtak róla (hétszer a *Meglepetésben*, hatszor a *Kiskegyedben*, kétszer a *Nők Lapjában*), főként 2006-ban és 2007-ben. Ezek a tények rövid ismertetésére szorítkoztak és többnyire eseményekhez kötődtek: válasaihoz, valamint könyveinek megjelenéséhez.

„Négy sikertelen kísérlet

Albert Györgyi, miután pályája jó időre félresiklott, s a párkapcsolatai is sikertelenek voltak, mély depresszióba esett, és az évek során négyszer próbálta kioltani a saját életét. Mindannyiszor sikertelenül, amiért ma már hálás a sorsnak. Gyógyultnak ma sem meri nevezni magát, de erőnek erejével felállt a padlóról: sikerkönyvet írt saját depressziójáról! A pozitív fogadtatáson felbuzdulva újabb kötetet jelentetett meg sikertelen párkapcsolatairól. Györgyi ma magabiztosnak látszik, de vékony jégen jár. Még egykori szerelmei is ellene fordulhatnak, miután elolvasták Györgyi kendőzetlen botránykönyvét... ”¹⁰⁰

⁹⁹ A sajátosságok ellenére ez volt az egyetlen lap a három közül, amelyik Albert Györgyről negyed oldalnál kisebb terjedelmű anyagokat nem is jelentetett meg, nyolc anyaga fél oldalasnál hosszabb volt.

¹⁰⁰ *Valami néha végképp elveszni látszik: Négy sikertelen kísérlet.* Meglepetés. 2007. március 22. 22.

A hírek azonban nála nem az információéhségre építettek, sokkal inkább a szenzációhajhászásra. Címeik is figyelemfelkeltők, az anyagok pedig érzelmeteliek voltak: „*pályája félresiklott; erőnek erejével felállt; magabiztosnak látszik; vékony jégen jár*”. Az *interjúcsaládhoz* tartozó műfajokból tizenháromat azonosítottam (ötöt a *Meglepetésben*, négyet a *Nők Lapjában*, és négyet a *Kiskegyedben*), háromat még a 2000-es évek előtt, tízet pedig azt követően, hogy személye összeforrt a depresszióval és az alkoholizmussal, és amikortól már kendőzetlenül beszélt magánéletéről. Ezek mindegyike a strukturálatlan interjú típusába sorolható be: az újságíró közvetlenül kifejtette nézeteit az adott témakörben, Albert Györgyi számára pedig lehetővé vált, hogy árnyaltan és információkban gazdagon beszéljen, megnyíljon az olvasóknak. Privát életének bemutatása került a középpontba. Mivel kiszolgáltatta magát a nyilvánosságnak, ezért ezzel együtt védtelessé is vált, ami egy meglehetősen ellentmondásos pozícióba helyezte a fogyasztót, hiszen a sztárok legfőbb jellemzője éppen az, hogy felnézhetünk rájuk és elérhetetlenek számunkra.

„...Milyenek voltak? Rémes teremtmények! Akikkel életem során kapcsolatba kerültem, azokra csak azt mondhatom, kár, hogy nem tudtam nélkülük élni. Rettenetesen! Azt hiszem, ez az a bizonyos se velük, se nélkülük szindróma. Szerelmeim sorsa attól függ, hogy a veled, vagy a nélküled állapot áll-e fönn. Soha nem vártam herceget fehér paripán. Harminckét évesen jutottam el odáig, hogy egyáltalán képes vagyok meghatározni, kit vagy mit keresek egy férfiban...”¹⁰¹

Portréból háromat találtam a *Kiskegyed* című hetilapban. A strukturálatlan interjúhoz hasonlóan ez a műfaj is lehetővé tette a privát és nyilvános szféra határainak kinyílását. Albert Györgyi „emberinek” mutatta magát, főként azért, mert egyes szám első személyben beszélt magáról. Erre példa az alábbi cikkrészlet:

„...Betegségem második házasságomban kezdődött. Férjem (Máté Gábor színész, rendező) nem akart gyereket, hiszen neki már volt kettő. Én ezt – mint szerelmes asszony – el is fogadtam, ám védekezés mellett is teherbe estem 28 éves koromban. Próbáltam érvelni: lehet, hogy a természet így akarja. Férjem hajthatatlan volt. Az abortusz után nem sokkal depresszióba estem. Anorexiám hangulatbetegségből indult: nem bírtam enni, fogytam. És elkezdtem tetszeni magamnak...” (G.A., 2007: 32).

Többnyire a műfaji sajátosságok miatt huszonkettőben aktív szereplőként volt jelen, vagyis olvashattunk tőle nyilatkozatokat, tudta alakítani a saját képét, míg kilencben passzívként.

---

¹⁰¹ *Kit is keres Albert Györgyi?* Meglepetés. 1997. január 9-15. 19.

E/1 számú címek. A címeknek kampányjellegük volt: „*Én már nem szülhetek*” (Kormos, 2006: 16-17); „*Elmagányosodtam ebben a házasságban*”¹⁰²; „*Soványan is bálnának éreztem magam*” (G.A., 2007: 32-33); „*Meg akartam halni*”¹⁰³; „*Egész életemben biztonságra vágytam*”¹⁰⁴; „*Vágytam egy ideálra, aki nincs*” (Mihalisz, 2009: 24-25); „*Megtanulok megbocsátani*” (Izing, 2006: 18-19). A hiány, a betegség, a bizonytalanság jelent meg bennük.

Események köré épülő történet. A 31 írás publikálási dátuma közül kilencét különféle eseményekhez is lehetett kötni:

- Esküvőjéhez (2001): *Györgyi harmadszor is bízik a házasságban* (Kovács, 2001: 20-21).
- Nagy botrányt kavart könyveinek megjelenéséhez (2005; 2006): *Abert Györgyi - Exeim többsége híres* (K.A., 2006: 14-15), *Ha rám köszön a depresszió - Meg akartam halni*,¹⁰⁵ *Négy sikertelen kísérlet*¹⁰⁶.
- Válásához (2007): *Albert Györgyi - Harmadszor is válik, hogy fogja bírni?*¹⁰⁷ *Elmagányosodtam ebben a házasságban*¹⁰⁸
- Halálához (2008): *Érezte, hogy nincs neki sok hátra*,¹⁰⁹ *Megmenthető lett volna az élete?*¹¹⁰, *Önsorsrontás a kamerák előtt* (Fejős, 2008: 9).

Strukturált elhelyezkedés. A 31 cikk közül 10 a címlapon is megjelent: ebből kilenc a *Kiskegyed*-ben, egy a *Nők Lapjában*; négy még életében, hat pedig azt követően. Három vezető anyag (23. kép), hét pedig mellékanyag volt. Az utóbbira példa az alábbi *Kiskegyed* címlap.

---

¹⁰² Albert Györgyi: *Elmagányosodtam ebben a házasságban*. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 11. szám. címlap, 3, 8-9.

¹⁰³ *Ha rám köszön a depresszió: Meg akartam halni*. Meglepetés. 2006. november 16. 54-55.

¹⁰⁴ *Mit hoz nekik a jövő?: Egész életemben biztonságra vágytam*. Meglepetés. 2007. tél. 9.

¹⁰⁵ *Ha rám köszön a depresszió: Meg akartam halni*. Meglepetés. 2006. november 16. 54-55.

¹⁰⁶ *Valami néha végképp elveszni látszik: Négy sikertelen kísérlet*. Meglepetés. 2007. március 22. 22.

¹⁰⁷ Albert Györgyi: *Szilveszterkor szakított férjével*. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 8. szám. címlap.

¹⁰⁸ Albert Györgyi: *Elmagányosodtam ebben a házasságban*. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 11. szám. 8-9.

¹⁰⁹ Albert Györgyi: *Érezte, hogy nincs neki sok hátra*. Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 42. szám, 24-25.

¹¹⁰ Albert Györgyi: *Megmenthető lett volna az élete?* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 46. szám. 22.

22. kép Kormos Anett: *Albert Györgyi: Én már nem szülhetek!* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam 21. szám, címlap.

23. kép *Albert Györgyi: Szilveszterkor szakított férjével.* Kiskegyed. 2007.16. évfolyam 8. szám, címlap.

Ha az Albert Györgyihez köthető anyagok elhelyezkedését vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy az egy oldalasnál kisebb terjedelműek (5) közül egy a bal alsó sarokban helyezkedett el, egy a bal felsőben, egy a felső fél oldalon és kettő a bal oldalon

középen. Ebből az következik, hogy a szerkesztők az értékesítés volumenét kihasználva kiemelt helyeken jelenítették meg a róla szóló anyagokat.

5.2.1.1.2. Tartalmi jellemzők

Az általam vizsgált televíziós műsorvezetők közül az Albert Györgyről szóló írásokat jellemezte a legterjedelmesebb és legrészletesebb témafeldolgozás a három női lapban. A 31 anyagban egy lefelé tartó, de dinamikus történetet figyelhetünk meg, amelyben az egyes elemek sokszor megisméltődtek. Ezek hanyatlástörténetét – szomorú gyermekkorát, magányát, válásait, betegségeit – mutatták be, folyamatosan élet és halál határhelyzetére építve, s így ez a történet végül – szinte már vártan – eljutott a tényleges végpontig, vagyis haláláig. Ezek depressziójáról, betegségeiről, magányáról, illetve megromlott házasságairól szóltak, azokban karrierje csak elenyésző számban jelent meg témaként. A negativitás uralkodott bennük, Albert Györgyi betegségét és boldogtalanságát ajánlotta fel a cikkeken keresztül a nyilvánosság számára, így az olvasók saját problémáikat érthették meg általuk. Önreflexiójának (önvizsgálatának) kettős célja volt: egyrészt terápiaként szolgált saját maga számára, másrészt pedig felelősséget érzett a hasonló helyzetben lévők iránt, nekik akart segíteni. A róla szóló anyagok egy drámai helyzetbe kerülő hétköznapi ember életét mutatták be; ezekben kendőzetlen őszinteséggel mesélt betegsége legnehezebb pillanatairól: anorexiája hangulatbetegségből indult, nem bírt enni, fogyott.¹¹¹

„...Az anorexiások hazugságstratégiái verhetetlenek. Pizsmogtam a levessel, forrónak találtam, a konyhába mentem hűteni. Persze kiöntöttem. A második fogást felajánlottam betegtársaimnak. Ez az állapot eltartott vagy másfél esztendeig, rettenetes volt. A mélypontom: 39 kg...” (G.A., 2007: 33).

Albert Györgyi áldozatként tűnt fel, akinek a helyzetébe bárki bele tudta képzelni magát. Az ő történetén keresztül a szerkesztők átvezették az olvasókat a jótól a rosszig. Az írások többségében egyes szám első személyben beszélt, minden anyag úgy épült fel, mintha naplójának egy-egy részletét olvasnánk, a cikkek pedig a sebezhetőség dimenziójára építettek.

---

¹¹¹ Császi Lajos értelmezésében a tabloidok (mint az Albert Györgyről megjelent anyagok jelentős része) a mindennapok érdekes, ám kulturálisan alacsony értékűnek tekintett, „másfajta” híreinek a jelzésére szolgálnak. „Ezek a »másfajta hírek« ugyanolyan fontos szerepet játszanak a hatalom és a társadalom morális reprezentációjában, mint a »komoly« politikai és társadalmi hírek. Ugyanúgy a társadalmi drámák ritualizációját – szimbolikus stilizációját és megkettőzését – láthatjuk bennük, mint a kivételes jelentőségű média-ritusokban. Ahogyan a kivételes eseményeknél, itt is a társadalmi drámákat játsszák újra egy absztraktabb szinten, a normák és az értékek szintjén. A »másfajta hírek« triviális történeteit – legyenek azok egyénekről szóló botrányos beszámolók, az újság címlapján lévő szerencsétlenségek vagy a televízió híradóban látható tisztítások – úgy szerkesztették meg, hogy azokban a káosz győzelme, a biztonság elvesztése az olvasókból szorongást váltson ki, és ezen keresztül felkeltse a fizikai és a morális rend helyreállítása utáni vágyat. Langer szerint ezt a hatást médiahírek az áldozat vagy áldozatok kiválasztásával érik el. Erre a célra a legmegfelelőbbek azok a személyek, akikkel a lakosság kivétel nélkül könnyen tud azonosulni” (Császi Lajos, 1999: 35).

Életében és megjelenítésében ott volt korunk minden problémája, a cikkekben pedig saját magát értelmezte és ajánlotta fel kapaszkodási pontként a nyilvánosság számára. A határhelyzetek folyamatos megléte miatt Albert Györgyi 2008-ban bekövetkezett halálát követően ezekre nem a döbbenet volt jellemző, nem is vázolták fel bennük rövid életútját, nem keresték abban a tipikus hős motívumokat és nem kezdődött el a híresség dicsőítése. A *Nők Lapjában* egyetlen cikk jelent meg halálát követően (*Önsorsrontás a kamerák előtt, Fejős, 2008: 9*), amelyben párhuzamokat kerestek. Olyan sztárokat hoztak fel benne hivatkozási pontként, akiknek tönkremenetelét szintén végigkísérte a média. Albert Györgyi halálát követően 2012-ig a *Meglepetésben* egy anyag jelent meg, a *Kiskegyedben* pedig hat, amelyekben tökéletesen kimutatható volt élet és halál éles kontrasztja. A magazinok szerkesztői határhelyzetekre építve írtak róla: már majdnem kilábalta a betegségből, amikor mégis meghalt.

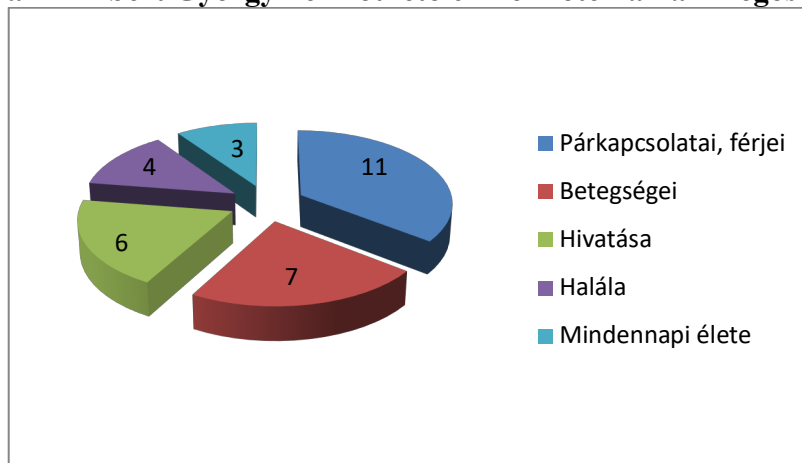
„... ő volt az is, aki annak idején elsőként jelentkezett be a kereskedelmi televíziózás első adásában, a Jó reggelt, Magyarország! című műsorban, és a sors furcsa fintora, hogy a műsorvezető és újságíró utolsó útja is a TV2-be vezetett. A 3 éve elhunyt Györgyi épp az Aktív forgatására igyekezett, amikor rosszul lett a taxiban, és végleg itt hagyta a földi világot. A műsorvezető karrierjének csúcspontján dolgozott a TV2-ben, ám később, az őt ért magánéleti traumák miatt kisiklott a pályája, sokáig depresszióval küzdött. A témában írt 2 könyvével százezreknek segített felállni a makacs betegségből. Sajnos, mire készen állt lelkileg arra, hogy visszatérjen a televíziózás világába, a szervezete nem bírta tovább a nehézségeket - pedig kollégái visszavárták...”¹¹²

Albert Györgyi, mint „áldozat történet típus” tűnt fel a lapokban, amelyekben a fókusz személyes tragédiájának bemutatására került: „kisiklott a pályája; a szervezete nem bírta tovább”. Annak ellenére, hogy többnyire hosszabb anyagok jelentek meg róla, nem azonosítottam ezekben melléktémákat, az írások minden esetben egy történetre fókuszáltak: egy magányos, alárendelt szerepben lévő nő életére. A szövegeket, tematikájuk szerint, öt külön csoportba soroltam: párkapcsolatai/férjei; betegségei; hivatása; halála és mindennapi élete.

---

¹¹² Albert Györgyi: *Utolsó útja a stúdióba vezetett*. Meglepetés. 2012. 17. évfolyam 9. szám. 7.

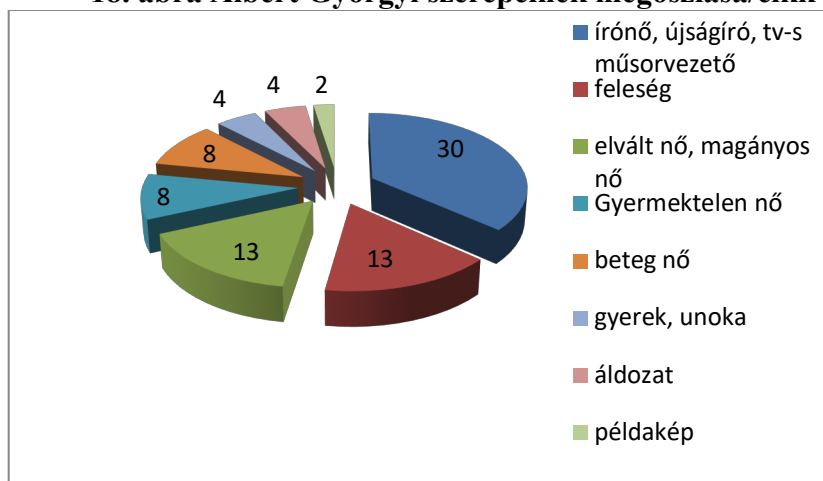
17. ábra Az Albert Györgyihez köthető cikkek főtémáinak megoszlása

A 31 anyagot tartalmazó mintában 8 szerepben tűnt fel:

- 1.) *író, újságíró, tv-s műsorvezető* (30): A leggyakoribb szerep. Egy anyag kivételével mindegyikben utaltak pályafutására, amelyből hírneve is eredeztethető.
- 2.) *feleség* (13): Három férje volt, miattuk és általuk folyamatosan határhelyzetben mozgott.
- 3.) *elvált nő, magányos nő* (13): A viharos magánéletű riporternő többször kendőzetlenül számolt be válásairól, napvilágra hozta hálószobait is.
- 4.) *gyermektelen nő* (8): Hétszer volt abortusza, ami után többször hangsúlyozta: sosem bocsájtja meg magának, hiszen mindig is szeretett volna gyerekeket.
- 5.) *beteg nő* (8): Depressziós volt és alkoholproblémákkal küzdött.
- 6.) *gyerek, unoka* (4): Mivel bátyja meghalt, úgy érezte, csalódás volt szüleinek, hogy ő lánynak született. Többnyire nagyszülei nevelték.
- 7.) *áldozat* (4): Férjei és a média áldozata volt, ez utóbbi is „bántotta”.
- 8.) *példakép* (2): Felelősséget érzett a hasonló helyzetben lévők iránt

18. ábra Albert Györgyi szerepeinek megoszlása/cikk

Ezen szerepek többnyire egymás mellett, egymást erősítve jelentek meg az anyagokban. Amellett, hogy Albert Györgyi megjelenítése megtestesítette a történelmi-társadalmi változásokat, hogy a társadalmi bajok egyik eleven példája volt, a paraszociális interakciók iránti igénynek köszönhetően orientációs pont is tudott lenni, akit magukhoz közelinek érezhettek az olvasók. A közelség pedig fenyegetést is jelenthet, hiszen a fogyasztók azt érezhették, ez velük is megtörténhet. Ez magyarázhatja az erős hatást, de segítettek az olyan műfajú anyagok is, mint az interjúk és a vallomások, amelyekben:

„Ma már gyógyultnak tekinthető, de azóta is minden lehetséges fórumon igyekszik felhívni a szülők figyelmét e jellegzetesen női és tinibetegség árukladó jeleire”
(Koroknai, 1998: 19).

A mintából kigyűjtettem a rá vonatkozó értelmezőket (19) és jelzőket (15) is:

Jelzők: magányos; őszinte; agyafúrtan egyszerű; keresetlenül leleményes; gyorsan beszél; gyorsan gondolkodik; igényes; szabálytalan; kényes ízlésű; válogatós; olyan volt, mint a forgószelel; energikus; ötlettel teli; okos; rosszkedvű. Kiemelendő, hogy míg a róla szóló anyagokban a negativitás uralkodott, és azokban kendőzetlenül jelent meg a bulvár igényeinek megfelelően (lehullt róla a lepel), a jelzők többsége mégis magasztos volt, ilyen értelemben pedig disszonancia érezhető ezek és a tartalom között.

A 19 értelmezőt öt kategóriába soroltam. Voltak, amelyek a nevére; szakmájára; külsejére, belső tulajdonságaira, korára, illetve pozíciójára utaltak.

1. Nevére utaló értelmezők (5): Albert Györgyi (26 db); Györgyi (10 db); Györgyike; Györesz; Dzsordzsi;
2. Szakmájára utaló értelmezők (8): rádiós-televíziós újságíró (1); újságíró (7); műsorvezetőnő (1), Albert Györgyi újságíró (2); a Radio Bridge *Reggeli helyzet* c. műsorának vezetője; riporter (2); műsorvezető (2); televíziós-újságíró;
3. Külsejére, belső tulajdonságaira utaló értelmezők (2): egy őszinte nő, Albert Györgyi; agyafúrtan egyszerű és keresetlenül leleményes nő;
4. Korára utaló értelmezők (1): angol-történelem szakon végzett lány;
5. Pozíciójára utaló értelmezők (1): áldozat.

Ezeket nem jellemezte sokszínűség, csupán pozicionálását szolgálták, amelyek aztán mélyítették az ellentétpárok közötti különbségeket (az értelmezők és a tartalom között), pl: műsorvezető-beteges étvágytalanságban szenved. Ez jellemezte a róla szóló anyagokban feltűnő szereplőket is: szakmai pályatársain túl szinte csak volt férjei jelentek meg meg:

11. táblázat Az Albert Györgyhez köthető cikkekben megjelenő szereplő

Karrierjéhez és pályafutásához köthető szereplők (31 db)	Kontextus, amiben megjelennek	Magánéletéhez köthető szereplők	Kontextus, amiben megjelennek
Kepes András	Kepes András abban a rádióban kezdte pályafutását, amelyikben Albert Györgyi	Szülők, nagyszülők, testvére (12 alkalommal)	Folyamatos konfliktus, magány
Petrányi Judit	- - -	Férjei (36 alkalommal)	Folyamatos konfliktus
Vitray Tamás	- - -		
Forró Tamás	Albert Györgyi a Krónikában Forró Tamás gyakornoka volt	Liz Taylor	Önsorsrontó sztár-párhuzam
Gregory Peck (2 cikkben)	Albert Györgyi interjút készített vele	Britney Spears	Önsorsrontó sztár-párhuzam
Kállai Ferenc	„Ha Gregory Peckkel tudott beszélni, akkor Kállai Ferencel is tudott volna”	Whitney Houston	Önsorsrontó sztár-párhuzam
Horn Gyula	„Ha Gregory Peckkel tudott beszélni, akkor Horn Gyulával is tudott volna”	Amy Winehouse	Önsorsrontó sztár-párhuzam
Bill Clinton	„Ha Gregory Peckkel tudott beszélni, akkor Bill Clintonnal is tudott volna”	Emberk, akik támadták	Konfliktus, magányosság
Fábrí Péter	A Magyar Dráma Napján Albert Györgyi választotta ki, hogy a résztvevők Fábrí Péterhez kötődően versenyműveket írjanak	Indiai szakács	Indiában jó barátok voltak
Kornis Mihály	A Magyar Dráma Napján Albert Györgyi választotta ki, hogy a résztvevők Kornis Mihályhoz kötődően versenyműveket írjanak	Jakupcsék Gabriella (2 cikkben)	Volt férjének Jakupcsék Gabriella szülhetett gyereket
Madonna (2 cikkben)	Albert Györgyi interjút készített vele	Deutsch Tamás (3 cikkben)	Volt szerelme
Spiró György	Spiró György azt mondta neki: „nem szóke, hanem szőkitett nő”, amikor az Oscar-gáláról közvetített	Stohl András	Barátja
Fejős Éva	Cikket írt többször is Albert Györgyiről	Galsai Dániel (3 cikkben)	Volt szerelme
Szulák Andrea	Albert Györgyi Szulák Andrea műsorában vendégeskedett	Barátai (2 cikkben)	
Charlie Coutts	A Magyar Rádió angol szekciójának vezetője volt, ahol Györgyi is dolgozott	Geszti Péter	Barátja
Egressy Zoltán	Műveiből olvastak a Magyar Dráma Napján. A rendezvényen Györgyi volt a ceremóniamester	Emberk, akik nem értik meg	
Aczél Endre	Külpolitikai kérdésekkel kapcsolatban sokat beszélgettek egymással		
Joseph Heller	Interjút készített vele		
Szakma			
Olvasók			
Dr. Túri Ferenc	Kezelőorvosa volt – evési rendellenességben segített neki		
Kollégái			
Davidovics Zoltán	Szívspecialista – halálát követően megkérdezték, hogy a depresszió növeli-e az esélyt a szívhalálra		
B. Tóth László	A Magyar Rádió születésnapján találkoztak egymással		
Détár Enikő	Falfirka-eltüntető akcióban vettek együtt részt		
Andy Vajna	Neki köszönhetően készíthetett Madonnával interjút		
Daniel Olbrychski	Interjút készített vele		
Eddie Murphy	Interjút készített vele		
Jeremy Irons	Interjút készített vele		
Marilyn Monroe	A hírnév őt sem boldogította – párhuzam		
Vivien Leigh	- - -		

A cikkek többségében Albert Györgyi volt a középpontban. Fontos kiemelni, hogy a magánéletéhez köthető szereplőkkel többször is közvetlen konfliktusba került, és – mint azt láttuk – az önmagához való viszonya is konfliktusos volt. Az írások többségében nem becézték az újságírónt, kevés jelzöt aggattak rá annak ellenére, hogy magánéletét taglalták. Míg a privát és nyilvános szféra határainak folyamatos eltolódása volt megfigyelhető a róla megjelent anyagokban, a jelzők által mégis feltűnt a szakmai szférája.

5.2.1.2. Fotók elemzése

Albert Györgyiről 106 fotó jelent meg a mintában. A *Nők Lapjában* 16, a *Kiskegyedben* 69, a *Meglepetésben* pedig 21. Átlagosan egy írás szövegéhez több mint három fotó tartozott. A vizsgált mintában nem volt olyan, amely nem tartalmazott képet. Ezek jellemzőit az alábbi ábra mutatja:

12. táblázat Az Albert Györgyiről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terü	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	16 db	1 db	–	13 db negyed oldalasnál kisebb, 3 db háromnegyed oldalas	1 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 5 esetben a szöveg terjedelme meghaladta a fotótét	14 db keretes, 2 db körbevágott	8 db semleges terü, 8 db saját terü	9 db
Meglepetés	21 db	0 db	–	16 db negyed oldalasnál kisebb, 3 db negyed-oldalas, 2 db háromnegyed oldalas	5 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik, 6 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a képét, 1 esetben a kép aránya haladja meg a szövegét	21 db keretes	8 db semleges terü, 13 db saját terü	17 db
Kiskegyed	69 db	7 db	3 db teljes oldalas, 4 db portré-kép	46 db negyed oldalasnál kisebb, 12 db negyed-oldalas, 6 db féloldalás, 5 db háromnegyed-oldalas	4 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik, 9 esetben a fotó mérete meghaladja a szöveg terjedelmét	56 db keretes, 13 db körbevágott	20 db semleges terü, 49 db saját terü	34 db

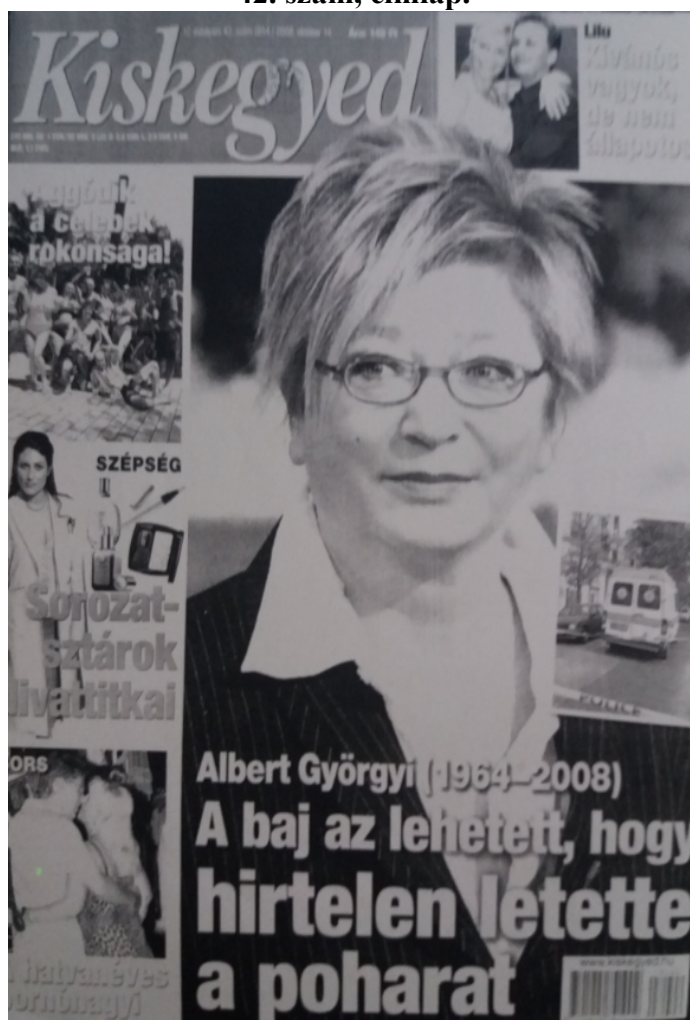
Bár szövegek tekintetében azt látjuk, hogy nagy terjedelmű anyagok jelentek meg Albert Györgyiről, fotókból ezzel ellentétben inkább kisebbek, de egy cikken belül több is. 75

fotó kisebb volt, mint negyed oldal. 10 esetben ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott oldalszámon belül, 11 esetben pedig több volt a szöveg.

Oprah Winfreyhez hasonlóan Albert Györgyiről is többségében keretes fotók jelentek meg, és csak 15 kép volt körbevágott. Ráadásul összességében is nagy különbségek figyelhetők meg a három hetilap vizuális megjelenítésében. A *Meglepetés*ben egyáltalán nem is jelentettek meg körbevágott képeket, és a *Nők Lapjában* is csak kétszer, a *Kiskegyedben* pedig tizenháromszor. Mindhárom magazin fotóin a saját terű fotók fordultak elő nagyobb számban, 70 esetben.

Címlapon nyolcszor szerepelt, ebből hétszer fotóval is (a *Kiskegyedben*). Három teljes oldalas volt (pl. 24. kép), négy pedig portrékép.

24. kép Albert Györgyi: Érezte, hogy nincs neki sok hátra. Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 42. szám, címlap.

Annak ellenére, hogy az Albert Györgyiről szóló szövegekben 46 szereplő jelent még meg szakmai pályájához, illetve magánéletéhez kötődően, a fotókra már nem volt jellemző

ekkora sokszínűség. A *Kiskegyed* róla szóló cikkeiben megjelenő szereplők: Gyórfy András (9 képen), édesapja és nagypapája, Forró Tamás, Aczél Endre, Máté Gábor (4 képen), Árpa Attila, Geszti Péter, Deutsch Tamás (2 képen), Stohl András, Galsai Dániel (4 képen), B. Tóth László, Détár Enikő, temetése résztvevői. A *Meglepetés* róla szóló cikkeiben megjelenő szereplők: Gyórfy András (2 képen), Marilyn Monroe, Vivien Leigh, Sting, Robbie Williams, Talen, Hajdú Péter. A *Nők Lapja* cikkeiben megjelenő szereplők: írók, Gyórfy András, Geszti Péter, Britney Spears, Amy Winehouse, Whitney Houston, Liz Taylor.

Mindhárom lap anyagairól elmondható, hogy a fotók, noha plusz információkat nem hordoztak (a képaláírások sem), az olvasók érzelmi reakcióira apelláltak: negatív érzelmeket, szomorúságot és önsorsrontást ábrázoltak, amelyek egyébként önmagukban is jelentést hordoznak. A kompozíciójuk leegyszerűsített, dinamikájuk drámaiságot követ és mindegyiken megjelent a szenvedő nő. Mi több, figyelemmel kísérhettük ezeken Albert Györgyi fizikai tönkremenetelét is, mint például az alábbi két képen. Az egyikén még stúdióban ül, a másikon már látszik a betegség az arcán.

25. kép Albert Györgyi: Utolsó útja a stúdióba vezetett. Meglepetés. 2012. 17. évfolyam 9. szám. 10.

Szintén sokat árul el a mintáról, hogy hatvan képen egyedül jelent meg, amely így még inkább tudta fokozni a drámaiságot: magányát, betegségét, törekenységét. Megjelenítése ebben a tekintetben nagyban hasonlít Whitney Houstonéra, hiszen mindkettejük esetében már maguk a képek is önálló jelentést hordoztak, nem is volt szükség szöveges kiegészítésre. Ezek olyan

Az anyag arról szólt, hogy bár „hazudhatna”, de ő már „*túl van azon, hogy maszk mögé rejtse érzéseit*”, inkább nyíltan beszél magánéletéről, többek között arról, „*hogyan próbálja meg távol tartani magától az öngyilkosság megkönnyebbüléssel kecsegtető gondolatát*”. Ebben (mint egyébként az összes, 2000-es években megjelent anyagban) Albert Györgyi hirtelen kiesett közéleti szerepéből, és élete rejtett dimenziója tárult elénk. Beleláttunk titkaiba, ugyanis, mint ahogyan arra a lead is utal, erről a „*sikerese nő álarcát messzire hajítva*” beszélt. Ezzel pedig teljesen védtelenné vált az olvasók számára.

„Mindig köntörfalazás nélkül beszélsz legmélyebb magánügyeidről. Soha nem mondasz interjúra nemet.

Annak idején pályakezdőként sok olyan ember adott nekem interjút, akihez nem voltam méltó. Se istennő, se diva, se elérhetetlen sztár nem vagyok. Ha valakinek egy körömpiszoknyit segíthetek azzal, hogy interjút adok, akkor miért ne tenném”.

Az anyag dinamikáját az adta, hogy folyamatosan ellentétekre épített, amely által felsejlett a magasból a mélyből zuhanás motívuma. Az egyik oldalon szakmai sikerei álltak: készíthetett interjút Joseph Heller íróval, műsor vezetett az ATV-n, ezzel szemben azonban nem beszélt szüleivel, és minden, amit csinált, a szakma lesújtó véleményét vonta maga után. Ráadásul úgy érezte, az áldozat szerepe jutott neki. Ezzel a kendőzetlen őszinteségével úttörő lett a magyar médiatörténetben, ugyanis előtte soha senki nem beszélt ennyire nyíltan az életéről. Mivel a teljes interjú tulajdonképpen egy önreflexió, ezért csak egy értelmezőt azonosítottam: „Albert Györgyi”. Szereplők csak érintőlegesen tűntek fel, nem volt szükség nyilatkozatokra, hiszen a műsorvezető kendőzetlenül beszélt életéről. A következőket azonosítottam:

- a szakma: nem ismeri el, nem kapott egyetlen szakmai kitüntetést sem;
- az olvasók, akik köszönik neki, hogy megírta a könyvét;
- a férje, akinek szeretetéből sokat merít;
- a családjá, amelynek tagjaival nincs beszélő viszonyban;
- barátja, Árpa Attila, valamint Geszti Péter.

Itt folyamatosan konfliktusok tűntek fel, amelyek magányát erősítették. Szerepe tekintetében áldozat volt, aki összeroppan a negatív kritikák alatt, valamint egy sikeres, de védtelen nő, aki „a sikeres nő álarcát messzire hajítva beszélt arról, hogy...”. Ezt a kendőzetlen őszinteséget ábrázolták az anyagban megjelenő fotók is, amelyek a képaláírásokkal önálló narratívát is hordoztak. Négy keretes képet találunk, ezek közül egy negyed oldalas volt, három pedig negyed oldalnál kisebb. Ugyanakkora helyet foglaltak el, mint a szöveg, és mindegyik semleges terű volt, vagyis történetet „meséltek” el. Egy képen

csak ő jelent meg, miközben könnyét törli az arcáról, a továbbiakon pedig férjével, Árpá Attilával, valamint Geszti Péterrel látjuk. A képaláírások nemcsak a magyarázatot szolgálták, hanem a drámaiságot is erősítették: „*Eltörött a mécses könyvének sajtóbemutatóján. Geszti Péter letörli a szerző könnyeit.*”

Albert Györgyi esetében tehát a *Kiskegyed* és a *Meglepetés* dominanciáját láthattuk. Továbbá az is kiderült, hogy az újságíró hírnevét egyre inkább ő maga és a média alakította, elsősorban a hozzá kötődő botrányokkal. A hanyatlástörténet végkimenetele pedig – ahogyan Whitney Houston esetében is láttuk – szinte megjósolható volt. Ami azonban más, az az, hogy Albert Györgyi önmaga problémáit úgy kínálta fel az olvasók számára, hogy azok a társadalmi közbeszédbe tudjanak íródni.

5.2.2. Ördög Nóra

Nánási-Ördög Nóra¹¹³ Junior Prima-díjas műsorvezető, szerkesztő. Mórahalmon született 1981-ben. Pályáját egy szegedi kábeltelevíziónál kezdte, ezután került az RTL Klubhoz gyakornokként. Kezdetben stúdióasszisztens volt, majd műsorvezető lett (Albert Györgyivel ellentétben hírnevet a kereskedelmi csatornák által szerzett magának, ott vált ismertté). Vezette a *Kölyök klub*, a *Moziklub*, a *Reggeli*, a *Szombat esti láz* és a *Csillag születik* című műsorokat, valamint az *X-Faktor* háziasszonya is volt. A Budapesti Gazdasági Főiskolán szerzett diplomát, emellett pedig játszott mórahalmi színházi darabokban is.

27. kép **Ördög Nóra**. Nánási Pál - **Ördög Nóra hivatalos oldala (fb.com/OrdogNora)**. 2020.05.08.

2008 augusztusában ment hozzá Rubin Kristófhhoz, de 2008 decemberében elváltak. 2010 óta Nánási Pál fotóművész felesége. Titokban, családi körben házasodtak össze. Bár együttlétük

¹¹³ Az Ördög Nóra életéről szóló részt a *Nők Lapja*, a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* című hetilapokban megjelenő cikkek alapján állítottam össze.

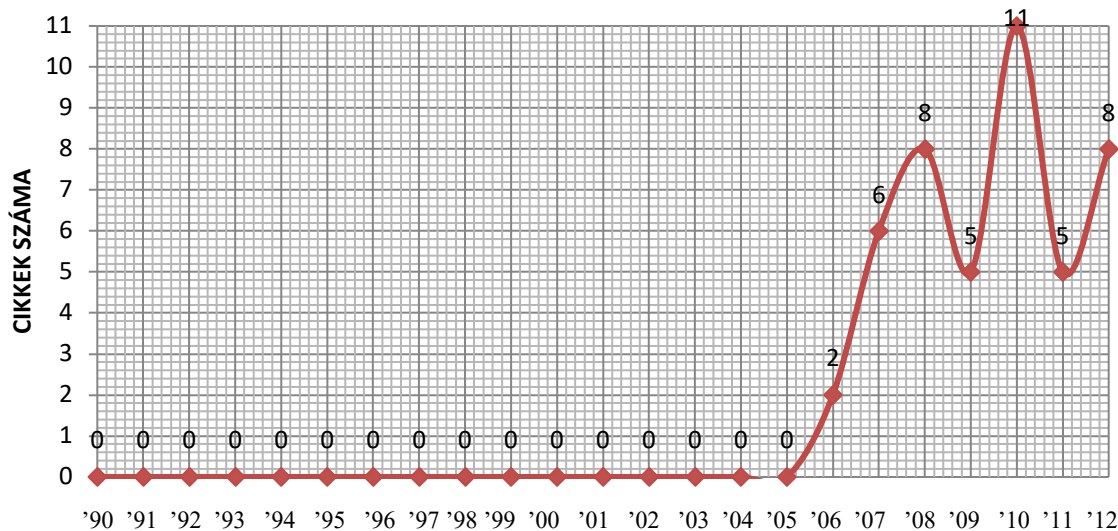
után fél évvel elhatározták, hogy gyermeket szeretnének, ez végül csak három és fél évvel később sikerült. Műtétjéről, tucatnyi vérvételéről, sikertelen lombikjairól 2012-ben a nyilvánosság előtt is beszélt, amelyek meghatározták a róla szóló cikkek tartalmát. 2009-ben és 2012-ben megkapta a Story Ötcsillag-díjat, 2011-ben pedig Junior Prima díjas lett. Bár életének jelentős része televíziós pályafutásától kezdve nyitott könyv a rajongói számára, mégis ritkán engedett/enged betekintést a magánéletébe. Mindezek ellenére a *Forbes* magazin szerint évek óta az egyik legértékesebb hazai hírességnek számít.

5.2.2.1. Szövegek elemzése

5.2.2.1.1. Formai jellemzők

Ördög Nóráról az általam elemezni kívánt időszakból 45 anyag került be a mintába: 23 a *Kiskegyed*ből, 14 a *Meglepetés*ből és 8 a *Nők Lapjából* – ezek az arányok azért is érdekesek, mert magánéletéről alig olvashattunk, mégis a *Kiskegyed* foglalkozott vele a legnagyobb számban. Az első cikk 2006-ból való és még 2012-ben is találtam róla nyolc írást. Az ő megjelenítésében nem azonosíthatunk töréspontot. Egy folyamatosan felfelé ívelő (dinamikusnak azonban egyáltalán nem mondható, hiszen nem voltak botrányelemek, szenzációk) karriertörténet bontakozott ki.

19. ábra Az Ördög Nórához köthető 45 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között

MEGJELENESI
IDŐ

A mintában szereplő cikkek számát és azok publikálási idejét tekintve megfigyelhető, hogy, noha Ördög Nóra műsorvezetői pályafutása 2002-ben kezdődött, a magazinok csak sokkal később kezdtek el foglalkozni vele. A *Kiskegyed*ben 2006-ban jelent meg róla az első írás, a *Meglepetés*ben és a *Nők Lapjában* viszont 2007-ben. Ezt követően azonban némi kivétellel 2012-ig folyamatosan írtak róla. Egy nagyobb csúcspontot azonosítottam (2010-es

év), amikor 11 anyagot találunk, de kiugró időszak volt még 2008 és 2012 is. Ezekben az időszakokban 8-8 írásban foglalkoztak vele. Mint ahogyan az Albert Györgyi esetében is megfigyelhető volt, itt sem szabad figyelmen kívül hagyni az úgynevezett árukapcsolásokat. A 2008-ban elhunyt magyar újságírónról szóló cikkek közül több a botrányt kavart könyveinek megjelenési idejével esett egybe, és ez visszaköszött az anyagok tematikájában is. Ördög Nóránál is megfigyelhető volt ez a jelenség, csakhogy itt a termékcapcsolások a különféle, általa vezetett televíziós műsorokkal hozhatók összefüggésbe:

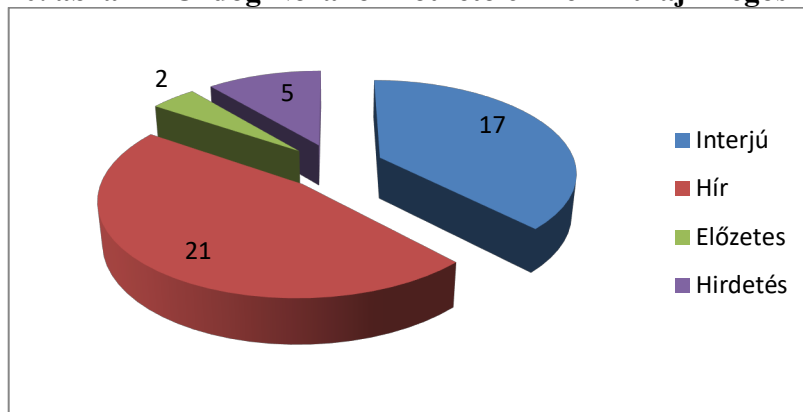
- 2006 és 2008 között, valamint 2014-ben a *Szombat Esti Láz* műsorvezetője,
- 2007 és 2012 között a *Csillag Születik* műsorvezetője,
- 2010 és 2012 között pedig az *X-Faktor* című tehetségkutató műsorvezetője volt.

Mindez azt mutatja, hogy a róla szóló cikkek számát, megjelenési idejét és tematikáját a televíziós szereplései határozták meg.

Az Ördög Nóráról szóló híreket formai szempontból a következők jellemezték:

Nagy terjedelmű anyagok, részletes témafeldolgozás. Szinte folyamatosan több oldalas anyagok jelentek meg róla; a 31 egy oldalas, vagy annál hosszabb írás közül (5 a *Nők Lapjában*, 9 a *Meglepetésben*, 17 a *Kiskegyedben* jelent meg) a legtöbb (7) 2010-ben. Negyed oldalasnál kisebb terjedelmű írásokat viszont alig azonosítottam. A mintában egyébként gyakoriak voltak (12) a hírösszeállítások. Ilyenből a *Kiskegyedben* kilencet, a *Meglepetésben* kettőt, a *Nők Lapjában* pedig egyet találtam. Az anyagok műfaji megoszlását az alábbi ábra mutatja.

20. ábra Az Ördög Nórához köthető cikkek műfaji megoszlása

Mint látható, a cikkeket 4 műfajba sorolhatjuk: interjú (8 a *Meglepetésben*, 4 a *Nők Lapjában* és 5 a *Kiskegyedben*), hír (1 a *Nők Lapjában*, 14 a *Kiskegyedben* és 6 a *Meglepetésben*), előzetesek (2 a *Nők Lapjában*) és hirdetések (1 a *Nők Lapjában*, 4 a *Kiskegyedben*). A hírek (21) (ilyen műfajú anyagokat találunk legnagyobb számban) feladata ebben az esetben az

üzenet megfogalmazása és továbbítása volt. Tényközlésre szorítkoztak és személytelen hangon szóltak annak ellenére, hogy ezekben a műsorvezető magánélete és szakmai pályafutása került a fókuszba. Ilyen hírre példa az alábbi írás:

„Ördög Nóra

Szállodaigazgató csillag születik?

A Csillag Születik szépséges műsorvezetőjét mindig is érdekelték az idegen nyelvek és az idegenforgalom, ezért is iratkozott be a Budapesti Gazdasági Főiskolára, ahonnan évek múltán idegenforgalmi közgazdászként sétált ki. A segítőkész csoporttársaknak és nem mindennapi kitartásának köszönhetően nappalin járta végig a sulit. Nóri istenien érzi magát az RTL Klubnál, szereti a munkáját, de biztonsággal tölti el a tudat, hogy más szakmában is elhelyezkedhetne.”¹¹⁴

Ezekben az anyagokban nem azonosítottam határhelyzeteket, drámai feszültséget, céljuk csupán a népszerűségének fenntartása volt. Úgy tűnt, azon kívül, hogy Ördög Nóra ismert, csak jelen volt a hírekben, nem fejtett ki mélyebb hatást.

Nagy számban jelentek meg *interjúk* (17) is. Ez volt az egyik olyan műfaj, amelyben a műsorvezető formálhatta a róla alkotható képet, kifejthette véleményét hosszabban is. Azonban ezekben is inkább csak divatos személyiségként tűnt fel. Azon túl, hogy szerették, nem szolgált se belső, se külső utánzásos mintaként, akinek a személyiségjegyei és emóciói is fontosak lehetnének és akár még példaképpé is válhatna:

„... Épp hogy befejeződött az X-Faktor, máris itt a következő tehetségkutató, a Csillag Születik. Hogy bírod a hajtást?

- Azt hittem, hogy az év eleje majd a lassításról fog szólni, de egyelőre nem úgy alakult. Tisztában vagyok vele, hogy kicsit sűrű a program, de ha valaki szereti a munkáját – ahogy én is –, az plusz energiákat mozgósít...” (Pallos, 2012: 14).

Rúzsza Magdihoz hasonlóan, nála is találtunk *hirdetéseket* (5). Mint ahogyan azt az énekesnő esetében is kifejtettem, mivel a sztárok közlései nagyobb hatásúak, mint másokéi, ezért szívesen használják őket speciális célokra kommunikátorként, ugyanis képesek nyomatékot adni a reklámoknak is (Buda, 1994). Előfordult, hogy Ördög Nóra volt egy termék arca, míg máskor sminkesztelésben vett részt. Az alábbi keretes hirdetésben a Vivicitta futóversenyt népszerűsítették általa:

---

¹¹⁴ *Nem vagyunk üresfejűek!* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 48. szám. 14.

„Részvétel a fontos

Budapesten kívül Kaposvárra és Szegedre is érdemes figyelniük a futás szerelmeseinek! A két vidéki város „színeiben” ugyanis két amatőr futó játékos fogadást kötött: nemes céljuk – a közös mozgás örömén túl –, hogy minél több embert utcára csábítsanak az április elején megrendezendő helyi T-Home Vivicitá futóeseményekre. Dombi Miklós Szeged, Gundy Richárd Kaposvár „csapatkapitányai” életében fontos szerepet kap a mozgás, melyben családjuk is maximálisan mellettük áll. Toborzómunkájukat hírességek is támogatják: Ördög Nóra Miki feleségének gyerekkori jó barátja, így ő természetesen a szegediek taborát erősíti, Katus Attila pedig a kaposvári Gundy Ricsivel van jó barátságban, edzéstervvel és tanácsokkal segíti csapatát. A versengésről a www.futoparbaj.hu oldalon olvashatunk...”¹¹⁵

Előzetesből (beharangozó) kettő került be a mintába, még hozzá a *Nők Lapjából*. Ezek nagyban hasonlítanak a mozirajongók által jól ismert műfajhoz, a trailerhez: a történeti szál ismertetésével bevezetni a következő lapszámban megjelenő cikket és már a megjelenés előtt kialakítani az olvasókban a kötődést. Az alábbi anyag is ezt szolgálta: felvezette a következő heti anyagot, amelyben részletesen is írtak Ördög Nóráról.

„A jövő héten

Címlapon:

Ördög Nóra

A fiatal tévéssel sok mindenről beszélgettünk. A frizuraváltásáról, a férjéről, aki imádja őt fotózni az élet minden pillanatában, arról, mit hoznak ki belőle a műsorvezető kollégái és Pityuról. Hogy ki ő, akiről Nóra oly szívesen gondoskodik, megtudhatják a jövő héten...”¹¹⁶

Egyes szám első személyű címek. A cikkek címei szinte kivétel nélkül nyilatkozatainak egy részletét tartalmazták (a cél az lehetett, hogy így is közelebb hozzák őt az olvasókhöz):

- „Teli szívvel várom a tavaszt” (Dobray, 2007: 14-15)
- „A férjemnek én vagyok a múzsája” (Oravecz, 2011: címlap)
- „Kivételes kapcsolat fűz minket össze” (Kardos, 2008: címlap, 4-5)

---

¹¹⁵ *Részvétel a fontos*. *Nők Lapja*. 2011/11. 55.

¹¹⁶ *Címlapon: Ördög Nóra*. *Nők Lapja*. 2011/30. 73.

A mintában szereplő 45 írás közül 13 a címlapon is megjelent. Öt a *Meglepetésben*, négy a *Kiskegyedben* és szintén négy a *Nők Lapjában*. Ezek közül 10 vezető anyag volt, vagyis ő állt a címlapi oldal középpontjában. Ez pedig az értékesítés volumenét szem előtt tartva is kiemelt jelentőséggel bírt, hiszen azt mutatja, vele adták el ezeket a lapszámokat.

28. kép Dobray Sarolta: Ördög Nóra a „lázás” napok után: Teli szívvel a tavaszba. Nők Lapja. 2007/15. címlap.

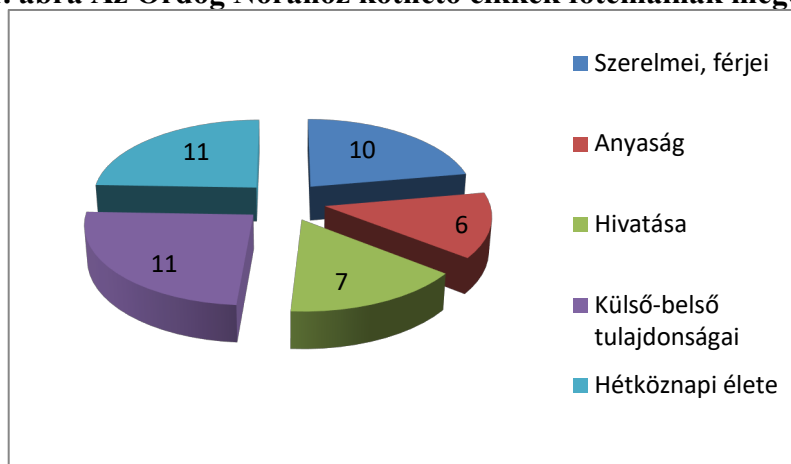
Ha az Ördög Nóráról szóló anyagok elhelyezkedését vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a szerkesztők az értékesítés volumenét szem előtt tartva, kiemelt hasábkban jelenítették meg a róla szóló anyagokat. Az egy oldalasnál kisebb terjedelmű írások közül hat a jobb felső sarokban, kettő a jobb alsó sarokban, négy a jobb fél oldalon, egy az alsó fél oldalon, egy pedig a bal felső sarokban jelent meg.

5.2.2.1.2. Tartalmi jellemzők

Az Ördög Nóráról szóló cikkeket bár többnyire személytelenség jellemezte (még ha sok interjú is találunk, a többiben szinte csak az újságíró közlését lehetett olvasni), tematikájukat

tekintve mégis nagy arányban feltűnt bennük magánélete (megfelelve a bulvár igényeinek). A 45 anyag által egy olyan élettörténet bontakozott ki, amelyet mind szakmai, mind magánéleti szempontból felfelé tartó ív jellemzett. Albert Györgyivel ellentétben itt fel sem merültek botrányelemek, nem voltak negatív történések. A cikkeken keresztül egy angyali, elérhetetlen, már-már tökéletes nő képét láthattuk. A 45 cikket tematikájuk szerint öt külön csoportba soroltam:¹¹⁷

21. ábra Az Ördög Nórihoz köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Külső-belső tulajdonságairól szóló cikkek (11): Míg az énekesek hangjukban hordozzák tehetségüket, addig a műsorvezetők személyiségjegyeikben. Ebből is adódik, hogy a minta 11 anyaga külsejének bemutatásáról szólt, ezáltal válhatott külső utánzásos mintává:

„Ördög Nóra új szemmel néz a luxusra. Legújabb kedvence ugyanis a Lux termékcsalád. A műsorvezető sokat sminkel a munkája miatt, ezért nem mindegy, milyen minőséggel teszi. Már az alapozó lenyűgözte! Szuper, ahogy hidratál és ultrakönnyű érzést nyújt, lélegzik alatta a bőr, nem tömíti el a pórusokat. Mégis tökéletesen fed, és szexis ragyogást kölcsönöz bőrének. Nóra alkalmi sminkje egyformán szem- és szájhangsúlyos...”¹¹⁸

Hétköznapi életéről szóló cikkek (11): Az iméntivel megegyező számban jelent meg főtémaként mindennapi élete is. Ezekben, bár bemutatták kapcsolatát családjával és barátaival, mély emóciókat nem fedezhettünk fel, épp hogy csak érintették a privát szféra határát. Az alábbi írásnak is pusztán annyi a központi üzenete, hogy Nóri és Erika már 18 éve

¹¹⁷ Lapokra lebontva ez a következőképpen oszlott meg: A *Meglepetésben* a legtöbb anyag (6) mindennapi életéről szólt, a legkevesebb pedig (1) hivatásáról. A *Kiskegyedben* 7 anyagban szerelmi életével foglalkoztak, a mindennapi életét viszont egyetlen cikkben sem taglalták. A *Nők Lapjában* a legtöbb anyagban (5) mindennapi életéről írtak, az anyaságról és szerelmi életéről viszont egyetlen írás sem jelent meg.

¹¹⁸ *Kerüljön partihangulatba.* Kiskegyed. 2012. 12. 11. 29.

ismerik egymást és még mindig annyira szoros kapcsolat van köztük, mintha testvérek lennének:

„Barátnője a legfőbb bizalmasa

Ördög Nóra és Törköly Erika - Pénzt ígérték, ha elárulom Nórit

...Hosszú utat tettek meg ők ketten a szülőföldjükről, Csongrád megyéből. De barátságuk erejét mi sem jelzi jobban, mint hogy 18 évvel a megismerkedésük után is egymás támaszai. Szövetségük olyan szoros, akár egy jó testvéri kapcsolat...”
(Holczhaffer, 2010: 4).

Szerelmeiről, férjeiről szóló cikkek (10): A tradicionális családmodell képe jelent meg a férjeiről szóló anyagokban. Ezekben Rubint Kristóffal, illetve második férjével, Nánási Pállal való kapcsolatáról írtak a lapok. Minden anyagban egy boldog házasság képe rajzolódott ki (a Rubint Kristóffal történt válása említés szintjén sem jelent meg, ez már nem fért volna bele a makulátlan szerepbe), vagyis ő az olvasók azonosulás iránti igényét elégítette ki. A kapcsolata harmonikus, idilli, és mikor együtt vannak, szinte megáll az idő. Amellett, hogy példaként szolgált, egy vágyott világot is megtestesített.

„...- Ha két szóval kellene jellemezni a házasságodat, akkor mi lenne az?

- Harmonikus és idilli. Mi nem csak elvagyunk egymással, hanem kimondottan jól érezzük magunkat a másik társaságában. A munkám miatt sokszor hajnalban kelek, azok a napok a túlélésről szólnak. Mégsem fekszem le korán, mert akkor elvesznének azok az órák, amit a párommal tölthetek. Egyébként is, mikor hazaérünk és otthon vagyunk, szinte megáll az idő...” (PALLOS, 2012: 15).

Hivatásáról szóló cikkek (7): Mint már korábban is kifejtettem, az ő esetében a női hetilapokban a nyilvános szerepe is többször fókuszba került, nemcsak az értelmezők, hanem a tematikai elemeket tekintve is. Ezzel azonban megmaradt távoli nőnek (is), akinek egyik legfőbb erénye, hogy népszerű.

„A Kölyöklklubban, majd a Szombat esti lázban ismerhette meg a közönség. Mosolyával Ördög Nóri hamar beleszólt a nézők szívébe. A Reggeli után a Csillag születik című műsort vezeti majd Stohl Buci oldalán” (Madulák, 2007: 20).

Anyaságról szóló cikkek (6): Ahogyan Albert Györgyi esetében a 2000-es évek fordulóján, úgy Ördög Nóránál 2010-et követően kerültek előtérbe a magánéleti elemek. Tulajdonképpen

ezek voltak az egyedüliek, amelyekben róla is lehullt a lepel, nyíltan beszélt és írtak küzdelmeiről (lombikprogrammal sem sikerült teherbe esnie).

„Lombikprogrammal esett teherbe.

*Egy műtét. tucatnyi vérvétel, cifra vizsgálatok, inszeminációk és 2 sikertelen lombik után – a 3. sikeres beavatkozás végeredményével a pocakban – most azt mondom, nagyon nagy szükségem volt erre az önismereti utazásra, amit végigcsináltam”.*¹¹⁹

Előfordultak olyan írások is, amelyekben a műfaj és így a terjedelem miatt több tárgykör is felvetődött, ezért ahol lehetett, a főtémák mellett melléktémákat is azonosítottam. Ezeket három témakörbe lehet csoportosítani: hivatása (3 cikkben); az anyaság kérdésköre (1 cikkben); hétköznapi élete (3 cikkben).

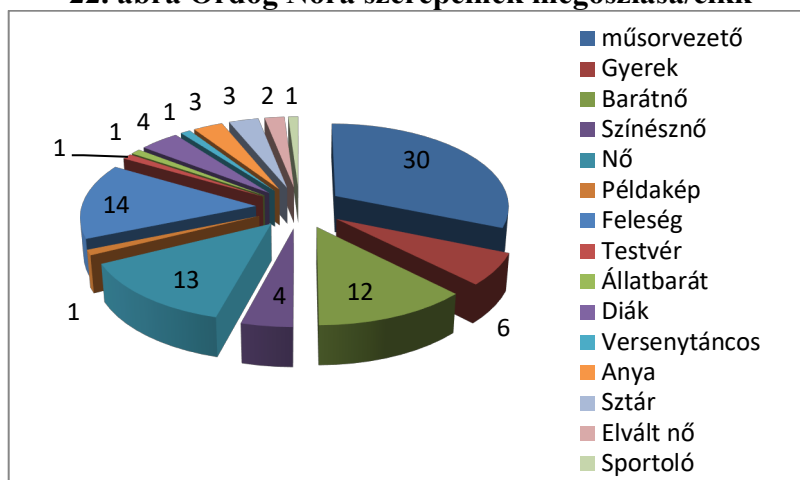
Mivel Ördög Nóráról hosszabb terjedelmű anyagok jelentek meg, ez lehetőséget adott a részletes témafeldolgozásra, és ezzel együtt a „szerepgazdagságra” is. A 45 cikket tartalmazó mintában 15 szerepben tűnt fel:

- 1) *műsorvezető* (30 cikkben)
- 2) *gyerek* (6 cikkben)
- 3) *barátnő* (12 cikkben)
- 4) *színésznő* (4 cikkben)
- 5) *nő* (13 cikkben)
- 6) *példakép*
- 7) *feleség* (14 cikkben)
- 8) *testvér*
- 9) *állatbarát*
- 10) *diák* (4 cikkben)
- 11) *versenyáncos*
- 12) *anya* (3 cikkben)
- 13) *sztár* (3 cikkben)
- 14) *elvált nő* (2 cikkben)
- 15) *sportoló*

---

¹¹⁹ *Lombikprogrammal esett teherbe.* Kiskegyed. 2012. 21. 46. 9.

22. ábra Ördög Nóra szerepeinek megoszlása/cikk

A műsorvezetőnő mindvégig egy magas pozícióban lévő nőként jelent meg. Az írásokban gyakorta szerepelt édesanyja, barátnője, valamint kollégái is, de egyikükkel sem állt konfliktusban. Őket három kategória köré csoportosítottam: család, hivatás, barátok.

13. táblázat Az Ördög Nórához köthető cikkekben megjelenő szereplők

Karrierjéhez köthető szereplők	Kontextust, amiben megjelennek	Családjához köthető szereplők	Kontextust, amiben megjelennek	Barátaihoz köthető szereplők	Kontextust, amiben megjelennek
Náray Tamás (2 cikkben)	Több alkalommal ő készítette a ruháját	Szülei (10 cikkben)		Csoporttársak	
Vámos Miklós	Vámos Miklós újságíró készítette vele interjút	Nánási Pál (14 cikkben)	Férje	Barátnők (3 cikkben)	
Stohl András (4 cikkben)	Több tehetségkutató műsort is együtt vezettek	Nagyszülei (3 cikkben)		Ancsika	Barátnője, Stohl András volt felesége
Kollégái (4 cikkben)		Rubint Kristóf (9 cikkben)	Volt férje		
Fábry Sándor	Egy műsorban dolgoztak együtt	Öccse (2 cikkben)			
Az X-Faktor versenyzői					
Csisztu Zsuzsa	Ő is gratulált neki, mikor kiderült, terhes lett				
Czippán Anett	Hasonlítanak egymásra				
Csonka András	Együtt vezettek műsort				
Ómolnár Miklós	Tőle vette át a Story-díjat				

A mintából kigyűjtettem a rá vonatkozó értelmezőket és jelzőket is. 53 értelmezőt és 15 jelzőt találtam. A 53 értelmezőt nyolc kategóriába soroltam. Voltak, amelyek a nevére, szakmájára, külsejére, belső tulajdonságaira, korára, hírnevére, családi állapotára, lakóhelyére, illetve tehetségére utaltak.

1. Külsejére, belső tulajdonságaira utaló értelmezők (17): csupa nő; gyönyörű nő; csinos fiatal lány; szép műsorvezető; csinos műsorvezetőnő (2 cikkben); a *Csillag születik* szépséges műsorvezetője; vonzó hölgy; kellemes társaság; mindig is hosszú hajú műsorvezető; gyönyörű műsorvezető; angyal; jó kislány; múzsa; cserfes alkalmi

- színésznő; boldog lány; nem éppen magamutogatásáról híres Nóri; farmeres, alig sminkelt lány;
2. Korára utaló értelmezők (12): lány (2 cikkben); hercegnő; farmeres, alig sminkelt lány; együttérző, 25 éves Nóra; fiatal lány; az akkor 20 éves lány; igazi nő (2 cikkben); hölgy; boldog lány; jó kislány; csinos fiatal lány; fiatal tv-s;
  3. Hírnevére utaló értelmezők (7): RTL klub sztárja; híresség; 27 éves sztár; az ország egyik leghíresebb nője; az ország óvónénije; címlaplány; ismert műsorvezető;
  4. Tehetségére utaló értelmezők (4): sokszoros táncbajnok; szállodaigazgató *Csillag Születik*; idegenforgalmi közgazdász; női házigazda;
  5. Nevére utaló értelmezők (4): Ördög Nóra (28 cikkben); Nóri (22); Ördög Nóri (14); Nóra (13)
  6. Szakmájára utaló értelmezők (4): ismert műsorvezető; fiatal tv-s; a *Szombat esti láz* műsorvezetője; Mónika show szerkesztője;
  7. Családi állapotára utaló értelmezők (2): ifjú feleség; kismama;
  8. Lakóhelyére utaló értelmezők (1): Móraalmi lány (2 cikkben);

Jelzők: profi; nyugodt; kíváncsi; csillagszemű; fiatal; gyönyörű; csinos; szép; vonzó; kellemes társaság; cserfes; boldog; farmeres, alig sminkelt; együttérző;

Az írások többségében becérték a műsorvezetőnőt, jelzőkkel illették, annak ellenére, hogy a cikkeket tematikájuk tekintetében a személytelenség jellemezte. Az értelmezők javarészt személyiségjegyeire utaltak: gyönyörű nő, szép műsorvezető, csinos műsorvezetőnő (2 cikkben), stb. Mindez visszautal a fejezet elején tett megállapításra, mely szerint a film csillagokat, míg a televízió személyiségeket teremtett, vagyis az utóbbiak az átlagtól eltérő személyiségükkel hódítanak, a privát énjük a fontos.

5.2.2.2. Fotók elemzése

A mintában jelentős volt a vizuális megjelenítés is. A 45 cikkben belül 124 fotó szerepelt: 59 a *Kiskegyed*-ben (3 címlapi kép), 26 a *Nők Lapjában* (3 címlapi kép) és 39 a *Meglepetés*-ben (5 címlapi kép). Minden anyaghoz átlagosan 3 kép tartozott. Olyan cikk nem került be a mintába, amely ne tartalmazott volna ilyen szempontból vizuális megjelenítést.

14. táblázat Az Ördög Nóráról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terű	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	26 db	4 db	Teljes oldalas fotók	17 db negyed oldalasnál kisebb, 1 db negyed oldalas, 1 db féloldalas, 2 db három-negyed oldalas, 5 db teljes oldalas	4 esetben szöveg és kép aránya megegyezik, 3 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 1 esetben a szöveg terjedelme haladja meg a fotóét,	20 db keretes, 6 db körbevágott	6 db semleges terű, 20 db saját terű	19 db
Meglepetés	39 db	5 db	Teljes oldalas fotók	20 db negyed oldalasnál kisebb, 1 db negyed oldalas, 5 db féloldalas, 8 db három-negyed oldalas, 5 db teljes oldalas	9 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 5 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik	27 db keretes, 12 db körbevágott	21 db semleges terű, 18 db saját terű	12 db
Kiskegyed	59 db	3 db	1 db teljes oldalas, 1 db negyed-oldalás, 1 db féloldalás, 1 db negyed oldalasnál kisebb	34 db negyed oldalasnál kisebb, 12 db negyed oldalas, 8 db féloldalás, 3 db három-negyed oldalas, 2 db teljes oldalas	19 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 4 esetben szöveg és a kép aránya megegyezik	36 db keretes, 23 db körbevágott	25 db semleges terű, 34 db saját terű	28 db

A fotóknak több mint a fele negyed oldalasnál kisebb méretű volt (71), de még ennek ellenére is nagy számban jelentek meg teljes oldalasok (12). 33 esetben több képpel illusztrálták a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt a cikkben belül, 7 esetben pedig ezek terjedelme megegyezett. Öt olyan cikket találtam, amelyben a szöveg volt nagyobb terjedelmű.

Ördög Nóráról többségében keretes fotók jelentek meg, és a 124-ből csak 41 volt körbevágott. Ezekon gyakorta valaki/valakik társaságában ábrázolták.

A *Kiskegyed* róla szóló cikkeiben azonosított szereplők: az X-Factor versenyzőivel (3), édesanyjával (1), volt férjével (2), egyedül (29), Stohl Andrással (2), Nánási Pállal (13), Sebestyén Balázssal (1), Bereczki Zoltánnal (1), Csonka Andrással (1), testvérével (1). A *Nők Lapja* róla szóló cikkeiben azonosított szereplők: Egyedül (18), Stohl Andrással (2), kisfiúval (1), Grundy Richárddal (1), Nánási Pállal (1). A *Meglepetés* róla szóló cikkeiben azonosított

szereplők: Ómolnár Miklóssal (1), kisfiúval (1), a *Szombat esti láz* versenyzőivel (1), egyedül (14), Stohl Andrással (3), Náray Tamással (1), testvérével (3), barátnőjével (1), Nánási Pállal (1), édesanyjával (4), Csonka Andrással (4), színészekkel (1).

Mindhárom lap anyagainak képeiről elmondható, hogy a fotók, noha plusz információkat nem hordoztak (a képaláírások sem), megerősítették az írott szöveg érzelmkifejező hatását. Pozitív érzelmeket keltettek, hiszen a képeken Ördögh Nóra egy vidám, önálló nőként jelent meg, majd később szerető feleségként. A fotók nem mutattak drámaiságot, negatív érzelmeket. Egy tökéletes és kiegyensúlyozott nő képe tárult elénk.

29. kép Oravecz Éva Csilla: Ördög Nóra: „Most váltam igazán felnőtté.” Nők Lapja. 2009. március 11. címlap.

Az ő esetében a fotók célja nem a meglepetés keltése, vagy éppen a megbotránkoztatás volt, hanem sokkal inkább az ábrázolás. A képeket nem lehetett önálló képmondatként értelmezni, a képaláírások célja a vizuális ábrázolás magyarázatában merült ki: „Nóri és András összeszokott páros”; „Nóri mindig vágyott egy kiskutyára, most végre van helye is”; *Ahogy a Szombat esti lázban, a Reggeliben is Stohl Andrással*”. Tehát csakúgy, mint a szövegek, a vizuális információk sem mutattak dinamizmust.

A mikroelemzéshez a vizsgálati időszak utolsó évéből választottam ki az egyébként címlapon is megjelenő, egy oldal terjedelmű, „*Nincs messze az anyaság?*” című anyagot a *Kiskegyedből*, ami műfaját tekintve a hírek közé sorolható. Már maga a cím is kérdéssel indított és ez a bizonytalanság végigkísérte a teljes szöveget. Nem épített aktualitásra, tulajdonképpen hírértéke sem volt. Célja egyszerűen a figyelem fenntartása. Ehhez pedig a szerkesztők olyan tipográfiai megoldásokat alkalmaztak, amelyek ezt hivatottak szolgálni. Feltelve jelenítettek meg mondatokat, amelyek által akár arra is lehetne asszociálni, hogy végre valami tényleg történik körülötte: „*Lehet, hogy nem éppen a legjobb időben*”; „*Amikor csak ideje engedi, félrevonulva, suttogva beszél telefonon férjével*”; „... *azt sem árulta el még senkinek, hogy áldott állapotban lenne*”. Az anyag rovatcíme pedig pozícionálta őt: „sztár hírek”, vagyis azt sugallta, hogy a cikk egy nagyon sok ember által ismert és kedvelt emberről szól. Konkrét témát tulajdonképpen nem is lehet azonosítani, arról olvashatunk benne, hogy bár nagyon elfoglalt, készen áll az anyaságra. Csakúgy, mint a mintában szereplő anyagok jelentős részében, itt is passzív szereplőként van jelen, vagyis nem olvashatunk tőle nyilatkozatot. Szerepe tekintetében egy gyönyörű műsorvezető, aki „*magánéletének legféltettebb titkairól előre sose beszél*”. Szereplőket is csak két továbbit azonosítottam, akik csak említés szintjén jelennek meg: kollégái, akik úgy látják, egy-két kilót felszedett, és akik tudják, hogy már nagyon szeretne kisbabát, illetve férje, Nánási Pál. Mindezek mellett négy hozzá köthető értelmezőt azonosítottam: gyönyörű műsorvezető (2); Ördög Nóra (3); műsorvezető; Nóri (3). Az értelmezők ebben az írásban is többségében a külsejére utaltak („gyönyörű műsorvezető”), csakúgy, mint a jelzők („őzikelábú”). Az öt fotó pozitív érzéseket kelt, még a képaláírások sem hordoztak negatív felhangot: a Rubint Kristóf portréképe mellett megjelent képaláírás így szól: „*Rubint Kristóf producerrel többévi együttélés után kötött frigye végül mindössze négy hónapig tartott. Azóta volt férje már újránősült és boldog apuka*”. Méretüket tekintve négy negyed oldalasnál kisebb (keretes, saját terű), egy pedig fél oldalas (körbevágott, semleges terű, ezen egyedül szerepelt). Terjedelmét tekintve ugyanannyi szöveg szerepelt az oldalszámon belül, mint kép. Kettőn egyedül ábrázolták, míg a továbbiakon édesanyjával, Nánási Pállal, valamint Rubin Kristóffal.

SZTÁR HÍREK

Mikor teljesül a gyönyörű műsorvezető álma? Ördög Nóra készen áll az anyaságra. **Lehet, hogy nem éppen a legjobb időben**, hisz jelenleg rengeteg munkája van, de ezzel most nem foglalkozik.

ÖRDÖG NÓRA

Nincs messze az ANYASÁG?

A legutóbbi Csillag születik évi adásában erősen minirátás miniruhában lépett színpadra Ördög Nóra, amely önképeit remekül hangsúlyozta - ezzel derekáról, hasáról elvonta a figyelmet. Ami közvetlen kollégái úgy látják: mintha egy-két kilót felszedett volna a műsorvezető. És éppen a pocakja táján. De viselkedésében még nagyobb változást látnak.

Amikor csak ideje enged, félrevonulva, suttogva beszél telefonon férjével.

Kérdezték is tőle viccesen, ennyi idő után miről lehet ilyen szerelmesen sutyorgni, de Nóri nem válaszolt, csak mosolygott, és hihetetlenül boldognak tűnt. Ráadásul egyik nap kimerült-ségre, fáradékonyra is panaszkodott, miközben kizárta róla, hogy nagy munkatérjárású. Elképesztően keményen tud dolgozni, olykor napi tíz-tizenkét órát is bent van a szerkesztőségben, és még soha nem panaszkodott. Azoknak a kollégáknak, akiket barátaiknak is tekint, korábban részletesen beszámolt arról,

hogy második férjével, Nánási Pál fotográfussal már mindketten úgy érzik, nagyon szeretnék egy kisbabát.

Szeptemberben lesz két éve, hogy összeházasodtak, már ideje lenne a közös gyermekben is gondolkodni. Egy ideje azonban nem napi téma ez köztük, és mindkettőnek csak a munkájukra koncentrálnak. Talán náluk is beváltak az a módszer, amit pszichológusok is sokszor tanácsolnak: ha nem görcsölnek a baba-projektben, akkor fog összejönni. A gyönyörű műsorvezető magánéletének legféltettebb titkairól előre sosem beszél, csak ha biztos a dolgában. Nem véletlen, hogy férjhez is titokban ment másodsorra, csak utólag beszélt a nagy napról. Így **azt sem árulta el még senkinek, hogy áldott állapotban lenne.**

Kollégái biztosak benne: ha így van, Nóri akkor is addig fog dolgozni, ameddig csak tud, hiszen nem bírja elviselni a télen. Sokan úgy vélik, Nóri talán már is áldott állapotban van, mások biztosak benne, nincs messze, hogy ez megtörténjen.

2008 őszén derült ki, hogy egymásba szerettek, 2010 őszén titokban megesküdtek. Lehet, hogy 2012 őszén jön a baba...

RUBIN KRISTÓF producerrel többévi együttélés után kötött frígye végül mindössze négy hónapig tartott. Azóta volt férje már újránősült és boldog apuka

6 KISKEGYED

Ördög Nóra esetében tehát egy klasszikus, felfelé ívelő sikertörténetet látunk: a média generálta hírnév együtt járt egy olyan nőípus reprezentációjával, aki mind publikus, mind magánéletében sikeres, s így mintát képes szolgáltatni az olvasók számára. A botrány szele sem érintette, szinte tökéletesként mutatták különböző szerepeiben.

5.2.3. Oprah Winfrey

Oprah Winfrey a tengerentúli televíziózás legendás műsorvezetője, azon kevés afroamerikai nők egyike, akik saját erejükből lettek milliárdosok. Hatása a popkultúrára példa nélküli, őt tekintik a „vallomásos tévéműsorok” keresztanyjának. A *Forbes* magazin által összeállított legbefolyásosabb hírességek listáján pályafutása alatt többször is első helyen végzett. Mindezt az is alátámasztja, hogy egy kutatás eredménye szerint egymillió szavazatot jelentett Barack Obamának a 2008-as elnökválasztáson, hogy Oprah nyilvánosan mellette tette le a voksát a másik demokrata jelölttel, Hillary Clintonnal szemben. A hírnevet számára egy 1986-tól 2011-ig Amerikában futó beszélgetőműsor, a saját nevével fémjelzett *The Oprah Winfrey*

*Show*¹²⁰ hozta meg, amit a világ 145 országában sugároztak (Oprah Winfrey műsorát soha nem tűzte programjára egyetlen magyar csatorna sem. Ellentétben például a botrányairól elhíresült *The Jerry Springer Show*-val, maga a jelenség sem hagyott komolyabb nyomot a magyar nézők emlékezetében, illetve Oprah egyébként kitűnő filmes alakításai (pl. *The Color Purple*, *Beloved* stb.) a hazai nagyközönség számára alig-alig ismertek. Ennek tükrében egyáltalán nem meglepő, hogy a magyar bulvárlapok sokadik helyen foglalkoztak az amerikai világsztárral), és hetente átlagosan 30 millió nézőt vonzott a televíziók képernyője elé. A legsikeresebb tévéműsorként emlegették a nappali televíziózás történetében. Visszatérő téma volt benne az önbecsülés, az önerőből elért eredmények értékelése és a nők egyenjogúsága. Újszerűsége pedig abban rejlett, hogy emberközeli és interaktív tudott lenni. Oprah Winfrey ugyanis nemcsak, hogy tökélyre fejlesztette a bulvár talk-show műfaját, és a legzárkózottabb embert is bensőséges vallomásra tudta bírni, hanem gyakran ő is őszinte nyíltsággal beszélt magánéletéről, ami állandó jellemzője maradt műsorának.

31. kép Oprah Winfrey/ Oprah Winfrey, The Most Influential Talk Show Host in History. 2014. március 7. JobStreet. <https://www.jobstreet.com.ph/career-resources/oprah-winfrey#.Xn9EYYhKjct>. 2020.03.28.

1987-ben például, amikor olyan nőekkel beszélgetett, akik nemi erőszak áldozatai voltak, bevallotta, hogy gyermekkorában őt is molesztálták. Ezzel minden olyan korlátot ledöntött, ami elválasztotta volna a közönségtől. Vallott arról is, hogy 14 évesen gyermeket szült, hogy megcsalta a férje, megemlítette öngyilkossági kísérleteit, részletesen beszámolt a súlyával kapcsolatos problémáiról és fogyókúráiról, sőt eltitkolt féltestvérét is a *The Oprah Winfrey Show*-ban mutatta be. A műsorvezetőnő milliók példaképe lett, és vált meghatározó hanggá a televízióban. Az amerikai álom ideájának megfelelően ugyanis nagyon mélyről szinte már

---

¹²⁰ Az 1986-tól 2011-ig sugárzott műsor az amerikai televíziózás leghosszabb ideig futó, minden nap jelentkező beszélgetős műsora volt.

láthatatlan magasságokig emelkedett, és tündérmesébe illő, bámulatos karriertörténetet járt be: milliárdossá váló *self-made women* lett.

“*A semmiből jöttem. Semmi hatalom, semmi pénz. Még a gondolataim sem a sajátjaim voltak. Nem volt szabad akaratom, saját hangom. Most már megvan a lehetőségem, a hatalmam és az akaratom, hogy naponta milliókhoz szóljak. Én, aki a semmiből jöttem*” – fogalmazott korábban Oprah Winfrey az általa megtett útról”.¹²¹

1954-ben született a Mississippi állambéli Kosciuskóban, ahol egy gettóban nőtt fel. Kilenc éves korában unokatestvére és nagybátyja is zaklatta szexuálisan. 1983-ban a chicagói helyi tévéállomáson kapott egy interjúshow-t, ami mivel tömegeket vonzott a képernyők elé, a tévécsatorna áttette a show-t a legnézettebb sávba, és átkeresztelte *The Oprah Winfrey Show*-vá.¹²² A beszélgetőműsor pár hónap alatt megduplázta a nézettségét, és minden létező kritikus elismerését kivívta magának. Oprah Winfrey kipróbálta magát színésznőként is. 1985-ben, a *Biborszín* című filmben nyújtott alakításáért Golden Globe-díjat kapott és Oscarra is jelölték. Saját újságot is kiadott, és rengeteg jótékony ügyet felkarolt. A számára az igazi hírnevet meghozó *The Oprah Winfrey Show*-t 2011-ben sugározták utoljára, de ezzel televíziós pályafutása nem ért véget. Még abban az évben saját, kábelen is fogható csatornát indított, *The Oprah Winfrey Network* néven, aminek nemcsak az alapítója, hanem az elnök-vezérigazgatója is (<http://www.oprah.com/app/own-tv.html>).

5.2.3.1. Szövegek elemzése

5.2.3.1.1. Formai jellemzők

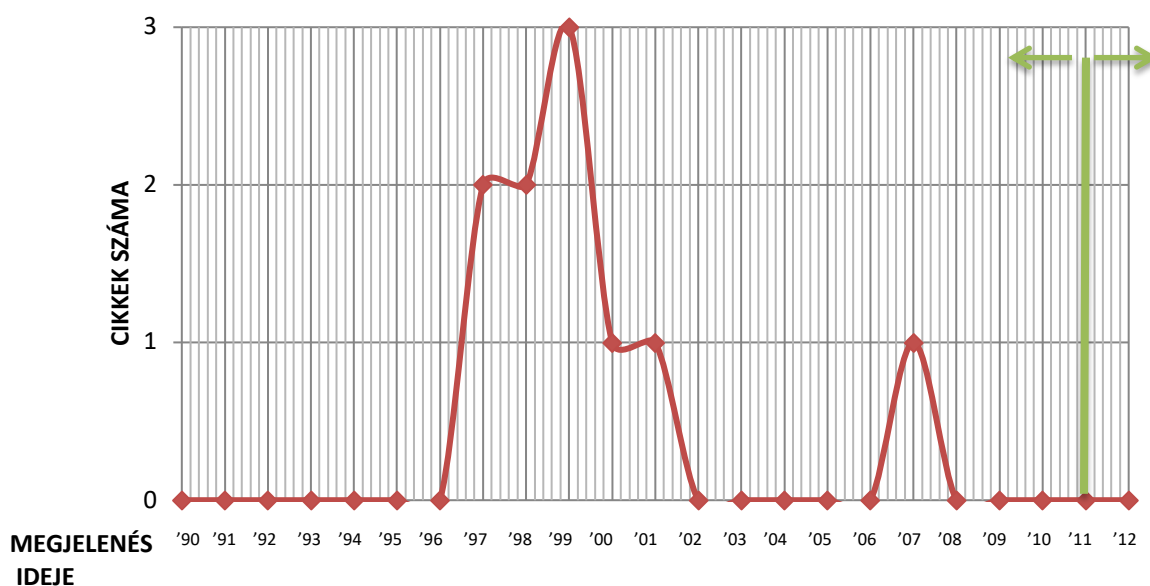
Oprah Winfrey-ről az elemzett minta 10 anyagán végeztem formai és tartalmi elemzést. Ezek mindegyike a *Kiskegyed*-ben jelent meg (címlapon egy sem). Az első 1997-ből való, az utolsó pedig 2007-ből. Itt érdemes megemlíteni a három lap jellegét, ugyanis ezek közül csak a *Kiskegyed* az, amely sztármagazin és klasszikus tanácsadó lap egyben, és előszeretettel

¹²¹ 2011-ben véget ér az Oprah Winfrey Show. 2009. november 20. Kreatív. http://kreativ.hu/cikk/2011_ben_veget_er_az_oprah_winfrey_show. 2020. 05. 08.

¹²² Az Egyesült Államokban az 1990-es évekre a talk show-k elfoglalták azt az egyeduralgó szerepet a tévében, amelyet korábban a szappanoperák töltek be, de ez az időszak a talk show-k évtizede lett Európában is. A délutáni televíziós talk show ősenek a késő esti tévés „sztárshow” tekinthető, amelyben egy népszerű műsorvezető ismert hírességekkel és sztárokkal folytatott könnyed, vidám beszélgetést. Magyarországon Vitray Tamás, Szilágyi János és Friderikusz Sándor teremtették meg ezt a népszerű, sztárokat felvonultató műsortípust. A hétköznapi talk show-ba viszont már hétköznapi embereket hívtak meg vendégeknak. Ennek sikere pedig abban rejlett, hogy a nézők szeretnek hozzájuk hasonló embereket látni, hallani, mert azok történeteinek keresztül saját maguk és a világ ellentmondásait is újragondolhatják. A szűkebb értelemben vett mindennapi – tehát nem sztárshow jellegű – televíziós talk show születését Phil Donahue neve jelzi, majd őt követte Oprah Winfrey, aki a többiekénél jobban látta, hogy a magánélet problémáit szórakoztatva kibeszélő műsoroké a jövő. Magyarországon a hétköznapi emberek magánéleti problémáit képernyőre vivő, hazai készítésű Mónika-show csak 2001-ben jelent meg az RTL Klub kereskedelmi csatornán, majd röviddel később követte a TV2 Claudia- és Jakupcsek-show-ja (Császi, 2008).

jelentet meg röviden bulvár anyagokat a televízió és a színház külföldi sztárjairól is. Szemben a *Nők Lapjával*, amelyre a személyes hangvétel, az érzelmi elmélyültség és az igényes témafeldolgozás a jellemző, míg a *Meglepetésben* pedig többnyire a sztárvilág magyar vonatkozásait mutatják be. Külföldi hírességekről csak akkor írnak, ha azok körül valamilyen aktualitás figyelhető meg. Érdekes képet mutat, hogy 1997 és 2001 között minden évben írtak Oprah Winfreyről, ezt az aktív időszakot követve legközelebb viszont már csak 2007-ben – vizsgálati időszakomat nézve utoljára. A tíz anyag időbeli megoszlását az alábbi ábra mutatja:

23. ábra Az Oprah Winfreyhez köthető 10 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹²³

Megjelenés tekintetében a 11 év alatt – 1997 és 2007 között – tehát egy nagyobb csúcspont volt megfigyelhető: 1999, amikor a legtöbb, összesen három cikkben írtak róla. Jelensége azonban nem volt stabil. 2000-ben és 2001-ben még azonosítottam egy-egy róla szóló cikket, azt követően viszont 2007-ig egyet sem. Ettől kezdve – az általam vizsgált időszakot nézve – teljesen eltűnt a *Kiskegyed* lapszámainak hasábjairól, annak ellenére, hogy a számára hírnevet hozó *The Oprah Winfrey Show* egészen 2011-ig futott a csatornán. Ebből az következik, hogy az ő esetében nem a televízió határozta meg népszerűségét – már ami a női hetilapokat illeti –, és a róla szóló anyagok megjelenési idejét sem lehetett eseményekkel összefüggésbe hozni.

A 10 cikk műfaját nem jellemezte sokszínűség, hiszen mindegyik hírösszeállítás (hírcsokor)¹²⁴ volt. Önállóan soha nem jelent meg témaként. Ilyen hírösszeállításra példa az a

¹²³ A zöld függőleges vonal azt az évet jelöli, amikor utoljára tűzték műsorra a televízióban az *Oprah Winfrey show*-t.

¹²⁴ Hírösszeállítás (hírcsokor): „Azonos vagy hasonló témájú, eltérő, hasonló vagy azonos idejű, esetleg más-más forrású, különböző (esetleg egymáshoz közeli) helyszínről vett hírek kiválogatása és egyetlen anyaggá történő elrendezése. Ezek önálló híreként, de csokorba kötve, hírvonatban, hírblokkban, hírhasámban jelennek meg, önálló híreként” (Arany, 2004: 78).

2007-es cikk, amelyik arra kereste a választ, hogy ki a gazdagabb? Britney Spears vagy Christina Aquera, Oprah Winfrey vagy Donald Trump, Nicole Kidman vagy Cameron Diaz, esetleg Julia Roberts vagy Jennifer Anniston?

„Ki a gazdagabb?

A dúsgazdagok vagyona között mezei ésszel felfoghatatlan a különbség. Tízmillió ide vagy oda, mi az nekik?... Oprah vagy Donald? A rajongók szerint 47%-53%. Ha az amerikai talkshow-k királynője gazdag, akkor Donald Trump, az ingatlanmogul, médiasztár és befektető vagyoni helyzetére nincs szó. A 60 éves férfi, aki birtokosa a Miss USA-választásnak is, ami arrafelé meglehetősen nyereséges üzlet, hárommilliárdos vagyonát fialtatja, szemben Oprah Winfreyvel, aki viszont feleannyi pénzből „mindössze” fényűzőn él.”¹²⁵

Az Oprah Winfrey-ről szóló írásokat formai szempontból a következők jellemezték. **Személytelenség – nyilatkozatok hiánya – és a tények rövid bemutatása.** Az írások mindegyikében Oprah Winfrey passzív szereplőként volt jelen, vagyis az anyagokban nem kapott lehetőséget arra, hogy megnyilatkozzon, ezáltal pedig alakítsa a saját képét. Az elemzésbe bevont cikkekben csakis a szerzők írtak róla.

„FÜLEST KAPTUNK „Oprah Winfrey híres talk show-jába invitálta a legendás Beatlest, Paul McCartneyt, aki hatalmas sikert aratott új, klasszikus szimfóniájával” (b, 1999: 19).

Cím nélküli hírek. A szerkesztők a róla szóló anyagokat nem emelték ki, a rövid írásokban csak tipográfiai szempontból jelezték, hogy ő a cikk témája.

„Oprah Winfrey, a híres amerikai talkshow-műsorvezető visszamondta Dennis Rodman kosárlabda-játékos meghívását, aki új életrajzi könyvét szeretne volna bemutatni a műsorban. Oprah a kérdéses könyv bizonyos részeiről úgy érzi, már a jó ízlés határát súrolják. Rodman például megosztja az olvasókkal, milyen volt transzszexuálissal szeretkezni, és azt is bevallja, hogy amikor meccsek alatt a kispadon kell ülnie, gondolatban mindig maszturbál.”¹²⁶

---

¹²⁵ Cameron kilóra megvehetné Nicole-t!: *Ki a gazdagabb?*. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 19. szám. 24.

¹²⁶ *Perbe fogott sztárok*. Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam 26. szám. 18.

Rövid terjedelmű írások, kis felületen, nem vezető anyagként. A 10 hírösszeállítás terjedelme két kategóriába csoportosítható. Negyed oldalas anyag (1) és negyed oldalasnál kisebb terjedelmű anyagok (9). Ebből az következik, hogy elmaradt a részletes témafeldolgozás. Nem alakulhatott ki kötődés az olvasó és a sztár között, vagyis a fogyasztók nem tudtak azonosulni hírességükkel, ami egyébként a sztárság egyik mozgatórugója. Ha az Oprah Winfrey-ről szóló összetett anyagok elhelyezkedését nézzük, akkor ezek közül hét (2 teljes oldalas cikk, 3 a lap felső vagy háromnegyed oldalán helyezkedett el, 2 pedig a lap bal szélső hasábjában) kiemelt helyet kapott tördelés szempontjából a lapok oldalain. Ha viszont ezeken belül a műsorvezetőről szóló részeket elemezzük, akkor csak négyben jelent meg vezető rövidhírként.

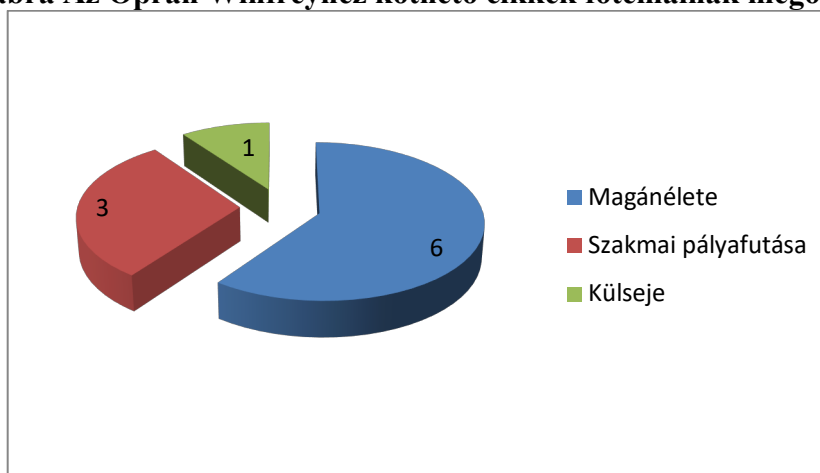
5.2.3.1.2. Tartalmi jellemzők

Az Oprah Winfrey-ről szóló hírek nemcsak formai, hanem tartalmi szempontból is érdekes képet mutattak, ugyanis – mint ahogyan az már a megjelenési idejüket vizsgálva is kiderült – a mintában nem rajzolódott ki dinamikus történet. Nem azonosíthatók a cikkek között összefüggések, átmenetek és aktualitások sem, amelyek egy-egy életeseményhez kötődnének. Sem külső, sem belső utánzásos mintaként nem szolgált a magyarországi olvasók számára, ő egyszerűen csak ismert volt, a köztudatban forgott. Ez persze összefüggésbe hozható azzal, hogy Magyarországon soha nem vetítették show-ját – pedig ellenkező esetben akár jó példaként szolgálhatott volna, orientációs pont is lehetett volna. Ő ugyanis ragaszkodott ahhoz, hogy műsora az egész társadalomhoz szóljon: az egyéni önmegvalósítást és önsegítést tette alapelvvé. Az általa meghonosított *new age* típusú talk show lett az az etalon, amelyhez képest a többi talk show is meghatározható lett. Az anyagok témáit három kategória köré csoportosítottam (a magánéletéről és a szakmai pályafutásáról szóló hírekben folyamatos volt az átmenet).¹²⁷

---

¹²⁷ A cikkek terjedelmét tekintve, mivel kivétel nélkül rövid anyagokról beszélhetünk, az írásokban nem azonosítottam melléktémákat, hiszen azok többnyire csak egy téma köré csoportosultak.

24. ábra Az Oprah Winfreyhez köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Magánélet (6). Az ilyen hírekben egy fő mintázat ismétlődött újra, amely az amerikai álom ideájára épített: Oprah Winfrey egy egyszerű fekete nőként a mélyről indult, sok szenvedés érte, de végül tündérmesébe illő élete lett. Erre példa az alábbi cikkrészlet.

„FARMERLÁNY A TÉVÉBŐL

Hatalmas a vagyona. Oprah Winfrey 44 évesen óriási sikereket tud maga mögött. Saját produkciós cége van, színésznőként Oscar-jelölést kapott a Beloved című filmben nyújtott alakításáért, talk-show-ját egyszerre 14 millióan nézik az USA-ban, és több millió ember 132 másik országban. Pedig amikor 1954-ben egy farmon meglátta a napvilágot, látszólag semmi esélye sem volt arra, hogy vigye valamire. Borzasztó szegénységben élt, eleinte nagyszülei nevelték apja és anyja kusza családi viszonyai miatt. Szerencsére általános iskolai tanítónője felfigyelt rá, észrevette, hogy nagyon tehetséges. A középiskola befejezése után egyetemre ment, és már gólya korában dolgozni kezdett a sajtóban. Interjúalanyai talán azért szeretik és nyílnak meg előtte, mert Oprah is nagyon őszinte. A nyilvánosság előtt bevallotta, hogy régen kokainozott, és gyerekkorában nemi erőszak áldozata lett.”¹²⁸

Most már viszont hatalmas a vagyona, óriási sikert ért el, 14 millióan követik, pedig amikor megszületett, „*semmi esélye nem volt arra, hogy vigye valamire*”.

Szakmai pályafutás (3). Karriertörténete három anyagban újra és újra megismétlődött, építve ezzel a fogyasztói civilizáció igényeire: milliárdossá váló self-made woman, önerejéből óriási sikert elérő nő lett.

¹²⁸ *A világ legbefolyásosabb asszonyai: Méhkirálynők uralma.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam 40. szám. 19.

„Opra Winfrey, a népszerű televíziós műsorvezető lehetne az Egyesült Államok következő elnöke? A tisztségért egyébként is nagy a tülekedés a show-biznisz világában. Igaz, a talk-show nagyasszonya eddig még nem jelentette be, hogy jelöltetni kívánja magát, ám a reformpártiak nagyon szeretnék, ha indulna a választásokon.”¹²⁹

Gyakorta jelent meg bennük a gazdagság és fényűzés is, amelyeket nagy szenvedés árán ért el.

„Oprah Winfrey, a leghíresebb amerikai talk show-személyiség iszonyúan gazdag. Szinte meg sem érzi, ha megvesz egy-egy ingatlant. Chicagóban például kétszintes, 24 szobás lakást mondhat magáénak egy parti magas házban. A fürdőszobában természetesen arany csaptelepből folyik a víz a hidromasszázs kádba. Indiana államban szolid 3 és fél millió dolláros farmot vásárolt, ahol gyakran tölti a hétvégét. Jellemző, hogy a kutyaól fűthető, és van saját helikopter-leszálló pályája. Amikor 1988-ban megvette a 12 hálószobás házat, csak a garázs átalakításáért 300 ezer dollárt fizetett az iparosoknak...” (báj, 1998: 16).

Külső (1 hírben). Külsejéről csak egy anyagban írtak, annak ellenére, hogy ez a női lapok kedvenc témája. Arról szól, hogy bár kislánysként vékony volt, később már 126 kilóra hízott. Ezt követően sikerült lefogytania, majd újra elérte az egy mázsát.

„...A népszerű tévés műsorvezető nő vékony kislánnyá serdült. Aztán harmincas éveire már száz kilót közelített a súlya. 1992-re teljesen eldeformálódott a teste (126 kiló volt éppen), és akkor megszólalt Oprahnál a vészcsengő. Komoly edzésbe fogott, hogy visszanyerje versenysúlyát. Az erőfeszítést siker koronázta: 3 év alatt 63 kilóra fogyott. Mára viszont újra elérte az egy mázsát. Állítólag barátja, Stedman Graham akkor veszi majd el, ha lefogy.”¹³⁰

A mintában a sztár mindvégig egy magas pozícióban lévő nőként jelent meg, akinek nemcsak hírneve, hanem hatalma is van és a hollywoodi elit tagja. Ezt alátámasztották az írásokban megjelenő szereplők is, akik szakmai pályafutásához és magánéletéhez köthetők. Ők soha nem nyilatkoztak, a hírekben csak érintőlegesen tűntek fel.

---

¹²⁹ *Fülest kaptunk: Oprah és az elnöki szék.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam 45. szám. 20.

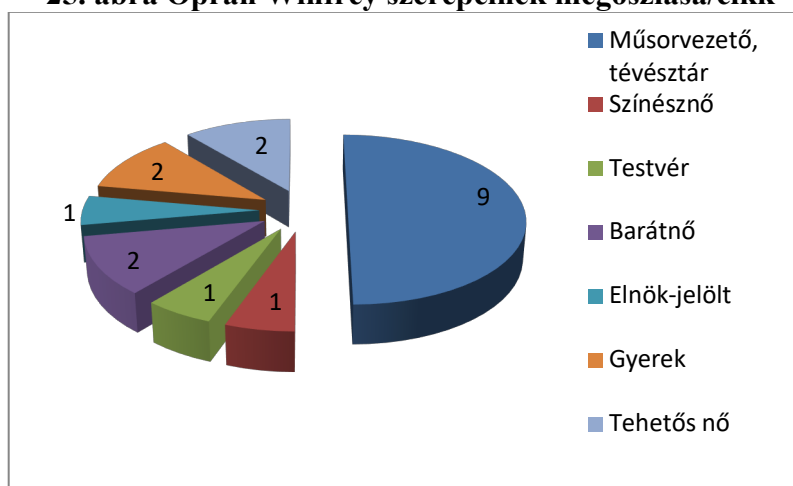
¹³⁰ *Százhuszonhatnak a fele is elegendő lenne: Jojó- királynők.* Kiskegyed. 2001.10. évfolyam 14. szám. 16.

15. táblázat Az Oprah Winfreyhez köthető cikkekben megjelenő szereplők

Karrierjéhez és pályafutásához köthető szereplők (4 db)	Kontextus, amiben megjelennek	Magánéletéhez köthető szereplők (7 db)	Kontextus, amiben megjelennek
Dennis Rodman	Kosárlabda játékos, akinek meghívását visszamondta a The Oprah Winfrey show-jába.	Közlekedési rendőrök	Megbüntették a közlekedési rendőrök San Francisco-ban.
Billy Rizo	Showműsorának egyik alkalmazottja. Csakúgy, mint férjével, ő is HIV pozitív volt. Fizette a biztosítását is.	Jeffrey Lee	Oprah Winfrey férjével volt. HIV pozitív beteg volt, és bár nem álltak közel egymáshoz, megrázta a halálhíre.
Reformpártiak	A Reformpártiak szeretnék, ha indulna a választásokon.	Donald Trump	Donald Trump amerikai ingatlanmogul, médiasztár és befektető, vagyoni helyzetére nincs szó. Gazdagabb, mint Oprah.
Paul McCartney	A legendás Beatles-tagot meghívta a The Oprah Winfrey showba.	Nagyszülei (2 hírben)	Szülei viszállyai miatt nagyszülei nevelték
		Stedman Graham (3 hírben)	Párja, akivel nem szeretne összeházasodni, mivel anélkül is boldogok.
		Cher	Cher szomszédságában is van egy villája.
		Sylvester Stallone	Sylvester Stallone is a szomszédja.

Oprah Winfrey – noha többnyire rövid hírek jelentek meg róla – szerepeinek köszönhetően a egyfajta orientációs pont tudott lenni a fogyasztók számára, annak ellenére is, hogy óriási sikere már-már el is távolította a sztárt a fogyasztótól. Különlegessége azonban, hogy az ő esetében az azonosulás és az extrémítás együtt is tudott működni, kettős logika figyelhető meg az anyagokban: a magánéleti elemek taglalása miatt közeliként érezhették őket az olvasók, míg a mérhetetlen gazdagsága miatt távoliként. A 10 anyagban feltűnő szerepeit hét téma köré csoportosítottam.

25. ábra Oprah Winfrey szerepeinek megoszlása/cikk

A legtöbb esetben műsorvezetőként, tévésztárként tűnt fel, vagyis szakmai pályafutása határozta meg képét. Ezek a hírnevét vagy szakmai kvalitásait állították középpontba.

Magánéleti szerepeket viszont alig azonosíthatunk. A mintában egy jelző (nagyon őszinte) és 8 értelmező jelent meg róla. Voltak, amelyek a nevére, míg mások népszerűségére, vagy éppen tehetségére utaltak.

- 1) Népszerűségére utaló értelmezők (4): Híres amerikai talkshow-műsorvezető; Tévészár; Oprah Winfrey, a leghíresebb amerikai talk show-személyiség; Népszerű televíziós műsorvezető (2 cikkben)
- 2) Nevére utaló értelmezők (2): Oprah (8 cikkben); Oprah Winfrey (8 cikkben)
- 3) Tehetségére utaló értelmezők (2): Talk-show nagymama; Az amerikai talkshow-k királynője

Nem jellemezte megjelenítését az értelmezők és jelzők sokasága, nem is figyelhető meg az információk eltúlzása. Ezek inkább talk-show-jára és globális hírnevére utaltak. Megjelenítése ezért sokban hasonlított Ördög Nóráéra. Legfontosabb tulajdonságuk ugyanis mindkettejüknek az volt, hogy „népszerűek”, ezért is szerepeltek sokat a lapokban (annak ellenére, hogy Oprah show-ját nálunk nem is vetítették).

5.2.3.2. Fotók elemzése

Mivel a női lapok esetében kiemelten hangsúlyos szereppel bír, hogy a médiapiac szereplőiként nemcsak a szövegeken, hanem képeken keresztül is kommunikálnak az olvasóval, ezért nem hagyhatók figyelmen kívül az Oprah Winfrey-ről megjelent fotók sem, amelyekből – a 10 cikket tartalmazó mintában – 11 jelent meg. Két hír esetében csak szöveget találunk képet nem. Hat cikk mindegyike egy-egy fotót is tartalmazott, egy cikk két fotót, további egy pedig hármat (ezek közül kettőn maga a műsorvezető is szerepelt).

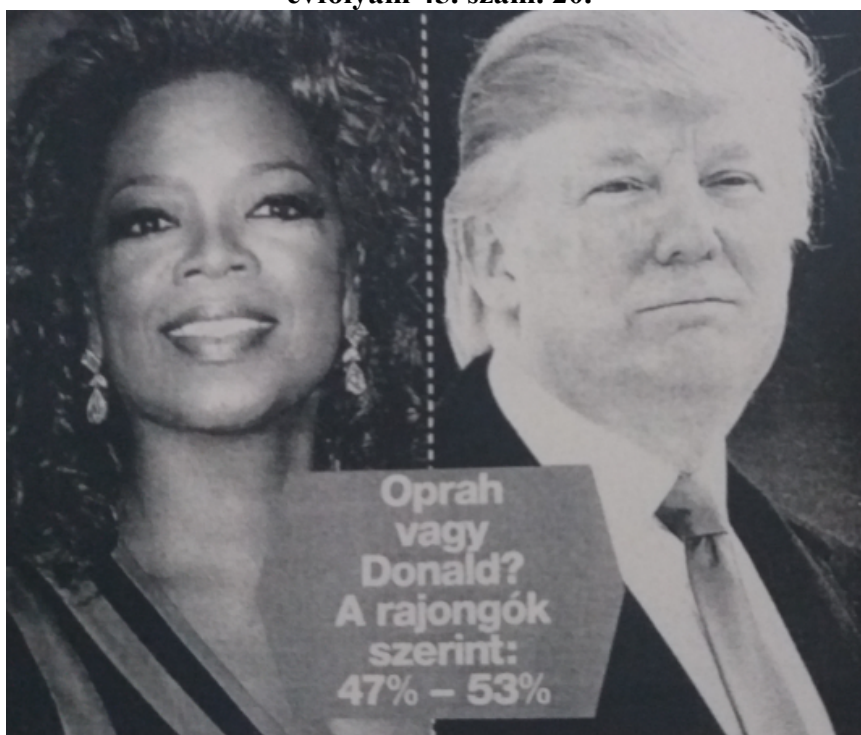
16. táblázat Az Oprah Winfreyről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terü	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	0 db	0 db	–	–	–	–	–	0 db
Meglepetés	0 db	0 db	–	–	–	–	–	0 db
Kiskegyed	11 db	0 db	–	9 db negyed oldalasnál kisebb, 2 db negyed oldalas	1 esetben a fotó terjedelme meghaladja a szövegét, 9 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik	9 db keretes, 2 db körbevágott	7 db semleges terü, 4 db saját terü	8 db

A szöveghez hasonlóan a fotók terjedelme is csekély helyet foglalt el a lapok hasábjain, kilenc közülük negyed oldalnál kisebb volt, kettő pedig negyed oldalas. Ez igaz volt a fotók és a szöveg arányára is, ugyanis kilenc esetben ezek terjedelme megegyezett, és csak egynél haladta meg a fotó terjedelme a szövegét. Bár az Oprah Winfrey-ről megjelent fotók szinte mindegyike mozgást ábrázolt, stílusukat tekintve pedig a lesifotó kategóriába tartoztak, kilenc mégis keretes (alább egy példa), és csak kettő volt körbevágott.¹³¹

Annak ellenére, hogy a róla szóló hírek három témakör köré csoportosíthatók, a fotóin már alig lehetett tevékenységeket azonosítani: nyolc beállított volt, további négyen pedig hivatása közben ábrázolva mutatták be, azonban mindegyiken egy sikeres nő látható, megfigyelhető egy történet, életkorbeli változás viszont alig.

32. kép Keretes fotó/ *Fülest kaptunk: Oprah és az elnöki szék. Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam 45. szám. 20.*

Az összes Oprah Winfrey-ről készült fotón közeliként ábrázolták a műsorvezetőt, és hét saját térrel is rendelkezett, szemben a semleges terű fotókkal, amelyek többségén nem látszik a háttér, ezek portréfotók.

A 11 képből álló mintában csak két olyan fotót azonosítottam (egyiken a lakásáról készült kép látható, míg egy másik egy unokatestvéréről készült portrékép), amelyeken Oprah Winfrey nem is szerepelt. A többi nyolc fotón egyedül ábrázolták, egy másikon pedig

¹³¹ A lesifotó a „célszemély” számára jellemzően váratlanul, esetleg titokban, engedélye nélkül vagy kifejezett tiltása ellenére készül.

párjával, Stedman Grahammal. Ez a kép azért volt érdekes, mert a szöveg a nemi erőszakra szólt, a fotó mégis egy boldog pár képét sugározta.

33. kép (bj): Tina sokáig tűrt – Oprah megúsza nemi erőszakkal: Ha üt, lépj olajra!. Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam 27. szám. 17.

A mikroelemzéshez egy 1998-as, rövid hírt választottam ki a *Nők Lapjából*, ami tipikus példája annak, hogy a női hetilapban milyen anyagok jelentek meg a műsorvezetőről: rövid hír, összetett anyagokban, cím nélkül.

34. kép (báj): Elveszett barátok, rokonok: Akiket az AIDS szele megcsapott. Kiskegyed. 1998.7. évfolyam 29. szám. 17.

na már aligha kesereg, hogy a színészetet választotta, jól megélő a szerepeiből is.

VISSZAFOGOTT KRITIKUSOK

A Klinika mellett a közönség láthatta az Álomhajó avagy a nálunk is most futó Kórház a pálmák alatt című produkciókban. A legsikeresebb viszont kétségtelenül a Fekete-erdő szívében játszódó kórházi sorozat volt. Elke nővér, Christa asszony, a két Brinkmann doki, no és persze Jerry kutya fél Európát meghódította. A kontinens csaknem valamennyi országában vetítették epizódjait. A kritikusok is – szokásukkal ellentétben – kesztyűs kézzel bírálták a produkcióval, bár megemlítették, hogy kevés benne az igazi konfliktushelyzet. Egy biztos, ebben nem versenyezhetett a Dallasszal vagy a Savannah-val.

Wussow egyébként igazi élet

ELVESZTETT BARÁTOK, ROKONOK

Akiket az AIDS szele megcsapott

Az amerikai sztárok mindig mélyen a zsebükből nyúlnak, ha támogatni kell valamelyik AIDS-alapítványt. Adakozásukat gyakran személyes élmények határozzák meg.

Oprah Winfrey a féltestvérét, Jeffrey Lee-t veszítette el. Nem álltak közel egymáshoz, Oprah-t mégis nagyon megrázta Jeffrey halálhíre. Showműsorának egyik alkalmazottja, Billy Rizzo is HIV-pozitív volt. Oprah fizette a férfi biztosítását, és igyekezett minél többet segíteni neki. Naponta felhívta, hogy megkérdezze, nincs-e szüksége valamire. Amikor Billy haldoklott, az ágya mellett ült.

Madonna két közeli AIDS-es barátját veszítette el. Christopher Flynn a támogatója volt. 1990 októberében, hatvanévesen halt bele a gyógyíthatatlan kórba. A michigani balettiskolában oktatta Madonnát, aki gyakorta „mentoromnak, apámnak, képzeletbeli szeretőmnek, bátyámnak” nevezte.

Ez az összetett anyag arról szólt, hogy féltestvérét AIDS-ben veszítette el, és show-jának egyik alkalmazottja is ebben a betegségben szenvedett. Ebből is adódik, hogy a szövegben csak két szereplő tűnt fel: féltestvére, Jeffrey Lee, valamint kollégája, Billy Rizo. Szerepe ezért szakmai pályafutásához és jótékonyági tevékenységéhez kötődött. Bár a szerkesztők megjelenítettek az ilyen anyagokban magánéleti szálakat, de mindezt úgy, hogy azok nem ágyazódtak társadalomtörténeti keretbe. Oprah Winfrey globális ikon volt, világszerte ismerték, ezért is kaphatott helyet a lapokban, de az ilyen anyagokkal csak a magazinok olvasmányosságát segítették. Egy negyed oldalnál kisebb portrékép jelent meg a szöveg mellett, amely célja pusztán az ábrázolás volt, pozitív érzelmet sugallt.

Oprah Winfrey esetében tehát sztárhírek jutottak el a magyar olvasóhoz, és ezeken keresztül egy nehézségektől sem mentes karrier története bontakozott ki, újra és újra. A sikeres nő példája ugyan egy olyan korban vált jelentőssé, amikor Magyarországon is egyre több nő ért el szakmai sikereket, azonban mivel nem vetítették nálunk műsorát, tehát komoly nyomot sem tudott hagyni a nézőkben, nem volt kedvelt témája a tárgyalt lapoknak.

5.2.4. Összegzés

Bár Albert Györgyi, Ördög Nóra és Oprah Winfrey teljesen eltérő műsортípusokkal váltak ismertekké (Albert Györgyi főként közszolgálati műsorokat, Ördög Nóra tehetségkutatókat, Oprah Winfrey talk-show-t vezetett), a magazinokban történő megjelenítésükben mégis nagyon sok közös vonás figyelhető meg. Egyrészt, hogy többségében a *Kiskegyed* foglalkozott velük. Másrészt, hogy történetüket különféle intenzitást adó események befolyásolták. Harmadrészt pedig, hogy szerepeik televíziós pályafutásukra helyezték a hangsúlyt. Hírnevüket mindhármójuk esetében a média alakította (igaz ehhez hozzájárult Albert Györgyi esetében az önreflexió is), azonban a fő hangsúly azon volt, hogy ők ehhez a folyamathoz mennyiben és hogyan járultak hozzá, hozzájárulhattak-e egyáltalán?

Látható, hogy Albert Györgyi és Ördög Nóra jelenléte a vizsgált időszakban folyamatos volt, viszonylag stabil, Oprah Winfreyé azonban lefelé tartott. Az előbbiekről részletgazdagon írtak, és előszeretettel használták őket a címlapokon is, míg a külföldi híresség esetében, hiába sokkal nagyobb és nemzetközi célközönséget tudhatott magáénak, csak negyed oldalnál kisebb terjedelmű anyagokat találunk, és azok sem kiemelt helyen jelentek meg. Műsora Magyarországra nem jutott el, és talán ezért sem tudott mély nyomot hagyni a magyar nézőkben és ezáltal az olvasókban sem. Pedig csakúgy, mint Albert Györgyi, ő is rendszeresen, nyíltan, kendőzetlenül beszélt magánéletéről, és felelősséget érzett a nehéz helyzetben lévők iránt. Míg azonban Albert Györgyi az áldozat prototípusát jelenítette meg,

Oprah Winfrey megmaradt magas pozícióban lévő nőnek éppen azért, mert elérhetetlen volt a magyar fogyasztók számára.

17. táblázat A 3 televíziós műsorvezető jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján

	ALBERT GYÖRGYI	ÖRDÖG NÓRA	OPRAH WINTREY
Cikkek száma	31	45	10
Magazin megjelenése, amelyben a legtöbbszőr megjelent	Kiskegyed	Kiskegyed	Kiskegyed
A műsorvezető intenzitása	Folyamatos jelenlét	Folyamatos, felfelé ívelő jelenlét	Lefutó jelenlét
Intenzitást adó esemény/események	Válása, könyveinek megjelenése, halála	Televíziós műsorvezetései	Televíziós műsorvezetései
A legtöbb cikk terjedelme	Egyoldalas és annál hosszabb	Egyoldalas és annál hosszabb	Negyed oldalnál rövidebb
A legtöbb cikk elhelyezkedése	Kiemelt helyen	Kiemelt helyen	Nem kiemelt helyen
Címlapok száma	10	13	0
Fő téma	Párkapcsolatai, férjei	Külseje és hétköznapi élete	Magánélete
Fő műfaj	Hír	Hír	Hírösszeállítás
Szerepek száma	6	10	7
Fő szerep	Író, újságíró, televíziós műsorvezető	Műsorvezető	Tévésztaár
Értelmezők száma	19	53	8
Leggyakoribb értelmező	Szakmai pályafutására utaló (újságíró)	Külső-belső tulajdonságára utaló	Népszerűségére utaló
Fotók száma	106	124	11
Legtöbb fotó mérete	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb
Magazin megnevezése, amelyben a legtöbb fotó megjelent	Kiskegyed	Kiskegyed	Kiskegyed
Fotókon végzett fő tevékenység	Önsorsrontás	„Nő”, feleség	Sikeres nő
Fotók hangvétele	Negatív érzéseket keltő látvány	Pozitív érzéseket keltő látvány	Pozitív érzéseket keltő látvány
A legtöbb esetben hogy alakult fotó és szöveg aránya	Fotó és szöveg aránya megegyezett	Fotók terjedelme meghaladta a szövegét	Fotó és szöveg aránya megegyezett

Mindhárman televíziós műsorvezetőként szereztek hírnevet, Albert Györgyi megjelenítése azonban tökéletes példája annak, hogyan válhat valaki riporterből reality sztárrá, ez pedig nemcsak a média munkájának eredménye. Albert Györgyi és Oprah Winfrey botrányai az „alászállás rítusában” (Rojek, 2001), a magasról a mélybe zuhanásban fogalmazódtak meg.

„[A] botrány hírére hallva azt éljük át, hogy egy pillanatra felfeslik a világ, megnyílik a (társadalmi) nemlét szakadéka. A közösség, a közélet fontos szereplői hirtelen kiesnek szerepükből (...). Hirtelen beelátunk titkaikba, valóságos életükbe, ott állnak előttünk csupaszon, védtelenül, mintha váratlanul leomlottak volna házuk, életük falai. (...) Elborzadunk, nevetünk rajtuk. Vagy rájuk ugorhatunk és szétéphetjük őket” (Hankiss, 2000: 200).

Ezzel ellentétben Ördög Nóra esetében, akivel ugyan jelentek meg interjúk, de korántsem beszélt annyira nyíltan életéről, mint a másik két híresség, a lapok a külső megjelenésére építettek. Képes volt nyomatékos adni a reklámcélú kommunikációnak is (megjelenítésében a képek szerepeltek túlsúlyban), így hirdethettek arcával különféle kozmetikai termékeket.

A sztárterületről összességében elmondható, hogy egyrészt itt is kiemelt jelentőséggel bírt az, hogy az olvasók mennyire érezhették magukhoz közelinek az adott hírességet. Másrészt, hogy a sztár mennyire tudta figyelembe venni a magyar bulvárfogyasztók igényeit, és ha nem, akkor a sztár milyen más tulajdonsága vált érdekessé. Mivel a televíziós hírességek esetében a személyiségjegyeik a fontosak, ez indokolhatja, hogy leginkább a *Kiskegyed* foglalkozott velük. Csakúgy, mint az énekesek esetében, itt is látszik az intenzitást adó események fontossága. Főtémát a magánéletük szolgáltatott (lévén, hogy személyiségjegyeik a fontosak), szerepeik viszont szakmai tevékenységükre utaltak. Ha azonban nincs önreflexió, egyes szám első személyű elbeszélés, a média érdeklődése a sztár külseje felé fordul (amennyiben attraktív személyről van szó). Erre jó példa Ördög Nóra.

5.3. SZÍNÉSZEK

Dolgozatom ezen fejezetében a színészek – Törőcsik Mari, Dobó Kata és Marilyn Monroe – sajtóbeli megjelenítésével foglalkozom. Az öt elemzett sztárterület közül itt azonosítottam a második legnagyobb cikkszámot (147 anyag), ezt csak a királyi családokról szólók (246 anyag) tudták megelőzni. Ezen sztárterület bemutatását éppen ezért sem lehet mellőzni, hiszen tökéletesen nyomon követhető itt (is) a sajtó hírnévgeneráló folyamata, ráadásul ki kell emelni, hogy a *sztárság* intézményének *kialakulását* is a film tömegműedium volta tette lehetővé, amelynek egyik legfontosabb összetevője a színészi játék.

Richard Dyer a mozicsillagok reprezentációjának vizsgálatával alapozta meg a kultúrakutatás reprezentációvizsgálati irányzatát és egyben a sztártudományokat is. A filmsztárokat kulturális szöveggként értelmezte, és úgy írta le, mint olyan társadalmi konstrukciókat, amelyek meglétében a történelem nagy szerepet játszik, vagyis szerinte egy mozicsillag csak adott kontextusban válhat azzá, aki. (Turner, 2014).

P. David Marshall munkájában arra is kitér, hogy a nyugati kultúrákban a filmszillagoknak nemcsak gazdasági, hanem kulturális és társadalmi értékeket is tulajdonítanak. Bár hírességekkel találkozhatunk a sport, a zene vagy a televíziózás területén, a filmsztárok vizsgálata az egyik legbonyolultabb és legérdekesebb, ugyanis esetükben el kell különítenünk egymástól a privát és a nyilvános ént. Míg példának okáért Clint Eastwood esetében folyamatosan szóba került karriere és ezáltal szakmai teljesítménye, képe pedig ez alapján formálódott, a televíziós hírességeknél ez nem figyelhető meg, hiszen náluk nincs szó eljátszott szerepről, nekik önmagukat kell adniuk. Ez a képük tematizálódik a médiumokban. (Turner, 2014).

John Langer (1981) úgy látja, hogy a film csillagokat teremtett, míg a televízió személyiségeket. Amellett érvel, hogy a filmsztárok azért lesznek híresek, mert egy szerepet játszanak el és másvalaki bőrét bújnak, míg a tévésztárok az átlagtól eltérő személyiségükkel hódítanak, vagyis a privát énjük a fontos.

Mindezek ellenére a filmsztárokat elkülönítjük ábrázolt szerepüktől, és mint személyt jegyezzük meg – vallja Buda Béla (1986).

„A különválás olyan értelemben megy végbe, hogy a néző, aki beleéli magát valamilyen pozícióba, és attól kezdve annak lelkiállapotából követi érzelemmel az eseményeket, a szereptől elkülönítve, mint személyt jegyzi meg és építi be képként a színészt” (Buda, 1986: 113-114).

A színészek területén belül olyan hírességekkel foglalkozom – csakúgy, mint az előző sztárterületek vizsgálata során –, akik esetében a rajongók különböző társadalmi háttérrel rendelkeznek, és eltérő a nemi, korbeli összetételük is. Az elemzett sztárok maguk pedig nem egy időben váltak híressé, vagyis aktív időszakuk – többnyire – különböző időintervallumokra esik.

18. táblázat Dobó Kata, Törőcsik Mari és Marilyn Monroe általános jellemzői

Név	Születési dátum	Aktív pályafutás	Fő médium, amely a pályafutását alakította	Közönség korbeli összetétele
Törőcsik Mari	1935	1954–	Film, televízió, sajtó	Lokális sztár 50+
Dobó Kata	1974	1995–	Film, televízió, sajtó	Lokális sztár 18–49
Marilyn Monroe	1926	1945–1962	Film, televízió, sajtó	Globális sztár 50+

A három színésznő közül Törőcsik Mari rendelkezik a leghosszabb ideje tartó aktív pályafutással. Olyan híresség, akit sokan szeretnek, és akinek tehetségét díjakkal is elismerik, nemzetközi szinten is. A magyar, még élő színészek közül ő az, aki köré már-már mélyebb kultusz is felépült, tisztelik, és elkerüli a bulvárosodás. Magánélete helyett sokkal fontosabbnak tartják szakmai sikereinek bemutatását.

Bár Magyarországon a színészek körül közel sem épült ki akkora kultusz, mint Amerikában, a hollywoodi filmipar szele Dobó Kata esetében volt a legérezhetőbb, aki a kilencvenes évek végétől kezdve próbált befutni a tengerentúlon. Játzott apróbb – Robert De Niro oldalán (*15 perc hírnév*) – és nagyobb szerepet is (*Rollerball*) filmekben, valamint topkategóriás tévésorozat-epizódban (*CSI*), de végül nem tudott megmaradni az amerikai filmiparban. Tehetsége mellett már jelentős részben külseje, megjelenése került a róla szóló hírek fókuszába.

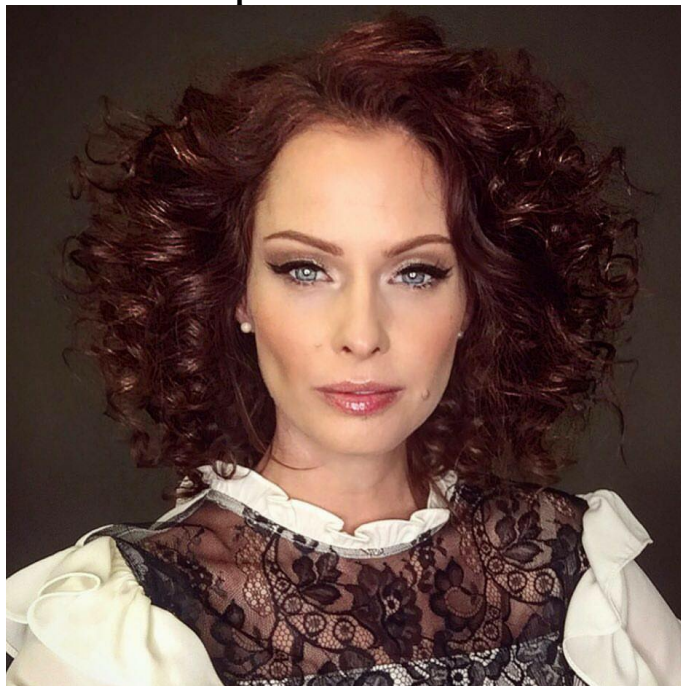
Marilyn Monroe sajtóbeli megjelenítésének vizsgálata viszont az egyik legérdekesebb, hiszen kutatásom kezdetekor ő már fél évszázada halott volt. Bár nem magyar híresség, mégis jelen volt a hazai sajtótermékekben, és nem csak saját korában, saját társadalmi közegében rajongtak érte.

5.3.1. Dobó Kata

Dobó Kata magyar színésznő, Kovács Katalin néven 1974-ben született Győrben. Több magazinban feltűnt modellként, Németországba is elszereződött, ahol katalógusokban szerepelt. 1995-ben egy véletlen folytán került be az *Éretlenek* című sorozat szereplői közé. Az igazi hírnevet 1997-ben az *A miniszter félrelép* című film hozta meg számára, amelyben Marosi Tündét alakította, de játszott az 1998-as *Európa Expressz*ben, valamint láthattuk a

Pepsi kultikus reklámjában is. Ennek köszönhetően örökre beivódott az idősebb korosztály tudatába is a bűgő hangú Dobó Kata „*Szia, Kata vagyok, van még egy Pepsid?*” kérdése. A 90-es évek végén Hollywoodban tanult színészmesterséget, majd nyolc év után hazajött. A színésznő játszott a 2005-ös *Csak szex és más semmiben*, valamint többek között a 2006-ban készült *Szabadság, szerelem* című filmben is.

35. kép Dobó Kata/facebook.

Dobó Kata még modellként Hajjas László mesterfodrász szerelme volt. Ezután ment férjhez Vermes Dávidhoz. A színésszel 1997-ben házasodtak össze, szerelmük mindössze egy évig tartott. Ezt követően Bochkor Gáborral alkottak egy párt, majd Fenyő Ivánnal, végül pedig Andy Vajnával, aki az Egyesült Államokban segítette a színésznőt. Több mint hét évig voltak együtt, 2006-ban szakítottak. Még ebben az évben elnyerte a Sikeres Nők Talentum-díjat, 2006-ban és 2008-ban pedig a Story Ötcsillag-díjat. Ezt követően Gulyás Levente zenész párja lett, akitől 2012-ben született meg kislánya, Szofi.

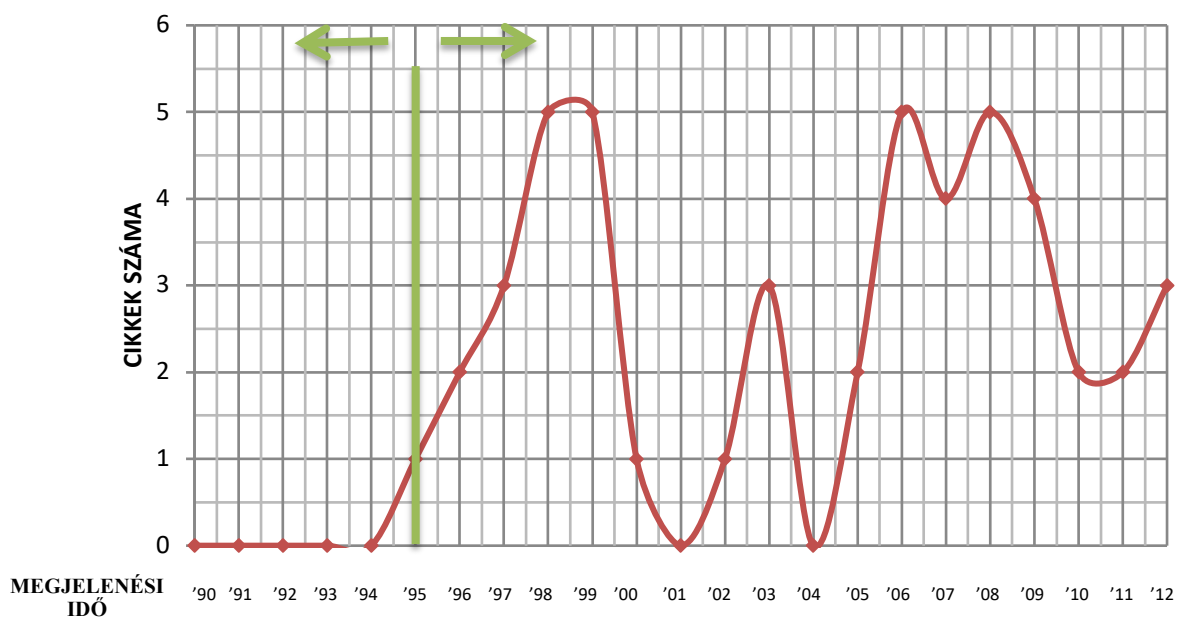
5.3.1.1. Szövegek elemzése

5.3.1.1.1. Formai jellemzők

Dobó Kata azon kevés színésznők egyike, aki ugyan már a '90-es évek első felében is szerepelt a nyilvános térben és ezzel együtt a női hetilapokban, de csak, mint testkép (neve ekkor még sehol nem jelent meg). Modellkedett, külső utánzásos mintaként szolgált, ami akkor még nem társult hírnévvel. 1995-től színésznőként vált népszerűvé és ismertté, amikor szerepet kapott az *Éretlenek* című sorozatban. Bár ettől kezdve úgy tűnt, hogy esetében csakis

teljesítményből adódó sztárságról beszélhetünk, később kifejtem, hogy ez koránt sincs így. A tárgyalt időszakban 1995 és 2012 között 48 hozzá köthető anyagot azonosítottam – tizenhatot a *Nők Lapjában* (ebből tízet a címlapon), tizennégyet a *Meglepetésben* (hármát a címlapon) és tizennyolcat a *Kiskegyedben* (nyolcat a címlapon) –, amelyekből 21 a címlapon is fel lett vezetve. Mindhárom lapban megjelenő cikkek publikálási dátuma hasonló tendenciát mutatott: a folyamatosságot nagyobb megszakítások követték. A *Nők Lapja* például 1997-ben kezdett el foglalkozni Dobó Katával és 1997 és 1999, illetve 2005 és 2010 között minden évben írtak róla, 2010-ben utoljára. A *Meglepetés* első évfolyamában is helyet kapott már a színésznő, és kutatásom utolsó évében is találtam még hozzá köthető anyagokat. Itt 1995 és 2000 között fedeztem fel folyamatosságot. Ez a tendencia a *Kiskegyed* esetében az utolsó évekre – 2008-2012 – esett. A lapban egyébként a vizsgálati időszak alatt 1998-ban publikálták az első róla szóló cikket, 2012-ben pedig az utolsót. A 48 írás megoszlását az alábbi ábra mutatja:

26. ábra A Dobó Katához köthető 48 cikk megjelenésének intenzitás 1990 és 2012 között¹³²

A Dobó Katáról szóló anyagok megjelenésének intenzitása tekintetében négy csúcspontot azonosítottam, amelyek eseményközpontúak voltak:

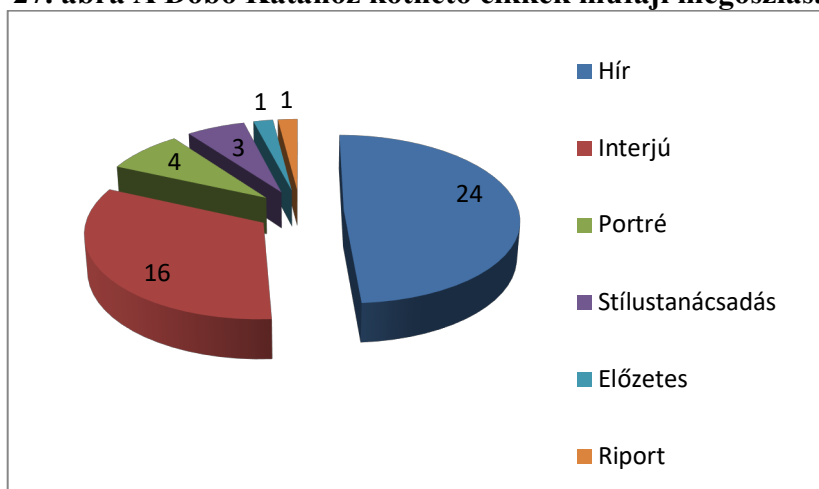
- 1998 – Amerikában élt, és időközben férjhez ment.
- 1999 - Ebben az évben mutatták be az *Európa Expressz* című filmet, amelynek szereplője volt. Az esemény apropóján újra a figyelem középpontjába került.

¹³² A zöld függőleges vonal színészi pályafutásának kezdetét jelöli.

- 2006 - Bemutatták főszereplésével a nagysikerű *Szabadság, szerelem* című filmet, ráadásul kiderült, hogy a színésznő kapcsolatban él Fenyő Iván színésszel.
- 2008 – A színésznő újra szerelmes lett, egyre többet látták Andy Vajnával.

Mindez arra mutat rá, hogy esetében a teljesítményből adódó sztárság került előtérbe, az e köré épülő anyagok generálták hírnevét. Megjelenítését tekintve 1996-tól egy felfelé ívelő tendencia figyelhető meg, ami bár időnként veszített intenzitásából, de a 2000-es évek közepétől egy stabil – többször felfelé tendáló – képet mutatott. A későbbiekben bővebben is kifejtem, hogy a színésznőről szóló anyagokban az újságírók a részletes témafeldolgozást helyezték előtérbe, a formai szempontokat figyelembe véve azonban már itt is látszik, hogy ennek velejárójaként nagy terjedelmű anyagokat jelentettek meg, gyakran a címlapon is felvezetve. Az eddig elemzett sztárok közül Rúza Magdolnánál, Albert Györgyinél, valamint Ördög Nóránál figyelhettünk meg hasonlót. A Dobó Katáról szóló 48 anyag közül 32 terjedelme egy oldalas, vagy annál hosszabb volt, és negyed oldalas, vagy annál kisebb anyagból csak tizenegyet azonosítottam. A nagy terjedelmű írások közül 20 a 2000-es években jelent meg, azonban már itt érdemes hangsúlyozni, hogy ezek mindegyike bulvár témákat dolgozott fel, mindez pedig igazodott a három elemzett lap profiljához. A kigyűjtött írásokat hét műfajba soroltam be: hír, hírösszeállítás (24), interjú (16), portré (4), stílustanácsadás (3), előzetes (1) és riport (1).

27. ábra A Dobó Katához köthető cikkek műfaji megoszlása

Hír (24): A legnagyobb számban hírek jelentek meg róla a három lapban. Ezek mind olyan eseményekhez kötődtek, mint: ő lett 2008 legjobbja, gyereket vár, kollégáival állatkertben járt, vagy éppen száguld az *Európa Expressz* című film, amelynek ő az egyik szereplője. A hírekben nem – vagy csak alig – voltak olvashatók tőle nyilatkozatok, az újságírók a pusztán tényközlésre szorítkoztak bennük (Ez az ellenkezője annak, amit Törőcsik Mari esetében láthatunk majd).

Interjú (16): Hírek mellett szintén nagy arányban azonosítottam interjúkat is: a *Nők Lapjában* kilencet, a *Meglepetésben* négyet, a *Kiskegyedben* pedig hármat. Tematikájuk tekintetében azonban – a lapokat összehasonlítva – nagy eltérések figyelhetők meg köztük. Míg a *Nők Lapja* az interjúkban is Dobó Kata pályáját helyezte fókuszába, a másik két női hetilap vele készült interjúi már a magánéletéről szóltak (ez persze összhangba hozható a lapom sajátosságaival). Erre jó példa az alábbi részlet, ami a *Kiskegyed* egyik 1998-as lapszámából való. Ebben arról írtak, hogy augusztusban összeházasodott párjával:

„...Dáviddal egyidősek vagyunk, és a sors úgy akarta, hogy Földessy Margit színészkolájában találkozunk. Sokáig nem árulta el: évekkel ezelőtt eldöntötte, hogy én leszek élete nagy szerelme. A kék Renault-omban látott meg, és utólag még a napszemüvegemre is emlékezett. Csak nem tudta, hol keressen. A párom tavaly márciusban Los Angelesbe utazott, hogy merész tervét valóra váltsa: felvételizett az ottani színművészeti akadémiára. Sikerült! - telefonálta onnan, és megkérte a kezemet. Augusztusban az anyakönyvvezető Budapesten, két tanú jelenlétében adott össze bennünket. A személyi igazolványomban Vermes Kata lettem. Anyuék egy ideig ugyan fájlalták, hogy az esküvőnket „magunknak csináltuk”. Mondtuk, ha majd sínen leszünk, csapunk egy nagy lagzit” ((győri), 1998: 11).

Portré (4): Portréból négy jelent meg a *Meglepetésben*, illetve a *Kiskegyedben*. Ezek Dobó Kata szakmai pályafutásáról szóltak, amelyekben kirajzolódott a színésznő egyénisége, jelleme, személyisége. A négy anyag azért is jelentős, mert a sajtó többnyire csak neves, érdekes, figyelemreméltó emberekkel készít portrét.

Stílustanácsadás (3): Stílustanácsadások a *Meglepetésből* kerültek be a mintába, még 1995 előttről, tehát a színészi karrierjének beindulása előtti időszakból. Ezekben Dobó Kata mint modell tűnt fel, a szövegekben nem is személyesítették meg, testi adottságai voltak fontosak.

Előzetes (1): Előzetesből egyet azonosítottam a *Nők Lapjában*. Ez bevezette a következő lapszám címlapi cikkét. Hasonlóra láthattunk példát Ördög Nóra esetében is. Ez a műfaj már a megjelenés előtt kialakítja az olvasókban a kötődést.

„A jövő héten

Címlapon

Dobó Kata

Kata kirobbanó formában van - jelentette kolléganőnk, Koronczay Lilla, És el is hisszük neki, mivel pontosan egy évvel ezelőtt találkoztak utoljára, és akkor még a

színésznő arról mesélt, hogy keresztút előtt áll. Most viszont örömmel újságolta: boldog, mert várja otthon valaki... ”¹³³

Riport (1): Riportból is szintén csak egy került be a mintába, a *Meglepetés*ből. Ebben az újságíró egy napig végigkövette Dobó Katát. A hírekkel ellentétben itt a színésznő már formálhatta a saját magáról alkotott képet, nemcsak tényszerű információkról olvashattunk.

„Egy nap Dobó Katával

A napokban volt az első magyar akciófilm, az Európa Expressz bemutatója. Az izgalmas jelenetekkel, humorral és szerelemmel teli történet főszereplője Dobó Kata, akinek a forgatás befejeztével sem marad sok ideje a lazításra. Egy nyugalmas napot Kovács Violetta együtt töltött Dobó Katával.

9 óra

Állítólag reggel jobban fog az ember agya... Én mindenesetre a főiskolai jegyzeteim átnézésével kezdem a napot. Első éves vagyok a színművészeti főiskolán, még bőven van időm, hogy hozzászokjak az iskola tempójához. A rohanásba azért belefér egy gyors reggeli. A szokásos menü: vajás kenyér tejes kávéval. ”¹³⁴

Kiderült, hogy jegyzetei átnézésével kezdi a napot, hogy mit eszik, és hogy a rendszeres torna formában tartja az alakját. Mindezek alapján azonban még nem vált példaképpé, Povedák István (2009) felosztását tekintve megmaradt az első két kategóriában: egyrészt divatos személyiség volt, másrészt pedig olyan híresség, aki külső utánzásos mintaként szolgált.

5.3.1.1.2. Tartalmi jellemzők

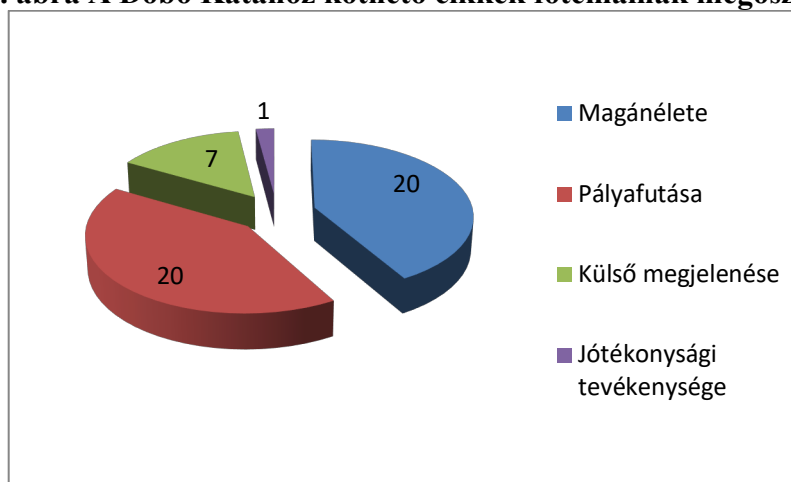
Dobó Kata azon kevés sztárok egyike, aki ugyan a 90-es évek közepén először modellként került be a lapok hasábjaira, később mégsem ezzel, hanem színészi pályafutásával vált híressé. A róla megjelent anyagok pedig – mint ahogyan az a tárgyalt sztársoport egyik legfőbb jellemzője is – magánélete mellett fő témaként pályafutásának és egyben szakmai sikereinek bemutatását helyezték fókuszukba, annak ellenére, hogy a vizsgált lapok kedvelt témája a bulvár. A sztársoport e téren nagyban hasonlít a sportolók megjelenítéséhez.

---

¹³³ *Címlapon Dobó Kata*. Nők Lapja, 2009/15. 82.

¹³⁴ *Topmodell laptoppal: Egy nap Dobó Katával*. Meglepetés, 1999. március 24-30. 32.

28. ábra A Dobó Katához köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Érdekes, hogy Dobó Kata esetében a magánéletéről és a szakmai pályafutásáról szóló anyagok ugyanolyan arányban jelentek meg, megtartva ezzel az egyensúlyt a privát- és a nyilvános én között. Az eddig elemzett sztárok közül egyébként hasonló arány csak Rózsa Magdolnánál volt megfigyelhető, a többieknél a hírnevet adó momentum – szakmai pályafutásuk – csak sokkal kisebb számban jelent meg a cikkekben. A magánélet mellett a külső megjelenésnek juttatott szerep azonban a privát szféra felé tolt el az egyensúlyt. A 48 anyagot négy témakör szerint kategorizáltam: magánélet; pályafutás; külső megjelenés; jótékonyági tevékenység.

Pályafutása (20): Dobó Kata esetében a cikkek közel fele szakmai pályafutásáról, színészi karrierjéről szólt. Ezekben belül sikeréről és népszerűségéről is olvashattunk, külön kiemelve hollywoodi próbálkozásait, amelyek nemzetközi hírnevet hozhattak (volna): „*Tíz órát gyakorolt naponta – Amerikában is Dobó Kata maradt; A magyar lányok világhírnévre vágyanak – Mi a valami? Amerika!; Reszkess, Hollywood!; Budapestről hódítjuk meg Amerikát: Szabadságról, szerelemről, Dobó Katával*”. Az alábbi cikkrészlet az utóbbiból való.

„Szabadságról, szerelemről, Dobó Katával

Budapestről hódítjuk meg Amerikát

Az egykori vörös hajú modell-lány A miniszter félrelép című vígjátékkal robbant be a magyar film világába. Ismertté vált, felvették a főiskolára, erre kiment Amerikába. Színészi karrierje mégis akkor kezdett újra felívelni, amikor hazatért. Az idei év egyik legsikeresebb magyar vígjátékában, a Csak szex és más semmiben a közönség és a szakma is elismerte alakítását. A világszerte nagy érdeklődéssel várt Szabadság,

szerelem című ötvenhatos film főszerepében pedig még Bush elnök is látni fogja...”
(Víg, 2006: 12).

Az iménti részlet is arról szól, hogy egykoron vörös hajú modell volt, azonban berobbant a filmiparba, azóta pedig olyan sikereket ér el, hogy még Bush elnök is látni fogja. Mint általában a legtöbb írásban, ebben is megfigyelhető egyfajta építkezés, az amerikai álom eszméje szerint haladva, vagyis hogy minden egyén saját erejéből kemény munkával képes saját életét jobbra tenni. A Hollywood jelző szinte állandó elem maradt a róla szóló későbbi cikkekben is, konnotálva az álmokat, a sztárokat és a hatalmas gázsikat.

Magánélete (20): Szintén nagy arányban jelent meg főtémaként magánélete is, de nem elvonva a figyelmet a színészi teljesítményről és ezzel együtt tehetségéről. Ezekben párkapcsolatairól, anyaságáról, baráti kapcsolatairól, illetve mindennapi életéről olvashattunk, amelyek intenzitást adtak magazinbeli történetének.

„Dobó Kata babát vár

A jelek szerint Dobó Kata kalandos élete révbe ért. A minap olvasónk egy bevásárlóközpontban pillantotta meg a színésznőt, aki szemmel láthatóan babát vár. A tökéletes alakú 36 éves sztár pocakja egyértelműen domborodik. Az utolsó hírek szerint Kata párja, Gulyás Levente békéscsabai zenész nemrégiben vált el feleségétől. Úgy tudjuk, nem Kata miatt, hanem már korábban megromlott a kétgyermekes pár házassága. 2008 óta tart kapcsolatuk, de csak tavaly januárban álltak együtt nyilvánosság elé.”¹³⁵

Az iménti részletben azonban a leírások nem tehetségére utaltak, sokkal inkább külsejére: „*tökéletes alakú; 36 éves; sztár*”. A későbbiekben láthatjuk, hogy Dobó Kata egy más típusú hírességet jelenít meg Törőcsik Marihoz képest. Nála ugyanis már megjelentek pletykák, lesifotók, bulvár hírek, és központi szerepet kapott a szenzáció. Mindez persze azzal van összefüggésben, hogy más korban vált híressé: az ő népszerűségét a kereskedelmi csatornák, a bulvár lapok és a nagy kasszasikerű filmek alakították.

Külső megjelenés (7): A '90-es évek elején Dobó Kata modellként került be a lapok hasábjaira. Külső megjelenése ezt követően is a magazinok gyakori témája maradt. Csupán divatos személyiség volt, személyiségének bemutatására itt nem is adtak teret. Vagyis a vizuális megjelenítés volt a fontos, csak az kötődött hozzá.

---

¹³⁵ *Babát vár!:* Dobó Kata. Kiskegyed. 2012. 20. évfolyam 12. szám. 4.

36. kép *Van önnek stílusa? Meglepetés. 1996. augusztus 29 - szeptember 4. 24.*

Noha csak egy alkalommal, de **jótekonysági tevékenysége** is megjelent főtémaként: éveken át a Magyar Hospice Alapítvány önkénteseként is dolgozott.

„Dobó Kata egyike azon ismert honfitársainknak – szerinte Magyarországon nem kellene mindenkit sztárnak titulálni – akire, ha ideje engedi, biztosan számíthatnak a jótekonny célú események szervezői. Ez alól a Magyar Hospice Alapítvány számít kivételnek, mert ha róluk van szó, akkor szinte minden háttérbe szorul... Kimondhatatlanul hálás vagyok, hogy a nagymamám utolsó hetei a hospice révén méltósággal, szeretetben teltek” (Vig, 2007: 10).

Mint ahogyan az anyagok egy jelentős csoportja a pályafutásához köthető, az ezekben megjelenő szereplők is négy csoportba oszthatók, és jórészt színészi mivoltával hozhatók összefüggésbe, de feltűntek azokban – igaz kisebb számban – szerelmei, családja és barátnői is.

- **Szakmai pályafutásához köthető szereplők (33):** Gárdos Péter rendező; Földessy Margit - színjátszó stúdió; Jordán Tamás - rendező (2); Goda Kriszta - rendező; Verebes István; Szervét Tibor; Kern András (3); Csupó Gábor; Szilágyi Tibor; Stohl András (2); Horváth Csaba - rendező; John Herzfeld - rendező; Robert de Niro; Hollósi Frigyes; Aaron Speitcer - az ő óráin tanult; Larry Moss - ő előadásaira járt; Csányi Sándor (2); Antonio Banderas - film producere; Egri Márta; Brad Pitt; Diana Kruger; Cate Blanchett - színésznő; Silvester Stallone; Jean Reno; Rebecca Romijn Stamos színésznő; Koltai Róbert; Kamarás Iván; Koronczay Lilla - újságíró; Larry Moss - színésztanára; Mindy Mirron szereposztó; Hegyi Lucia ruhatervező; Kovács Violetta - újságíró; Beck György
- **Szerelmei, férjei és a hozzájuk köthető szereplők (11):** Vermes Dávid - férje; Andy J. Vajna (8); Fenyő Iván (2); Gulyás Levente (5); Bochkor Gábor; Hajas László; Jordán Adél - Fenyő Iván párja; Talmácsi Gábor; Gábor - párja (2); Kelemen É. Mariann - Vajna új szerelme; Cristiano Ronaldo
- **Családjához köthető szereplők (6):** szülei (3); nagyszülei; húga (3); Luca - húga kislánya; Szofi (2); anyósa
- **Barátnői (3):** Bret Crain - hollywoodi barátnője; Schell Judit; Anita – barátnője

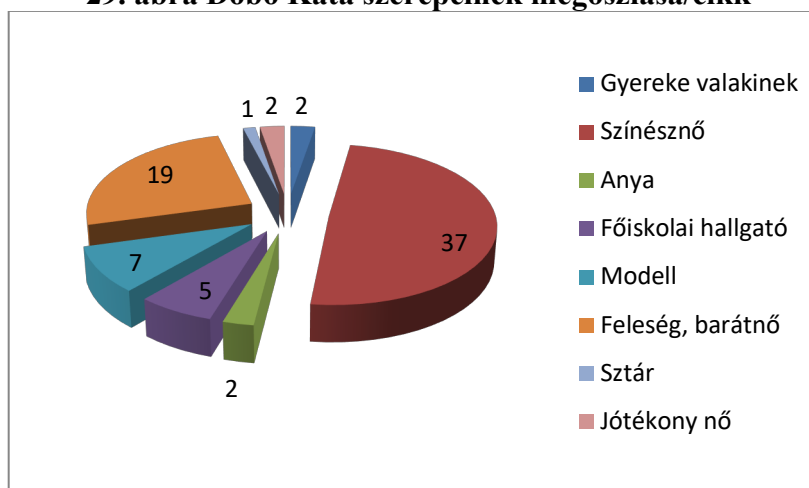
Közöttük azonban nem volt konfliktus, feszültség, nem befolyásolták az anyagok dinamikáját, csak azok színesítését, kiegészítését szolgálták.

A Dobó Katáról szóló anyagokban 8 szerepet azonosítottam – az eddig elemzett sztárok közül nála jelent meg a legtöbb:

- 1) Színésznő (37): A legtöbb esetben színésznő szerepben tűnt fel, az ilyen cikkek színházban és filmben játszott szerepeiről szóltak és a tények rövid ismertetésére, népszerűségének mértékére szorítkoztak.
- 2) Feleség, Barátnő (19): Egy időben szerelmeitől volt hangos a sajtó. Úgy írtak róla, mint aki kalandos életet él, egyik férfi követi a másikat. Mindezek azonban hozzájárultak népszerűségéhez, hiszen többségük ismert ember volt.
- 3) Modell (7): Az ilyen anyagokban vagy modellként jelent meg, vagy visszautaltak korábbi szerepére, amelyben „tárgyként” funkcionált.
- 4) Hallgató (5): Ez a szerep arra utalt, hogy színművészeti főiskolára járt és Hollywoodban is tanulta a színészmesterséget.
- 5) Jótekonny nő (2): A Magyar Hospice Alapítvány önkéntese.
- 6) Gyerekek (2): A többi hírességgel ellentétben nála alig olvashattunk gyerekkoráról (csupán annyi derült ki, hogy visszahúzódó volt és nem hevítették nagyratörő álmok), az anyagok már meglévő népszerűségére összpontosítottak.

- 7) Anya (2): „Dobó Kata kalandos élete révbe ért”,¹³⁶ Gulyás Leventétől gyermeke született. Ezt követően eltűnt a nyilvánosság előtt.
- 8) Sztár: Dobó Kata legfőbb tulajdonsága az volt, hogy ismert, mélyebb hatást nem is váltott ki a fogyasztókban. Ezért is említették meg gyakorta, hogy Hollywoodban tanult színészmesterséget, hiszen a bulvár tematikájú női hetilapokba pusztán azzal is be lehet kerülni, hogy valaki népszerű.

29. ábra Dobó Kata szerepeinek megoszlása/cikk

Dobó Kata szerepei között folyamatos átmenet volt megfigyelhető: egy cikkben belül többen is azonosítottam, éppen ezért a szakmai szféra mellett folyamatosan nyomon követhettük magánéletének mozzanatait is. A szerepek mellett minden vizsgált anyagból kigyűjtöttem az értelmezőket is. Összesen huszonhatot csoportosítottam öt kategória szerint.

- Külsejére utaló értelmezők (10): Dögös vörös; Egykori vörös hajú modell-lány; Gyönyörű színésznő (3); Magyarország leggyönyörűbb színésznője; Csinos, vörös hajú színésznő; Szépséges pótmama; Magyar szépségek legszebbje; Helyes, vörös lány; Elhagyatott, gyönyörű színésznő; Szép lány;
- Szakmai pályájára utaló értelmezők (6): A filmbeli miniszterrel félrelépő filmszínésznő; Magyar színésznő; Színésznő (15); A Miniszter félrelépben elhíresült lány; Színész; Színművészeti főiskola elsőéves hallgatója;
- Nevére utaló értelmezők (5): Kovács-Dobó-Vermes Kata; Dobó Kata (42); Kata (19); Kovács lány; Vermes Kata;
- Korára utaló értelmezők (3): Első ránézésre hétköznapi diáklány; Tökéletes alakú, 36 éves sztár; Lány (2)

¹³⁶ *Babát vár! Dobó Kata*. Kiskegyed. 2012. 20. évfolyam 12. szám. 4.

5. Hírnevére, népszerűségére utaló értelmezők (2): Magyarország egyik legnépszerűbb színésznője; Világstárok partnere;

Jelzők: Elegáns; Gyönyörű; Tökéletes alak, szédítően vörös hajkorona; röpködő, vörös fürtök

Bár a cikkek témái azt mutatták, hogy az írásokban kiegyenlítődött a szakmai és a magánéleti szál, az értelmezők többsége mégis külsejére helyezte a hangsúlyt, nem pedig tehetségére. Ellentétben Töröcsik Marival nem legendaként, hanem sztárként azonosították, az értelmezők többsége szerint ő a dögös, vörös hajú modell lány.

5.3.1.2. Fotók elemzése

Dobó Katáról a 48 anyagon belül 133 fotót azonosítottam – negyvennyolcat a *Nők Lapjában*, negyvenkettőt a *Meglepetésben*, negyvenhármát a *Kiskegyedben* –, vagyis egy cikkhez átlagosan 3 kép tartozott – jóval több, mint Töröcsik Mari, de kevesebb, mint Marilyn Monroe esetében.

A 133 fotó közül 19 a címlapon is megjelent. A *Nők Lapjában* kilenc ilyen azonosítottam, a *Meglepetésben* kettőt, a *Kiskegyedben* pedig nyolcat. 15 alkalommal egyedül szerepelt ezeken, négyszer pedig valaki társaságában: Gábor nevű barátjával, Fenyő Ivánnal, Kern Andrással, valamint Schell Judittal. Az utóbbiakra csak a *Kiskegyedben* (osztott címlap formájában) és a *Nők Lapjában* (egész oldalas fotó) találtam példát, mindegyik pozitív érzelmet mutatott. Érdeemes megfigyelni ezek címeit is, amelyekből messzemenő következtetéseket lehet levonni azok stílusát illetően.

Nők Lapja: „Dobó Kata és Schell Judit – Barátságot hozott a filmünk”; Dobó Kata Kern András – Újra találkoztak egy évtized múlva”

Kiskegyed: „Kata és Iván Új álom pár!; Dobó Kata és Gábor Már nem titkolják a szerelmüket”.

Míg a *Nők Lapja* olyan értéket képvisel, mint a barátság, addig a *Kiskegyed* címadási stratégiája a szerelemre, az ármányra helyezi a hangsúlyt, tehát bulvár jegyeit hordozza magán. Mindez azonban azért is fontos, mert így teljesen eltérő kép jelent meg a színésznőről az egyes lapokban (az előbbiben színésznő, aki más elismert színészekkel is barátságot ápol, míg az utóbbiban csak egy szerelmes nő).

A Dobó Katához köthető címlapok közül 16 teljes oldalas, három pedig negyed oldalnál kisebb volt. Mindez azt jelenti, hogy a vizuális információk kerültek előtérbe, és többször ő volt az adott lapszám vezető anyaga. Ez pedig kvantitatív szempontból is kiemelkedőnek számít, már csak a jelen sztárterületen belül is, hiszen ott nemhogy alig azonosítottunk ekkora felületű fotókat, de címlap is alig jelent meg. Teljes oldalas címlapra példa az alábbi, *Nők Lapjában* megjelent anyag.

37. kép Koronczay Lilla: „Akkor nőttem fel, amikor hazajöttem Amerikából.” Nők Lapja. 2009/16. Címlap.

Dobó Kata – a külsejére utaló szövegelemeknek megfelelően – tehát látványelemként működött az első oldalakon. A vezető anyagokon túl kódoltam a bennük megjelenő képeket is. Itt 114 fotót azonosítottam. Ezek megoszlását és jellemzőit az alábbi ábra mutatja:

19. táblázat A Dobó Katáról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terű	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	48 db	9 db	9 db teljes oldalas	26 db negyed oldalasnál kisebb, 6 db negyed oldalas, 3 db féloldalás, 1 db háromnegyed oldalas 12 db teljes oldalas	11 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 1 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 4 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	35 db keretes, 13 db körbevágott	31 db semleges terű, 17 db saját terű	24 db
Meglepetés	42 db	2 db	2 db teljes oldalas	22 db negyed oldalasnál kisebb, 9 db negyed oldalas, 8 db féloldalás, 1 db háromnegyed oldalas 2 db teljes oldalas	11 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 4 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	27 db keretes, 15 db körbevágott	13 db semleges terű, 29 db saját terű	34 db
Kiskegyed	43 db	8 db	1 db negyed oldalasnál kisebb portré, 5 db teljes oldalas, 2 db negyed oldalasnál kisebb	23 db negyed oldalasnál kisebb, 5 db negyed oldalas, 5 db féloldalás, 5 db háromnegyed oldalas 5 db teljes oldalas	11 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 2 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 5 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	28 db keretes, 15 db körbevágott	19 db semleges terű, 24 db saját terű	19 db

A belső oldalakon a legtöbb, összesen 71 fotó negyed oldalnál kisebb volt, 20 negyed oldalas, 16 fél oldalas, 7 pedig háromnegyed oldalas. Teljes oldalakat csak a címlapokon azonosítottam. Leginkább ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott oldalszámon belül (33), de 13 esetben a képek nagyobb helyet foglaltak el, mint a szöveg, a szöveg viszont csak 3 esetben volt több – vagyis Dobó Katánál a vizuális megjelenítés került inkább előtérbe a szövegezéssel szemben (hasonlóan Marilyn Monroe-hoz). A 133 fotóból 90 kerettel rendelkezett, 43 pedig körbevágott volt. Kiemelendő, hogy ezek többségén, 77 képen egyedül jelenítették meg a színésznőt. Modell karrierjére visszautalva pedig semleges háttér előtt mutatták. A képaláírásokban nem azonosíthatunk drámai elemeket, azok nem hordoztak önálló narratívát, csak megmagyarázták, amit a fotó mutatott, kijelentő módban, harmadik személyben: „*Szülei Fóton élnek. Hetente egyszer meglátogatja őket; Húgával, Rékával és Lucával egy balatoni nyaraláson; A miniszter félrelép című filmben Kern Andrással, illetve Koltai Róberttel*”.

A mikroelemzéshez egy 2008-as anyagot választottam, ami a *Kiskegyedben*, egy oldal terjedelemben jelent meg *Miért látni egyre többször Andy Vajnával?* címmel. Már maga a rovatcím is pozícionálta a cikket és annak főszereplőjét: V.I.P., azaz Very Important Person (nagyon fontos személy). Ez a megjelölés ugyanis különleges elbánásban részesítendő emberekre utal. Vagyis a lap kitüntetett személyként kezelte a színésznőt.

38. kép *Miért látni egyre többször Andy Vajnával?* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 23. szám. 5

Dobó Kata V.I.P.

Miért látni egyre többször Andy Vajnával?

Véget ért a színésznő és gyógyszerész kedvese kapcsolata. Kata a távolságot okolja a szakításért, ugyanis 225 kilométerre éltek egymástól. A lányt egyre többször látni újra Andy Vajnával...

Úgy tűnt, minden rendben, Kata márciusban még fergeteges meglepetéssel is szervezett párja 40. születésnapjára, ahol nyolcvan ember köszöntötte az ünnepeket. Áprilisban pedig turbekelő gerlepáriként szálltak föl egy Rómába tartó repülőgépre, ahol romantikus napokat töltöttek kettesben. Hogy mi történt az azóta eltelt egy hónap alatt, csak ők ketten tudják.

Szakított a színésznő és a gyógyszerész

Az utóbbi hetekben már nem is lehetett együtt látni őket. Andy Vajnával viszont annál gyakrabban tűnt fel

Végre együtt a kedvencek!

Júniusban már végre együtt kaphatók a különböző friss gyümölcsök, zöldségek. Ezekben a napokban sárgabarack, bogós gyümölcs kerülhet egyszerűbb és rafináltabb édességbe éppen úgy, mint különlegesen, hús mellé. A zöldségek vándorolhatnak könnyű nyári krémlevesekbe vagy húskok mellé, időnként kevésbé hagyományos is. A nyári szünetben jön a nagy kérdés: mit ebédeljen a kulcsos gyerekek? A sokféle, mikróban megmelegíthető fogás között még a legválogatosabb is talál kedvére valót. És hétvégére? Remek nyári menükínálatunk, meg a még bizonytalan időjárásra tekintettel grillezést, a konyhában.

Mindenki talál kedvére valót, mert a Kiskegyed Konyhája igazi társ a főzésben!

KiskEGYED 5

A felcímmel és alcímmel dolgozó újságnál már a címrendszer is ráirányítja a figyelmet az anyagra, ráadásul ebben az esetben kérdésfeltevést tartalmazott. A szöveg közti alcímek és kiemelések pedig nemcsak tagolták, hanem színesítették is az oldal tipográfiáját, felkeltették a figyelmet és a narratíva értelmezését is befolyásolták:

- „A távolságot okolja
- Bár Andy és volt kedvese
- Az újabb szerelem
- Úgy tűnt, minden rendben

- *Szakított a színésznő és a gyógyszerész*

Az anyag által közölt mondanivaló minél jobb közvetítése érdekében képi elemeket is használtak, itt azonban a fotók nem hordoztak plusz információt, a képaláírások viszont igen (ezek egyébként nem álltak összhangban egymással).

Első fotó: Keretes, semleges terű, negyed oldalnál kisebb. A mosolygós, boldog Dobó Katát jelenítette meg, akinek a kamerához való viszonya közeli. Nincs rajta cselekmény, azonban a képaláírás információt hordozott. *„Kátának Pinceszínházbeli premierjén csak Andy Vajna tapsolt – kedvese már nem volt.”*

Második fotó: Szintén keretes, saját terű, negyed oldalnál kisebb. A fotón megjelenő szereplők Dobó Kata és Andy Vajna.

Harmadik fotó: Közös, negyed oldalnál kisebb kép egykori párjával, Gáborral. A fotó pozitív érzéseket kelt, azonban a képaláírás arra utal, hogy: *„Az utóbbi hetekben már nem is lehetett együtt látni őket, Andy Vajnával viszont annál gyakrabban tűnt fel.”*

A *Kiskegyed* híre (amelyben Dobó Kata passzív szereplőként volt jelen) arról szólt, hogy véget ért a színésznő és gyógyszerész kedvesének kapcsolata, a lányt pedig azóta egyre többször látni újra Andy Vajnával. Nem is találunk további szereplőket (és konfliktust sem), körük épült a teljes anyag. Dobó Kata színészi pályafutására csak az értelmezők utaltak, tevékenysége a barátnő szerepre összpontosult. Ezáltal pedig egy olyan nő képe bontakozott ki, aki megtehetette, hogy telefonon tudassa barátjával, ne menjen vele Egyiptomba. Hat értelmezőt azonosítottam: Dobó Kata (2), Kata (9), színésznő (4), lány, gyönyörű színésznő, volt kedves. Kiemelendő, hogy a legtöbb esetben becézték őt, ilyenre Törőcsik Mari esetében egyáltalán nem találunk majd példát.

A Dobó Katáról szóló anyagok esetében tehát ugyanazt a hullámmozgást látjuk, mint majd Törőcsik Marinál – ez folyamatos és időnként intenzívebb jelenlétre utal. Mivel közel azonos mennyiségű számot (18, 16, 14) láttunk a lapok esetében – ez azt jelzi, hogy a színésznő mindegyik profiljának megfelelt. A 21 címlap is magasnak számít: ez, illetve a műfaji megoszlás (a hírek dominanciája) is megerősíti azt, hogy Dobó Kata Törőcsik Marihoz képest más típusú hírességnek számít: a médiajelenlét sokat alakított az imázsán, amely a bulvár sémái szerint konstruálódott.

5.3.2. Törőcsik Mari

Törőcsik Mari a Nemzet Színésze és a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, kétszeres Kossuth-, kétszeres Jászai Mari- és Balázs Béla-díjas magyar színművésznő, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, a magyar kulturális élet legtöbbet díjazott művésze. 1935-ben született Törőcsik Marián néven. Bodrogi Gyula színész, majd

később Maár Gyula rendező felesége volt. Az utóbbi házasságból egy gyermeke született. 1958 és 1979 között a budapesti Nemzeti Színházban játszott. Pályájának legnagyobb sikere, hogy 1976-ban a *Déryné, hol van?* című filmben nyújtott alakításáért elnyerte a legjobb színésznőnek járó díjat a cannes-i fesztiválon. 1979 és 1980 között a győri Kisfaludy Színház művészeti vezetője volt, majd 1980 és 1990 között a Mafilm színtársulatának, 1990 és 1993 között pedig a szolnoki Szigligeti Színháznak a tagja. 1993-1994-ben ő volt a Thália Színház igazgatója. Több alkalommal vendégszerepelt a budapesti Katona József Színházban. A Színház- és Filmművészeti Főiskolán docensként tanított. 2002 óta a Nemzeti Színház tagja.

39. kép Töröcsik Mari. Forrás: Nemzeti Színház.

2008 októberében – ettől kezdve egyre többet foglalkozott vele a bulvár – egy kórházi rutinvizsgálat közben összeomlott a vérkeringése, a szíve megállt, és kómába esett. Napokig küzdöttek az életéért, de csodával határos módon meggyógyult.

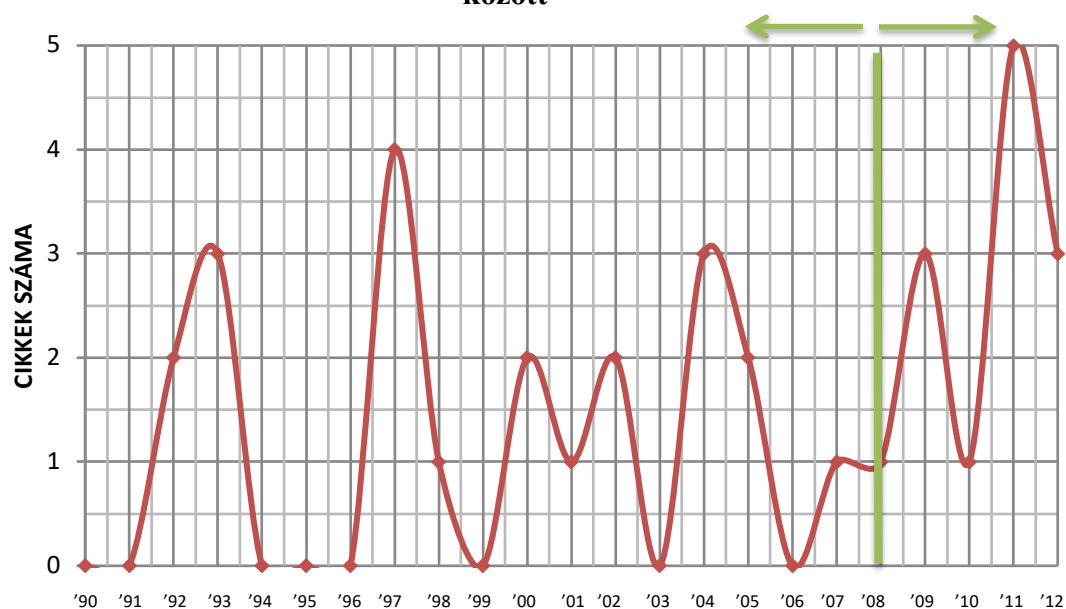
5.3.2.1. Szövegek elemzése

5.3.2.1.1. Formai jellemzők

Mivel Töröcsik Mari egy korábbi korszakban, más kulturális és médiakörnyezetben lett sztár, ezért az ő figurájának kezelése teljesen eltér Dobó Katától és Marilyn Monroe-tól. A választott időintervallumban összesen 34 anyag jelent meg róla. A lapok profiljából adódóan a *Nők Lapjában* 16 (az első 1993-ban, az utolsó 2011-ben), a *Kiskegyedben* 13 (az első 1992-ben, az utolsó 2012-ben), a *Meglepetésben* pedig 5 (az első 2000-ben, az utolsó 2012-ben).

Ezek közül kettő – a *Kiskegyed* egyik 2000-es, illetve a *Nők Lapja* egyik 1997-es számában – a címlapon is fel lett vezetve. Összességében is elmondható, hogy az eddig elemzett sztárok közül öt használták legkevesebbszer vezető anyagként.

30. ábra A Törőcsik Marihoz köthető 34 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹³⁷

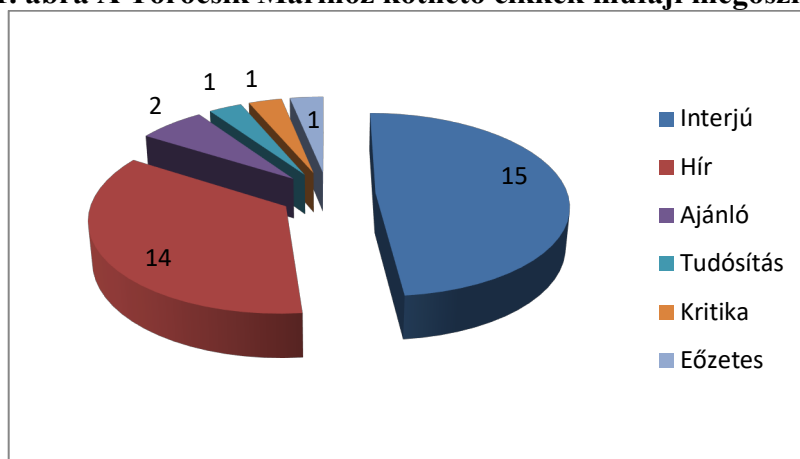

MEGJELENÉS
IDEJE

Mint ahogyan azt az ábra is mutatja, Törőcsik Mari stabil jelenlétet tudhatott magáénak. Különösen igaz ez 2008-at követően, miután életveszélyes állapotban kórházba került. Ettől kezdve már nem találtam olyan évet, amikor ne írtak volna róla. A 22 évet felölelő mintában egy nagyobb csúcspontot azonosítottam: 2011-ben jelent meg róla a legtöbb anyag, összesen öt. Annak ellenére, hogy az alig több mint két évtized alatt 34 cikk került be a mintába, ezeknek a kétharmada egy oldalas, vagy annál hosszabb terjedelmű volt, vagyis a tárgyalta lapokban részletesen foglalkoztak vele. Ezek terjedelméből is következik, hogy sok volt az interjú (15), de azonosítottam még 14 hírt és hírösszeállítást, 2 ajánlót, valamint 1 tudósítást, 1 kritikát és 1 előzetest is.

¹³⁷ A zöld függőleges vonal azt az évet jelöli, amikor kómába került. Ettől kezdve ugyanis egyre gyakrabban került be a bulvár lapok hasábjaira.

31. ábra A Törőcsik Marihoz köthető cikkek műfaji megoszlása

Az anyagok műfaji megoszlása és megjelenési idejük között semmilyen összefüggést nem találtam. Részletes témafeldolgozás mind a 2008 előttiakat, mind a 2008 utániakat jellemezte, tény azonban, hogy hírből egyre kevesebbet azonosítottam az idő előrehaladtával (2008 után már csak hármat). Bár a terjedelem miatt lehetőség lett volna a hírekben a magánéleti elemek bemutatására, ezek többségében mégis szakmai élete került a középpontba, még a bulvár témájú női hetilapokban is.

Interjú (15): Interjúkból a *Meglepetésben* négyet (mindegyik strukturálatlan), a *Nők Lapjában* nyolcat (6 strukturált, 2 strukturálatlan), a *Kiskegyedben* pedig hármat (2 strukturált, 1 strukturálatlan) találtam. A műfajból adódóan itt a szerkesztők részletgazdag képet adtak Törőcsik Mariról, aki több szerepben is megnyilvánulhatott. Ráadásul ezekben jutott (csak) hely a magánéleti elemek bemutatásának, egyes szám, első személyű megszólalással (de mindvégig ott sejlett szakmai pályafutása). Mivel ebből a műfajból jelent meg a legtöbb, ez is mutatja, hogy kíváncsiak voltak a véleményére. Ilyenre példa az alábbi cikkrészlet.

„Törőcsik Mari: Amit tudok, azt szenvedéllyel csinálom

... A gyerekkor az idő múlásával egyre fényesebb lesz. Tízéves voltam, amikor véget ért a háború, mégsem maradtak nyomasztó emlékeim. Apám amerikai fogságba került. Édesanyám olyan stramm asszony volt, hogy egyedül is tökéletesen túlélte velünk a nehéz éveket. Már ritkán járok haza Pélyre, de Szolnokról néha átugrom, és nagyokat sétálok. A Művész Színház igazgatójaként ért igaztalan támadásokat is a szüleimtől örökölt erővel, valamint a szakma és a közönség egy részétől felém áradó szeretet segítségével tudtam elviselni” (Takács, 2000: 5).

Hír, hírösszeállítás (14): a *Kiskegyed*ből 9, a *Meglepetés*ből 1, a *Nők Lapjából* pedig 4 került be a mintába. Ezek tematikájuk tekintetében pályafutását és aktuálisan elnyert díjait helyezték fókuszukba. Az anyagokat a rövid terjedelem, a nyilatkozat hiánya és az információk pusztán tényközlése jellemezte.

„TÖRŐCSIK MARI SIKERE

*Az olaszországi Salernóban rendezett filmfesztiválon Töröcsik Mari, a Hosszú alkony főszereplője nyerte a legjobb női alakítás díját. Janisch Attila filmjét harminc nemzetközi fesztiválra hívták meg. Ahol csak bemutatták, a főszereplő és a rendező kiérdemelte a legjobbaknak szóló elismerést. Bár a művésznő örömmel fogadta a díj hírért, színházi elfoglaltsága miatt személyesen nem tudja átvenni. Kicsit kesernyésen megjegyezte, hogy ennyi és nemzetközi díj birtokában, hatvankét évesen sem engedheti meg magának, hogy ne dolgozzon”.*¹³⁸

Ajánló (2): Ajánlóból kettő jelent meg a *Nők Lapjában*, 1997-ben és 2011-ben. Az egyik egy könyv, míg egy másik egy musical előzetese volt, amelyek érintőlegesen szóltak Töröcsik Mariról is.

*„Hét esztendővel ezelőtt egy csapatnyi újságíró és fotós megteremtett egy szerelemből született lapot Szombathelyen, amelyet Magyar Színésznek kereszteltek el. Az eddig tizenhárom lapszámot megért újság szerkesztője, Szenkovits Péter úgy érezte, hogy a színészi pálya küzdelmeit, kínjait és örömeit is tükröző írások kötetbe kívánkoznak. A magánkiadásban megjelent kötetben hetvennégy ismert színész, popénekes, filmrendező, író vall életéről és pályájáról. Köztük Töröcsik Mari, Bánki Zsuzsa, Berek Kati, Gera Zoltán, Sinkovits Imre.”*¹³⁹

Tudósítás (1): A mintában egy tudósítást találhatunk. Ez a *Kiskegyed*ben jelent meg 1997-ben, és a Cannes-i Filmfesztivált helyezte középpontjába, amelyen korábban Töröcsik Mari is díjat kapott. Ebben az újságíró a személyével is hitelesítette az adott eseményt, beszámolt az ott szerzett tapasztalatairól, megjelent az anyagban a rendezvény hangulata is.

---

¹³⁸ *Töröcsik Mari sikere.* Nők Lapja. 1997/48. 14.

¹³⁹ *Könyv.* Nők Lapja. 1997/52. 61.

40. kép Széver András: *Cannes nem felejtette el Törőcsiket*. Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam 25. szám. 18-19.

Kritika (1): Az egyetlen kritikát a *Nők Lapjában* azonosítottam 2004-ben. A *Kései találkozás* című darabot mutatta be, amelynek egyik szereplője Törőcsik Mari volt.

„Sokáig vártam, egyre türelmetlenebbül, hogy vehessek két jegyet a *Játékszínbe* a *Kései találkozásra*, és végre sikerrel jártam. Két napja láttam, és még mindig a hatása alatt vagyok. Sejtettem, hogy jó lesz (egyrészt, mert *Garas Dezső* alakítása mindig magával ragad, a *Napsugár* fiúkat például kifejezetten miatta négyyszer néztem meg), de a valóság a várakozásaimat is felülmúlta... (Arbuzov: *Kései találkozás* - rendező: *Alföldi Róbert. Játékszín, március 4., 23.*)”¹⁴⁰

Előzetes (1): Mint ahogyan Ördög Nóránál és Dobó Katánál, itt is volt előzetes, ezúttal a *Nők Lapjában* 2009-ben. A következő héten megjelenő, Törőcsik Marival készült exkluzív interjút harangozta be.

„A jövő héten

Exkluzív interjú

Egy emberként szorítottunk neki, hogy minél előbb meggyógyuljon. Törőcsik Mari szerencsére már jó erőben van, terveiről Szegő Andrással beszélgettünk.”¹⁴¹

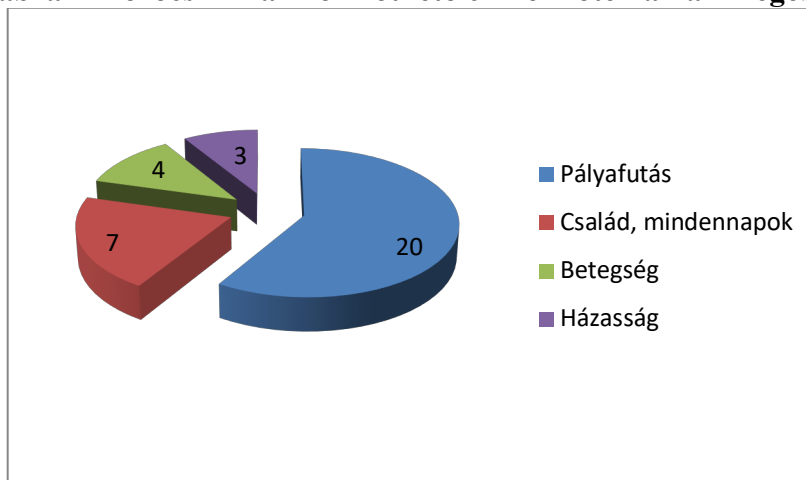
¹⁴⁰ *Kései találkozás*. *Nők Lapja*. 2004/10. 78.

¹⁴¹ *A jövő héten Exkluzív interjú*. *Nők Lapja*. 2009/5. 74.

5.3.2.1.2. Tartalmi jellemzők

A Törőcsik Mariról megjelent anyagokban is kódutasításon alapuló tartalomelemzést végeztem. Mindegyikben elkülönítettem a főtémát, vagyis ami a leghangsúlyosabban domborodott ki az írás szövegéből. Ki kell emelni azonban, hogy a cikkeket nem jellemezte nagyfokú témabeli variabilitás. 4 témakört azonosíthattunk: a mintában szereplő írások közül 20 pályafutásáról szólt, hét családjáról/mindennapjairól, négy betegségéről, valamint további három a házasságáról. Ezek megoszlása és megjelenési idejük között semmilyen párhuzam nem figyelhető meg. Hangvételük pozitív, nem volt bennük konfliktus, de annál többször jellemezte a határhelyzet: az élet és a halál közötti küzdelemről szóltak.

32. ábra A Törőcsik Marihoz köthető cikkek főtémáinak megoszlása

A színésznő a kutatásomat felölelő időszakban 26 díjat nyert, és ezeknek a róla szóló mintában szenteltek is anyagot, méghozzá 26 alkalommal (annak ellenére, hogy nem erről szóltak alapvetően az írások). Abban (is) különbözik Dobó Katától, hogy míg a fiatal színésznővel a szövegek jelentős részében személyiségjegyével foglalkoztak, addig Törőcsik Mari esetében a tehetségével. Az azonosított írások arról szóltak, hogy: Ott volt a jubileumi Cannes-i Filmfesztiválon; Aranykor díjas lett, vagyis a legkedveltebb, maradandó teljesítményt nyújtó személyiségnek tekintik a magyar televíziózásban; életműdíjat vehetett át, vastapssal köszöntötték, valamint hogy játékát szenvedély és koncentráció jellemzi. Mindezek pedig olyan értékek, amelyek elhatárolták őt a sztár kategóriától és egy teljesen más típusú hírességként jelent meg a lapok hasábjain. Tehetséges színésznőként, sőt legendaként emlegették, szemben Dobó Katával, akinek az esetében a női lapok leginkább a népszerűségére építettek. A családjáról, mindennapjairól (7), valamint a házasságáról (3) szóló anyagokat két külön csoportba soroltam. Az előbbieknél ugyan születtek próbálkozások a bulvárosabb témák, puha hírek publikálására, de mégsem törekedtek szenzációhajhászásra, nem építettek az érzelmekre és a címek, valamint a képek is inkább szemléletességre

törekedtek, nem pedig a megbotránkoztatásra. Arról szóltak, hogy szereti a pizzát, vagy éppen hogy autóval elvezetett Párizsig. Hasonló jellemezte a három, házasságait fókuszba helyező anyagot is. Mivel azonban először Bodrogi Gyula, majd később Maár Gyula felesége lett, ezekben is szóba került színészi karriere.

Az egyetlen életesemény, amely többször, külön témaként is megjelent, a 2008-ban bekövetkezett betegsége, amikor is újra kellett őt éleszteni. Ettől kezdve már nem volt olyan év, amikor legalább egy cikkben ne írtak volna erről:

„Lapzártánkkor még nem lehetett tudni, hogy kétszeres Kossuth-díjas színésznőnk, Törőcsik Mari túljut-e az életveszélyen.”¹⁴²

„Annak idején egy ország aggódott Törőcsik Mari életéért. A színésznő a klinikai halál állapotában volt, és két hónapig kórházban feküdt.”¹⁴³

A Törőcsik Marihoz köthető cikkek főtémáinak megoszlását bemutató ábra is mutatja, hogy ennek ellenére az anyagok közel kétharmada a szakmai elemeket helyezte fókuszába: a bulvár témák helyett tehetségéről és sikereiről szóltak. Nála a teljesítményből adódó sztárság tehát nemcsak látszat volt. Mindehhez pedig hozzájárultak az anyagokban megjelenő szereplők is, akik többségükben pályatársai voltak. 64 olyan személyt találtam az írásokban, akik színészi karrierjéhez köthetők, és csak nyolc olyat, akik családjához. Az anyagokban senkivel sem azonosítottam konfliktust.

1. Családjához köthető szereplők (8): szülei, nagyszülei (10); Maár Gyula, férje (10); Bodrogi Gyula, férje (4); Son, fia (5); Teréz, lánya (8); Bara Margit (2); Testvérei (3); Járai Máté, unokája (2).
2. Pályájához köthető szereplők (46): Bubik István; Kútvölgyi Erzsébet; Földes László; Kovács P. József; Schütz Ida; Keleti Marci; Gilles Jacob (a filmes seregszemle igazgatója); filmes sztárok (2); A nemzeti 12; Vitray Tamás; Sztankay István; André Szóts; közönség; Kállai Ferenc színész; Psota Irén; Friderikusz Sándor; Stohl András; Simon Zsuzsa; Fábry Zoltán (3) – rendező; Hegyi Barnabás – operatőr (2); Soós Imre – színész; Major Tamás - tanítómestere (4); Jászai Mari; Buzás Pali – dramaturg (3); Makk Károly; Lehotay Árpád; Jancsó Miklós (2); Simon Zsuzsa - op. ig.; Janisch Attila - rendező (2); Gellért Endre (3); Mészáros Ági (3); Garas Dezső (2); Ruttkai, Sallai Lászlóné – tanára; Panni néni – magyartanár; Cvirina Jenő – tanára; Pilinszky János; Schaffer Erzsébet újságíró (2); Rózsika néni – tanár; Mater Orsolya – segítője;

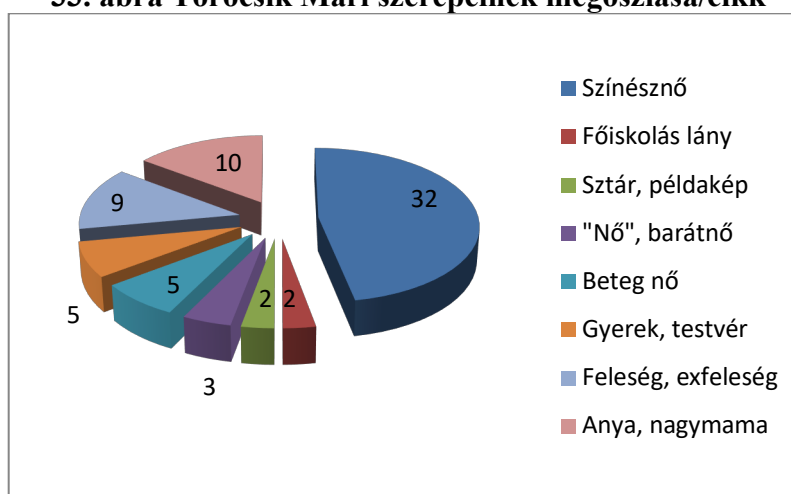
¹⁴² Bodrogi mindenkit imára kér! Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 43. szám. 8.

¹⁴³ Holczhaffer Csaba: *Mi a hibám? Szeretek beszélni.* Meglepetés. 2011. december 21. 53.

Simon Zoltán – zenei vezető; Nagy-Kálózy Eszter – színész; Gergely Róbert; Szegő András - újságíró (2); Molnár Gál Péter; Gubás Gabi; Szacsvey László (2); Hernádi Judit; Kiss Manyi; Makay Margit; Lukács Márta; Básti Lajos; Várkonyi Zoltán; Apáthi Imre; Iglódi István; Taub János; Schwajda György; Konzskij Ljubimov; Vasziljev; Fábri Zoltán; Jiri Menzel.

A szereplőkkel ellentétben szerepeit már sokkal nagyobb változatosság jellemezte. 1990 és 2012 között nyolc ilyen találtam a három tárgyalt női hetilapban.

33. ábra Töröcsik Mari szerepeinek megoszlása/cikk

Színésznő (32): Ezekben az írásokban szakmai pályafutása került a középpontba. A szövegekben egy fő vonal mentén haladt az elbeszélés: hogyan lett színésznő. Itt már megjelent – csakúgy, mint Rúzsa Magdinál és Whitney Houstonnál – a szegény, küzdelmekkel teli, hányattatott gyerekkor képe. Vagyis ő is önerőből emelkedett fel, a hírnevet, a népszerűséget nem a média tulajdonította számára, hanem ő maga szerezte meg.

Anya, nagymama (10): Egy fia, egy lánya, illetve egy nem vérszerinti unokája van, Járai Máté, aki a szövegekben boldogan emlékszik vissza azokra a nyarakra, melyeket a színésznő vidéki nyaralójában töltött.

Feleség, exfeleség (9): Férjei, Bodrogi Gyula, illetve Maár Gyula feleségeként is megjelent a cikkekben. Az előbbivel például olyan kontextusban is, hogy míg Töröcsik külföldön volt sztár, addig Bodrogi itthon.

Beteg nő (5): 2008-ban újra kellett őt éleszteni, végül csodával határos módon felépült. A 2008-ban és 2009-ben megjelent cikkek szinte mindegyike erről szólt.

Feleség, exfeleség (9): Férjei, Bodrogi Gyula, illetve Maár Gyula feleségeként is megjelent a cikkekben.

Gyerek, testvér (5): Többször szó esett testvéreiről a családi életét taglaló írásokban. „Édesanyám Budapesten él, 87 éves. Elbűvölő, csodálatos nő! Négy éve még egyedül utazott a húgomhoz Ausztráliába” (Takács, 2000: 20).

Hétköznapi nő, barátnő (3): Hétköznapi nőként olyan témájú cikkekben jelent meg, mint: egyedül elvezett Párizsig, vagy éppen szereti a pizzát.

Főiskolás lány, diák (2): 1954 és 1958 között a Színház- és Filmművészeti Főiskola növendéke volt. Tanulmányait operett szakon kezdte.

Sztár, példakép (2): Cannes-ban sem felejtették el Töröcsik Marit és Gubás Gabi is példaképként tekint rá.

Töröcsik Mariról a 34 cikkben 29 értelmezőt azonosítottam. Ezeket öt kategóriába soroltam:

1. Színészi pályájára utaló értelmezők (10): Színművésznő; Művész; Kétszeres Kossuth-díjas színésznő; Első Aranykor-díjas színésznő; Örök újrakezdő; Színésznő (7); Művésznő (4); Színművész; A Hosszú alkony főszereplője; Kossuth díjas színésznő
2. Tehetségére utaló értelmezők (7): A magyar színház korszakos egyénisége; A hazai színjátszás élő legendája; A legendás színésznő; Nemzet Színésze; Nemzet színésznője; Kiváló televíziós műsorvezető; Első a legnagyobbak között;
3. Nevére utaló értelmezők (5): Töröcsik Mari (32); Mariska (2); Töröcsik (3); Mari (4); Mari mama;
4. Hírnevére, népszerűségére utaló értelmezők (5): Nemzetközi híru színész; Magyar Sztár; Legkedveltebb, maradandó teljesítményt nyújtó személyiségnek tekintünk a magyar televíziózásban; Ünnepezt filmdíva; Legenda (2)
5. Korára utaló értelmezők (2): 73 éves színésznő; Szöszke falusi kislány

Jelzők: látszólag törekeny, valójában erős; kivételes ember; kicsi; gyámolításra szorul; energikus; szemei csillognak; átütő színészi ereje van; légiesen karcsú; hatalmas akaratereje van.

A Töröcsik Marihoz köthető értelmezők és jelzők arra utaltak, hogy az esetében egy kivételes hős teremtődött. Mindegyik pozitív hangvétellű volt, és elismerően „vallott” a színésznőről, a sikerre, a tehetségére, a hírnevére és a díjaira összpontosítottak. Külön érdemes kiemelni, hogy sztárként csak egyszer aposztrofálták, helyett a legenda, a nemzet színésze, a nemzetközi híru színésznő értelmezőket használták, ami másfajta minősítést jelent: a teljesítménye állt a középpontban. Intenzitását tekintve tehát Povedák István (2009) felosztását alkalmazva az utolsó, negyedik csoportba került. Ide olyan sztárokat sorolhatunk, akiket már nyíltan szakrális, vallásos attribútumokkal ruháznak fel. Az elemző kifejti, hogy erre a fázisra többnyire akkor kerül sor, ha az adott sztár hosszan tartó hatást gyakorolt rajongói közösségére és mindemellett rendelkezik olyan tulajdonságokkal, melyek alkalmassá

teszik arra, hogy a hagyományos értelemben vett hős szerep kívánalmainak is megfeleljen (Povedák, 2009: 79).

5.3.2.2. Fotók elemzése

Törőcsik Marihoz kötődően a szövegeken túlmenően kódoltam a bennük megjelenő képeket, valamint a címlapfotót is. A 34 anyagon belül 84 képet azonosítottam, amelyek szinte mindegyike cselekmény nélküli. Ezeket 5 méret szerint kategorizáltam: negyed oldalnál kisebb (65), negyed oldalas (12), fél oldalas (1), háromnegyed oldalas (4), teljes oldalas (2). Az anyagok közül csak egy lett felvezetve a címlapon (ld. 41. kép). Ezen egyedül szerepelt a mozaikszerű elrendezés legfőbb elemeként, témáját tekintve az egyetlen szenzációval.

41. kép *Bodrogi mindenkít imára kér!* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 43. szám. Címlap.

Leginkább ugyanannyi képpel illusztrálták a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott cikkben belül. Tizennyolc esetben az arányok megegyeztek, kilencnél a képi megjelenítést helyezték előtérbe a szövegezéssel szemben, hétnél pedig fordítva, a szövegezés volt több. A 84 fotó közül 79 kerettel rendelkezett, 66-nak saját tere volt, és 38 képen egyedül szerepelt. Ezeken alig jelent meg cselekmény (éppen ezért a képaláírások is

csak leíró információként szolgáltak), többségében portréképek voltak, amelyek nem hordoztak a szövegen túl plusz információt, azonban pozitív érzelmeket konnotáltak: a régi-új Töröcsik Mari jelent meg rajtuk.

20. táblázat A Töröcsik Mariról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terü	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Nők Lapja	40 db	0 db	-	32 db negyed oldalasnál kisebb, 5 db negyed oldalas, 3 db háromnegyed oldalas	10 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 4 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 2 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	39 db keretes, 1 db körbevágott	5 db semleges terü, 35 db saját terü	20 db
Meglepetés	17 db	0 db	-	13 db negyed oldalasnál kisebb, 2 db negyed oldalas, 1 db féloldal, 1 db háromnegyed oldalas	4 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 1 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	15 db keretes, 2 db körbevágott	6 db semleges terü, 11 db saját terü	7 db
Kiskegyed	27 db	1 db	1 db teljes oldalas	20 db negyed oldalasnál kisebb, 5 db negyed oldalas, 2 db teljes oldalas	4 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 3 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotót, 6 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	25 db keretes, 2 db körbevágott	7 db semleges terü, 20 db saját terü	11 db

Mivel a képek jelentős része egy-egy előadás jelenetében ábrázolta őt, ezért csak 18 semleges fotót azonosítottam, a többinek saját tere volt. Emiatt viszonylag nagy számban tűntek fel ezeken szereplők is: a cannes-i fesztivál résztvevői; Vitray Tamás; Sztankay István; André Szóts; Kállai Ferenc; Bodrogi Gyula; Garazs Dezső; Darvas Iván, Maár Gyula; családja. Férjei és családja kivételével mindegyik kép szakmájához kötődött. A képek cselekmény nélkülsége miatt a képaláírások csupán a leírást szolgálták, megmagyarázták, hogy mi látható a fotókon, pl.: „2007. december – A töredék című film bemutatóján Maárral és Bodrogival”.

A mikroelemzés tárgyát egy 2008-as, *Kiskegyed*ben megjelent, a címlapon is felvezetett, két oldalas anyag képezi „*Bodrogi mindenkit imára kér!*” címmel. Ami a tipográfiát illeti, nem azonosítunk szövegek közti alcímeket, csupán egy kiemelés kelti fel a figyelmet: „*Erős asszony, mindig talpra állt*”, valamint három fotó, amelyek esetében a képaláírások informatív

jelleggel bírtak: „Töröcsik Mari cipőmániás. Azt mondja, ezt a szerelmet az édesanyjától örökölte. « Anyámnak mindig gyönyörű cipői és gyönyörű kalapjai voltak. Egyáltalán ő mindig egy nagyon elegáns asszony volt »”; „Cannes 1958”; „2007. december – A töredék című film bemutatóján Maárral és Bodrogival”. A hír arról szólt, hogy kómába esett, az intenzív osztályon fekszik és még kérdéses, túljut-e az életveszélyen, éppen ezért egykori férje, Bodrogi Gyula mindenkit imára kér.

42. kép Bodrogi mindenkit imára kér! Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam 43. szám. 8-9.

Töröcsik Mari

Bodrogi mindenkit imára kér!

Lapzártánkor még nem lehetett tudni, hogy kétszeres Kossuth-díjas színésznőnk, Töröcsik Mari túljut-e az életveszélyen.

Arról szölkak hírek, hogy kórházba került, mert összeomlott a keringése. Majd az intenzív osztályon kómába esett. Tavaly év végén rápónt fel, hogy Töröcsik Mari visszavonul, mert egy kis nyugalmra vágyik hátrazárzában, a Vas megyei Velemen.

– Nem végleges a visszavonulásom, csak új szerepeket nem válllok – mondta lapunknak tavaly decemberben.

Kollégái tudni vették, hogy keringési problémákkal küzdött. Mostanában úgy tűnt, megerősödött, és Los Angelesben ő lett volna a magyar filmfesztivál díszvendége. Aztán újabb szívizomtörés hírére érkezett: Töröcsik életéről

Töröcsik Mari cipőmániás. Azt mondja, ezt a szerelmet az édesanyjától örökölte. Anyámnak mindig gyönyörű cipői és gyönyörű kalapjai voltak. Egyáltalán ő mindig egy nagyon elegáns asszony volt.

Szecsődi Karcsi

Ma is gyakran anyámmal álmodom

Szívroham gyanújával szállították kórházba a Megasztár ifjú tehetségét, Szecsődi Karcsit. Ezek után a teljesen kimerült énekes Kisit visszavett a tempóból. De nem adja fel!

Gódnő, a megasztárok ideiglenes lakhelyéül szolgáló luxus szállodában látogattuk meg Karcsit.

Barátai lelekeje-lentén múlt, hogy nem lett nagyobb baj.

– Mint mindig, most is éppen beszélgetünk Tamarral és a főbellekkel, amikor egyik pillanatról a másikra elfogott a levegőn és egyre hevesebben vert a szívem. Majd hirtelen annyira lelassult, hogy azt éreztem, mintha elmagabiztosságom volt, és őrri lett rajtam a halálfelelem.

Az orvosok azonban meggyógyították Karcsit, egy napot töltött a kórházban, majd kimentek.

– Pszichoszomatikus tüneteim voltak. Az okozhatta, hogy kóborult az életem. Nem életemben rendezem, rengeteg kávét ittam, és bár szívgyélem, de nagyon sokat dohányoztam. Most már tudom, hogy két évem keresztül ronsztam a szervezetem a cigarettával.

2007. december – A töredék című film bemutatóján Maárral és Bodrogival

Erős asszony, mindig tulpra állt

– kezdte Bodrogi. – Nagyon megdöbbenem, és bízokodok, hogy minden jóra fordul, hiszen nagyon erős nő. Imádkozunk valamilyen formában azért, hogy gyorsan gyógyuljon meg, és újra köztünk lehessen.

Bár Töröcsik és Bodrogi házassága ma már csak szép emlék, a művésznő mégis megtalálta azt a férfit, aki mellett lehelheti az életét. Eppen a Szerelem című film jelenetét vette fel, amikor megismerkedett a forgatórész újságcikkét készítő Máir Gyula filmrendezővel. Aztán a szűkszavú eljáratú rendező Derynéből vagy? című filmjének a főszerepét. Ma már harminchat éves házascok. Lányuk Londonban él, örökbe fogadott vietnami fiuk pedig visszatért szülőhazájába, és Salgomban cégevező. A művésznő csak azt sajnálja: nem született unokája, pedig boldogan játszott a valószínűleg nagyszámra a valószínűleg nagyszámra.

– Azt mindig tudja az ember, hogy mikor van a kórház és mikor van a csócsón. Psota Irén, drága barátim nagyon kedves volt hozzám. Azt mondta nekem: „Tudod, Mari, te is beleszel a kúba, mint ahogy mindenki, de nem kimészol, hanem kiugrasz” – mesélte a művésznő.

De nemcsak társalról és pályafutásról szölkaknek érte, hanem volt férje, Bodrogi Gyula is. Bodrogi, aki csak Tündérkének szólította, és magában a mai napig egy hívja Töröcsik Mari, nyolc évem át volt a műhely pinceablakán...

– Azt mindig tudja az ember, hogy mikor van a kórház és mikor van a csócsón. Psota Irén, drága barátim nagyon kedves volt hozzám. Azt mondta nekem: „Tudod, Mari, te is beleszel a kúba, mint ahogy mindenki, de nem kimészol, hanem kiugrasz” – mesélte a művésznő.

De nemcsak társalról és pályafutásról szölkaknek érte, hanem volt férje, Bodrogi Gyula is. Bodrogi, aki csak Tündérkének szólította, és magában a mai napig egy hívja Töröcsik Mari, nyolc évem át volt a műhely pinceablakán...

41 éves volt, amikor meghalt

A rosszul lettem tőle – nem is gyújtottam rá. De miért stressztől Karcsi? Hiszen olyan magabiztosnak tűnik; egy értelmi volt, bent maradt a családban.

– Nem titok, hogy másfél éve, május 13-án egy autóbalesetben elvesztettem 41 éves édesanyjamat. Azt egy gyerek nem tudja feldolgozni. Bizom benne, hogy az

idő minden idejét, és emhitt a fájdalom. De azért vannak napok, amikor anyukámmal ébredek. Akkor ránezek a fényképre és csak annyit mondom, hogy „jól van, anyó”, majd belemegyek a kánpórába. Anyukám tanított énekelni, ezért érte csinálom mindent. Van egy öccsem és egy nővérem, akikkel nagyon összekapunk. Élesem pillanataim nem a legjobb a kapcsolatomban, de ő is azonnal megfogadott a kórházban. Karcsi a Megasztár alatt sincs egyedül. A legtöbb támogatást csapattársaitól, Tamarrától kapja.

A ritmuszavar gyakori

Dr. Gellér László

PHD, egyetemi adjunktus, a Semmelweis Egyetem Kardiológiai Központjának munkatársa közeléből is megvilágította nekünk Karcsi rosszulletének hátterét.

– 16 éves korban az „igazi” szívinfarktusnak rendkívül kicsi a valószínűsége, azonban gyakran bizonyos szívritmuszavarok hasonló tüneteket okozhatnak. Leggyakrabban spontán magiszálnak, néhány percen belül azonban intenzív osztályos kezelésre is szükség lehet. A tünetek alapján – szapora pulzus, izzadás – valószínűsíthető, hogy Karcsinál a galbált inkább ritmuszavar okozhatta. Mindazonáltal minden ilyen esetben korrekt kardiológiai kivizsgálás szükséges. A pánika bizonyosan jót tesz, de tudni kell, hogy ritmuszavar nemcsak stressz hatására, hanem nyugalmi állapotban is jelentkezhet.

Lúszli Gábor gyújtást kap

A csapat legfiabb tagja, a 13 éves Tóth Lúszli is gyengélkedik. A szívinfarktustól ötlet lépten a torok: Azonnal onosozó viték, ahol kiderült, hogy gégygyulladás van. Pár napig kimentnie kellene magától, de ez lehetetlen. Készüljön kell az új dalra, ezért édesanyja, aki lány korára vad koncertet kért, teljesen gyermekével együtt beköltözött a Megasztár házába, felügyeli, hogy rendszeresen szedje gyógyszerét.

Töröcsik egyedülként jelent meg cselekvő szereplőként az anyagban, további (passzív) szereplők voltak még: kollégái; lánya; fia; Psota Irén (barátnője); Maár Gyula. Dobó Katával ellentétben ebben a róla szóló cikkben a figyelem színészi karrierjére összpontosult – „ő lett volna a magyar filmfesztivál díszvendége” –, amelyre nem tudott eljutni, mert megbetegedett. Nála tehát a teljesítményből adódó sztárság volt az elsődleges. Mindezt pedig az azonosított értelmezők és jelzők is megerősítették.

- **Értelmezők:** Töröcsik Mari (4); kétszeres Kossuth-díjas színésznő; Töröcsik (2); 73 éves színésznő; művésznő (4); Mari (2); ünnepelt színésznő, Töröcsik Mari; nagyon erős nő.

Nem találunk semmiféle bulvár elemet, negatív konnotációjú értelmezőt, vagy éppen szenzációhajhászást. Ami a szöveghez tartozó három (keretes), egy negyed oldalas és két

negyed oldalán kisebb fotót illeti, az egyiket egyedül ábrázolták (ez az egyetlen semleges terű fotó), míg egy másikon egy férfival a Cannes-i Filmfesztiválon, a harmadikon pedig Maár Gyulával és Bodrogi Lászlóval. A vizuális megjelenítés ugyanakkora helyet foglalt el az anyagon belül, mint a szöveg. Pozitív érzést sugalltak a szöveggel ellentétben, ami a színésznő állapotáról szólt, ezek az „életet” mutatták. Egy makulátlan, ismert és elismert, boldog színésznő képe jelenik meg itt, akinek azonban meg kell küzdenie az öregedéssel, a halál lehetőségével.

Töröcsik Mari esetében tehát a lapok a legendaképzésben vettek részt. Láttuk, hogy jelenléte ugyan hullámzó, de ez arra utalt, hogy folyamatosan foglalkoztak vele a vizsgált sajtótermékek, ráadásul a *Kiskegyed* és a *Nők Lapja* közel azonos számú cikkben. Az interjúk dominanciája mellett meg kell említenünk olyan, kevésbé gyakori műfajokat is, mint a kritika vagy a tudósítás. A bulváros elemek hiánya magyarázhatja, hogy viszonylag nagy számban, hét esetben több volt a szöveg, mint a kép, vagyis ő egy teljesen más típusú hírességként jelent meg a korábban elemzett hírességekhez képest.

5.3.3. Marilyn Monroe

Marilyn Monroe (született Norma Jeane Mortenson néven 1926-ban) amerikai színész, fotómodell, énekesnő. Gail Levin művészettörténész szerint a 20. század legtöbbet fényképezett személyisége, az Amerikai Filmintézet listáján az amerikai filmtörténet hatodik legnagyobb női filmlegendája, a Smithsonian Intézet pedig beválogatta „*Minden idők száz legfontosabb amerikaija*” közé. Gyerekkorát nevelőszülőknél és árvaházakban töltötte. A második világháború idején gyári munkásnőként dolgozott, akkor készültek róla az első professzionális fotók, és így kezdődött el 1945-ben fotómodell, majd később filmes pályafutása. Pin-up girlként vált híressé. A kezdetektől részt vett saját imázsa építésében. Filmbeli alakításai szőke hajára és az ahhoz kapcsolódó népszerű sztereotípiákra koncentráltak: a butaságra, naivitásra, könnyen kaphatóságra. A jelenetekben úgy állították be, hogy alakjának körvonalai jól láthatóak legyenek, sajtófotóin pin-up modellként pózolt. Nyilvánosság előtti megjelenései sokszor a ruházata által is fokozott erotikusságáról szóltak.

43. kép *Marilyn Monroe*. 1954. szeptember 1. Getty images.

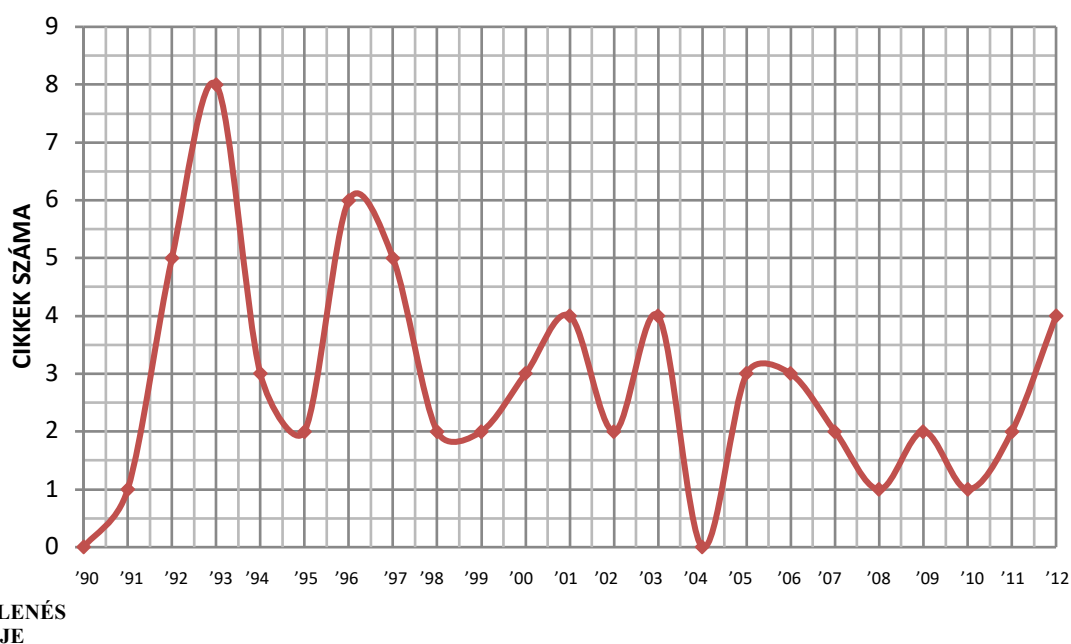
Színésznőként egy évtizedig volt aktív. 1953-ra filmjei már a legjövedelmezőbb hollywoodi alkotások közé tartoztak, és a sajtóban megjelenő életrajzaiban maga volt az „amerikai álom”: az árvaházi, sanyarú sorsú kislány, aki Hollywood első számú sztárjává emelkedik. Magánéletében azonban számos problémával küzdött. Gyógyszerfüggő volt, depressziótól és szorongástól szenvedett. Háromszor házasodott – James Dougherty házastársa 1942 és 1946 között volt, Joe DiMaggioé 1954-ben, Arthur Milleré pedig 1956 és 1961 között –, de mindegyik válással végződött. 1962-ben, 36 éves korában halt meg gyógyszer-túladagolásban. Váratlan halála miatt az egész világon a címlapokra került, a tragédiát illetően összeesküvés-elméletek tucatjai láttak napvilágot.

5.3.3.1. Szövegek elemzése

5.3.3.1.1. Formai jellemzők

Mivel Marilyn Monroe aktív pályafutása 1945 és 1962 közé tehető, ezért az elemzett hírességek közül az ő megjelenítése az egyik legérdekesebb, hiszen halála után fél évszázaddal is nagy számban – összesen 64 esetben – publikált róla szóló írásokat a *Meglepetés*, a *Nők Lapja* és a *Kiskegyed*, annak ellenére, hogy aktív történet és életesemény már nem volt mögötte, mégis az ő jelenléte bizonyult az egyik legkiegyensúlyozottabbnak a női hetilapokban.

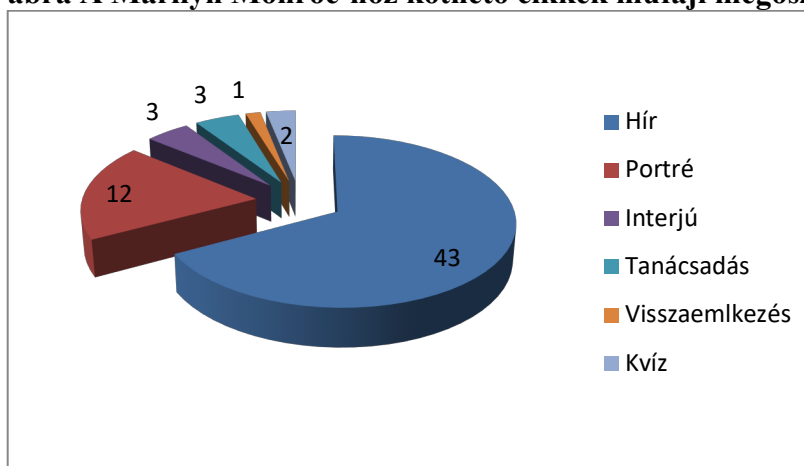
34. ábra A Marilyn Monroe-hoz köthető 64 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között

A *Nők Lapjában* harminckét róla szóló írást azonosítottam – ami adódhat abból, hogy a lap fogyasztóinak átlag életkora itt a legmagasabb, 47 év –, a *Meglepetésben* tizenkettőt, a *Kiskegyedben* pedig húszat. Kiemelendő, hogy a többi elemzett sztárral összehasonlítva Marilyn Monroe megjelenítése az egyik legstabilabb, hiszen 1991 és 2012 között 2004 kivételével minden évben írtak róla, évente átlagosan 2-4 anyagban. Mivel a tárgyalt időszakban már nem élt, a cikkek megjelenési idejét sem lehetett párhuzamba vonni történésekkel. 1990 és 2012 között két csúcspontot azonosítottam. 1993-ban nyolc írás jelent meg róla, 1996-ban pedig hat. Az anyagok publikálásának intenzitását figyelve az idő előrehaladtával nem figyelhető meg lefutás, még 2012-ben is négy írásban adtak hírt róla. Terjedelem tekintetében a részletes témafeldolgozás jellemezte ezeket. A 64 cikkből 54 terjedelme egy oldalas, vagy annál hosszabb volt. Negyed oldalasnál rövidebb írásból pedig csak ötöt találtam.

A Marilyn Monroe-ról megjelent anyagok műfaját nagyfokú változatosság jellemezte. A 64 anyagot hét kategóriába lehetett besorolni: hír, hírösszeállítás; portré; interjú; tanácsadás; visszaemlékezés; kvíz. Az anyagok műfajainak megoszlását az alábbi ábra mutatja.

35. ábra A Marilyn Monroe-hoz köthető cikkek műfaji megoszlása

Mint ahogyan azt az iménti ábra is mutatja, a 64 anyag háromnegyede hír volt (ebből tíz hírösszeállítás). A *Kiskegyed*ben tizenegy ilyen találtam, a *Meglepetés*ben hetet, a *Nők Lapjában* pedig tizenhatot. Nem jellemezte az anyagokat a részletes témafeldolgozás, az alapkérdések megválaszolására törekedtek. A hírek az utóéletéről, kultuszáról szóltak.

“...Marilyn csillaga továbbra is teljes fényében ragyog, mítoszát nem kezdte ki semmiféle pletyka, a megbélyegzést ezúttal szó szerint kell érteni. Június elsejétől bocsátják ki az Egyesült Államokban azt a bélyeget, amely a filmcsillag arcképét postázza a világ minden tájára” (K.V., 1995: 15).

Portréból tizenkettőt találtam. A hírek többségével ellentétben, ezekben elsődlegesen is ő került a középpontba, róla szóltak az anyagok. Az életére jellemző „amerikai álmot” részletezték benne, azonban mindvégig ott sejlett boldogtalansága is. Az újságírók egyaránt írtak Marilyn Monroe lélekrajzáról és pályafutásáról.

Mindezeket felül három interjút is felfedeztem. Ezeknek két típusát különböztettem meg: 1. Strukturált, képzeletbeli interjú, kérdés-felelet formájában Marilyn Monroe-val. 2. Egy kiválasztott színésznővel készült strukturálatlan interjú, amelyben Marilyn Monroe élete, külseje volt a téma.

„Annyi kérdésem lett volna hozzá, a szőke csodához. De még inkább az eredetileg Norma Jane néven született lányhoz, aki mindig színésznő szeretett volna lenni leginkább. Annál is jobban – talán – csak a boldogságra, az igazi emberi kapcsolatra vágyott. Szívesen odaültem volna az asztalához a „Romanoff’s”-ban, kedvenc éttermében. Rendeltünk volna egy üveg pezsgőt, a Dom Perignon-t kedvelte igazán. Aztán kérdeztem volna, bár szerintem csak csodáltam volna, hogyan lehet ilyen

gyönyörű és szomorú szeme egy nőnek... Hogyhogy maga még emlékszik rám? Csak viccel velem, igaz? – kérdezi, és kedvesen elmosolyodik.”¹⁴⁴

A Dobó Katáról szóló mintában is azonosítottam olyan anyagokat, amelyekben a színésznőnek csak a fotója jelent meg, tárgyként kezelték, és nevére utaló jelző sem tűnt fel. Marilyn Monroe esetében három ilyen anyagot találtam, ezek úgynevezett termékkapcsolások (tanácsadások), amelyekben, mint „szexszimbólum” tűnt fel, testképe volt a fontos. Mivel pedig a hozzá kötődő közlés nagyobb hatású, szívesen használták speciális célú kommunikációra, mint szépségipari termékek reklámozására.

Emlékezést és kvízt is azonosítottam a mintában. Az előbbiből egyet, az utóbbiból pedig kettőt. A visszaemlékezésben Marilyn Monroe és Arthur Miller kapcsolatát elevenítette fel újra az újságíró, ezzel bemutatva azt a kettősséget, amit egy sikeres, de mégis szomorú élettörténet jelent.

“Marilyn Monroe és Arthur Miller

A világhírességek magánéletére mindig vevők a bulvársajtó rámenős munkatársai. A legendásan össze nem illő pár, Marilyn Monroe, a hollywoodi sztár és Arthur Miller, a rangos amerikai író regényén – megismerkedésük, vonzalmuk, válságok és a válás – hosszú ideig csemegézhetek az újságírók és az olvasók” (Veress, 1997: 30).

A két kvízben pedig egy játék részeként tűnt fel a színésznő. Arra voltak benne kíváncsiak, hogy melyik népszerű mondás tartozik Monroe-hoz.

5.3.3.1.2. Tartalmi jellemzők

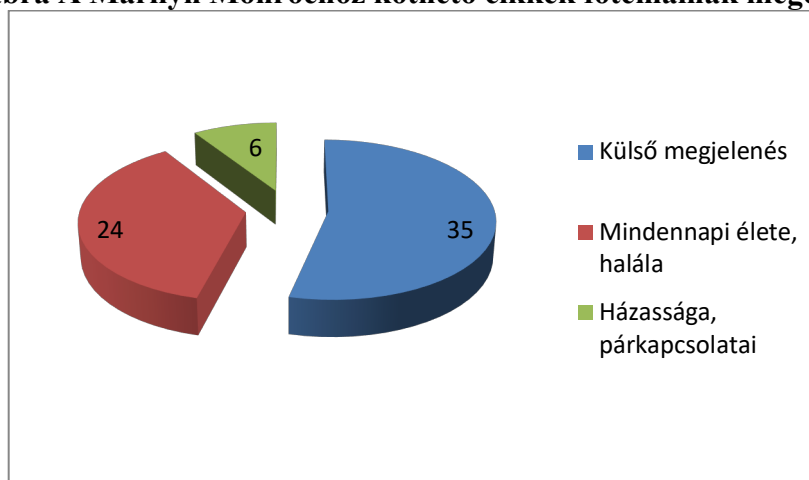
Az '50-es '60-as évek Amerikáját gyakran elemzik Marilyn Monroe-n keresztül. A híresség körül ugyanis egyfajta imádat és kultusz lángolt fel, a nők utánozni próbálták az általa teremtett vagy képviselt stílust, divatot, modort. Új szint vitt a vászonra és a divatba is. A feszülős, olykor sokat mutató, szőkeségét kiemelő fehér ruhái, élénkpiros rúzsja és túsarkú cipői védjegyekké váltak. Egy egészen új női ideált hozott be annak idején, a homokóra alakot.¹⁴⁵ Az 1950-es évektől a tévé, a képes újságok, a filmek által még egyszerűbbé és sokkal hatékonyabbá vált az új szépségideál közvetítése, melyet legfőképp Marilyn Monroe képviselt. Bizonyította, hogy sikerességünk nem egyenesen arányos a mértéktelen fogyókúrákkal és az önsanyargatással. Egy teltkarcsú nő is lehet vonzó a férfiak számára. Éppen ezért jelensége nem csak az '50-es évekre, de napjainkra is nagy hatással bír. A 2000-

¹⁴⁴ Reznák Gábor: *Megélt csodák, elveszett álmok: Képzelt interjú Marilyn Monroe-val*. Nők Lapja. 2002/33. 66.

¹⁴⁵ A homokóra típusú nő külseje nem szögletes, inkább kerekded, alakja arányos, hasa lapos, combja gömbölyded.

es években, amikor a posztmodern szépség korát éljük, újra a nagy fenék és mellek hódítanak, vagyis a Marilyn által teremtett szépségideál újra és újra visszaköszön, akár évtizedekkel később is. Mint ahogyan azt már a korábbiakban is említettem, a róla szóló anyagok szöke hajára és az ahhoz kapcsolódó népszerű sztereotípiákra koncentráltak. Tehetsége helyett sokkal inkább külső vonalai, erotikussága került a fókuszba.¹⁴⁶ Ezt pedig bizonyítja, hogy bár a mintába bekerült anyagokat tematikájuk tekintetében három különböző csoportba lehetett osztani (1. házasságai, szerelmei; 2. mindennapi élete, halála; 3. külseje), ezeknek több mint a fele külsejét helyezte előtérbe, és csak hat írás foglalkozott házasságaival, párkapcsolataival, valamint további 24 mindennapi életével és halálával.

36. ábra A Marilyn Monroehoz köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Külseje (35): A legtöbb cikkben Marilyn Monroe testképe került a középpontba. Ezekben nem figyelhető meg lineáris cselekményvezetés, többségében nem a múlttól, hanem a jelenről szóltak az írások: Marilyn Monroe létezett, erotikussága még ma is érezhető, szépsége pedig nem tagadható, sokak példaképévé vált, pin-up girl-ként van jelen.¹⁴⁷ Richard Dyer (1998) ennek kapcsán olyan szociális modellről beszél, ami a felszíni megjelenítést, a

¹⁴⁶ „By the 1940s, the pin-up image was defined with canonical strictness. First of all, there was the 'pin-up girl' herself. She had to be the healthy, American, cheerleader type - button-nosed, wide-eyed, long-legged, ample hips and breasts, and above all with the open, friendly smile that discloses perfect, even, white teeth. Then there is her costume and pose. These must be inviting but not seducing; affectionate but not passionate, revealing by suggestion while concealing in fact. The legs are carefully posed so that not too much of the inner thigh is shown; the navel is covered and so are most of the breasts except for the famous millimeters of 'cleavage'. The body is evident beneath the costume, but not its details - the bulges of nipples or of the mons veneris are scrupulously hidden. There is a dialectical pressure at work, between the voyeuristic public which wants to see more and more, and that same public which, in its social function, supports codes and laws that ban any such revelations. Caught between these two forces, the image tends towards an almost Byzantine rigidity, and assumes some of the symbolizing force of an icon. The pin-up girl and the Virgin in Majesty both are instantly legible visual images of the comforting and commonplace which is also ideal, and thus unattainable” (Dyer, 1998: 71).

¹⁴⁷ Az 1940-es években a pin-up girl megnevezést olyan nőkre használták, akik amerikai, cheerleader típusú gomb-orrú, széles szemű, hosszú lábú, széles csípőjű és nagy mellű, nyitott, barátságos mosolyú emberek voltak, kihívó ruhákban.

személytelenséget, és a szexuális látványt helyezte előtérbe. Lásd ennek ékes példáját az alábbi képen.

44. kép *Ki a legjobb Monroe?* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam 35. szám. 12.

Marilyn Monroe divatot kreált, és követendő példává vált. Az anyagok száma ezért kvantitatív csökkenést nem is mutatott. A rajongó emberek fejében olyan interpretáció élt róla, amelyek külsejére utaltak: piros, telt ajkak, széles csípő, túsarkú cipő, ezért újra és újra meg lehetett jeleníteni őt, tehát jelensége nem épült a hiányra.

Mindennapi élete, halála (24): A 24 ide sorolható anyag témája boldogtalansága, betegségei, a halála körüli kérdőjelek és a tragédia bekövetkezte után maradt úr. Marilyn Monroe ugyanis bár sikeres volt, de boldogtalan. Magánéletében számos lelki és mentális problémával küzdött. „*A házasságtól nem lettem szomorú, de boldog sem*” – nyilatkozta egyszer az első komolyabb kapcsolatáról. – „*Alig beszélünk a férjemmel. Nem mintha dühösekké lettünk volna egymásra. Nem volt semmi mondanivalónk. Meghaltam az unalomtól.*” „*Marilyn egész életét átjárta az a bénító félelem, hogy az anyja örülete akár örökletes is lehet*” – mondta J. Randy

Taraborrelli, a *New York Times* bestsellere alapján készült, a *Titkos élet (Secret Life)* című, 2015-ös mini-sorozatban. Ő azonban nem csak genetikailag örökölte hajlamát a depresszióra és szorongásra. Lelki gondjait gyakran gyógyszerekkel igyekezett orvosolni, ám hamarosan függővé vált. 1962-ben, 36 éves korában halt meg, öngyilkosság következtében, de halálát illetően számos összeesküvés-elmélet látott napvilágot. Az ebbe a kategóriába sorolható anyagokban tehát feltűnt sebezhetősége: túl magasra jutott, de a halál senki számára nem elkerülhető. Megjelenítése ezen a téren nagyban hasonlít Albert Györgyiére és Whitney Houstonéra.

„Túl sokan bálványozták. Túl sokra vitte. Túl magasra jutott. Túl sokat tudott. Ám, mítosz ide vagy oda, ő is csak sebezhető fiatalasszony volt, aki feljutott a csúcsra, és szédülni kezdett. De nem magától zuhant a mélybe, egy láthatatlan kéz taszította az amúgy is szakadék szélén egyensúlyozó Marilynt, a befolyásos sztárt az örök legendába. Egy néhány hete közreadott vaskos kötet hét év kitartó anyaggyűjtésének és nyomozásának eredményét tárta ország-világ elé. Az eredmény: 1962 augusztusában gyilkosság történt” (Vass, 1998: 36).

Házasságai, szerelmei (6): A Marilyn Monroe kapcsolatairól szóló anyagokban a színésznő boldogtalan nőként jelent meg, áldozati szerepe fokozódott, és erotikussága került a középpontba. Ezekben nem belső értékei voltak a fontosak, hanem a testi adottságai, amelyek azonban csak múlandó boldogsághoz vezettek. Ráadásul a rövid cselekmények végén mindig ő lett az, akit elhagytak, vagy aki egy másik, de boldogtalan kapcsolatba menekült.

„...Mindhárom házassága elhibázottnak és rövid életűnek bizonyul. Hiába keresi az igaz szerelmet, csak kalandokat talál, a legtöbben kihasználják. Első filmszerepeit is „bizonyos szolgálataiért” kapja. Első producerei üzleti kapcsolatban állnak „Holdvilágképű” Giancana maffiavezérrel, és ettől kezdve Marilyn sorsa megpecsételődött. „Jó befektetés volt” – emlékezik vissza a gengszterfőnök. „Meztelenül jobban érezte magát, mint felöltözve, testét és lelkét pedig szívesen adta oda annak, aki sikert és karriert ígért cserébe.”¹⁴⁸

A mintában öt kategória szereplőit határoztam meg: pályafutásához köthető szereplők (22), szerelmei (12), külsejéhez köthető szereplők (26), betegségéhez köthető szereplők (4), családjához köthető szereplők (2). Csakúgy, mint a tematikánál, itt is többségben a külsejével

---

¹⁴⁸ M.M., a szédítő szóke: *A szexbálvány, aki a szerelmet kereste, de csak kalandokat talált.* Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam 18. szám. 13.

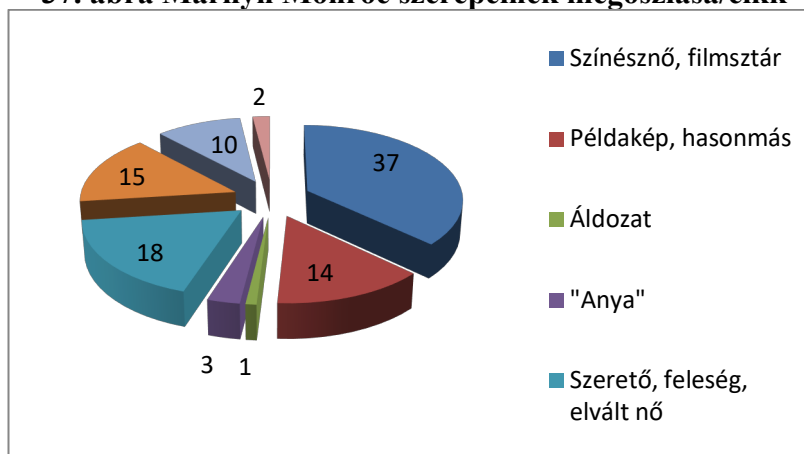
kapcsolatba hozható szereplők voltak, köztük azonban nem azonosítottam konfliktus. Ez az arány fontos, mert a rajongók fejében olyan kép él róla, amely attraktivitása köré szerveződik, ez generálta halála után is a köré felépült kultuszt. A „kánon” tehát nem cselekedeteiről, hanem külsejéről szól.

- Külsejéhez köthető szereplők (26): Michelle Williams színésznő; Catherine Hicks színésznő; Ashley Judd és Mia Sorvino színésznők; Marjai Judit színésznő; Bart Stern fotós; Edward Hooper; Philippe Halsman fotós; Jean Harlow; Marlene Dietrich; Madonna; Angelina Jolie; Dezső Zsuzsanna; Andy Warhol; Alessandra Battaglia; Simone Signoret; Nyertes Zsuzsa (5); Mira Sorvino; Csarnáy Zsuzsanna; Scarlett Johansson; Várady Hédy; André de Dienes fotós (2); Paris Hilton; Barbara Niven; Lindsay Lohan; Twiggy; Diana;
- Pályafutásához köthető szereplők (22): Henry Hathaway rendező; Nunnally Johnson producer; Norman Jefferies - titkár; Sam Shaw; Elvis Presley; Hegedűs Piroska; Oliver Stone; Donald H. Wolfe szerző; George Clooney; Joe Schenkel producer; Billy Wilder; Norman Mailer író; Reznák Gábor újságíró; Buddy Greco énekes; Rupert Allan ügynök; Sukarno indonéz elnök; Laurence Oliver; Colin Clark; Peter G. Levathes stúdió főnöke; Norman Granz; George Cukor- rendező; Susan Doll író;
- Szerelmei (11): Jim Dougherty (6); Marlon Brando (2); Johny Hyde producer; Joe DiMaggio (9); Arthur Miller (14); a Kennedy-testvérek (13); Robert Slatzer; Fidel Castro; Frank Sinatra (5); Yves Montand (8);
- Betegségéhez köthető szereplők (4): dr. Engelberg háziorvos; dr. László Ernő orvos; dr. Greenson analitikus pszichiáter; Molnár Edit terapeuta;
- Családjához köthető szereplők (2): Gladys - édesanyja (2); Clark Gable - 'édesapja';

- 1) A legtöbb esetben *színésznőként, filmsztárként* (37) tűnt fel, aki meghódította az amerikai filmipart.
- 2) Ezt követte számoosságában a *szerető, feleség, elvált nő* szerepe. Ezekben az írásokban alárendelt viszonyban jelent meg, erősítve ezzel áldozati szerepét.
- 3) Szintén nagy számban (15 esetben) volt jelen *szexszimbólumként, szőke nőként*. Az ilyen témájú cikkekben nőiességére helyeződött a hangsúly, testi adottságai kerültek a középpontba.
- 4) *Példaképként*, olyanként, akinek hasonmásai vannak, 14 anyagban azonosítottam: gyakorta előfordult ugyanis, hogy más színésznőket hasonlítottak hozzá külseje tekintetében, és egyfajta mintaként szolgált számukra.

- 5) 10 cikkben *beteg nőként* jelent meg, aki depresszióval küzdött. Ez a védtelenséget, a törékenységet érzékeltette az olvasók számára.
- 6) *Anya szerepben* (annak hiányának szerepében) három esetben azonosítható – Monroe többször is elvetélt.
- 7) Két esetben pedig szóba került *családi élete és egyszer áldozati szerepe* is.

37. ábra Marilyn Monroe szerepeinek megoszlása/cikk

A 65 cikkből kigyűjtöttem az értelmezőket és a jelzőket is. 111 értelmezőt és 32 jelzőt találtam. Ezek a következők:

Külső-belső tulajdonságaira utaló értelmezők (37): Fiatal és gyönyörű filmsztár; Gyönyörű nő; Szókimondó székeség; Platinaszőke sztárocscsa; Legszebb amerikai test; Barna kislány; Díva; Szőke csoda; Sebezhető fiatalasszony; Szakadék szélén egyensúlyozó Marilyn; Befolyásos sztár; Butácska, nimfomán filmscillag hírében álló Marilyn Monroe; Hollywood legszebb lánya; Szőke bombázó; Törekeny bálvány; Gyönyörű és boldogtalan Marilyn Monroe; A szépség angyala; Szőke sztár; Álmodó asszonya; Ízig-vérig nő; Szépséges hollywoodi Istennő; Egyszeri jelenség; Zokogó, „bocsánatkérős” kislány; Szép Marilyn; Irigyelt, gyönyörű, magányos és szeretetihes (színész)nő; Álmai modellje; Magányos Marilyn; Mi Angyalkánk; M.M., a szédítő szőke; A világ legvonzóbb, legvarázslatosabb nője; Szép székeség; Szőke színésznő; Darázsderekú szépség; Csinos sztár; Férfiak bálványa; Akkor már levert és szomorú Marilyn; Barna hajú lány;

Hírnevére utaló értelmezők (26): Mozisztár; Ünnepelel díva; Szupersztár; Filmscillag; Minden idők legrejtőzködőbb_mozicsillaga; Az utolsó mítosz az amerikai álom hosszú alkonyának egén; Címlaplány; Óriási sztár; Mozivászón filmscillaga; Ünnepelel mozisztár; Örök legenda; Hollywoodi sztár; Hollywoodi csillag; Kultikus lány; A nap, aki körül bolygóként keringenek az emberek; Modern mitológia része; Varázslós legenda; Sztár (7); Királynő; Mindenki szerelmes Amerikája; Világhírű beteg; Filmscillag; Mítosz; Legenda; Filmsztár; 20. század legismertebb színésznője;

Szexuális kisugárzására utaló értelmezők (24): Háromszor elvált hollywoodi szexbálvány; Amerikai szexbomba; Szexidol; Szex édes anygalkája; Ötvenes évek legbizsergetőbb erotikus „cukorfalata”; 20. század legszexisebb szőkéje; Szexszimbólum (5); A történelem legtüneményesebb szexistennője; Az elmúlt évszázad szexbálványa; A vágy asszonya; Érzéki szőke angyal; A férfifantáziát még halálában is borzoló Marilyn Monroe; 20. század egyik legszexisebb nője; Maga az erotika; Minden férfi vágyait megtestesítő idol; Az erotikus szépség megtestesítője; Szexis színésznő; Legismertebb szexszimbólum; A szex édes anygalkája; Körülrajongott szexbálvány; Szőke szexbomba; Szexangyal; Szexbálvány (4); 60-as évek szexbálványa;

Nevére utaló értelmezők (9): Marilyn Monroe (43); Eredetileg Norma Jane néven született lány; Miss Monroe (2); M. M. (2); Monroe (15); Norma Jean Mortenson (2); Marilyn (19); Norma Jean Baker (4); Norma Jean (5);

Tehetségére utaló értelmezők (5): Példakép; Jelkép; Közep; Filmvászon Istennője; Bálvány;

Pályafutására utaló értelmezők (2): Színésznő (6); Hollywood egyik leginkább félreismert színésznője;

Kapcsolataira utaló értelmezők (2): Újdonsült asszonyka; Miller szép felesége;

Származására, életére utaló értelmezők (2): Életében sokat szenvedő sztár; Nyugat lánya;

Halálára utaló értelmezők (2): Fiatalon, rejtélyes körülmények között elhunyt Marilyn Monroe; 36 éves korában elhunyt Marilyn Monroe;

Korára utaló értelmezők (2): Leányzó; Kis Norma

Az értelmezők több mint fele (hatvanegy) külső-belső tulajdonságaira, illetve szexualitására helyezte a hangsúlyt. Vagyis még ha a cikkek Marilyn Monroe szakmai karrierjéről szóltak is, az értelmezők ezzel ellentétesen működtek, s így tárgyiasítottá vált a színésznő. A jelzők ugyanezt az ellentmondást erősítették.

Jelzők: Vérforraló bájú; Naiv; Szőke; Gyönyörű; Hallatlanul finom; Érzékeny lelkű; Eleven; Fesztelen; Csacsogó, Érzéki és szinte korlátlan szexuális étvágyú; Erotikus; Szexis; Tüneményes; Ismert; Körülrajongott; Fiatal; Gyönyörű; Szókimondó; Legszebb; Sebezhető; Befolyásos; Butácska; Nimfomán; Törékeny; Boldogtalan; Szépséges; Szép; Irigyelt; Magányos; Szeretetéhes; Darázsderekű; Barna hajú; Sokat szenvedő.

5.3.3.2. Fotók elemzése

Marilyn Monroe-ról a tárgyalt anyagokon belül 163 kép jelent meg. A legtöbb, 105 a *Nők Lapjában*, 39 a *Kiskegyedben*, a *Meglepetésben* pedig csak 19. Ez két és fél képet jelent cikkenként. Többségük negyed oldalasnál kisebb volt (125), de találtam még húsz negyed oldalast, tizenkettő féloldalast, négy teljes oldalast és 2 háromnegyed oldalast. Leginkább

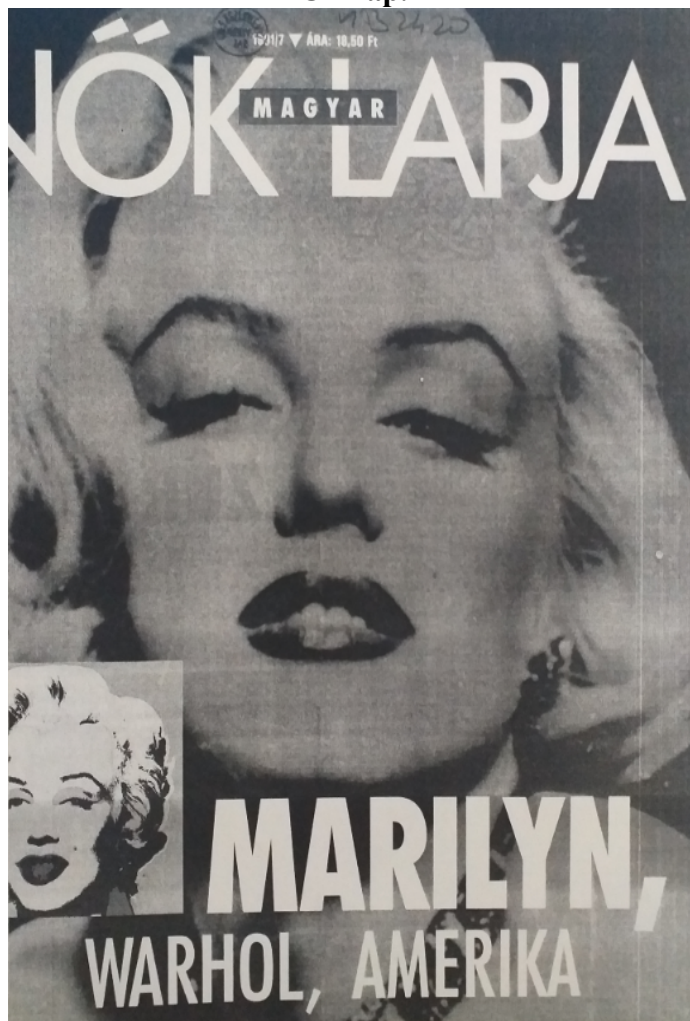
ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott oldalszámon belül. 37 anyag esetében a szöveg és a kép terjedelme megegyezett, 23 cikkben több volt a kép, négy esetben pedig fordítva, a szöveg mennyisége volt több. Mindezek alapján tehát elmondható – nemcsak a címlapi, hanem a belső cikkekről is –, hogy a szerkesztők a képi megjelenítést helyezték előtérbe Marilyn Monroe kapcsán.

21. táblázat A Marilyn Monroeról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Magazin megnevezése	Fotók száma összesen	Címlap-képek száma	Címlap-képek mérete	Fotók mérete	Kép és szöveg aránya	Keretes, vagy körbevágott fotó	Saját vagy semleges terü	Fotók száma, amelyeken egyedül szerepel
Meglepetés	19 db	1 db	1 db negyed oldalasnál kisebb	14 db negyed oldalasnál kisebb, 3 db negyed oldalas, 1 db féloldalás, 1 db háromnegyed oldalas	1 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotóét, 10 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 1 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét	18 db keretes, 1 db körbevágott	15 db semleges terü, 4 db saját terü	11 db
Nők Lapja	105 db	2 db	2 db teljes oldalas	3 db teljes oldalas, 8 db féloldalás, 83 db negyed oldalasnál kisebb, 10 db negyed oldalas, 1 db háromnegyed oldalas	13 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 3 esetben a szöveg terjedelme meghaladja a fotóét, 16 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	97 db keretes, 8 db körbevágott	34 db semleges terü, 71 db saját terü	58 db
Kiskegyed	39 db	7 db	7 db negyed oldalasnál kisebb	28 db negyed oldalasnál kisebb, 3 db féloldalás 7 db negyed oldalas, 1 db teljes oldalas	14 esetben a szöveg és a kép aránya megegyezik, 6 esetben a kép mérete haladja meg a szöveg felületének méretét.	26 db keretes, 13 db körbevágott	23 db semleges terü, 16 db saját terü	28 db

A vizsgált lapokban 10 címlapképet találunk. Ezek közül nyolc mérete negyed oldalasnál kisebb volt, kettő pedig teljes oldalas (46. kép). A címlapképek közül csak egy épült aktualitás köré: *M.M titkai – 50 éve halt meg az ikon*, a többi azonban a külsejére összpontosult: *Marilyn, Warhol, Amerika; Csak egy kis álmom; Virágot Marilyn Monroe sírjára; Sztárékszerek; Színésznők a színésznő bőrében - Kicsit Marilynés Monroe-k; A nők százada; Monroe, Twiggy és Diana – Változik a szép; Mindig szerettünk tetszeni egymásnak; Hollywoodi divatsmink*. Az utóbbira példa az alábbi címlap.

45. kép P. Szabó Ernő: *A tömegművész Marilyn Warhol Amerika*. *Nők Lapja*. 1991/7.
Címlap.

A 163 fotóból 139 kerettel rendelkezett és csak húsz volt körbevágott. A képek elemzésénél fontos szempont az is, hogy megkülönböztessük, ezek saját vagy pedig semleges terüek-e. Az utóbbi csoportjába tartoznak a körbevágott, modell képek, vagy éppen a portréfotók, amelyeknek nincs háttere, vagy ha látszik is, azon semmilyen tárgy nem szerepel és a rajta lévő szereplők mozgása is beállított. A 163 fotóból összesen 72 ilyen volt. Mindezek mellett megkülönböztettem saját terű fotókat is, amelyek többsége a színésznő magánéletéhez (többségében szerelmi életéhez) kötődött, és legnagyobb részük mozgalmasságot ábrázolt. 91 ilyen azonosítottam. Szereplők tekintetében 97 képen egyedül szerepelt, a többin pedig Yves Montanddal; Arthur Millerrel; olyan hírességekkel, akik hasonlítanak rá; Joe DiMaggioval; Kennedyvel, valamint Frank Sinatraval látható. Csakúgy, mint a szövegek fő témája, a szereplők és a képek is magánéletéhez/külső megjelenéséhez kötődtek. A képeken ő volt a dögös, szőke szeximbólum, akinek ikonikus külsejét milliók próbálják utánozni még manapság is. Ezeken szoros, feszülő ruhákat visel, és az összképhez tartozott kislányos bája is. Képalírásokat éppen ezért alig találunk, hiszen a fotók önmagukban is információt hordoznak: a tökéletes nő képét mutatják.

A mikrolemmezéshez az egyik legjellegzetesebb összeállítást választottam, amely összességében is jól jellemzi Marilyn Monroe megjelenítését. Az anyag 2010-ben jelent meg a *Kiskegyed*-ben, két oldal terjedelemben, „*Ki a legjobb Monroe?*” címen.

46. kép *Ki a legjobb Monroe?* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam 35. szám. 12- 13.

Tipográfiáját tekintve keretes anyagok és szövegek közötti címek alkotják, három fél oldalas, és két negyed oldalas képpel. Témája, mint ahogyan egyébként is a róla szóló anyagok jelentős részének is: *Ki hasonlít rá a legjobban*. A szereplők között olyan hírességeket találunk, mint Paris Hilton, Barbara Niven, Mira Sorvino és Nyertes Zsuzsa. Mindannyian dívaként tűntek fel, akik esetében nem is kerül szóba a tevékenységből adódó sztárság. Legfőbb tulajdonságuk az volt, hogy „szépek”. Marilyn példaképként tűnt fel, azonban nem színészi karrierje, hanem külseje miatt: platinaszőke, hullámos haj, vérvörösre rúzsozott ajkak, élesen kihúzott szemek. A képek nagyobb terjedelműek, mint a szöveg, és az anyagot nem jellemezte az értelmezők és jelzők sokasága. Értelmezők: Marilyn Monroe (3); Marilyn (4); Monroe (5); 36 éves korában elhunyt Monroe; nagynevű előd. Jelző: férfiakat zavarba ejtő kisugárzás.

Mint ahogyan Dobó Kata esetében, itt is a rovatcím pozícionálta a cikket és annak főszereplőjét: V.I.P., azaz Very Important Person (nagyon fontos személy). A lap kitüntetett személyként kezelte a színésznőt, akinek a legfőbb tulajdonságát a szexuális vonzerő jelentette. A hat képből csak egy volt körbevágott, méretüket tekintve egy kivétellel mindegyik negyed és fél oldalas. Tevékenységet ezeken nem azonosíthatunk, mindegyik beállított volt és a szereplők nőiességét hangsúlyozták: Angelina Jolie, Marilyn Monroe, Paris Hilton, Barbara Niven, Mira Sorvino, Nyertes Zsuzsa. Az anyag azt mutatja, hogy Monroe neve még mindig egyet jelent az abszolút szexiséggel és a nőiességgel.

Marilyn Monroe esetében azt látjuk, hogy a megjelenítését mutató hullámvonal nagyon intenzív, s némiképp lefelé tart. A lapok által használt megnevezések (szexbálvány, szexszimbólum, díva, csillag) egyfelől megerősítették a színésznő tárgyiasításának folyamatát, másfelől pedig a köré épült legendát is. Az ő esete annyiban hasonlít például Albert Györgyi történetére, hogy egyfajta negatív élettörténeti mintává vált. Az amerikai színésznő a tömegkultúra új szakaszának egyik példája: részben a tömegkultúra pozitív üzeneteinek hordozója, de egyúttal jelzi azt is, hogy a sikernek árnyoldalai is vannak: magány, betegség, halál. Erre az aspektusra hívja fel a figyelmet Edgar Morin francia szociológus is a tömegkultúráról és a sztárokról írott műveiben (*Morin, 1972* és *Morin, 1975*). Marilyn Monroe évtizedeken át megmaradó ismertsége és népszerűsége élete kettősségének is köszönhető. Egyrészt továbbra is szex és női szépség szimbóluma és a klasszikus hollywoodi filmek egyik nagy csillaga, másrészt viszont élete sok szempontból tragikusnak mondható problémás gyerekkora, magánéleti gondjai, drogfüggősége és öngyilkossága miatt.

5.3.4. Összegzés

Az eddig elemzett sztárterületek közül a színészekén belül figyelhető meg a legtöbb hasonlóság és a legstabilabb jelenlét. Itt kivétel nélkül többségében egy oldalas, vagy annál hosszabb terjedelmű anyagok jelentek meg, intenzitásuk pedig az egyik legstabilabbnak mondható.

22. táblázat A 3 színész jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján

	DOBÓ KATA	TÖRŐCSIK MARI	MARILYN MONROE
Cikkek száma	48	34	65
Magazin megjelenése, amelyben a legtöbbszer megjelent	Kiskegyed (18)	Nők Lapja (16)	Nők Lapja (33)
A színésznő intenzitása	Felfelé ívelő, de időnként veszít intenzitásából	Stabil	A legstabilabb
Intenzitást adó esemény/események	Amerikában élt; szerepelt az Európa Expresszben és a Szabadság; Szerelmében; Andy Vajna szerelme volt	Betegsége	–
A legtöbb cikk terjedelme	Egyoldalas vagy annál hosszabb	Egyoldalas vagy annál hosszabb	Egyoldalas vagy annál hosszabb
A legtöbb cikk elhelyezkedése	Teljes oldalas	Teljes oldalas	Teljes oldalas
Címlapok száma	21	2	10
Fő téma	Magánélete (20) Pályafutása (20)	Pályafutása (20)	Külseje (35)
Fő műfaj	Hír (22)	Interjú (15)	Hír (34)
Szerepek száma	11	8	8
Fő szerep	Színésznő (37)	Színésznő (32)	Filmsztár (37)
Értelmezők száma	26	29	111
Leggyakoribb értelmező	Külsejére utaló	Színészi pályájára utaló	Külsejére utaló
Fotók száma	133	84	163
Legtöbb fotó mérete	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb
Magazin megnevezése, amelyben a legtöbb fotó megjelent	Nők Lapja	Nők Lapja	Nők Lapja
Fotókon végzett fő tevékenység	Vizuális megjelenítés	Cselekmény nélküliek	Vizuális megjelenítés, szexualitás
Fotók hangvétele	Pozitív	Pozitív / Semleges	Pozitív
A legtöbb esetben hogy alakult fotó és szöveg aránya	32 esetben kép és szöveg aránya megegyezik	32 esetben kép és szöveg aránya megegyezik	32 esetben kép és szöveg aránya megegyezik

Mindhárom sztár esetében a cikkekben azonosított szerep a teljesítményhez kötődött, színésznőként, filmsztárokként voltak jelen bennük, vagyis nyilvános énjük állt a középpontban. De Dobó Kata esetében azt látjuk, hogy legalább ennyire fontos a magánélet eseményei iránti érdeklődés, ami a celeb kategóriája felé tolt el a róla szóló diskurzust. Marilyn Monroe és Törőcsik Mari megjelenítésében közös, hogy mindketten legendás figuraként jelentek meg: addig, amíg Törőcsiknél ez a több évtizedes színészi pálya elismerését, az amerikai sztár esetében a szexikon képét jelentette, olyan nőét, aki ma is mintaként működik, illetve ismétlésre ösztönöz, ld. a hasonmásokról szóló írásokat. Marilyn Monroet az olvasó mindennapos tapasztalataihoz legendás, de problémás élettörténete közelítette – a (poszt)modern kor egyik első, „problematikus” sztárja lett.

Törőcsik és Marilyn Monroe legtöbbször a *Nők Lapjában* jelent meg, míg Dobó Kata a *Kiskegyedben* – ez a különbség a megcélzott közönséggel áll összefüggésben.

Itt azonban vissza kell utálnom az előző sztárterülethez, amelynek elemzése során szembetűnő volt Albert Györgyi akaratlagos médiajelenléte, aki önreflexiójával hívta fel magára a nyilvánosság figyelmét és ezzel alakította is a róla alkotható képet. Ugyanez a jelenség figyelhető meg Monroe esetében is, csakhogy az ő esetében az akaratlagos médiajelenlét a testképére fókuszált. Döntően a test volt az érvényesülés eszköze, és mindmáig erre építenek, nemcsak a magyar a női hetilapok.

Érdekesség, hogy a fotókon alig azonosíthatunk tevékenységet, funkciójuk az esetek többségében a nőiesség és szexualitás hangsúlyozása volt – kivétel képez ez alól Törőcsik Mari, akinek a képei cselekmény nélküliek voltak, hangvételük pedig semleges. Szintén hasonlóság a három sztár között, hogy mindegyikük esetében megegyezett a fotók és a szöveg aránya, de Dobó Kata és Marilyn Monroe esetében nagy volt az aránya azon cikkeknek is, amelyekben a fotók voltak túlsúlyban – ez párhuzamos a domináns tematikai elemekkel.

Míg az énekesek és a televíziós műsorvezetők megjelenítésében a halál pillanatnyi intenzitást jelentett, majd azt követően az adott hírességek teljesen eltűntek a lapok hasábjairól, addig ez a színészeknél ez korántsem volt így. Marilyn Monroe-ról 65 anyag jelent meg évtizedekkel halála után is.

5.4. KIRÁLYI CSALÁDOK TAGJAI

Az uralkodóházak tagjai évtizedek óta népszerű szereplői a médiának, ráadásul nemcsak abban az országban, ahol éppen címüket birtokolják. Annak ellenére, hogy nem teljesítményük, hanem hírnevük miatt kerülnek be esetenként a lapok hasábjaira (tagjai az elemzett sztárok közül a legtovább tartó hírnévvel rendelkeznek), ugyanúgy, vagy még intenzívebben képesek befolyásolni az emberek gondolkodását, mindennapjait. Ezt támasztják alá a jelen vizsgálatba bevont mintám kvantitatív eredményei is: királyi családok tagjairól (a brit királyi család és a Habsburg-család) 246 anyag jelent meg, ami azt jelenti, hogy az öt sztárterület közül csak ez az össz minta közel felét tette ki. Mégis mi jellemzi az egyik és mi a másik családot?

Európának 12 monarchiája¹⁴⁹ van. Ezek közül tíz államban öröklési rend szerint követik egymást az államfők. A legnagyobbban a brit monarchia számít, amelynek legnépszerűbb tagja II. Erzsébet királyné. Persze nem mindig volt ez így. Az 1990-es években Lady Diana (a brit korona várományosának, Károly walesi hercegnek a felesége) állt a lista élén, akinek közkedvelt státusza azután is megmaradt, hogy elhagyta férjét. Az angol királyi családot övező szüntelen érdeklődés egyébként mintapéldája annak, hogy nem csupán a királyi esküvőkre és rangos eseményekre terelődik nagy figyelem: Katalin hercegné (a trónörökös, Vilmos herceg felesége) rendszerint öltözködési stílusával uralja a világsajtót.

A Habsburg-család Európa egyik legjelentősebb uralkodócsaládjának számított, német királyok, német-római császárok, cseh, magyar, spanyol és portugál királyok sorát adta. Az utolsó Habsburg-trónörökös Habsburg Ottó volt, aki a rendszerváltás idején nagy népszerűségnek örvendett. Magyarul is kiválóan beszélt, hazánkban 60 település választotta díszpolgárává. Fia Habsburg György, ő vette feleségül Eilika hercegnőt.

23. táblázat Eilika oldenburgi hercegnő, Katalin hercegné és Diana hercegné általános jellemzői

Név	Születési dátum	Aktív pályafutás	Fő médium, amely a pályafutását alakította	Közönség korbéli összetétele
Eilika oldenburgi hercegnő	1972	Születésénél fogva hercegnő	Minden médium	Lokális sztár
Katalin cambridge-i hercegné	1982	Hercegnéi rangot 2011-ben kapott	Minden médium	Globális sztár
Diana walesi hercegné	1961	Hercegnéi rangot 1981-ben kapott	Minden médium	Globális sztár

¹⁴⁹ Belgium, Dánia, Luxemburg, Hollandia, Norvégia, Spanyolország, Svédország, Nagy-Britannia, Andorra, Liechtenstein, Monaco, Vatikán.

A formai és a tartalmi elemzések során egyértelműen látszik majd, hogy mind a brit uralkodó család, mind a Habsburg-család tagjainak jelenléte a női hetilapokban teljesen eltérő jegyeket mutat. Bár az általam elemezni kívánt sztárok esetében öröklött hírnévről (*ld. részletesen a 27. oldalon*) beszélhetünk, az már sokkal érdekesebb, hogy mindez hogyan befolyásolja ismertségüket, népszerűségüket. A következőkben, egy Habsburg – Erika Oldenburgi hercegnő –, és két brit, Katalin hercegné és Diana hercegné magazinbeli elemzésével ezekre is célozom választ találni.

5.4.1. (Habsburg) Erika Oldenburgi hercegnő

Erika oldenburgi hercegnő (Habsburg-Lothringen Erika, szül.: Erika Helene Jutta Clementine) 1972-ben született Németországban. Édesapja János Frigyes oldenburgi herceg. Egy bajorországi családi összejövetel alkalmával ismerkedett meg 1995-ben későbbi férjével, Habsburg Györggyel. 1997 februárjában hozták nyilvánosságra eljegyzésüket. Esküvőjüket 1997. október 18-án tartották a budapesti Szent István-bazilikában. Az ünnepséget élőben közvetítették a magyar televízióban, de személyesen is több ezren gyűltek össze a székesegyház körül.

47. kép Erika Oldenburgi hercegnő/ Iránytűjük a tízparancsolat - Erika von Oldenburg a Habsburg-család mindennapjairól. Szabad Föld. 2016.12.30. <https://szabadjold.hu/csalad-otthon/iranytujuk-a-tizparancsolat-erika-von-oldenburg-a-habsburg-csalad-mindennapjairol-263931/>. 2020.04.26.

A házaspár jelenleg is Magyarországon él, 2000-ben telepedtek le a Pest megyei Sós-kút falu mellett három gyermekükkel: Habsburg Zsófiával (2001-), Habsburg Ildikóval (2002-) és Habsburg Károly Konstantinnal (2004-). 1972. augusztus 22. és 1997. október 18. között a „Nagyboldogasszony hercegnője, Erika Oldenburg” megszólítás illette meg, azóta pedig a „Császári és királyi fenséges főherceg Erika”.

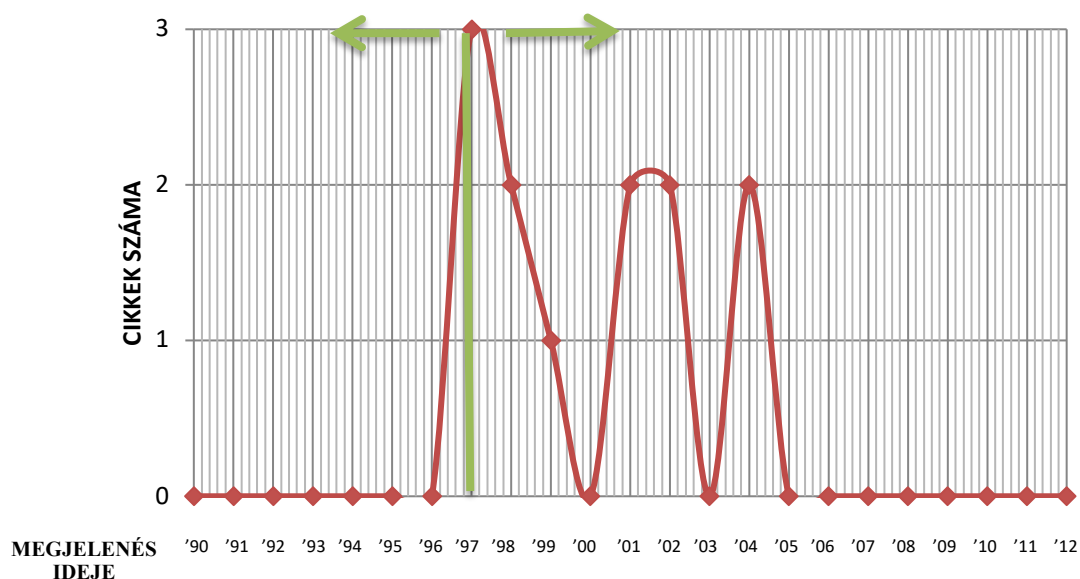
„A XXI. században egy királyi familia leszármazottjának lenni elsősorban felelősséget jelent. Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy bármit is cselekedjünk – jót vagy rosszat –, az az egész családra hatással lehet. Példaképnek kell lennünk, hiszen az emberek komolyan vesznek bennünket” – nyilatkozta a Szabad Földnek 2016-ban.¹⁵⁰

5.4.1.1. Szövegek elemzése

5.4.1.1.1. Formai jellemzők

Eilika hercegnő médiabeli reprezentációja messze alulmaradt a másik két hercegnéhez képest. A kvantitatív eredmények alapján ugyanis megállapítható, hogy 1990 és 2012 között csak 12 anyag jelent meg róla (az első 1997-ben, az utolsó pedig 2004-ben): öt a *Meglepetésben*, három a *Nők Lapjában* és négy a *Kiskegyedben*, tehát ezek közel azonos mértékben foglalkoztak vele. Kiemelendő azonban, hogy a *Nők Lapja* volt az egyetlen, amely ezek közül két anyagot (1998-ban és 2004-ben) a címlapon is felvezetett.

38. ábra Az Eilika hercegnőhöz köthető 12 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹⁵¹

Mivel a hercegnő öröklött hírnévvel rendelkezik (a későbbiekben példát látunk majd arra, hogy Katalin és Diana hercegnénél az öröklött hírnév együtt működik az elért hírnévvel), de a tárgyalt női hetilapokban csak Habsburg György kontextusában ábrázolták, így a 12 anyagot, megjelenésük tekintetében, két külön kategóriába soroltam. Az elsőbe azok kerültek, amelyek kutatásom kezdő dátuma, vagyis 1990. január elseje és 1997. október 18-a (esküvője Habsburg Györggyel) között jelentek meg (ebben az időszakban egy cikket azonosítottam a

¹⁵⁰ Habik Erzsébet: *Iránytűjük a tízparancsolat - Eilika von Oldenburg a Habsburg-család mindennapjairól*. 2016.12.30. Szabad Föld. <https://szabadjfold.hu/csalad-otthon/iranytujuk-a-tizparancsolat-eilika-von-oldenburg-a-habsburg-csalad-mindennapjairol-263931/>. 2020. 05. 14.

¹⁵¹ A zöld függőleges vonal esküvőjének évét jelöli.

Meglepetés egyik 1997-es számában), míg a másikba, amelyek esküvőjüket követően 2012. december 31-ig. A kvantitatív eredményekből az következik, hogy önmagában nem volt képes tematizálódni, reprezentációja csakis férje kontextusában értelmezhető.

2004-ig kisebb csúcspontokkal, majd visszaesésekkel ugyan állandó maradt a jelenléte a lapok hasábjain, 2005 és 2012 között viszont már egyáltalán nem írtak róla. A minta egészét tekintve intenzitás csak 1997-ben mutatkozott, amikor összeházasodtak Habsburg Györggyel, ezt követően azonban hullámzott jelenléte, majd 2005-öt követően teljesen lefutott. A *Meglepetés*ben 2002-ben publikálták róla az utolsó írást, a *Nők Lapjában* és a *Kiskegyed*ben pedig 2004-ben. A kutatásomat felölelő 22 évből tehát csak hat évben volt jelen.¹⁵² Az Eilika hercegnőről szóló anyagokat formai szempontból a következők jellemezték:

Nagy terjedelem. A 12 cikk közül 11-nek a terjedelme egy oldalas, vagy annál hosszabb volt. Ilyenből a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* című hetilapokban négy-négy, a *Nők Lapjában* pedig három jelent meg. Egyetlen egy ezektől rövidebb terjedelmű írást – fél oldalas – találtam, méghozzá a *Meglepetés*ben.

A hercegnő mellékszerepben. Eilika hercegnő önmagában nem tematizálódott, megjelenítése csak férje, Habsburg György kontextusában értelmezhető, ugyanis egy cikk kivételével minden esetben az ő árnyékában tűnt fel.

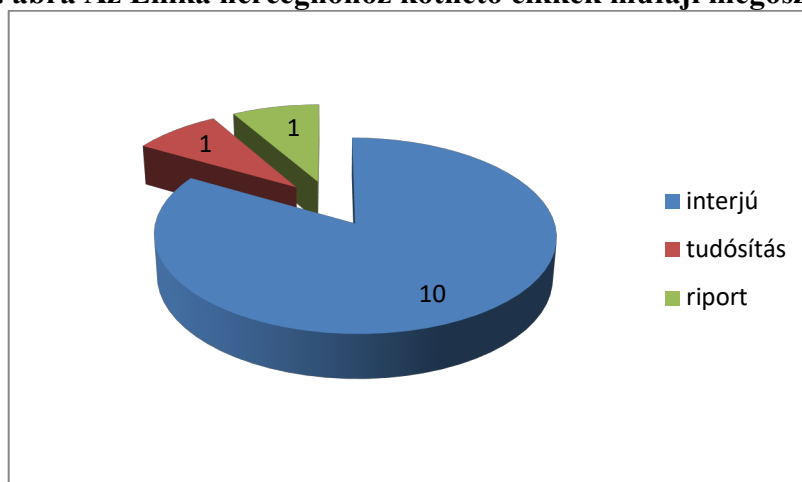
Passzív megjelenítésben. Az anyagok többségében (7) passzívként volt jelen, vagyis alig olvashattunk tőle nyilatkozatokat, alig tudta alakítani a saját képét a műfaji sajátosságok ellenére sem. Ehhez azonban hozzátartozik, hogy a cikkekben az újságírók többször is jelezték, Eilika hercegnő törve beszélte a magyar nyelvet (vele ellentétben férje folyékonyan, ráadásul sokkal népszerűbb is volt Magyarországon). Ez tematizálódott a cikkekben: hozzánk is tartozott, meg nem is.

Interjú-gazdagság. Tíz alkalommal interjúkban, és csak egy-egy alkalommal tudósításban, valamint riportban írtak róla.

---

¹⁵² Mivel az anyagok többségében Eilika hercegnő Habsburg György árnyékában jelent meg, ezért nem lehet figyelmen kívül hagyni a politikus életpályáját sem, hiszen ez is befolyással volt népszerűségükre és arra, hogy megjelenjenek-e a női hetilapokban. 1993-ban költözött Magyarországra, és vette fel a magyar állampolgárságot. Ekkor lett édesapja hivatalvezetője is. 1995-ben az MTM Kommunikációs Iroda igazgatója lett, majd 1996 és 2002 között a TV2 tulajdonosának, az MTM–SBS Televízió Rt. igazgatótanácsának tagjaként dolgozott. 1996-ban utazónagykövetnek nevezték ki. 2004–2012 között a Magyar Vöröskereszt elnöke. 2009-ben a Magyar Demokrata Fórum EP-választási listájának második helyére jelölték.

39. ábra Az Eilika hercegnőhöz köthető cikkek műfaji megoszlása

A sztárterületen belül csak itt találunk közvetlenül készített *interjúkat* (10), ráadásul ezekből tízet is (Ezek közül öt strukturálatlan,¹⁵³ öt pedig a strukturált¹⁵⁴ interjúk közé sorolható be). Mindegyikben ő és férje nemesi rangja, illetve magánélete került a középpontba. Ennek egyik előnye az volt, hogy így több információhoz juthatott a kérdező, ugyanakkor a válaszok nehezebben operacionalizálhatók és kevésbé volt mód egyes válaszok mélyebb kifejtésére (mint például egy mélyinterjú során). Strukturált interjúra példa az alábbi részlet:

„Emlékszik-e, milyen ruhában volt György az első találkozásukkor?”

Ez attól függ, mit értünk első találkozón. Időtlen idők óta ismerjük egymást, sokat találkoztunk különféle társasági összejöveteleken, így fogalmam sincs, hogy mit válaszoljak a kérdésre.

...Mit talált Györgyben a legvonzóbbnak?”

Ha úgy érezzük, hogy valakivel összetartozunk, és együtt akarunk élni, akkor nem adjuk össze azokat az apró részleteket, amelyek által kialakul ez az érzés. Így én sem teszem ezt, hiszen úgyis a végeredmény a lényeges.¹⁵⁵

Az egyik leginkább emberközpontú anyag 2004-ben jelent meg a *Nők Lapjában*, *riport* (1) formájában. Egyes szám első személyű megszólalás jellemezte, az újságíró személyesen látogatott el a családi birtokra, és ott beszélgetett a hercegnővel. Itt azonban az információszerzésen túl nagy jelentősége volt a helyszínrajznak is. Az újságíró már ezzel

¹⁵³ **Strukturálatlan interjú:** az interjú alanya kötetlenül kifejtheti nézeteit az adott témakörben. Lehetővé teszi, hogy az interjúalany árnyaltan és információkban gazdagon kifejezze nézeteit.

¹⁵⁴ **Strukturált interjú:** az interjú alanya előre meghatározott kérdésekre, meghatározott keretek között válaszolhat. Lehetővé teszi az egyes interjúk összehasonlítását, ám szűkíti az interjúalany önkifejezési lehetőségeit és így az információgazdagságot.

¹⁵⁵ *Felséges igen.* Meglepetés magazin. 1997. november 13-19. 15.

megadta az anyag hangulatát, és egy idilli család képét festette fel, amelynek tagjai ez alapján nem is sokban különböznenek a hétköznapi emberektől:

„...Folytatnánk a beszélgetést, de közben megérkezik a feleség, Eilika – karján a kisbabával – az oldalán a három és fél éves Zsófiával, aki profi modellként viselkedik fotós kollégám fényképezőgépe előtt. (Miközben Ildikó sűrűn elbújik a kedvenc egérkéje mögé...) Legnagyobb békességgel a legifjabb Habsburg viseli a „műtétet”: alszik, mint a tej. Hogy mégse legyen az idill teljes – fotósunknak se legyen könnyű dolga –, a legszebb pillanatokban besétál a képbe egy méretes kutya, átszalad a teraszon egy macska...” (V. Kulcsár Ildikó, 2004: 35).

Tudósítást is azonosítottam, méghozzá egyet a *Meglepetésben*. Ez 1999-ben jelent meg és a főhercegi aranylakodalomról számolt be, Habsburg Ottót, az utolsó magyar trónörökös és feleségét, Regina hercegnőt helyezte fókuszába:

„...Igenszak meglepődnek a gödöllői Grassalkovich-kastély plébániája előtt a német turisták, amikor a Habsburg család tagjaival találkoznak szembe. – Otto von Habsburg? – kérdezi meglepetten a legbátrabb. A főhercegi fenség kedves mosollyal válaszol a kérdésre. – Itt és most Habsburg Ottó és Regina főhercegné barátaik, valamint a magyar közélet jeleseinek társaságában ünneplik házasságkötésük ötvenedik évfordulóját...” (Kovács, 2001: 30).

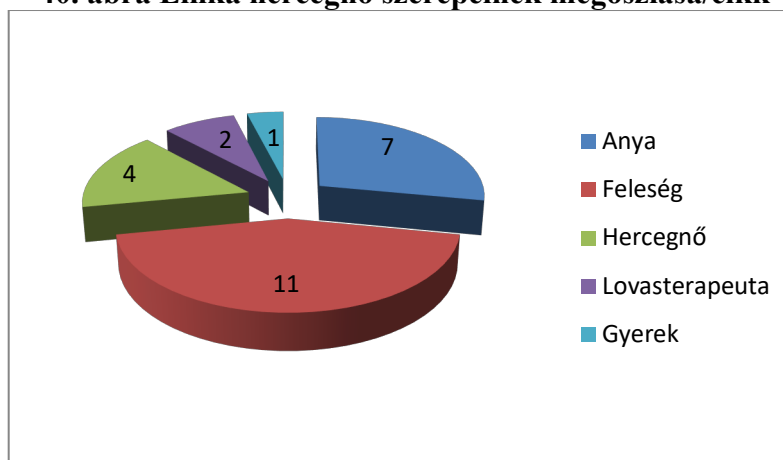
Eilika hercegnő a többi anyaghoz hasonlóan itt is érintőlegesen, mellékszereplőként tűnt fel: „*György felesége, Eilika is itt van, karján az öt hónapos Zsófia főhercegkisasszonnyal*”. Jelen mintában csak egy olyan anyagot találtam, amelyik terjedelme kisebb, mint egy oldal volt, és az is az oldal jobboldali hasábjában jelent meg.

5.4.1.1.2. Tartalmi jellemzők

A három királyi családtag közül Eilika az egyetlen, aki már születésénél fogva is örökölte a hercegnői címet, hiszen édesapja János Frigyes oldenburgi herceg. Ebből kifolyólag bár izgalmas szereplője lehetett volna a médiának – ráadásul feleségül vette Habsburg György, akinek apai nagyapja IV. Károly, az utolsó magyar király volt, apja pedig Habsburg Ottó, az utolsó magyar trónörökös –, mégsem váltott ki különösebb érdeklődést az olvasók körében. Bár egy kicsit a „miénk” is, de sem külső, sem belső tulajdonságai nem szolgáltattak témát a nyilvánosságnak, jelenlétének pedig csak férje adott némi intenzitást. Eilika hercegnővel kapcsolatosan bár három műfajban jelentek meg írások, ezek mindegyike, tematikájuk

tekintetében, az ő és György magánéletéről szóltak. Nem bontakozott ki bennük dinamikus élettörténet, egy síkon haladt a cselekményvezetés, amelyben nem merültek fel botrányelemek, negatív történések, és még esküvőjüket sem mutatta be a média ceremonális médiaeseményként. Az anyagok a Habsburg-család mindennapi életéről szóltak, amelyben érezhető volt a távolság az arisztokraták és a hétköznapi emberek között. Aktualitásként – az egysíkú cselekményvezetést megtörve – csak esküvőjük és gyerekeik születése jelent meg. Eilika hercegnő nem élt hírnevével, megmaradt tradicionális női és anya szerepben. Sem külső utánzásos mintaként (Eilika maga is azt mondta saját stílusára, hogy konzervatív és unalmas), sem olyan hírességként nem szolgált, aki belső értékei miatt válhatott volna példaképpé. Az anyagokat nemcsak, hogy témagazdagság nem jellemezte, de szereplőt is mindösszesen hetet azonosítottam (konfliktusban azonban egyikkel sem volt): Habsburg György (12 anyagban); Habsburg Ottó (5 anyagban); Bébiszitter; Gyerekeik (10 anyagban); Tágabb családja (10 anyagban); Vadas Zsuzsa újságíró; Kovács Violetta újságíró (ez utóbbi 3 anyag esetében). Mivel egysíkú cselekményvezetésről beszélhetünk, nem volt lehetősége szerepgazdagságra sem. Hercegnői szerepén túl három további magánéletéhez kötődött (anya; feleség; gyerek), egy pedig tevékenységére utalt (lovasterapeuta).

40. ábra Eilika hercegnő szerepeinek megoszlása/cikk

Ezen szerepek a szövegekben a következő módon reprezentálódtak:

Feleség (11): bár öröklött hírnévről beszélhetünk, az ismertséget Eilika hercegnő számára a Habsburg Györggyel való házasság hozta meg, ez pedig minden anyagban tematizálódott is. Olyannyira nem tudott (és akart?) az egyes anyagok főszereplője lenni, hogy még a pelenkázás, a gyerekszületés, a gyerekvállalás, a keresztlők, és a család napi menüje kapcsán is férje, valamit apósa nyilatkozott. Erre példák a következő cikkek:

- Fái Zsuzsa: *Habsburg György: Profi pelenkázó vagyok!* Meglepetés. 2002. július 3-9. 7.

- (gönczi): *Hétköznapi töltött káposzta, ünnepre spenót: Habsburgék Jamaicában Karácsonyoznak*. Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam 50. szám. 44-46.
- *Soha nem szóltam a nevelésükbe: Újabb keresztelők a Habsburg-házban-Ottó huszadik unokája: Zsófia*. Kiskegyed. 2001. 10. évfolyam 12. szám. 14-15.
- *Annyi lesz, amennyi születik: Habsburg György: A gyerek ajándék, nem kell tervezni*. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam 28. szám. 10-11.
- V. Kulcsár Ildikó: *Egy Magyar Habsburg Sósúton: Négy év alatt két hercegnő, meg egy aprócska kisherceg...* Nők Lapja. 2004/39. címlap; 34-35.

Any (7): a Habsburg család az írásokban megtestesítette a tradicionális családmódot, amelyben az apa a hivatásának él, az anya pedig gyerekeit neveli. Az anyagok arról szóltak, hogy Eilika hercegnő egyedül vezette a háztartást, és naponta csak pár órára bízta bábiszitterre legkisebb gyermekét, ugyanis akkor tudott „zavartalanul játszani a lányokkal”.

Hercegnő (4): ez a szerep csak nevét illetően tűnt fel. A cikkekben egy hétköznapi család képe bontakozott ki, amelyben az arisztokrata mivolt háttérbe került (szemben Katalinnal, vagy Dianával, akiknél befolyásuk, címeik, ismertségük, öltözködésük, ismeretségi körük vagy a lakhelyük okán is elérhetetlen távolságba kerültek, ami még vonzóbbá tette őket). Hivatalos szerepére példa az alábbi cikkrészlet.

„... a gyönyörű Sissi mindig egy lefüggönyözött helyiségben ült, ahol senki nem láthatta, ő viszont mindenkit. A főhercegi pár megérkezésekor semmi feltűnés: csak kevesen ismerik meg a szerényen viselkedő arisztokratákat. Öltözködésük is visszafogott. A főhercegnő nem visel vörösruka keppet: egyszerű blúzban, kabátkában és hosszú szoknyában, a főherceg mellényben, zakóban és hozzá illő, de más szövetből készült nadrágban a szolid eleganciát jelképezi.” (Kovács, 1999: 16).

Lovasterapeuta (2): Eilika hercegnő lovasterapeutaként is dolgozott, azonban az írásokban ezt a szerepet minden esetben megelőzte a „család” és az anya szerep. Hetente ötven gyermekkel és felnőttel foglalkozott.

„Gyerek” (1): Gyerekkorában ő is várta a Jézuskát, írt neki levelet és minden alkalommal elment a család az ünnepi misére.

A mintából kigyűjtettem a rá vonatkozó értelmezőket és jelzőket is. 21 értelmezőt és 4 jelzőt találtam. Ezek a nevére, korára, rangjára és a Habsburg Györggyel való kapcsolatára utaltak.

- 1) *Nevére utaló értelmezők* (9): Eilike von Oldenburg hercegnő (3 cikkben); Eilke Helene Jutta Clementine; Eilika (8 cikkben); Eilike; Eilika von Oldenburg; Habsbug Eilika; Eilika hercegnő; Eilika von Oldenburg német hercegnő; Eilika, a főhercegnő;

- 2) *Korára utaló értelmezők* (4): elveket valló fiatal nő; ifjú feleség; ifjú asszony; egyszerű, közvetlen és modern, elveket valló fiatal nő;
- 3) *Habsburg Györggyel való kapcsolatára utaló értelmezők* (4): a Magyar köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetének felesége; Habsburg György felesége; Habsburg Györgyné (2 cikkben); György felesége, Eilika;
- 4) *Rangjára utaló értelmezők* (3): a Magyar köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetének felesége; főhercegnő; szerényen viselkedő arisztokrata;
- 5) *Külsejére utaló értelmezők* (1): sudár főhercegné

Jelzők is alig jelentek meg hozzá kötődően: egyszerű, közvetlen és modern, elveket valló fiatal nő; ifjú; sudár; szerény.

Az értelmezők és a jelzők azt mutatják, hogy Eilika nem mediatisált hírességként volt jelen a magazinokban, és erre nem is volt törekvés. Bár az írások tematikája megpróbálta lebontani az arisztokraták és a hétköznapi emberek közötti különbséget, azonban ez az értelmezők tekintetében sem történt meg: egy elérhetetlen, ranggal rendelkező nő képét mutatták, aki sem divatos személyiségként, sem külső utánzásos mintaként, sem olyan emberként nem tűnt fel, aki belső értékei, emóciói miatt példaképként funkcionálna, vagy aki szakrális attribútumokkal lenne felruházva. Mindezekből adódóan, mivel ráadásul spontán, önerőből történő felemelkedést sem láthattunk, nem épült köré nagyobb narratíva, és erre nem volt igény sem.

5.4.1.2. Fotók elemzése

Eilika hercegnőről a 12 anyagon belül 47 fotó jelent meg. A *Kiskegyed*ben 19, a *Nők Lapjában* 9, a *Meglepetés*ben pedig 19. Átlagosan egy írás szövegéhez 4 fotó tartozott. A vizsgált cikkeken belül nem volt olyan, amely nem tartalmazott képet. Mint ahogyan arra majd Katalin és Diana hercegné esetében többször is látunk példát, arra Eilika hercegnőnél egyáltalán nem: nem készültek paparazzo fotók, nem voltak a nyomában lesifotósok. Többségében letisztult, beállított képeken ábrázolták, amelyekben csakúgy, mint a szövegekben, mellékszereplőként tűnt fel.

A 47 fotó közül:

- György egyedül szerepelt: 4 képen
- Eilika egyedül szerepelt: 2 képen
- Eilika és György együtt jelent meg: 19 képen
- György másokkal: 8 képen
- Egyéb (apósa, családtagjaik, gyermekeik, protokoláris személyek): 14 fotó

Mielőtt azonban a belső cikkek képi világát elemezném, érdemes megemlíteni a két címlapot is („*Exkluzív – Habsburg György és felesége; Kisherceg Habsburgékál*”), amelyek a *Nők Lapjában* jelentek meg. A vizuális megjelenítés azonban ezeknél kimerült a színes címekben, ugyanis fotó nem tartozott hozzájuk. Az anyagok képi világának jellemzőit az alábbi táblázat foglalja össze.

24. táblázat Az Eilika hercegnőről szóló anyagokhoz tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Fotók mérete	Negyed oldalasnál kisebb	34
	Negyed oldalas	10
	Féloldalás	1
	Háromnegyed oldalas	2
Fotók és szöveg aránya	A szövegezés és a fotó terjedelme megegyezik	6
	A szövegezés terjedelme meghaladja a fotóét	4
	A fotó terjedelme haladja meg a szövegezését	2
Fotók formája	Keretes fotók	43
	Körbevágott fotók	4
Fotók mérete	Közeli fotók	43
	Távoli fotók	4
Fotók tere	Saját terű fotók	33
	Semleges terű fotók	14

A fotókat vizsgálva elmondható, hogy összességében kis terjedelmű képek jelentek meg (34 negyed oldalasnál kisebb), és megoszlás tekintetében a szövegezés, valamint ezek terjedelme az esetek többségében megegyezett (6). Javarészt keretes fotókat azonosítottam, a 47 képből csak 4 volt körbevágott. Csakúgy, mint a szövegekben, a fotókon is alig azonosíthatunk szereplőket. Ezeken férjével, Györggyel, a Habsburg-családdal és gyerekeivel mutatták őt. A fotók plusz információkat nem hordoztak, egy idilli család képét mutatták be. Bár pozitív érzelmeket sugalltak, ezek feladata inkább csak az ábrázolás volt, a képaláírásokkal nem alkottak önálló narratívát. Már csak azért sem, hiszen gyakoriak voltak a beállított képek: „*Menyasszonyával, Eilikával; Eilika jól érti a magyar szót; Eilika és Zsófia*”. Erre példa az alábbi anyag felső fotója.

48. kép Fái Zsuzsa: *Habsburg György: Profi pelenkázó vagyok!* Meglepetés. 2002. július 3-9. 7.

Habsburg György: **Habsburg-bébi Meglepetés**

Profí pelenkázó vagyok!

Megszületett a második csemete a hazánkban élő Habsburg-családban. A büszke apát hívtuk fel.

Habsburg Ildikó Mária június 7-én pénteken, 13 óra 41 perckor látta meg a napvilágot a telki magánkórházban. A formás hercegisasszony 54 centiméterrel és 3400 grammal született.

– Valóban, ő lesz az első – mondta a büszke édesapa, Habsburg György. – Feleségemmel, Eilikával közösen választottuk ezt a nevet.

– A nagypapa, Habsburg Ottó is egyetértett a döntéssel? – Edesapám nagyon örült, hogy ilyen tipikus magyar nevet választottunk.

– Akén volt Ildikó szülésénél? – Természetesen, ugyanígy, mint mikor Zsófia 16 hónappal ezelőtt megszületett. Anynyira fantasztikus élmény volt, hogy egyszerűen ott kellett lennem.

– Milyen baba Ildikó? – Csendes, sokat iszik, alszik. A súlya egyre gyarapodik.

– Az anyukája, Eilika jól van? – Nagyon jól. Még két hét sem telt el a szülés óta és már újra kezdte az oktatást.

– Milyen oktatást? – A feleségem lovas terápiaúval foglalkozik. Hetente ötven gyermek és felnőtt jön hozzáánk.

Biztonságot ad a nagy család

Mit mond az asztrológus?

Izing Klára asztrológusunk szerint a kis Habsburg-csemete ugyan az ikrek jegyének szülötte, mégsem lesz olyan szélszűrt, csapongó, mint az ikrek. Inkább érzékeny lelkű, művészi hajlammal megáldott, almodozó, visszafogott és fegyelmezett személyiség, akinek gyorsan vág majd az esze. A kis és a nagy szerencse bolygójának együttállása méltóságtelejes személyiségről, csaihatatlan izlésről árulkodik.

FÁI ZSUZSA

Meglepetés 7

Az iméntiekben együttesen vizsgáltam meg az Eilika hercegnőről szóló cikkeket, a következőkben a *Meglepetés* című hetilap 1997. november 13-án megjelent anyagát vetem elemzés alá, amely írás közvetlenül az esküvőjük utáni időszakból való. A „*Felséges igen*” címet viselő anyag a minta tekintetében egyedinek számít, ugyanis nincs még egy olyan írásban, amelyikben csakis Eilika nyilatkozott volna. Terjedelmét tekintve fél oldalas, az oldal jobb szélső hasábjában kapott helyet, szövegekörnyezetében pedig szintén arisztokrátákról írnak, olyan férfiakról, akik még egyelőre nem nősültek meg. Tipográfiája leegyszerűsített, nincsenek benne kiemelések, csak az egyetlen fotó nyújtott némi vizuális élményt. A strukturált interjú témája esküvőjük volt, amit bár a televízióban is közvetítettek, mégsem váltott ki komolyabb hatást. Persze itt érdemes visszautalnunk az anyag megjelenési idejére: alig néhány héttel azután jelent meg, hogy Diana walesi hercegné autóbalesetben életét vesztette. Ezzel pedig sokkal részletesebben, sokkal intenzívebben foglalkoztak az általam vizsgált női hetilapok.

49. kép *Felséges igen.* Meglepetés. 1997. november 13-19. 15.

lyfik

De amíg a lányok körülötte forgódtak. Filöp vitorlázott, úszott, dszadózott, és eredményes kiképzés után vadászrepülőtiszt lett. Most úgy fest a dolog, hogy a 25 éves francia Bourbon-hercegnő, Adelaide d'Orléans hódította meg Filöp (Felipe) szívet. Filöp szeretne kiképzni apja árnyékából, és nagy felelősséget érez az orszáért, amelyet legközelebb húsz év múlva ő fog kormányozni. De egyelőre csak fogadásokra jár, reprezentál, és harcos környezetű.

Károly Filöp herceg (18 éves) Svédországból

A félnék

Látszólag össze nem illő dolgok jellemzik. A vékony tinédzser, aki fiatalabbnak látszik a koránál, rajong a Formula 1-es autók dübörgő motorjáért, a légyretelátló schessegért. A montecarlói versenyen csillogó szemmel áll a monacói hercegi család tagjai mellett, gratulál a győtes Schumachernek, és szakértő szemmel mustrálja a kocsikat. Ott tűnt fel először mindenkinek, hogy a kis svéd herceg már felnőtt (barátja is van a 16 éves Wiveka Thott, aki iskolatársa Lundsbergben). Autós szívenedélyének látszólag elmentmond, hogy Károly Filöp (Carl Philip) herceg nyugodt és visszafogott, akárcsak édesapja, Károly Gusztáv király. Nem kedveli a nyilvános szerepléseket. Szívesebben megy magányos sűrűkora az osztrák hegyekbe. „A saját életemet akarom élni” – hangsúlyozza. Legalább addig, amíg lehet.

Haakon herceg (23 éves) Norvégiából

A polgár

Ha valaki nem tudja, aligha jöhetne rá: az a bármára sült pol-

Felséges Igen.

Az utolsó magyar király legfiatalabb unokája, Habsburg György is „elkelt”. A budapesti Szent István Bazilikában október 18-án esküdtek örök hűséget egymásnak Eilika von Oldenburg német hercegnővel. Kovács Violetta tíz kérdést tett fel az ifjú feleségnek.

Emlékszik-e, milyen ruhában volt György az első találkozásukkor?
Ez attól függ, mit értünk első találkozáson. Idővel idők óta ismerjük egymást, sokat találkoztunk különféle társasági összejöveteleken, így fogalmam sincs, hogy mit válaszoljak a kérdésre.
Mi volt az első ajándék, amit Györgynek adott?
Hú... Erre egyáltalán nem emlékszem!
Van kedvenc zeneművük?
Mind a ketten szeretjük a klasszikus zenét, s ezek közül egyet sem tudnék külön kiemelni.
Mit talált Györgyben a legvonzóbbnak?
Ha úgy éreztük, hogy valakivel összetartozunk, és együtt akarunk élni, akkor nem adjuk össze azokat az apró részleteket, amelyek által kialakul az az érzés, így én sem teszem ezt, hiszen úgyis a végeredmény a lényeges.
Hol vették, és ki választotta ki a gyűrűt?
Külön-külön választottuk egymásnak Németországban. A gyűrű a főnemesei családokban elfogadott standard alapján karika formájú, s mindkettő közepén egy nagy, két oldal pedig egy-egy kisebb kő van. Az enyém piros, fehér és zöld színű. György gyűrűjének a közepén kék a kő, kétoldal pedig fehér briliánsok díszítik.
Hol van még Budapesten kívül otthonuk?
Közös lakásunk csak Budapesten van.
Hány gyermeket terveznek?
Ahánnyal a jó Isten megadja a házasságunkat, azt mi mind örömmel elfogadjuk.
El tudja készíteni férje kedvenc ételét?
György nagyon szereti a ratatulle-t, ezt a finom francia zöldséges ételt. Ez őttem, amikor nemrég vasárnapra hívtuk a barátainkat.
Nagy sikere volt!
Kinek a véleménye érvényesül közös otthonuk berendezésékor?
György három éve Budapesten él, így az otthonunk már készen áll. Nagyon szép nekem is tetszik. Kiseb átalakításokra azért szükség van, ezek megtervezését György rám bízta. Mindenesetre a hatalmas teraszunkat már nyár elején teleültettem virágokkal.
Mivel tudnak felhőtlen, boldog pillanatokat szerezni egymásnak?
Olyan hosszú hétvégekkel, amikor nincs semmiféle hivatalos elfoglaltságunk.

Filöp herceg (35 éves) Belgiumból

A késletetett bomba

Lehet-e jó király, aki nem tudja megtalálni az igazit? A belgák már-már kételkednek ebben. Legalábbis, ami Albert király és Paula királyné fiát, Filöpöt illet. A vékony herceg még mindig nőfén. Az egyetlen hölgyről, a harmincéves francia Anna Plater-Syberg grófnőről, aki a szívét egy időre eltalálta, már régóta nem beszélnek. Pedig 1995-ben úgy nézett ki, hogy eljegyzéssel hitelesítik szerelmüket. Nem lehet még tudni, hogy vajon ki menti meg a trónörökösöt inséges helyzetéből. Sok belga úgy vélekedik, hogy ha a királyi ilyen megközelíthetetlen, akkor talán 32 éves húga, Astrid jobb trónörökös lenne...

Ebben az anyagban csakis ő volt jelen aktív szereplőként, maga a felvezetés azonban pozícionálta őt. Fő témája, hogy „elkelt” az utolsó magyar király, Habsburg György. Az már mellékes, hogy egyébként Eilika hercegnő lett a felesége.

„Az utolsó magyar király legfiatalabb unokája, Habsburg György is „elkelt”. A budapesti Szent István Bazilikában október 18-án esküdtek örök hűséget egymásnak Eilika von Oldenburg német hercegnővel. Kovács Violetta tíz kérdést tett fel az ifjú feleségnek.”

Mindemellett a kérdések a férjével kapcsolatosak: „Emlékszik-e, milyen ruhában volt György az első találkozásukkor?; Mi volt az első ajándék, amit Györgynek adott?; Mit talált Györgyben a legvonzóbbnak; El tudja készíteni férje kedvenc ételét?“. Olyan nőként ábrázolják, aki csak férje árnyékában tematizálható, az egyetlen hozzá köthető jelző csupán anyyi, hogy német, a szintén egyetlen értelmező pedig nevére utalt: Eilika von Oldenburg. Ebben az anyag a szöveg kapott nagyobb felületet, hiszen az egyetlen keretes kép negyed

oldalnál kisebb terjedelmű. Ez az esküvőjük egy pillanatát örökítette meg, őt ábrázolja férjével. Képalírás sem tartozott hozzá, a szöveg volt ebben az esetben a fő információforrás.

Eilika hercegnő megjelenítéséről elmondható, hogy egy egészen más típusú kép bontakozott ki, mint amit majd a következőkben láthatunk Katalin és Diana hercegnéknél. Reprezentációja példázza azt, hogyan működik az öröklött hírnév akkor, amikor csak korlátozott a média általi hírnévgenerálás. A hercegnőre – annak ellenére, hogy akár a *mi* hercegnőnk is lehetett volna – csak egy rövid és kevésbé intenzív jelenlét volt jellemző, az is leginkább férje kontextusában. Az ábrázolt történetekben nem azonosíthatók rendkívüli vagy botrányos események, s a reprezentáció sem volt érdekelt abban, hogy a szereplők közelebb kerüljenek az olvasókhöz: a távolság megmaradt, s ez egyúttal együtt járt a tradicionális szerepek (anya, feleség) dominanciájával is. A képek esetében is azt látjuk, hogy alárendelődött mind férjének, mind pedig családjának.

5.4.2. Katalin hercegné

Katalin cambridge-i hercegné (született Catherine Elizabeth Middleton néven) Vilmos brit királyi herceg, Cambridge hercegének felesége egy középpolgári angol család legidősebb gyermeke. Édesapja a British Airways légiutaskísérője, majd repülőtisztje volt, édesanyja pedig szintén légiutas-kísérő. A család tulajdonában egy partikellékekkel kereskedő cég van.

50. kép Katalin hercegné. Matt Porteus/Kensingtonroyal

Kate 2001-ben jelentkezett a skóciai St. Andrews Egyetemre, ott találkozott Vilmos herceggel. Az egyetem után egy divatcégnél helyezkedett el. Amint kapcsolata Vilmostal a nyilvánosság tudomására jutott, a média figyelmének középpontjába került. Bár 2007-ben szakítottak, eljegyzésüket végül hivatalosan 2010. november 16-án jelentették be. Esküvőjüket 2011. április 29-én a londoni westminsteri apátsági templomban tartották, a ceremóniát pedig szinte a világ összes országában közvetítették. Kate külsejével (is) kivívta a

média érdeklődését, számos lista előkelő helyén végzett, vagyis az ő esetében nem csak öröklött hírnévről beszélhetünk:¹⁵⁶ a "Legígéretesebb újonc" cím öltözködési stílusát értékelve (2006, *The Daily Telegraph*); 8. az év 10 legnagyobb divatikonját értékelő listán (2007, *Tatler magazin*); a legjobban öltözött hírességek egyike (2007, 2010, *People magazin*); "Fabulous Fashion Independents" cím (2007, *Richard Blackwell*); havi szépségikon (2008, *Style.com*); az egyik legjobban öltözködő nemzetközi híresség (2008, *Vanity Fair*); neve az év egyik legfelkapottabb kifejezése (2011, *Global Language Monitor*).

5.4.2.1. Szövegek elemzése

5.4.2.1.1. Formai jellemzők

Katalin, Cambridge hercegnéje bár nem arisztokrataként, hanem egy középpolgári angol család legidősebb gyermekeként látta meg a napvilágot, vagyis születésénél fogva nem illette meg nemesi cím, éppen ezért frigye Vilmos herceggel társadalmi osztályok közötti határokat döntögetett. Vagyis izgalmas szereplője lehetett volna a médiának, azonban jelenléte nem váltott ki hisztériát, noha tény, hogy folyamatosan szerepel a médiában. Előnye azonban, hogy a Rojek által megfogalmazott „elért” (achieved) és „öröklött” (ascribed) hírnév fogalmait olyan módon problematizálta, amely a magyarországi közönséget is vonzó dilemmákkal állította szembe. Ilyen egyrészt a társadalmi osztályok közötti különbségekkel való szembenézés; másrészt az amerikai álm kérdése; harmadrészt pedig a meritokrácia ideája (Szabó, 2013). Éppen ezért az őt övező médiafigyelem mértéke, már ami jelen esetben a három női hetilapot illeti, nagyon is érthető, még ha az korántsem éri el a Dianánál tapasztaltakat.

„Catherine hercegné alakja azért különösen összetett, mert az öröklött és az elért hírnév ütközőpontjában található... A hercegné, abban a pillanatban, hogy belépett William herceg életébe, jókora adagot kapott az öröklött reflektorfényből – viszont nem a saját családja által. Ez a felállás vagy kategórián kívül helyezi a hercegnét, vagy pedig még a meritokrácia ideáját aláásó „valódi” öröklött és a tulajdonított hírnévnél is negatívabb szerepbe kényszerül... a hercegné betagozódását a királyi családba lopás helyett elkönnyelhetjük valamiféle teljesítményként” (Szabó, 2013: 109).

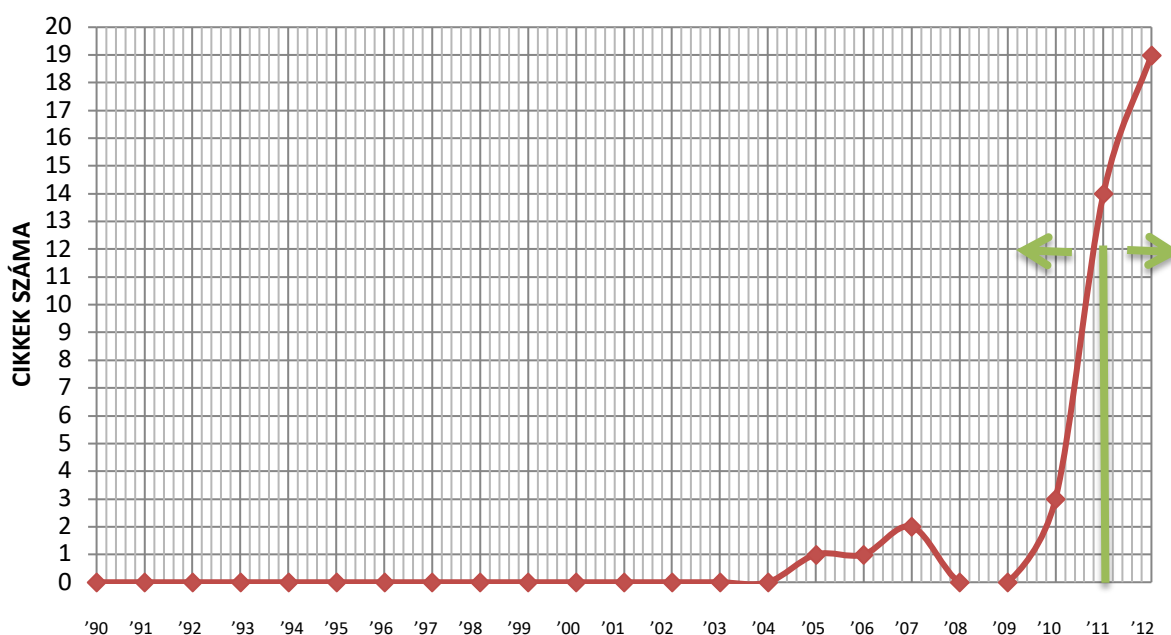
Mivel ő nemcsak örökölte, hanem meg is szerezte a hírnevet, kialakult körülötte a „Katalin-hatás”,¹⁵⁷ ami arra utalt, hogy emberek milliói rajonganak érte és próbálják utánozni őt. Az

¹⁵⁶ Forrás: *Katalin cambridgei hercegné*. wikipedia. 2020. április 22. https://hu.wikipedia.org/wiki/Katalin_cambridge-i_hercegn%C3%A9. 2020. 04. 23.

¹⁵⁷ Nagy Beatrix: *Nem a genetika az oka - Katalin hercegné ennek köszönheti csodás alakját*. Femcafe.hu. <https://www.femcafe.hu/cikkek/sztarok/katalin-hercegne-csodas-alak-etrend-edzes>. 2020. 05. 15.

általával viselt ruhákat azonnal eladják, a nők keresik a titkot, hogy hogyan tudta szülése után olyan gyorsan visszanyerni alakját, mindezek mellett pedig rengeteget jótékonykodik, és közben betartja a királyi családra vonatkozó szigorú etikettet. Ezekből is adódik, hogy Eilikával ellentétben az írásokban Katalin hercegné nem csak férje (és Diana hercegné) kontextusában jelent meg, hanem önálló személyiségként is, aki köré a magazinok egy 40 anyagból álló elbeszélést építettek fel. A *Meglepetés* mintájában 4 anyag jelent meg róla, a *Nők Lapjában* 8, a *Kiskegyedben* pedig 28.

41. ábra A Katalin hercegnéhez köthető 40 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹⁵⁸

MEGJELENÉS IDEJE

Ezeket, a korábbiakhoz hasonlóan, két kategóriába soroltam. Ebben az esetben a határvonalat a Vilmos herceggel történő esküvőjének napja jelentette, vagyis 2011. április 29-e:

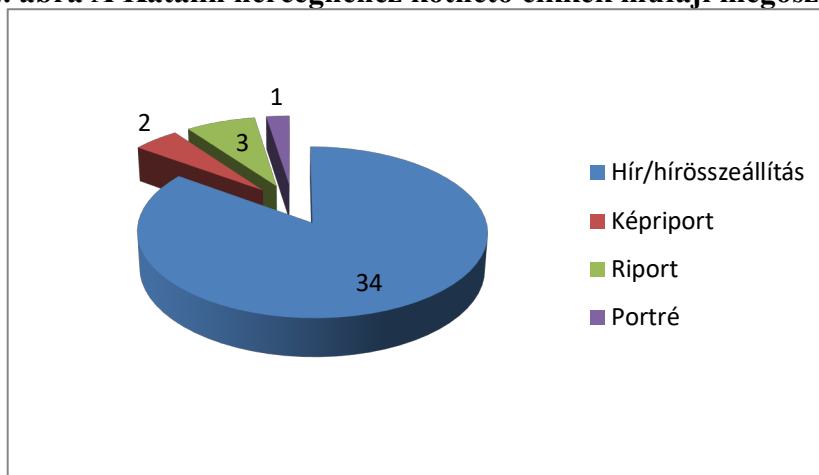
- 1990. január elseje, vagyis kutatásom kezdő dátuma, és az esküvőt megelőző nap, 2011. április 28-a között összesen 15 anyag jelent meg róla. Egy a *Meglepetésben*, három a *Nők Lapjában* és tizenegy a *Kiskegyedben*.
- Az esküvő után 2012. december 31-ig viszont huszonöt. Három a *Meglepetésben*, öt a *Nők Lapjában* és tizenhét a *Kiskegyedben*.

A mintában szereplő anyagok közül 2005-ben jelent meg az első *Vilmos herceg vállalja barátnőjét* címmel (*Meglepetés*). A *Nők Lapja* viszont csak 2011-ben kezdett el foglalkozni vele (*Kap-e a világ egy új Diana hercegnőt?*), a *Kiskegyed* pedig 2006-tól

¹⁵⁸ A zöld függőleges vonal Vilmos herceggel történő esküvőjének évét jelöli.

(*Hajszálra mint Diana*). Ezt követően bár 2008 és 2009 kivételével minden évben írtak róla, de az igazán kiugró felfelé ívelő tendencia 2010-től, eljegyzésük évétől volt csak megfigyelhető. Ettől kezdve évről évre egyre több anyag jelent meg. Az esküvő évében, 2011-ben már 14, 2012-ben pedig 19 (ezek tehát a csúcspontok). Ez azt mutatja, hogy egy dinamikus elbeszélés bontakozott ki körülötte. A terjedelem és megjelenési idő között azonban nem fedeztem fel összefüggéseket, hiszen már az esküvő előtt is foglalkoztak vele nagy felületeken a női hetilapok: a mintában szereplő anyagok többsége egyébként negyed oldalas volt (16), ebből 11 a *Kiskegyed*-ben jelent meg. Egy oldalas vagy annál hosszabb anyagokból is azonosítottam tizennégyet, amelyekből 9 a *Kiskegyed*-ből került be az összmintába. A *Meglepetés*-ben csak negyed oldalas és annál rövidebb terjedelmű anyagokat találtam, a *Nők Lapjában* pedig negyed oldalasnál kisebb nem is volt. A Katalin hercegnéhez köthető 40 anyagot öt műfajba csoportosíthatjuk. Azonosítottam híreket, illetve hírösszeállításokat (34); riportokat (3); képriportokat (2); és portrét (1).

42. ábra A Katalin hercegnéhez köthető cikkek műfaji megoszlása

A királyi családok tagjai az általam elemzett sztárterületek közül az egyetlenek, amelyek csupán azzal, hogy a köztudatban forognak, tehát ismertek, rendszeresen helyet tudtak kapni a női hetilapok hasábjain. Ennek nem függvénye a teljesítmény, az ismertség és a népszerűség is képes narratívát építeni körük. Ebből is adódik, hogy nagy számban azonosíthatunk híreket, Katalin hercegné esetében huszonötöt (A *Meglepetés*-ben csak ilyen műfajú anyagokat találtam) – pusztán ismertsége miatt is jelent tudott lenni a lapokban, és ehhez nem volt szükség részletesebb témafeldolgozást igénylő anyagokra. A nagy számnak azonban nem volt feltétele a részletes témafeldolgozás. Ezek az anyagok rövid terjedelműek voltak, az alapkérdésekre válaszoltak, és a tények közlésére szorítkoztak. Az ilyen hírekben Katalin hercegné életének egy-egy momentumát mutatták be röviden (*Újra csattantak a csókok; Milliókat keresnek rajtuk; Divatikon lett a lányból; Megint minden róla szólt*, stb.). Annyival

is be tudott kerülni a lapokba, hogy „Megkapta Diana fülbevalóját”, de esküvője után az abszolút szenzációt az jelentette, amikor bejelentette: gyermeket vár. A lapok sajátosságából adódóan (hetente jelentek meg), bár folyamatosan teret kaptak bennük az úgynevezett kemény hírek, többségében mégis olyan információkról szoltak, amelyek nem feltétlenül napi aktualitásúak, vagyis soft/puha hírek (ld. „Megkapta Diana fülbevalóját”) voltak. Erre jó példák a hírösszeállítások (9), amelyekben Katalin hercegnét több szempontból Diana hercegnével hasonlították össze, vagy éppen a Windsor-ház többi menyasszonyával.

51. kép *A Windsor-ház menyasszonyai*. Kiskegyed magazin, 2011.20. évfolyam, 16. sz. 28-29.

Riportokat csak a *Kiskegyed* és a *Nők Lapja* hetilapokban azonosítottam, összesen három darabot. A többi műfajjal ellentétben ebben már a helyszín és a szereplők is fontosak voltak, az újságíró pedig állást is foglalt bennük, formálva ezzel az olvasók véleményét: „ennek a házasságnak működni kell; sóvárognak a normális élet után”.

„Ennek a házasságnak működni kell

...Motorkerékpár sűvít át Anglesey szigetének egyetlen főútaján, amely a helyi pubhoz vezet. Nem több mint egy villanás, a motor utasainak arcát bukósisak fedi. Semmi különös – talán csak az őket követő lesötétített Land Roverből lehet következtetni, hogy itt nem mindennapi emberek repesztenek. A talpig bőrbe öltözött motorosok egyike Kate Middleton, aki hátulról átöleli férjét, a leendő brit királyt. Ha a biztonságiak nem lennének, a közönség nehezen ismerné fel őket...” (Oravecz, 2012: 12).

Riportok mellett itt először *képriportok* (2) is megjelentek, vagyis csak a fotók is képesek voltak önálló narratívát létrehozni, a retorikai funkciót a vizualitás vette át, ami kevés szöveges kiegészítésre szorult. Az alábbi kép az esküvő tarka násznépét mutatta be.

52. kép *Tarka násznép*. Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam 19. szám. 10.

A mintában a Kiskegyed *portréja* (többnyire neves, figyelemreméltó emberekkel készül) volt az egyetlen, amely nem csak a tények pusztá közlésére szorítkozott, hanem az emberközpontúságot a fókuszba helyezve Katalin hercegné életét mutatta be. Személyes hangvétel jellemezte, amelyben egyaránt megjelent a hercegné lélekrajza és hivatalos teendői is.

„2001-ben kezdték tanulmányaikat a neves skóciai St. Andrews egyetemen, és a lány csak pár szobára lakott a koleszban Vilmostól, aki egy jótékonyági gálán kapta fel a fejét a kihívó csipkeruhában belejtő, bombázó Kate-re. Állítólag már ezen az estén randevút kért tőle...”¹⁵⁹

¹⁵⁹ *Nyolc év után végre esküvő*. Kiskegyed magazin. 2010. 19. évfolyam, 50. szám. 11.

A hozzá köthető címlapok mindegyikének témája Vilmos herceggel kötendő esküvője, amely egy ceremonális médiaesemény volt. James Carey definícióját a rituális kommunikációról – mint olyan szimbolikus cselekvésről, amely a közösség identitásának hordozója és kifejezője a modern körülmények között is – Daniel Dayan és Elihu Katz gondolta tovább és fejtette ki részletesen a *Médiaesemények* című könyvben (Dayan–Katz, 1992). Dayan és Katz nem általában a rituálékról beszél, hanem a ceremonális „médiaeseményeket” helyezik a vizsgálatuk középpontjába. Médiaeseményeken azokat a kiemelkedő jelentőségű, híres ünnepélyes ceremóniákat értik, amelyeket a média az elmúlt évtizedekben közvetített, és amelyeket mindnyájan ismerünk. Ilyen volt Diana és Charles házassága 1982-ben, valamint Kate és Vilmos esküvője 2011-ben. Ezek nemcsak a média adásrendjét szakították meg – és írták át a lapzárták időpontjait –, hanem az élet szokásos menetét is az egész világon, valamint kulcsszerepet játszottak az értékrend és a közösség megerősítésében. Dayan és Katz szerint a médiaesemények kétrétegűek. Alapjukat ugyan fontos társadalmi ceremóniák képezik, de igazi jelentőségüket mégis azáltal nyerik el, hogy ezeknek a térhez és időhöz kötött eseményeknek a média jóvoltából azok is résztvevőivé válnak, akik fizikailag vagy az események idején nincsenek jelen. Mindezen jelenség azonban nem csak a televíziós közvetítéseket érinti. A rádió, az internet és a nyomtatott médiumok is tudósításaikon, képriportjaikon keresztül hozták közelebb a világot a ceremóniákkal. Dayan és Katz a médiaesemények három nagyobb csoportját különíti el: a versenyt (pl: olimpiák, világbajnokságok), a hódítást (pl: holdséta) és a koronázást (pl: Diana és Charles esküvője, vagy Lord Mountbattennek, a volt indiai alkirálynak a temetése). Ezek a médiaesemények a tradícióhoz nyúlnak vissza, a folyamatosságot hangsúlyozzák múlt és a jelen között, bennük ceremoniálisan a hős ünneplésének lehetünk a tanúi.

„A médiaesemények legfontosabb jellegzetessége, hogy a valóság és a fikció között elhelyezkedő szakrális szerepjátékok. A hírek például megszűnnek a hír, a valóság fő definiálója és a szórakozás ellentétének lenni, és ehelyett a szórakozás és a hírek keverékéből álló új valóságot teremtenek, ami egyik sem és mindkettő egyszerre”.
(Császi, 2001: 7).

Katalin hercegné ilyen médiaesemény szereplőjeként a tárgyalt években 5 alkalommal jelent meg a címlapon. Egyszer a *Nők Lapjában* és négyszer a *Kiskegyedben* (ezek publikálási dátuma: 2010, 2011 és 2012). A *Nők Lapja* címlapi cikke csak szöveggel jelent meg, a *Kiskegyedben* viszont minden első oldalas anyaghoz kép is társult.

53. kép *Erről álmodott a lány?* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam 18. szám. címlap.

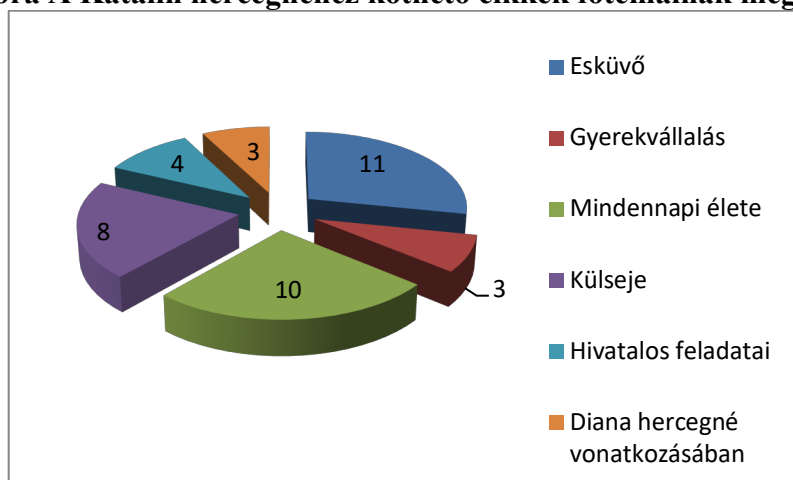

A belső anyagok elhelyezkedésének jellemzőiből is az látszik, hogy az esetek többségében vezető témaként foglalkoztak vele: A *Meglepetésben* 3 a bal alsó sarokban, 1 a jobb felső sarokban; a *Nők Lapjában* 1 a felső negyed oldalban, 1 a bal felső sarokban, 1 a jobb fél oldalon, 1 a jobb felső sarokban; a *Kiskegyedben* pedig 8 a jobb felső sarokban, 3 a bal felső sarokban, 2 a jobb alsó sarokban, 3 a bal alsó sarokban, 1 középen, 1 a jobb fél oldalon, 1 lent középen helyezkedett el.

5.4.2.1.2. Tartalmi jellemzők

A mintában szereplő anyagok tekintetében Katalin hercegnével kapcsolatban egy dinamikus elbeszélés bontakozott ki, amely hat téma köré csoportosult. Mint az alábbi ábrán is látható, legtöbbször esküvője tematizálódott, majd ezt követte mindennapi élete; külseje; hivatalos feladatai, végül pedig a gyerekvállalás témaköre és az olyan anyagok, amelyek Diana hercegné vonatkozásában írtak róla.

43. ábra A Katalin hercegnéhez köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Esküvője Vilmos herceggel (11 anyagban): Vilmos cambridge-i herceg és Kate Middleton esküvőjét 2011. április 29-én tartották. Az eseményt két milliárdan nézték az egész világon. Diana hercegné temetése óta ez volt az első olyan médiaesemény a királyi család életében, amely ekkora nézettségre tett szert. Az esküvőt (médiaeseményt) ráadásul kifejezetten a média általi közvetítés kívánalmái szerint rendezték meg és közvetítették az elektronikus, valamint a nyomtatott sajtóban. Eilika hercegnővel ellentétben itt a „világ leghíresebb esküvőjéről” beszéltek, a menyasszony egyedül is képes volt tematizálódni az anyagokban, és nemcsak Vilmos herceg mellett írtak róla, sőt felsejlett az amerikai álom ideája is (Eilika esetében erre nem volt esély, hiszen ő már az esküvő előtt is ranggal rendelkezett): nincstelen bányászfamiliától a brit felső középosztályon át a királyi családig vezetett az út. Az értelmezőkben arra utaltak, hogy már az esküvő előtt is akkora sztár volt, mint Diana hercegnő. Az alábbi cikkrészlet még az esküvő előtt jelent meg.

„A két szerelmes egybekelése a BBC 3D-s(!) élő közvetítésének köszönhetően minden idők leglátványosabb eseménye lesz. Minimum egymilliárdan nézik majd. De ki ez a lány, aki hóbortos fekete kalapjaival máris új look-ot teremtett? Vajon valóban anyósa, Lady Diana babérjaira tör a maga szolid-barna kinézetével, karitatív hajlamával, nyúlánk természetével, visszafogott eleganciájával? A nincstelen bányászfamiliától a brit felső középosztályig terjedő családísága már önmagában kész regény, igazi Pygmalion-történet” (Szentgyörgyi, 2011: 12).

Mindennapi életük (10 anyagban): A mindennapi életüket taglaló anyagokban – csakúgy, mint Diana esetében – leomlott az arisztokraták és a rajongók közötti fal. A lapok emberinek mutatták Katalint, aki „kimutatta az érzelmeit nyilvánosan is”, ezzel pedig a fogyasztók közeliként érezhették magukhoz, akivel azonosulni lehet.

„Talán elnézik nekik...

A brit királyi családban nem nagyon divat az érzelmeket nyilvánosan kimutatni. Már az is határeset volt, amikor Vilmos herceg megcsókolta Kate-et az esküvőn. De hogy nyilvánosan ölelkezzenek? És a britek leendő királynéjának még a hasa is kivillanjon? Ez azért már tényleg sok... ”¹⁶⁰

Külseje (8 anyagban): Katalin hercegné már 2001-ben az egyre fokozódó figyelem középpontjába került. A világ azóta figyeli megjelenésének minden apró részletét, különös tekintettel öltözködésére. Divatikonná vált, akinek megjelenése követendő példa lett; rendszerint a legjobban öltözött hírességek között szerepel. Ugyanolyan divatdiktátornak számít, mint annak idején Diana. Több alkalommal is hasonló vagy szinte ugyanolyan öltözékben jelent meg nyilvános eseményeken, és stílusa is ugyanolyan kifinomult, ízléses, valamint elegáns. Nagy hatással van a nőkre, bármit is visel, pillanatok alatt elkapkodják azokat, *„a legnagyobb divatházak pedig sorban állnak azért, hogy Catherine az ő ruháikat hordja”*. A legjobban öltözöttek listájára üstükösként robbant be.

„Divatikon lett a lányból

*A tekintélyes amerikai magazin, a Vanity Fair összeállította a világ legjobban öltözött nőinek listáját, akiket nők tízmilliói követnek világszerte. A nem akármilyen listára üstükösként érkezett az újdonsült Cambridge-i hercegnő, Vilmos herceg felesége. Az elit klubnak rajta kívül tagja többek között Carla Bruni, Nicolas Sarkozy felesége, Tilda Swinton színésznő, Charlene monacói hercegnő”.*¹⁶¹

Hivatalos feladatai (4 anyagban): Bár az anyagok többségében divatikonként jelent meg, de emellett szóltak hivatali feladatairól is. Érdekesség azonban, hogy ezekben nem minden esetben kapta meg a „hercegnő” titulust, gyakorta ismertségére utaltak, az angol királyi család népszerű tagjaként emlegették.

„A hercegem nagyon édes

*Az angol királyi család legnépszerűbb tagja, Kate Middleton a napokban egy hátrányos helyzetű gyermekek számára szervezett táborban tett látogatást, és szalonnát sütni is elkísérte a srácokat.”*¹⁶²

---

¹⁶⁰ *Talán elnézik nekik.* Kiskegyed magazin. 2012.21. évfolyam, 33. szám. 3.

¹⁶¹ *Divatikon lett a lányból.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam 33. szám. 5.

¹⁶² *A hercegem nagyon édes.* Kiskegyed magazin. 2012. 21. évfolyam, 26. szám. 17.

Gyerekvállalás, a leendő király megszületése (3 anyagban): Lajos herceg megszületése egy újabb médiaeseménynek számított a királyi család életében, hiszen ő lesz apja, Vilmos herceg után Anglia királya. Cikkek tucatjai jelentek meg arról, hogy mi lesz a neve, mivel játszik, hogyan telnek mindennapjai, ezzel is beengedést engedve az arisztokrata lét kulisszái mögé.

„A legjobban várt hír

...December 3-án azonban véget vetettek a találgatásoknak, és a Reuters hírügynökségen keresztül világgá kürtölték, hogy a hercegné babát vár.”¹⁶³

Diana vonatkozásában (3 anyagban): Katalin hercegné az anyagok többségében önálló témaként jelent meg (Vilmos herceg árnyékában csak az esküvő előtt), de rendszerint párhuzamba állították főként külső megjelenését és életét Diana hercegnével, aki mintegy archetípusként funkcionált (*Kap-e a világ egy új Diana hercegnőt; Ennek a házasságnak működnie kell; Hajszára mint Diana; Diana babérjaira tör*).

„Kap-e a világ egy új Diana hercegnőt?

Már csak egy hónap van hátra április 29-éig, amikor Catherine Elizabeth Middleton beházasodik a brit királyi családba. Egy dologban máris biztosak lehetünk: egész életében tragikus körülmények között elhunyt anyósához, a múlt évszázad legpazarabb esküvőjének szemérmes sztárjához, a világ legtöbbet fényképezett asszonyához, Lady Diana Spencerhez fogják hasonlítani.” (Oravecz, 2011: 12).

Diana hercegnét halála után (is) óriási méreteket öltő figyelem vette körül. Mivel kultuszát ettől kezdve az emlékezés tartotta össze, amely a hiányra épült, jókor, jó időben lépett be a nyilvánosság figyelmének fókuszába Katalin, akivel a rajongók és a média ezt az űrt próbálta pótolni. Kezdetben külsejüket, majd élettörténetüket és viselkedésüket hasonlították össze. Erre jó példa az alábbi összeállítás, amelyben az egymás mellé szerkesztett képekkel azt sugallják a szerkesztők, hogy Katalin hercegné hajszára úgy néz ki, mint egykoron Diana. Nemcsak a ruháik stílusa, viseletük színösszeállítása, hanem még mozgásuk is hasonló.

---

¹⁶³ *A legjobban vért hír*. Nők Lapja magazin. 2012/50. 8.

54. kép *Hajszálra mint Diana*. Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam 41. szám. 40-41.

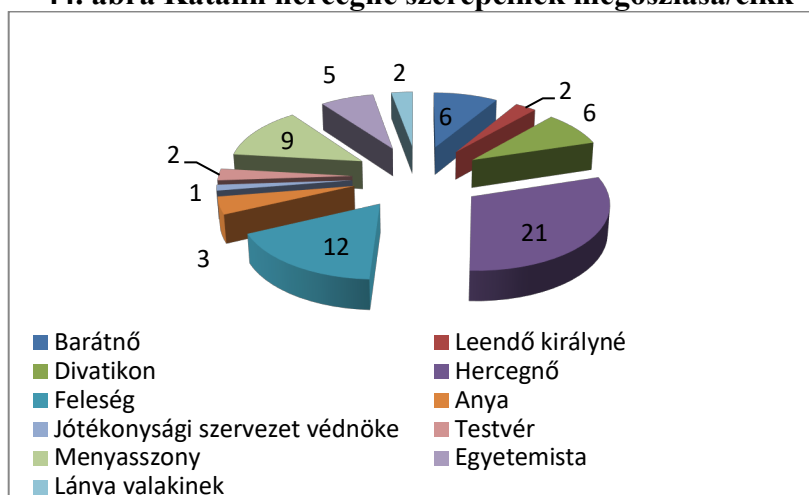
Katalin hercegné körül egy dinamikus elbeszélés bontakozott ki, amely az idő előrehaladtával egyre több szálon futott. A cikkeket nemcsak témagazdagság jellemezte, hanem több tucat szereplőt is azonosíthattunk. Konfliktushelyzet csak a sajtóval alakult ki, az újságírók „ellopták a magánéletét”. A cikkekben feltűnő szereplők négy kategória köré csoportosíthatók: családja (ők voltak többségben); barátai; valamint hercegnői mivoltához és külsejéhez (divathoz) köthető szereplők:

25. táblázat A Katalin hercegnéhez köthető cikkekben megjelenő szereplők

Családjához köthető szereplők	Kontextus	Barátaikhoz köthető szereplők	Kontextus	Hercegnői mivoltához köthető szereplők	Kontextus	Külsejéhez köthető szereplők	Kontextus
Vilmos herceg (22 cikkben)	Katalin hercegnő férje	Jessica Hay	Kollégiumi szobatársa	Sajtó		Sarah Burton	Ruha-tervező
Edward herceg (3 cikkben)		Tilda Swinton	színésznő	Robin Polakowsky	újságíró	Philip Tracy	Kalap-mester
Tiggy Leggebourke	Vilmos herceg nevelője	Harry Meade	Vilmos barátja	Rajongók, alattvalók (5 cikkben)		Fast fashion láncok vezetői	
Szülei, testvérei (8 cikkben)		Vilmos exei		Celebek		Mario Testino	Divat-fotós
Diana hercegnő (11 cikkben)	Vilmos herceg édesanyja	Emma Sayle	Régi barátnője	Politikusok (3 cikkben)			
André Balázs	Testvérének, Pippa Middletonnak a barátja	Barátok (2 cikkben)	Kollégiumi szobatársa	Biztonságiak (2 cikkben)			
James	Testvére			Robert Johnson	Vezető kommentátor		
Királyi család tagjai (6 cikkben)				Tanácsadók			
Királynő (12 cikkben)				Rebeca Deacon	Kate jobbkeze		
Harry herceg (3 cikkben)	Vilmos herceg testvére			Andrew Morton	Életrajz-író		
Fülöp herceg (2 cikkben)	A királynő férje			Jamie Leather Pinkerton	Vilmos magántitkára		
Károly herceg (7 cikkben)							
Camilla (2 cikkben)							

Mivel többsikű cselekményvezetésről beszélhetünk, ezért az elbeszélés lehetőséget adott a szerepgazdagságra is. A 40 cikket tartalmazó mintában Katalin hercegné 11 szerepben jelent meg. Számosságukat tekintve ezek a következő sorrendben követték egymást: hercegnő (21 anyagban); feleség (12); menyasszony (9); divatikon (6); barátnő (6); egyetemista (5); anya (3); leendő királyné (2); testvér (2); lánya valakinek (2); jótékonyági szervezet védnöke (1).

44. ábra Katalin hercegné szerepeinek megoszlása/cikk

A mintából kigyűjtöttem az értelmezőket és a jelzőket is. Ezek a nevére, korára, rangjára, Vilmos herceggel való kapcsolatára, származására és külsejére utaltak:

- 1) *Rangjára utaló értelmezők* (28): Katalin hercegnő/é (7 cikkben); Hercegné/ő (6 cikkben); Catherine hercegné; Cambridge újdonsült hercegnéje; A brit királyi család egyik, ha nem a legfontosabb tagja; Királyné; A legfontosabb tagja a brit királyi családnak; Egészséges, ragyogó szépségű hercegnő; Leendő hercegné (2 cikkben); Anglia új hercegkisasszonya; Leendő királyné; Fiatal hercegnő; Cambridge-i hercegné; Jövendőbeli királyné; Királyi család jövendőbeli tagja; Leendő walesi hercegnő; minden idők legidősebb királyi menyasszonya; a nép lánya (2 cikkben); A britek jövendő királynéja; Kate-Catherine hercegnő; Cambridge hercegnője (6 cikkben), Strathearn grófnője, Carrickfergus bárónője; újdonsült cambridge-i hercegnő; királyi ház legnépszerűbb tagja; az angol királyi ház legnépszerűbb tagja; királyi család tagja; britek leendő királynéja; a család legnépszerűbb tagja;
- 2) *Korára utaló értelmezők* (10): Nő; Lány (6); Félénk, konzervatívan öltözködő fiatal lány; Egyszerű, hétköznapi lány; Fiatal hercegnő; Csinos lány (2); Szomorú lány; Middleton lány; minden idők legidősebb királyi menyasszonya; Vilmos herceg ifjú felesége;
- 3) *Nevére utaló értelmezők* (8): Catherine Elizabeth Middleton (2 anyagban); Kate (28); Katalin hercegnő/é (7); Kate Middleton (25); Catherine hercegné; Katalin (3); Catherine; Kate-Catherine hercegnő;
- 4) *Vilmos herceggel való kapcsolatára utaló értelmezők* (8): Várakozó Katie (2 cikkben); Menyasszony; minden idők legidősebb királyi menyasszonya; asszony; Vilmos walesi hercegnő; Vilmos herceg felesége (3 cikkben); Vilmos herceg ifjú felesége; Vilmos herceg hitvese;
- 5) *Külsejére utaló értelmezők* (8): Csendes kis barna szépség; Félénk, konzervatívan öltözködő fiatal lány; Magabiztos stílusikon; Egészséges, ragyogó szépségű hercegnő; fast fashion ikonja; A válság sújtotta brit divat egyetlen mentsvára; Csinos lány (2 cikkben); Szexbomba;
- 6) *Származására utaló értelmezők* (4): Amerikai Kate Middleton; Polgári származású Kate Middleton; Middleton lány; Middleton sarj;

Jelzők: legfontosabb tag; egészséges; ragyogó szépségű; fiatal; új; újdonsült; legnépszerűbb tag; várakozó; legidősebb; csendes, barna szépség; félénk; konzervatív; magabiztos; csinos; szexbomba; polgári.

Az értelmezők és jelzők Katalin hercegné kivételességét és jelentőségét hangsúlyozták, már-már az információk eltúlzásával: *egyik legfontosabb tag; nép lánya; a válság sújtotta brit divat egyetlen mentsvára.*

5.4.2.2. Fotók elemzése

Mivel Katalin hercegné divatikonná vált, megjelenése pedig követendő példa lett, ezért az ő esetében különösen kiemelt jelentőséggel bírt a vizualitás, így a fotók sok esetben önálló narratívát is hordoztak. A 40 anyagon belül 192 kép jelent meg, vagyis egy cikkben belül átlagosan öt (olyat nem találtam, amelyik nem tartalmazott képet). Mindezen kvantitatív eredmény azért is jelentős, mert az eddig elemzett sztárok esetében sehol máshol nem találhattunk ilyen megoszlást. Mivel stílusából adódóan is – kedvelt témája a sztárok élete, a bulvár –, kimagaslóan a *Kiskegyed* foglalkozott vele a legnagyobb arányban (az anyagok több mint a fele itt jelent meg), ezért a legtöbb fotót is itt találjuk, összesen 159-et. A *Nők Lapjában* és a *Meglepetésben* már nem volt ennyire jelentős a vizuális megjelenítés. Az előbbi nyolc anyagához 28, az utóbbi 4 anyagához pedig 5 fotó tartozott.

26. táblázat A Katalin hercegnéről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Fotók mérete	Negyed oldalasnál kisebb	161
	Negyed oldalas	14
	Féloldalás	11
	Háromnegyed oldalas	1
	Egész oldalas	5
Fotók és szöveg aránya	A szövegezés és a fotó terjedelme megegyezik	12
	A szövegezés terjedelme meghaladja a fotóét	1
	A fotó terjedelme haladja meg a szövegezését	27
Fotók formája	Keretes fotók	184
	Körbevágott fotók	8
Fotók mérete	Közeli fotók	168
	Távoli fotók	24
Fotók tere	Saját terű fotók	163
	Semleges terű fotók	29

A fotók többsége (161) negyed oldalasnál kisebb volt, háromnegyed oldalasból, illetve egy oldalasból csak hatot azonosítottam. Ez azt jelenti, hogy az anyagokon belül inkább több, de kisebb méretű képeket jelenítettek meg. Ezek többsége keretes volt (184 darab). Ilyenre példák az alábbi anyag képei.

55. kép *Nyolc év után végre esküvő! Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam 50. szám. 10-11.*

A szöveg és fotók arányát tekintve az látszik, hogy Katalin hercegné megjelenésében a lapok előtérbe helyezték a vizualitást: a legtöbb esetben a fotó terjedelme meghaladta a szövegezését (27) és csak egyetlen alkalommal történt fordítva. A fotókon javarészt (168 esetben) közeli ábrázolásmódot alkalmaztak, és történéshez kötődtek.

56. kép *Az olimpia királyi sztárjai. Nők Lapja. 2012/33. 10.*

Katalin esetében az Erika hercegnőnél nem, de Dianánál már nagy arányban alkalmazott lesifotók is megjelentek, amelyeket az újságírók képaláírásokkal egészítettek ki: „*Kate tudja, csak akkor lesz nyert ügye, ha Vilmos után megnyeri magának Erzsébet szívét; Bögrén, játékon látjuk arcmásukat... Nem örülnek neki!; Angliában szinte nemzeti sport Kate képein a plasztikai sebészek keze nyomát felfedezni*”. Bár a fotók bulváros témákhoz kötődtek, ezeken alig lehetett azonosítani negatív történéseket. Egy erős, határozott nő képét mutatták, akinek minden mozdulatát figyelemmel kísérik a rajongók és persze a fotósok is.

A mikroelemzéshez egy, még az esküvő előtt, 2007-ben megjelent egy oldal terjedelmű anyagot választottam a *Kiskegyed* című hetilapból, ami a későbbi írások több jellegzetességét is magán hordozta.

57. kép Pallos Viktória: Vége a tündérmesének. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam 19. szám. 14.

V. I. P. Szakított Vilmos herceg és Kate Middleton

Összetört egy álom. A briteket sokkolta a hír: **kedvenc hercegük**, Vilmos szakított barátójával, Kate Middletonnal. A királyi ház viszont megnyugodott.

Vége a tündérmesének

Hat évig tartott a nagy szerelem. A szakítástól van, aki az anyakirálynét okolja, de akad olyan is, aki úgy tudja, Vilmos meglett a házasságot.

II. Erzsébet a szerelem ellen

A herceg és Kate 2001-ben, a skóciai St. Andrews egyetemen találkozott egy házi divatbemutatón, ahol a csinos lány modellként lépett a kifutóra átírt szőcszűben. Viszonyukat évekig semmi nem árnyékolta be, még Károly herceg is fejet hajtott a válaszára előtt. Egyedül II. Erzsébet királynő volt az, aki nem tudta elfogadni Kate polgári származását és a lány édesanyját, aki állandó erőszakosságával kivívta az uralkodó ellenszenvét. Két évvel ez előtt a királyi család mégis áldását adta arra is, hogy a szokásoktól eltérően, Vilmos és Kate összeköltözzön. A lány családtag lett.

Vilmos, a csapodár kiskatona

Tavaly év végén elterjedt az eljegyzés bejelentésének híre. Hatására az egyik legelőkelőbb úriházlanc, a Woolworth's azon melegeben százezer porcelán- és egyéb csecesbessé gyártott a trónörökös és Kate portréjával, nehogy lemaradjon a szüvenitázező. Pedig a pár kapcsolata már akkor hűlőben volt! VII.

Kik jöhetnek szóba?

A királynő legszívesebben a svéd királyi házaspár legkisebb gyermekét, **Madellenn hercegnőt** látta unokája oldalán. Vilmos azonban már négy hónapja Holly Branson millárdos csemetéjével randevúz.

mos kiskatonaként bajtársával ment szórakozni ahelyett, hogy Kate-hez utazott volna Londonba. A herceg többször meglehetősen illumináltan brazil diáklányokkal szórakozott. Kate az év végén részt vett Vilmos tisztavató ünnepein a Sandhurst katonai akadémián, de az azt követő hagyományos karácsonyi vacsorára már nem kapott meghívót. Egyedül tölötte a szilveszter éjt és magányosan ünnepelte január 25-ei születésnapját is.

Kate, a szexbomba

A bennfentesek tudták, ebből a kapcsolatból minden lesz, csak nem az évszázad esküvéje. A pár

húsvétkor még elutazott az egyik legelőkelőbb alpesti síparadicsombba, Zermattba. Kate bánatára nem úgy sülttek el a dolgok, ahogy szeretne volna. A herceg nagy társaságot toborzott, mintha nem is érdekelné, mi lesz kettőjükkel. Még ott lelték meg vitatni a jövőt. Ezt követően együtt mutatkoztak Londonban. Vilmos már akkor szakítani szeretett volna, ám megszajkálta a szomorú lányt. Így egyre hűzta-halagatta a dolgot. Végül nem bírta tovább, és - nem túl lovagias módon - telefonon szakított. Felhívta Kate-et a munkahelyén, aki a kinos telefont a cég parkolójában bonyolította le. Kollektív szünet a lány a központos beszélgetés alatt végig felhőmáskált, hangosan veszekedett kedvesével, majd kocsiba ült, és napokig be sem ment dolgozni. Főnöke Mustique-szigeti luxusvilágában lett menedéket. Kis szuszszánás után visszatért Angliába, és azóta szexbombaként mosolyg a címlapokon. Ezzel szeretne üzenni Vilmosnak, hogy lássa, mit veszített.

Kate elég jól jött ki a dologból

PAUL VETTER

Kavar a királynő?

A királyi család egyik bennfentese elárulta, hogy a királynő kijelentette, **nincs szüksége még egy Dianára**, utalva Kate és a mártír hercegnő meglátogatására. Vilmosnak szakítania kell Kate-tel, és egy rangban hozzá illő társat kell keresnie. Erzsébet

14 KISKEGYED

Már maga a rovatcím is – V. I. P. – pozícionálta az anyagot és annak főszereplőjét, hiszen arra utalt, hogy egy nagyon különleges személyről olvashatnak benne. Mindezen hatást pedig a cím is fokozta: „*Vége a tündérmesének*”, ami egyszerre negatív és pozitív konnotációval is

bírt, éles határhelyzetet sejtetett: már mesébe illő, varázslatos történet látszódtott beteljesedni, de mégis véget ért (a magasból a mélyből zuhanás érzékeltetése): szakított Vilmos herceg és Kate Middleton. Az anyag témáját erősítette a tipográfia: a kiemelt címek, szövegek közti címek („*II. Erzsébet a szerelem ellen; Vilmos a csapodár kiskatona; Kik jöhetnek szóba?*”), a keretes szövegrészek („*Kavar a királynő? A királyi család egyik bennfentese elárulta, hogy a család húsvéti összejövételén döntöttek el, Vilmosnak szakítani kell Kate-tel, és egy rangban hozzá illő társat kell keresnie...*”) és a fotók. Témáját tekintve a cikk arról szólt, hogy „*összetört egy álmom. A briteket sokkolta a hír: kedvenc hercegük, Vilmos szakított barátnőjével, Kate Middletonnal. A királyi ház viszont megnyugodott*”. A hír különlegessége, hogy Kate Middletront fölérendelt szerepben mutatták be: Vilmos is csapodár, és ráadásul a királynő sem támogatta a kapcsolatukat („*Erzsébet királyné kijelentette, nincs szüksége még egy Dianára, utalva Kate és a néhai hercegnő meg a körülmények kísérteties külső-belső hasonlóságára*”). A hasonlóság pedig kiemelendő Katalin és Diana sorsa között. Kate-hez hasonlóan passzív szereplőként tűnt még fel Vilmos, az anyakirálynő, Diana hercegné, Madeilene hercegnő, Holly Branson lánya és kollégái. Az anyagban Kate volt az áldozat („*A herceg nagy társaságot toborzott, mintha nem is érdekelné, mi lesz kettőjükkel; a herceg illumináltan brazil diáklányokkal szórakozott; Kate már nem is kapott meghívót a karácsonyi vacsorára; egyedül töltötte a szilveszter éjt; magányosan ünnepelte január 25-i születésnapját*”). A szöveget nem jellemezte az értelmezők és jelzők sokasága. Rang nélküli, polgári származású személyként emlegették, ezért is volt a gyakori megszólítás a „*lány*”.

- **Értelmezők:** Kate Middleton; Kate (11); csinos lány; lány (3); szomorú lány
- **Jelzők:** csinos; polgári származású; szomorú

A szövegen túl három közeli fotó is megjelent (egy keretes, két körbevágot), kettő közel negyedoldalmi méretben. Ezek hozzávetőlegesen ugyanannyi helyet foglaltak el, mint a szöveg. A legnagyobb fotón még egy boldog pár képe rajzolódott ki, a másodikon viszont már Kate-et egyedül jelenítették meg semleges tér előtt, mellette pedig ott volt Diana hercegné is. Ezek egyike sem volt beállított kép, sokkal inkább lesifotó hatásúak, mozgásban ábrázolták a szereplőket. Képaláírások nem, csak keretes szövegrészek jelentek meg mellettük: „*Kate elég jól jött ki a dologból; Kavar a királynő?*” A fotók önmagukban is narratív hatással bírtak.

Katalin esetében a *Kiskegyed* dominanciáját látjuk (28 anyag és majdnem 160 fotó). Összességében egy rövid idejű, de intenzív történetet követhet végig az olvasó: Katalin hercegné reprezentációja azt mutatja meg, hogyan születik a hírnév. Esete arra is jó példa, hogy egyfelől láthatjuk azt, hogyan működik az öröklött hírnév mechanizmusa, másfelől a Dianához való hasonlítás logikája, harmadrészt pedig, hogy a női hetilapok híradásai alapján milyen lehetőségei vannak egy önálló hírnév kialakításának (lásd ebben a divat szerepét).

Katalin azonban (még) nem jelent meg olyan összetett figuraként, mint Diana, kevésbé változatosak a műfajok, s leginkább olyan anyagokat találtunk, amelyek a fotókon alapultak.

5.4.3. Diana walesi hercegné

Diana walesi hercegné (szül. Diana Frances Spencer, 1975-től pedig Lady Diana Spencer) Károly walesi herceg első felesége volt. Bár arisztokrata családba született, a brit királyi családba való bekerülésével vált nemzetközi hírességgé. Károly herceggel való eljegyzésüket 1981. február 24-én tartották, 1981. július 29-én pedig összeházasodtak a Szent Pál-bazilikában. A televízió át is közvetített esküvőt közel egymilliárd ember kísérelte figyelemmel. Két fiuk született. Vilmos herceg, aki apja után a második a brit trónöröklési sorban és Harry herceg. A hercegnő életét csaknem állandóan a média érdeklődése követte, a világ legtöbbet fotózott asszonyaként emlegetik.

58. kép *Diana hercegnő*/ Princess Diana's apology letter to her bodyguard up for auction. 2018. Szeptember 13. The Sun. <https://nypost.com/2018/09/13/princess-dianas-apology-letter-to-her-bodyguard-up-for-auction/>. 2020.05.15.

A walesi herceg és hercegné 1992. december 9-én költözött szét, 1993. december 3-án pedig Diana bejelentette visszavonulását a nyilvánosságtól. 1995. november 20-án a hercegné interjút adott otthonában a BBC-nek, ez később Panoráma-interjú néven lett ismert. Ebben nyíltan beszélt magánéletéről és a királyi családdal való kapcsolatáról. 1996. augusztus 28-án hivatalosan is kimondták a válást. 1997. augusztus 31-én, egy párizsi közlekedési balesetben halt meg az egyiptomi Dodi Al-Fayeddel. Ezt követően mind az Egyesült Királyságban, mind világszerte gyászolták. Halálának okait sokan a mai napig vitatják, személye továbbra is az emberek érdeklődésének középpontjában áll.

5.4.3.1. Szövegek elemzése

5.4.3.1.1. Formai jellemzők

Diana hercegné bár arisztokrata családban nevelkedett, hírnevet az 1980-as évektől szerzett magának, amikor is eljegyezte a brit királyi trón várományosa, Károly herceg, majd pedig 1981. július 29-én el is vette őt feleségül. Hamar a világ leghíresebb és legtöbbet fotózott asszonyaként kezdték emlegetni a sajtóban, mind a mai napig ikonként és legendaként él tovább a lapok hasábjain. Bár Diana bele is illett a képbe, hiszen arisztokrata származású volt – az őt övező érdeklődés mégis szokatlan, korlátozhatatlan méreteket öltött. Ehhez persze kellett az, hogy a hercegnő színre lépése egybeesett a média populáris fordulatával, azzal a korszakkal, amelyben a média a nem mindennapi emberek mindennapi dolgaival kezdett el foglalkozni.

„Mindez ebben az esetben azt jelenti, hogy a hírességek teljesítménye és/vagy társadalmi státusza/funkciója helyett személyiségüknek és történetüknek azon aspektusai kerültek előtérbe, amelyek nem különlegességüket hangsúlyozták, hanem azt, hogy különlegességük ellenére életük sok szempontból ugyanolyan mederben folyik, mint bárki másé. A médiafogyasztó tehát egyre több olyan elbeszéléssel szembesülhetett, melyet könnyen párhuzamba állíthatott saját életével, mely akár vele is megtörténhetett volna” (Szabó, 2011: 83).

Felfokozott recepciójához pedig szükség volt még a thatcherizmushoz,¹⁶⁴ a virágzó paparazzo-kultúrához¹⁶⁵ és egy olyan életúthoz is, amely illeszkedett ezekbe a társadalomtörténeti folyamatokba, nemcsak hazájában, hanem a világ más országaiban is.

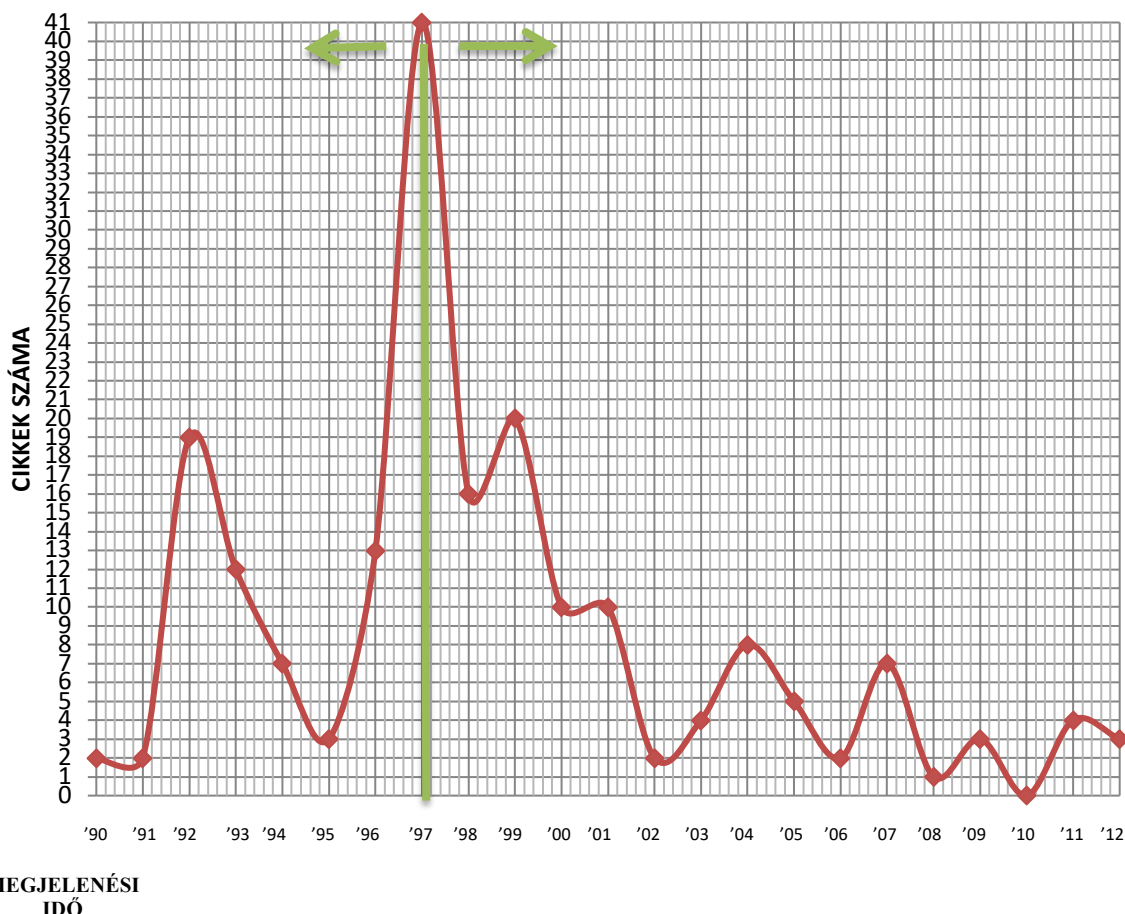
---

¹⁶⁴ Margaret Hilda Thatcher 1979 és 1990 között az Egyesült Királyság miniszterelnöke volt. Ez idő alatt neve fogalomná, személyisége ikonná, életműve pedig „izmussá” vált, ugyanis olyan mélyreható gazdasági, pénzügyi, társadalmi reformokat indított útjukra, amelyek mögött egy összefüggő eszmerendszer húzódott meg. A thatcherizmus alapköve a szabadpiacba vetett feltétlen hit volt, tehát azt az elvet vallotta, hogy az állam szerepét minimálisra kell csökkenteni, feladata pusztán az ország védelmében és a pénzügyi stabilitás megteremtésében merül ki. Bár Thatcher maga nem volt feminista, sokan a női egyenjogúság élharcosának tekintették. Az ő ideje alatt javult a nők társadalmi helyzete, a thatcherizmus által véghezvitt, illetőleg felgyorsított átalakulás maga után vonta a nők munkába állásának gyorsulását (*Andor*, 2002).

¹⁶⁵ A lesifotósok anyaországa Olaszország, ugyanis Fellini 1960-as *Dolce vita* című filmjében szerepelt először a paparazzo szó. A fotósok aranykorának Diana hercegnő 1997-es halála vetett véget, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy hová vezethet az állandó és szó szerinti üldözés. Számos országban hoztak végre törvényeket, rendeleteket a lesifotósok ellen. Andrew L. Mendelson (2009), a Temple Egyetem újságírói tanszékének elnöke szerint az emberek szeretik látni, hogy mi van a sztárokat körülvevő csillogás mögött, és erre tökéletesen alkalmasak a lesifotók, hiszen ezek általában olyan hétköznapi helyzetekben láttatják a hírességeket, mint az edzőteremből vagy étteremből távozás, bevásárlás vagy részegség. Julie Klam (2017) író is kitér a paparazzi témára a *The Star in Our Eyes* című könyvében. Szerinte azért szeretjük az ilyen képeket, mert ez egyfajta ártalmatlan, büntetlen bűnös öröm, aminek segítségével egy pillanatra kiléphetünk a hétköznapi életünkből. A hírességek iránti rajongás az egyetlen olyan örömteli bűn, amellyel nem sértünk meg senkit.

1990 és 2012 között 194 anyagban írtak róla (1990 és 2012 között 2010 kivételével minden évben, az első lapszámok megjelenésétől kezdve), ami számosságában fölülmúlja minden általam vizsgált sztár reprezentációját.

45. ábra A Diana hercegnőhöz köthető 194 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹⁶⁶

A *Kiskegyed*ben 73 anyag jelent meg róla, a *Meglepetés*ben 41, a *Nők Lapjában* pedig 80. Ezek közül 53 a címlapon is szerepelt – senki másról nem jelent meg ennyi – (24 a *Nők Lapjában*, 15-15 pedig a *Meglepetés*ben, illetve a *Kiskegyed*ben).

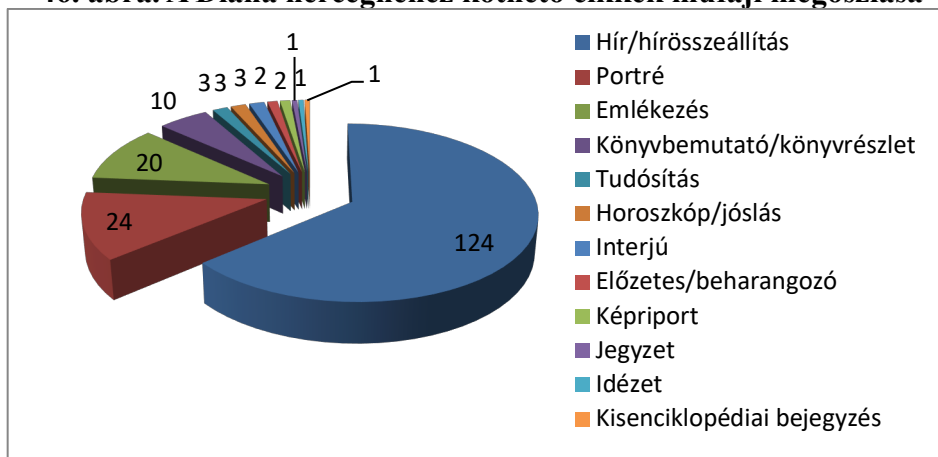
Diana hercegnéről átlagosan 5-10 anyag került be a mintába évente. Bár az igazán kiugró csúcspont 1997 volt, de 1992-ben, 1998-ban és 1999-ben is nagy számban publikáltak róla. Annak ellenére, hogy egy folyamatos, megszakítás nélküli médiaelbeszélés bontakozott ki körülötte a hetilapokban, ezek jelentős része eseményközpontú volt, amelyek olykor szenzációs híreként jelentek meg a médiában. Az anyagok számának évenkénti megoszlását nagyban befolyásolták olyan történések, mint különköltözése Károly hercegtől, válásuk, új kapcsolatai, jótékonyági fellépései, valamint halála.

¹⁶⁶ A zöld függőleges vonal halálának évét jelöli.

- **1992-ből** 19 anyag került be a mintába. Ebben az évben jelentette be John Major miniszterelnök Károly herceg és Diana hercegné különköltözését. Ettől kezdve konfliktusok sorozata kezdődött – a médiumok felületein is – Diana hercegné és a királyi család között.
- **1997-ből** 41 anyag került be a mintába. 13 a *Nők Lapjából*, 17 a *Kiskegyedből*, és 11 a *Meglepetésből*. Ebben az évben, augusztus 31-én szenvedett tragikus autóbalesetet Diana. A 41 anyag közül huszonkettő közvetlenül halála után, tehát 1997. augusztus 31-e és 1997. december 31-között jelent meg. Ez azt jelenti, hogy a tárgyévben átlagosan szinte minden második lapszámban foglalkoztak a tragédia hírével.
- **1998-ban** a Diana hercegné és a tragédia iránt tanúsított óriási érdeklődés nem lankadt. 16 anyagban írtak róla, melyek témája a nyomozási eredmények, a halála után kialakult űr voltak.
- **1999-ben** a központi téma még mindig a tragikus autóbaleset és az okok keresése. 20 anyag szólt Dianáról.

1997-et követően zuhanás figyelhető meg, ami a cikkek számát illeti, de ez a jelenség 2002-ben megállt, és stabilizálódott.

46. ábra. A Diana hercegnéhez köthető cikkek műfaji megoszlása

Kevesebb anyagban foglalkoztak vele (már nem voltak konkrét életesemények), de az emlékezésekkel, portrékkal állandó maradt a Diana-jelenség, megszakítások nélkül írtak róla, továbbra is nagy terjedelemben: a 194 anyagból 146 terjedelme egy oldalas, vagy annál hosszabb volt. Ezek közül a legtöbb, összesen 24, 1997-ben jelent meg, de szintén jelentős számú ilyen írást találtam, összesen 19-et – 1992-ben, 16-ot pedig 1999-ben. A mintában szereplő anyagokat 12 műfaji kategóriába csoportosítottam. Ezek megoszlását a 47. ábra mutatta.

Diana hercegnéről legnagyobb számban hírek jelentek meg, összesen 95. Ezek a mindennapi életével összefüggésbe hozható, tényszerű információkat közöltek. Olyan témákról írtak, mint: narancsbőre van, mit visel, kinek és hogyan jótékonykodik, éppen mennyit fogyott, hová látogat, de nagy arányban mutatták be a halála utáni legfrissebb nyomozási eredményeket is. A hírek a tényközlésre szorítkoztak, ezekben nem voltak olvashatók nyilatkozatok, csak a közvetett módon szerzett – más szerkesztőségektől átvett – információkat tárták az olvasók elé.

„A népszerűség átka

A gyerekek örömeire elkészült a Diana hercegnőt ábrázoló játékbaba, 15 rend öltözékkel, közöttük: hosszú estélyi, sportviseletek, úszódressz, sőt esküvői ruha is található. A játékot forgalmazó cég tulajdonosa szerint egyik hercegnő ruhatára sem teljes esküvői ruha nélkül. A Buckingham-palota semmi kifogást nem emelt az ötlettel kapcsolatban, bár a királyi család szakértői nem mulasztották el megjegyezni, hogy ez a ruhatár már kiment a divatból, és Diana frizurája is a múlté. Lady Di most egészen más módi szerint öltözködik, a válás óta pedig a lovaspólóra kísérő együttes is időszerűségét veszítette...” ((-ris), 1995: 19).

A hírek mellett 29 hírösszeállítást is azonosítottam. Ezekben Diana hercegnét a királyi család más tagjaival, vagy egyéb hírességekkel hozták összefüggésbe, olyan témákban, mint: más is elvált, hogyan öltözködnek, milyen kalapot viselnek, kik a királyi család női tagjai stb. Mivel Diana egyfajta orientációs pontként is működött a rajongók számára, gyakorta jelentettek meg róla portrékat (24). Ezekben a szerkesztők az életét mutatták be (főként halála után, amikor megjelenítése már a hiányra épült), amivel így közelebb került az olvasókhöz. Lehullt róla a lepel, kisebb lett távolság a hercegné és a hétköznapi emberek között, „emberinek” ábrázolták.

„...Az 1961. július 1-jén délután világra jött Diana Frances Spencerre minden jel szerint gondtalan gyermekkor várt, noha a 37 éves Althorp vicomte és felesége, a 25 éves Frances – egy tíz órával a születése után meghalt fiú és két lány szülei – fiú örökös után áhítoztak, aki továbbvinné a Spencer nevet. Ez a kívánság három évvel később teljesült. Ekkor született Charles, a jelenlegi Spencer gróf, aki egy csapásra világhírré tett szert, amikor Diana tragikus balesete után és a westminsteri székesegyház gyászszerzésén 2,5 milliárd tévénéző előtt intézett frontális támadást a sajtó és a királyi ház ellen...”¹⁶⁷

¹⁶⁷ *Legenda születik: Diana regényes élete.* Meglepetés. 1997. szeptember 18-24. 36.

Diana hercegné halála után 20 emlékezés jelent meg. Ezekben a szerzők valamely alkalommal, többnyire évfordulóival kapcsolatban emlékeztek meg róla, járták körbe – újra és újra – életútját, már-már tagadva a halál tényét és fenntartva, illetve táplálva legendáját.

„Öt éve halt meg Lady Diana

Milliók szívében él a szívek királynője

...Diana, a szívek királynője Churcilléhez hasonló temetést kapott. Halála óta öt év telt el, emléke mégis él rajongói szívében. Sokuk ma sem hiszi el, véletlen volt a halála.”¹⁶⁸

Részletekben bemutatott könyvet is találunk: 13 részletben mutatták be a *Nők Lapjában* Andrew Morton író életrajzi regényének egy-egy fejezetét. A könyv a Diana válását követő évekről szólt, azonban Diana nézőpontjából.

„... Elkezdődött hát egy csendes rivalizálás, és Diana boldogtalan házasságával törlesztette a népszerűség árát, öngyilkossági kísérletek sorával próbált jelezni, segítséget kérni... De ne vágjunk a dolgok elébe, hiszen Andrew Morton könyve minden fontos szílat felgöngyölít. Kérem helyezték magukat kényelembe, és az irodalmi oldalon lapozzák fel Diana igaz történetét a 38. oldalon” (N.E., 1992: 33).

A hozzá köthető tudósítások (3) a temetését médiaceremóniaként mutatták be, a halála után kialakult ürre helyezték a hangsúlyt, ezzel is erősítve hiányát és táplálva legendáját. Itt először azonban az újságíró maga is a helyszínen volt (az elemzett külföldi sztárok esetében sehol máshol nem találtam hasonlót) saját benyomásairól is beszámolt.

„Tudósítás

Londonban a helyzet változatlan

...Az újságstandokat, üzletek kirakatait mindenütt a hercegnő portréi díszítik. A ceremónia véget ért, de még nem búcsúzott el a nép. The people's princess, a nép hercegnője – tűzik a kártyát a virágcsokrokra. Szeretnék, ha örökre életük része maradna, ezért teszik ki ablakukba a hercegnő bekeretezett képét...” (Vass, 1997: 3).

Diana válását és halálát követően horoszkópok és jóslások (3) is megjelentek, amelyekkel a miértekre kívántak választ találni. Volt olyan anyag, amely arról szólt, hogy Diana és Dodi

---

¹⁶⁸ *Milliók szívében él a szívek királynője: Öt éve halt meg Lady Diana.* Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam 35. szám. 28.

horoszkópja karmikus szerelmi kapcsolatra utalt, közös haláluk az előző életükre volt visszavezethető.

„Diana titkai

Annyi híradás jelent meg a tragikus sorsú hercegnőről, hogy azt hisszük, mindent tudunk róla. Pedig vannak még titkok, amelyeket csak a horoszkópja árul el.”¹⁶⁹

A hercegné „elérhetetlensége” miatt interjúkból csak hármat azonosítottam, azonban ezeket sem közvetlenül vele készítette az újságíró, hanem a híressé vált Panoráma-interjú kivonatairól van szó. A Panoráma-interjút úgy emlegetik, mint ami történelmet írt. Ebben ugyanis beismerte, hogy Károly herceggel való házasságában hárman voltak, és nem mindig a hűtlen férj miatt. A Martin Bashirral készített beszélgetés még megjelenése után két évtizeddel is számtalan megválaszolatlan kérdést hordoz magában, habár a hercegné meglepő őszinteséggel beszélt házasságának kisiklásáról, a szüléssel járó nehézségekről, bulimiáról és a királyi családdal való különös kapcsolatáról. Az interjú nemcsak a boldogtalan hercegné életére, de az egész királyi családra is hatással volt.

„...- Tudtam-e a kapcsolatukról? Igen. De nem voltam olyan helyzetben, hogy tehettem volna ellene. Charles megváltozott. És egy nő megérzi, ha a párjának viszonya van. A férjem barátai szerint én voltam az oka a boldogtalanságunknak, és annak, hogy Charles megcsalt. Amikor bizonyítékom is lett a félrelépésre, összeomlottam...” (Na), 1996: 16-17).

Két előzetes/beharangozó is megjelent. Ezek nagyban hasonlítanak műfajukat tekintve a mozirajongók által jól ismert műfajhoz, a trailerhez. Erre példa az alábbi.

---

¹⁶⁹ *Diana titkai*. Meglepetés. 2003. május 28 - június 3. 38.

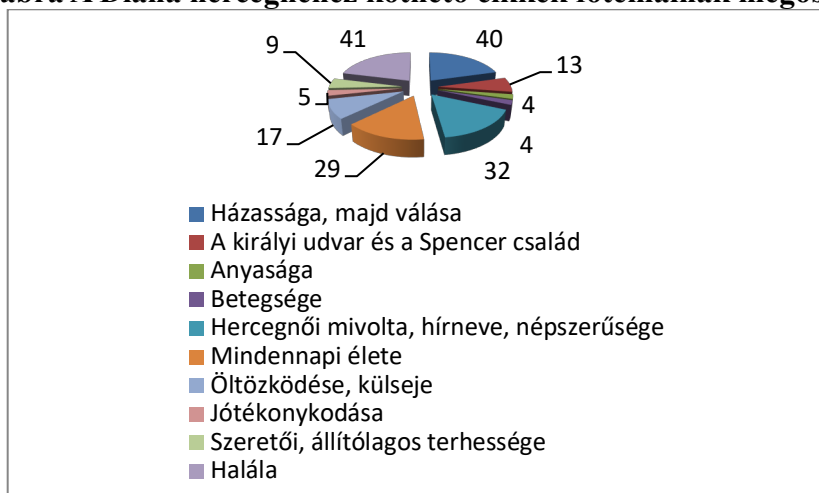
Kisenciklopédiából, idézetből és jegyzetből pedig egyet-egyét azonosítottam. A kisenciklopédiában – a rovat címe is mutatja – Diana rövid életét mutatták be, az idézetben egy kultikus mondatát idézték, a jegyzetben pedig az olvasók az újságíró személyes véleményének részeként olvashattak a hercegnőről.

5.4.3.1.2. Tartalmi jellemzők

Mint ahogyan az a cikkek megjelenésének intenzitását bemutató ábrából is látszik, az elemzett tizenöt sztár közül, Diana hercegnével foglalkoztak a legtöbbször és a legnagyobb felületen a tárgyalt női hetilapok. Ezek olyan témák köré csoportosultak, időrendi sorrendben, mint:

1. Házassága Károly herceggel, majd válásuk (Camilla megjelenése) (40)
2. A királyi udvar és a Spencer család (13)
3. Anyasága (4)
4. Betegsége (4)
5. Hercegnői mivolta, hírneve, népszerűsége (32)
6. Mindennapi élete: vakációi, barátai, élete (29)
7. Öltözködése, külseje (17)
8. Jótékonykodása (5)
9. Szeretői, állítólagos terhessége (9)
10. Tragikus autóbalesete, a halála utána maradt úr, emlékezés, a legenda születése (41)

47. ábra A Diana hercegnéhez köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Mivel Diana hercegné jelenléte kezdetben Károly herceg függvényében volt értelmezhető, később pedig önálló, független nőként jelent meg (a címekben folyamatosan megszemélyesítették, Diana volt a „húzónev” és nem Károly herceg, a trónörökös), majd a folyamatos médiaelbeszélést megtörte a halál híre, ezért a róla szóló anyagokat három külön kategóriába soroltam, majd vettem elemzés alá:

1. Az első kategóriába azok az írások tartoznak, amelyek 1992. december 9-e előtt jelentek meg, vagyis még azelőtt, hogy hivatalosan is bejelentették volna szétköltözésüket Károly herceggel.

Az 1990. január elseje (kutatásom kezdődátuma) és 1992. december 9-e közötti időszakból 23 írás került be a Diana hercegnéről szóló anyagokat összesítő mintába. Ezek közül 21 a *Nők Lapjában*, 2 pedig a *Kiskegyedben* jelent meg (A *Meglepetés* 1995-ben indult). Ezek többsége a hercegné ismertségét, külsejét/öltözködését, valamint házasságát helyezte fókuszba – férje, Károly herceg újra viszonyt kezdett volt szeretőjével, Camilla Parker Bowles-szal –, Diana védtelen áldozatként mutatták be. Ráadásul 1992-ben megjelent Andrew Morton *Diana igaz története* című életrajzi könyve is, amely egyedülálló klasszikussá vált, hiszen előtte soha senki nem beszélt a királyi családból ennyire nyíltan, mint Diana, a boldogtalan házasságáról, a királyi családdal való kapcsolatáról, reményeiről, félelmeiről. A *Nők Lapja* ezt kihasználva 1992-ben sorozatban, 13 egymást követő lapszámban jelentette meg a könyv egy-egy részletét, *Diana igaz története* címmel.

„A királyfi megtalálta Hamupipőkéit, a világ megkapta a maga meséjét. Ám Hamupipőke boldogtalan volt elefántcsonttoronyában. El volt zárva barátaitól, családjától és a külvilágtól. Míg az emberek a herceg szerencsését ünnepelték, Diana mögött könyörtelenül becsukódtak a börtön kapui” (Morton, 1992: 52).

2. A második kategóriába az 1992. december 9. (szétköltözésük bejelentése) és 1997. augusztus 31-e (halála) között megjelent írásokat soroltam.

A vizsgált szűk öt év alatt azonosíthatjuk az összes mintában szereplő anyagok közel negyedét, 53-at. A *Nők Lapjában* húszat találtam, a *Kiskegyedben* huszonötöt, a *Meglepetésben* pedig nyolcat. Ezek mind tematikájukban, mind a szereplők számát, illetve a cikkek műfaját és Diana hercegné szerepeinek számát tekintve eltértek az előző időszaktól. A külsejét, népszerűségét, valamint megromlott házasságát taglaló anyagok tematikájuk tekintetében már kiegészültek új témákkal: betegségével, jótékonyági tevékenységével, a sajtó egyre nagyobb érdeklődésével, szeretőivel való kapcsolatával, valamint válásának hivatalos bejelentésével is. Míg a korábbi anyagokban részben Diana Károly herceg függvényében volt értelmezhető, 1993-tól már önálló, független nőként jelent meg, aki egy személyben képes volt harcba szállni a teljes királyi családdal is.

61. kép *Diana kontra Károly, avagy a walesi háború (1) - Gyors búcsú a közös ágytól.*
 Kiskegyed magazin, 1996. 5. évfolyam, 7. szám. 28.

Egy milliárd tévénéző lehetett szemtanója 1981. július 29-én az évszázad esküvőjének. II. Erzsébet brit uralkodó legidősebb fia, a 32 éves Károly walesi herceg a londoni Szent Pál-keresztyénház oltára elé vezette az alig 20 éves Lady Diana Spencer-t. Káprázatos királyi házasságkötés volt, nyolcméteres menyasszonyi uszályal, nyoszolyálmányokkal. A canterburji érsek tündérmesehoz hasonlította az eseményt.

Elefántcsontszínű ruhájában a tündökölő fiatal Diana Hamppöke daadalára emlékeztetett. Hiszen addig egyik szto-

Diana kontra Károly, avagy a walesi háború

Diana Spencer brit filmeseti csillaga, Hercegnője Károly herceg nagyapjának, a most 95 éves anyakirálynőnek volt a borbélyja. Diana szülei elváltak. Lord Spencer nyerte győzelmi legyezőben a későbbi walesi hercegnőt kedvelte. Néhány éve, apa halálát követően Diana megfogadta, hogy megkeresi helyettesítő házastársát Károlyt.

Gyors búcsú a közös ágytól

ri érte a másikat a lapokban a vig legényeletet elő Károlyról és barátnőiről. És erre, alattvalók, lássatok csodát, az ismeretlenségéből feltűnik hírtele a szerény és szolid Diana. A londoni utcán már ő intégethet feltűnik mesélj a királyi hirtől.

Hercegi nászút, Camilla fényképeivel
 Diana bakfisként ismerete meg Károlyt, aki az idő tájt a legidősebb Spencer lány, Sarah-nak udvarolt. A hitvesi csókot azonban már Diana kapta a Buckingham-palota erkélyén, a több százezer kö-

zönség üdvözlésében közepette. Halványkék ruhájában II. Erzsébet elégedetten szemlélte a nagy eseményt. A királyi család ugyanis már kezdett aggodni: múltak az évek, Károly pedig nem nőül, egyre nehezebb lesz számára „tiszta” arisztokrata lányt találni.

A tündérmese nem sokáig tartott. Jó tíz évvel később, egy Dianáról írt könyvből tudta meg a világ, a menyasszony – két nappal a ceremónia előtt – az esküvő lemondását látolgatta. Mert rájött, hogy Károly nem szakította meg a kapcsolatot barátnőjével, Camillával. A hölgy ugyan férjhez ment Andrew Parker-Bowles-hoz, a walesi herceg gyermekkorú puftasához, de pár nappal a világra szösz esküvő előtt, Károly karkötőt ajándékozott Camillának. Az ékszerbe pedig belevette az összes becenevet, ahogyan egymást szólították.

A házaton Károly pénztárcájából kihullottak Camilla fényképei. Egy vacsorán meg olyan kézelőgombot viselt, amelyen az ő és volt (?) szeretője nevének kezdőbetűi látszanak egymásba fonódva.

Légytettek a királyi palotában
 A nyilvánosság előtt vigyázták a titkot, Diana azonban pontosan tudta, Károly rendszeresen sok időt szentel Camillának: a légytettekhez a királyi palota személyzete készségesen asszisztál. A fiatal feleséget felzaklatta, hogy miközben férje háborítatlanul randevuzgat a barátnőjével, a lapok azonnal lecsapnak rá, ha akár a legartatlanabb módon is megjelenik valahol egy férfi oldalán.

MÁR A ROSSZ ÜZLET SEM BAJ

Kétszer szállt fejembe a dicsőség

Csodagyerekek számított: tizenkét évesen már az Állami Hangversenyzenekarral koncertezett. Akkor még úgy érezte, zeneszerzésben Mozarttal, Beethovennel is versenyre kelhet.

Dicsőség I.
 – Fejembe szállt a dicsőség – vallja be Wolf Péter. – Már tudom, nem versenyezhetek a legnagyobbakkal. Egyébként későn érő típus vagyok: még most sem tudom eldönteni, mi leszek, ha felnövök.
 Apám is zenész volt. Amikor filmzenékhez hívták, vagy

a rádióba zongorázni, nyugodtan küldött maga helyett. Szerettek a szervezők, soha nem mondtam nemet. Középsiskola

Wolf Péter (49) zeneszerző, zongorista, rádiós műsorvezető. Nője, gyerekei: Báby (28), Daniel (23), Katalin (21)

helyett is dolgoztam inkább. A Stúdió 11-gyel, a Rádió Szimfonikus Zenekarával kellett lépést tartanom.

Dicsőség II.
 – Többet kerestem a tanárral. Ők tróval jártak, én zaxval. Ismét fejembe szállt a dicsőség. Ugy hittem, már aines mit tanulom. Nem szerettem magam, és nem is garantáltam annyit, amennyit kellett (lehetett) volna.

Bár a médiaelbeszélés továbbra is egy síkon haladt – az ártatlan Diana bekerült a konzervatív királyi családba, ahol boldogtalan, és emiatt már többször öngyilkosságot is megkísérelt –, a történetet egyre többször bulvárhírek törték meg. Erre a konstrukcióra példa a következő részlet:

„Kitálalt a hercegnő

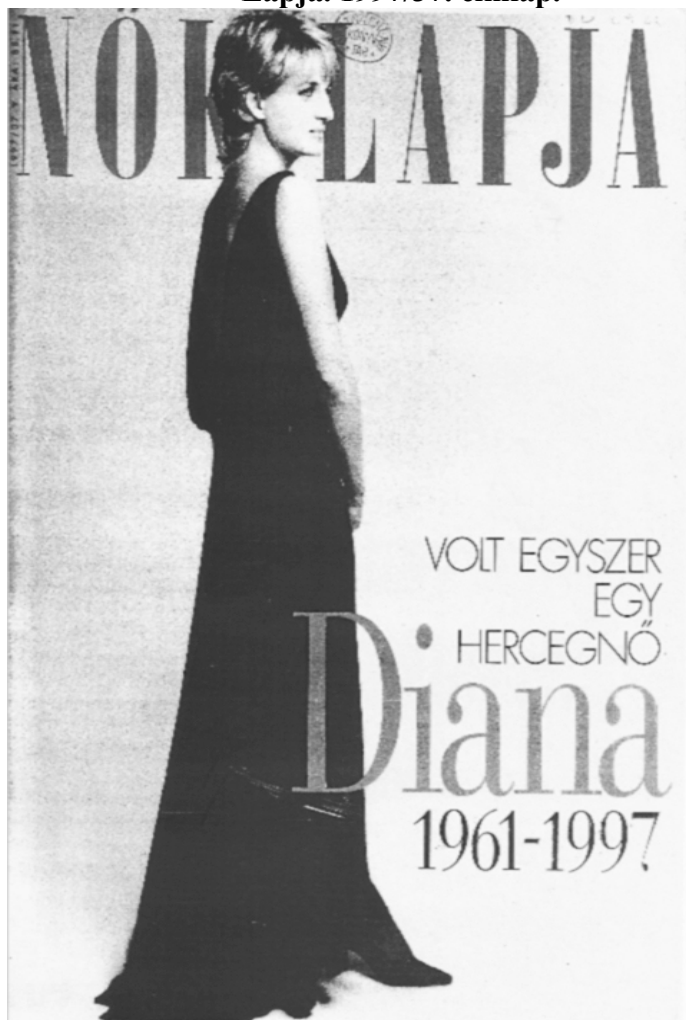
Diana tévés üzenete

A csillár leszakadt, Diana (34) hercegnő mindent beismert. Elmondta: tönkrement a házassága, boldogtalan volt, és depresszióban szenvedett. Most először ismerte be, hogy megcsalta Charles herceget. Méghozzá egy fess testőrtiszttel, James Hewitt őrnaggyal. „Szerettem, imádtam őt” – hallhatta, láthatta mintegy 200 millió tévénéző a BBC képernyőjén.” ((Na), 1995: 16-17).

3. A harmadik és egyben utolsó kategóriában a tragikus autóbaleset bekövetkezte és 2012. december 31-e között megjelent anyagokat elemeztem. Ebben az időszakban jelent meg a mintában szereplő cikkek közel kétharmada, 118.

1997. augusztus 31-én, vasárnap a világ hírügynökségei Diana hercegné halálával foglalkoztak. A *Nők Lapja* – a másik kettőhöz hasonlóan – címlapon illusztrálta a hercegné halálának híret. A Dianáról készült egész alakos, művészi fotó egymagában, kivételes vezető hírként jelent meg, amelyhez csak egy öt soros szövegrész kapcsolódott. Ez a plakátszerű kivitelre hasonlító egyszerű, elegáns és visszafogott címlap kiemelt címe a csupa nagybetű miatt megadta a szöveg látványteremtő funkcióját, érzelmi és hangulatteremtő erővel bírt, továbbá a kivételesség szintjére emelte a hír fontosságát.

62. kép Szabó Patrícia, Szilágyi Éva, Vass Virág: *Volt egyszer egy hercegnő*. *Nők Lapja*. 1997/37. címlap.

A tárgyalt címlap sajátossága, hogy a téma egyedüli hírként jelent meg felületén, tipográfiája a hír nyomtatékosítását erősítette, szereplőjének testbeszéde búcsúzásra utal és a címlap színvilága a gyászt konnotálta. Mindezek a drámai hatás kiváltásának olyan elemeit

jelenítették meg, amelyek meghatározták az adott lapszám fő tartalmát, és a valószínűsíthető folytatás lehetőségét is. A belső cikk öt oldalas összeállításban közölt anyagot Dianáról.

63. kép Szabó Patrícia, Szilágyi Éva, Vass Virág: *Volt egyszer egy hercegnő*. *Nők Lapja*. 1997/37. 8.

Ez tényszerű információkat mutatott be a jelenlegi helyzetről és a várható jövőbeni történésekről, ami a hercegné halálát követően következhet be.

„...Fekete keretbe kerültek a képek, múlt időbe a mondatok. A 36 éves asszony eltűnt, megszületett a mítosz. Marilyn és Kennedy után most Diana életét szeretné A-tól Z-ig emlékezetébe vésni a világ” (Szabó, Szilágyi és Vass, 1997: 10).

A *Nők Lapja* című magazinban a kezdő anyag tehát egy fő szállal – Diana életét szeretné A-tól Z-ig emlékezetébe vésni a világ – jelent meg, összeállítás formájában. Az ezt követő címlapi cikkekben már elmosódott ez a történeti szál (csak az 1998-as év második felében került újra előtérbe Diana élete). Ezekben már nem a hercegné életére helyeződött a hangsúly,

hanem a halála után kialakult ürre. „Diana legendája tovább duzzad, és a világ még mindig gyászol.”

A fő karakterek: Diana és a „tömeg”, a mellékszálakban sem jelentek meg újabb szereplők a kezdeti anyaghoz képest. Az írásokat az információk eltűzése, a folyamatos drámai feszültség jelenléte és a be nem fejezett eseményleírások jellemezték, amelyek a sorozat folytatását vetítették előre. „A tömeg türelmes. A temetés óta napok teltek el, de újabb és újabb látogatók érkeznek a Kensington palota elé. A virágtenger már derékig ér” (Vass, 1997: 12).

A *Meglepetés* mind terjedelmében, műfajában, és vizuális megjelenésében eltérő módon hozta a címlapon Diana hercegné halálának hírért az imént tárgyalt laphoz képest.

64. kép Az ezerarcú Lady Diana. Meglepetés. Meglepetés. 1997. szeptember 11-17. címlap.

A borítólapon a téma egy összetett címlap elemeként, a hercegnéről készült mellképpel és egy kétszavas címlapi címmel volt illusztrálva. Annak ellenére, hogy a fotó nem önmagában jelent meg a címlapon, jelentősége mégis megmaradt a címlap kontextusa

miatt, ugyanis ez volt az egyetlen szerkezeti elem, amely megfogható, tényszerű információkat közölt és egy adott személyre összpontosult: A portréfotó és a hozzá tartozó cím kivételességét erősítette, hogy nem utalt a jelenre – Diana hercegné meghalt – és nem is volt összhangban a belső anyaggal: elhallgatta a halál tényét. A belső cikk címe kapcsán – „Az ezerarcú Lady Diana”¹⁷⁰ – a címlapi címhez hasonlóan az információk eltúlzásáról beszélhetünk, ami éppen ezért nem is állt összhangban a cikk tartalmával. Fő történetiszlat nem fedezhetünk fel ebben a médiaelbeszélésben, azonban a képek időbeli egymásutánisága – az ábrázolás és nem a képaláírások – miatt kikövetkeztethető, hogy Diana életének főbb állomásait volt hivatott bemutatni. „A fiatal óvónő és a herceg szerelme akkortájt még mesebelinek ígérkezett”; „Az övök volt az évszázad esküvője”.

A *Kiskegyed* Diana hercegné halálát követő első híre Diana és Dodi tragédiáját négy felvonásos struktúrában jelenítette meg, lineáris cselekményvezetés formájában.

65. kép (gráner): *Tragédia négy felvonásban, három utójátékkal: Di és Dodi együtt a halálba.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam 37. szám. címlap.

¹⁷⁰ *Az ezerarcú Lady Diana*. Meglepetés. Meglepetés. 1997. szeptember 11-17. címlap; 4-5.

A címlapi hír elrendezése a *Meglepetés*hez hasonlóan mellfotó formájában, két szavas címmel jelent meg. A különbség a két lap elrendezése között az volt, hogy itt a cím és a kép tökéletesen kiegészítették egymást. A fekete keretes – kezével elkészítő – Diana képe már önmagában is utalt a hercegné halálára, a hozzá kapcsolódó rövid cím pedig megmagyarázta a vizuális elem jelentését. A tragédia négy felvonással és három utójátékkal megszerkesztett struktúrája keretes hírekkel, oldaldézettel és fogalmi magyarázattal is kiegészült. Az egyes felvonások megjelölése, az események pontos leírása és a helyszínek meghatározása olyan drámai feszültséget keltett a befogadóban, ami képes volt fenntartani az olvasó figyelmét az utolsó flekk utolsó soráig.

„Balmoral. Nem telt el újabb két óra, és Károly herceg közölte a szomorú hírt fiaival...”; „Párizs. A franciák a legsúlyosabb bűncselekmények felderítésére szakosodott elitcsoportjukat bízták meg a nyomozással...” ((gráner), 1997: 3).

A tárgyalt médiaelbeszélésben egy fő szálát – kiderült, hogy Diana és Dodi között bizalmas viszony volt, és a paparazzók ettől a hírtől vérszemet kaptak – és négy mellékszálát – szerelmei is siratják, nem volt nyugta a paparazzóktól, testőrei hibáztak, és hiányzott még a kis hercegek igenje a Dodival való kapcsolatához – azonosíthatunk. Ettől az évtől kezdődően egyébként jellemző volt a további cikkekre a visszaemlékezés és a tényszerű információk háttérbe szorítása. A három lap cikkeit elemezve látható, hogy olyan logikai rendszer húzódott végig a Diana halálával foglalkozó írások mögött, amelyek egymást meghatározott sorrendben követő motívumokból álltak. Ezen logikai rendszer felállításával pedig egy sorozat történései írhatók le. Mi jellemezte az ilyen anyagokat?

1. A Diana halálát megjelenítő cikkek történetészövése epikus jellegű. A történet – Diana életének és egy legenda születésének bemutatása – részről részre bontakozott ki, a történet úgy haladt előre, akár egy mese, miközben bemutatta a szereplőket és a mellékszálakat.

„ISTEN VELED - TRAGÉDIA NÉGY FELVONÁSBAN, HÁROM UTÓJÁTÉKKAL. DIANA ÉS DODI. EGYÜTT A HALÁLBA. A száraz hír: Lady Diana Spencer, Károly angol trónörökös elvált felesége Párizsban autóbaleset következtében, augusztus 31-én elhunyt. 36 évet élt... 1. felvonás: A londoni Sunban és a Mirrorban jó néhány hete jelentek meg az első fotók Dianáról és Dodiról/... 2. felvonás: Augusztus utolsó hetében Diana és Dodi Nizza környékén al-Fayedék yachtján pihent/... 3. felvonás: A pár Párizsba menekült. Utolsó estéjüket az al-Fayedék tulajdonában lévő luxusszállóban, a Ritzben

töltötték... szemtanúk szerint szabályos autós üldözés kezdődött Párizs belvárosában... 4. felvonás: Helyszín a párizsi Pitié kórház. Ide szállították az eszméletlen hercegnőt. Már a műtőasztalon feküdt, amikor leállt a szíve... Utójáték I. Balmoral. Nem telt el újabb két óra és Károly herceg közölte a szomorú hírt fiaival, a 15 éves Vilmostal és a 13 esztendőös Henrikkel... Utójáték II. Párizs. A franciák a legsúlyosabb bűncselekmények felderítésére szakosodott elitsoportjukat bízták meg a nyomozással... Utójáték III. Az intimitásokra éhes olvasók és lesifotósok, a bulvársajtó keresi a következő áldozatokat..." ((gráner), 1997: 3).

2. A médiaelbeszélés eleje tömör. Az első részben megismerhettük az alaphelyzetet – a konfliktust, a szereplőket –, a történet lényegét és ezt követően bontakozott ki az elbeszélés, részről-részre. Összességében mindhárom lap cikkeiről elmondható, hogy azok már a tragédia tényét követő első lapszámokban bemutatták az alapproblémát, a főbb szereplőket és a konfliktust. A pár haláláért a közvélemény a sajtót, közvetlenül a lesifotósokat okolja. Diana halálával megszületett a mítosz és életét A-tól Z-ig emlékezetébe akarja vésni a világ.
3. A médiaelbeszélés egy alapprobléma köré épül, ami nem más, mint Diana halálának ténye és a halála után kialakult űr, amit egyre fájdalmasabban éltek meg a rajongók.
4. A Diana-sorozat történetészvését az ismétlődés és a folyamatosság jellemezte. A sajtófotók és a felvonások lineáris struktúra alapján voltak megszerkesztve, hiszen azok időbeli folyamatosságot mutattak. Az írások jelentős részéről elmondható, hogy Diana hercegné születésétől indultak és egy legenda születéséig jutottak el. Mivel új információk alig jelentek meg, a nyomozási eredményekről a több, mint hatvan anyag közül csak egyben olvashattunk, ezért a drámai hatás fokozásának részeként a már meglévő információk, tények folyamatos ismétlésével találkozhatott a fogyasztó. Ezek azonban nem a halál tényét erősítették, hanem azt, hogy Diana létezett és életének főbb állomásait mutatták be.
5. A Diana-sorozatot karakter alapú történetmesélés jellemezte, ugyanis nem az események voltak a fontosak – nem is találkoztunk új információkkal – hanem maga a hercegné. Hősprototípust testesített meg, az olvasói azonosulás legfőbb tárgyaként.
6. Mindhárom lap elbeszéléseiben azonosítható a konfliktus, ami a sorozatos szerkesztésmód legfőbb mozgatórugója. Ez Diana hercegné és a paparazzók között állt fent.
7. A médiaelbeszélésekre a probléma túldramatizálása és az információk eltúlzása volt jellemző. „Diana halála után a monarchiának a túlélés a tét”, „Anglia még mindig talpig gyászban”, „Derékig ér a virágtenger”, „A világ aggódik a kis hercegekért”.

8. A Diana-sorozat legfőbb eszköze a dráma volt, amelyet a szöveg mellett a képek és a képaláírások, továbbá a függőben hagyott cselekmény és a feszültség állandó jelenléte hordozott: pl. „*Diana félresikerült házasságának egyetlen öröme gyermekei voltak*”.
9. Általánosságban elmondható: a sorozatok legfőbb jellemzője, hogy a történet „happy-end”-del zárul. A rosszak elbuknak, a jók pedig elnyerik méltó jutalmukat. Annak ellenére, hogy Diana hercegné meghalt, a köré felépült médiaelbeszélés mégsem a tragédia tényére helyezte a hangsúlyt. Például a *Meglepetés* a témában megjelent cikkeiben rendszeresen elmosta a halál tényét és Diana életét állította középpontba. Azzal pedig, hogy mindhárom lap az adott év utolsó anyagaiban már egy legenda születéséről írt, így nem is beszélhettünk a főhős, Diana hercegné elbukásáról, hiszen legendaként él tovább.

A Diana hercegnéről szóló anyagokat nem csak műfajgazdagság jellemezte, de a többi sztárhoz viszonyítva itt azonosíthatjuk a legtöbb szerepet – húszat – és szereplőt is (165). Az utóbbiakat éppen ezért további kategóriákba soroltam, így megkülönböztettem családjához köthető szereplőket, hercegnői mivoltához köthető szereplőket, kigyűjtöttem szeretőit/udvarlóit, barátait, orvosait/segítőit, a tragikus kimenetelű autóbalesetéhez/halálához köthető szereplőket, valamint azokat, akik a mindennapi életével hozhatók összefüggésbe. Konfliktust a fotósokkal, akik „ellopták a magánéletét” és a királyi családdal azonosítottam. A szereplők kiugró száma annak is köszönhető, hogy részletes témafeldolgozás jellemezte a Dianáról szóló anyagokat, azokban többen aktív szereplőkként is megszólaltak az őt érintő témákban, ráadásul a hercegné széleskörű tevékenységet végzett: egy személyben volt hercegné, anya, divatos nő, jótékonyági nagykövet stb. Példaképként mutatták be, akihez sokan szerettek volna hasonlítani.

Tragikus kimenetelű autóbalesetéhez, halálához köthető szereplők (44):

Henri Paul (sofőr) (10); Martin Stanning (fotós); Világ, alattvalók (24); Kathy Casey (a Brit Idegenforgalmi Hivatal Magyarországi képviselője); Wingfield; Trevor Rees Jones (testőrök) (15); Eric Petel (szemtanú); Titkosszolgálat; Sir John Steven (Scotland Yard vezetője); R. Hahn Veronika (tudósító); Bryce Taylor (paparazzo); Michael McDonald atya; David Hartley (fotós); Tanúk, szakértők; Róka Zsuzsa; Tóth Vali (rádiós tudósító); Csák Annamária (pszichológus); Nyertes Zsuzsa (színésznő); M. Bonin (tanú); Albert Györgyi (riporter); Elizabeth Taylor; Tom Cruise; Nicole Kidman; George Clooney; Whoopi Goldberg (kinyilvánították véleményüket a paparazzókról); Elvis Presley; Marilyn Monroe (a nyomdokaikon halad legendája); Goksin Sipahioglu (a SIPA hírügynökség vezetője); Michael Jackson (koncertjét a hercegnő emlékének szentelte); Spielberg, Sting, Tom Cruise, Beryl Hollyday (ott voltak Diana temetésén); Michelle Bolett (ápolási főnök); dr. Frédéric Mailiez

(mentőorvos); Mark Butt (az orvos barátja, együtt érték az autóhoz); dr. John Ochner (professzor); dr. Murray Mackay (közlekedési szakértő); dr. David Wassermann (baleseti sebész); Cathy (ápoló); Mark Butt (szemtanú); Lionel Cherreault (SIPA munkatárs); dr. Luc Chikhani (a testőrt mütötte); John Mcknamara (Mohamed Al-Fayed biztonsági főnöke); Michael Macdonald (atya);

Hercegnői mivoltához köthető szereplők (40):

Paparazzók, sajtó (29); Tony Blair (brit miniszterelnök) (3); Andrew Morton (életrajzíró) (18); dr. Hári Mária (professzor, Pető Intézet); Bacsó Péter (filmrendező); John Major (brit miniszterelnök) (3); Kurucz Sándorné és fia, Ádám (olvasók); John Macnamara (Mohamed Al-Fayed biztonsági főnöke); Oenni Junior (író); Karikásné Jónyer Tünde (olvasó); Kendra Munger (színésznő, ő alakítja Dianát); Göncz Árpád (egykori köztársasági elnök); Miátovics Anasztázia (tanító volt a menekülttáborban, ott találkozott Dianával); Naomi Watts (színésznő); Jonathan Dimbleby (író) (2); Anna Pasternak (író); Colin Powell (tábornok); Clive James (BBC műsorvezető); Teréz anya (3); Michael Cole (sajtófőnök); Phil Craig (író); Christian Seideil (producer); Michael O'Mara (szerkesztő); Moira Johnson (író); Clayton (író); Julia Roberts (színésznő); Gwyneth Paltrow (színésznő); Maria Antonietta Natale (színésznő); Christian Seideu (filmproducer); Carlos Manem (argentín államfő); Sir Gordon Reece (imázsteremtő); Henry Kissinger (külügyminiszter); Martin P. (producer); Simone Simmons, Susan Hill (írók) (2); Ingrid Seward (író); Roberto Devorik (üzletember); Barbara Bush (George H. W. Bush felesége); Ronald Reagan (USA elnök, Diana elérvezte azt a ruhát, amelyet az ő fogadásán viselt); Penni Junor (író); Molnárné Pörhendi Ágnes (családanya).

Mindennapi életéhez köthető szereplők (25):

Hussein Yassin (Dodi Al-Fayed rokona); Julie Wooldridge (hasonmása Dianának); Hugh Grant (vörös rózsát kapott tőle); Jackie Kennedy (az ő apartmanját akarta megvásárolni), Lady Helen Marina, Lucy Taylor (Dianára hasonlítanak); Lord és Lady Romsey (velük nyaralt); Lady Colin Campbell (2) (Diana a rokonszenvére pályázott); Cecile Thomson (megerősítette, hogy Bryan Adams és Diana egy pár voltak); Nancy Reagan (amerikai elnök felesége, a násznép között volt); Elizabeth Emaul (tervező, az ő menyasszonyi ruháját viselte Diana); John Galliano (Dior divatház vezető tervezője); Sandra Ibara (modell, PR menedzser, James Hewitt tolmácsa); Jimmy Chao (cipész); Mohamed Al-Fayed (Dodi Al-Fayed édesapja) (14); Andrew Parker Bowles (Camilla volt férje) (5); Debbie Frank (asztrológus); Felix Lye (asztrológus); Rita Rogers (jósno) (3); Marion (francia tinilány, akivel a vakációja alatt

ismerkedett meg); Ahmed Khan (Dr. Hasnat Khan nagybátyja), Sissy hercegnő; Michael Colman (ügyvéd); Betty Palko (jósno); Carolyn Bartholomew (volt lakótársnője);

Barátai (18):

Rosa Manckton (újságíró) (3); Barry Manilow (énekes); Ingrid Seward; Lady Helen Marina; Philip de Pass (Károly herceg barátja); Gianni Versace; Sir Richard Attenborough; Richard Kay; Lord Deedes; Eleanor Herman; Luciano Pavarotti (2); Elton John (6); Lucia Fleche de Lime (brazil nagykövet felesége) (3); Jemima Goldsmith; John Travolta (2); Ms Simmons (író); James Gilbey; Carolin Bartholomew;

Családjához köthető szereplők (17):

Károly herceg (férje) (89); Szülei, testvérei - Spencer család (50); a királyi család tagjai, az udvar, arisztokraták (53); William és Harry (gyerekei) (62); Fülöp herceg (A királynő férje) (4); Mabel Anderson (Károly nevelője); II. Erzsébet királynő (37); Camilla Parker Bowles (Károly herceg szeretője, később hitvese) (51); Paul Burrell (komornyik) (10); Alexandra Legge Bourke (a hercegek nevelőnője) (2); Stephen Barry (inas); René Delorm (inas); Barbara (dajka); Wendy Berry (házvezetőnő); Lord Mauntbatten (Károly nagybátyja, ő törődött Károssal); Frank Klein (Windsor villa ügyeit intézte); Tiggy (pótmama).

Orvosai, segítői (11):

David Mitchell (pszichiáter); dr. Allan McGlashan (pszichiáter); Tony Robbins (pszichológus); Oanagh Toffolo (meditációs szakember); Anthony Robbins (motivációs guru); dr. Michall Linnett; dr. Michael Pare (pszichiáter); Peter Settelen (beszédtanár); dr Yu (akupunktúrával kezelte); Susie Orbach (terapeuta) (2); Sir George Pinker (szülész, nőgyógyász);

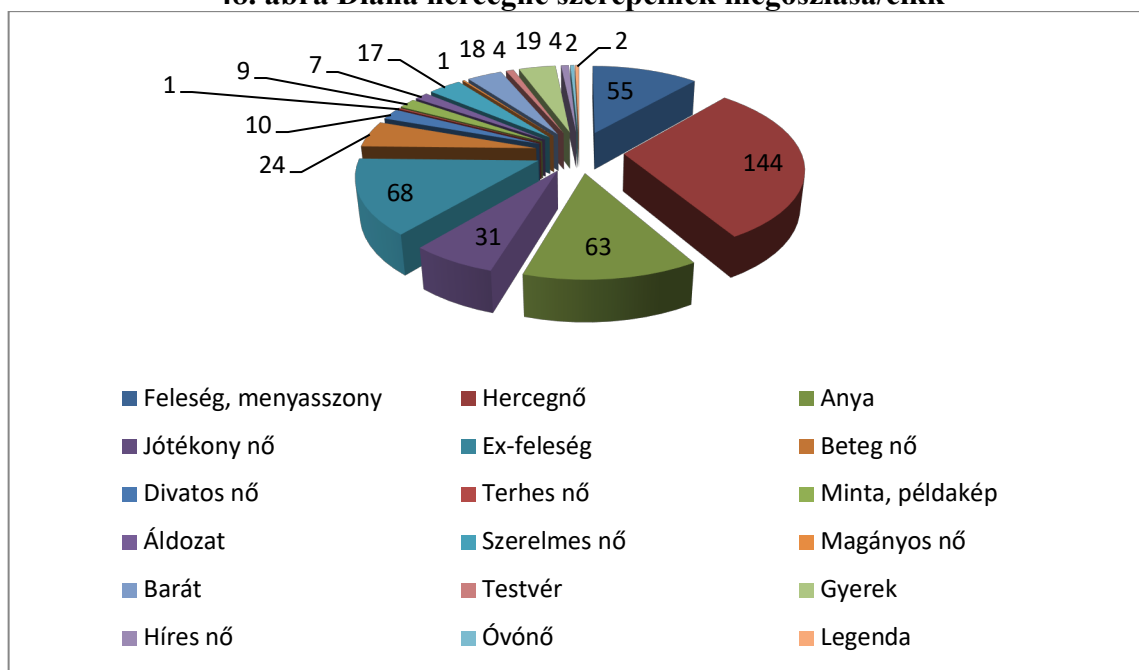
Szeretői, udvarlói (10):

Dodi Al-Fayed (30); Dr. Hasnat Khan (10); James Hewitt (16); Oliver Haare (3); Will Carling (4); James Gilbey (6); Kevin Costner; Bryan Adams; Barry Mannakee; ifj. Kennedy;

Diana hercegné az 1990 és 2012 között vizsgált cikkekben 18 szerepben tűnt fel: Hercegné (144); Ex-feleség (68); Feleség, menyasszony (55); Anya (63); Jótékony nő (31); Beteg nő (24); Gyerek (19); Barát (18); Szerelmes nő (17); Divatos nő (10); Minta, példakép (9); Testvér (4); Híres nő (4); Áldozat (7); Óvónő (2); Legenda (2); Terhes nő (1); Magányos nő (1). Ezek az élet szinte összes területét érintették. Az anyagok majd mindegyikében pozícionálták őt az újságírók, ezért is lehet az, hogy a leggyakoribb szerepe a hercegnéi

szerep volt, 144 esetben. Ezt követték, számosságot tekintve, a magánéleti szerepei: ex-feleség; feleség, menyasszony; anya, amelyek áldozati és self-made woman szerepét erősítve újra és újra tematizálódtak a lapokban. Ezen arányok jelentősége a nyilvánosság szempontjából abban rejlik, hogy mind többen tudták őt követni, hiszen ki tudta elégíteni 18 különféle esetben a rajongók azonosulás és extrémítás iránti vágyát. A későbbiekben visszautalok majd erre, hiszen világossá válik, hogy a médiabeli tartós jelenlét egyik feltétele a szerepgazdagság.

48. ábra Diana hercegné szerepeinek megoszlása/cikk

Csakúgy, mint a róla szóló anyagokban megjelenő szereplők és szerepei esetében, szintén nála azonosíthatjuk a legtöbb értelmezőt és jelzőt is. Ezek származására, nevére, rangjára, hírnevére/népszerűségére, külső/belső tulajdonságaira, korára, házasságára, jótekonysági tevékenységeire, anyaságára, betegségére és halálára utaltak. A 194 anyagban összesen 330 értelmezőt azonosítottam. Ezekre az információk eltúlzása, az áldozati szerep fókuszba helyezése, elérhetetlenségének és „megismételhetetlenségének” nyomatékosítása, valamint a halála után maradt űr betölthetlenségének erősítése a jellemző. A 330 értelmező megoszlása a következő:

Származására utaló értelmezők (2):

Spencer lány; Spencer kisasszony;

Betegségére utaló értelmezők (4):

Bulimiában szenvedő Diana; Kiszolgáltatott áldozata a bulimiának; Beteg; Paranoiás beteg lány;

Jóteknokodására utaló értelmezők (4):

Az elesettek segítője; Jóteknok hercegnő; Szegények gyámolítója; Jóteknok nő;

Halálára utaló értelmezők (6):

Tragikus sorsú hercegnő; Szerencsétlen walesi hercegnő; Elhunyt (2); Elhunyt hercegnő; Halott hercegnő; Tragikusan elhunyt hercegnő;

Házasságára utaló értelmezők (6):

Károly asszonya; Károly újdonsült felesége; Károlytól elhidegült hercegnő; Menyasszony (2) Feleség; Törvény szerint is elvált asszony;

Anyaságára utaló értelmezők (8):

Mama (2), Az anya; Melegszívű mama; Példás édesanya; Mintaanya; Leendő anya; Odaadó, gondoskodó édesanya; Fedhetetlen, tökéletes anya;

Nevére utaló értelmezők (11):

Diana (135); Di (9); Lány (9); Lady Di (44); Lady Diana (19); Lady Diana Spencer (9); Diana Frances Spencer (4); Diana Spencer (7); Lady (2); Milady; Néhai Diana;

Rangjára utaló értelmezők (55):

Walesi hercegnő (30); Hercegnő (67); Diana hercegnő (62); Diana walesi hercegnő (6); Az arisztokrácia tagja; Későbbi walesi hercegné; Királykisasszony; Spencer gróf lánya, Lady Di; A hercegek anyukája; A trónörökös felesége (5); A királynő menyje (2); A leendő angol király anyja; Károly trónörökös felesége (2); Trónörökös anyja; Hercegnőként debütáló Di; Királyi fenség; Néhai hercegnő (3); Brit korona nagykövete; Károlyt követő trónörökös anyja; Diana Spencer hercegnő; Holnap királynője; Ő Királyi Felsége, Walesi hercegnő; A hivatalos teendőktől ki sem látszó Di; Leendő uralkodó, William anyja; Herceg felesége; Későbbi hercegnő; Királyi család tagja; Trónörökös neje; Legkiválóbb királyi nagykövet; Brit trónörökös elvált neje; Hercegi fenség; Angol királyi balett védnöke; Arisztokrata lány; Egy távoli ország hercegnője; A jövendő angol király édesanyja; Néhai walesi hercegnő; Nagy Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyság leendő királynéja; Trónörökösne; Károly angol trónörökös elvált felesége; Trónörökös szép fiatal felesége; A vőlegénynél 13 évvel fiatalabb arisztokrata; A brit trónörökös felesége (2); Az angol trónörökös, Károly herceg felesége; Az angol trónörökös menyasszonya; Lady Di, Károly herceg, brit trónörökös ex neje; Lady Diana, Károly brit trónörökös ex neje; Károly, brit trónörökös ex neje; Diana, a brit trónörökös elvált felesége; A trónörökös elvált felesége, Lady Diana; Trónörökös hitvese; Walesi herceg felesége; Lady Di, Károly trónörökös különváltan élő feleség; Lady Di, a trónörökös külön élő neje; A brit trónörökös 32 éves hitvese;

Korára utaló értelmezők (60):

Kis Diana Frances; Álmodozó kislány; Gondoskodó kislány; Nehézfejű kislány; 17 éves lány; Visszafogott lány; Édes kislány (2); Fiatal hercegnő (2); Fiatal nő; Szédült kamaszlány;

Legkisebb lány; 18 esztendőös óvónő; Szende lányka; 22 éves feleség; Ifjú feleség; Fialasszony (5); Friss feleség; Kislány; Asszony (4); Naiv tinédzser (2); Fruska; Kislány; Örökké fiatal walesi hercegnő; Tinédzser menyasszony; 36 éves asszony (1); Hercegisasszony; 36 éves anyuka; Szégyenlős tinilány; Fiala Diana; Szégyenlős tinilány; Félénk lányka; Megszeptent, alig 20 éves kislány; Pajkos kislány; Szűzlány; Szegény kis hercegnő; Elvárásolt hercegisasszony; Csodálatos angol iskolás lány; 31 éves Diana; Kis Diana Spencer; Fiala, naiv lány; Szeleburdi lány; Ifjú hercegnő; Gazdag, fiatal lány; 36 éves hercegnő; Ifjú menyasszony; Ifjú walesi hercegnő; 21 éves Diana; Fiala lány; Romantikus kamasz; Fiala óvónő (2); Hölgy; 27 éves Diana; Tapasztalatlan és naiv lány; Alig 20 éves Lady Diana Spencer; Tündöklően fiatal Diana; Fiala óvónő; Nő; Asszony; Fiala feleség; 19 éves lány;

Hírnevére, népszerűségére utaló értelmezők (63):

A Szívek királynője (15); Diana, a szívek királynője; Szívek hercegnője; A világ kedvenc asszonya; 80-as 90-es évek ikonja; Példakép; Mindenki által csodált Diana; Utolérhetetlen Lady Di; Híres szépség; A világ legkövetkezőjébe asszonya; Világ legkeresettebb asszonya; XX. század egyik legnagyobb sztárja; Címlaplány; A világ legtöbbet fotózott és legnépszerűbb asszonya; A legendák elérhetetlen hercegnője; Sztárként csillogó Diana; A média tündérrirálynője; XX. sz. egyik legmeghatározóbb személyisége; Legnépszerűbb, legkövetkezőjébe, legismertebb asszony Angliában; Legenda (3); Nép hercegnője (5); Világ kedvence; Ő; Tündérhercegnő; A világ leggyakrabban fotózott asszonya (2); Hősnő; Mi Lady (2); Anglia rózsája (2); Örökkévalóság; Minden idők legünnepeltebb híressége; Igazi sztár; Magazinsztár; Regényhősnő; Királyság legjobb reklámja; Év asszonya; Sztárhercegnő; A világ leggyakrabban fényképezett asszonya; A britek kedvence; A 90-es évek leggyakrabban fotózott asszonya; A világon a legtöbbet fényképezett nő; A világ legtöbbet fotózott asszonya (3); A nép, a divat és a szeretet hercegnője; Királyi sztár; Fotósok kedvenc témája; A királyi család legkövetkezőjébe, filmszillagként tündöklő, nemzetközi népszerűségnek örvendő tagja; Anglia legismertebb asszonya; Sztár; A világ legszebb és legtöbbet fotózott asszonya; A világ legismertebb arca; A világ legtöbbet fényképezett asszonya; Év asszonya; Bálványozott Lady Di; Mindenki hercegnője; Népszerű személyiség; Legtöbbet fényképezett, legdivatosabban öltözködő, leghíresebb elvált nő a világon; A nép imádott hercegnője; Szupersztár (4); A világ leghíresebb asszonya; Százmilliók által szeretett és csodált Diana hercegnő; Hollywoodi jelenség; Királynő az emberek szívében; A brit uralkodóház egyetlen tagja, aki kivívta a kritikus elismerését; Világszerte népszerű hercegnő;

Külső-belső tulajdonságaira utaló értelmezők (111):

Sokkal több, mint egy szép arc a magazinok címlapjáról; Visszafogott lány; Szép, szőke hercegnő; Szép hercegnő; Mosolygós óvónő; Mindenkitől csodált Diana; Világ legszebb

asszonya; Híres szépség; Tapasztalatlan Diana; Legendás szépség; Sportos ruhába öltözött nő; Nőiessége virágjában levő asszony; Könnyáztatta arcú hercegnő; Bájos hercegnő; Világszép feleség; Magabiztos mama; Félszeg menyasszony; Szomorú mama; Menekülő Lady; Hús-vér, boldog- boldogtalan asszony; Vonzóbb és fiatalabb Diana; Naiv tinédzser; A világ egyik legszebbnek tartott asszonya; Bombanő; A világ legrosszabbul öltözött nője; Sokarcú Diana; Pityergő Diana; Ízig-vérig mai nő; Igazi hercegnő; Szegény Lady; Superwoman; Tündérmese légies hercegnője; Erős asszony; Századvégünk ideális nőtípusa; Öntudatos nő, Helyes lány; Hús-vér asszony; Gyönyörű hercegnő; Rendkívüli személyiség; Nagyszerű asszony; Öntudatos asszony; Az első modern nő a konzervatív windsori hölgyek között; Szegény, szomorú hercegnő; Nagyszerű asszony; Szépasszony; Szomorú hercegnő; Boldogtalan asszony (2); Szerelmes hercegnő; Erős és megnyerő egyéniségű feleség, Diana; Szőke hölgy; Reszkető hercegnő; Büszke asszony; Világszép nádszál kisasszony; Magányos és boldogtalan fiatal nő; Bájos ara; Szépséges lány; Lady Dia királyi család ifjú, ragyogó csillaga; Divatos nő; Szép, fiatal hercegnő; Vonzó jelenség; A világ egyik legszebb, lelegegánsabb asszonya; Bájos walesi hercegnő; Gyönyörű hercegnő; Miss Középszerű; Ragyogó nő; A világ legbizonytalanabb asszonya; Egyedülálló személyiség; Jó barát; Jó feleség; Szomorú tekintetű hercegnő; Világszerte csodált, gyönyörű menyasszony; A világ lelegegánsabb asszonya; Hamvas fiatalasszony; Lázadó hercegnő; Divatdiktátor; A walesi hercegi pár dominánsabb fele; Modern nő; Rendkívüli szépségéért körülrajongott ifjú nő; Szomorú és sérülékeny hercegnő; Szépséges baba; Magas, szőke, fiatal lány; Szép és gazdag walesi hercegnő; Az ezerarcú Lady Diana; A földkerekség egyik legszebb és lelegegánsabb asszonya; Csodálatos nő; Legnagyobb botrány keverő hercegnő; Önálló stílusú, tündöklő asszony; Szép és vonzó asszony; Vagány Diana; Egy angyal; Csinos hölgy; Szép Diana; Ártatlan Diana; Rendkívül érzékeny, tartózkodó teremtés; Szerény és szolid Diana; Tündöklő személyiség; Hamupipőke; Csontsovány Diana; Eszméletlen hercegnő; Sokszorosan elhanyagolt asszony; „Lopós” hölgy; Vaslady ; Csodálatos, melegszívű, együttérző ember; A gyönyörű Lady Diana; Rendkívüli asszony; A jóság és a szépség diplomatája; Szomorú, őszinte tekintetű hercegnő; Kifogástalan viselkedésű hercegnő; A család és a palota túsza; Fenséges barátnő; Sokszorosan elhanyagolt asszony; Szeretett Diana;

A 93 jelző többségében külső és belső tulajdonságaira helyezték a hangsúlyt: A világ kedvence; Mindenki által csodált; Öntudatos; Jótékony; Tragikus sorsú; Gondoskodó; Odaadó; Melegszívű; Nagyszerű; Boldogtalan; Álmodozó; Nehézfejű; Visszafogott; Naiv; Szégyenlős; Félénk; Megszeppent; Szeleburdi; Romantikus; Tapasztalatlan; Szomorú; Erős és megnyerő egyéniségű; Világszép; Gyönyörű; Mindenki által csodált; Magányos; Bájos; Ragyogó; Vonzó jelenség; Szomorú; Lázadó; Önálló stílusú; Tündöklő; Vagány; Ártatlan;

Rendkívül érzékeny; Tartózkodó; Sokszorosan elhanyagolt; Kifogástalan viselkedésű; Melegszívű, Együttérző; Utolérhetetlen; Legkörülrajongottabb; Legkeresettebb; Legnépszerűbb; Legmeghatározóbb személyiség; Legközkedveltebb; Legismertebb; Félszeg; Magabiztos; Vonzó; Helyes; Erős; Legünnepelebb; Fotósok kedvenc; Legközkedveltebb; Legismertebb; Százmilliók által szeretett; Legdivatosabban öltözködő; Leghíresebb; Legkiválóbb; Fiatal; Sovány; Törekeny; Kisportolt; Tökéletes alakú; Ártatlan; Sokarcú; Bombanő; Csinos; Elegáns; Mások bajai iránt fogékony; Modern; Merész; Közvetlen és elérhetetlen; Tiszta, mint gyertyaláng a szélben; Fotogén; Karcsú; Kecses; Bonyolult; Csupa szeretet; Csupa erő; Jóság; Gyenge; Sebezhető; Szűziesen tartózkodó; Irgalmas; Megnyerő; Tündöklő; Határozott; Gyanakvó; Rendkívül népszerű; Fegyelmezett; Érzelmes.

Az értelmezők és jelzők feladata a pozicionáláson túl az érzelmi kötődés kialakítása, a hatásfokozás, és a dinamikus elbeszélésszerkezet elősegítése volt.

5.4.3.2. Fotók elemzése

Katalin hercegnéhez hasonlóan Diana hercegnével is legnagyobb számban a *Kiskegyed* foglalkozott, az egy anyagra jutó képek száma pedig elérte az ötöt. A mintában összesen 896 fotó jelent meg hozzá kötődően; 465 darab a *Nők Lapjában*, 293 a *Kiskegyedben*, és 138 a *Meglepetésben*. A kvantitatív eredményeket figyelve szintén kiugró adat, hogy ezek közül 50 a címlapon jelent meg. Ilyen vezető anyagokra példát a *Kiskegyedben* 21 esetben találtam, a *Meglepetésben* 11-ben, a *Nők Lapjában* pedig 17-ben. Nézzük először ezek jellemzőit.

A *Meglepetés* összes, Dianához köthető címlapi fotója a hercegné halála után jelent meg. Méretük negyed oldalasnál kisebb, egyedül szerepelt rajtuk és pozitív érzelmeket konnotáltak, csakúgy, mint a szövegek, hiszen nem arról szóltak, hogy Diana már nincs az élők sorában, hanem arról, hogy létezett, és mindenki hercegnője lett. A lap cikkei egy olyan kánont hoztak létre, amelynek feladata a hercegnő életének újra és újra történő bemutatása volt.

66. kép *Az ezerarcú Lady Diana. Meglepetés. 1997. szeptember 11-17. címlap.*

A *Kiskegyed*ből 21 címlapi fotó került be a mintába. Halála előtt csak hét ilyen találtam, halála után pedig tizennégyet (12 pozitív, 2 negatív érzelmet jelölt). Fontos kiemelni, hogy a teljes oldalas képek is csak 1997 után jelentek meg (5). Diana hercegné 18 fotón egyedül szerepelt, egy fotón pedig édesanyjával. Jól látszik, hogy negatív érzelmeket jelölő képeket csak halála előtt publikáltak, amikor még botrányairól és betegségéről (is) szóltak a cikkek: „*Gyors búcsú a közös ágytól; Győzött a szívsebész – Diana szerelemben.* Ezt követően azonban megváltozott az ábrázolás módja, a fotók pozitív érzelmeket sugalltak.

67. kép Bán Judit: *Visszaforgattuk az időt: Köszönjük, Diana!* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam 35. szám. címlap.

68. kép Bona Ágnes: *Ki játssza Dianát?; Simone Simmons és Susan Hill: Diana titkos évei 1. rész.* Nők Lapja. 1999/34. címlap.

A *Nők Lapjából* bár 17 címlap került be a Diana hercegnéről szóló mintába, öt csak szöveges formában jelent meg, míg tizenkettőhöz fotó is tartozott. Megjelenésük ideje hasonlóan alakult az előző két lapéhoz: a többség a halála utáni időszakhoz köthető. Ezek terjedelmének megoszlása a következő: 10 teljes oldalas, 1 negyed oldalasnál kisebb. Mindegyik pozitív érzelmet keltett, akárcsak a címek.

Az összes mintában szereplő anyagban kódoltam a bennük megjelenő fotókat is. Ezek jellemzőit a következő ábra mutatja:

27. táblázat A Diana hercegnéről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Fotók mérete	Negyed oldalasnál kisebb	768
	Negyed oldalas	78
	Féloldalas	25
	Háromnegyed oldalas	4
	Egész oldalas	21
Fotók és szöveg aránya	A szövegezés és a fotó terjedelme megegyezik	107
	A szövegezés terjedelme meghaladja a fotóét	56
	A fotó terjedelme haladja meg a szövegezését	31
Fotók formája	Keretes fotók	215 Kiskegyed, 111 Meglepetés, 348 Nők Lapja
	Körbevágott fotók	222
Fotók tere	Saját terű fotók	147 Kiskegyed, 62 Meglepetés, 182 Nők Lapja
	Semleges terű fotók	505

Diana hercegné 1997 előtt részben negatív míg azt követően pozitív érzéseket keltő látványként működött. A mintában szereplő lapszámok közel egynegyedében címlapon is szerepelt, vagyis ő volt ezen számok vezető témája.

Összesen 896 fotót azonosítottam, vagyis cikkenként öt fotó jelent meg, és nem volt olyan, amely nem tartalmazott képet. Ezek többsége (768) negyed oldalasnál kisebb volt, 78 negyed oldalas, fél oldalas viszont már csak 25, egész oldalas 21, háromnegyed oldalas pedig négy. A tendencia tehát azt mutatja, hogy egy cikken belül inkább több, de kisebb méretű fotókat alkalmaztak. Leginkább ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott oldalszámon belül. 107 esetben a szöveg és

a fotók terjedelme megegyezett, 56 esetben a szöveg volt több, 31 esetben pedig a vizualitás került előtérbe.

A kiválasztott képek közül 674 kerettel rendelkezett, és csak 222 volt körbevágott. Többségüknek (505) semleges a tere, vagyis beállított képek voltak, amelyek nem ábrázoltak történést, céljuk csak az ábrázolás volt. 391-en viszont már cselekmény is azonosítható. A lesifotókon a kép készítői a valóságot kozmetikázatlanul mutatták be: a sajtó elől menekülő Diana, a Károlytól elforduló Diana, a szeretőjével, Dodival nyaraló Diana stb. Közös képen szinte csak gyerekeivel volt látható, a többin önálló, független nőként jelent meg, aki nem volt senki árnyékában.

A *Kiskegyed* című női hetilap egyik 1999-es, teljes oldalas anyagát veszem részletesebb elemzés alá, amely a vizsgált korszakot tekintve a második időszakból való, tehát halála után jelent meg.

69. kép (me): Szigorúan ellenőrzött Diana: Élete végéig lehallgatták: Mégis gyilkosság volt? Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam 8. szám. 3.

ÉLETE VÉGÉIG LEHALLGATTÁK - MÉGIS GYLKOSSÁG VOLT?

Diana hercegnő felhívta legjobb barátját, Lucia Flecha de Límát, a brazil nagykövét feleségét Washingtonban, és bejelentette neki eljegyzését. Még aznap meghalt.

Szigorúan ellenőrzött Diana

Dodi apja szerint a barátjának szülői telefonbeszélgetés volt a walesi hercegnő halála melet.

AKTÁK ÉS LEHALLGATÁSOK

Nemrégiben hivatalosan is kiderült: Dianát legalább két amerikai titkosszolgálat (CIA és US Defence) figyeltette. Lehallgatták telefonait, és egy ezertvenhat oldalas dosszié is a titkosított róla. Dodi apjának, Mohammed Al-Fayednek mostanra sikerült a bíróságon kihátrálni, hogy a titkos akcióhoz hozzáférjenek.

„Ebből feketén-fehéren kiderül, hogy a hercegnő halála pillanataig figyelték. Ez a bizonyosság megerősíti Mohammed Al-Fayed hitét abban, hogy mégis gyilkosság történt” – nyilatkozta Al-Fayed bizalmasa és személyi biztonsági főnöke, John MacNamara.

Diana tehát tényleg gyilkosság és öszszeküvés áldozata lett? Egy halálos cselküzés, esetleg a Buckingham-palota ki nem mondott beleegyezésével?

ÁLLAMÉRDEK ÉS ELJEGYZÉS

A most nyilvánosságra került tényeket hamburgi testvérparanc, a Bild az alábbiak szerint csoportosítja:

- A két leghatékonyabb amerikai titkosszolgálat hallgatta le és vette jegyzőkönyvbe Dianai telefonbeszélgetéseinek – minden szavát (negy mobiltelefonja volt!); a CIA és az US Defence Intelligence Agency (az Egyesült Államok katonai titkosszolgálatja). Az egész felhajtás és a megfolyás valószínűleg nem azért történt, hogy megtudják, mi-or megy a hercegnő fodrászó.

- A telefonlehallgatások jegyzőkönyve ezertvenhat oldalból áll. Csak az egyik amerikai bíróság rendelkezésének hatására nézhető bele Dodi apja ezekbe az aktákba. Eddig az indokollták a titkosítást, hogy a beszélgetések tartalma az ország biztonsági rendkívüli módon veszélyeztetné. Szintén ezeken a szalagokon találhatók Diana igencsak személyes tárgsálásai egyik legjobb barátjával, a brazil diplomataféleséggel, Lucia Flecha de Límával. Dodi apjának nem megalapozatlan feltevése: a hercegnő röviddel a halála előtt elmesélhette barátjának, hogy eljegyzésre készülök.
- A titkos jegyzőkönyvek azt is tartalmazhatják, milyen szerepe volt az angol titkosszolgálatnak a lehallgatásban.

MOSTHAAPA ÉS TÁPOSÓÁKNÁK

És ezután természetesen felvetődik a kérdés: kinek származott (völna) haszna az öszszeküvésből?

– Dodi és Diana esküvője az angol nyilvánosság szemében csökkenítetté völna a királyi ház „meltóságát”. Hiszen ezzel egy hívó muzulmán lett völna a trónörökös, William mostohaapja.

– Az a hír jarta, hogy Diana halálakor babát várt. Állítólag a francia belügyminiszternek szölo egyik bizalmas leveleiben az állt, hogy a hercegnő kilencszáz hetes terhes völna. A születendő gyermek bizonyos körülmények között befolyásolhatta völna a trónörökös, és végzetes ellentétet ké szthatt völna a Windsor-házzal.

– Diana éppen halála előtt kezdett sikeres hadjárta a táposóáknák ellen. Dodi apja szerint a hadipar számára ez éves szinten leg-alább százharminnemillió forintnak megfelelő öszszegi bevetésküszést jelentett völna.

– Az angol titkosszolgálat két egykori embere azt nyilatkozta, hogy az autó vezetője, Henry Paul szintén az ő alkalmazásukban állt. Egyikük még meg is esküldött arra, hogy az algák-beli baleset pontos mása a jugoszláv szövetségi elnök, Szlobodan Milosevic ellen kidolgozott merényletnek.

– Dodi biztonsági embere szerint – előtte a Scotland Yard alkalmazásában állt – egyszerűen túl sok dollog jött öszze egyszerre: a titkos iratok, a mellékutcai elálló motor, az útvenalmenten kikapcsolt lámpák. És a rejtélyes Fiat Uno. Franciaország minden ilyen típusú autóját átvizsgáltak megsem találtak semmit. Völna miert? (me)

Erre az időszakra jellemző volt a baleset okának keresése, konspirációs elméletek tucatjai láttak napvilágot. Az anyag fő- és alcíme előfeltevést, valamint kérdést tartalmazott: „*Szigorúan ellenőrzött Diana; Élete végéig lehallgatták – Mégis gyilkosság volt?*” Az anyag tipográfiája a címekből kiindulva azt sugallta, hogy a hercegnő nem véletlen baleset áldozata lett. Ezt pedig a szövegközi címek is erősítették: „*Akták és lehallgatások; Államérdek és eljegyzés; Mostohaapa és taposóaknák*”. A hír témája, hogy Diana 1056 oldalas titkos aktájába Dody apja betekinthesett, ugyanis kiderült, a hercegnét legalább két amerikai titkosszolgálat figyelte: „*Lehallgatták telefonjait, és egy ezerötvenhat oldalas dossziét is készítettek róla... Ebből feketén-fehéren kiderül, hogy a hercegnőt halála pillanatáig figyeltették. Ez a bizonyosság megerősíti Mohamed Al-Fayed hitét abban, hogy mégis gyilkosság történt*”. Az anyagban öt szereplőt azonosítottam: Diana barátnője, Lucia Flecha de Lima; Dodi; Mohamed Al-Fayed; John MacNamara (Al-Fayed bizalmasa és biztonsági főnöke); valamint a titkosszolgálatok. Közvetlen konfliktust nem találtam, de a szöveg egyértelműen utalt a királyi házzal és a hadiiparral való ellentétre:

„Az a hír járta, hogy Diana halálakor babát várt. Állítólag a francia belügyminiszternek szóló egyik bizalmas levélben az állt, hogy a hercegnő kilenc-tíz hetes terhes volt. A születendő gyermek bizonyos körülmények között befolyásolhatta volna a trónöröklést, és végzetes ellentéteket szíthattott volna a Windsor-házzal”.

„Diana éppen halála előtt kezdett sikeres hadjáratba a taposóaknák ellen. Dodi apja szerint a hadiipar számára ez éves szinten legalább százharmincmilliárd forintnak megfelelő összegű bevételkiesést jelentett volna”.

Szerepét tekintve áldozatként jelent meg, hiszen az anyag a szöveg elejétől a végéig előfeltevéseket tartalmazott, amelyek azt sugallták, hogy a hercegnő gyilkosság áldozata lett. Nem azonosítottam hozzá köthető jelzőket, értelmezőt is csak négyet: Diana (7); Diana hercegnő; walesi hercegnő; hercegnő. Az anyag tipikus példája annak, hogy az olvasókat miként próbálja befolyásolni a sajtó. A szöveg a következőképpen ért véget: „... a titkos iratok, a mellékutcát elálló motor, az útvonal mentén kikapcsolt lámpák. És a rejtélyes Fiat Uno. Franciaország minden ilyen típusú autóját átvizsgálták, mégsem találtak semmit. Vajon miért?”. Tehát nem egy lezárt történet jelent meg, sokkal inkább egy olyan, amely további kérdések sorát szülheti, fenntartva ezzel a Diana köré felépült óriási népszerűséget, ami folyamatosan anyagok sokaságát szüli.

A teljes oldalas anyaghoz két semleges terű, beállított (tevékenységet nem mutató) fotó is tartozott, amelyek méretüket tekintve fél oldalasak (körbevágott) és negyed oldalnál

kisebbség (keretes) voltak, vagyis a szöveg és a képek terjedelme megegyezett, ugyanannyi helyet foglaltak el. Az egyikben emlékművük látható, a másikon pedig a hercegnő a fiaival. Az utóbbi eltérő üzenetet hordozott a szöveghez képest, hiszen abban nem is esett szó családjáról, tehát a kép önálló jelentést kapott. A képek egyébként nem egészültek ki képaláírásokkal, céljuk a hatáskeltés volt.

Diana vonatkozásában tehát azt látjuk, hogy ugyan fokozatosan csökkent a róla szóló anyagok száma, jelenléte jóval a halála után is intenzív maradt. Az ő esetében találjuk a legnagyobb műfaji változatosságot, a legnagyobb számokat, és példaszerűen működött a sorozatszerű szerkesztés is. A legek azt a jól ismert folyamatot illusztrálják, amelyet az eleve öröklött hírnévvel bíró, de a média hírnevet generáló folyamatának kitett szereplő esetében a világméretű sokkot kiváltó halál utáni intenzív legendaképzést jelent.

5.4.4. Összegzés

Annak ellenére, hogy az elemzett hercegnők mindegyike örökölte a hírnevet, médiabeli reprezentációjuknak nemcsak ez volt a feltétele.

Eilika például nem házassága után kapta meg a hercegnői címet, hanem születésénél fogva az, mégsem tűnt fel mediatisztált hírességként. A média nem alakította a hírnevét, nem is láttunk erre vonatkozó törekvést, és Eilika esetében sem figyelhetünk meg erre igényt. Egyrészt alig olvashattunk tőle nyilatkozatot (e mögött tudatos visszahúzóds sejtethető), vagyis Albert Györgyivel vagy Oprah Winfrey-vel ellentétben itt magánéleti elemek sem alakíthatták az elbeszélést, külső megjelenése sem kompenzálta mindezt. Akkor kerülhet(etett volna) a nyilvánosság figyelmének középpontjába, amikor feleségül vette őt Habsburg György, ám abban az évben hunyt el Diana hercegné is, aki iránt sokkal nagyobb érdeklődést tanúsított a közönség. Eilika jelenléte ezek miatt sem volt intenzív, szinte teljesen lefutottnak tekinthető.

Vele szemben Katalin esetében már nagyon is megfigyelhető az akaratlagos médiajelenlét, még akkor is, ha a nyilvánosságban nem keltett különösebb. Öröklött hírnevét a média alakította tovább, az ő esetében egyszerre beszélhetünk öröklött és elért hírnévről. Ennek magyarázata pedig abban áll, hogy tudatosan foglalkozott külsejével, igazi stílusikonná vált, aminek következtében milliók példaképe lehetett.

28. táblázat A 3 hercegné jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján

	EILIKA OLDENBURGI HERCEGNŐ	KATALIN HERCEGNÉ	DIANA HERCEGNÉ
Cikkek száma	12	40	194
Magazin megjelenése, amelyben a legtöbbször megjelent	Meglepetés	Kiskegyed	Nők Lapja
A színész nő intenzitása	Lefutó	Felfelé ívelő	Állandó, stabil
Intenzitást adó esemény/csemények	Esküvője	Eljegyzése, esküvője	Különköltözése Károly hercegtől, kapcsolatai, jótékonykodása, válásuk, halála
A legtöbb cikk terjedelme	Egyoldalas vagy annál hosszabb	Negyed oldalas	Egyoldalas vagy annál hosszabb
A legtöbb cikk elhelyezkedése	Fő hely	Fő hely	Fő hely
Címlapok száma	2		53
Fő téma	Magánélete	Esküvőjük	Esküvőjük, válásuk
Fő műfaj	Interjú	Hír	Hír
Szerepek száma	5	11	20
Fő szerep	Feleség	Hercegnő	Hercegnő
Értelmezők száma	21	66	330
Leggyakoribb értelmező	Nevére utaló	Rangjára utaló	Hírnevére, népszerűségére utaló
Fotók száma	47	192	896
Legtöbb fotó mérete	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalnál kisebb
Magazin megnevezése, amelyben a legtöbb fotó megjelent	Kiskegyed, Meglepetés	Kiskegyed	Nők Lapja
Fotókon végzett fő tevékenység	Családi kép		Lesifotó
Fotók hangvétele	Pozitív		1997 előtt negatív, 1997 után pozitív
A legtöbb esetben hogy alakult fotó és szöveg aránya	Kép és szöveg aránya megegyezik	Több a fotó	Több a szöveg

Az öröklött és az elért hírnév egyvelege figyelhető meg Diana hercegné esetében is. Bár beleillett a brit királyi család képébe, mégis ő váltotta ki a legnagyobb hatást, és megrengette a monarchia alapjait is. Ő ugyanis amellet, hogy nyíltan beszélt magánéletéről, külsejével is az elért hírnévre apellált. A mintában Diana reprezentálta a híresség prototípusát: a 194 neki szentelt írás messze kiemelkedett a többi közül, a magas szám azonban kétségtelenül köszönhető volt tragikus halálának is. Figyelmet érdemel a műfaji változatosság, a rengeteg fotó, ugyanakkor az is érdekes, hogy az ő esetében a szövegezés gyakran meghaladta a képek terjedelmét. Diana olyan híresség, aki egyszerre képes pozitív és

negatív érzelmeket ébreszteni az olvasókban, jelensége átível a határokon – mint „tünet” a nyugati kultúra működésének néhány alapvető jellegzetességére mutat rá: a független nő helyzete, privát és publikus szféra keveredése, botrányok, boldogság és tragédia összekapcsolódása.

A hercegnék megjelenítését tekintve egyértelműen látszik az intenzitást adó események jelentősége. A médiaceremóniák (így esküvőjük, eljegyzésük vagy éppen Diana halála) felfokozott médiajelenléteket vontak maguk után. A lapokban kiemelt szereplők voltak, hiszen az egy oldalasnál rövidebb anyagok mindegyike is kiemelt helyen jelent meg az oldalon belül. A cikkek témája mindhármójuk esetében a magánéletükhöz kötődött, az értelmezők azonban már rangjukra, hírnevükre, népszerűségükre, nevükre utaltak, ugyanis ez utóbbiak mintegy márkanévként funkcionáltak a magyar női hetilapokban. Az eddig elemzett sztárterületek közül itt volt a legnagyobb jelentősége a lesifotóknak (Whitney Houston esetében tapasztalhattunk még hasonlót). Ugyanis belelátni ilyen híres és magas rangú emberek hétköznapijaiba izgalommal tölti el a fogyasztókat. Esetükben azt látjuk, hogy nem elég az öröklött hírnév a médiabeli reprezentációhoz, legalább ennyire szükség van arra is, hogy ők maguk (és mindazok, akiknek ez a feladata) is formálják a róluk kialakult képet.

5.5. SPORTOLÓK

A jelen és egyben utolsó sztárterületet elemző fejezet azt vizsgálja, hogyan jelenítik meg a női sportolókat a magyar női hetilapok. Előzetes feltevésem szerint a „sztárok” közül legkevesebbet a sportolók szerepelnek a női lapokban, és ez az egyetlen olyan terület, ahol a sztár megjelenítése döntően az általa nyújtott teljesítménynek megfelelően alakul. Erre mutat rá David Giles (2000) is, aki szerint a sport a közélet azon kevés területeinek egyike, amely valóban meritokratikus, éppen ezért nyilvános figyelmük megérdemeltnek tekinthető.

„One area where it is essential to acknowledge some differentiation is sport. The sports star celebrity is a particularly interesting case because, as David Giles points out, sport is 'one of the few areas of public life that is truly meritocratic': sports stars 'can prove they are the best. Further, sports stars perform, unequivocally, as themselves. Andrews and Jackson suggest that where performers in film or television adopt 'fictive identities' to do what they do, sport offers the spectacle of 'real individuals participating in unpredictable contests'” (Turner, 2014: 21).

Andrews és Jackson (2001) érvelése szerint a sportcsillagok „hitelesek”, ez különbözteti meg őket a filmek vagy a televízió sztárjaitól is. Hátrány azonban, hogy teljesítményük csökkenése maga után vonhatja a közönség érdeklődésének elmaradását is, éppen ezért médiabeli megjelenítésük számos sajátosságot hordoz magán.

Jelen fejezetben arra vagyok kíváncsi, miként változnak a médiaszövegek Anna Szergejevna Kurnyikova, Egerszegi Krisztina és Kulcsár Anita aktív sportolói tevékenysége alatt, illetve azt követően, és hogyan alakul esetükben az ikon vagy a gyász narratívája.

29. táblázat Egerszegi Krisztina, Kulcsár Anita és Anna Kurnyikova általános jellemzői

Név	Születési dátum	Aktív pályafutás	Fő médium, amely a pályafutását alakította	Közönség korbeli összetétele
Egerszegi Krisztina	1974	1988–1996	Sajtó, televízió	Teljes korosztály
Kulcsár Anita	1976	1996–2004	Sajtó	Teljes korosztály
Anna Kurnyikova	1981	1995–2003	Sajtó	Teljes korosztály

A sport populáris kultúrában betöltött szerepének vizsgálata nem új keletű. Széles azoknak a tudományterületeknek a listája, amelyek a sportot funkcionális, szubsztanciális vagy közgazdasági és társadalmi szempontok alapján közelítik meg (*Povedák, 2009*). Készültek már tanulmányok a sport vallásként történő értelmezéséről, és ugyancsak elemezték a női

sportolók alulrepresentáltságát a sportsajtóban. Mindezek ellenére hazánkban még nem alakult ki a női sportolók sajtórepresentációs formáit kutató hagyomány, a női magazinokban való megjelenítésük vizsgálata is viszonylag új terület. Érdekes tehát azt megfigyelni, hogy – szemben a sportmagazinokkal – a női lapokban megjelenő női sportolókról szóló cikkek és fotók milyen képet közvetítenek. Feltételezésem szerint a királyi családok tagjai, a televíziós személyiségek, a színészek, a zenészek és a sportolók közül az utóbbi csoportról jelenik meg a legkevesebb írás, annak ellenére, hogy maga a sport képes a közönséget homogén szegmensekre bontani, és általa emberek százazrei válnak egy-egy sportág rajongójává.

5.5.1. Egerszegi Krisztina

Egerszegi Krisztina ötszörös olimpiai bajnok és többszörös Európa-, illetve világbajnok magyar úszó. Egyike a modern olimpiák legsikeresebb magyar sportolóinak. 1981-ben, hét évesen kezdett el úszni. Első hazai sikereit 1985-ben érte el. Az úttörő korosztály bajnoki címeit szerezte meg a hátúszó számokban, majd 1988-ban elindult a szöuli olimpián és a világverseny egyik legnagyobb szenzációja lett. 14 évesen 200 méteres hátúszásban aranyérmet, 100 méteren pedig ezüstérmet nyert. Az év végén 200 háton világranglista-vezető volt és az év magyar úszója és sportolónője lett. Négy évvel később három győzelmével az 1992-es barcelonai olimpia abszolút királynője lett, majd 1996-ban, az atlantai olimpián újabb győzelemmel zárta egyedülálló pályafutását.

70. kép Egerszegi Krisztina. Egerszegi Krisztina: Eldugtam a gyerekek elől az érmeimet! 2012. augusztus 8. nlcafe.hu.

<http://www.nlcafe.hu/ezvan/20120808/egerszegi-krisztina-interju/>. 2017. 04. 24.

Világbajnokságokon kétszer, Európa-bajnokságokon kilencszer állhatott a dobogó felső fokára. Miután 1996-ban visszavonult, férjhez ment Vigassy Ádámmal, és három gyermekük született. Ennek ellenére sem feledkeztek meg sikereiről. Aktív sportlói tevékenysége után,

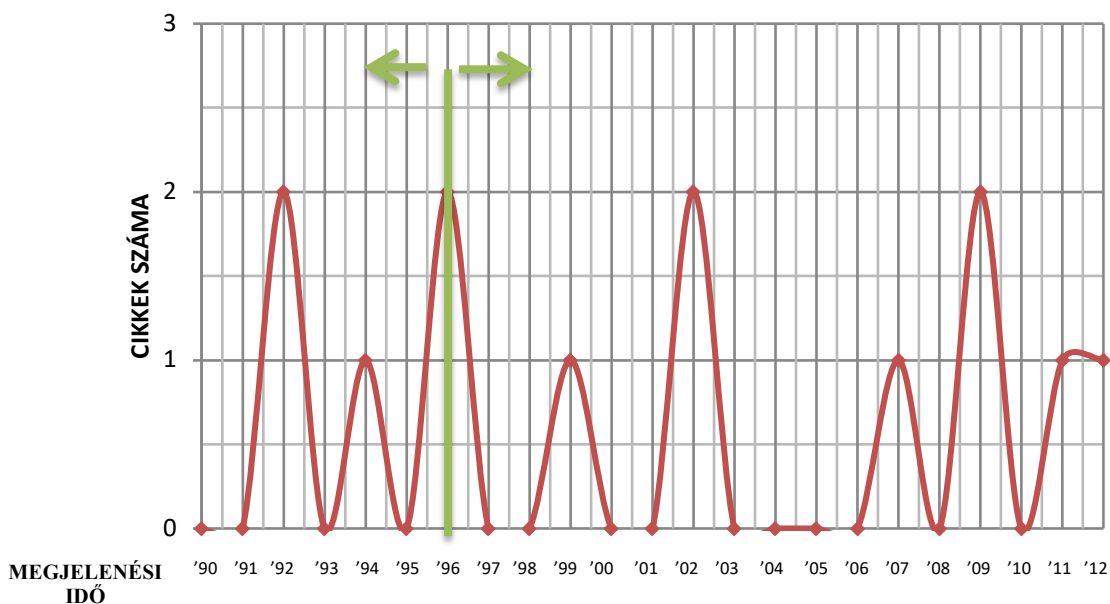
1996 és 2012 között is számos elismerést átvehetett.¹⁷¹ A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét a csillaggal (1996); a MOB-éremérmét (1997); a NOB etikai különdíjat (1999); ő lett az Évszázad magyarja választás harmadik helyezettje (2000); Az évszázad sportolója (2001); Életmű fair play-díjas (2001); és Csik Ferenc-díjas (2001). Megkapta a NOB Olimpiai Érdemrend ezüst fokozatot (2001); a NOB elnöki különdíjat (*President's Trophy*) (2005); a Prima Primissima díjat (2007); a Szent István-díjat (2010); és Budapest díszpolgára is lett (2011).

5.5.1.1. Szövegek elemzése

5.5.1.1.1. Formai jellemzők

Egerszegi Krisztinával közvetve vagy közvetlenül összesen 13 anyag foglalkozott a *Nők Lapjában* (7) és a *Kiskegyedben* (6), a *Meglepetésben* azonban egyetlen írást sem találtam. Ezek közül csak öt jelent meg 1990 és 1996 között, vagyis aktív sportolói tevékenysége alatt, nyolc pedig azt követően, hogy visszavonult.

49. ábra Az Egerszegi Krisztinához köthető 13 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹⁷²

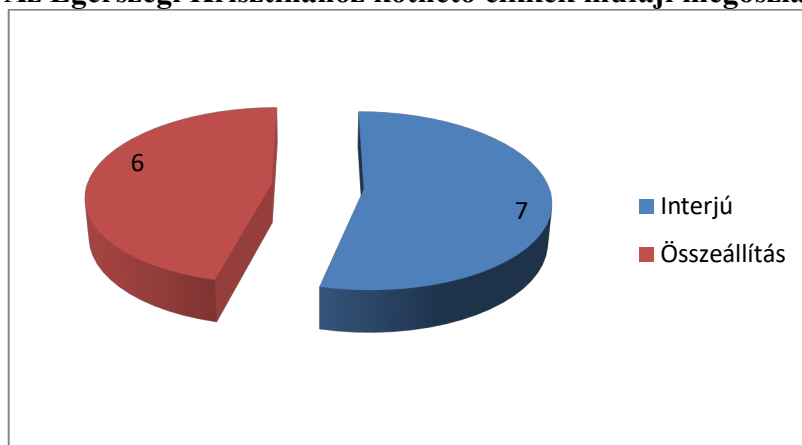
Mindezen megoszlás magyarázható lenne a korpuszból adódó sajátossággal is; a bulvár média a különleges emberek hétköznapi cselekedeteivel foglalkozik, de később látunk majd példát arra, hogy Anna Kurnyikova jelensége, Egerszegi Krisztinával ellentétben, szinte teljesen lefutott visszavonulása után, vagyis a lapok különlegessége ellenére sem foglalkoztak tovább vele. Ebből adódik, hogy a sportolók esetében nem szorítkozhatunk csupán a bulvármédia sajátosságaira. A *Kiskegyedben* már 1992-ben foglalkoztak Egerszegi

¹⁷¹ Egerszegi Krisztina. wikipedia. https://hu.wikipedia.org/wiki/Egerszegi_Krisztina. 2020. 04. 29.

¹⁷² A zöld függőleges vonal visszavonulásának évét jelöli.

Krisztinával. Ezt követően ugyan még megjelent a kutatási időszak alatt öt hozzá köthető anyag, de ezek közül négy már csak aktív sportolói tevékenysége befejezte után, ami előre jelzi, hogy az említett lapnak a sportolónő nem eredményei és sportolói tevékenysége miatt volt érdekes (persze ez párhuzamba vonható a korpusz sajátosságaival is). A *Nők Lapjában* az Egerszegi Krisztináról szóló első anyag csak 1992-ben jelent meg. Ezután még az 1996-os, 2002-es, 2007-es, 2011-es és 2012-es lapszámokban foglalkoztak vele. Vagyis három cikk aktív sportolói tevékenysége alatt, míg négy azt követően. Ezek közül három megjelenése és tematikája olimpiai események dátumához volt köthető. A mintában szereplő anyagok számát és azok megjelenési idejét tekintve megfigyelhető, hogy Egerszegi Krisztina esetében nem voltak azonosíthatók csúcspontok, teljesen hullámzó képet mutatott a jelenléte. Azonban, mint ahogyan a grafikon is tanúsítja, a kevés számú cikk ellenére is stabil jelenség maradt, nem „futott le”, évekkel aktív sportolói tevékenysége után is találtam róla szóló cikkeket. Sőt összességében is elmondható (legalábbis a vizsgálat kezdő és záró évét tekintve), hogy inkább visszavonulása után foglalkoztak vele a lapok. A hírnevet sportolói eredményeivel szerezte, ahhoz azonban, hogy a lapok állandó és „stabil” témája maradjon, már nem volt szükség sikerekre. Ezt a megállapítást támasztja alá, hogy 1996 után a róla megjelent anyagok magánéletéről szóltak, és csak utalásokat tettek olimpiai eredményeire. A minta anyagai közül tíz szerepelt a címlapon; négy a *Kiskegyedben* és hat a *Nők Lapjában*. Három címlap még Egerszegi Krisztina aktív sportolói tevékenysége alatt, hét pedig annak befejeztét követően. Ezek két dimenziót helyeztek előtérbe: a magánéletet (8 címlapon) és a sportolói tevékenységét (2 címlapon). A belső anyagok terjedelmének többsége legalább egy oldalas.

50. ábra Az Egerszegi Krisztinához köthető cikkek műfaji megoszlása

Mindez elmélyült újságírói és befogadói munkát feltételez (részletes témafeldolgozás), amelyet az azonosított műfajok is alátámasztanak, noha az anyagokat nem jellemezte műfajgazdagság. Csak hírösszeállításokat (6) és interjúkat (7) találtam.

Mivel a sportolónőről többségében közvetlen információk alapján íródtak a cikkek – a „miénk” volt, ebből adódóan pedig tudta irányítani a saját imázsát –, ezért nagy számban készültek róla olyan anyagok, amelyek részletesen bontottak ki egy-egy témát és nagy terjedelműek voltak: mint például az interjúk (7), amelyek főként az 1996-os visszavonulása után jelentek meg. Az ilyen anyagokban Egerszegi Krisztina családcentrikussága került a fókuszba. A műfajból adódóan ezeket az egyes szám első személyű megszólalás jellemezte. Jó példa erre az alábbi részlet:

„...- Minden pillanatot élvezek, amit a családommal töltök. Szokták kérdezni, mennyi idő jut magamra. Ez az időszak most nem erről, nem rólam szól. Majd eljön az az idő is, amikor már nem igénylik annyira a szülőket. Akkor aztán eleget foglalkozhatom magammal. Hárman épp elég feladattal látnak el. Jelenleg főállású édesanyaként vagyok itthon. Néha besegítek férjem vállalkozásába, de sohasem volt úszóiskolám – azt a nővéremék működtetik. Gyerekeink is náluk kezdtek úszni tanulni, és oda járnak a mai napig” (Berta, 2009: 21).

Összeállításból is találtam hatot, amelyekben több híresség szólalt meg azonos vagy különböző témákban, és a szerkesztők ezt állították össze hírcsokorrá. Itt, az interjúval ellentétben, nem magánéletére, hanem sportolói eredményeire összpontosult a figyelem.

„Első mélyvízi próbálkozásakor úgy elhúzott edzője mellett, mint a rakéta. Tizennégy évesen már a dobogó legfelső fokára léphetett a szöuli olimpián. Úgy állt ott, mint Egér a hatalmas macskák között. Újságírók hada ostromolta, ő meg csak irult-pirult, nem igazán értette a nagy felhajtást...”¹⁷³

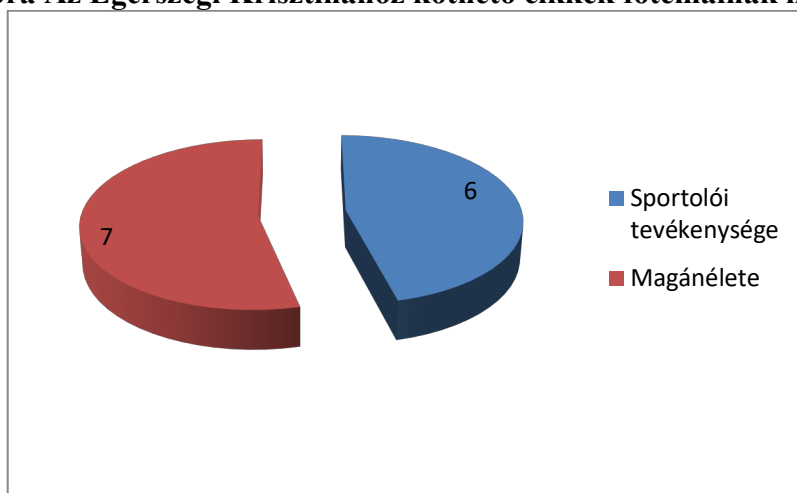
5.5.1.1.2. Tartalmi jellemzők

A mintában szereplő anyagokat tematikájuk tekintetében két külön csoportba osztottam: hat szólt sportolói tevékenységéről (*Egerszegi Krisztinát Londonban köszöntötték sporteredményeiért; Kezdődik a barcelonai olimpia, amelyen ő is indul; Egerszegi Krisztina befejezte a versenyszerű úszást; Ő az évtized egyik kedvence; Beszélgetés a legeredményesebb nőekkel, akik az olimpiára készülnek – köztük Egerszegi Krisztinával is; Ő lehet az évszázad sportolónője*), hét pedig magánéletéről (hogyan éli mindennapjait, mi történt vele visszavonulása óta, milyen három gyerekes anyának lenni).

---

¹⁷³ *Húszan harminc alatt: Előttünk az utódok.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam 22. szám. 22.

51. ábra Az Egerszegi Krisztinához köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Az anyagok terjedelmét tekintve, mivel többnyire hosszabbakról beszélhetünk, melléktémákat is azonosíthatunk. Ezek közül nyolc a sporttal foglalkozott, kiemelten Egerszegi Krisztina olimpiai eredményeivel, kettő pedig magánéletével: van párja, mi a kedvenc étele, stb. A cikkeket két külön kategória szerint elemeztem, külön vizsgáltam a sportolói tevékenysége alatt és az annak befejezte után megjelent anyagokat.

▪ *Sportolói tevékenysége alatt megjelent anyagok:*

A visszavonulása előtti időszakból 4 anyag került be a mintába. Három eseményközpontú volt, a barcelonai és az atlantai olimpiáról szóltak. Ezekben egy sikertörténetről lehetett olvasni, amelyekben a magánélet csak melléktémaként tűnt fel. A sikertörténet azonban elért hírnévre apellált, ami a szerkesztők részéről az úszónő iránti tiszteletet vonta maga után (ellentétben Kurnyikovával).

„Hajrá, magyar lányok!

Néhány nap, és kezdődik a huszonötödik. Természetesen a XXV., a barcelonai nyári olimpiáról van szó. Az utazókeret tagjaival beszélgettünk...” (F.F és P.M.K., 1992: 6).

Ezekben az információk pusztá tényközlésére szorítkoztak, alig azonosítottam értelmezőket és jelzőket. Nem becézték az úszónőt, nem volt megfigyelhető az információk eltúlzása.

▪ *Sportolói tevékenysége befejezte után megjelent anyagok:*

1996 után jelent meg az anyagok kétharmada. Az úszónő visszavonulása után teljesen megváltozott ezek témája. A sport melléktémaként, míg Egerszegi Krisztina családi élete főtémaként jelent meg. Itt azonban a tehetség helyett már a siker és a népszerűség került

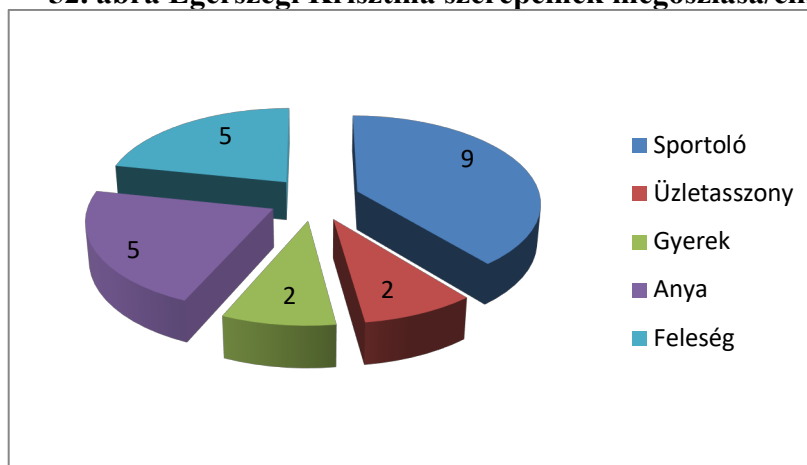
fókuszba („nincs ember, aki ne ismerné a nevét; a leghíresebb egér, aki valaha is megfordult ezen a tájon”).

„...Majdnem húsz éve történt, hogy a szöuli olimpián szép szemű, nyakigláb kislányként olimpiai arany- és ezüstérmét nyert. És azóta mi mint és hányszor! Nemcsak az ország, de a világ egyik legnagyobb sportolója lett. Most megint nyár van, és megint a felkészülés finishében tart: Bálint fia születésnapjára készül, aminek most is, mint minden évben, jól kell sikerülnie...” (Hulej, 2007: 12).

Míg az 1996 előtti cikkeket az eseményközpontúság jellemezte, az 1996 utániakat a történések hiánya. A sportolói múlt sugárzott ki belőlük, az olvasói emlékekre apelláltak, de az egykori sportoló magánéletéről írtak.

A sportolónőről szóló cikkekben a következő szereplőket azonosítottam: gyerekei (öt cikkben); elődje, Székely Éva; rajongója, Cserhalmi György; rajongója, Müller Péter; testvére, Klári (két cikkben); szülei (három cikkben); Zsuzsijózs mama (két cikkben); férje, Vigassy Ádám (öt cikkben); a sportriporter, Vitray Tamás (két cikkben); edzője; a legeredményesebb sportolók; mestere, Kiss László; példaképe, Hargitay András; sikeres nők. A szereplők és Egerszegi Krisztina között egyáltalán nem azonosítottam konfliktust. Kilenc szereplő szakmai pályájához kötődött, öt pedig magánéletéhez. A 13 anyagban öt szerepben tűnt fel: sportoló (9 cikkben), gyerek (2 cikkben), dolgozó nő/üzletasszony (2 cikkben), édesanya (5 cikkben), feleség (5 cikkben).

52. ábra Egerszegi Krisztina szerepeinek megoszlása/cikk

Sportolónőként nemcsak 1996 előtt, hanem azt követően is feltűnt, „gyerek” szerepben viszont csak az 1996 előtti cikkekben, és itt nem magánéletének elemei szolgáltatták a fő témát. Mindezzel ellentétben „feleségként”, „édesanyaként”, és „dolgozó nőként/üzletasszonyként” csak visszavonulása után, és ezek meghatározták a hozzá

kapcsolódó értelmezőket és jelzőket is. Az aktív sportolói tevékenysége alatt megjelent írásokban (1996-ig) két szerepet azonosítottam, a hivatásának élő nőét, azaz a sportoló szerepmodellt és a „gyerekét”. Az előbbiben az olimpiai versenyeken kimagasló eredményeket elért sportlónőként jelent meg, míg az utóbbiban, mivel magánéletére helyeződött a hangsúly, a gyerekkor került előtérbe (a sport mellett fiatal úszónőként mivel és hogyan tölti mindennapjait). A hatásos elegyet a két szerep összekapcsolódása, a híres sportoló-gyerek jelentette.

„...Tizennyolc évig volt rövid hajam. Igaz, a frizurákat váltogattam. Versenyek idején egész rövidet viseltem, majd közben kicsit megnövesztettem. Érdre járok fodrászhoz. Ott van telkünk, és a hétvégeket együtt tölti a család. Csak ilyenkor jut időm fodrászra. Most növesztem a hajam. Csupán a végéből engedek kicsit levágni. Nagyon lassan nő. Mire igazán hosszú lesz, talán abba is hagyom az úszást...”¹⁷⁴

Aktív sportolói tevékenysége befejeztét követően négy szerepet azonosítottam. Ezek közül egy, a „sportlónőé” már korábban is megfigyelhető volt, csak kiegészült 1996-ot követően újabb hárommal: feleség, anya, hivatásának élő nő. Ezek 1996-ot követően egymást erősítve, illetve kiegészítve jelentek meg az írásokban sportolói szerepe mellett – ez ugyan már nem aktív szerep, de hírneve és fontossága innen jön, ettől érdekes a többi szerepe.

„A háromgyerekes édesanyját nehezen lehet rávenni, hogy nyilatkozzon. Már élsportolóként sem szeretett magáról beszélni. Amióta visszavonult és csak a családjának él, remélte, szépen, lassan elfelejtik. Nem így lett – nincs ember, aki ne ismerné a nevét. Mai napig büszkék vagyunk rá, pedig már több mint húsz éve annak, hogy Szöulban Vitray Tamás azt kiabálta torkaszakadtából: „Gyere Egérke, gyere, kicsi lány!” (Berta, 2009: 20).

Az apa a kenyérkereső, az anya otthon főz és takarít, illetve felelős a gyermeknevelésért – szól a jól ismert sztereotípiára. Ez a hagyományos női szerep olyan mélyen gyökerezik a történelemben, hogy még a feminista mozgalmak ellenére is él, hiszen manapság is azt tartja a közvélekedés, hogy a nő a család védelmezője. Annak ellenére, hogy megjelent a modern amazon szerepe, az anya, mint hagyományos női szerep még napjainkban is az egyik legmeghatározóbb modell. A XX. század végére hanyatlani kezdett a tradicionális családmódel, egyre több gyerek nevelkedett csonka családban, így az olyan nyilvános térben szereplő emberek, akik megtestesítették ezt a klasszikus családmódel, egyfajta példaképpé

---

¹⁷⁴ *Egérkének saját macskája van.* Kiskegyed. 1994. 3. évfolyam 18. szám. 17.

váltak. Így volt ez Egerszegi Krisztina esetében is, aki nemcsak hivatásának élő, céltudatos nő, hanem példaértékű anyja is tudott lenni, így jelent meg egyszerre modern és klasszikus szerepben is. Az első gyermeke megszületését követően a róla megjelent cikkek mindegyike a családcentrikusságot helyezte tartalmának fókuszába. Ő volt az, aki megtestesítette mindazon szerepmintákat, amelyek a kor társadalmi változásai miatt áhított szerepek voltak. A róla megjelent írások közül öt cikkben azonosítottam ezt a hagyományos női szerepet, pl: *Egerszegi Krisztina – Gyerekeim diktálják a tempót, Kétszáz mell helyet két kisfiú várja, Anya a csúcson, Egerszegi Krisztina – ma is edzésben vagyok a gyerekeim jóvoltából.*

A mintából kigyűjtöttem a sportolónőre vonatkozó értelmezőket és jelzőket is. 36 ilyen találtam, amelyek hat kategóriába csoportosíthatók.

- 1) **Tehetségére utaló értelmezők (16):** ország és a világ egyik legnagyobb sportolója; Krisztina királynő (2 cikkben); máig legsikeresebb, ötszörös olimpiai bajnok úszónő; csodás képességű, ragyogó ember; év sportolónője; élsportoló; világ legsikeresebb úszója; úszó; Egerszegi Krisztina úszó; kétszeres világ, hétszeres Európa és négyszeres olimpiai bajnok; sportoló; egykori olimpiai bajnok úszó; olimpiai bajnok; az évszázad magyar sportolónője; az úszóküldöttség női favoritja; mindenben a legek legje;
- 2) **Népszerűségére utaló értelmezők (6):** ország és a világ egyik legnagyobb sportolója; máig legsikeresebb, ötszörös olimpiai bajnok úszónő; világ legsikeresebb úszója; az évszázad magyar sportolónője; a leghíresebb Egér; csúcsok csúcsa;
- 3) **Nevére utaló értelmezők (5):** Krisztina (4 cikkben); Egerszegi Krisztina (10 cikkben); Egérke (4 cikkben); Egér (2 cikkben); mindenki Egérkéje;
- 4) **Külsejére, belső tulajdonságaira utaló értelmezők (4):** szép szemű, nyakigláb kislány; gyönyörű hölgy; nyugodt, kiegyensúlyozott, mosolygós; csodás képességű, ragyogó ember;
- 5) **Családi állapotára utaló értelmezők (3):** anya a csúcson; háromgyerekes édesanya; főállású kismama;
- 6) **Korára utaló értelmezők (2):** szép szemű, nyakigláb kislány; kicsi lány;

A cikkek mindegyike elismeréssel szólt a sportoló eredményeiről, értéket, normát közvetítettek. A közölt írásokban ő volt az „úszóküldöttség női favoritja”, a „legek legje”, „Krisztina királynő”, a „világ egyik legnagyobb sportolója”, az „évtized nője”, „az évszázad magyar sportolónője” és magáénak tudhatta minden idők „legnagyobb úszókarrierjét”. Minden írásra a sportolónő magasztalása volt jellemző, az információk eltúlzása, már-már kétségbe vonva, hogy hétköznapi ember rendelkezhet-e egyáltalán ekkora tehetséggel. Miközben a szerepek állandóak maradtak, a jelzők és az értelmezők változása jelzi azt is,

hogy a lányból nő, anya lett – a jelzők és az értelmezők ezt a folyamatot is leírták, végigkövették.

5.5.1.2. Fotók elemzése

Az Egerszegi Krisztináról megjelent 13 anyaghoz 62 fotó is tartozott – ez cikkenként öt képet jelent (ehhez hasonló arányt eddig csak a királyi családok esetében figyelhettünk meg). A vizsgált anyagokon belül nem találtam olyat, amelynél ne lett volna képi megjelenítés (kivételt jelent ez alól a *Nők Lapja* 1996-ban megjelenő egyik címlapja, amelyen csak szöveges kontextusban jelezték, hogy a belső oldalakon Egerszegi Krisztináról olvashatunk bővebben).

30. táblázat Az Egerszegi Krisztináról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Fotók mérete	Negyed oldalasnál kisebb	49
	Negyed oldalas	2
	Féloldalas	3
	Háromnegyed oldalas	1
	Egész oldalas	7
Fotók és szöveg aránya	A szövegezés és a fotó terjedelme megegyezik	8
	A szövegezés terjedelme meghaladja a fotóét	1
	A fotó terjedelme haladja meg a szövegezését	4
Fotók formája	Keretes fotók	48
	Körbevágott fotók	14
Fotók tere	Saját terű fotók	34
	Semleges terű fotók	28

A fotók megoszlása a 13 anyag tekintetében a következőképpen alakult:

- A *Kiskegyed*ben 6 anyag jelent meg, ezek közül három a címlapon. A 6 anyagon belül 28 fotót azonosítottam, és minden anyaghoz tartozott kép, átlagosan 4-5.
- A *Nők Lapjában* jelent meg a legtöbb anyag és fotó. A 7 anyaghoz (4 a címlapon is szerepelt) 34 kép tartozott, átlagosan 5, és egy olyan írást sem találtam, amelynél ne lett volna képi megjelenítés. Az anyagokat kísérő képek száma tehát kimagaslóan magas.

A fotók méretének kategorizálásához is a cikkek terjedelménél használtakat hívtam segítségül. 49 negyed oldalnál kisebb volt (*Kiskegyed* (24); *Nők Lapja* (34)), 2 negyed oldalas (*Kiskegyed* (1), *Nők Lapja* (1)), 3 fél oldalas (*Kiskegyed* (2), *Nők Lapja* (1)), 1 háromnegyed oldalas (*Kiskegyed*), és 7 teljes oldalas (*Nők Lapja*). A kép és a szöveg aránya a következőképpen alakult a három tárgyalt női lapnál:

- A *Kiskegyed*-ben két anyagban a szövegezés terjedelmileg meghaladta a képi megjelenítést, egynél fordítva történt, a kép volt több, háromnál pedig ugyanakkora terjedelemben jelent meg a fotó és szöveg.
- A *Nők Lapjában* két anyag esetében a szövegezés terjedelmileg meghaladta a képi megjelenítését, a többi ötben pedig ugyanannyi helyet foglalt el a fotó, mint a szöveg.

A teljes minta vizsgálatát tekintve megállapítható, hogy a sportolónő visszavonulása előtt inkább több szöveg és kevesebb fotó jelent meg a róla szóló cikkekben, míg 1996-ot követően ez az arány megváltozott, és egyre nagyobb képeket közöltek róla, ami arányban volt a szövegezéssel is. Mindez magyarázható azzal, hogy míg sportolói tevékenysége alatt az eredményei voltak a fontosak, ezekről írtak a lapok, visszavonulása után azonban, mivel az ő jelensége is a „hiányra” épült, nem volt körülötte teljesítmény, a lapok a bulvár sajátosságait kihasználva a nőiességére összpontosítottak, vagyis a vizualitás állt a középpontban.

Az Egerszegi Krisztináról szóló cikkeken belül megjelent 62 fotót két külön kategóriába soroltam. Felosztásom szerint az első csoportba azok tartoztak, amelyek kerettel rendelkeznek (48), míg a másikba, amelyek körbevágottak (14).

71. kép Keretes fotó. Beke Csilla: Egérke ábécéje. Nők Lapja. 1992/20.

Az Egerszegi Krisztináról megjelent fotók vizsgálatának kvantitatív eredményei azt mutatják, hogy a *Kiskegyed*-ben 19 távoli, 9 közeli, a *Nők Lapjában* pedig 22 távoli és 12 közeli. A közeli fotókon többségében egyedül szerepelt, a távolikon pedig családjával és ezek mozgást ábrázoltak. A minta elemzése során kiderült, a többség a sportolónő szakmai életéhez

kötődött és legnagyobb részük mozgást ábrázolt. A *Kiskegyed* 28 fotója közül 22-nek semleges, hatnak pedig saját tere volt. A *Nők Lapjában* pedig ez az arány teljesen megváltozott. Itt csak hat fotónak semleges a tere, 28-nak pedig saját. A semleges terű fotók többségükben körbevágottak, vagyis nem is látszott rajtuk a háttér és a sportolónő alakjára fókuszáltak, míg a saját terű fotókon gyakori elem volt a víz. Erre példa az alábbi címlap.

72. kép Saját terű fotó. Hulej Emese: „Ha szeretnének, akár úszhatnak is”. *Nők Lapja*. 2007/33. címlap.

A *Kiskegyed*-ben 28 kép jelent meg Egerszegi Krisztináról. 19 fotón ő is szerepelt, míg 9 képen nem (az utóbbiakon az olimpiai logó, olimpiai sportolók, és 30 év alatti hírességek szerepeltek). A 19 képből 13 fotón teljesen egyedül ábrázolták, hat képen pedig családjával (édesanyjával, gyerekeivel, férjével, testvérével, nagymamájával). A *Nők Lapjában* 34 kép jelent meg. Ebben a mintában Egerszegi Krisztina 12 fotón nem is szerepelt (ellenben megjelent rajtuk az olimpiai logó, olimpiai sportolók, edzője, Kiss László, gyerekei, férje és az egyik cikk újságírója). 17 képen viszont egyedül ábrázolták, 4 képen családjával, egy fotón pedig az olimpiai dobogós versenyzőkkel.

A fotók elemzésénél az egyik legfontosabb aspektus, hogy megvizsgáljuk, milyen tevékenységet végeznek rajtuk a szereplők. Az Egerszegi Krisztinához köthető képek elemzése során négy kategóriát határoztam meg, amelyek köré csoportosítottam a 62 fotót:

- Beállított képek (nincs tevékenység): A *Kiskegyedben* 17 beállított képet találtam. Ezeken a fotókon egyedül ábrázolták Egerszegi Krisztinát, többségben portré vagy körbevágott képekkel, amelyek semleges terüek voltak. A *Nők Lapjában* már csak tíz ilyenet azonosítottam.

73. kép Beállított fotó. Koronczay, Szegő és Kapin: Az évtized kedvencei. Nők Lapja. 2011/8. címlap.

- Sport: Míg a *Kiskegyedben* csak négy olyan fotót találtam, amely sporttevékenységéhez köthető, addig a *Nők Lapjában* tizenháromat. Ezeken a versenyzés egy-egy pillanatát örökítették meg, vagy éppen az olimpia eredményhirdetését.

74. kép Sporttevékenységéhez köthető fotó. Berta: *Dehogy vagyok nyugdíjas!* Kiskegyed. 2009. 18. évfolyam 35. szám. 20.

- Család: Szintén nagy számban találtam családjához köthető fotókat is. A *Kiskegyed*ben hat ilyen jelent meg, a *Nők Lapjában* pedig 10. Ezeken szülei, gyerekei, vagy éppen férje társaságában ábrázolták a sportolónőt.

75. kép Családjához köthető fotó. Berta: *Dehogy vagyok nyugdíjas!* Kiskegyed. 2009. 18. évfolyam 35. szám. címlap.

- Egyéb (grafikák, logók): Mivel az olimpia több cikk témája is volt, ezért a fotók elemzésénél egy negyedik kategóriát is meghatároztam (egyéb/grafikon). Ebbe a

csoportba azokat a képeket soroltam be, amelyek az olimpia egy-egy emblémáját jelenítették meg. Ilyenből egyet-egyét találtam a *Kiskegyed* és a *Nők Lapja* című lapokban is.

76. kép Egyéb/grafikon. F.F-P.M.K: *Hajrá, magyar lányok!* Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam 16. szám. címlap.

A beállított fotók nőiességét helyezték előtérbe, míg a magánéletét ábrázoló fotókon családja volt a fókuszban. Az a tendencia, hogy funkcionális tevékenysége előtérben marad aktív és passzív sportolói tevékenysége idején is, a róla megjelent képeken is megfigyelhető volt. Molnár Győző (1998) kategóriáit használva megállapítható, hogy az Egerszegi Krisztináról megjelent 62 kép közül a legtöbb kép sportolói tevékenységéhez volt köthető, ezek közül némely erődemonstrációt ábrázolt (középpontban a maszkulinitás, a férfias vonalak), míg mások természetes tevékenységet (verseny vagy edzés közben, víz környezetében). Az Egerszegi Krisztináról készült képekről összességében elmondható, hogy azokon gyakorta keveredett az esztétikum és a család ábrázolása a természetes tevékenységével. A víz pedig állandó elemként jelent meg a róla közölt képeken még 2012-ben is, utalva ezzel egykori funkcionális tevékenységére és meghagyva őt örök, hivatásának élő sportolónak.

Mikroelemzés tárgyává a *Nők Lapja* című hetilap egyik 2012-ben megjelent, három oldalas anyagát tettem, amelyik a címlapon is fel lett vezetve „*Egerszegi Krisztina – Ma is edzésben vagyok a gyerekeim jóvoltából*” címmel. A sportolónő második korszakából való interjú rovatcíme is utalt az anyag jelentőségére, pozícionálta azt a lapon belül: „*CÍMLAPON*”. Mindez pedig azért sokatmondó, mert a *Nők Lapja* címlapi politikáját tekintve azt vallja, hogy az ott szereplők életének, munkásságának, példaértékűnek kell lennie. Az anyag tipográfiáját

tekintve egyébként ki kell emelni a tónusokat („Csodás képesség; Teszi a dolgát...; Felelősség, három gyerek”), az E/1 számú idézeteket („Boldog voltam, boldog vagyok most is; Nekem fontos az az érzés, hogy sok embernek tudtam a győzelmeim révén örömet szerezni”) és a nagyszámú (5), nagy terjedelmű fotókat (1 teljes oldalas, 1 háromnegyed oldalas; 3 negyed oldanál kisebb).

77. kép Szegő András: „Boldog voltam, boldog vagyok most is.” Nők Lapja. 2012/32. címlap.

A szöveg témája nem épült aktualitás köré, arról szólt, hogy bár „Krisztina ma már háromgyerekes családanya, aki saját gyerekeit viszi úszóedzésre, de azért ma is szívesen idézi fel akkori sikereit”. Visszavonulása után tehát a lapok létrehoztak egyfajta életrajzi kánont, amelyet aztán események hiányában újra és újra megismételtek. Ez a kánon Egerszegi Krisztina esetében az olimpiai sikerekről szólt. Az anyagot nem jellemzi a szerepgazdagság. Csakis olimpiai bajnok úszónőként és édesanyaként volt jelen benne, azonban ezek a szerepek szigorúan különváltak. Interjú révén ő (is) irányíthatta a beszélgetést, ebből adódóan utalt arra, hogy a „gyerekei születése után eldugta az olimpiai aranyérmeit; és az úszóedzésükbe

sem szól bele. Élesen különválasztotta múltját, ami a versenyzésről szólt, a jelentől, ami pedig gyermekei neveléséről.

Nyolc szereplőt azonosítottam (köztük lévő konfliktust azonban nem), őket két kategória köré csoportosítottam:

- **Sportolói tevékenységéhez köthető szereplők:** Székely Éva; Cserhalmi György; Müller Péter; Kiss Laci bácsi (edzője); Nagy Tímea
- **Magánéletéhez köthető szereplők:** gyermekei (Bálint, Barnabás, Zille); férje (Ádám); családja

A nyolc szereplő közül háromtól jelent meg nyilatkozat is, a többiek csak érintőlegesen, említés szintjén tűntek fel:

„Csodálatosan jólesett, amikor egy fogadáson odajött hozzám, megölelt, és azt mondta, hogy sok erőt adtak a könyveim, amikor hajnalban a metrón olvasta edzésre menet.” (Székely Éva)

„Amikor a célba érés után kidugta kis fejecskéjét a vízből, és megláttam tekintetében azt az önfeledt boldogságot, amire mi már képtelenek vagyunk, elsírtam magamat!” (Cserhalmi György)

„Mindenféle csillagok páratlan együttállása kellett, hogy egy ilyen csodás képességű, ilyen ragyogású ember szülessen.” (Müller Péter)

Az anyagban (mint egyébként egyik róla szóló írásban sem) nem azonosítottam konfliktust, negativitást, botrányt, az értelmezők és a jelzők is egy különleges tehetségre utaltak:

- **Értelmezők (8):** Egerszegi Krisztina (3); máig legsikeresebb, ötszörös olimpiai bajnok úszónő; Krisztina (4); háromgyerekes családjának; csodálatos képességű, ragyogó ember; a sportvilág egyik legünnepeltebb csillaga; a medencék utolérhetetlen királynője; a világ leghíresebb úszója.
- **Jelzők (11):** virágzó, gyönyörű; roppant igyekvő; remek; legsikeresebb; háromgyerekes; csodálatos képességű, ragyogó; legünnepeltebb; utolérhetetlen; leghíresebb.

A legek között emlegették, magasztalták, így az újságírók gyakran használták az információk eltúlzását, azonban ezeket mindig alátámasztották Egerszegi Krisztina sporteredményeivel. Emiatt ebben az anyagban sem azonosíthatunk bulvárelemeket. Az öt saját terű, keretes fotó ugyanakkora felületen jelent meg, mint a szöveg. Három képen csak őt ábrázolták (csak az egyikén jelent meg, mint sportoló); egy másikon férjével és legnagyobb

fiúkkal, Bálinttal látható; egy továbbin pedig három gyermeke jelent meg. A fotók bár magánéletéhez kötődtek, de a hozzá köthető vizualitás jellemzője maradt a víz, mint állandó elem. Éppen ezért a fotók kettősséget jelenítenek meg: egyrészt egy fiatal, vonzó nő; másrészt pedig a sportoló, aki még szinte gyerekként óriási sikereket ért el a vízben. A képaláírások bár informatívak („1992-ben Barcelonában már a második olimpiáján gyűjtötte az aranyérmeket; Legnagyobb fiuk, Bálint 2000-ben született; Együtt a gyerekek, akik formában tartják anyukájukat: Barnabás, Bálint és Zille – tavaly nyáron”), de a fotók önmagukban is jelentést hordoztak, narratívát építettek.

Egerszegi Krisztina esetében érdekes a *Meglepetés* teljes hiánya. Jelenléte stabil volt, de előfordultak időszakok, amikor egyáltalán nem írtak róla a lapokban. A híresség azonban láthatóan képes volt irányt szabni médiajelenlétének, amely így a sikert és a legeket helyezte előtérbe. A sportolónő jó példa arra is, hogyan lehet megőrizni és konvertálni a teljesítmény alapján szerzett hírnevet.

5.5.2. Kulcsár Anita

Kulcsár Anita Európa-bajnok, olimpiai ezüstérmes magyar válogatott kézilabdázó. 1991-1995 között a Nyíregyházi Kölcseyben játszott.

78. kép *Ma lenne 43 éves Kulcsár Anita. 2019.10.02. sportmenü.*
<https://sportmenu.hu/ma-lenne-43-eves-kulcsar-anita-video/>. 2020.05.15.

1995 és 2001 között a Győri ETO KC-ben, 2001-2004 között az Alcoa FKC-ben, 2004-2005 között pedig a Dunaferr NK-ban. 1996-tól 8 éven keresztül volt magyar válogatott. 165 mérkőzésen 403 gólt szerzett. 2005-ben vesztette életét autóbalesetben. Halála után három hónappal tették közzé, hogy a Nemzetközi Kézilabda Szövetség és a World Handball Magazine közös szavazásán őt választották 2004 legjobb női kézilabdázójává.

5.5.2.1. Szövegek elemzése

5.5.2.1.1. Formai jellemzők

Kulcsár Anita bár a magyar válogatott egyik legeredményesebb játékos volt, élete során a tárgyalt lapokban egyáltalán nem jelent meg róla cikk, közvetlenül halála után is csak egy jegyzet részeként írtak róla, *Veszteségek és viharok* címmel a *Nők Lapjában*, 2005-ben, fél oldal terjedelemben. Ez arról szólt, hogy értelmetlen okból halt meg, valamint Mádl Ferenc köztársasági elnök kegyelmet adott Simek Kittinek, aki fejbe lőtte az őt és édesanyját zaklató, kínzó nevelőapját.

79. kép *Veszteségek és viharok*. *Nők Lapja* magazin, 2005. január 26. 4. szám. 7.

Az anyag a lap jobb oldali hasábjában jelent meg, tipográfiáját pedig egy portrékép és fettes kiemelések erősítették: „*Azt hittem, ezen a héten vidámabb jegyzetet írhatok; Anita az országúton halt meg*”.

5.5.2.1.2. Tartalmi jellemzők

Mivel a tárgyalt lapokban csak egyetlen jegyzet jelent meg róla, nem épült köré gyász narratíva. Feltételezésem szerint ennek oka az lehetett, hogy csapatsportban játszott, így megosztott figyelmet kapott. Egerszegi Krisztinával ellentétben őt nem láttuk felnőni a médiában. 2000-ben, a sydney-i olimpián vált híressé, abban az időszakban, amikor már túl vagyunk az 1996-os médiatörvényen, kereskedelmi csatornák kezdték meg működésüket, és javában zajlik a sztárgyártás, így rá kevesebb figyelem jutott, ráadásul egyéb szerepeket sem kapott a médiától, így nem maradhatott tartós jelenség. A róla megjelent egyetlen jegyzet témája a halála volt. Bár egy mondat erejéig feltűnt benne sportolóként, de az írás mégis javarészt egy „szép, fiatal ember” tragédiájáról szólt. A jegyzetben nem azonosítottam szereplőt, csupán néhány drámai elem tette dinamikussá a szöveget: *”óriási veszteség érte a női kézilabdacsapatot”*. Alig találhatunk értelmezőket és jelzőket:

- **Értelmezők (3 db):** Kulcsár Anita; Anita; szép, fiatal ember.
- **Jelzők (8 db):** szép, fiatal, jó, kedves, szerény, tehetséges, kitartó, vidám.

5.5.2.2. Fotók elemzése

A jegyzethez egyetlen fotó tartozott, ennek mérete kisebb, mint a szövegé, tehát a textus volt hangsúlyosabb.

80. kép *Veszteségek és viharok*. Nők Lapja magazin, 2005. január 26. 4. szám. 7.

A keretes portrékép célja pusztán az illusztrálás volt. Bár saját térrel rendelkezett, de nem hordozott plusz információt, nem alakította a narratívát.

5.5.3. Anna Kurnyikova

Anna Szergejevna Kurnyikova orosz teniszezőnő és modell 1995-ben lépett elő professzionális játékosként. A versenyzéstől végül hát- és gerincsérülései miatt 2003-ban vonult vissza. Annak ellenére, hogy családjával szűkös körülmények között élt Moszkvában, hamar kapcsolatba került neves sportklubokkal. 14 évesen már megnyerte a Fed Cup versenyt, győzelmével pedig így felállíthatta a fiatalsági rekordot. Pályafutása legjobb eredményeit párosban érte el. 16 WTA tornát nyert meg, és 1999-ben világső is volt. Egyéniben azonban soha nem nyert tornát, élete legjobb egyéni Grand Slam eredményét 1997-ben érte el, amikor is wimbledoni debütálásakor bejutott az elődöntőbe. Anna Szergejevna Kurnyikova nem elsősorban sporteredményei, hanem külseje miatt vált a női hetilapok kedvenc témájává:

- 1998-ban a világ 50 legszebb embere közé választotta a *People Magazine*,
- 2000 júniusában felkerült a *Sports Illustrated* címlapjára,
- 2000-ben a *Maxim* magazin a világ 100 legszexisebb nője közé sorolta be,
- 2002-ben az *FHM* olvasói a világ legjobb nőjévé választották.

81. kép *Anna Kurnyikova*. Pinterest. <https://hu.pinterest.com/pin/247838785721180647/>.
2017. 04. 23.

A nemzetközi szakirodalomban „*Kurnyikova-szindróma*”-ként is emlegetett jelenségnek nem véletlenül lett ő a névadója: annak ellenére ugyanis, hogy sosem nyert Grand Slam versenyt, látványosan uralta a sportmédiát. Őt tartották a nőiesség megtestesítőjének, aki még akkor is többet szerepelt társainál a lapokban, amikor sérülés miatt nem indult el az adott versenyen (*Harris–Clayton, 2002*).

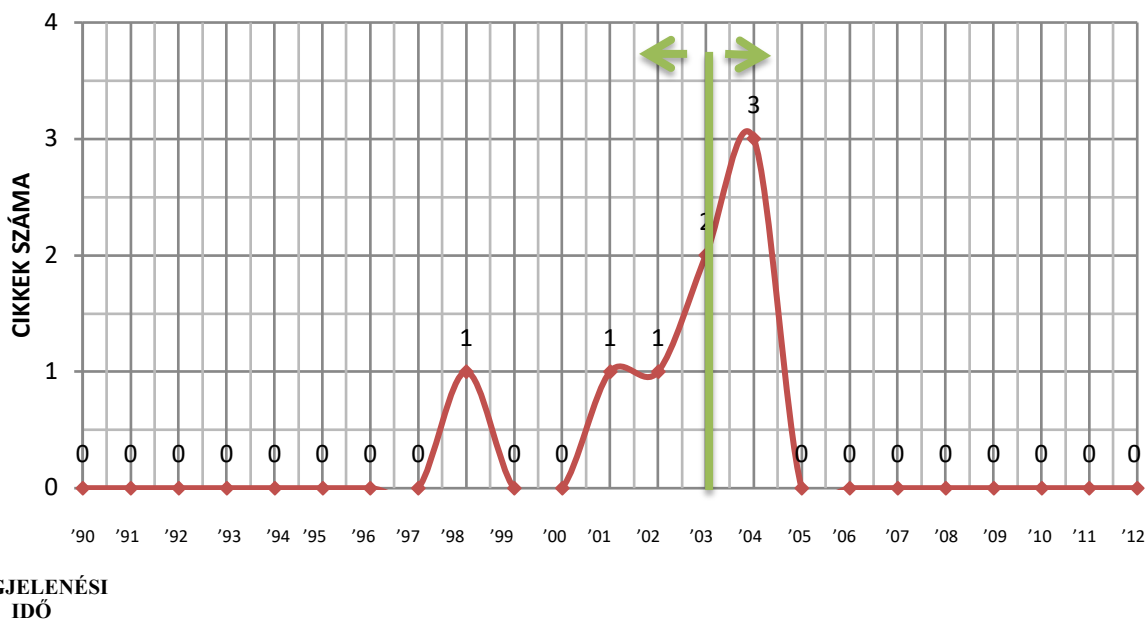
A sportolónőről publikált cikkek elemzésének tehát kettős jelentősége van: a közölt írások fokozhatják és tompíthatják is a nemekkel kapcsolatos sztereotípiákat (Gál et al., 2008), de befolyásolhatják a sportághoz való viszonyt is a magyar sajtóban.

5.5.3.1. Szövegek elemzése

5.5.3.1.1. Formai jellemzők

Anna Kurnyikováról a tárgyalt időszakban nyolc anyag jelent meg (egyik sem a címlapon). Kettő a *Nők Lapjában*, egy a *Kiskegyedben* és öt a *Meglepetésben*. Az első írás 1998-ból való, az utolsó pedig 2004-ből. Aktív sportolói tevékenysége alatt ötször szerepelt a lapokban, annak befejeztét követően pedig háromszor. 1998 után 2001-ben és 2002-ben találtam egy-egy hozzá köthető írást, majd 2003-ban kettőt és 2004-ben hármat, ezt követően viszont a tárgyalt időszak végéig egyetlen egyet sem. A minta megjelenésének intenzitását tekintve sem figyelhetők meg nagyobb csúcspontok, noha 2004-ben összesen 3 anyag is megjelent róla, de ezek között témájuk tekintetében semmilyen összefüggés nem figyelhető meg.

53. ábra. Az Anna Kurnyikovához köthető 8 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között¹⁷⁵

Az intenzitásból kiderül, hogy Anna Kurnyikováról aktív sportolói tevékenysége alatt, majd annak befejeztét követően is alig jelentek meg anyagok. A kutatásom fókuszában álló 12 év alatt a sportolónőről a *Nők Lapja* kétszer írt, 2001-ben és 2004-ben, a *Kiskegyed* egyszer, 1998-ban, a *Meglepetés* pedig 2002-ben, 2003-ban és 2004-ben öt cikket.

A nyolc elemzett írás és az életrajzi adatok között nem azonosíthatók összefüggések, nincsenek csúcspontok. Ezt a megállapítást támasztja alá az is, hogy noha 2003-ban vonult

¹⁷⁵ A zöld függőleges vonal visszavonulásának évét jelöli.

vissza a profi sporttól és ebben az évben jelent meg róla a legtöbb írás, azonban ezek sem közvetve, sem közvetlenül nem szóltak teniszezői múltjáról, többnyire magánéletét helyezték fókuszukba. 1990 és 1998 között egyetlen cikket sem találtam róla, illetve 2004 és 2012 között sem. A nyolc írás 1998-ban, 2001-ben, 2002-ben, 2003-ban és 2004-ben jelent meg, tehát csak 4 egymást követő év során volt valamennyire stabilnak tekinthető a jelensége (annak ellenére, hogy már 1995-ben profi játékosná lépett elő, és szintén ekkor állította fel a fiatalsági rekordot is a teniszben). 2004 után Anna Kurnyikova teljesen eltűnt a lapokból.

A róla szóló cikkek többsége rövid anyag volt. A nyolc írás közül öt negyed oldalnál kisebb, kettő negyed oldalas, egy pedig háromnegyed oldalas. A *Kiskegyed*ben csak rövid anyagok jelentek meg róla, a *Nők Lapjában* egy rövid, és egy nagy negyed oldalas, a *Meglepetés*ben pedig három rövid, egy nagy negyed oldalas és egy háromnegyed oldalas.

Mint ahogy azt a korábbiakban is említettem, a cikkek terjedelme és megjelenésük ideje között nem fedeztem fel összefüggéseket, noha tény, hogy ezek többsége aktív sportolói tevékenysége alatt jelent meg, méghozzá azt követően, hogy profi játékosként versenyzett. A hosszabb terjedelmű anyagok többségét is 2003, vagyis visszavonulása előtt azonosítottam. Egyáltalán nem jellemezte ezeket az anyagokat a részletes témafeldolgozás, csak rövid cikkek formájában adtak hírt Anna Kurnyikova életének egy-egy mozzanatáról. Erre példa a következő cikk:

„Anna tényleg férjnél volt

Két éve Anna Kurnyikova hevesen tagadta, hogy férjhez ment volna Szergej Fjodorov jégkorongozóhoz, most azonban kiderült, hogy a hír igaz volt. „Titokban valóban feleségül vettem Annát Moszkvában. Sajnos hamar megromlott a viszony közöttünk.” - vallotta be a 33 éves hokisztár. A tizenkét évvel fiatalabb Kurnyikova azóta már több hírességgel is romantikus kapcsolatba került, köztük van Enrique Iglesias is.”¹⁷⁶

Ez lehet az egyik oka annak, hogy a *Meglepetés*ben találjuk róla a legtöbb írást, hiszen a lapra egyébként sem az érzelmi elmélyültség és a témák részletes feldolgozása jellemző. Előszeretettel ír inkább a sztárvilág történéseiről és tematikus rovatai között olyan témájú anyagok jelennek meg, amelyek a wellness, diéta, egészség, szépség, otthon, divat, utánajártunk, utazás rovatába sorolhatók be, vagyis rövidebbek, és amelyekbe – a tematikát tekintve – beleillik a sportolónő története is.

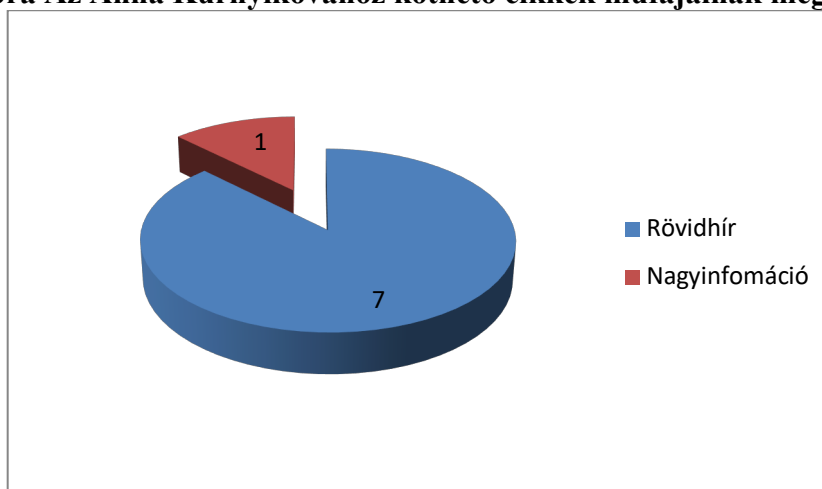
A Kurnyikováról szóló cikkeket nem jellemezte műfajgazdagság sem. Csak híreket azonosítottam, amelyek két csoportba sorolhatóak be: nagyinformáció (egy nagyinformációt azonosítottam a *Meglepetés*ben) és kisinformációk (hetet azonosítottam, mindhárom lapban).

---

¹⁷⁶ *Anna tényleg férjnél volt.* Meglepetés. 2003. március 19-25. 46.

A műfaj sajátossága miatt mindegyikben passzív szereplőként volt jelen, vagyis egyikben sem olvashatók tőle nyilatkozatok.

54. ábra Az Anna Kurnyikovához köthető cikkek műfajainak megoszlása

A hét rövidhír (kisinformáció) – tartalmát tekintve – a négy alapkérdésre (ki, hol, mikor, mit) adott választ, vagyis a tematikai keret elég szűk volt ahhoz, hogy az összes jellemző információt magukban hordozzák. Tényszerűen foglalták össze a teniszezőnőhöz köthető történéseket. Az ilyen kisinformációra példa az alábbi részlet:

„Kurnyikova facér

A spanyol énekes, Enrique Iglesias véget vetett szenvedélyes szerelmi kapcsolatának Anna Kurnyikova teniszezővel, miután hallott a filmes Mark Wahlberghez fűződő „barátságáról” és egy bizonyos kalandos vegasi éjszakáról. Annát új hódolójával többen is együtt látták egy Las Vegas-i klubban, felettebb intim helyzetben, majd közösen kibéreltek egy lakosztályt a Palm hotelben. Amikor az orosz tenisztár másnap elhagyta a hotelt, a szemtanúk szerint „fáradt, de boldog volt.” Jókedve azonban hamar elszállt, amikor Enrique tudomást szerzett róla és azonnal kidobta őt.”¹⁷⁷

Nagyinformációt egyet találtam, méghozzá a *Meglepetésben* (az alábbiakban olvasható). Ez már a hír körülményeire is részletesen, adatgazdagon kitért, de a sportolónő ebben sem nyilatkozott, passzív szereplőként volt jelen. A hír maga arról szólt, hogy Kurnyikovát választotta az egyik férfimagazin a világ legjobb nőjének, azonban az alapinformáció kiegészül azzal, hogy a sportolónő egy párt alkot Enrique Iglesiassal, hogy hol ismerkedtek meg, és hogy azóta milyen kapcsolat van közöttük.

¹⁷⁷ *Kurnyikova facér*. Nők Lapja. 2004/12. 10.

„Iglesias is megerősítheti

Kurnyikova a legjobb nő

A népszerű nemzetközi férfimagazin, az FHM olvasói Anna Kurnyikova teniszezőt választották a világ legjobb nőjének. A vonzó orosz leányzó több mint ötmillió szavazatot kapott, olyan szépségeket utasítva maga mögé, mint Britney Spears vagy Jennifer Lopez. Nemcsak a magazin olvasóinak tetszik a szőke ciklon, hanem Enrique Iglesias popénekesnek is. A két sztár Enrique klipjének forgatásán találkozott először. Az egyik jelenetben forró csókban kellett volna egyesülniük, az énekes azonban nem volt hajlandó megcsókolni Kurnyikovát, amíg kellő mennyiségű alapozóval el nem tüntették a leányzó pattanásait. Ez a probléma azóta, úgy látszik, megszűnt, mert a minap New York egyik forgalmas utcáján, rengeteg szemtanú előtt adták jelét annak, hogy vonzódnak egymáshoz. Úgy viselkedtek, mint két lelkes kamasz: kéz a kézben sétálgattak, és időnként összeölelkeztek. Szomorkodhatnak Enrique rajongói... ”¹⁷⁸

A nyolc írás közül hat az alsó hasábokban helyezkedett el (4 a bal alsó hasáiban – egy a *Nők Lapjában*, egy a *Kiskegyedben*, és kettő a *Meglepetésben*, kettő a jobb alsó hasáiban – egy a *Nők Lapjában*, egy a *Meglepetésben* –, egy a felsőben (jobb felső hasáiban a *Meglepetésben*), egy pedig fél oldal terjedelmű volt. Az Anna Kurnyikováról szóló írások többségében az alsó hasábokban helyezkedtek el, vagyis nem foglaltak el kiemelt helyet a tárgyalt lapokban. Egyetlen egy cikk volt vezető anyag, ami arról szólt, hogy: *„Iglesias is megerősítheti – Kurnyikova a legjobb nő”*.

5.5.3.1.2. Tartalmi jellemzők

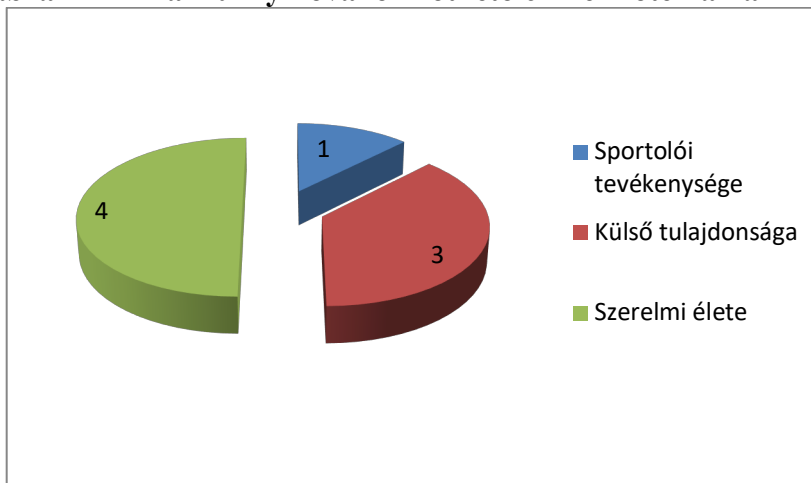
Az Anna Kurnyikováról szóló nyolc anyag témája három fő téma köré csoportosítható be:

- **Sportolói tevékenysége** (1): Ezen belül arról olvashattunk, hogy sérülése miatt kénytelen abbahagyni a profi sportot.
- **Külső tulajdonsága** (3): Nemcsak káprázatosan ütöget, de gyönyörű is; az *FHM* olvasói őt választották a világ legjobb nőjének; Marija Sarapova teniszezőnő legalább olyan csinos, mint Anna Kurnyikova.
- **Szerelmi élete** (4): Az ilyen témájú anyagok Enrique Iglesiassal, valamint Szergej Fjodorovval való kapcsolatáról szóltak (ezen belül: nyíltan vállalja érzelmeit Enrique Iglesiassal; férjnél volt; szakított Enrique Iglesiassal; titkos ceremónia keretében férjhez ment Szergej Fjodorovhoz).

---

¹⁷⁸ *Kurnyikova a legjobb nő: Iglesias is megerősítheti. Meglepetés. 2002. június 26 - július 2. 42.*

55. ábra Az Anna Kurnyikovához köthető cikkek főtémáinak megoszlása

Mivel többnyire rövid anyagokról beszélhetünk, nem azonosítottam minden anyagban melléktémákat. Négy cikkben viszont, ha csak érintőlegesen is, de szó esett – kettőben – sportolói tevékenységéről, – egyben – Enrique Iglesiassal való kapcsolatáról és szintén egy további külső megjelenéséről is. A kategóriák között alig találtam átmenetet, ezek többnyire csak egy témáról szóltak.

A szóban forgó minta, mint ahogyan azt már a korábbiakban is említettem, két külön csoportba osztható. Az elsőbe tartoznak azok az írások, amelyek 2003, vagyis visszavonulása előtt jelentek meg, míg a másikba azok, amelyek azt követően. Azonban ez csak a megjelenés idejét figyelembe véve jelent különbözőséget, ugyanis a cikkek terjedelme, műfaja, hangneme nem változott meg, miután abbahagyta a profi sportot, az írások között a tárgyalt időszakban semmilyen különbség nem figyelhető meg. Az újságírók a cikkekben nem vázolták fel a sportolónő életrajzát, nem jelenítettek meg határhelyzeteket, és sem életrajza, sem szakmai pályája tekintetében nem volt azonosítható felfelé vagy lefelé tartó ív.

Az Anna Kurnyikovával megjelent cikkek többsége a sportolónő szerelmi életéről szólt. A *Nők Lapjában* csak ilyen témájú cikkeket találtam, és szintén Enrique Iglesiassal, valamint Szergej Fjedorovval való kapcsolatát helyezte cikkeinek fókuszába – két anyagában is – a *Meglepetés*. Ezek vagy arról szóltak, hogy Szergej Fjedorov és a sportolónő összeházasodtak, vagy éppen arról, hogy az egész hamis információkon alapul, míg mások szerint már el is váltak:

„Mint a viccben

Akár a jereváni rádiótól is érkezhett volna a következő hír, ám a brit The Sun című napilap értesülésére hivatkozva adta hírül a világsajtó, hogy a húszéves orosz teniszcsillag, Anna Kurnyikova Moszkvában, titkos titkos ceremónia keretében feleségül ment barátjához, a hokis Szergej Fjedorovhoz. A teniszező nő édesapja szinte

azonnal cáfolta a hírt, s hozzátette, nem ez az első eset, amikor lányát „kiházásítják” az újságírók (tavaly például azt írták, hogy egy másik jégkorongozó felesége lett). Igaz, ami igaz, Kurnyikova nagyon kedveli a hokisokat, de a papa szerint az állítólagos esküvő időpontjában nem Moszkvában, hanem Floridában tartózkodott, és nem nászutazott, hanem keményen készült a visszatérésre. Anna ugyanis februárban súlyos sérülést szenvedett a pályán, azóta nem versenyzett, de hamarosan viszontláthatjuk majd a rangos tenisztornákon.”¹⁷⁹

Szergej Fjodorov mellett szintén nagy arányban jelent meg az ilyen témájú cikkekben Enrique Iglesiassal való kapcsolata is, amelyek vagy arról szóltak, hogy egy párt alkotnak, vagy arról, hogy éppen szakítottak:

„Enrique Iglesias

Végre nyíltan vállalja érzelmeit

Nincs többé hímezés-hámozás: Enrique Iglesias a legnagyobb ausztrál napilapnak, a The Herald Sunnak adott interjújában meglepő őszinteséggel ecsetelte, mennyire szerelmes Anna Kurnyikovába.

- Ő a legjobb dolog az életben! - áradozott a spanyol popsztár. – Gyönyörű, vicces, és kaland vele az élet, mert a legnagyobb örültségekre is kapható. Mindig is olyan nőre vágytam, aki soha nem nyafog, és nem retteg attól, hogy betöredezik a körme. Enrique és az orosz teniszcsillag – aki inkább bájaival szerez elismerést, mint zseniális fonákjaival –, két éve találkozott, amikor Anna a popsztár egyik videoklipjében szerepelt. Azóta együtt vannak, de ritkán lehetett biztosat tudni róluk. Egyszer azt suttogták, hogy végérvényesen szakítottak, máskor esküvőről szólt a fáma. A fiatalok érzelmei komolyak lehetnek, mert Enrique a napokban ötmillió dollár értékű gyémántot vett Annának, pedig állítólag spórolós fajta.”¹⁸⁰

A nyolc írásból három cikk fő témája Anna Kurnyikova külső tulajdonságát helyezte előtérbe. Ezekben őt tartották a nőiesség megtestesítőjének, aki nemcsak káprázatosan ütöget, de szép is, ő a világ legjobb nője, és ő reklámozza Pattaya városát is, ami a thaiföldi szexipar központja. Az ilyen témájú cikkekre példa az alábbi részlet:

„Egy moszkvai amerikai

Káprázatos(an)

¹⁷⁹ *Mint a viccben.* Nők Lapja. 2001/32. 6.

¹⁸⁰ *Végre nyíltan vállalja érzelmeit: Enrique Iglesias: Igazából szerelem!* Meglepetés magazin, 2004. március 31. 56.

A tenispályákon rengeteg szép lány megfordul, mégis egészen ritka, hogy valaki gyönyörű és káprázatosan ütöget is. Az orosz származású, szőke hajú, bombázó termetű Anna Kurnyikova (18), mondhatni, első az elsők között... ”¹⁸¹

Annak ellenére, hogy Anna Kurnyikova részben sportolói eredményei miatt szerzett magának hírnevet, a három tárgyalt lapban 1990 és 2012 között csak egy cikk szólt részben erről. Ez az anyag a *Meglepetés*ben jelent meg:

„Bajban Kurnyikova

A 17 éves Maria Sarapova legalább olyan csinos, mint Anna, ráadásul ő tényleg tehetséges teniszező: sorra nyer a bajnokságokat, és a jövő nagy sportcsillagaként emlegetik. Marija még nem kezeli olyan ügyesen a médiát, mint az e téren profinak számító Anna, de gyorsan tanul, így Kurnyikovának igyekeznie kell, ha a csúcson akar maradni.”¹⁸²

A lapok olyan médiastratégiákat alkalmaztak, amelyekben trivializálták a teniszezőnőt, mind az értelmezőket, a jelzőket, mind a cikkek tartalmát figyelembe véve. A tárgyalt írásokból megállapítható, hogy a média érdeklődése Anna Kurnyikova sportolói tevékenységéről teljesen a magánélete felé fordult, és az előbbi háttérbe szorította, olykor el is fedte, így sokkal inkább celebként jelent meg. *„Az eleve nyilvános térben szereplő, ismert ember is válhat celebrityvé, ha a személy közérdeklődésre számot tartó, funkcionális tevékenységéről (...) a média érdeklődése a magánélete felé fordul, és annak részleteit igyekszik bemutatni”* (Munk, 2009). Ez pedig befolyással lehet arra, hogy mennyire marad tartós jelenség – Kurnyikova a jelek szerint csak rövid ideig keltett figyelmet. A sportlónőről szóló cikkekben a következő szereplőket azonosítottam: Szergej Fjedorov (két cikkben), édesapja, Enrique Iglesias (négy cikkben), Mark Wahlberg, édesanyja, olvasók, Britney Spears, Jennifer Lopez (Az *FHM* magazin a világ legjobb nőjévé választotta, maga mögé utasítva az említett énekesnőket), orosz turisták, Marija Sarapova.

Noha a cikkekben 10 szereplőt azonosítottam, a szövegekben csak Szergej Fjodorov és Enrique Iglesias jelent meg aktív szereplőként, vagyis tőlük olvasható egy-egy mondatos nyilatkozat, míg a többiek csak említés szintjén tűntek fel. A szereplők száma tehát csekély, szinte mindegyik központi figurája Enrique Iglesias, akinek a viszonyrendszerében tűnt fel Anna Kurnyikova. Ráadásul még hierarchikus viszony is felfedezhető közöttük, amelyben az énekes teljesítményének rendelődik alá Anna külső megjelenése.

---

¹⁸¹ *Egy moszkvai amerikai Káprázatos(an)*. Kiskegyed. 1998. 8. évfolyam 40. szám. 31.

¹⁸² *Bajban Kurnyikova*. *Meglepetés*. 2004. augusztus 9. 56.

„Az egyik jelenetben forró csókban kellett volna egyesülniük, az énekes azonban nem volt hajlandó megcsókolni Kurnyikovát, amíg kellő mennyiségű alapozóval el nem tüntették pattanásait.”¹⁸³

Az attraktivitás és a kvalitás közötti alárendeltségi viszony a 2004 augusztusában megjelent cikkben is megfigyelhető. Az írás témája az, hogy egy Marija Sarapova nevű teniszezőnő lehet Anna Kurnyikova utóda, aki profi módon használja a médiát és nagyon csinos, viszont vele ellentétben Marija nem csak szép, hanem még tehetséges is.

Az Anna Kurnyikováról szóló cikkekben hat szerepet azonosítottam: szakmai (sportolói) szerepe (3 cikkben); feleség (1 cikkben); gyerek (2 cikkben); barátnő (3 cikkben); modell, gyönyörű nő (4 cikkben); elvált nő (1 cikkben).

A sportolónő szerepei két csoportba sorolhatók be. Az első csoportba azok a szerepek tartoztak, amelyek magánéletéhez köthetők, míg a másikba azok, amelyek sportolói tevékenységéhez. Ezek a következő kontextusokban jelentek meg:

- 1) **szakmai szerep:** Mint orosz teniszcsillag, aki felért a csúcsra és káprázatosan ütöget.
- 2) **gyerek:** Édesanyjával Moszkvából Floridába költözött, édesapja pedig tagadja, hogy lánya férjhez ment volna a hokisztárhoz, Szergej Fjodorovhoz.
- 3) **barátnő:** Szergej Fjodorov, Enrique Iglesias és Mark Wahlberg barátnőjeként is több cikkben feltűnik.
- 4) **modell, gyönyörű nő:** Azokban a cikkekben, amelyekben ilyen szerepekben tűnik fel, attraktivitása kerül a középpontba. Anna Kurnyikovát a legszebb nőnek választották meg az *FHM* magazin olvasói, gyönyörű nő és csinos is.
- 5) **elvált nő:** Férjhez ment titokban Szergej Fjodorovhoz, de hamar megromlott köztük a kapcsolat, azóta pedig már több hírességgel is romantikus kapcsolatba került.

Kurnyikova szerepei mellett értelmezőket és jelzőket is azonosítottam.

- **Jelzők (12):** gyönyörű (két cikkben); káprázatosan ütögető; szőke hajú, bombázó természetű; moszkvai amerikai; orosz származású; vicces; kaland vele az élet; nem nyafog, nem retteg attól, hogy betöredezik a körme; húszéves; orosz; legjobb nő; szőke; szexi; profinak számító.

---

¹⁸³ Kurnyikova a legjobb nő: Iglesias is megerősítheti. Meglepetés. 2002. június 26- július 2. 42.

Érdekesség, hogy Anna Kurnyikova szerepei közül egyetlen egy utalt sporttevékenységére – orosz teniszcsillag –, míg a többi magánéletével és külsejével hozható összefüggésbe – legjobb nő, vonzó orosz leányzó, sztár, csábító, feleség, elvált nő, szex szimbólum. A vele kapcsolatos jelzőknél is ez a jelenség figyelhető meg. A kigyűjtött cikkekben Anna Kurnyikova a „szexi”, a „gyönyörű”, a „vicces”, az olyan nő, akivel „kaland az élet”, aki „soha nem nyafog” és aki „nem retteg attól, hogy betöredezik a körme”.

A 13 értelmezőt kategóriákba soroltam, de ezek között természetesen volt átmenet:

- 1) Életkorára utaló értelmezők (3 cikkben): húszéves orosz teniszcsillag (két cikkben); vonzó orosz leányzó
- 2) Származására utaló értelmezők (4 cikkben): húszéves orosz teniszcsillag (két cikkben); orosz tenisztár; vonzó orosz leányzó
- 3) Külsejére utaló értelmezők (5 cikkben): legjobb nő; világ legjobb nője; vonzó orosz leányzó; szőke ciklon; szexi Anna
- 4) Tehetségére, sikerére utaló értelmezők (5 cikkben): húszéves orosz teniszcsillag (két cikkben); orosz tenisztár; teniszcsillag; profinak számító Anna

A külsejére, valamint a nőiességére utaló értelmezők voltak a leggyakoribbak a cikkekben. A lapok által hozzá kapcsolt jelzők pedig szintén származását és külső tulajdonságait helyezték fókuszukba.

5.5.3.2. Fotók elemzése

Az Anna Kurnyikovához köthető minta a 8 anyagon belül csak 10 fotót tartalmazott. Egyetlen egy olyat sem találtam, amelynél ne lett volna képi megjelenítés, sőt egyiknél a szöveg mellett 3 képet is találtam. A képek megoszlása a 8 cikk tekintetében a következőképpen alakult:

- A *Nők Lapjában* 2 cikk jelent meg. A 2 cikkben belül 2 fotót azonosítottam, minden anyaghoz egy kép tartozott. Ezek mérete negyed oldalasnál kisebb volt.
- A *Kiskegyedben* Anna Kurnyikováról csak 1 cikk jelent meg, és ehhez egy fotó tartozott. Mérete szintén negyed oldalasnál kisebb volt.
- A teljes mintában a *Meglepetés* magazin öt cikke szerepelt. Itt írtak legtöbbször a sportolónőről. Az öt cikkhez hét kép tartozott. Egy olyan anyag volt, amelynél a szöveg mellett 3 fotó szerepelt, de ezek közül csak az egyik jelenítette meg Anna Kurnyikovát. Hat negyed oldalasnál kisebb volt, egy pedig fél oldalas.

31. táblázat Az Anna Kurnyikováról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények

Fotók mérete	Negyed oldalasnál kisebb	9
	Féloldalas	1
Fotók és szöveg aránya	A szövegezés és a fotó terjedelme megegyezik	6
	A fotó terjedelme haladja meg a szövegezését	2
Fotók formája	Keretes fotók	7
	Körbevágott fotók	3
Fotók tere	Saját terű fotók	7
	Semleges terű fotók	3

A teljes minta vizsgálatát tekintve megállapítható, hogy az esetek többségében ugyanannyi képpel próbálták meg illusztrálni a szerkesztők a tartalmat, mint amennyi szöveg szerepelt az adott oldalszámokon belül. A kép és a szöveg aránya a következőképpen alakult a három tárgyalt női lapnál:

- A *Nők Lapjában* az egyik anyagban a képi megjelenítés terjedelmileg meghaladta a szövegezését, a másokban viszont teljesen arányosnak mutatkozott ez a megoszlás.
- A *Kiskegyedben* jelent meg a legkevesebb írás a sportolónőről, összesen egy. Az anyagon belül ugyanakkora méretet foglalt el a szövegezés, mint a fotó.
- A *Meglepetés* 5 cikkből álló mintájában, négyben ugyanannyi kép jelent meg, mint szöveg, egyben viszont a képi megjelenítés terjedelmileg meghaladta a szövegezést.

A 10 fotót két külön kategóriába soroltam. Felosztásom szerint az első csoportba azok a képek tartoztak, amelyek kerettel rendelkeznek, míg a másikba azok, amelyek körbevágottak. A mintában 7 fotó kerettel rendelkezett, 3 pedig körbevágott volt. A *Nők Lapjában* és a *Kiskegyedben* csakis keretes képeket használtak a szerkesztők, illetve kettő esetében a *Meglepetésben* is. Körbevágott fotókat csak a *Meglepetésben* azonosítottam, ahol három is ilyen volt.

Megvizsgáltam, hogy a megjelentetett fotókon (amelyeken Anna Kurnyikova szerepel, tehát 8 képet) ábrázolása közeli vagy távoli-e. A három tárgyalt lapban 6 fotó közeli, míg 2 távoli. A közeli fotókon (egy kivételével) és a távoli fotókon is egyedül szerepelt. A képek elemzésénél fontos szempont az is, hogy meghatározzuk, ezek saját vagy pedig semleges terűek-e. A minta elemzése során kiderült, a többség a sportolónő szakmai életéhez kötődött és legnagyobb részük mozgást ábrázolt, amelyen Anna Kurnyikova teniszeznek. Éppen ezért csak 3 semleges terű fotót találtam (mindegyik a *Meglepetésben* jelent meg) és hét saját terűt.

A semleges terű fotók többségükben körbevágottak, vagyis nem is látszott rajtuk a háttér és a sportolónó alakjára fókuszáltak.

82. kép *Aprópénzre váltja hírnevét?: Turistákat csábít a teniszcsillag. Meglepetés. 2003. augusztus 27- szeptember 2. 42.*

A 10 képből álló mintában csak két olyat találtam (portrékép Jennifer Lopezről és Britney Spearsről, egy anyagon belül), amelyeken Anna Krunicova nem szerepelt. A többi hét fotón egyedül ábrázolták, egy fotón pedig barátjával, Enrique Iglesiassal.

83. kép *Végre nyíltan vállalja érzelmeit: Enrique Iglesias: Igazából szerelem!* Meglepetés magazin, 2004. március 31. 56.

A fotók elemzésénél az egyik legfontosabb aspektus, hogy megvizsgáljuk, milyen tevékenységet végeznek rajtuk a szereplők. Az Anna Kurnyikovához köthető képek elemzése esetében három kategóriát határoztam meg, amelyek köré csoportosítottam a fotókat: sport (4 képen); magánélet (2 képen); beállított képek (2 képen) (nincs tevékenység). A vizsgált képekről összességében is megállapítható, hogy a szövegekkel ellentétben többségükön sportolói múltja jelent meg. Csak két fotó köthető magánéletéhez és kettő beállított képet találunk.

A közölt fotók elemzésénél Molnár Győző *A nemek reprezentációja a magyarországi nyomtatott sajtóban* című tanulmányában meghatározott kategóriákat használtam, és ezek alapján csoportosítottam az Anna Kurnyikováról készült vizuális anyagokat. Az erődemonstrációt ábrázoló képek csoportjába azok az anyagok tartoznak, amelyek olyan „maszkulin jellegre utaló fotók, amelyek kiemelik a sportoló sportága által szerzett, a sportra jellemző erőit” (Molnár, 1998) Az extrém helyzeteket ábrázoló képek csoportjába azokat, amelyek a sportágban „ritkán előforduló veszélyes vagy mulatságos szituációt” jelenítenek meg, a természetes tevékenységet bemutató fotókhoz pedig a tenisz „mozgásanyagának szerves részét képező eseményekről készült fotókat”. A negyedig kategóriába az esztétikumot ábrázoló képeket sorolhatjuk, amelyek célja a „sportoló a sportága által elért testi szépségének bemutatása” (Molnár, 1998).

A teniszezőnőről közölt öt cikkből négyhez tartozott fotó, amelyekből egy a természetes tevékenység kategóriájába sorolható be – Anna Kurnyikova teniszezés közben –,

míg három az esztétikuméba. Ezekon testi adottságainak hangsúlyozása került a középpontba. Testét csak részeiben eltakaró ruhadarabokban van megjelenítve, amelyeken inkább tűnt szexszimbólumnak (hasonlóan Marilyn Monroe-hoz), mint aktív vagy egykori sportolónak.

A mikroelemzés tárgya a *Meglepetés* című hetilap egyik 2004-es rövid híre, amely a sportolónő visszavonulása után jelent meg, és magán hordozza az egyébként is rá jellemző megjelenítés szinte összes sajátosságát. Az oldal jobb alsó hasábjában elhelyezkedő anyag a *Sztárok* rovatcím alatt jelent meg, ezzel is pozicionálva őt. A *Meglepetés*ben az ilyen írásokat a bulvár sajátosságai szerint szerkesztik meg. Tipográfiai elemet csakis a kiemelt címben – *Enrique Iglesias: Igazából szerelem! Végre nyíltan vállalja érzelmeit* – fedeztem fel, valamint a szöveg mellett megjelent egy fotó is. A hír arról szólt, hogy „Nincs többé hímezés-hámozás: Enrique Iglesias a legnagyobb ausztrál napilapnak, a *The Herald Sun*nak adott interjújában meglepő őszinteséggel ecsetelte, mennyire szerelmes Anna Kurnyikovába”.

84. kép Végre nyíltan vállalja érzelmeit: Enrique Iglesias: Igazából szerelem! Meglepetés, 2004. március 31. 56.

Mint általában a róla megjelent anyagokban, Kurnyikova ebben is alárendelt viszonyban, Enrique Iglesias mellett tűnt fel. Bár egykori sportolói tevékenységére az értelmezők által történt utalás, a szöveg egy fordulata is jelezte ezt: „...inkább bájaival szerez elismerést, mint zseniális fonákjaival”. Ebből adódóan itt is a barátnő szerepben ábrázolták,

akinek legfőbb erénye, hogy csinos. Más szereplő nem azonosítható, kettejükről szólt az anyag. A jelzőket nézve is teljes eltérő kép alakul ki róla, mint Egerszegi Krisztináról.

- **Értelmezők:** Anna Kurnyikova; orosz teniszcsillag; Anna (2).
- **Jelzők:** gyönyörű, vicces és kaland vele az élet; a legnagyobb örültségekre is kapható; soha nem nyafog; nem retteg attól, hogy betöredezik a körme; inkább bájaival szerez elismerést, mint zseniális fonákjaival.

Itt nincs legendaképzés, az anyagban nem méltatták tehetségét, a jelzők mindegyike a külsejére utalt. A saját terű, körbevágott fotó, ami egyébként méretét tekintve megegyezett a szöveg méretével, a bulvár kívánalmainak megfelelő (sokat mutató alak, hiányos öltözék): utal arra, hogy bár a teniszezőnő valamelyest uralta a médiát, de hírneve nem a tehetségéből adódott.

Összességében elmondható, hogy a sportolónő csak rövid időre kötötte le a lapok figyelmét. Elsősorban a *Meglepetésben* megjelent cikkek Anna Szergejevna Kurnyikova attraktivitására fókuszáltak. A nőiesség megtestesítőjeként tűnt fel – a női szépség, a test fontosságának hangsúlyozását közvetítették a cikkek –, akinek tevékenysége minden esetben háttérbe szorult, csak érintőlegesen, olykor jelzőként – teniszcsillag – történt utalás arra, hogy ő sportoló. A cikkekben Anna Kurnyikovát trivializált sportolónőként reprezentálták, a nő szexuális vágytárgyként való megjelenítése került a középpontba. Ez jellemző a róla megjelent képekre is, ugyanis azok testi adottságait hangsúlyozták. A fotók többségén például rövid sortokat, hasát nem takaró toppokat viselt. Érdekesség azonban, hogy a közölt cikkekben csak a teniszcsillag tűnt fel marginalizált helyzetben, ez a többi sportolónőről nem mondható el, ugyanis például a 2004-ben megjelent cikk külön hangsúlyozta, hogy Marija Sarapova nem csak szép, hanem tehetséges teniszező is.

5.5.4. Összegzés

Az itt kapott eredményekből kiderült, hogy a sportoló olyan sztártípus, akiről alig jelenik meg írás a magazinokban. Ennek oka az lehet, hogy sztárként a legkevésbé ők tudnak és akarnak nyilatkozni magánéletükről, ami a női magazinok alapvető igénye lenne. Az elemzések megmutatták, hogy esetükben a látvány esztétikája különösen fontos, és pozíciójukat döntően az is meghatározza, hogy mikor kerülnek be a médiába, illetve, hogy egyéni vagy csapatsportban játszanak-e. Ráadásul sportágak tekintetében az úszásról, a kézilabdáról és a teniszről, beszélhetünk. Dr. Gáldiné Gál Andrea (2007) kifejtette, hogy a média szempontjából kevésbé fogyasztható sportágakban elért sikereket a média sem tudja már „tüllihegni”, hiszen az, hogy ha egy sportág (ld. kajak-kenu vagy úszás) világbajnokságán 8-

10 aranyérmét szerzünk, már nem érdekli annyira az embereket. Ugyanakkor az eladható sportágakban (ilyen például a tenisz) a kisebb sikernek is nagy hírverést csinálhatnak.

32. táblázat A sportolónók jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján

	EGERSZEGI KRISZTINA	KULCSÁR ANITA	ANNA KURNYIKOVA
Cikkek száma	13	1	8
Magazin megjelenése, amelyben a legtöbbször megjelent	Nők Lapja	Nők Lapja	Meglepetés
A sportoló intenzitása	Hullámzó, de stabil	Lefutott	Lefutott
Intenzitást adó esemény/események	Olimpia	Halála	–
A legtöbb cikk terjedelme	Egyoldalas vagy annál hosszabb	Fél oldalas	Negyed oldalnál rövidebb
A legtöbb cikk elhelyezkedése	–	Jobb oldali hasáb	Alsó hasáb
Címlapok száma	10	–	–
Fő téma	Magánélete	Halála	Magánélete (Szerelmi élete)
Fő műfaj	Interjú	Hír	Rövidhír
Szerepek száma	5	2	6
Fő szerep	Sportoló	Szép, fiatal ember	Modell, gyönyörű nő
Értelmezők száma	36	3	13
Leggyakoribb értelmező	Tehetségére utaló	Nevére utaló	Tehetségére, sikerére, külsejére utaló
Fotók száma	62	1	10
Legtöbb fotó mérete	Negyed oldalnál kisebb	Negyed oldalas	Negyed oldalnál kisebb
Magazin megnevezése, amelyben a legtöbb fotó megjelent	Nők Lapja	Nők Lapja	Meglepetés
Fotókon végzett fő tevékenység	Sportolói tevékenység	Portré	Szakmai tevékenység
Fotók hangvétele	Pozitív	Pozitív	Pozitív
	Kép és szöveg aránya megegyezik	Több a szöveg	Kép és szöveg aránya megegyezik

A sportolók szempontjából az eredményen túl az is fontos, hogy milyen gyakran jelennek meg más aspektusban, illetve hogy milyen külső adottságokkal rendelkeznek. Bár az általam vizsgált sportolók mindegyike eredményes volt, az említett aspektus Kulcsár Anita esetében egyáltalán nem, Egerszegi Krisztina esetében pedig csak részben jelent meg, hiszen például 2000-ben film készült róla, és aktív pályafutása befejezte után több díjat is átvehetett, főként

olimpiai dátumokhoz kötődően. Velük ellentétben Anna Kurnyikova esetében mindhárom tényező teljesült, egyszerre volt eredményes, Enrique Iglesias Grammy-díjas énekes volt a párja, és mindig is jobban tudott érvényesülni külsejével, mint tehetségével, bár a világranglista 8. helyéig jutott. Az elemzésből azonban még az is jól látszik, hogy e három tényező kiegészül még az adott híresség által játszott szerepekkel is. Ugyanis a női magazinokban azok a sportolók tudnak tartósan jelen lenni, akikhez különféle szerepek társulnak, hiszen szerepeikkel együtt könnyebben azonosíthatók a fogyasztók számára.

A külföldi sportoló sztárokról jellemzően más forrásból átvett rövid hírek jelennek meg a magyar női hetilapokban, s mivel ezekben a sztárok nem tudnak megnyilatkozni, az attraktivitásuk kerül a középpontba. Ráadásul a hozzánk érkező hírek egy eltérő társadalmi kultúrában jönnek létre. Ezzel szemben a magyar sportolókról – éppen azért, mert több lehetőség van riport vagy egyéb, hosszabb műfajú cikk készítésére – más konstrukciókat hoznak létre a szövegek. Maguk is részt vesznek a róluk alkotott kép kialakításában, tisztelet övezi őket, teljesítményük kerül a középpontba.

Az itt elemzett sztárokról 22 cikk jelent meg, ami jóval elmarad a televíziós műsorvezetőkről szóló cikkek számától is. Bár Egerszegi Krisztinánál, Kulcsár Anitánál és Anna Kurnyikovánál egy lezárt pályafutást vehettem elemzés alá, az előbbi kivételével Kulcsár és Kurnyikova története lefutottnak tekinthető, nincsenek intenzitást adó események. Kulcsár Anita és Egerszegi Krisztina esetében a *Nők Lapja* dominanciáját láthattuk, Kurnyikova esetében pedig, nem meglepő módon, a sztárpletykákra fókuszáló *Meglepetését*. Egerszegi a mintában az egyetlen, aki képes volt saját imázsát alakítani, Kulcsár Anita esetében pedig csak sportolói imázsról beszélhetünk, amit a tragikus halál tört derékba. Mindezzel összefüggésben azt is látjuk, hogy e három esetben a képi és írott kódolású információk aránya megegyezett, nem tolódot el a hangsúly – mint más sztárterületek esetében – a képek dominanciájának irányába.

E sportolók hírnevüket tehetségük által szerezték, de ezt aktív pályafutásuk befejezte után már csak Egerszegi Krisztina tudta megtartani. A sztárterület azt mutatja, hogy bár születnek próbálkozások arra, hogy celebként tűnjenek fel a sportolók a magazinok hasábjain, bemutatva magánéletüket, azonban ez kevés ahhoz, hogy tartósan hatást tudjanak kifejteni. Ehhez a fentebb említett négy tényező együttesének meglétére van szükség.

6. A MÉDIASZÖVEGEK TARTALOMELEMZÉSÉBŐL NYERT KONKLÚZIÓK

Disszertációm célja az volt, hogy bemutassa a sztárjelenségek és ezzel együtt egyes sztárterületek működését a későmodern populáris kultúrában. A későmodern kor fogalma a minket körülvevő, egymással összekapcsolódó médiumok hálózatát implicálja, amelyben „a rádió, a televízió, a nyomtatott sajtó és az internet médiumainak elkülönítése értelmetlenné válik, hiszen a tartalmak vándorolnak az eltérő platformok között, a használók fogyasztási szükségleteihez és az adott platform technikai igényeihez igazodva” (Myat, 2010)¹⁸⁴. Bár dolgozatomban többféle adatgyűjtési metodikát alkalmaztam, ezek mégis a nyomtatott sajtóhoz kötődtek, és az adat- valamint tartalomelemzést csakis a *Nők Lapja*, a *Kiskegyed* és a *Meglepetés* című női hetilapok lapszámaiban végeztem el¹⁸⁵. A korpusz elemzéséből azonban kiderült, hogy az egyes médiumok hatnak egymásra, a televízió mintegy vezérmédiumként befolyásolta az anyagok megjelenését a nyomtatott sajtóban, ami ezzel másodlagos médiummá vált, a sztárok itt mintegy másolatokként jelentek meg. Azt is le kell szögeznünk, hogy az 1990 és 2012 közötti periódus az internet hazai felfutásának korszaka is, ennek hatását a vizsgálatban csak jelezni tudom, az elemzés a hetilapok elemzésére koncentrált.

Összességében elmondható, hogy bár a vizuális információátadás nagy jelentőséggel bír a nyomtatott sajtó keretein belül is, az általam elemzett 15 sztár közül 12 esetében a lapok igyekeztek kép és szöveg egyenlő arányát választva közvetíteni azokat a témákat, tartalmakat, amelyeket fontosnak tartottak. A három vizsgált női hetilap lapszámainak címlapjain a nőket jellemzően egyedül ábrázolták, elenyésző számban jelentek meg kollégáikkal, illetve családjuk, barátaik körében, ami más szerepekre utalhatott volna. A *Nők Lapjában*, a *Meglepetésben* és a *Kiskegyedben* a szakmai pályafutás, a házasság, a párkapcsolat, a külső megjelenés és a halál szerepelt fő témaként. A vizsgált lapok ugyan magukon hordozzák a bulvár sajátosságait, de olyan értékek is megjelentek bennük, mint a család, a boldogság, a

---

¹⁸⁴ A dolgozatban tárgyalt időszakot (legalábbis annak második felét) a kutatók „poszt-McLuhan-galaxis”-ként írják le, a televízió és rádió korának Marshall McLuhan műve után „McLuhan-galaxisnak” hívott éra végéről beszélnek, melyet az internetes technológia interaktív világa vált (Fóti, 2014). Ebből adódóan nem lehet figyelmen kívül hagyni az online felületeken hírnevet szerző ismert emberek (online véleményvezérek, influencerek vagy hétköznapi hírességek) jelentőségét, és persze azokat az online felületeket sem, amelyek interaktívak és amelyeken a híres emberek megközelíthetők: „vagyis a szituáció, amiben a találkozás létrejön, életszerű, azt az illúziót kelti, hogy az ismert ember a személyes barátunk” (Guld Ádám: *Ha keveset mutatunk magunkból, elfelejtene, ha túl sokat, akkor megunna*. 2019. május 10. HELLO, WMN! <https://wmn.hu/hello-wmn/50717-guld-adam-ha-keveset-mutatunk-magunkbol-akkor-elfelejtenek-minket-ha-tul-sokat-akkor-unalmassa-valunk--hello-wmn--bemelegites>. 2020. 05. 17.) Példának okáért említhetném a kensingtonroyal Instagram-oldalt, ami Cambridge hercegének és hercegnőjének hivatalos közösségi felülete, és amelynek 2020-ra 11,8 M követője lett.

¹⁸⁵ Rác Zoltán (1998) kifejti, hogy a fiatalok a szocializáció során bizonyos kitüntetett személyeket választanak modellnek. Ezek leggyakrabban a családból kerülnek ki, de más személyek is lehetnek. Éppen ezért a sztárok modellkínálata nagy intenzitású. A hivatalos adatok azt mutatják, hogy a *Nők Lapja* olvasóinak átlagéletkora 47 év, a *Kiskegyedé* és a *Meglepetésé* pedig 18-49 év, a Z generációs fiatalok pedig már alig olvasnak bulvárlapokat, esetükben az influencerek népszerűsége elsősorban.

gondos külső, az elismert teljesítmény. Nagy hangsúlyt fektetnek a külső megjelenésre (ld. Ördög Nóra, Anna Kurnyikova), és a vizsgálatból leginkább az látszik, hogy a lapok által közvetített nőtípus az úgynevezett self-made woman, aki önjelölt is képes óriási sikereket elérni.

A dolgozat egyik lényeges pontja az volt, hogy választ találjak arra: lehet-e és kell-e egyazon szempontok szerint vizsgálni a magyar és külföldi hírességeket, hiszen, mint ahogyan azt a bevezetőben is kifejtettem, a hírességek kulturális erővel bírnak, vagyis kialakulásukban és fennmaradásukban nagy szerepe van a történelmi kontextusnak. Erre bizonyíték – mások mellett – Diana hercegné jelensége is, akinek megjelenésekor mind a tömegmédiában, mind pedig a társadalmi nemek területén átalakulások mentek végbe hazájában, Nagy-Britanniában. Színre lépése egybeesett a média populáris fordulatával, amikor a sajtó a nem mindennapi emberek mindennapi dolgaival kezdett el foglalkozni (Császi, 2003: 163), de virágzott a paparazzo kultúra, és ki kell emelni a női egyenjogúság kérdését is. Az akkor kormányon lévő Margaret Thatcher ugyanis azt szorgalmazta, hogy a szülők (az apa és az anya is) kerüljenek ki a munkaerőpiacra, ezzel pedig szembekerült egymással a tradicionális anya és az önmegvalósításra törekvő nő szerepe. Ebben a környezetben ugyan zavaróan hatott a walesi hercegné, végül azonban példaképpé vált (Szabó, 2011).

Az általam elemzés alá vont 15 híresség közül 6 Magyarországhoz képest más országban és egy teljesen eltérő kulturális közegben vált népszerűvé, az elemzések azonban bizonyítják, hogy a szerkesztők a sztárokat saját keretbe helyezve Magyarországon is legalább annyira elismertté/népszerűvé tudták tenni, „mintha a mieink lennének”. A mintában szereplő 597 elemzett anyag közül az első öt sorrendjét felállítva Diana hercegnéről (194), Marilyn Monroe-ról (64), Dobó Katáról (49), Ördög Nóráról (45) és Whitney Houston-ról (44) jelent meg a legtöbb cikk, vagyis három külföldi és két itthoni hírességről. Megfigyelhető, hogy bár hírnevüket nem Magyarországon szerezték, de az már nagyon is az itthoni szerkesztőkön múlt (akik kapuőrökként funkcionáltak),¹⁸⁶ hogy bekerültek-e a lapok hasábjaira, milyen kép alakult ki róluk és meddig voltak jelen bennük. Oprah Winfrey egyike a 20. és 21. század legbefolyásosabb amerikai személyiségeinek, a magyar lapok hasábjain a vizsgált időszakban mégis lefutott a jelensége (tény azonban, hogy műsorát Magyarországon soha nem vetítették), de hasonló figyelhető meg Anna Kurnyikova esetében is. Mindebből az következik, hogy a külföldi és a magyar hírességek a magyar női magazinokban homogén szegmensekként

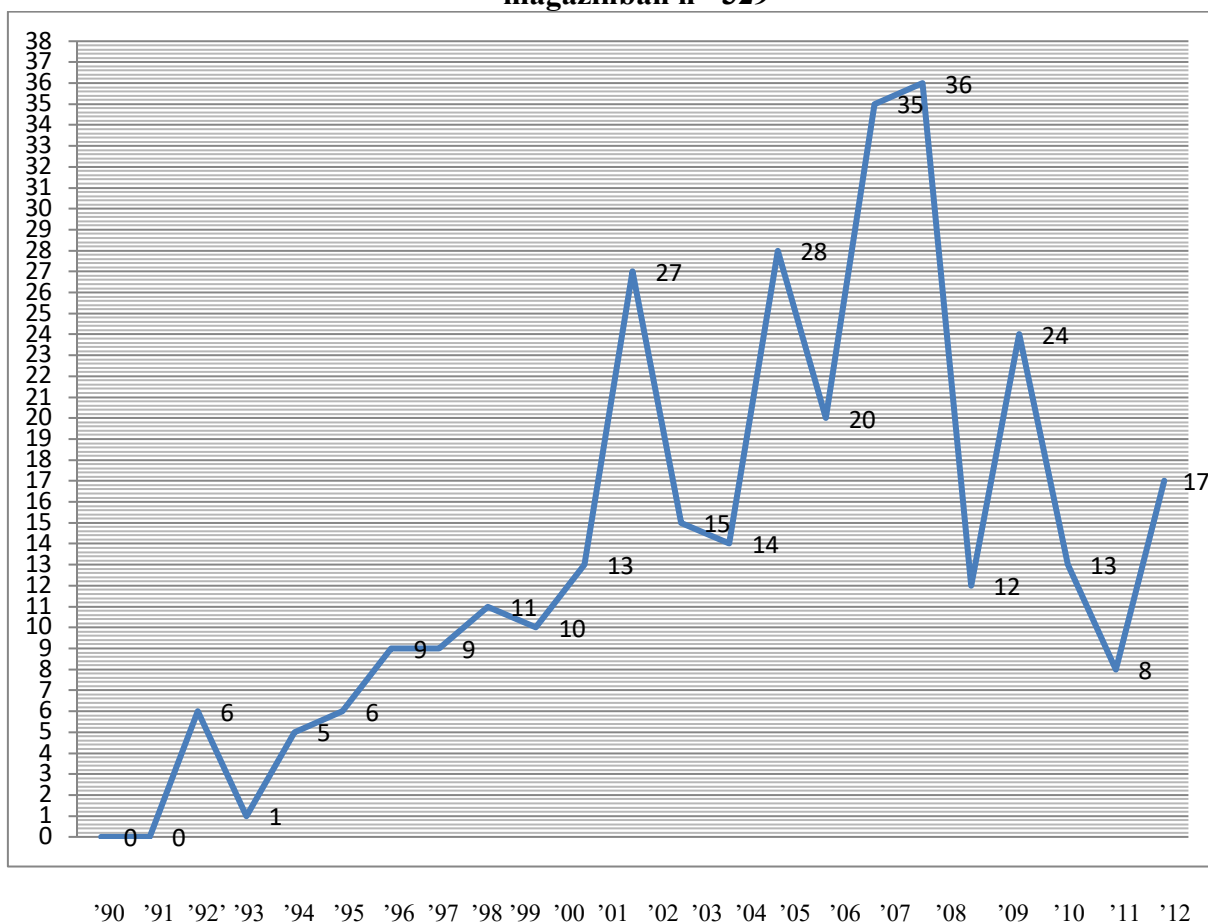
---

¹⁸⁶ „Kurt Lewin amerikai-német pszichológus különféle csoportok dinamikus interakcióját kutatva 1947-ben dolgozta ki a kapuőr (gatekeeper) fogalmát, amely később kulcsfogalomnak bizonyult a kommunikációtudományban. Lewin azonban még nem a médiával kapcsolatban használta a kifejezést, hanem a táplálkozási szokások megváltoztatásához kapcsolódó, a csoport egészét érintő döntések, illetőleg a döntést hozó személy jelölésére. Lewin az iowai háziasszonyt hasonlította a kapuőrhöz, hiszen az élelmiszerbolt sorai között sétálva ő dönti el, mi kerüljön a családi asztalra.” Horányi Özséb - Szabó Levente: *A kommunikáció ágenséről* (Horányi, 2006).

funkcionálnak. Bár nem függetleníthetők attól a környezettől, amelyből jöttek (többször aposztrofálják őket világsztároknak stb.), de ez mégsem befolyásolja szerepüket és a megjelenés időbeli kiterjedését, hiszen saját keretbe ágyazódnak, az itthoni igényekre formálva.

Érdekes hasonlóságok és eltérések figyelhetők meg az egyes sztárterületek között is. Kétségtelen, hogy ezek közül a legkülönlegesebb csoportot a sportolók alkotják, akik bár hírnevüket elsősorban tehetségük által szerzik – csakúgy, mint az énekesek –, azonban míg az utóbbi esetben tökéletesen nyomon követhető a privát én felé történő eltolódás, vagyis celebként is feltűnnek, a sportolók esetében ezek inkább csak próbálkozások. A magazinok bemutatják magánéletüket, de mégis funkcionális tevékenységük marad a középpontban. Nincs önreflexió, alig azonosíthatók intenzitást adó események, a halál és a visszavonulás után – az események elmaradása miatt – nincs semmi, ami tartós hatást tudna kifejteni, ebből is adódik, hogy jelenlétük nem értelmezhető hosszútávon, zárt közeget alkotnak. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a látvány esztétikája – csakúgy, mint a többi hírességnél –, náluk is fontos, de minden a sportra utal, az értelmezők és a fotókon végzett tevékenység is. A cikkekből az látszik, hogy sem a sportolók, sem a szerkesztők nem akarják elmozdítani a képet a kvalitás, a tehetség megjelenítéséről. Bár gyakori a külső tulajdonságokra való utalás, a sport elsőrendű tevékenység marad. Mivel ezekről a hírességekről a teljes mintába a legkevesebb, 22 anyag került be, ezért az ő esetükben a vizsgálódást kiterjesztettem a három magazinban fellelhető összes sportolónőre. 1990 és 2012 között a már korábban elemzett három sportolónőről szóló cikkeken túl még további 329-et azonosítottam. Az 57. grafikonon is jól látszik, hogy a 90-es évek közepétől egy felfelé ívelő tendencia figyelhető meg, egyre nagyobb számban kerültek be sportolónőkről szóló cikkek a lapokba. Ez az irányvonal azonban az igazi csúcst 2007-re érte el, amikor már 36 cikk jelent meg – ez a 90-es évek első felében azonosított 1-5 cikkhez képest nagy ugrás. Ezt követően számuk stagnált, de a kisebb kiugrások egyértelműen olimpiák évéhez köthetők: 1992, 1996, 2000, 2004, 2008, 2012. A világesemények ugyanis láthatóan intenzitást adtak a sportnak. Ez is alátámasztja a korábbi megállapítást, miszerint a sportolók megjelenítése eseményekhez köthető a magyar női magazinokban. Ezek hiányában tehát nem kerülnek be a lapokba. Az 1990 és 2012 közötti adatokat a következő ábra mutatja.

56. ábra A sportolónőről megjelent cikkek száma (Egerszegi Krisztina, Anna Kurnyikova és Kulcsár Anita kivételével) a *Nők Lapja*, a *Meglepetés* és a *Kiskegyed* magazinban n= 329

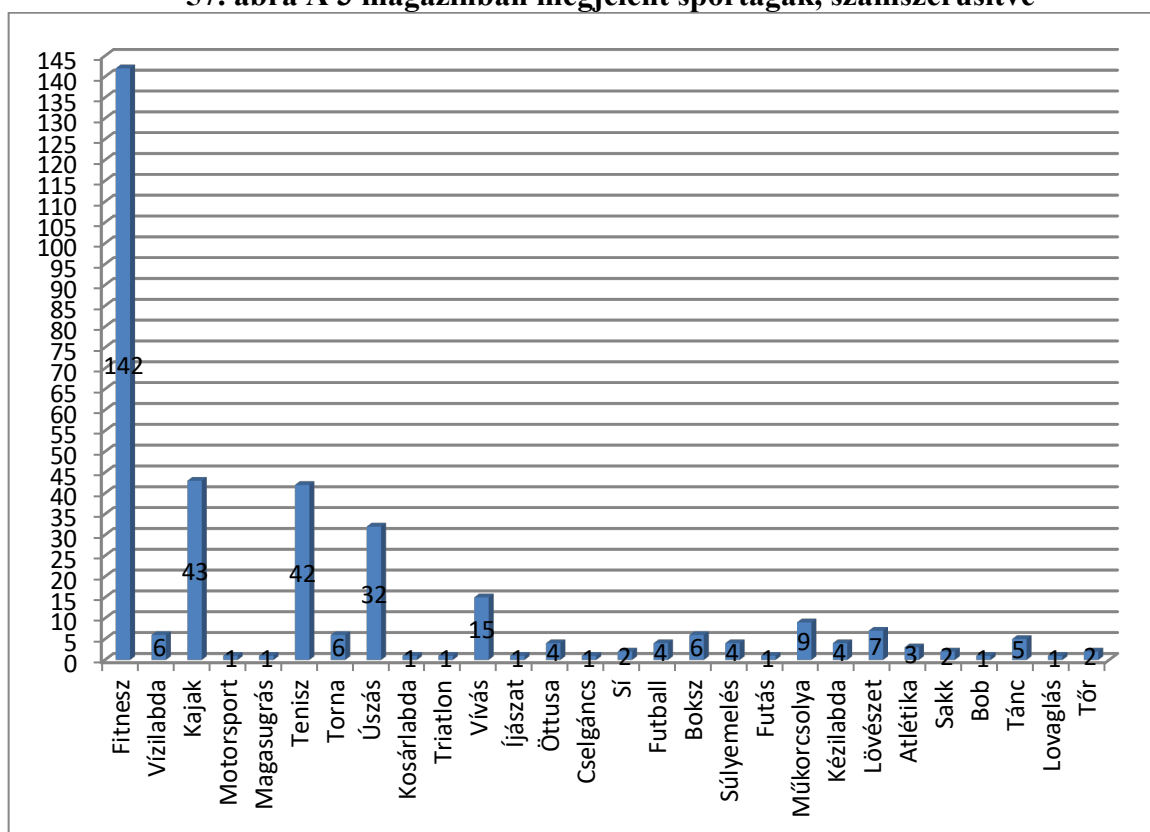

Mindemellett azt is érdemes volt megvizsgálni, hogy ha a három sportolónőről alig jelentek meg cikkek, akkor összességében mit mutat a minta, mely sportágak felülreprezentáltak és melyek kevésbé Magyarországon. A vizsgált időszakban 28 sportágról írtak még a magazinok. Ezek közül négy igazán kiugró:

- fitnesz (142),
- kajak (43),
- tenisz (42),
- úszás (32)

Ez az arány azért is érdekes, mert kajakban és úszásban nagy magyar sikerek születnek, de a fitneszről és a teniszről ez korántsem mondható ez el. A tradicionális magyar sportág és a világszinten népszerű sportág problémája is itt megjelenik. A reprezentáció nem csak attól függ, hogy hány érmet szerzünk az adott sportágban, hanem hogy a magazinok a sportolónő milyen más oldalát tudják bemutatni. A tenisz és a fitnesz azért kerülhettek a lista élére, mert képviselőikről kivétel nélkül tabloid hírek jelentek meg, és ezek olyan sportágak, amelyeknél az attraktivitás különösen fontosnak tűnik, míg a kajak és az úszás tekintetében kevésbé.

57. ábra A 3 magazinban megjelent sportágak, számszerűsítve

Nemcsak a sportágakat, hanem annak szereplőit is kigyűjtöttem. 1990 és 2012 között a következő sportolókról jelent meg cikk a *Nők Lapjában*, a *Meglepetésben* és a *Kiskegyedben*.

33. táblázat Az 1990 és 2012 közötti időszak alatt azonosított sportolók és megjelenési számuk

Steffi Graf	4
Kőbán Rita	13
Bíró Ica	32
Mary Pierce	1
Béres Alexandra	42
Kiss Tímea	2
Mohamed Aida	2
Kovács Ági	17
Pesuth Rita	4
Borsi Kinga	1
Susana Werner	1
Surán Judit	1
Takács Mária	1
Takács Erika	1
Tóth Noémi	1
Urbán Erzsébet	1
Pintér Orsolya	1
Igaly Diána	5

Lantos Gabriella	1
Márkus Erzsébet	2
Nagy Tímea	9
Csábi Bettina	1
Rubint Réka	60
Vízilabda válogatott	4
Kállai Ildikó	3
Wodicska Bea	1
Temesvári Andrea	11
Szávay Ági	3
Böczögő Dorina	1
Janics Natasa	7
Miló Viktória	2
Kovács Sarolta	2
Csernoviczki Éva	1
Kozák Danuta	2
Risztov Éva	2
Bátorfi Csilla	1
Stefanek Gertrúd	1
Joó Éva	1
Fehrentheil Bernadett	1
Martina Navratilova	4
Gabriela Sabatini	2
Hunyadi Emese	1
Mátay Andrea	1
Sanches Vicario	1
Krajnyák Zsuzsanna	1
Suták Vanda	1
Kovács Kati	13
Jana Novotna	1
Katarina Witt	1
Martina Hingis	3
Mandula Petra	3
Vörös Zsuzsa	4
Kökény Beatrix	2
Kiss Lenke	1
Knapek Edina	1
Molnár Erika	1
Pásztory Dóri	2
Dornbach Ildikó	1
Kerekes Ildikó	1
Likerecz Gyöngyi	1
Polgár Judit	2

Stréhli Ildikó	1
Viski Erzsébet	2
Szabó Szilvia	1
Bóta Kinga	1
Sebestyén Júlia	2
Pavuk Viktória	1
Makray Katalin	2
Kristin Broah	1
Horváth Patrícia	1
Benedek Dalma	1
Illyés Karolina	1
Póth Dia	2
Karsai Zita	2
Molnár Andrea	2
Südi iringó	1
Hosszú Katinka	2
Jakabos Zsuzsa	4
Kapás Boglárka	3
Lupkovics Dóra	1
Görbicz Anita	1
Szász Kitti	1
Varga Dóra	1
Ónodi Henrietta	2
Szabó Tünde	1
Kertész Alice	1
Rejtő Ildikó	1
Németh Angéla	1
Gyarmati Andrea	1
Tanya Hording	2
Okszana Bajul	1
Jennifer Capriati	1
Serena Williams	1
Venus Williams	1
Kim Clysters	1
Radulovics Bojana	1
Marija Sarapova	2
Francia Zsuzsi	1
Florence Griffith Jojner	1
Berta Bernadett	1
Somogyi Dia	1
Babos Timi	1

Érdekes, hogy a további 102 sportolónő mindegyike élő személy, vagyis ezen sztárterület esetében elmondható, hogy a halál utáni narratíva egyáltalán nem jelenik meg a magyar női magazinokban.

Hangsúlyozom, hogy csakúgy, mint a sportolók, az énekesek esetében is ahhoz, hogy figyelmet tudjanak generálni, szükség van úgynevezett tartós hatást kiváltó és intenzitást adó eseményekre is. Egerszegi Krisztina esetében ilyen volt az olimpia, Rúzsa Magdi esetében pedig a *Megasztár*. Vagyis mindkét sztárterületnél fontosak az események, amelyek újra reaktiválják a hírességeket. Pusztán a tehetség kevés, ezért is futott le Whitney Houston és Cserháti Zsuzsa jelensége. A női lapok az énekesek magánéletére helyezték át a hangsúlyt (ez alól részben kivétel Rúzsa Magdolna), kihasználva azt a tényt, hogy nagyon szeretünk mások életébe bepillantani. Szerepeik tekintetében azonban ott voltak „énekesnőként” is, és a leggyakrabban hozzájuk társított értelmezők is a szakmai pályafutásra utaltak. E sztárterület esetében a tartós népszerűségnek két összetevője van: egyrészt akaratlagos médiajelenlét, másrészt pedig az adott sztárra fogékony médiumok.

Velük szemben a televíziós műsorvezetőknél már nem a funkcionális tevékenység van a középpontban, jelenlétük pedig nem függ eseményektől, reprezentációjukhoz elégségesnek bizonyulnak a személyiségjegyek. Mivel a szerkesztők kihasználják, hogy közléseik nagyobb hatásúak, éppen ezért szívesen alkalmazzák őket speciális célokra is. Egyrészt itt is kiemelt jelentőséggel bír az, hogy az olvasók mennyire érezhették magukhoz közelinek az adott hírességet, másrészt pedig az, hogy a sztár mennyire volt képes figyelembe venni a magyar bulvárfogyasztók igényeit, és ha ez nem történt meg, akkor a sztár milyen más tulajdonsága vált érdekessé. Mivel a televíziós hírességek esetében a személyiségjegyek a fontosak, ezért nem meglepő, hogy a *Kiskegyed* foglalkozott velük a legnagyobb számban. Főtémát a magánéletük szolgáltatott, szerepeik viszont a szakmai tevékenységre utaltak vissza. Ha azonban nincs önreflexió, egyes szám első személyű elbeszélés (ld. Ördög Nóra), a média érdeklődése a sztár külseje felé fordul (amennyiben azt attraktív személyként értékelik).

A színészek megjelenítése az egyik legstabilabb. Mindhárom sztár esetében a cikkekben azonosított szerep teljesítményükhez kötődött, színésznőként, filmsztárokként voltak jelen bennük, vagyis nyilvános énjük állt a középpontban, de fontos volt a magánélet iránti érdeklődés is. A színészek összességében felülreprezentáltak, nagy számú cikk jelenik meg róluk. Érdekesség, hogy a fotókon alig azonosíthatunk tevékenységet, funkciójuk az esetek többségében a nőiesség és a szexualitás hangsúlyozása volt – kivétel képez ez alól Törőcsik Mari, akinek a képei cselekmény nélküliek voltak, hangvételük pedig semleges. Szintén hasonlóság a három sztár között, hogy mindegyikük esetében megegyezett a fotók és a szöveg aránya, de Dobó Kata és Marilyn Monroe esetében nagy volt az aránya azon cikkeknek is, amelyekben a fotók voltak túlsúlyban – ez párhuzamos a domináns tematikai elemekkel. Míg az énekesek és a televíziós műsorvezetők megjelenítésében a halál pillanatnyi intenzitást jelentett, majd azt követően az adott hírességek teljesen eltűntek a lapok

hasábjairól, addig ez a színészek esetében korántsem volt így, évtizedekkel a halála után Marilyn Monroe-ról 65 anyag jelent meg.

A hercegnék megjelenítése szintén elkülönül a többi sztárterületétől, hiszen itt beszélhetünk először öröklött hírnévről, vagyis nem kell sem tehetség vagy egyéb tulajdonság (külső megjelenés) ahhoz, hogy bekerüljenek a médiába. Ahhoz azonban, hogy annak folyamatos résztvevői tudjanak lenni, már egyfajta celebként kell funkcionálniuk. Ebből is adódik, hogy Katalin hercegné és Diana hercegné esetében az öröklött és elért hírnév együtteséből adódott népszerűségük, míg Eilika példája azt mutatja, hogy itt csak az előbbi volt jelen, ezért is futott le jelensége.

Annak ellenére, hogy eltérő területek sztárjelenségeit vizsgáltam, ezek között könnyen felfedezhetők összefüggések is. Teljesítményéből eredt sztársága és ebben a képben maradt meg Egerszegi Krisztina és Töröcsik Mari. A külső dominált Dobó Kata, Anna Kurnyikova és Marilyn Monroe esetében, már-már tárgyként jelenítve meg őket. Teljesen lefutott a jelensége Kulcsár Anitának és Cserháti Zsuzsának. Folyamatos határhelyzetekre épült Albert Györgyi, Cserháti Zuzsa és Whitney Houston képe. A negativitás uralkodott a Whitney Houstonról, Marilyn Monroe-ról és Albert Györgyiről megjelent anyagokban. Ezzel szemben a tökéletes – botrányoktól és negatív hírektől mentes – nő képe bontakozott ki Töröcsik Mari és Ördög Nóra esetében. A női nem alulreprezentáltsága figyelhető meg Eilika hercegnőnél és Anna Kurnyikovánál. Végezetül pedig egy újfajta szerep, az önmegvalósításra törekvő nő szerepe dominált Katalin hercegné, Diana hercegné, Oprah Winfrey és Rúzsa Magdi esetében.

Hogy milyen formai és tartalmi tényezők szükségesek ahhoz, hogy egy híresség eladható és tartós jelenség maradjon a női magazinokban, illetve mi befolyásolja ismertségük időbeli kiterjedését, ahhoz a dolgozat elején felállított elemzési szempontrendszerre utalok vissza, amely egyben hipotézisként is működött.

Az 597 cikk elemzéséből ugyanis kiderült, hogy nem élveznek elsőbbséget az említett magazintípusokban a magyar hírességek, és az sem befolyásolja jelenlétüket, hogy még élő, vagy már halott sztárról beszélünk-e: a legtöbb anyag Diana hercegnéről és Marilyn Monroe-ról került be a magazinokba. Az előbbi 1997-ben hunyt el, az utóbbi pedig 1962-ben, tehát a vizsgálati időszak jó része alatt esetükben már nem voltak aktív életesemények. Mindezek ellenére a teljes minta több, mint egyharmadát a róluk megjelent írások tették ki. Az is kimutatható, hogy az általam kiválasztott 15 hírességgel 6-6 esetben a *Nők Lapja* és a *Kiskegyed* magazin foglalkozott többségében, és csak három esetben a *Meglepetés* (Eilika hercegnő, Anna Kurnyikova és Rúzsa Magdi).

Az is egyértelműen látszik, hogy Oprah Winfrey, Eilika hercegnő, Anna Kurnyikova, Cserháti Zuzsa és Kulcsár Anita behatárolt intenzitással rendelkezett, ezt követően teljesen lefutott a jelenségük. A többi 10 híresség megjelenítése viszont három esetben felfelé ívelő

volt, hét esetben pedig stabil. Ennek eléréséhez azonban egyértelműen szükség volt egyrészt intenzitást adó eseményekre. A leggyakoribb ilyen a szakmaiságból adódott, vagy a halál tényéből, vagy pedig esküvő/szerelem volt az apropó. Másrészt arra, hogy terjedelmes cikkek szóljanak az adott hírességről, hiszen ezáltal van lehetőség szerepgazdagságra – Diana 20, Dobó Kata 11, Marilyn Monroe pedig 8 különféle szerepben jelent meg – és arra, hogy minél több kapcsolódási pontot fedezzen fel az olvasó a saját és az adott sztár élete között. Ugyanis azok a hírességek tudnak tartósan jelen maradni a magyar női magazinokban, akiknek a magánéletébe betekintést nyerhetnek a fogyasztók. A három női magazinban ez volt az egyik leggyakoribb téma (8 esetben), ezt lemaradva követi a karrier (3 esetben), a szerelem-házasság (3 esetben), két esetben a külső és egy esetben a halál ténye. Annak ellenére, hogy a női magazinokban hangsúlyos a vizuális megjelenítés, a képek csak kiegészítésként jelennek meg, a fő narratívát a szövegek alkotják.

Mint ahogyan azt a dolgozat bevezető szakaszában is kifejtettem, a sztártudománnyal foglalkozó kutatók körében nem azonosíthatunk terminológiai konszenzust, nem lehet ezek alapján általános érvényűen osztályozni a sztárokat, celebeket. Ki tartozik az egyik, ki a másik kategóriába?

Az elemzéseket követően az általam vizsgált 15, hírnévvel rendelkező személyt négy kategóriába soroltam be: sztár, celeb, legenda, „média eszközei”. Azonban rá kellett jönnöm, hogy ezen csoportosítás is csak a jelenlegi vizsgálatra érvényes. Könnyen lehet ugyanis, hogy más médiumokban egészen eltérő lenne reprezentációjuk, vagyis ezek a kategóriák ott nem állnák meg a helyüket. A következő osztályozás tehát nem általános érvényű, az alapján csoportosítom a 15 hírességet, ahogyan a három magyar női magazinban működtek, illetve amivel magukra vonták a figyelmet (pontosabban, amivel a lapok munkatársai rájuk irányították a figyelmet).

A sztárok értelmezésem szerint valamilyen jól körülhatárolható képességük, teljesítményük alapján kerültek a nyilvános térbe, majd a közönség érdeklődésének középpontjába. Ők látványos eredményeikkel vonják magukra a fogyasztók figyelmét. A második csoportba azok a hírnévvel rendelkező személyek tartoznak, akiket celebnek nevezek, és nem elsősorban a teljesítményük, hanem sokkal inkább egyedülálló személyiségjegyeik miatt szerepelnek a médiában. A harmadik csoportot értelmezésemben a legendák alkotják, akik rendkívül híresek egy adott területen, nyilvános jelenlétük hossza évtizedekben mérhető, és példaképként tűnnek fel a fogyasztók előtt. A negyedikbe, a média eszközei nevet viselő kategóriába pedig azokat a híres embereket soroltam be, akik alig alakították reprezentációjukat a médiában, mert nem akarták és nem is voltak érdekeltek ebben. Mivel azonban híresek voltak, elengedhetetlennek bizonyult, hogy a nyilvánosság foglalkozzon velük. A média ezért eszközként tekintett rájuk. Az alábbi táblázat azt mutatja

be, hogy az általam elemzett 15 sztárt – az alapján, hogy a három magazinban milyen volt reprezentációjuk – mely kategóriába soroltam be.

34. táblázat A 15 híresség besorolása

Név	Mire fókuszált a reprezentációjuk?	
Rúza Magdolna	Énekesi karriere	Sztár
Cserháti Zsuzsa	Magánélete	Celeb
Whitney Houston	Magánélete	Celeb
Albert Györgyi	Magánélete	Celeb
Ördög Nóra	Magánélete, külseje	Celeb
Oprah Winfrey	Magánélete	Celeb
Dobó Kata	Magánélete és pályafutása	Sztár
Törőcsik Mari	Színészi sikerei	Legenda
Marilyn Monroe	Külseje	Legenda
Egerszegi Krisztina	Magánélete	A média eszköze
Kulcsár Anita	Halála	A média eszköze
Anna Kurnyikova	Magánélete	Celeb
Eilika hercegnő	Magánélete	A média eszköze
Diana hercegné	Magánélete	Legenda
Katalin hercegné	Magánélete	Sztár

Sztár:

1) **Rúza Magdolna** számára a hírnevet a *Megasztár* széria hozta meg, vagyis népszerűséget a tehetségéből adódóan nyert, és így került a közönség érdeklődésének középpontjába. A róla szóló 32 cikk fő témája az énekesi karriere volt és a szerepeinek többsége is funkcionális tevékenységéhez köthető. Tehát mivel összességében eredményeivel vonta magára a figyelmet, ezért a sztár kategóriába soroltam be.

2) **Dobó Kata** esetében is hasonló reprezentáció figyelhető meg, azonban érdekesség, hogy ő a még nem megszemélyesített hírnevet modellként szerezte, vagyis népszerűsége nem tehetségéből adódott. Attól kezdve azonban, hogy megszemélyesítették, már színészi pályafutása és az abból adódó sikerei kerültek a középpontba. A cikkekben húsz esetben a magánélete, és szintén húsz esetben a pályafutása volt a fő téma, és fő szerepben – 37 esetben

– szintén színésznőként tűnt fel, ezért bár határon mozgott, de ő is beleillik a sztár kategóriába.

3) **Katalin hercegné** reprezentációja az „elért” (*achieved*) és „öröklött” (*ascribed*) hírnév fogalmait olyan módon problematizálta, amely a magyarországi közönséget is vonzó dilemmákkal állította szembe. Mivel esetében nemcsak öröklött hírnévről beszélhetünk, hanem öltözködési stílusával, valamint azzal, hogy nagy szerepet vállal a brit királyi család életében, hiszen rendszeresen megjelenik hivatalos rendezvényeken, tett is azért, hogy magára vonja a figyelmet és népszerű legyen, ezért őt is a sztár kategóriába soroltam.

Celeb:

1) Bár **Cserháti Zsuzsa** a hazai pop történet egyik legnagyobb énekese volt, a róla szóló cikkek többsége a magánéletéről szólt. Megjelenésének intenzitását tekintve is csak egy nagyobb csúcspontot azonosítottam, ez a halálához volt köthető. Kevés cikkben foglalkoztak vele, halála után szinte teljesen eltűnt a lapok hasábjairól. Az elemzésekből kiderül, hogy nem volt kedvelt témája a tárgyalt női magazinoknak. Ha mégis írtak róla, akkor azokban nem elsősorban a teljesítménye állt a középpontba, ezért a celeb kategóriába soroltam be.

2) **Whitney Houston**ról többnyire negatív hírek jelentek meg. Bár hangi adottságai miatt vált ismertté, a magazinok elfordultak ettől a jellemzőtől, és magánéletét mutatták be, ennek taglalásával vonták rá a közönség figyelmét. Az elért hírnév helyett esetében egyre dominánsabb lett az (akaratlan) médiajelenlét. Ezen jellemzőket figyelembe véve őt is a celebek közé sorolom, legalábbis a magyar hetilapokban történő megjelenítése alapján.

3) **Ördög Nóra** esetében a média generálta hírnév együtt járt egy olyan nőtípus reprezentációjával, amelynek képviselője mind a publikus, mind a magánéletében sikeres. A botrány szele sem érintette, szinte tökéletesként mutatták különböző szerepeiben. A róla szóló cikkeket bár többnyire személytelenség jellemezte, mégis nagy arányban feltűnt bennük a magánélete (megfelelve a bulvár igényeinek). A három leginkább fajsúlyos témát a külső-belső tulajdonságai, szerelmei, valamint a hétköznapi élete szolgáltatták. Ebből kifolyólag megállapítható, hogy őt is celebként kezelték a női magazinok.

4) Az elemzés során azt láthattuk, hogy **Oprah Winfrey** esetében sztárhírek jutottak el a magyar olvasóhoz. A 10 cikkből hat fő témája magánélete volt, ennek alapján őt is a celebek közé soroltam.

5) **Albert Györgyi** hírnevét egyre inkább ő maga és a média alakította, elsősorban a hozzá kötődő botrányokkal. A 2000-es évektől ugyanis sokat beszélt magáról, hol terápiának beállítva, hol a hasonló helyzetben lévők iránti felelősségérzetet emlegetve. Ezzel pedig a bulvárfogyasztók speciális igényeit elégítette ki, celebbé vált.

6) **Anna Kurnyikova** teniszezőként vált ismertté, de a vizsgált időszakban aktív sportolói tevékenysége alatt, majd ezt követően sem ez volt a cikkek fő témája. A funkcionális tevékenységről a média érdeklődése a magánélete felé fordult, annak részleteit mutatta be, tehát celebként funkcionált.

Legenda:

1) **Törőcsik Mari** esetében a magánéletéhez képest sokkal hangsúlyosabban volt jelen a szakmai szféra. A róla megjelent 34 cikk fő témája 20 esetben pályafutása volt, szerepei 32 esetben szintén ehhez voltak köthetők, és a leggyakoribb értelmezők is színésznői mivoltára utaltak. Vagyis jól körülhatárolható képességgel rendelkezett, teljesítménye által került be a nyilvános térbe, és később a magazinokban megjelenő cikkek is erre irányították a figyelmet. Mivel évtizedek óta ismert teljesítménye a nyilvánosságban, a legendák közé soroltam be.

2) Bár **Marilyn Monroe** esetében az anyagokban külső vonalai és erotikussága állt a középpontban, ő ezért tett is, vagyis esetében elért hírnévről is beszélhetünk, ami a legendaképzés egyik alapja. Kutatásom kezdetekor ő már fél évszázada nem élt, mégis jelen volt a hazai sajtótermékekben, vagyis nyilvánosságbeli reprezentációja évtizedeket ölelt át. A legtöbb esetben színésznőként, filmsztárként tűnt fel, aki meghódította az amerikai filmipart, mindezekből adódóan a legendák közé soroltam be.

3) Bár **Diana hercegné** vonatkozásában azt láthattuk, hogy fokozatosan csökkent a róla szóló anyagok száma, jelenléte azonban jóval a halála után is intenzív maradt. Az ő esetében találtuk a legnagyobb műfaji változatosságot, a legnagyobb számokat. A legek azt a jól ismert folyamatot illusztrálták, amelyet az eleve öröklött hírnévvel bíró, de a média hírnevet generáló folyamatának kitett szereplő esetében a halál utáni intenzív legendaképzést jelenti.

A „média eszköze”:

1) **Egerszegi Krisztina** úszónőként vált ismertté, de a lapokban alig jelent meg róla írás, mindez pedig abból is eredeztethető, hogy nem akart nyilatkozni, nem volt számára fontos a nyilvánosság. Bár a funkcionális tevékenységéről a média figyelme a magánélete felé fordult, ez alig kaphatott felületet. A média eszközei csoportba soroltam be, mert ugyan mutatkozott rá igény, de nem vett részt a média munkájában. Pusztán azért szerepelt, mert ismert volt.

2) **Kulcsár Anita** bár a magyar válogatott egyik legeredményesebb játékosa volt, csak közvetlenül halála után jelent meg egy jegyzet, de annak sem ő volt az egyedüli témája. Éppen ezért mivel sem teljesítményével, sem magánéletével nem tudta magára vonni a figyelmet, a média eszközeként kezelem.

3) **Eilika hercegnő** önmagában nem tematizálódott a lapokban, megjelenítése csak férje, Habsburg György kontextusában értelmezhető. Rövid és kevésbé intenzív jelenlét jellemezte,

a reprezentáció nem volt érdekelt abban, hogy a közelebb kerüljön az olvasókhöz: a távolság így megmaradt közte és a fogyasztók között. Mivel ő maga nem vett részt a hírgenerálásban, ezért a média eszközei csoportba soroltam.

Az elemzésből látszik, hogy az iménti kategorizálás nem lehet általános érvényű pusztán az alapján, hogy mi volt az adott hírességről megjelent cikkek fő témája – a női magazinok kedvelt témája egyébként is a magánélet. A híres emberekről szóló elbeszélések összetettek. Bár kutatásom nem teljes, és érdemes lenne az elemzést kiterjeszteni további szempontokkal, illetve a híresség vizsgálatát további magazinok esetében elvégezni, de bízom benne, hogy a dolgozat elején feltett kérdésekre sikerült választ találnom, ami bizonyítja azt is, hogy a sztárok milyen fontos és elemzésre méltó szerepet játszanak életünkben.

7. ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra	A mintában szereplő sztárterületek megoszlása/db	35
2. ábra	A 15 sztár és megoszlásuk a teljes mintában/db	36
3. ábra	A Rúzsa Magdolnához köthető 32 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 212 között	44
4. ábra	A Rúzsa Magdolnához köthető cikkek műfaji megoszlása	47
5. ábra	A Rúzsa Magdolnához köthető cikkek fő témáinak megoszlása	50
6. ábra	Rúzsa Magdolna szerepeinek megoszlása/cikk	56
7. ábra	A Cserhádi Zsuzsához köthető 20 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	67
8. ábra	A Cserhádi Zsuzsához köthető cikkek műfaji megoszlása	69
9. ábra	A Cserhádi Zsuzsához köthető cikkek fő témáinak megoszlása	72
10. ábra	Cserhádi Zsuzsa szerepeinek megoszlása/cikk	76
11. ábra	A Whitney Houstonhoz köthető 44 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	85
12. ábra	A Whitney Houstonhoz köthető cikkek műfaji megoszlása	87
13. ábra	A Whitney Houstonhoz köthető cikkek fő témáinak megoszlása	90
14. ábra	Whitney Houston szerepeinek megoszlása/cikk	95
15. ábra	Az Albert Györgyihez köthető 31 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	110
16. ábra	Az Albert Györgyihez köthető cikkek műfaji megoszlása	111
17. ábra	Az Albert Györgyihez köthető cikkek fő témáinak megoszlása	117
18. ábra	Albert Györgyi szerepeinek megoszlása/cikk	117
19. ábra	Az Ördög Nórához köthető 45 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	126
20. ábra	Az Ördög Nórához köthető cikkek műfaji megoszlása	127
21. ábra	Az Ördög Nórához köthető cikkek fő témáinak megoszlása	131
22. ábra	Ördög Nóra szerepeinek megoszlása/cikk	134
23. ábra	Az Oprah Winfreyhez köthető 10 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	142
24. ábra	Az Oprah Winfreyhez köthető cikkek fő témáinak megoszlása	145
25. ábra	Oprah Winfrey szerepeinek megoszlása/cikk	147
26. ábra	A Dobó Katához köthető 48 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	157

27. ábra	A Dobó Katához köthető cikkek műfaji megoszlása	158
28. ábra	A Dobó Katához köthető cikkek fő témáinak megoszlása	161
29. ábra	Dobó Kata szerepeinek megoszlása/cikk	165
30. ábra	A Törőcsik Marihoz köthető 34 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	172
31. ábra	A Törőcsik Marihoz köthető cikkek műfaji megoszlása	173
32. ábra	Az Törőcsik Marihoz köthető cikkek fő témáinak megoszlása	176
33. ábra	Törőcsik Mari szerepeinek megoszlása/cikk	178
34. ábra	A Marilyn Monroehoz köthető 64 cikk megjelenésének intenzitás 1990 és 2012 között	185
35. ábra	A Marilyn Monroehoz köthető cikkek műfaji megoszlása	186
36. ábra	A Marilyn Monroehoz köthető cikkek fő témáinak megoszlása	188
37. ábra	Marilyn Monroe szerepeinek megoszlása/cikk	192
38. ábra	Az Eilika hercegnőhöz köthető 12 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	202
39. ábra	Az Eilika hercegnőhöz köthető cikkek műfaji megoszlása	204
40. ábra	Eilika hercegnő szerepeinek megoszlása/cikk	206
41. ábra	A Katalin hercegnéhez köthető 40 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	214
42. ábra	A Katalin hercegnéhez köthető cikkek műfaji megoszlása	215
43. ábra	A Katalin hercegnéhez köthető cikkek fő témáinak megoszlása	220
44. ábra	Katalin hercegné szerepeinek megoszlása/cikk	224
45. ábra	A Diana hercegnéhez köthető 194 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	232
46. ábra	A Diana hercegnéhez köthető cikkek műfaji megoszlása	233
47. ábra	A Diana hercegnéhez köthető cikkek fő témáinak megoszlása	238
48. ábra	Diana hercegné szerepeinek megoszlása/cikk	250
49. ábra	Az Egerszegi Krisztináról megjelent 13 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	265
50. ábra	Az Egerszegi Krisztinához köthető cikkek műfaji megoszlása	266
51. ábra	Az Egerszegi Krisztinához köthető cikkek fő témáinak megoszlása	268
52. ábra	Egerszegi Krisztina szerepeinek megoszlása/cikk	269
53. ábra	Az Anna Kurnyikováról megjelent 8 cikk megjelenésének intenzitása 1990 és 2012 között	284
54. ábra	Az Anna Kurnyikovához köthető cikkek műfajainak megoszlása	286
55. ábra	Az Anna kurnyikovához köthető cikkek fő témáinak megoszlása	288

56. ábra	A sportolónőkről megjelent cikkek száma (Egerszegi Krisztina, Anna Kurnyikova és Kulcsár Anita kivételével) a <i>Nők Lapja</i> , a <i>Meglepetés</i> és a <i>Kiskegyed</i> magazinban n= 329	303
57. ábra	A 3 magazinban megjelent sportágak, számszerűsítve	304-306

8. TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat	A <i>Nők Lapja</i> , a <i>Kiskegyed</i> és a <i>Meglepetés</i> megjelenésenkénti átlag példányszám (db) MATESZ	32
2. táblázat	A szövegek formai jellemzőinek elemzéséhez használt táblázat	37
3. táblázat	A szövegek tartalmi jellemzőinek elemzéséhez használt táblázat	37
4. táblázat	A fotók elemzéséhez használt táblázat	38
5. táblázat	Whitney Houston, Rúzsa Magdolna és Cserhádi Zsuzsa általános jellemzői (1990-2012)	41
6. táblázat	A Rúzsa Magdolnáról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	59
7. táblázat	A Cserhádi Zsuzsáról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	79
8. táblázat	A Whitney Houstonról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	97
9. táblázat	A 3 énekes jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján	103
10. táblázat	Albert Györgyi, Ördög Nóra és Oprah Winfrey általános jellemzői	107
11. táblázat	Az Albert Györgyihez köthető cikkekben megjelenő szereplők	119
12. táblázat	Az Albert Györgyiről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	120
13. táblázat	Az Ördög Nórához köthető cikkekben megjelenő szereplők	134
14. táblázat	Az Ördög Nóráról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	136
15. táblázat	Az Oprah Winfreyhez köthető cikkekben megjelenő szereplők	147
16. táblázat	Az Oprah Winfreyről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	148
17. táblázat	A 3 televíziós műsorvezető jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján	152
18. táblázat	Dobó Kata, Törőcsik Mari és Marilyn Monroe általános jellemzői	155
19. táblázat	A Dobó Katáról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	168
20. táblázat	A Törőcsik Mariról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	181
21. táblázat	A Marilyn Monroeról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése	194

	során kapott eredmények	
22. táblázat	A 3 színésznő jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján	198
23. táblázat	Eilika Oldenburgi hercegnő, Katalin hercegné és Diana hercegnő általános jellemzői	200
24. táblázat	Az Eilika hercegnőről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	209
25. táblázat	A Katalin hercegnéhez köthető cikkekben megjelenő szereplők	224
26. táblázat	A Katalin hercegnéről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	226
27. táblázat	A Diana hercegnéről szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	257
28. táblázat	A hercegnők jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján	261
29. táblázat	Egerszegi Krisztina, Kulcsár Anita és Anna Kurnyikova általános jellemzői	263
30. táblázat	Az Egerszegi Krisztináról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	272
31. táblázat	Az Anna Kurnyikováról szóló cikkekhez tartozó fotók elemzése során kapott eredmények	293
32. táblázat	A sportolónők jellemzői az elemzett szövegek és fotók alapján	298
33. táblázat	Az 1990 és 2012 közötti időszak alatt azonosított sportolók és megjelenési számuk	304
34. táblázat	A 15 híresség besorolása	310

9. MELLÉKLET

1. Melléklet. *Sunday Mirror*. *Diana dead*. 1997.08.31. *Mirror*.
<https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/princess-dianas-death-anniversary-christ-1291823>. 2019.03.15.

SUNDAY
Mirror
August 31, 1997 60p

SPECIAL EDITION

DIANA DEAD

**Dodi killed too
in Paris pile-up**

DEAD: Diana

By Millicent Brown

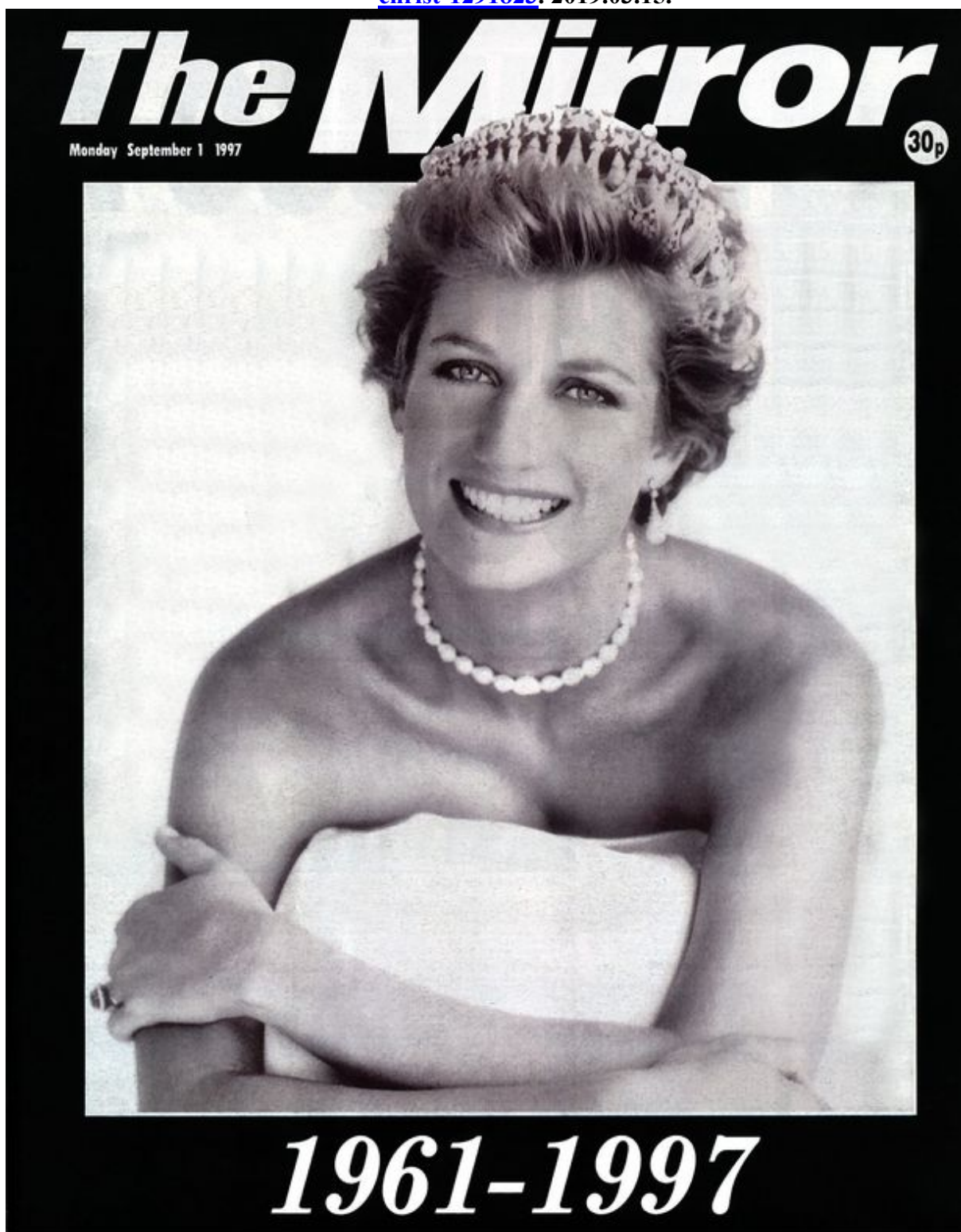
PRINCESS Diana and her lover Dodi Fayed were killed early today in an horrific car crash in Paris.

Shocked eyewitnesses told how the inside of their limo was "full of blood" after the smash in a road tunnel, and how Dodi had been unsuccessfully given heart massage.

First reports said the couple's car could have been speeding to get away from pursuing paparazzi photographers who were trying to get pictures of them. The tragic couple had

Turn to Page 2

2. Melléklet. *The Mirror*. 1961-1997. 1997. szeptember 1. Mirror.
<https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/princess-dianas-death-anniversary-christ-1291823>. 2019.03.15.

3. Melléklet. *The Mail*. Diana very grave after car crash. 1997. augusztus 31. Mail online. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-4805752/How-Diana-s-final-days-changed-British-life-forever.html>. 2019.03.15.

The **Mail** AUGUST 31, 1997 85p
ON SUNDAY

4am: Tragedy for Princess as Dodi is killed

DIANA VERY GRAVE AFTER CAR CRASH

RESCUED: Diana was pulled dazed and bleeding from the wreckage

Mail on Sunday Reporters

PRINCESS Diana was seriously injured and her boyfriend Dodi Fayed killed in a Paris car crash during a high-speed chase early today.

She is in an intensive care unit with the British Ambassador anxiously awaiting news about her condition.

Diana was found slumped in the back passenger

Continued on Page 2

© PHILIP IDE

4. Melléklet. *The New York Times*. Diana Killed in a Car Accident in Paris. 1997. augusztus 31. Twitter.

<https://twitter.com/nytarchives/status/638337723703627776>. 2019.03.15.

"All the News That's Fit to Print"

The New York Times

Late Edition
New York: Today, mostly sunny and pleasant. High 83. Tonight, tranquil. Low 68. Tomorrow, ample sun, warmer, more humid. High 88. Yesterday, high 79, low 63. Details, page 32.

VOL. CXLVI . . . No. 50,901   Copyright © 1997 The New York Times   NEW YORK, SUNDAY, AUGUST 31, 1997   \$2.50

In Bronx Club, Welfare Mothers Prepare for Jobs, and Then Wait

By RACHEL L. SWARNS

Linda Bailey walked nervously into the world of work, smoothing the wrinkles in her cream pants suit, fiddling with the pearls around her neck, reading and rereading her crisp new résumé and imagining that she belonged in the crush of professional women in midtown Manhattan.

Then she swung back to reality and her brittle confidence cracked.

The suit was the only one she owned. The two dollars in her wallet had to last for two days. She had promised her sons silent ice creams and the world "once Mommy has work." But Ms. Bailey has not worked in eight years. Ms. Bailey is on welfare. And on days like these, she fears she will never escape the dole.

"Sometimes I think these people got all the jobs," said Ms. Bailey, 33, dazed by the throngs of workers shoving past as she hawked her résumé from office to office. "Will there be any jobs for me?"

New York City is pushing thousands of anxious welfare mothers into the job market for the first time in years, sending them to job readiness programs to learn to dress professionally, to write résumés, to give an employer a firm, confident handshake and to believe in the process.

U.S.-MEXICO STUDY SEES EXAGGERATION OF MIGRATION DATA

JOINT SCRUTINY IS A FIRST

Elusive Statistic on Increase in Yearly Mexican Influx Lowered to 105,000

By SAM DILLON

MEXICO CITY, Aug. 30 — The first formal migration study to be sponsored by the American and Mexican Governments has concluded that the number of undocumented Mexican workers who have settled in the United States in this decade is far lower than some politicians have suggested, only about 105,000 a year.

Drawn from a two-year analysis of American and Mexican census and other data, the figure is the first authoritative estimate of the net annual flow of illegal Mexican workers into the United States, which has been an elusive statistic at the center of political and academic dispute on both sides of the border.

During the last Presidential campaign, the United States Government

Diana Killed in a Car Accident in Paris

In Flight From Paparazzi — Friend Dies

By CRAIG R. WHITNEY

PARIS, Sunday, Aug. 31 — Diana, the Princess of Wales, was killed shortly after midnight today in an automobile accident in a tunnel by the Seine. The accident also killed Emad Mohammed al-Fayed, the Harrods heir, and their driver, the police said.

Diana's death was announced this morning by the Interior Minister, Jean-Pierre Chevènement. She died after being hospitalized in intensive care at the Pitié-Salpêtrière Hospital in southeast Paris.

A bodyguard was seriously injured, according to a police spokesman.

"The car was being chased by photographers on motorcycles, which could have caused the accident," a spokesman for the Prefecture of Police said. Several motorcyclists were detained for questioning after the crash. Reuters reported, quoting police officials.

The Princess, 36, was divorced from Prince Charles, the Prince of Wales and heir to the British throne.

U.S. Is Seeking More Influence

Librado Romero/The New York Times

Linda Bailey, 33, seeking job leads in a work-readiness program.

5. Melléklet. *Daily News*. Diana dead. 1997. augusztus 31. Pinterest.

<https://www.pinterest.ca/pin/485051822361974246/?lp=true>. 2019.03.15.

RACING * * * * * FINAL

DAILY NEWS

\$1.50   http://www.msnynewyork.com   NEW YORK'S HOMETOWN NEWSPAPER   Sunday, August 31, 1997

DIANA DEAD

Princess, boyfriend killed in Paris paparazzi car chase

Dodi Al-Fayed

NINE PAGES OF STORIES BEGIN ON PAGE 2

Mai számunkban
5 oldalas
összeállítás
a párizsi
drámáról

Blikk

FÜGGETLEN SZINES NAPILAP

1997. SZEPTEMBER 1., NETÓ • 16.200 SZÁM • Ár: 300 Ft • 4,50 Ft db • 44 Ft
BUDAPEST 104 ROBERT KÁROLY KÖRT 61-65. • TELEFON: 463-6200 • FAX: 463-6204

Fotósok hajszolták a szerelmeseket

Lady Di borzalmas halála

Az egész világ gyászolja

PÁRIZS – Diana (36) walesi hercegnő a legkedveltebb brit személyiségként tartozott. Amikor elvált Károly hercegtől, tulajdonképpen lemondott arról, hogy egy nap királyné legyen. A sors viszont, hogy akkor ragadta el a halál, amikor Dodi al-Fayed (42) olábia tulajdonos életre lehódóságos pillanattal élvezte.

Vasárnapra, virradásra, nem sokkal ejtett után Diana és barátja vidáman szálltak be a párizsi Ritz Hotel előtt – amely egyébként Al-Fayed apjának tulajdona – a szalonda Mercedesébe. Az autót kika-

nyarodott a Vendôme tere nyakukban a motoros fotóriporterekkel, akik útközbe veték a fekete autót.

A Pont de l'Alma alagútjába érve már közel 150 kilométerórás sebességgel száguldozott az autó, a paparazzikát nem tudták leírni. A sofőr valószínűleg elvesztette az irányítást a jármű felett, és teljes sebességgel az alagút egyik betonoszlopának csapódott.

2. oldal

Az összeroncsolódott Mercedes 600-asból egyóránnyi munka után szabadították ki az éleveszélyesen sérült Dianát

A hercegnő, akit az egész világ szeretett: 3. és 8–9. oldal

7. Melléklet. Berta Bernadett: Rúza Magdi: Mosolyogva ébred párja mellett.
Kiskegyed. 2008.17. évfolyam 35. szám. címlap.

10. BIBLIOGRÁFIA

- Adorno, Theodor W.: *A művészet és a művészetek: irodalmi és zenei tanulmányok*. Budapest: Helikon Kiadó, 1998. 377- 434.
- Alberoni, Francesco: *The Powerless Elit: Theory and Sociological Research on the Phenomenon of the Stars*. In: Marshall, P. David (szerk.): *The Celebrity Culture Reader*. New York: Routledge, 2006. 108-123.
- Andok Mónika: *A sajtóhírek a tudományos diskurzusban*. In: Petőfi S János, Békési Imre, Vass László (szerk.): *Szemiotikai szövegtan XIV.: A szövegtani kutatás általános kérdései; Kép és szöveg: Kommunikáció a médiában*. Szeged: JGYTF Kiadó, 2001. 109-137.
- Andor László: *A thatcherizmus és öröksége*. *Múltunk*, 2002/3-4. 109-137.
- Andrews, David L. – Jackson, Steven J.: *Sports Stars. The Cultural Politics of Sporting Celebrity*. London: Routledge, 2001.
- Angelusz Róbert – Tardos Róbert – Terestyéni Tamás: *Média, nyilvánosság, közvélemény – Szöveggyűjtemény*. Budapest: Gondolat Kiadó, 2007.
- Arany Lajos: *Szent hír és szabad vélemény: sajtóműfaj-elmélet*. Debrecen: Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola, 2004.
- Argejő Éva: *Hímnem, nőnem: A médium nem semleges*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 1998.
- Bajomi-Lázár Péter: *Hírközlés tegnap és ma*. *Médiakutató* 10. évfolyam 3. szám. 2009. ősz. 14-147. https://mediakutato.hu/cikk/2009_03_osz/10_hirkozles. 2020. 05. 20.
- Bak Ivett: *A hírességek szerepe a mindennapi életben*. *Kritika*, 2012. 7-8. szám. 2-7.

- Bak Ivett: *Sztárkultusz régen és ma: a múlt hősei és a modern sztárok*. Médiakutató, 2013 tavasz. 97-100.
- Balogh Gyöngyi – Király Jenő: „Csak egy nap a világ...”: *A magyar film műfaj- és stílustörténete 1929-1936*. Budapest: Magyar Filmintézet, 2000.
- Barbas, Samantha: *Movie Crazy: Fans, Stars, and the Cult of Celebrity*. New York: Palgrave Macmillan, 2001.
- Bárczi Géza – Országh László: *A magyar nyelv értelmező szótára*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1959-1962. V. kötet.
- Béres Zsuzsa: *A királyi család fogságában. A Diana-mítosz*. Rubicon, 2007. 18. évfolyam 8. szám. 14-23.
- Bird, Donald Allport: *A Theory for Folklore in Mass Media: Traditional Patterns in the Mass Media*. Southern Folklore Quarterly, 1976. 285-305.
- Bruun, Hanne: *The Aesthetics of the Television Talk Show*. In: Agger, G. & Jensen, J. (szerk.): *The Aesthetics of Television*. Denmark: Aalborg University Press, 2001. 229–255.
- Bruun, Hanne: „Global Genre and the Complexity of Proximity”. In: Hjarvard, S. (szerk.): *Media in a Globalized Society*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press, 2003. 129–158.
- *Beszámoló a Magyar Televízió Zártkörűen Működő Részvénytársaság 2007. éves gazdálkodásáról*. (Összefoglaló). Budapest: 2007.
- Bodnár István: *Társadalmi diskurzus a női sportról a múlt század első felében*. In: Földesiné Sz. Gy. – Gál A. (szerk.): *Sport és társadalom*. Budapest: MSTT, 2003.
- Boorstin, Daniel J.: *From Hero to Celebrity: The Human Pseudo-Event*. In: Marshall, P. David (szerk.): *The Celebrity Culture Reader*. New York: Routledge, 2006. 72-90.

- Boorstin, Daniel J.: *The Image. Guide to Pseudo-Events in America*. New York: Atheneum, 1982.
- Boyed-Barret, Oliver – Newbold, Chris: *Approaches to Media. A reader*. London: Bloomsbury Academic, 1995.
- Braudy, Leo: *The Frenzy of Renown: Fame and its History*. New York and Oxford: Oxford University Press, 1986.
- Brown, William J. – Basil, Michael D. – Bocarnea, Mihai C.: *Social Influence of an International Celebrity. Responses to the Death of Princess Diana*. Journal of Communication, 2003. 587-605.
- Buda Béla: *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei*. Budapest: Animula Kiadó, 1986. 164-177.
- Buzinkay Géza: *A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig*. Budapest: Wolters Kluwer, 2016.
- Buzinkay Géza: *Bulvárlapok a pesti utcán*. Budapesti Negyed, 1997. V. évfolyam II-III. szám, nyár-ősz, <https://epa.oszk.hu/00000/00003/00014/buzinkay.htm>.
- Buzinkay Géza: *Kis magyar sajtótörténet*. Budapest: Haza és Haladás Alapítvány, 1993.
- Buzinkay Géza: *Magyar hírlaptörténet 1848-1918*. Budapest: Corvina Kiadó, 2008.
- Cashmore, Ellis: *Celebrity/Culture*. Abington: Routledge, 2006.
- Creedon, Pamela J.: *Women, Media and Sport. Creating and Reflecting Gender Values*. In.: Creedon, Pamela J.: *Women, Media and Sport*. California: Sage, 1994.
- Császi Lajos: *A média rítusai*. Budapest: Osiris Kiadó, 2002. 86-138.
- Császi Lajos: *A média szimbolikus ceremóniái*. JEL-KÉP, 2001/1. 3-18.

- Császi Lajos: *A média tabloidizációja és a nyilvánosság átalakulása*. Politikatudományi Szemle, 2003. II. szám. 157-172.
- Császi Lajos: *A morál kulturális szociológiája és a média*. Szociológiai Szemle, 1999. (4): 59–43.
- Császi Lajos: *A Mónika-jelenség kulturális szociológiája*. Budapest-Pécs: Gondolat Kiadó, 2011.
- Császi Lajos: *A televíziós talk show története és műfaji sajátosságai*. Médiakutató, 2008 tavasz. 1. szám. 17-30.
- Császi Lajos: *Tévé-erőszak és populáris kultúra, a krimi mint morális tanmese*. Replika, 1999. 35. 21-41.
- Csatári Bence: *A Kádár-rendszer könnyűzenei politikája*. Budapest: ELTE-BTK, 2007.
- Csepeli György: *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó, 2006.
- Citton, Yves: *Médiarchie*. Paris: Seuil, 2017.
- Dayan, Daniel – Katz, Elihu: *Media Events: The Live Broadcasting of History*. Harvard University Press, 1992.
- Doss, Erika: *Elvis Culture: Fans, Faith and Image*. University Press of Kansas, 1999.
- Dyer, Richard: *Stars*. London: British Film Institute, 1998.
- Dyer, Richard: *Stars as Images*. In: Marshall, P. David (szerk.): *The Celebrity Culture Reader*. New York and London: Routledge, 2006. 153-177.
- Eitzen, S. – Baca Zinn, M.: *The Deathletization of Women: The Naming and Gender Making of Collegiate Sport Teams*. Sociology of Sport Journal, 1989. 362-370.
- Erdősi Boda Katinka: *Zene és kommunikáció*. Parlando, 2014. 3. szám.

- Fiske, John: *Popularity and the Politics of Information*. In: Dahlgren, Peter and Sparks, Colin (szerk.): *Journalism and Popular Culture*. Newbury Park, CA: Sage, 1992.
- Gál Andrea – Kovács Árpád – Velencei Attila: *Sport, gender és média: A női és férfi sportolók megjelenítése a sajtóban*. Szociológiai Szemle, 2008. 3. 32–60.
- Gáldiné Gál Andrea: *Sport és társadalmi nem a 21. század elején a média tükrében Magyarországon*. Budapest: Semmelweis Egyetem, 2007.
- Gálik Mihály – Urbán Ágnes: *Bevezetés a médiagazdaságtanba*. Budapest: Aula Kiadó, 2008.
- Gamson, Joshua: *Claims to Fame: Celebrity in Contemporary America*. University of California Press, 1994.
- Gamson, Joshua: *The Assembly Line of Greatness: Celebrity in Twentieth-Century America*. Critical Studies in Mass Communication, 1999. 1-24.
- Gaszó Ferenc – Laki László: *Fiatalok az újkapitalizmusban*. Budapest: Napvilág Kiadó, 2004. 216.
- Gerbner, George: *A média rejtett üzenete – Válogatott tanulmányok*. Budapest: Osiris Kiadó, MTA-ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport, 2000.
- Giles, David: *Illusions of Immortality: A Psychology of Fame and Celebrity*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2000.
- Giles, David: *The Quest for Fame*. In: Marshall, P. David (szerk.): *The Celebrity Cultere Reader*. New York and London: Routledge, 2006. 470-487.
- Gömzsik Anikó: *Médiaelmélet*. Az Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultása képzési kínálatának bővítése, fejlesztése, 2004.
- Glynn, Kevin: *Tabloid Culture*. Durham: Duke University Press, 2000.

- Goffman, Erving: *Gender Advertisement*. New York: Harper and Row, 1976.
- Guld Ádám: *A Madonna-jelenség és a sztárság konstituálódása a posztmodern médiában*. Médiakutató, 2009. tavasz. 17-29.
- Gulyás Ágnes: *Bulvárlapok a rendszerváltás utáni Magyarországon*. Médiakutató, 2000. I. évfolyam I. szám. 18-32.
- Gulyás, Ágnes: „*The Development of the Tabloid Press in Hungary*”. In: Sparks, Colin and Tulloch, John (szerk.): *Tabloid Tales: Global Debates Over Media Standards*. Oxford: Rowman and Littlefield, 2000. 111-128.
- György Péter: *Digitális éden*. Budapest: Magvető, 1998.
- György Péter: *Zámbó Jimmy és kora*. Élet és Irodalom, 2001. XLV. évfolyam, 2. szám. 5-78.
- Hankiss Elemér: *Élet és halál a bulvársajtóban: Szempontok a fogyasztói civilizáció elemzéséhez*. In: Gombár Csaba és Volosin Hédi (szerk.): *A kérdéses civilizáció*. Budapest: Korridor-Helikon, 2000. 151-212.
- Haraszi Adrienn – Tömör Ágnes: *Mit közvetítenek a női magazinok 2012-ben?: A Nők Lapja, a Kiskegyed, az Éva és a Cosmopolitan magazinok 2012-es évfolyamának tartalomelemzése*. KAPOCS, 2013. tél. 12. évfolyam, 4. szám. 59. lapszám. 14-21.
- Harris, J. – Clayton, B.: *Feminity, Masculinity, Physicality and the English Tabloid Press: The Case of Anna Kournikova*. International Review for the Sociology of Sport, 2002. 37 (3–4): 397–414.
- Hartai László: *Médiaesemény-esettanulmányok*. Budapest: Wolters Kluwer, 2015.
- Holbach, P.H.: *Szentelek képtára avagy vizsgálata a kereszténység által tisztelt és példaképpül állított személyek szellemének, magatartásának, elveinek és érdemeinek*. Budapest: Kossuth könyvkiadó, 1966.

- Holmes, Sue and Redmond, Sean: *Framing Celebrity*. London: Routledge, 2006.
- Horányi Özséb – Szabó Levente: *A kommunikáció ágenséről*. In: Horányi Özséb (szerk.): *A kommunikáció mint participáció*. AKI-Typotex, Budapest, 2006. 184.
- Horváth Sándor: *Sztárok a tömegkultúrában*. In: Daubner Katalin, Horváth Sándor, Petró Katalin (szerk.): *Kultúra-gazdaságtani tanulmányok*. AULA, 2000.
- Huszár Ágnes: *A magyar nyelven megjelenő női lapok emberképe*. In: Pécsi Tudományegyetem: Társadalmi Nemek Tudománya Interdiszciplináris eFolyóirat. 2. évfolyam 2. szám. 2012. szeptember. 46. http://tntefjournal.hu/vol2/iss2/04_huszar.pdf. 2020. 05. 20.
- Illouz, Eva: *Oprah Winfrey and the Glamour of Misery*. New York: Columbia University Press, 2003.
- Illouz, Eva: *Reinventing the Liberal Self: Talk Shows as Moral Discourse*. In: Brown, Richard H. (szerk.): *The Politics of Selfhood*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2003. 109–146.
- Imre Anikó: *A posztoszocialista valóság(-show), avagy mit tanulhatunk Győzikétől?* Médiakutató, 2009 ősz. 131-138.
- Incze Kinga: *Magyarországi Médiaipiaci körkép 2008*. Budapest: Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet, 2009. 42. szám.
- Jeki Gabriella: *Öt dolog, amit nem tudtunk Marilyn Monroe-ról*. Múlt-kor történelmi magazin, 2018. június 1.
- Jenei Ágnes: *Miből lesz a hír?* Médiakutató, 2001. nyár. 3. szám. 22-40. https://mediakutato.hu/cikk/2001_02_nyar/02_mibol_lesz_a_hir. 2020. 05. 29.
- Kálai Sándor: *Irodalom és médiakultúra*. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2019. 7-24.

- Kapitány Gábor - Kapitány Ágnes: *A tömegkommunikáció szimbolikus üzenetei*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó, 2006.
- Klam, Julie: *The Stars In Our Eyes*. New York: Riverhead Books, 2017.
- *Lady Di. borzalmas halála*. 1997. szeptember 1. Blikk. címlap.
- Langer, John: *Tabloid Television*. London: Routledge, 1998.
- Langer, John: *Televisions Personality System*. In: Marshall, P. David (szerk.): *The Celebrity Culture Reader*. New York: Routledge, 2006. 181-196.
- László G. Gerzson: *Sztárcsinálók?* Médiakutató, 2008 ősz. 69-72.
- Luhmann, Niklas: *A tömegmédiá valósága*. Budapest: Gondolat Kiadó, 2011.
- Margit Patrícia: *A nők reprezentációja*. Médiakutató, 2002 ősz. 81-96.
- Margry, Peter Jan: *The Pilgrimage to Jim Morrison's Grave at Père Lachaise Cemetery: The Social Construction of Sacred Space*. In: Margry, Peter Jan (szerk.): *Shrines and Pilgrimage in the Modern World: New Itineraries into the Sacred*. Amsterdam: University Press, 2008.
- Máriás Endre: *Kik a sztárok?* In: Tóth Lívia: *Kompravaló*. Zenta: Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, 2009. 101-108.
- Marshall, P. David: *The Meanings of the Popular Music Celebrity. The Construction of Distinctive Authenticity*. In: Marshall, P. David (szerk.): *The Celebrity Culture reader*. New York: Routledge, 2006. 196-222.
- McCombs, Maxwell E. – Shaw, Donald L.: *The Agenda-Setting Function of Mass Media*. Austin: University of Texas, 1972. 176-187.
- McQuail, Denis: *A tömegkommunikáció elmélete*. Budapest: Osiris Kiadó, 2003.
- Mendelson, Andrew L.: *The International Encyclopedia of Journalism Studies*, 2019.

- Mohai István: *Tipográfiai alapismeretek*. Székesfehérvár: Pannon Egyetem Kihelyezett Képzési Hely, 2006.
- Molnár Győző: *A nemek reprezentációja a magyarországi nyomtatott médiumokban*. Magyar Edző, 1998. 24-26.
- Morin, Edgar: *Les stars*. Paris: Seuil, 1972.
- Morin, Edgar: *L'Esprit du temps*. Paris: Grasset, 1975.
- Mrs. White Media Consulting Kft.: *Magyarországi médiapiaci körkép*. Budapest: Médiateanács Médiatudományi Intézet, 2013. 1. félév.
- Munk Veronika: *Roma sztárok médiareprezentációja Magyarországon*. Budapest: Eötvös Lóránd Tudományegyetem, 2013.
- Munk Veronika: *Sztárság, elméletben*. Médiakutató, 2009 tavasz. 7-16. https://mediakutato.hu/cikk/2009_01_tavasz/01_sztarsag_elmeletben. 2020. 05. 29.
- Myat Kornél: *Médiaelméletek- és a késő-modern médiakörnyezet*. Médiakutató, 2010 nyár. 47-63.
- Nagy Olga: *A mítoszok nem halnak meg*. Budapest: Holnap Kiadó, 1999. 154-181.
- Nagydiósi Gézané: *Magyarországi női lapok a XIX. század végéig*. In.: Országos Széchenyi Könyvtár évkönyve, 1957. 193-229.
- Naomi Wolf: *A szépség kultusza*. Debrecen: Csokonai Kiadó, 1999.
- Németh Tibor Máté – Tóth Péter István: *A celebek szerepe*. Médiakutató, 2009 nyár. 85-92.
- *Neotelevízió: válság vagy megújulás? Császi Lajossal és Siklaki Istvánnal Jenei Ágnes beszélgetett*. Médiakutató. 7. évfolyam 1. szám. 39-53. https://mediakutato.hu/cikk/2006_01_tavasz/03_neotelevizio/. 2020. 05. 20.

- Nógrádi Gergely: *Hogyan csináljunk Pavarottit?: A sztármenedzselés kézikönyve*. Budapest: Presskontakt Bt, 2004.
- Nógrádi László: *A mese*. Budapest: Magyar Gyermektanulmányi Társaság, 1917. 35-38.
- Papp Richárd: *Sámán vagy showman?: Jim Morrison mítosza*. Replika, 2012/3. 53-65.
- Pataki Ferenc: *A tömegek évszázada. Bevezetés a tömeglélektanba*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.
- Pinkerton, Lee: *The Many Faces of Michael Jackson*. Omnibus Pr & Schirmer Trade Books, 1998.
- Povedák István: *A szeretet apostola: Szekuláris zarándoklatok és sztárkultusz a poszt-szocialista Magyarországon*. Ethnographia, 2008. (2-3). 133-158.
- Povedák István: *Hősök és sztárok*. Budapest: Eötvös Lóránd Tudományegyetem, 2009.
- Radics Vilmos: *Képszerkesztés, sajtófotó*. Budapest: Magyar Újságírók Országos Szövetsége, 1983.
- Radics Vilmos és Ritter Aladár: *Laptervezés tipográfia*. Budapest: Magyar Újságírók Országos Szövetsége, 1975.
- Rojek, Chris: *Celebrity*. London: Reaktion Books, 2001.
- Rose, Gillian: *Tartalomelemzés – megszámloljuk, amit lát(ni vélünk)*. In: Blaskó Ágnes- Margitházi Beja: *Szöveggyűjtemény*. Budapest: Typotex, 2010. 391-410.
- Schickel, Richard: *Intimate Strangers: The Culture of Celebrity in America*, Chicago: Ivan R. Dee, 1985.

- Silverstone, Roger: *Miért van szükség a média tanulmányozására?*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2008.
- Sontag, Susan: *A fényképezésről*. Budapest: Európa, 2010.
- Soósné Dr. Faragó Magdolna: *Mentálhigiénés pedagógiai szociálpszichológiai fogalomtár*. Budapest: Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, 2003.
- Stark, Rodney – Bainbridge, William Sims: *A Theory of Religion*. New York: Rutgers University Press, 1987.
- Svennik Hoyer: *Média a harmadik évezred küszöbén*. Médiakutató 5. szám. 2001. tél. 23-38.
https://mediakutato.hu/cikk/2001_04_tel/02_media_a_harmadik_evezred_kuszoben.
2020. 05. 20.
- Szabó Alpár: *A napilap tipográfiai jellegzetességei*. Budapest: Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.
- Szabó Orsolya: „Egy izig-vérig amerikai lány” (*Catherine Cambridge-i hercegné produkciója és recepciója a Vanity Fair és a People oldalain*). Alföld, 2013/10. 104-114.
- Szabó Orsolya: *Hercegnő a másik oldalon: Lady Diana a tabloidizáció és a társadalmi nemek változásának gyűjtőpontjában*. Alföld, 2011/9. 81-91.
- Szakadát István: *Új média, hálózati kommunikáció*. In: BME Média Oktató és Kutató Központjának honlapja. http://mokk.bme.hu/archive/szocjegyzet_newmedia. 2020. 05. 20.
- Szirmai Éva: *A sajtóműfajok elmélete*. Szeged: Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.
- Szvetelszky Zsuzsanna: *A pletyka*. Budapest: Fok-ta Bt, 2003.

- Timberg, Bernard: *Television Talk: A History of the Talk Show*. Austin: University of Texas Press, 2001.
- Tomlinson, John: „*And Besides, the Wench is Dead*” – *Media Scandals and the Globalization of Communication*. In: Lull, James –Hinerman, Stephen (szerk.): *Media Scandals*. New York: Columbia University Press, 1998. 71–72.
- Turner, Graeme: *Understanding Celebrity*. London: Sage Publications Ltd, 2014. 3-30.
- Turner, Graeme: *Tabloidization, Journalism and the Possibility of Critique*. Australia: *International Journal of Cultural Studies*, 1999. 2:59-76.
- Turnock, Robert: *Interpreting Diana. Television Audiences and the Death of a Princess*. British Film Institute, 2000.
- Urbán Ágnes: *Sportüzlet, média és társadalom*. JEL-KÉP, 1997. 1. szám. 15-23.
- Venczel Tímea: *A lapolvasási szokások változása 1990. és 1998. között*. In: Vásárhelyi Mária és Halmai Gábor (szerk.): *A nyilvánosság rendszerváltása*. Budapest: Új Mandátum, 1998.
- Vitéz Ferenc: *Hazudik-e a sajtófotó?* Médiakutató, 2012. nyár. 13. évfolyam 2. szám. 7-24.

Online források

- *Albert Györgyi élni akart, amikor meghalt*. 2008.10.05. Borsonline. <http://www.borsonline.hu/aktualis/albert-gyorgyi-elni-akart-amikor-meghalt-/2919>. 2020. 03. 28.
- *Álomgyár az ígéretek földjén: 120 éves Hollywood. 2007. január 31*. Múlt-kor történelmi magazin. <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=16311>. 2020. 05. 12.

- *Anna Kurnyikova.* Pinterest. <https://hu.pinterest.com/pin/247838785721180647/>. 2020. 04. 23.
- „*A saját szavam akkor vonom vissza, amikor akarom*” – könnyűzene a Kádár-korszakban. 2016. február 4. Múlt-kor Történelmi magazin. <https://mult-kor.hu/a-sajat-szavam-akkor-vonom-vissza-amikor-akarom---konnyuzene-a-kadar-korszakban-20160204?pIdx=2>. 2020. 05. 04.
- Bak Ivett: *Hogyan főzzünk celebet?: Azaz a hírességek előállítása, fogyasztása és kulturális jelentősége.* 2012. szeptember 10. HetedHÉTHATÁR. <http://hetedhethatar.hu/hethatar/?p=20119>. 2019. 01. 25.
- Barone Adam: *American Dream.* 2020. március 27. Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/a/american-dream.asp>. 2020. 05. 07.
- Batta Barnabás: *A luhmanni tömegmédiá-elmélet ismertetése.* 2009. január 11. Communicatio.hu. <http://communicatio.hu/doktoriprogramok/kommunikacio/belso/bevhumankomm/20082/luhmannnbattab.htm>. 2020. 05. 20.
- *Celebgyár lett a tévés tehetségkutatókból.* 2015.04.08. Origo. <https://www.origo.hu/teve/20150407-celebgyar-lett-a-teves-tehetsegkutatokbol.html>. 2020. 05. 04.
- *Daily News. Diana dead.* 1997. augusztus 31. Pinterest. <https://www.pinterest.ca/pin/485051822361974246/?lp=true>. 2019. 03. 15.
- Dobos Emese: *Divat és szépségideál. A 90-60-90 árnyékában: a női szépségideál 20–21. századi története.* 2014. február 15. KULTER. <http://kulter.hu/2014/02/divat-es-szepsegideal/>. 2020. 05. 04.
- Dobó Kata/*facebook*
- Dömötör Endre: *A megerősödés és megerősítés éve – A magyar popzene 1998-ban.* Recorder.

- https://recorder.blog.hu/2018/11/06/a_megerosodes_es_megerosites_eve_a_magyar_popezene_1998-ban. 2020. 05. 04.
- *Egerszegi Krisztina: Eldugtam a gyerekek elöl az érmeimet!*. 2012. augusztus 8. nlcafe.hu. <http://www.nlcafe.hu/ezvan/20120808/egerszegi-krisztina-interju/>. 2017. 04. 24.
  - *Felnőttkori rajongás pro és kontra*. 2018. augusztus 23. nőklapja. <https://www.noklapja.hu/test-es-lelek/2018/08/23/sztarom-a-parom-felnottkori-rajongas-pro-es-kontra/>. 2020. 05. 13.
  - Fóti Péter Csaba: *A magyar bulvár*. 2014. augusztus 20. PR Herald. <http://prherald.hu/a-magyar-bulvar-%E2%80%93-regen-es-ma/>. 2020. 05. 04.
  - Földvári Katalin: *Albert Györgyi: Talán eltűnök hirtelen*. Hetek. http://www.hetek.hu/hatter/200810/albert_gyorgyi_talan_eltunok_hirtelen. 2020. 03. 28.
  - Guld Ádám: *Ha keveset mutatunk magunkból, elfelejtenek, ha túl sokat, akkor megunnak*. 2019. május 10. HELLO, WMN! <https://wmn.hu/hello-wmn/50717-guld-adam-ha-keveset-mutatunk-magunkbol-akkor-elfelejtenek-minket-ha-tul-sokat-akkor-unalmassa-valunk--hello-wmn--bemelegites>. 2020. 05. 17.
  - Habik Erzsébet: *Iránytűjük a tízparancsolat - Eilika von Oldenburg a Habsburg-család mindennapjairól*. 2016.12.30. Szabad Föld. <https://szabadsfold.hu/csalad-otthon/iranytujuk-a-tizparancsolat-eilika-von-oldenburg-a-habsburg-csalad-mindennapjairol-263931/>. 2020. 04. 23.
  - *How the BBC website has changed over the past 20 years*. 2017. november 9. BBC News. <https://www.bbc.com/news/uk-41890165>. 2019. 01. 19.
  - Idegen Szavak Gyűjteménye. <https://idegen-szavak.hu/>. 2019. 03. 10.
  - *Iránytűjük a tízparancsolat – Eilika von Oldenburg a Habsburg-család mindennapjairól*. 2016. 12. 30. Szabad Föld. [https://szabadsfold.hu/csalad-](https://szabadsfold.hu/csalad-otthon/iranytujuk-a-tizparancsolat-eilika-von-oldenburg-a-habsburg-csalad-mindennapjairol-263931/)

otthon/iranytujuk-a-tizparancsolat-eilika-von-oldenburg-a-habsburg-csalad-mindennapjairol-263931/. 2020. 04. 26.

- *Katalin cambridgei hercegné.* 2020. április 22. Wikipedia. https://hu.wikipedia.org/wiki/Katalin_cambridge-i_hercegn%C3%A9. 2020. 04. 23.
- *Kate Middleton photos.* ZIMBIO. http://www.zimbio.com/pictures/_tmpDXpPE4B/Duchess+Cambridge+Hosts+Team+Heads+Together. 2017. 09. 23.
- Kertész Gábor: *Tehetségkutató műsorok- Népmesék a 3. évezredben.* 2009. Június 3. NLCAFÉ. https://www.nlcafe.hu/ezvan/20090603/tehetsegkutato_musorok_-_nepmesek_a_3_evezredben/. 2018. 07. 16.
- *Királyságok a mai Európában.* 2013. április 16. Múlt-kor Történelmi magazin. https://mult-kor.hu/20130201_kiralysagok_a_mai_europaban?print=1. 2020. 05. 04.
- *Kiskegyed.* Ringier Axel Springer. <http://www.ringieraxelspringer.hu/portfolio/magazines/kiskegyed/594/hu>. 2019.01.20. 2019. 03. 24.
- Kovács Annamária: *Elhunyt Albert Györgyi, nem sikerült újraéleszteni.* 2008.10.03. Femina. https://femina.hu/hazai_sztar/albert_gyorgyi/. 2020. 05. 04.
- *Kulcsár Anita.* 2020. április 20. wikipedia. https://hu.wikipedia.org/wiki/Kulcs%C3%A1r_Anita. 2020. 05. 04.
- Lajos Sándor: *Cserhádi Zsuzsa tragikus élete.* 2018.06.22. Origo. <https://www.origo.hu/kultura/20180621-70-eves- lenne-cserhati-zsuzsa-de-mar-15-eve-halott.html>. 2020. 05. 04.
- *Ma lenne 43 éves Kulcsár Anita.* 2019.10.02. sportmenü. <https://sportmenu.hu/ma-lenne-43-eves-kulcsar-anita-video/>. 2020. 05. 15
- *Magyar etimológiai szótár. Sztár.* Arcanum. <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/sz-F3D93/sztar->

[F3FB9/?list=eyJmaWx0ZXJzIjogeyJNVSI6IFsiTkZPX0xFWF9MZXhpa29ub2tfRjE0RDMiXX0sICJxdWVyeSI6ICJzenRcdTAwZTFyIn0.](https://www.mno.hu/grund/husz-eve-ment-el-az-almok-hercegneje-2414928) 2019. 01. 19.

- Makrai Sonja – Balogh Roland – Ficsor Benedek: *Húsz éve ment el az álmok hercegnője: Divatikon és édesanya. Máig számtalan összeesküvés-elmélet kering Diana párizsi autóbalesete körül.* 2017. augusztus 31. Magyar Nemzet online. <https://mno.hu/grund/husz-eve-ment-el-az-almok-hercegneje-2414928>. 2019. 01. 19.
- *Marilyn Monroe.* 1954. szeptember 1. Getty images.
- *MATESZ. Megjelenésenkénti átlagok.* MATESZ. <http://matesz.hu/adatok/publikus-adatok>. 2019. 03. 17.
- *Meglepetés.* Centrál Médiacsoport. <https://sales.centralmediacsoport.hu/termekportfolio/magazin/noi-lapcsoport/meglepetes/>. 2019. 01. 20.
- Nagy Beatrix: *Nem a genetika az oka - Katalin hercegné ennek köszönheti csodás alakját.* Femcafe.hu. <https://www.femcafe.hu/cikkek/sztarok/katalin-hercegne-csodas-alak-etrend-edzes>. 2020. 05. 15.
- *Nánási Pál – Ördög Nóra hivatalos oldala* (fb.com/OrdogNora). 2020. 05. 08.
- *Nők Lapja – A legnagyobb példányszámban értékesített és egyben a legolvasottabb magazin a piacon.* Centrál Médiacsoport. <https://sales.centralmediacsoport.hu/termekportfolio/magazin/noi-lapcsoport/nok-lapja/>. 2019. 01. 20.
- *Oprah Winfrey, The Most Influential Talk Show Host in History.* 2014. március 7. JobStreet. <https://www.jobstreet.com.ph/career-resources/oprah-winfrey#.Xn9EYYhKjct>. 2020. 03. 28.
- *Őt tartotta utódjának Cserháti.* 2012. november 3. Blikk. <https://www.blikk.hu/sztarvilag/sztarsztorik/ot-tartotta-utodjanak-cserhati/pf81gbp>. 2020. 05. 04.

- Perjés Tamás: *Magyar énekesek ismertsége és kedveltsége*. 2009. 11. szám. TNS-Hoffmann- Média piac. <http://www.mediapiac.com/digitalis-lap/2011-9-szam/Magyar-enekesek-ismertsege-es-kedveltsege/871/>. 2018. 07. 16.
- Pirana Pironkova: *Albert Györgyi a nagy magyar bánat reklámarca*. Velvet. <https://velvet.hu/celeb/hcdb/napcelebje/alb080601/>. 2020. 03. 28.
- Povedák István: *A hős élt, él és élni fog*. 2005. Passzio. <http://passzio.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=6725>. 2014. 04. 29.
- *Princess Diana's Apology Letter to her Bodyguard Up for Auction*. 2018. szeptember 13. The Sun. <https://nypost.com/2018/09/13/princess-dianas-apology-letter-to-her-bodyguard-up-for-auction/>. 2020. 05. 15.
- *Rúza Magdolna*. RMFC. <http://rmfc.hu/biografia/>. 2019. 04. 05.
- Síklaki István: *A lelkünknek is jót tesz a tehetségkutató*. 2012. november 19. mandiner. https://media.mandiner.hu/cikk/20121119_siklaki_istvan_a_lelkunknek_is_jot_tesz_a_tehetsegkutato. 2020. 05. 05.
- Síklaki István: *Terápia főműsoridőben*. 2012. 11.12. Mediainfo. <http://www.mediainfo.hu/interjuk/interview.php?id=133>. 2016. 11. 18.
- *Sunday Mirror. Diana dead*. 1997.08.31. Mirror. <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/princess-dianas-death-anniversary-christ-1291823>. 2019. 03. 15.
- Szanyi-Nagy Judit: *Sztár? Celeb? Netán híresség? – Guld Ádám helyre teszi a fogalmakat*. 2019.04.13. FEOL. <https://www.feol.hu/magazinok/sztar-celeb-netan-hiresseg-guld-adam-helyre-tesz-a-fogalmakat-2971510/>. 2020. 05. 04.
- Szegő András: *Egerszegi Krisztina: Eldugtam a gyerekek elől az érmeimet!* 2012. augusztus 08. nlc. <https://nlc.hu/ezvan/20120808/egerszegi-krisztina-interju/>. 2020. 05. 04.
- *Tehetségkutató műsor vagy „celebgyár”?* 2015. április 1. mmhh. http://nmhh.hu/cikk/166162/Tehetsegkutato_musor_vagy_celebgyar. 2020. 05. 05.

- *The Mail. Diana Very Grave After Car Crash.* 1997. augusztus 31. Mail online. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-4805752/How-Diana-s-final-days-changed-British-life-forever.html>. 2019. 03. 15.
- *The New York Times. Diana Killed in a Car Accident in Paris.* 1997. augusztus 31. Twitter. <https://twitter.com/nytarchives/status/638337723703627776>. 2019. 03. 15.
- Tóth Benedek: *A média valósága: a valóság médiuma. Az értelemképzés és a valóságkonstrukció mediatizációja.* SZTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, 2011. <http://media.elte.hu/wp-content/uploads/2011/12/TothBenedekdisszertacio111205.pdf>. 2020. 05. 20.
- *Töröcsik Mari. Nemzeti Színház.* <https://nemzetisinhaz.hu/muvesz/torocsik-mari>. 2020.05.29.
- Turcsán Tamás Péter: *Médiasztárok egykor és most.* 2015. május 28. Digitalhungary. <https://www.digitalhungary.hu/interjuk/Mediasztarok-egykor-es-most/1999/>. 2020. 05. 04.
- Várhegyi Júlia: *Sztárgyár: Celebtől a halottbizniszig.* 2009.09.28. Népszabadság online. http://nol.hu/archivum/sztargyar_celebtol_a_halott-bizniszig_-356741. 2019. 01. 20.
- *2011-ben véget ér az Oprah Winfrey Show.* 2009. november 20. Kreatív. http://kreativ.hu/cikk/2011_ben_veget_er_az_oprah_winfrey_show. 2020. 05. 08.

Interjúk:

Bruszel Dóra: *Békási Andrea interjú.* Budapest, 2012.

Bruszel Dóra: *Hegedűs Noémi interjú.* Budapest, 2012.

Bruszel Dóra: *Hídváry Péter interjú.* Budapest, 2012.

A lapok cikkei:

Rúzsza Magdolna

Nők Lapja:

1. *Kitörés: Akiknek sikerült.* Nők Lapja. 2006. március 22. 16-18.
2. Hulej Emese: *A messziről jött, a lázadó meg a sztár: Rúzsza Magdolna a finishben.* Nők Lapja. 2006/21. Címlap, 3, 12-13.
3. *Hamupipőke bálba megy.* Nők Lapja. 2007/6. 18.
4. *Rúzsza Magdolna.* Nők Lapja. 2007/18. 98.
5. *Rúzsza Magdolna és Novák Péter duettje: „Küzdök az álmaimért”.* Nők Lapja. 2007/19. Címlap, 12-14.
- Találkozunk idén is!* Nők Lapja. 2007/19. 26.
7. Oravecz Éva Csilla: *Rúzsza Magdit édesanyja, Marika is segíti: „A világon a legjobb magyarul énekelni”.* Nők Lapja. 2008/24. Címlap, 12-14.
8. *A legenda folytatódik.* Nők Lapja. 2008/35. 5.
9. Szegő András: *Rúzsza Magdi: Mindent versenyként fogok fel.* Nők Lapja. 2011/7. Címlap, 14-15.
10. *Címlapon: Rúzsza Magdolna.* Nők Lapja. 2012/4. 75.
11. *Máté Péter- dalok mai sztároktól: „Egy darabka a szívünkéből”.* Nők Lapja. 2012/5 Címlap, 12.

Kiskegyed:

1. *Megasztáros Mancikák.* Kiskegyed. 2006.15. évfolyam 14. szám. 7.
2. K.A.: *Rúzsza Magdi vagy Varga Feri: Ki lesz 2006 Megasztárja?.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 20. szám. 20-21.
3. *Megasztár: Pesten maradnak a döntősök.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 22. szám. 4.
4. *Rúzsza Magdolna: Különcnek születtem.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 24. szám. Címlap, 3, 22-23.
5. *Rúzsza Magdi: Nagy díjhoz kis lakás.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 25. szám. 4.
6. Berta Bernadett: *Rúzsza Magdi: Mosolyogva ébred párja mellett.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 35. szám. Címlap, 14-15.
7. *Idén is versenyre kelnek egymással a divák.* Kiskegyed. 2010.19. évfolyam, 8. szám 12.
8. *Újra harcba száll a két exmegasztáros énekesnő.* Kiskegyed. 2011.20. évfolyam, 4. szám 5.

Mi lesz velük 10 év múlva?. Kiskegyed. 2011.20. évfolyam, 4. szám. 16-17.

9. *Alaposan megizzadtak*. Kiskegyed. 2012.11.06. 3.

Meglepetés:

1. K.Á.: *Csak zene legyen!* Meglepetés. 2006. április 17. 54-55.
2. *Rúzsza és Póka*. Meglepetés. 2006. július 6. 8.
3. *Sztárleltár*. Meglepetés. 2006. október 5. 32.
4. Kégl Ági: *„Kell egy hely, ahol várnak”*: *Mindig hazamenekült, ha bántották*. Meglepetés. 2006. december 17. 10-11.
5. *Ő a nézők kedvence: Rúzsza Magdi képviseli hazánkat*. Meglepetés. 2007. március 8. 6.
6. Tóth Bori: *„Megküzdök a férfiért, akit szeretek”*. Meglepetés. 2007. május 10. Címlap, 8-9.
7. Kardos Anna: *Rúzsza Magdi, Caramel, Tóth Vera: Furcsa, hogy a magánéletünk közügy*. Meglepetés. 2008. július 24. Címlap, 4-6.
8. *Feltűnő vörös cipellők*. Meglepetés. 2008. október 2. 7.
9. Holczhaffer Csaba: *Rúzsza Magdi és édesanyja: Szerencsénk van, hogy életben maradtunk*. Meglepetés. 2009. május 14. Címlap, 4-5.
10. Holczhaffer Csaba: *Rúzsza Magdi: Nem a férfiaknak öltözködöm*. Meglepetés. 2010. március 11. 16-17.
11. Holczhaffer Csaba: *Rúzsza Magdi: Először állít saját karácsonyfát*. Meglepetés. 2010. december 21. Címlap, 8-9.
12. Holczhaffer Csaba: *Szeretek kalandozni egy nőiesebb világba*. Meglepetés. 2011. december 8. 10-11.
13. *Kép a győztes Megasztárokról*. Meglepetés. 2012. XVII.6. sz. 42-43.

Cserháti Zsuzsa

Nők Lapja:

1. Beke Csilla: *Beszélgetés Cserháti Zsuzsával: Mennyit ér ez a nő*. Nők Lapja. 1997/48. 10-11.
2. Beke Csilla: *Van még a tűzből: Cserháti Zsuzsa régi-új arca*. Nők Lapja. 1999/41. címlap, 22-24.
3. Vadas Zsuzsa: *A hét emberét faggatja Vadas Zsuzsa: Koncert karácsonykor*. Nők Lapja. 2000/50. 9.
4. *Kivártuk Cserháti Zsuzsát*. Nők Lapja. 2001/29. 9.

5. B.I.: *Cserhádi Zsuzsa a pult mögül kezdte*. Nők Lapja. 2001/39. 23.
6. Vadas Zsuzsa: *Csend van: Meghalt Cserhádi Zsuzsa*. Nők Lapja. 2003/31. 10.
7. Vadas Zsuzsa: *Megkésett rózsák Cserhádi Zsuzsának*. Nők Lapja. 2003/32. 27.
8. Vadas Zsuzsa: *Emlékezzünk Cserhádi Zsuzsára! „Kicsi, gyere velem rózsát szedni...”*. Nők Lapja. 2012/38. 70-71.

Kiskegyed:

1. *Akihez véletlenül se mennék férjhez*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 12. szám. 8-9.
2. Tomsits Tímea, Dömötör Nikolet (összeállította): *A nagymama találkozása a dobozzal- Benéztek a készülék mögé: A kalapos előtt nem vetkőzöm!* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 31. szám. 28-29.
3. (asé): *Cserhádi Zsuzsa: 26 kiló mínusz: Új külső, új lakás, új lemez*. Kiskegyed. 1998. 8. évfolyam, 45. szám. 28-29.
4. *Új buli- Új nóták: Cserhádi Bánkon nyaral*. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 26. szám. 12.
5. *Itt a vadiúj Cserhádi: Popos és fiatalos*. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 31. szám. 4.
6. (MADUDÁK): *Örökre elhallgatott egy gyönyörű énekhang: Akad, amit nem gyógyít meg az idő sem*. Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 32. szám. 12-13.
7. *Búcsúzó Zsuzsától*. Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 45. szám. 12.

Meglepetés:

1. *Első kézből*. Meglepetés. 1997. július 24-30. 4-5.
2. *Téli kérdések-téliestett válaszok*: Meglepetés. 1997. december 4-10. 18-19.
3. *Minden kezdet nehéz: A pörkölt csábítása*. Meglepetés. 2001. június 27- július 3. 36.
4. *Elhunyt Cserhádi Zsuzsa*. Meglepetés. 2003. július 30- augusztus 5. 46.
5. *Gyógyszerre se futotta*. Meglepetés. 2003. szeptember 10-16. 5.

Whitney Houston

Nők Lapja:

1. *Kinek a papné*. Nők Lapja. 1992/52. 62.
2. *Sztárok és kilók*. Nők Lapja. 1994/2. 38-39.
3. (bella): *Megsértett sztárok*. Nők Lapja. 1996/5. 22-23.
4. *Hamupipőke*. Nők Lapja. 1997/42. 12.
5. Szabó Patrícia és Szilágyi Éva: *Hangos lányok: I'm your baby tonight: Ma este a tiéd vagyok*. Nők Lapja. 1998/11. 19-21.

6. *Ha megversz is, imádlak én.* Nők Lapja. 1998/30. 18.
7. *Nyolc év után új nagylemez.* Nők Lapja. 1998/49. 15.
8. *Bobby Brown kórházban.* Nők Lapja. 2001/34. 7.
9. *A sztárok is adakoznak.* Nők Lapja. 2001/40. 8.
10. *Újra divat a tűzvörös ajak.* Nők Lapja. 2003/6. 12.
11. *A hang visszatér.* Nők Lapja. 2009/38. 10-11.
12. *2012- Róluk szóltak: Február.* Nők Lapja. 2012/51-52. 10.

Kiskegyed:

1. (F): *Haragos hírességek: Avagy: kinek szebb a melle?* Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 26. szám. 18-19.
2. *Detektívekkel figyeltetik egymást: Még nem adja a „trónt”.* Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 42. szám. 18-19.
3. (bán): *A szerencse fekete fiai.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 20. szám. 18-19.
4. (b): *Fülest kaptunk: Pitt begurult.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 36. szám. 16.
5. (bán): *Ez a nő micsoda vallásos: Hisznek Hollywoodban.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 46. szám. 59.
6. *Fülest kaptunk: Iglesias mostohája.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 41. szám. 16.
7. (bj): *Nem szende szüzek.* Kiskegyed: 2000. 9. évfolyam, 7. szám. 18-19.
8. *Árnyéka régi önmagának: Mi lesz veled, Whitney?* Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 40. szám. 3.
9. *Pletykás február.* Kiskegyed. 2004. 13. évfolyam, 52-53. szám. 24-25.
10. *Whitney Houston: Végleg tönkretette a kábítószer.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 18. szám. Címlap, 3, 12-13.
11. *Whitney Houston: Nincs daganat az agyamban!* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 46. szám. 4.
12. *2006 legnagyobb átváltozásai.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 4. szám. 10-11.
13. *Whitney Houston: Félti lányát Bobby Browntól.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 16. szám. 4.
14. *Hogy áll a smink hiánya.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 36. szám. 11.
15. *Kábultan kevésbé éreztem édesanyám hiányát.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 4. szám. 20-21.
16. *Ki lesz a következő?* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 6. szám. poszter
17. *Túladagolás okozta halálát.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 8. szám. 20-21.
18. *Megsértődött a temetésen.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 9. szám. 4.
19. *Vigyázzák a sírját.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 20. szám. 5.

20. *Tallózó 2012: Váltunk, esküdtünk, győztünk.* Kiskegyed. 2012. december 18. 12-13.

Meglepetés:

1. *A pletykás, a szeszélyes.* Meglepetés. 1995. december 28.- január 3. 12.
2. *Fogyjon a csillagjegye szerint- Tojáást tojással eszik Whitney Houston.* Meglepetés. 1997. március 6-12. 22.
3. *Whitney az érzéseire hallgat.* Meglepetés. 1997. március 13-19. 34-35.
4. *Whitney Houston bölcselete.* Meglepetés. 1997. július 10-16. 3.
5. *Higgyünk a mesékben.* Meglepetés. 1997. december 4-10. 5.
6. *Whitney könnyeket hullatott.* Meglepetés. 1999. március 31-április 6. 37.
7. *Kigúnyolták Whitneyt.* Meglepetés. 2003. május 14-20. 46.
8. *Whitney Houston terhes.* Meglepetés. 2003. augusztus 27.- szeptember 2. 46.
9. *Házastársi pofon.* Meglepetés. 2003. december 29. 54-55.
10. *Houston újra elvonón* (Anna Kurnyikovánál). Meglepetés. 2004. március 31. 56.
11. *Whitney ismét boldog.* Meglepetés. 2004. május 17. 56.
12. *Whitney végre rendbejött.* Meglepetés. 2006. november 9. 6.

Albert Györgyi

Nők Lapja:

1. Esze Dóra: *Egy őszinte nő: Beszélgetés Albert Györgyivel.* Nők Lapja. 1996/44. Címlap, 16-17.
2. *A magyar dráma napja.* Nők Lapja. 1999/39. 8.
3. *Oly könnyű (volna) minket boldoggá tenni.* Nők Lapja. 2000/36. 14-15.
4. Mihalicz Csilla: *„Vágytam egy ideálra, aki nincs”:* Albert Györgyi vallomása a depressziós évekről. Nők Lapja. 2005/37. 24-25.
5. Izing Klára: *„Megtanulok megbocsátani”:* Albert Györgyi. Nők Lapja. 2006/21. 18-19.
6. Fejős Éva: *Önsorsrontás a kamerák előtt: Albert Györgyi – Kollegánkra emlékezünk.* Nők Lapja. 2008/42. 9.

Kiskegyed:

1. (tomsits): *A rosszra jobban emlékezünk: avagy a negatív reklám pozitív hatása.* Kiskegyed. 1997.6. évfolyam, 37. szám. 34-35.
2. Horváth Ágnes: *Albert Györgyi – Köszönöm nektek, fiúk!:* Engem szeret kövéren és soványan is. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 31. szám. 32-33.

3. *Albert Györgyi Depresszió!: Képtelen volt ellátni munkáját.* Kiskegyed. 2006.15. évfolyam, 15. szám. 17.
4. Kormos Anett: *Albert Györgyi: Én már nem szülhetek!* Kiskegyed. 2006.15. évfolyam, 21. szám. Címlap, 16-17.
5. *K.A.: Exkluzív (Dobó Katánál).* Kiskegyed. 2006.15. évfolyam, 33. szám. Címlap, 14-15.
K.A.: *Albert Györgyi: Exeim többsége híres.* Kiskegyed. 2006.15. évfolyam, 33. szám. 14-15.
6. *Jakupcsek Gabriella és Albert Györgyi: Egy férfi két párja.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 37. szám. Címlap, 16.
7. *Itthon maradt az orrporszívó.* Kiskegyed. 2006.15. évfolyam, 41. szám. 20.
8. *Albert Györgyi: Szilveszterkor szakított férjével.* Kiskegyed. 2007.16. évfolyam, 8. szám. Címlap, 8-9.
9. *Albert Györgyi: Elmagányosodtam ebben a házasságban.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 11. szám. Címlap, 3, 8-9.
10. *G.A.: Soványan is bálnának láttam magam.* Kiskegyed. 2007.16. évfolyam, 24. szám. Címlap, 32-33.
11. *Albert Györgyi: Érezte, hogy nincs neki sok hátra.* Kiskegyed. 2008.17. évfolyam, 42. szám, Címlap, 24-25.
12. *Néha boldog is volt.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 44. szám. Címlap, 12-13.
13. *Albert Györgyi: Megmenthető lett volna az élete?.* Kiskegyed. 2008.17. évfolyam, 46. szám. Címlap, 22-23.

Meglepetés:

1. *Kit is keres Albert Györgyi?.* Meglepetés. 1997. január 9-15. 19.
2. *És ők milyet kedvelnek?* Meglepetés. 1997. szeptember 18-24. 31.
3. Koroknai Mária: *Lefogni minden áron?* Meglepetés. 1998. június 11-17. 19.
4. Kovács Violetta: *Györgyi harmadszor is bízik a házasságban.* Meglepetés. 2001. január 17-23. 20-21.
5. Csontos Tibor: *A pofont is állni kell.* Meglepetés. 2001. április 15 - május 1. 22.
6. *A szőkék értik.* Meglepetés. 2001. május 23-29. 44.
7. *Ha rám köszön a depresszió: Meg akartam halni.* Meglepetés. 2006. november 16. 54-55.
8. *Albert Györgyi: Györgyi még ma is gyerek.* Meglepetés. 2007. január 25. 26.
9. *Valami néha végképp elveszni látszik: Négy sikertelen kísérlet.* Meglepetés. 2007. március 22. 22.

10. *Mit hoz nekik a jövő?: Egész életemben biztonságra vágytam.* Meglepetés. 2007. tél. 9.
11. Szurovecz Kitti: *Albert Györgyi: „Szeretnék tartozni valahová”.* Meglepetés. 2008. október 2. 16-17.
12. *Albert Györgyi: Utolsó útja a stúdióba vezetett.* Meglepetés. 2012. 17. évfolyam 9. szám. 10.

Ördög Nóra

Nők Lapja:

1. Dobray Sarolta: *Ördög Nóra a „lázás” napok után: Teli szívvel a tavaszba.* Nők Lapja. 2007/15. Címlap, 14-15.
2. *Gyönyörű nők.* Nők Lapja. 2008/11. 20.
3. Oravecz Éva Csilla: *Ördög Nóra: „Most váltam igazán felnőtté.”* Nők Lapja. 2009. március 11. Címlap, 12-14.
4. *A jövő héten: címlapon: Ördög Nóra.* Nők Lapja. 2010/4. 74.
5. *Elváltak klubja.* Nők Lapja. 2010/5. Címlap, 12- 15.
6. *Részvétel a fontos.* Nők Lapja. 2011/11. 55.
7. *Címlapon: Ördög Nóra.* Nők Lapja. 2011/30. 73.
8. Oravecz Éva: *Ördög Nóra: „Sok múlik azon, ki áll mellettem.”* Nők Lapja. 2011/31. Címlap, 14-15.

Kiskegyed:

1. *Ismert tévések új frizurával.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 10. szám. 18-19.
2. Pallos Viktória: *Ördög Nóri, az új Szombat esti lány: Szerelme nem volt rokonszenves.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 48. szám. 3, 12-13.
3. Madudák Tímea: *Ördög Nóra: Aktuális a lánykérés.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 32. szám.20-21.
4. *Nem vagyunk üresfejűek!* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 48. szám. 14.
5. *Vibráló színek.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 49. szám. 30.
6. *Ördög Nóra: Színészkedik a szüleivel.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 8. szám. 3, 4.
7. *Ördög Nóra: Szabadsága alatt síelni megy férjével.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 49. szám. 4.
8. *Sztár Stílus.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 4. szám. 22.
9. *Nánási Pál és Ördög Nóra: Esténként kettesben pókereznek.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 5. szám. 18.

10. *Miről mesél az arcuk.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 25. szám.16.
11. *Számomra Nóri a tökéletes nő.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 27. szám. Címlap, 14-15.
12. *Ördög Nóra és Nánási Pál: Gyerek helyett Pityu.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 28. szám. 18.
13. *Szerelmünk titka: Nem egymás mellett, hanem együtt élünk.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 45. szám. 28-29.
14. *Új frizura, Pali támogatta.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 50. szám. 22-23.
15. *Ördög Nóri és Nánási Pál: Amerikából jöttek.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 15. szám. 16.
16. *A színpad nagy kerítői.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 17. szám. 24.
17. (Pallos): *Nincs miért féltékenykednem Palira.* Kiskegyed. 2012. 20. évfolyam, 12. szám. 14-15.
18. *Nincs messze az anyaság?* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 20. szám. Címlap, 6.
19. *Kerüljön partihangulatba.* Kiskegyed. 2012. 12. 11. 29.
Jósol és gyógyít. Kiskegyed. 2012. 12. 11. 10.
20. *Másoknak is sikerült.* Kiskegyed. 2012. 12. 04. 15.
21. *A kollegák is megkönnyezték az örömhírt.* Kiskegyed. 2012. november 20. 9.
22. *Lombikprogrammal esett teherbe.* Kiskegyed. 2012. 21. 46. 8-9.
23. *Három évig harcolt a babáért.* Kiskegyed. 2012. december 18. 16-17.

Meglepetés:

1. Hazai Anna: „Szeretnék főállású anya lenni!” Meglepetés. 2007. február 5. 3, 8-9.
2. Kardos Anna: *Ördög Nóra: Az esküvőn királynő szeretnék lenni.* Meglepetés. 2007. augusztus 16. 8-9.
3. Szurovecz Kitti: *Ördög Nóra és édesanyja: Mindketten nagy színésznők vagyunk!* Meglepetés. 2008. március 6. Címlap, 4-5.
4. *Megdöbbentő hasonlóság.* Meglepetés. 2008. szeptember 25. 6.
5. Szurovecz Kitti: *Ördög Nóra: Nagyon hiányzik a párom.* Meglepetés. 2008. október 16. 3, 8-9.
6. Kardos Anna: *Csonka András és Ördög Nóra: Kivételes kapcsolat fűz minket egymáshoz.* Meglepetés. 2008. december. 4. Címlap, 4-5.
7. *Az év legemlékezetesebb pillanatai.* Meglepetés. 2008. december 30. 6.
8. *Saját csillagot kaptak.* Meglepetés. 2009. február 19. 6.
9. Holzhafter Csaba: *Ördög Nóra: Árpi a legfontosabb az életemben.* Meglepetés. 2009. július 16. Címlap, 4-5.

10. *Párja nélkül vakációzott.* Meglepetés. 2009. július 30. 7.
11. Szurovecz Kitti: *Ördög Nóra és Stohl András: Megküzdöttek a boldogságukért!* Meglepetés. 2009. november 26. Címlap, 4-5.
12. *Megmenti a kiskutyákat.* Meglepetés. 2010. január 28. 6.
13. *Holczhaffer Csaba: Ördög Nóra és Törköly Erika: Pénzt ígértek, ha elárulom Nórit.* Meglepetés. 2010. október 28. Címlap, 4-5.
14. *Romlott a szemé.* Meglepetés. 2012.17. évfolyam, 42. szám. 6-7.

Oprah Winfrey

Kiskegyed:

1. *Perbe fogott sztárok.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 26. szám. 18.
2. (báj): *Fülest kaptunk.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 49. szám. 19.
3. (báj): *Elveszett barátok, rokonok: Akiket az AIDS szele megcsapott.* Kiskegyed. 1998.7. évfolyam, 29. szám. 17.
4. (báj): *Az élet minden centjét élvezni akarom: Aranycsapból is csak víz folyik.* Kiskegyed. 1998.7. évfolyam, 39. szám. 16-17.
5. (b): *Fülest kaptunk: Magányos Isabella.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 21. szám. 19.
6. (bj): *Tina sokáig túrt – Oprah megúsza nemi erőszakkal: Ha üt, lépj olajra!* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 27. szám. 16-17.
7. *Fülest kaptunk: Oprah és az elnöki szék.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 45. szám. 20.
8. *A világ legbefolyásosabb asszonyai: Méhkirálynők uralma.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 40. szám. 18-19.
9. *Százhuszonhatnak a fele is elegendő lenne: Jojó- királynők.* Kiskegyed. 2001.10. évfolyam, 14. szám. 16.
10. *Cameron kilóra megvehetné Nicole-t!: Ki a gazdagabb?.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 19. szám. 24.

Dobó Kata

Nők Lapja:

1. *Megint mell'bedobás.* Nők Lapja. 1997/30. Címlap.
2. *December közepétől.* Nők Lapja. 1997/52. 15.
3. *Száguld az európa Expressz.* Nők Lapja. 1999/13. 13.
4. *Legyen ön is Hősnő: (Ha nem jut más eszébe).* Nők Lapja. 1999/15. 26-28.
5. *Vadas Zsuzsa: Találkozás Dobó Katával.* Nők Lapja. 1998/27. Címlap, 10-12.

6. Boinia Balázs: *Az álmok kapujában*. Nők Lapja. 1999/35. Címlap, 22-24.
7. Bus István: *Barátságot hozott a „Csak szex és más semmi”*. Nők Lapja. 2005/50. Címlap, 12.
8. *Mit mondanak a magyar sztárok?* Nők Lapja. 2006/15. 29.
9. Víg György: *Budapestről hódítjuk meg Amerikát: Szabadságról, szerelemről, Dobó Katával*. Nők Lapja. 2006/41. Címlap, 12-14.
10. Szigeti Hajni: *„Szerelem? Bármikor lecsaphat”: Dobó Kata a jég hátán is megél*. Nők Lapja. 2007/9. Címlap, 12-13.
11. Víg György: *Hogy méltósággal búcsúzhassunk*. Nők Lapja, 2007/51-52. 10.
12. Koroncay Lilla: *„A szépség számomra harmóniát jelent”: Dobó Kata a divaságról*. Nők Lapja. 2008/22. Címlap, 12- 14.
13. *2008 legjobbjai*. Nők Lapja, 2008/48. 9.
14. *Címlapon Dobó Kata*. Nők Lapja, 2009/15. 82..
15. Koroncay Lilla: *„Akkor nőtem fel, amikor hazajöttem Amerikából.”* Nők Lapja. 2009/16. Címlap, 12-14.
16. Szegő András: *Életkeringő*. Nők Lapja. 2010/4. Címlap, 12-14.

Kiskegyed:

1. (győri): *Vonalas lánykérés: Kovács- Dobó- Vermes Kata választásai*. Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 13. szám. 11.
2. *Húszan harminc alatt: Előttünk az utódok*. Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 22. szám. Címlap, 22-23.
3. *Amerikában is Dobó Kata maradt: Tíz órát gyakorolt naponta*. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 19. szám. 26.
4. Zellei Dóra: *Mi a valami? Amerika!: A magyar lányok világhírnévre vágnak*. Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 10. szám. Címlap, 8-9.
5. *Talán megértene*. Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 21. szám. 10.
6. *Reszkess, Hollywood!: Sztárok voltak Európában, világsztárok lettek Amerikában*. Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 33. szám. 19.
7. *Lesz még valaha Bond-lány Dobó Katából?: Dobó Kata és Andy Vajna szakítása*. Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 31. szám. Címlap, 8-9.
8. *Van visszaút Andy Vajnához?* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 33. szám. Címlap, 8-9.
9. *Nem zörög a haraszt!:* Dobó Kata és Fenyő Iván. Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 46. szám. Címlap, 8-9.
10. *Sztárok nyitották meg a maximosit*. Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 5. szám. Címlap, 6.

11. *Hétfélig szerelem az övék: Kata és Gábor.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 5. szám. 9.
12. *Együtt mennek Banderashoz: Dobó Kata és Gábor.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 19. szám. 18.
13. *Miért látni egyre többször Andy Vajnával?* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 23. szám. 5
14. *Gyanús volt a kismamás ruha: Dobó Kata (35).* Kiskegyed. 2009. 18. évfolyam, 11. szám. 11.
15. *Tényleg Ronaldo szeretője lett volna?* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 16. szám. Címlap; 8-9.
16. *Babát vár!:* Dobó Kata. Kiskegyed. 2012. 20. évfolyam, 12. szám. Címlap, 4.
17. *Dobó Kata mégis babát vár!* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 21. szám. 4.
18. *Szofi is elkísérte.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 26. szám. 5.
  - a. *Titkos szerelmek.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 26. szám. 6.
19. *Túlhajtotta magát.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 33. szám. 4.

Meglepetés:

1. *Ki lesz a bál szépe?* Meglepetés. 1995. december 21. 8-9.
2. *Kockásat a virágossal.* Meglepetés. 1996. augusztus 8-14. 8-9.
3. *Van önnek stílusa?* Meglepetés. 1996. augusztus 29 - szeptember 4. 24.
4. *Csak egy kis álom.* Meglepetés. 1997. február 27 - március 5. címlap
5. *A lángvörös üstökös.* Meglepetés. 1998. március 12 -18. 34-35.
6. *Legyen névnap.* Meglepetés. 1998. november 18-24. 4.
7. *Siker ABC- Toplistások.* Meglepetés. 1999. január 13. 15.
8. *Topmodell lappal: Egy nap Dobó Katával.* Meglepetés, 1999. március 24-30. Címlap; 32-33.
9. *Állatkerti papás- mamás.* Meglepetés. 2000. február 16-22. 38.
10. *Gyereket szeretne Dobó Kata.* Meglepetés. 2005. június 6. 16.
11. *Hagyományos vagy bioétrend?: Melyik az igazi?* Meglepetés. 2007. augusztus 23. Címlap, 4.
12. Csarnai Edit: *Dobó Kata hollywoodi barátnőjét lenyűgözik a magyarok.* Meglepetés. 2007. november 29. 8-9.
13. *Dobó Kata átalakulása.* Meglepetés. 2009. október 22. Címlap.
14. *Gólya jött hozzájuk.* Meglepetés. 2012. XVII. évfolyam, 1. szám. 6.
15. Lázár Noémi: *„Hatalmas átalakuláson mentem keresztül”.* Meglepetés. 2009. október 22. 16-17.

Törőcsik Mari

Nők Lapja:

1. Podonyi Hedvig: *Van önnek kabalája?* Nők Lapja. 1993/34.5.
2. Szegő András: *Szemérmes beszélgetés Törőcsik Marival.* Nők Lapja. 1993/45.3-5.
3. Vadas Zsuzsa: *Egy színésznő átváltozásai: Beszélgetés Törőcsik Marival.* Nők Lapja. 1997/15. 8-10.
4. *Törőcsik Mari sikere.* Nők Lapja. 1997/48. 14.
5. *Könyv.* Nők Lapja. 1997/52. 61.
6. *Törőcsik Mari.* Nők Lapja. 1998/23. 9.
7. Vig György: *Halhatatlanok.* Nők Lapja. 2002/50. 67.
8. *Kései találkozás.* Nők Lapja. 2004/10. 78.
9. Schaffer Erzsébet: *Egy kocsmáros emlékei, libamájfalatkákkal: Az utolsó pillanatilag titok, kik kapják a Gundel-díjat.* Nők Lapja. 2004/15. 32-33.
10. *Az élet rövid és ajándék: Törőcsik Marival Schaffer Erzsébet beszélgetett – két jelenés között.* Nők Lapja. 2005/51-52. 28-30.
11. *Jiry Menzel: „Boldog vagyok, de nem érdemlem meg!”* Nők Lapja. 2007/34. 30-31.
12. *A jövő héten Eexkluzív interjú.* Nők Lapja. 2009/5. 74.
13. *„Mari nem tudja fölfogni, honnan jött vissza...?!”: Amikor Törőcsik Mari cipői kopognak.* Nők Lapja. 2009/51-52. 28-31.
14. *Az évtized kedvencei- Miért őket szeretjük?* Nők Lapja. 2011/5. 48.
15. *Jutalomjáték Törőcsik Marival.* Nők Lapja. 2011/41. 74.
16. *„Búcsút mondtunk, hogy megőrizhessük magunknak egymást”: Törőcsik Mari és Bodrogi Gyula.* Nők Lapja. 2011/51-52. 82-83.

Kiskegyed:

1. *Keresse meg a druszáját: A magyar utónevek toplistája.* Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 10. szám. 22-23.
2. Kovács Mária: *Törőcsik szereti a pizzát.* Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 17. szám. 15.
3. (vágó): *Törőcsik vezet.* Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 3. szám. 17.
4. Széver András: *Cannes nem felejtette el Törőcsiket.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 25. szám. 18-19.
5. *A nemzeti tizenkettő.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 41. szám. Címlap; 26.
6. (Váry): *Legendának lennei makacs dolog: Törőcsik, Vitray és Sztankay a befutó.* Kiskegyed. 2001. 10. évfolyam, 18. szám. 16-17.

7. *A ház megnyitott: A nézők között nézelődtünk.* Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 13. szám. 12-13.
8. *A Kontroll a legjobb: Cannes-ban is, itthon is.* Kiskegyed. 2004. 13. évfolyam, 24. szám. 10.
9. *Rossz csere...* Kiskegyed. 2005. 14. évfolyam, 2. szám. 41.
10. *Bodrogi mindenkit imára kér!* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 43. szám. Címlap, 8-9.
11. Berta Bernadett: *Főzés közben is játszik.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 10. szám. 14-15.
12. *Válásuk után a másik is befutott.* Kiskegyed. 2012. november 20. 16.
13. Gönczi Annamária: *Mi az apróságoknak is nagyon tudunk örülni.* Kiskegyed. 2012. december 18. 18-19.

Meglepetés:

1. Takács Vera: *Törőcsik Mari: „Amit tudok, azt szenvedéllyel csinálom.”* Meglepetés. 2000. január 19-25. Címlap, 4-5.
2. Holczhaffer Csaba: *Járai Máté >> Én vagyok a balkézőről jött unoka.* Meglepetés. 2009. október 29. 16-17.
3. *Olyan szeretnék lenni mint ő: Hihetetlen, hogy játszhattam vele.* Meglepetés. 2011. március 21. 3; 10.
4. Holczhaffer Csaba: *Mi a hibám? Szeretek beszélni.* Meglepetés. 2011. december 21. 52-53.
5. *Győztes.* Meglepetés. 2012. XVII. évfolyam, 21. szám. 6.

Marilyn Monroe

Nők Lapja:

1. P. Szabó Ernő: *A tömegművész Marilyn Warhol Amerika.* Nők Lapja. 1991/7. Címlap, 16-17.
2. *Hatvanöt éves lenne.* Nők Lapja. 1992/9. 12.
3. *Madonna, mint Marilyn Monroe.* Nők Lapja. 1992/35. 16.
4. (b): *Ki mondta?* Nők Lapja. 1992/47. 15.
5. Szilárgyi Éva: *Csóktörténet.* Nők Lapja. 1993/1. 21.
6. Sz. R.: *Szomorú szerelmek.* Nők Lapja. 1993/8. 8-9.
7. *Dekoltázs.* Nők Lapja. 1993/27. hátlap
8. *Szépséges másolatok.* Nők Lapja. 1993/32. 13.
9. *Kizárták.* Nők Lapja. 1993/43. 16.

10. *A célratörés*. Nők Lapja. 1993/44. 56.
11. *Hetedhét nevetés*. Nők Lapja. 1993/52. hátlap
12. *Szendék és szexbombák: Hogyan hidrogéneztek Monroe haját?* Nők Lapja. 1994/25. 8-9.
13. Nagy Emőke: *A titokzatos Lady: Jackie Kennedy Onassis*. Nők Lapja. 1994/33. 28-29.
14. V.V.: *Monroe bélyegen*. Nők Lapja. 1995/7. 14.
15. *Csillagok háborúja*. Nők Lapja. 1994/50. 16.
16. Nagy Emőke, Mörk Leonóra, Szabó Patrícia, Szilágyi Éva: *Összeállítás*. Nők Lapja. 1996/25. 6-7.
17. Rist Lilla, Szilas Zoltán: *Az igazi nő*. Nők Lapja. 1996/30. 7.
18. M.K.: *Tündöklés és hanyatlás*. Nők Lapja. 1996/32. 35.
19. *Kebeldivat*. Nők Lapja. 1997/30. 34.
20. Vass: *Gyilkosság volt!: Marilyn Monroe igaz (?) története*. Nők Lapja. 1998/46. 36-37.
21. *Marilyn Monroe és Edward Hopper*. Nők Lapja. 2001/24. 78.
22. Reznák Gábor: *Megélt csodák, elveszett álmok: Képzelt interjú Marilyn Monroe-val*. Nők Lapja. 2002/33. 66-67.
23. *Holtukban is kereső művészek*. Nők Lapja. 2002/42. 6.
24. *Új életrekeltek: Marilyn Monroe- Nyertes Zsuzsa*. Nők Lapja. 2003/3. 30.
25. *Marilyn Monroe hagyatéka kalapács alatt*. Nők Lapja. 2005/18. 7.
26. Szigeti Hajni: *Maradandó alakítás és kép.??* Nők Lapja. 2005/25. 67.
27. *Szökek voltak*. Nők Lapja. 2006/17. 64.
28. *Marilyn Monroe és a szélfúttá szoknya*. Nők Lapja. 2006/24. 10.
29. *Marilyn: Az utolsó szeánsz*. Nők Lapja. 2006/29. 8.
30. R. Kövér Balázs: *Marilyn Monroe: Gyári munkásnőből szexszimbólum*. Nők Lapja. 2009/43. 21.
31. *Marilyn utolsó hétvégéje*. Nők Lapja. 2012. 2. évfolyam, 2. szám. 56-58.
32. K.A.: *Marilyn titkai*. Nők Lapja. 2012/31. Címlap, 25-37.
- Monroe varázs*. Nők Lapja. 2012/31. 66.

Kiskegyed:

1. *Jövő keddi randevú*. Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 17. szám. 18-19.
2. *M.M., a szédítő szőke: A szexbálvány, aki a szerelmet kereste, de csak kalandokat talált*. Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 18. szám. 12-13.
3. *Marilyn Monroe az öné lehet: Híres hollywoodi ékszerek*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 11. szám. Címlap, 42-43.

4. (t.): *Vigyázz, ha jön a szőke: Róluk álmodoznak a férfiak.* Kiskegyed. 1995. 4. évfolyam, 3. szám. 29.
5. *Egy kicsit Marilyn-es Monroe-k: Színésznők a színésznő bőrében.* Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 39. szám. Címlap, 14- 15.
6. (b): *Sokan lebuktak.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 7. szám. 16.
7. (berg): *G.G. és M.M.- szépek voltak és boldogtalanok.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 19. szám. 25- 26.
8. Tóth Gábor: *Szépek, híresek és boldogtalanok.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 35. szám. 28-29.
9. *Sztárutánzó: 50-es évek Marilyn Monroe.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam 9. szám. 34.
10. *A nők százada.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 10. szám. Címlap.
11. *Lapos, bögyös diktátorok.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 33. szám. 18-19.
12. *Vonzó, mint Marilyn Monroe.* Kiskegyed. 2001. 10. évfolyam, 50-51. szám. Címlap, 61.
13. *A fehérenemű története.* Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 15. szám. 63.
14. *Mindig szerettünk tetszeni egymásnak: A nő, a férfi és az ékszer története.* Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 25. szám. Címlap, 42-43.
15. *Rúzs- szexi vérvörös.* Kiskegyed. 2003. 12. évfolyam, 34. szám. Címlap, 16.
16. *Nyomul az új generáció.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 48. szám. 16- 17.
17. *A szépség anyala 110 éve született: Dr. László Ernő hercegnőket és hollywoodi sztárokat szépített.* Kiskegyed. 2008. 17. évfolyam, 43. szám. 28-29.
18. *Ki a legjobb Monroe?* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 35. szám. 12- 13.
19. *Marjaiból Monroe.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 18. szám. 6-7.
20. *V.I.P. Marilyn, a szexangyal titkai.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 32. szám. 16- 17.

Meglepetés:

1. *Marilyn Monroe.* Meglepetés. 1996. január 11-17. 5.
2. *Kié a legszebb a mozivásznon?* Meglepetés. 1996. június 13-19. 32.
3. Veress József: *Marilyn Monroe és Arthur Miller.* Meglepetés. 1997. január 22-28. 30-31.
4. *Csak egy kis álmom.* Meglepetés. 1997. február 27- március 5. Címlap
5. *Átszabott arcok.* Meglepetés. 1997. szeptember 4-10. 3.
6. *Sztárok legendás szerepei.* Meglepetés. 1999. január 20-26. 37.
7. *Méregűző bőrápolás.* Meglepetés. 2001. február 28- március 6. 38.

8. Takács Vera: *Játék, szerelem és szenvedés volt az életük: Marilyn melltartóban aludt, hogy melle szexis maradjon*. Meglepetés. 2001. május 30 - június 5. 9.
9. *Kísérteties utazások*. Meglepetés. 2005. január 31. 54.
10. Kuti Péter: „*Nem akarok úgy élni, mint Marilyn*”: *Irigykednek rá a nők*. Meglepetés. 2007. május 3. 12-13.
11. *Csapdába esnek a sztárok Szellemei*. Meglepetés. 2009. szeptember 24. 50.
12. *A leghíresebb szellemjárta*. Meglepetés. 2011. július 14. 48-49.

Eilika Oldenburgi hercegnő

Nők Lapja:

1. Vadas Zsuzsa: *Habsburg házasság Hungáriában*. *Nők Lapja*. 1997/46. 21.
2. Vadas Zsuzsa: *Egy főrangú házasság hétköznapijai: Interjú Habsburg Györggyel és feleségével*. *Nők Lapja*. 1998/2. Címlap, 18-20.
3. V. Kulcsár Ildikó: *Egy Magyar Habsburg Sós-kúton: Négy év alatt két hercegnő, meg egy aprócska kisherceg...* *Nők Lapja*. 2004/39. Címlap, 34-35.

Kiskegyed:

1. (gönczi): *Hétköznapi töltött káposzta, ünnepre spenót: Habsburgék Jamaicában Karácsonyoznak*. *Kiskegyed*. 1999. 8. évfolyam, 50. szám. 44-46.
2. *Soha nem szóltam a nevelésükbe: Újabb keresztelő a Habsburg-házban-Ottó huszadik unokája: Zsófia*. *Kiskegyed*. 2001. 10. évfolyam, 12. szám. 14-15.
3. *Annyi lesz, amennyi születik: Habsburg György: A gyerek ajándék, nem kell tervezni*. *Kiskegyed*. 2002. 11. évfolyam, 28. szám. 10-11.
4. Nagy Tünde: *Nyeregben vannak Sós-kúton*. *Kiskegyed*. 2004. 13. évfolyam, 38. szám. 12-13.

Meglepetés:

1. *Köztünk él egy királyfi*. Meglepetés. 1997. június 5-11. 14-15.
2. *Felsőleges igen*. Meglepetés. 1997. november 13-19. 15.
3. Kovács Violetta: *Habsburg György: "...Én is írtam levelet a Jézuskának"*. Meglepetés. 1999. december 15-21. 16-17.
4. Kovács Violetta: *Főhercegi aranylakodalom*. Meglepetés. 2001. június 6-12. 30-31.
5. Fái Zsuzsa: *Habsburg György: Profi pelenkázó vagyok!* Meglepetés. 2002. július 3-9. 7.

Katalin hercegné

Nők Lapja:

1. Oravecz Éva Csilla: *Kap-e a világ egy új Diana hercegnőt?* Nők Lapja. 2011/3. 12-13.
2. R. Kövér Balázs: *Kate Middleton és Vilmos herceg: Az esküvőn is felrúgják a királyi protokollt.* Nők Lapja. 2011/5. Címlap, 11-13.
3. *Legyen Ön is Kate Middleton!* Nők Lapja. 2011/7. 7.
4. *Rajtuk a világ szeme.* Nők Lapja. 2011/19. 6.
5. Oravecz Éva Csilla: *”Ennek a házasságnak működnie kell”: Vilmos & Kate: Az első év.* Nők Lapja. 2012/26. 12-13.
6. *Az olimpia királyi sztárjai.* Nők Lapja. 2012/33. 10.
7. O.É.Cs: *A fast fashion ikonjai.* Nők Lapja. 2012/37. 14-15.
8. *A legjobban várt hír.* Nők Lapja. 2012/50. 8.

Kiskegyed:

1. *Hajszálra mint Diana.* Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 41. szám. 40-41.
2. Pallos Viktória: *Vége a tündérmesének.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 19. szám. 14.
3. *Újra csattannak a csókok: Vilmos herceg és Kate Middleton.* Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 28. szám. 20.
4. *Mekkora ciki: Vilmos herceg és Kate Middleton.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 44. szám. 22.
5. *Elkelt a világ legjobb partija.* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 47. szám. 19.
6. *Nyolc év után végre esküvő!* Kiskegyed. 2010. 19. évfolyam, 50. szám. Címlap, 10-11.
7. *Milliókat keresnek rajtuk.* Kiskegyed. 2011. 20. 1. szám. 18.
8. Szentgyörgyi Rita: *Diana babérjaira tör?* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 8. szám. 12.
9. *Álompár.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 15. szám. 16.
10. *A Windsor- ház menyasszonyai.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 16. szám. 28-29.
11. *Cseppnyi kék vér sincs a Middletonokban.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 17. szám. címlap; 32-37.
12. *Erről álmodott a lány?* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 18. szám. Címlap, 29-40.
13. *Tarka násznép.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 19. szám. 10-11.
14. *Szuper házvezetőnő kerestetik.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 26. szám. 16-17.
15. *Megkapta Diana fülbevalóját!* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 31. szám. 15.
16. *Divatikon lett a lányból.* Kiskegyed. 2011. 20. évfolyam, 33. szám. 5.
17. *A Trench coat visszatér.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 10. szám. 28-29.

18. *Kölcsön ruhában is imádták.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 13. szám. 4.
19. *Krémeiktől barnulnak a sztárok.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 20. szám. 23.
20. *Így készül Kate kontya.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 24. szám. 22-23.
21. *Megint minden róla szólt.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 25. szám. 5.
22. *A hercegem nagyon édes.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 26. szám. 17.
23. *Kate sminkje mindig friss.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 27. szám. Címlap, 24-25.
24. *Talán elnézik nekik...* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 33. szám. 3.
25. *Arcfeltöltés vagy terhesség?* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 38. szám. 4.
26. *Az élet megy tovább: Vilmos herceg és Kate Middleton.* Kiskegyed. 2012. 21. évfolyam, 42. szám. 18.
27. *Katalin hercegnő és Vilmos herceg hivatalosan bejelentették, gyermeket várnak.* Kiskegyed. 2012. december 18. 14.
28. *Jön a baba!* Kiskegyed. 2012. december 11. 16.

Meglepetés:

1. *Négy év után vallotta be: Vilmos herceg vállalja barátnőjét.* Meglepetés. 2005. november 28. 55.
2. *Nem találkozhat a nagyival.* Meglepetés. 2012. XVII. évfolyam, 23. szám. 7.
3. *Katalin hercegnő.* Meglepetés. 2012. XVII. évfolyam, 25. szám. 6.
4. *Magyar a királyi családban?* Meglepetés. 2012. XVII. évfolyam, 37. szám. 6.

Diana hercegné

Nők Lapja:

1. Szilágyi: *Anglia legismertebb asszonya.* Nők Lapja. 1990/19. Címlap, 18-19.
2. *Hetedhét kalapvilág.* Nők Lapja. 1990/42. 32.
3. Szilágyi Éva: *Szökek előnyben?* Nők Lapja. 1991/25. 10-11.
4. m: *Világhír: Pavarotti Cerusonál is nagyobb.* Nők Lapja. 1991/43. 44.
5. *Félvállról veszik.* Nők Lapja. 1992/25. 3, 13.
6. beke: *Ki mondta ezt hetedhét országban?* Nők Lapja. 1992/27. 64.
7. *Fedezze fel titkos szerelemszálát.* Nők Lapja. 1992/32. 16, 24.
8. N.E.: *Diana igaz története.* Nők Lapja. 1992/40. Címlap, 32-33.
Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 1.* Nők Lapja. 1992/40. 38-39.
9. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 2.* Nők Lapja. 1992/41. 28-29.
10. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 3.* Nők Lapja. 1992/42. 28-29.
11. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 4.* Nők Lapja. 1992/43. 28-29.

12. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 5.* Nők Lapja. 1992/44. 28-29.
13. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 6.* Nők Lapja. 1992/45.28-29.
14. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 7.* Nők Lapja. 1992/46. 52-53.
15. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 8.* Nők Lapja. 1992/47.52-53.
16. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 9.* Nők Lapja. 1992/48. 52-53.
17. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 10.* Nők Lapja. 1992/49. 52-53.
18. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 11.* Nők Lapja. 1992/50. 52-53.
19. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 12.* Nők Lapja. 1992/51. 52-53.
20. Andrew Morton: *Diana igaz története részlet 13.* Nők Lapja. 1992/52. 52-53.
21. Beke Csilla: *Egy monarchia végnapjai?* Nők Lapja. 1993/1. 52-53.
22. *Kölcsön ruha.* Lapja. 1993/5. 16.
23. sz.: *A szülész.* Nők Lapja. 1993/6. 13.
24. *Hírvilág: Ki mitől fitt.* Nők Lapja. 1993/17. 15.
25. *Hírvilág: Foglalkozásuk: Hasonmás.* Nők Lapja. 1993/44. 13.
26. Vass Virág: *Sztárok és szúnyogok.* Nők Lapja. 1993/52. 14.
27. Beke Csilla: *Viszlát, Diana!* Nők Lapja. 1994/5. Címlap, 3-5.
28. Vass: *Hercegi horoszkóp.* Nők Lapja. 1994/9. 12.
29. Sz.É.: *Korok és frizurák: Szépség.* Nők Lapja. 1994/22. 31.
30. Szilágyi: *Hogy jön egy királyfi tán.* Nők Lapja. 1994/36. 3-5.
31. Anna Pasternak: *A Szerelmes hercegnő.* Nők Lapja. 1994/48. 1, 3-4 melléklet.
Szilágyi: *Jelenetek egy királyi házasságból.* Nők Lapja. 1994/48.8-9.
32. M.L.: *Sosem volt ez szerelem: Károly herceg naplójából.* Nők Lapja. 1995/12.
Címlap, 3-5.
33. *Jönnek a nők.* Nők Lapja. 1996/10. 5.
34. Szilágyi Éva: *Mit tud Camilla?: Királyi háromszög.* Nők Lapja. 1995/15. Címlap, 22-23.
35. Szilágyi Éva: *Hogyan tovább Lady Di?.* Nők Lapja. 1996/37. Címlap, 20-23.
36. *Szívhajók ellen.* Nők Lapja. 1996/49. 14.
37. *Ejnye.* Nők Lapja. 1997/3. 12.
38. *A szerelem sötét verem.* Nők Lapja. 1997/5. 15.
39. *Lady Di levetkőzött.* Nők Lapja. 1997/11. 15.
40. *Lady Di, a kedvesnővér.* Nők Lapja. 1997/24. 14.
41. Szabó Patrícia, Szilágyi Éva, Vass Virág: *Volt egyszer egy hercegnő.* Nők Lapja. 1997/37. Címlap, 8-9; 10-13.
42. Vass Virág, Szilágyi Éva: *Londonban a helyzet változatlan.; Teréz anya a szegények szentje.* Nők Lapja. 1997/38. Címlap, 3; 12-13.

43. Vass Virág, Nagy Emőke, Kolimár Éva: *A Lady, a mackó és a legenda.*; Anglia még mindig talpig gyászban: Fekete napok. *Nők Lapja*. 1997/39. Címlap, 3-7.
44. Szilágyi: *A világ aggódik értük.* *Nők Lapja*. 1997/40. 24-25.
45. Vass Virág: *A mi Ladynk.* *Nők Lapja*. 1997/42. Címlap, 5-7.
46. Szilágyi: *Gyertyaláng a szélben.* *Nők Lapja*. 1997/45. 21.
47. *Diana vallomás.* *Nők Lapja*. 1997/46. Címlap, 18; 33-37.
48. *Még mindig Diana.* *Nők Lapja*. 1997/47. 93.
49. *Hercegnő a valóságban.* *Nők Lapja*. 1997/52. 66.
50. V.V.: *Diana&Dodi: Az első és utolsó közös interjú.* *Nők Lapja*. 1998/1. Címlap, 19-21; 30.
51. Szilágyi Éva: *Extra- Diana dosszié.* *Nők Lapja*. 1998/16. Címlap, 43-54.
52. *Lady Diana élete filmen.* *Nők Lapja*. 1998/29. 16.
53. Vass: *És megszólalt a testőr.* *Nők Lapja*. 1998/30. 35.
54. Vass Virág: *Egy éve már: Lady-Legenda.* *Nők Lapja*. 1998/35. Címlap, 21-23.
55. Nagy Emőke: *Mégis szerelem volt?* *Nők Lapja*. 1999/11. Címlap, 31-33.
56. Nagy Emőke: *A hölgykoszorú.* *Nők Lapja*. 1999/25. 16-17.
57. *Mit eszik rajta?: Össze nem illő párok.* *Nők Lapja*. 1999/31. 12.
58. Bona Ágnes: *Ki játssza Dianát?;* Simone Simmons és Susan Hill: *Diana titkos évei 1. rész.* *Nők Lapja*. 1999/34. Címlap, 14-16; 56-57.
59. Simone Simmons és Susan Hill: *Diana titkos évei 2. rész.* *Nők Lapja*. 1999/35. 58-59.
60. Simone Simmons és Susan Hill: *Diana titkos évei 3. rész.* *Nők Lapja*. 1999/36. 54-55.
61. Simone Simmons és Susan Hill: *Diana titkos évei 4. rész.* *Nők Lapja*. 1999/37. 58-59.
62. Nagy Emőke: *A hercegnő hűséges kísérője.; A testőr sztorija.* *Nők Lapja*. 2000. szeptember 20. 55-57.
63. *Ki lehet Lady Di utóda?* *Nők Lapja*. 2000/34. 24-25.
64. *Diana még mindig szenzáció.* *Nők Lapja*. 2001/26. 7.
65. Szilágyi Éva: *Utódok új utakon.* *Nők Lapja*. 2001/41. 66-67.
66. Ingrid Seward: *A királynő és Diana 1. részlet.* *Nők Lapja*. 2001/50. 46-47.
67. Ingrid Seward: *A királynő és Diana 2. részlet.* *Nők Lapja*. 2001/51-52. 84-85.
68. Fejős Éva: *A komornyik megszólal.* *Nők Lapja*. 2003/50. 70-71.
69. Eleanor Herman: *Királyok szeretői.* *Nők Lapja*. 2005/13. 36-37.
70. Caroline Graham: *Camilla, Károly, Diana: Szerelmi háromszög. 1. részlet.* *Nők Lapja*. 2005/45. 66-67.
71. Caroline Graham: *Camilla, Károly, Diana 2. részlet.* *Nők Lapja*. 2005/46. 40-41.
72. *Lady Diana és a tragikus autóbaleset.* *Nők Lapja*. 2006/28. 10.
73. *Így száll ki egy hölgy.* *Nők Lapja*. 2007/19. 8-9.

74. Izing Klára: *A karma halálos hármasa: Diana, Charles és Camilla találkozása*. Nők Lapja. 2008/16. 66.
75. Diana- Nap: *A "szívek királynője" nonstop*. Nők Lapja. 2009/5. 69.
76. R. Kövér Balázs: *Lady Diana modern tündérmeséje*. Nők Lapja. 2009/7. Címlap, 12-14.
77. Fejős Éva: *Vállald bátran az érzelmeidet*. Nők Lapja. 2009/9. 28.
78. Balázs-Piri Krisztina: *Károly és Diana Spencer*. Nők Lapja. 2011/16. 13-extra
79. Hulej Emese: *II. Erzsébet 60 éve a trónon: Négy esküvő, egy temetés...* Nők Lapja. 2012/7. 70-71.
80. Jónap Rita: *Ki volt a szívek hercegnője?* Nők Lapja. 2012/37. 6-7.

Kiskegyed:

1. R. Hahn Veronika: *Válási botrány a Buckinghamban*. Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 3. szám. 16-17.
2. *A királynő is rosszul öltözött*. Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 7. szám. 26-27.
3. (pbm): *Csak a mama biztos: Szenzációs hír Dallasból*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 4. szám. 21.
4. *Szépüljön ecsettel*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 5. szám. 38.
5. (sz.): *Királyfiak a Diszkóban: Rangon alulit szeretni szabad, és elvenni?* Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 6. szám. 18-19.
6. *Bejelentés nélkül nem illik zavarni: A királynő kicsit smucig*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 18. szám. Címlap, 18-19.
7. *Lehet, hogy gazdagok, mégse boldogok: Cifrapalota sorsok*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 24. szám. 18-19.
8. *Ismerje meg testét: A téglalap izmos, sportos*. Kiskegyed. 1993. 2. évfolyam, 29. szám. 26-27.
9. (jk): *Beteg nagyasszonyok: Lady Di fogy, egyre soványabb*. Kiskegyed. 1994. 3. évfolyam, 14. szám. 18-19.
10. *Trónra várva*. Kiskegyed. 1994. 3. évfolyam, 17. szám. Címlap, 18-19.
11. (-ris): *A népszerűség átka*. Kiskegyed. 1995. 4. évfolyam, 36. szám. 19.
12. (Na): *Kitálalt a hercegnő*. Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 1. szám. 16-17.
13. Olasz Etelka: *Diana kontra Károly, avagy a walesi háború (1): Gyors búcsú a közös ágytól*. Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 7. szám. Címlap, 28-29.
14. Olasz Etelka: *Diana kontra Károly (2): A herceg alsószoknya szeretne lenni*. Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 8. szám. 28-29.

15. *Diana kontra Károly (3): A trónörökös szarvai.* Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 9. szám. 28-29.
16. (O.E.): *Károly félrelépéséről mindenki tudott az udvarban: Elkelt Camilla volt férje.* Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 20. szám. 16-17.
17. (gykl): *Válás rangfosztással- Károlynak feladták a leckét: Camilla vagy a korona? Válassz!* Kiskegyed. 1996. 5. évfolyam, 38. szám. 16-17.
18. *Ágytól, asztaltól elváltak.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 2. szám. 14.
19. (kl): *Diana újra lángol: Csodát tett a Pakisztáni szívsebész.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 5. szám. Címlap, 3.
20. (gykl): *Egy londoni különc hódítása Párizsban.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 7. szám. 16-17.
21. (b-e): *Elkapták Mr. Alkohol.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 13. szám. 17.
22. *Öt éves a Kiskegyed: Azt pletykálták az esztendő elején: Lady Di gyermeket vár.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 15. szám. 20-21.
23. *Perbe fogott sztárok.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 21. szám. 18.
24. *Diana ruhái kalapács alatt.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 26. szám. Címlap, 16-17.
25. (b): *Milliók jótékonyagra: Diana a pénzt nem is tarthatná meg.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 31. szám. Címlap, 16.
26. *Vérrel jön meg az étvágy?* 4-5.
27. (b): *Macskák a csúcson: Diana hercegnőt megrótták honfitársai, mert elvitte fiait Az Ördög maga című filmre.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 32. szám. 16.
28. (e): *Nem sietik el: Jó partyk Európában.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 36. szám. Címlap, 34-35.
29. (gráner): *Tragédia négy felvonásban, három utójátékkal: Di és Dodi együtt a halálba.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 37. szám. Címlap, 3-4.
30. *Poszter + Királyi temetés a hercegnőnek (1961-1997).* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 39. szám. Címlap, 30-31.
31. (kulcsár): *Diana sírni is engedte őket: Testőrök vigyázzatok Vilmosra.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 41. szám. 18.
32. (báj): *2 hét és 3 nap Dianával.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 44. szám. 54-55.
33. *Szent a béke: A Diana imádó angolok.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 48. szám. 19.
34. (Me): *A magánélet fontosabb a sikernél: Elton John szereti Elton Johnt.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 50. szám. 18-19.
35. Tóth Gábor: *99 év- 33 azonosság: Közös sors Sissy és Diana.* Kiskegyed. 1997. 6. évfolyam, 51. szám. Címlap, 26-27.

36. Bán Judit: *Spencer gróf barátnője kipakolt: Diana bátyj is elvált.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 6. szám. 16-17.
37. *Félelem és depresszió ellen akkupunktúrával kezelték Dianát.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 14. szám. 4-5.
38. *Síelés, lavina nélkül: Herceg a hegyen.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 17. szám. 6.
39. *A pajzán öcskös.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 18. szám. 16.
40. Bán Judit: *Visszaforgattuk az időt: Köszönjük, Diana!* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 35. szám. Címlap, 16-17.
41. (b): *A sírós kapitány: Félreismerték Angliában.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 38. szám. 16-17.
42. *Szerelmes lett Diana testőre.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 39. szám. 16-17.
43. *Először Diana lépett (félre).* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 47. szám. 16-17.
44. *Diana zöldségei.* Kiskegyed. 1998. 7. évfolyam, 48. szám. 16.
45. *Fülest kaptunk.* Kiskegyed. 1998. 8. évfolyam, 45. szám. 20.
46. R. Hahn Veronika: *Nem homokos, csak óvatos: A legkisebb királyfi nagy meglepetése.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 4. szám. 16-17.
47. (bj): *Gólyahír: Dianáról neveztek el egy szövetet Nagy-Britanniában.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 7. szám.
48. (me): *Szigorúan ellenőrzött Diana: Élete végéig lehallgatták: Mégis gyilkosság volt?* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 8. szám. Címlap, 3.
49. *Edwardék boldogságáért sokan szorítanak: Az évszázad utolsó esküvője.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 24. szám. 16-17.
50. Tóth Gábor: *Mintha mindez veszélyt jelentene: Szépek, híresek és boldogtalanok.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 35. szám. 28-29.
51. *Példabeszéd: Diana búcsú.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 36. szám. 4.
52. *Dianáért imádkoztak.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 39. szám. 16.
53. (fo): *Camilla minden férfi álma.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 46. szám. melléklet; 24-25.
54. *Pezsgőszínű, lapos sarkú: Megkéssett cipő Dianának.* Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 47. szám. 5.
55. *XX: A nők százada.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 10. szám. Címlap, képeslap.
56. *Csecsebecsék jótékony célra is: Diana névre keresztelt emléktárgyak és gagyik.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 22. szám. 18- 19, képeslap.
57. *Képeslap.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 23-24. képeslap.
58. (Bán): *A gyengéd nagymama nem fárad: 100 éves a Brit anyakirályné.* Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 31. szám. 18-19.

59. *Monroe, Twiggy és Diana*. Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 33. szám. Címlap.
60. *Virágot vittünk Diana sírjához: Nyerteseink Althorpban*. Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 36. szám. Címlap, 40.
61. K.B.: *Az esztergomi Hercignő*. Kiskegyed. 2000. 9. évfolyam, 47. szám. 6-7.
62. P.Ch.: *Diana édesanyja és az ő igazsága*. Kiskegyed. 2001. 10. évfolyam, 5. szám. Címlap, 16-17.
63. *Még csak negyven lenne: Képek Diana családi archívumából*. Kiskegyed. 2001. 10. évfolyam, 27. szám. Címlap, 14-15.
64. Bán Judit: *Károly elveszi Camillát (?): Harminc év után: happy end lesz*. Kiskegyed. 2001. 10. évfolyam, 45. szám. 14-15.
65. *Milliók szívében él a szívek királynője: Öt éve halt meg Lady Diana*. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 35. szám. Címlap, 28-29.
66. *Király lesz a börtönben?: Diana komornyikja teregeti ki a hercegi szennyest*. Kiskegyed. 2004. 13. évfolyam, 7. szám. 18-19.
67. *Karomban volt Diana*. Kiskegyed. 2004. 13. évfolyam, 19. szám. Címlap, 16-17.
68. Trunkó Barnabás: *Kedves Naplóm*. Kiskegyed. 2004. 13. évfolyam, 21. szám.
69. *Legszebb menyasszonyok*. Kiskegyed. 2004. 13. évfolyam, 45. szám. Címlap, 8.
70. *Barátnőé az utolsó szó*. Kiskegyed. 2005. 14. évfolyam, 28. szám. Címlap, 6-7.
71. *A kórboncnok cáfolja a pletykákat*. Kiskegyed. 2006. 15. évfolyam, 4. szám. 8-10.
72. Jásdi Beáta: *V.I.P.: Lady Diana ma is szupersztár*. Kiskegyed. 2007. 16. évfolyam, 35. szám. 3; 16-17.
73. *Musical Dianáról*. Kiskegyed. 16-17.

Meglepetés:

1. *A pletykás, a szeszélyes és a többiek*. Meglepetés. 1995. december 28-január 3. 12-13.
2. *Van, akinek fizetnek, vanaki fizet...* Meglepetés. 1996. június 13-19. 5.
3. *A hercegnőt sem kíméli...* Meglepetés. 1996. július 4-10. 26.
4. *Ha grafológushoz fordultak volna...: Diana és Charles nem házasodik össze?* Meglepetés. 1996. október 10-16. 35.
5. R. Hahn Veronika: *Visszafogott, konzervatív, jótékony*. Meglepetés. 1997. január 23-29. 28-29.
6. *Lady Diana-Andrew herceg: Hamu alatt izzik a parázs*. Meglepetés. 1997. február 13-19. 5.
7. *Akik ellopják a sztárok magánéletét*. Meglepetés. 1997. április 10-16. 4-5.
8. *Diana fejhosszal vezet*. Meglepetés. 1997. június 5-11. 6.

9. *Az ezerarcú Lady Diana*. Meglepetés. Meglepetés. 1997. szeptember 11-17. Címlap, 4-5.
10. *Legenda születik: Diana regényes élete*. Meglepetés. 1997. szeptember 18-24. 36.
11. R. Hahn Veronika: *A boldog boldogtalan ifjú évek*. Meglepetés. Meglepetés. 1997. szeptember 25- október 1. Címlap, 30-31.
12. R. Hahn Veronika: *Jelenetek a házasságból*. Meglepetés. 1997. október 2-8. Címlap, 30-31.
13. R. Hahn Veronika: *A tündérmese véget ér*. 1997. október 9-15. Címlap, 36-37.
14. R. Hahn Veronika: *Legenda születik*. 1997. október 16-19. Címlap, 24-25.
15. 1997. október 30 - november 5. 9.
16. *Egy fazon- 3 stíus*. 1998. január 22-28. Címlap, 24-25.
17. *Barátnőm, Diana*. 1998.február 26 - március 4. Címlap, 10-11.
18. *A Dana- rejtély: Azt hitték, életben maradt*. 1999. február 17-23. Címlap, 28-29.
19. SIMONYI: *Miss közepszerű óriási szerencséje*. 1999. március 17-23. 31.
20. Szerepi Hella: *Diana- dosszié: Az eljegyzési gyűrű titka*. 1999. május 12-18. Címlap, 23.
21. *Kékvérű kézfogók*. 1999.május 26 - június 1. 20-21.
22. *Diana hercegnővel karácsonyoztam*. 2000. november 1-7. Címlap, 39.
23. Horváth Balázs: „*Szóllítsatok Williamnek!*” 2011. április 4-10. 4-5.
24. Sz.Cs.: *A körülrajongott dinasztia*. 2001. június 6-12. 32-35.
25. *Nagy generációk*. Meglepetés. 2011. december 19 - január 1. 60.
26. *Nem látszott bulimiásnak: Hercegi hasíték*. Meglepetés. 2002. március 20- 26. 44.
27. *Diana nem nyugodhat*. Meglepetés. 2003. április 16-22. 3; 36.
28. *Befejezni tudni kell: Diana hercegnő és Károly herceg*. Meglepetés. 2003. május 14-20. 34.
29. *Diana titkai*. Meglepetés. 2003. május 28 - június 3. 38.
30. Szabó Csaba: *Lady Di: Baleset vagy gyilkosság?* Meglepetés. 2004. január 14. 20-21.
31. Szabó Csaba: „*A férjem akar megöletni!*”. Meglepetés. 2004. január 28. 12-13.
32. *Újabb megdöbbentő titok Dianáról: Csak utódnemzésre kellett?* Meglepetés. 2004. január 14. 55.
33. *Úgy hitte, megölték a szeretőjét: Lady Diana meg akart szökni a testőrével*. Meglepetés. 2004. december 20. 72-73.
34. Ványik Dóra: *Hercegi frigy 35 év után!* Meglepetés. 2005. március 7. Címlap, 6-7.
35. *Mindörökké Diana*. Meglepetés. 2007. január 11. 53.
36. *10 év után is fáj*. Meglepetés. 2007. június 21. 6.

37. Ványik Dóra: *Koronás fők jósai: Lady Di tudta, nem lehet boldog*. Meglepetés. 2007. június 28. 52-53.
38. *Híres emberek híres jósai*. Meglepetés. 2011. május 5. 52.
39. Sz.Cs.: *A főrangok is megbotlanak néha*. Meglepetés. 34-35.
40. *Titkok és igazságok Dianáról*. Meglepetés
41. *Lady Diana bőrébe bújt*. Meglepetés. 2012. 17. évfolyam, 28. szám. 6.

Egerszegi Krisztina

Nők Lapja:

1. Beke Csilla: *Egérke ábécéje*. Nők Lapja. 1992/20. Címlap, 9.
2. Beke Csilla: *Vigyázz, kész Olimpia: Athéni bánat*. Nők Lapja. 1996/29. 5-7.
3. Beke Csilla: *Krisztina a csúcsok csúcsa*. Nők Lapja. 1996/45. Címlap, 8-9.
4. Szegő András: *Egerszegi Krisztina: „Álmaim férfija a férjem”*. Nők Lapja. 2002/50. Címlap, 12-14.
5. Hulej Emese: *„Ha szeretnének, akár úszhatnak is”*. Nők Lapja. 2007/33. Címlap, 12-14.
6. *Az évtized kedvencei*. Nők Lapja. 2011/8. 14-16.
7. Szegő András: *„Boldog voltam, boldog vagyok most is.”* Nők Lapja. 2012/32. Címlap, 8-10.

Kiskegyed:

1. F.F-P.M.K: *Hajrá, magyar lányok!* Kiskegyed. 1992. 1. évfolyam, 16. szám. Címlap, 6-7.
2. *Egérkének saját macskája van*. Kiskegyed. 1994. 3. évfolyam, 18. szám. 17.
3. *Húszan harminc alatt: Előttünk az udódok*. Kiskegyed. 1999. 8. évfolyam, 32. szám. Címlap, 20-21.
4. Berta, Horváth, Juhász, Zellei: *Ez történt velü(n)k*. Kiskegyed. 2002. 11. évfolyam, 51-52. szám. 32-34.
5. *A nők százada*. Kiskegyed. 2009. 9. évfolyam, 10. szám.
6. Berta: *Dehogyan vagyok nyugdíjas!* Kiskegyed. 2009. 18. évfolyam, 35. szám. Címlap, 20-21.

Kulcsár Anita

Nők Lapja:

1. *Veszteségek és viharok.* Nők Lapja magazin, 2005. január 26. 4. szám. 7.

Anna Kurnyikova

Nők Lapja:

1. *Mint a viccben.* Nők Lapja. 2001/32. 6.
2. *Kurnyikova facér.* Nők Lapja. 2004/12. 10.

Kiskegyed:

1. *Egy moszkvai amerikai Káprázatos(an).* Kiskegyed. 1998. 8. évfolyam, 40. szám. 31.

Meglepetés:

1. *Kurnyikova a legjobb nő: Iglesias is megerősítheti.* Meglepetés. 2002. június 26 - július 42.
2. *Anna tényleg férjnél volt.* Meglepetés. 2003. március 19-25. 46.
3. *Aprópénzre váltja hírnevét?: Turistákat csábít a teniszcsillag.* Meglepetés. 2003. augusztus 27 - szeptember 2. 42.
4. *Végre nyíltan vállalja érzelmeit: Enrique Iglesias: Igazából szerelem!*
5. *Bajban Kurnyikova.* Meglepetés. 2004. augusztus 9. 56.